6 v 570
x

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/crimepunishment0000fdos

פ. דאסטאיעווסקי

פארברעכען און שטראף

ПРЕСТУПЛЕНІЕ и НАКАЗАНІЕ

איבערזעצט פון

פ. אָרלאָוו,

I

פערלאג מאקס יאנקאָוויץ, 179 איסט בראָדוויי

ניו־יאָרק.

ערשטעס קאפיטעל.

אנפאנג יולי אין א זעהר הייסען פארנאכט איז אויף'ן גאס ארויס א יונגער מאן און האט זיך געלאזט געהן צום קאלינקען־בריק. ער איז געגאנגען לאנגזאם און עפעס אזוי ווי ניט־זיכער. נאכהער איז ער בשלום אריבערגעקומען די טרעפ און האט זיך ניט געטראפען מיט דער בעל־הבית'טע. זיין קליין צימערל איז געלעגען סאמע אונטער'ן דאך פון א הויך פינף־שטאקיג הויז און איז מעהר געווען עהנליך אויף א שאפע, ווי אויף א צימער. זיין בעל־הבית'טע, ביי וועלכער ער האט אויך געגעסען מיטאגען, האט געוואוינט מיט אשטאק ני־דעריגער, אין א באזונדער דירה, און יעדעס מאל, ווען ער פלעגט ארויסגעהן אין גאס, פלעגט ער מוזען פארבייגעהן דער בעל־הבית'טעס קיך, וואס איז כמעט שטענדיג געווען אפען, דערצו נאך איז די טיר אויסגעקומען צו די טרעפ צו. און יעדעס מאל ווען דער יונגער מאן פלעגט פארבייגעהן, פלעגט זיך אין איהם ערוועקען א געפיהל, פאר וועלכען ער האט זיך געשעמט און פון וועלכען ער האט זיך געקרימט. ער איז געווען דער בעל־הבית'טע א בעל־חוב איבער די אויערן און האט מורא געהאט מיט איהר זיך צו באגעגענען.

מען קען ניט זאגען, אז ער איז געווען א טרוס און א דערשלא־גענער, גראד פארקעהרט, נאר זייט א געוויסער צייט האט ער זיך גע־פונען אין א נערוועאישען און אנגעשטרענגטען צושטאנד, וואס איז עהנליך געווען אויף א מרה־שחורה. ער האט זיך אויף אזוי פיעל פארטיעפט אין זיך און זיך אפגעזונדערט פון אלעמען, אז ער האט זאגאר מורא געהאט פאר יעדער איין באגעגעניש, ניט נאר פאר א בא־געגעניש מיט זיין בעל־הבית'טע. ווי א בארג איז אויף איהם די ארימקייט געלעגען. נאר אפילו זיין געדריקטע לאגע האט איהם פאר דער לעצטער צייט אויפגעהערט צו קימערן. מיט די טעגליכע גע־שעפטען זיינע האט ער גאר אינגאנצען אויפגעהערט און ניט געוואלט זיך אינטערעסירען. אייגענטליך האט ער פאר קיין שום בעל־הבית'טע

ניט מורא געהאַט. זי האָט זיך געמענט אָננעהמען געגען איהם וואָס נאָר פאַר אַ מיטלען זי האָט נאָר געוואָלט; אָבער בלייבען שטעהן אויף די טרעפ, אויסהערען ניין מאָס פּלוידערייַ וועגען דעם וואָכעדיגען זומפּ. וואָס ליעגט איהם אין דער צעהנטער פיאַטע ניט, די אַלע דרעסענדע רייד וועגען באַצאָהלען, דאָס טראַשען, דאָס קלאָגען זיך — און דערבייַ אַליין אויסדרעהען זיך מיט אַלערלייַ שפּיצלעך, ענטשולדיגען זיך, ליגען — ניין, שוין בעסער ווי עס איז אַרויסצוגנב'ענען זיך ווי אַ קאַץ פון די טרעפ אַראָפּ און זיך אָוועקמאַכען, אַז קיינער זאָל ניט זעהן.

איבריגענס איז ער יעמאָלט אַליין ערשטוינט געוואָרען פון דעם שרעקען זיך פאַר זייַן בעל־חוב.

„זיך באַשלאָסען אויף אַזאַ מין זאַך און האָב מורא פאַר עפּעס נאַרישקייטען!" האָט ער אַ טראַכט געגעבען מיט אַ מאָדנעם שמייכעל. „הם!.. אַלץ איז בייַ דעם מענשען אין האַנט, און אַלץ געהט איהם פאַר דער נאָז פאַרבייַ נאָר צוליעב זייַן שרעקען זיך... דאָס איז אַן אָנגענומענע זאַך... עס וואָלט זייַן אינטערעסאַנט צו וויסען, פאַר וואָס האָבען די מענשען מעהר מורא, פאַר אַ נייעם שריט, פאַר אַ נייַ אייגען וואָרט האָבען זיי מעהר ווי פאַר אַלץ מורא... איבריגענס פּלוידער איך צו פיעל. דעריבער טאַקע טו איך פאַרקעהרט: דערפאַר פּלוידער איך, ווייל איך טו גאַרנישט. דאָס האָב איך זיך פאַר'ן לעצטען מאָנאַט אויסגעלערנט פּלוידערן, ליעגענדיג גאַנצע מעת־לעת'ן אין מיין לאָך און טראַכטענדיג... וועגען פאַראַיאַהריגען שנייַ. נו, נאָך וואָס געה איך איצט? בין איך דען ד ע ר ו י ף פעהיג? איז ד אָ ס דען ערנסט? גאָר ניט ערנסט. גלאַט אַזוי זיך, אַ פאַנטאַזיע, זיך אַליין איינגערעדט; אַ נעכטיגער טאָג! יאָ, ס'קאָן זייַן, אַז ניט מעהר ווי אַ נעכטיגער טאָג!

אין דרויסען איז די היץ ניט אויסצוהאַלטען. דערצו נאָך די פאַר־שטיקטע לופט, דאָס שטופּעניש, אומעטום וואַפנע, געהילץ, ציגעל, שטויב און יענער ספּעציפישער זומערדיגער עיפּוש, וואָס איז אַזוי גוט באַקאַנט יעדען פּעטערבורגער איינוואוינער, וועלכער האָט ניט די מעג־ליכקייט צו דינגען זיך אַ זומער־וואוינונג, — דאָס אַלעס צוזאַמען האָט נאָך מעהר אויפגערייצט די אַזוי אויך צורייצטע נערוון פון דעם יונגען בחור. דער אונערטרעגליכער גערוך פון די שיינקען, וואָס

זיינען אין דעם דאַזיגען קוואַרטאַל פון שטאָדט פיעל און פול, און די שכור'ע, וואָס האָבען זיך איהם געטראָפען אויף יעדען טריט, ניט קוקענדיג דערויף, וואָס ס'איז געווען אין א מיטען דערוואָכען, האָבען נאָר גאַנצער געמאַכט דעם העסליכען און אומעטיגען קאָלאָריט פון דעם בילד. א געפיהל פון טיעפסטען עקעל האָט אויף איין אויגענבליק דורכגעבליצט דורך די דינע געזיכטסצוגען פון דעם יונגען מאַן. אגב, דאַרף מען באַמערקען, אז ער איז געווען וואונדער - שעהן, מיט הערליכע שוואַרצע אויגען, טונקעל־בלאָנדע האָאַר, העכער פון מיטעלער וואוקס, דין און שלאַנק. באַלד אבער איז ער פאַרזונקען אין א טיעפע פאַרטראַכטקייט, מען קען זאָגען, זאָגאַר אין עפּעס א מין מרה־שחורה, און איז אוועק שוין גאַרנישט באַמערקענדיג, און ניט ווילענדיג אייגענטליך עפּעס באַמערקען. נאָר צייטענווייז האָט ער עפּעס געשטאַמעלט פאַר זיך, ער האָט שוין געהאַט אזא געוועהנהייט צו מאָנאָלאָגען, אין וואָס ער האָט זיך ערשט אליין מודה געווען. אין דעם דאַזיגען מאָמענט האָט ער אליין געפיהלט, אז די געדאַנקען טומלען זיך איהם און אז ער איז זעהר שוואַך. שוין דער אַנדערער טאָג, ווי ער האָט כמעט גאַרנישט געגעסען.

ער איז געווען אזוי שלעכט געקליידט, אז אַנ'אַנדערער, וואָס איז שוין אפילו געוועהנט דערצו, וואָלט זיך שעמען אין מיטען טאָג ארויסגעהן אין אזוינע שמאַטעס אויפ'ן גאַס. און צוריקריידענדיג איז דאָס געווען אזא קוואַרטאַל, וואו מען איז ווייניג וואָס נתפּעל געוואָרען פון אַנצוגען. די נאָהענטקייט פון דער באַריהמטער סעננאַ־גאַס, די אונגעהויערע צאָהל הייזער פון דעם געוויסען מין און איבערהויפּט די אַרבייטער־באַפעלקערונג, וואָס איז צונויפגעשטיקט אין די דאַזיגע פּעטערבורגער גאַסען און געסלעך, האָבען אפּטמאָל צוגעשטעלט צו דעם אַלגעמיינעם בילד אזוינע פּאַרשוינען, אז ס'וואָלט זיין גאַנץ מערקווירדיג, ווען מען זאָל דאָ אַנטרעפען אויף אַנ'אַנדער מין פיגור. נאָר ביי דעם דאַזיגען יונגען מאַן אין האַרצען האָט זיך שוין אַנגעקליבען אזוי פיעל פאַרביטערטע פאַראַכטונג, אז ניט קוקענדיג אויף זיין גאַנצע שעמעוודיגקייט, אויף די שעמעוודיגקייט פון א יונגען וועזען, האָט ער זיך אמווועניגסטען געשעמט צו באַווייזען זיך מיט זיינע שמאַטעס אויפ'ן גאַס. באַגעגענען זיך מיט אייניגע באַקאַנטע, אָדער מיט די פריהערדיגע חברים, מיט וועלכע ער האָט איבערהויפּט פיינט געהאַט

זיך צו טרעפען, — דאס איז עפעס אנדערש... און דאך, ווען א שכור'ער, וועלכען מען האט געפיהרט, גאט ווייס פארוואס און וואוהין, איז אנ'אונגעהויער גרויסען וואגען, געשפאנט מיט אן אונגעהויער גרויסען שווערען פערד, האט פארבייפאהרענדיג פלוצלונג א געשריי געטאן: „היי, דו דייטשער היטעלמאכער!“ און האט זיך געריסען אויף אלע כלים, אנווייזענדיג אויף איהם מיט'ן האנט — איז דער יונגער מאן פלוצלונג שטעהן געבליבען און האט זיך מיט אימפעט א כאפ געגעבען פאר'ן הוט. דער דאזיגער הוט איז געווען פון צימערמאנ'ס פאבריק, הויך און קיילעכדיג, אבער שוין אינגאנצען אנ'אפגעטראגענער, א געלבער, אין לעכער און פליאמעס, אהן ברעגען, פארבויגען אויף א זייט אויפ'ן משונה'דיגסטען אופן. אבער ניט קיין בושה, נאר גאר אנ'אנדער געפיהל. עפעס א מין שרעק, האט איהם דורכגענומען.

— איך האב דאס געוואוסט! — האט ער געמורמעלט אין פארלעגענהייט. — איך האב פריהער פארשטאנען, אז אזוי וועט זיין! דאס איז שוין ערגער פון אלץ! אט אזא מין נארישקייט, אזא מין לעכערליכע קליינינגקייט, קען פטר'ן דעם גאנצען פלאן! יא, א צו קענטיגער הוט... א קאמישער, דעריבער איז ער קענטיג... צו מיינע שעהנע מלבושים מוז איך נויטיג ווי לעבען א היטעל מיט א דאשעק, באטש טראגט ניט אזעלכעס, מען וועט דערקענען פאר א וויארסט, עס וועט אן אלטען ספאדיק אויפ'ן קאפ, אבער ניט אזא מין ציהרונג. קיינער בלייבען אין זכרון... דער עיקר, מען קען דערנאך געדענקען, און אט איז שוין א באווייז געגעבען מיר. דא דארף מען זעהן זיך לאזען מערקען וואס ווייניגער... קליינינגקייטען, קליינינגקייטען — דאס איז דער עיקר!... צוליעב אזוינע קליינינגקייטען געהט שטענדיג אלץ פארלארען...

ער האט ניט געהאט ווייט צו גהען; ער האט זאגאר געוואוסט וויפיעל טריט עס איז פון זיין טויער: פונקט זיעבען הונדערט דרייסיג. עפעס אמאל האט ער איבערגעצעהלט, ווען ער האט זיך צו שטארק ארייננגעלאזען אין זיינע רעיונות. דאמאלס האט ער נאך אליין אויך ניט געגלויבט אין די דאזיגע רעיונות און האט זיך נאר גערייצט מיט זייער העסליכער, אבער פארפיהרערישער דרייסטקייט. איצט אבער, אין א חודש ארום, האט ער שוין גענומען טראכטען אנדערש, און ניט קוקענדיג אויף די אלע אויפרייצענדע מאנאלאגען ווע-

נען אייגענער אונמעכטיגקייט און אונענטשלאָסענהייט. איז ער גע־וועהנט געוואָרען אזוי ווי נישט־ווילענדיג צו רעכענען דעם דאָזיגען „העסליכען" רעיון פאַר אַן אונטערנעהמונג, הגם ער האָט זיך אַליין נאָך אַלץ ניט געגלויבט. ער איז זאָגאָר איצט געגאַנגען מאַכען אַ ר ע פּ ע ט י צ י ע פון דער דאָזי׳גער אונטערנעהמונג, און מיט יע־דען טריט איז זיין אויפרעגונג געוואָרען אַלץ שטאַרקער און שטאַר־קער.

מיט אַ האַרץ־קלאַפּעניש און אַ נערוועאישען ציטער איז ער צו־געקומען צו אַ מורא׳דיג גרויסען טויער, וואָס איז מיט איין וואַנט אַרויסגעקומען צו אַ רינשטאָק צו און מיט דער אַנדערער צו דער ב.־גאַס. דאָס דאָזיגע הויז איז באַשטאַנען בלויז פון קליינע וואוי־נונגען און איז באַוואוינט געווען פון כל׳ערליי שכנים — שניידער, שלאָסער, קעכינס, פאַרשידענע דייטשליך אזעלכע, מוידען וואָס לע־בען פון פאַרקויפען זיך, קליינע טשינאָווניקלעך א. אז. וו. די אַריינגע־הער און אַרויסגעהער האָבען זיך אַהן און אויפהער געדרעהט אין ביידע טויערן און אין די ביידע הויפען פון דעם הויז. דאָ האָבען געדיענט אַ דריי־פיער סטרוזשען. דער יונגער מאַן איז געווען זעהר צופריעדען, וואָס ער האָט ניט געטראָפען קיין איינעם פון זיי, און האָט זיך אונ־באַמערקט גלייך דורכגע׳גנב׳עט דורכ׳ן טויער צו די טרעפּ רעכטס. דאָס זיינען געווען פינסטערע און שמאָלע „הינטער־טרעפּ". נאָר ער האָט שוין דאָס אַלעס זעהר גוט געקענט, און איהם איז דאָס געווען זאָגאָר נעפעלען: אין אַזאַ פינסטערניש איז מען זיכער אַפילו פון אַ נייגיריי־גען קוק. „אויב איך האָב איצט אזוי מורא, וואָס וואָלט שוין זיין ווען עס וואָלט ווי עס איז זיך פאַרט געמאַכט, אַז איך זאָל האַלטען טאַקי ביים ע ס ק גופא?..." האָט ער ניט ווילענדיג אַ טראַכט געטאָן, אַרויפקומענדיג אויפ׳ן פיערטען שטאָק. דאָ האָבען איהם פאַרשטעלט דעם וועג טרעגער, סאָלדאַטען — אינוואַלידען, וואָס האָבען אַרויסגע־טראָגען מעבעל פון אַ וואוינונג. ער האָט שוין פריהער געוואוסט, אַז אין דער דאָזיגער וואוינונג האָט געוואוינט אַ דייטש מיט זיין פאַ־מיליע, אַ טשינאָווניק: „הייסט עס, דער דאָזיגער דייטש ציהט זיך אַרויס, און אויפ׳ן פיערטען שטאָק, הייסט עס, אַט אויף די טרעפּ בלייבט דערווייל פאַרנומען בלויז דער אַלטערס דירה." "דאָס איז גוט... אויף יעדען פאַל..." האָט ער ווידער אַ טראַכט געטאָן און האָט

אַנגעקלונגען צו דער אַלטער אין וואוינונג. דאָס גלעקעל האָט שוואַך א קלונג געטאָן, גלייך ווי עס וואָלט געווען פון בלעך, און ניט פון מעש. און אַזוינע קליינע וואוינונגען פון אַזעלכע הייזער זיינען כמעט אַלץ אַזוינע גלעקלעך. ער האָט שוין געהאַט פאַרגעסן דאָס קלינגען פון דעם דאָזיגן גלעקעל, און איצט האָט איהם דאָס מאָדנע קלינגען גלייך ווי עפּעס דערמאַהנט און קלאָר פאַרגעשטעלט... ער האָט אַזש א שוידער געטאָן, שוין צופיעל אָפּגעשוואַכט זיינען דאָס מאָל די נערוועז געווען. אין א ווייַלע אַרום האָט זיך די טיר עטוואָס אויפ־געמאַכט: פון דעם שמאָלען שפּעלטעלע האָט די שכנה געקוקט מיט א שטאַרקען חשד אויף דעם גאַסט און עס האָבען זיך געזעהן נאָר איהרע אויגעלעך, וואָס האָבען געבלישטשעט פון דער פינסטערניש. נאָר דערזעהענדיג אויף די טרעפּ א גרויסען עולם מענשען, האָט זי זיך גע־פאַסט מוט און האָט איינגאַנצען אויפגעעפענט. דער יונגער מאַן האָט אַריבערגעטרעטען די שוועל אין א פינסטער פאָרהויז אַריין, וואָס איז געווען אָפּגעצאַמט מיט א פּאַראַוואַן, הינטער וועלכען ס'האָט זיך גע־פונען א קיך, די גרויס א שפּאַן אויף א שפּאַן. די אַלטע איז פאַר איהם שווייגענדיג געשטאַנען און האָט איהם אַנגעקוקט מיט פראַגענ־דע בליקען. דאָס איז געווען א קליינטשיקע אויסגעטריקענטע אַל־טימשקע, פון א יאָהר זעכציג, מיט שאַרפע בייזע אויגעלעך, מיט א קליינער שאַרפער נאָז און מיט א גלאַטפאַרקעמטען קאָפּ. איהרע נאָך ניט רעכט גרוי געוואָרענע האָהר זיינען געווען פעט אַנגעשמירט: אויף איהר דינעם און לאַנגען האַלז, וואָס האָט אויסגעזעהן ווי א היהנערש פיסעל, איז געווען אַנגעדרעהט עפּעס א פלאַנעלענע שמאַטע, און אויף די אַקסלען האָט זיך געבאַמבעלט אַן אָפּגעטראָגענע, געלב־גע־וואָרען אויבערלייבעל אויף פּיי, הגם די היץ איז געווען זעהר גרויס. די אַלטימשקע האָט אַלע ווייַלע געהוסט און געקרעכצט. דער יונגער מאַן האָט אויף איהר אַפּנים א קוק געטאָן מיט ניט קיין געוועהנליכען בליק, ווייל אין איהרע אויגען האָט זיך פּלוצלינג ווידער אַנגעצונדען דער פריהערדיגער אומצוטרוי.

— ראַסקאָלניקאָוו, א סטודענט, געווען ביי אייך מיט א מאָ־נאַט צוריק, — האָט אויף דער גיך אַרויסגעשטאַמעלט דער יונגער מאַן, זיך האַלב־פאַרנייגענדיג, ווייל ער האָט זיך דערמאַהנט, אַז מען דאַרף זיך האַלטען העפליכער.

— איך געדענק, יונגער מאַן. איך געדענק זעהר גוט. אַז איהר זענט געווען. — האָט דייטליך אַרויסגערעדט די אַלטיטשקע, און האָט נאָך אַלץ ניט אָפּגעווענדט איהר פאַרגענדען בליק פון זיין געזיכט.

— אַלזאָ, הייסט עס... ווידער ווענען אַזאַ מין געשעפטעל... האָט ראַסקאָלניקאָוו געזאָגט, ווערענדיג עטוואָס אונרוהיג און באַוואונדערנדיג דעם אונצוטרוי פון דער אַלטער.

„און ס'קען זיין, אַז זי איז אפשר שטענדיג אַזאַ, נאָר יענעם מאָל האָב איך מיך ניט צוגעקוקט". האָט ער אַ טראַכט געטאָן מיט אַ ניט־אַנגענעהמען געפיהל.

די אַלטע האָט אַ ווײַלע געשוויגען, גלייך ווי זי וואָלט זיך מישב זיין, דערנאָך האָט זי איהם אָפּגעפיהרט אַן אַ זייט און אָנגעוויזענדיג אויף די טיר אין צימער אַריין, האָט זי דעם גאַסט דורכגעלאָזט אַפריער און געזאָגט:

— קומט אַריין, יונגער מאַן.

דאָס קליינע צימער, וואוהין דער יונגער מאַן איז אַריינגעקומען, מיט געלבע טאַפּעטען, מיט וואַזאַנעס און טולענע פאַרהענגלעך אויף די פענסטער, איז איצט געווען העל באַלויכטען מיט די שטראַהלען פון דער פאַרגעהענדער זון. „און ד א מ א ל ס וועט, הייסט עס, אויך אַזוי שיינען די זון". איז איהם עפּעס גלייך ווי ניט־ווילענדיג איינגעפאַלען, און ער האָט אַ וואַרף געטאָן אַ געשווינדען בליק אויף אַלעם אין צימער, כדי צו אויסלערנען ווי ווייט מעגליך איז און ניט צו פאַרגעסען די פּרטים, וואָס קענען איהם שטאַרק צו ניץ קומען. אין צימער איז אָבער ניט געוועזען קיין זאַך, וואָס זאָל זיך וואַרפען אין די אויגען. דאָס גאַנצע מעבעל אַלט, פון געלבען האָלץ, איז באַשטאַנען פון אַ קאַנאַפּע מיט אַן אונגעהויער גרויס אויסגעבויגענע הילצערן ווענטעל, פון אַ קײַלעכיג לענגליכען טיש, וואָס איז געשטאַנען פאַר'ן קאַנאַפּע, אַ טואַלעטען־טישעל מיט אַ שפּיגעלע אין ווינקעל, שטוהלען אויסגעשטעלט ביי די ווענט, און אַ צוויי־דריי גראָשענע בילדער אין געלבע ראַמען, אויף וועלכע ס'זיינען געווען אויסגעמאָלט עפּעס דייטשקעס אַזעלכע מיט פייגעל אין די הענט — אָט דאָס איז געווען דאָס גאַנצע מעבעל. אין אַ ווינקעל פאַר אַ קליין הייליג בילד האָט געברענט אַ לעמפּעלע. אַלץ איז געווען זויבער: סיי דאָס מעבעל סיי די פּאָדלאָגע, וועלכע איז געווען זעהר פלייסיג פּאַטירט: אַלץ האָט געלויכטען. „לי־

זאוועטעס ארבייט". האט דער יונגער מאן א טראכט געטאן. קיין שפריינקעלע האט מען ניט געקענט געפינען אין גאנצען צימער. „דאס אין ביי בייזע אלטע אלמנות אזוי ריין". איז איהם ווידער דורכגע־פלויגען אין מח און ער האט געווארפען א קרומען נייגיריגען בליק אויף דאס ציצענע פארהענגעל פאר דער טיר, וואס האט געפיהרט נאך אין א קליינטשיק צימערל אריין, וואו ס'איז געשטאנען דער אל־יאנקעוויטש — 3
טערס בעט און א קאמאד און וואוהין ער האט נאך קיין איין מאל ניט אריינגעקוקט. די גאנצע דירה איז באשטאנען פון אט די צוויי צימערן.

— וואס פארלאנגען זיי? — האט די אלטע שטרענג ארויסגע־רעדט, אריינקומענדיג אין צימער און שטעהן בלייבענדיג ווי פריהער גלייך פאר איהם, זי זאל איהם קענען קוקען גלייך אין די אויגען אריין.

— געבראכט א משכון, אט א האט איהר עס!

און ער האט ארויסגענומען פון קעשענע אן אלטען פלאכען זיל־בערנעם זייגער. אויף דער אנדערער זייט פון זייגער איז געווען אויס־געקריצט א גלאבוס. דאס קייטעל איז געווען א שטאלענס.

— אבער ס'האט זיך דאך שוין געענדיגט דער טערמין פון דעם אלטען משכון. נאך אייערנעכטען איז געווארען א מאנאט.

— איך וועל אייך איינצאהלען פראצענט נאך פאר א חודש: איהר וועט מוזען אויפציהען.

— דאס ווענדט זיך שוין אן מיין גוטען ווילען, הערר יונגערמאן, צי אויפציהען צי פארקויפען אייער משכון טאקי באלד.

— און פאר'ן זייגער וועט עפעס זיין א היבש ביסעל געלט, אלענא איוואנאוונא?

— עט, קומסט צו געהן מיט נארישקייטען, הערר יונגער מאן, אודאי גארנישט ווערט. פאר'ן פינגערל האב איך אייך דאמאלס גע־געבען צוויי קארבען, ערשט קען מען עס א נייעס קויפען ביי א גאלד־מאכער פאר צעהן גילדען.

— א רובעל פיער גיט מיר, איך וועל אויסקויפען, דעם פאטערס אן אנדענקונג. איך וועל אין גיכען באקומען געלט.

— אנדערטהאלבען רובעל, און דאס פראצענט־געלט פאראויס, אויב איהר ווילט.

— אנדערטהאלבען רובעל? — האט דער יונגער מאן אויסגע־שריען.

— ווי איהר ווילט אייך.

און די אלטע האט איהם דערלאנגט דעם זייגער צוריק. דער יונגער מאן האט איהם צוגענומען און איז אזוי אויפגעבראכט גע־ווארען, אז ער האט שוין געוואלט אוועקגעהן. נאר האט גלייך חרטה געהאט, ווייל ער האט זיך דערמאהנט, אז ס'איז מעהר נישטא וואוהין צו געהן און אז ער איז געקומען נאך צוליעב אנ'אנדער זאך.

— ווייזט אהער! — האט ער געזאגט מיט כעס.

די אלטע האט אריינגעשטעקט די האנט אין קעשענע ארויסצו־נעהמען די שליסלען און איז אוועק אין דאס צווייטע צימער, הינטער'ן פארהענגעל. דער יונגער מאן, וואס איז געבליבען שטעהן איינער אליין אין מיטען צימער, האט זיך נייגיריג צוגעהערט און האט בא־טראכט יעטווידער ברעקעל. עס האט זיך געלאזט הערען, ווי זי עפענט דעם קאמאד. „קענטיג דער אויבערשטער שופלאד", האט ער זיך פארגעשטעלט. „די שליסעלעך טראגט זי, הייסט עס, אין דער רעכטער קעשענע... אלע צוזאמען, אין אן אייזערנעם רינג... און צווישען די שליסלען איז פארהאן איינער דריי מאל די גרויס, מיט צייהנדעלעך, געוויס ניט פון קאמאד... הייסט עס, ס'איז נאך דא עפעס א קעסטע־לע, צי א מין רענצעל... אט דאס איז זעהר אינטערעסאנט. ביי רענצ־לעך אין שטענדיג אזעלכע שליסלען... איבריגענס, ווי מיאוס דאס איז אלץ..."

די אלטע האט זיך צוריקגעקעהרט.

— אלזא, הערר יונגער מאן: וויבאלד צוואנציג גראשען א חודש פון רובעל, איז קומט פון אייך פון אנדערטהאלבען רובל פופצעהן קאַ־פיקעס פאר א חודש פאראויס. היינט פאר די פריהערדיגע צוויי רובעל קומט נאך פון אייך לויט דעמזעלבען חשבון צוואנציג קאפי־קעס פאראויס. צוזאמען, הייסט עס, פינף און דרייסיג קאפיקעס. קומט אייך איצט, פאר אייער זייגער, א קימא לן פון א רובעל מיט פופצעהן קאפיקעס. אט האט איהר עס!

— ס'טייטש! קומט שוין איצט בלויז א רובעל מיט פופצעהן קאפיקעס?

— פונקט אזוי פיעל.

דער יונגער מאַן האָט זיך ניט געשפּאַרט און האָט צוגענומען דאָס געלט. ער האָט געקוקט אויף דער אַלטער, און האָט זיך ניט געאײַלט אַוועקצוגעהן. גלײַך ווי איהם וואָלט זיך נאָך געגלוסט עפּעס זאָגען אָדער טאָן. נאָר קלאָהר האָט ער אַליין ניט געוואוסט וואָס.

— איך וועל אײַך די טעג אפשר ברענגען נאָך א זאַך... א זילבערנע... א פיינע... אַזאַ מײַן פאַרט - טאַבאַק... ווי נאָר איך וועל עס אָפּנעהמען בײַ מײַנעם א באַקאַנטען...

איהם איז געוואָרען אומאָנגענעהם און ער איז אַנטשוויגען געוואָרען.

— ווע‏לען מיר דאַמאָלס ריידען.

— און איהר זיצט אַלץ אין שטוב איינע אַליין: און די שוועסטער אײַערע איז נישטאָ אין דער היים ? — האָט ער געפרעגט ווי ווייט מעגליך רוהיג, אַרויסגעהענדיג אין דאָס פאָרהויז.

— וואָס איז דאָס אײַער עסק, יונגער מאַן ?

— ניין, איך פרעג זיך גלאַט אַזוי. איהר ווערט שוין גלײַך... נו, א גוטען. אַלענאַ איוואַנאָוונאַ !

ראַסקאָלניקאָוו איז אַרויס אין זעהר אַן אומרוהיגער שטימונג, וואָס איז אַלץ מעהר און מעהר געוואַקסען. אַראָפּגעהענדיג פון די טרעפּ, אי זער איינינגע מאָל שטעהן געבליבען, גלײַך ווי פלוצלונג פון עפּעס געטראָפען. און צום סוף, שוין אויפ'ן גאַס, האָט ער אויסגעשריגען:

„א, מײַן גאָט, ווי מיאוס דאָס איז אַלץ ! און ניט שוין זשע, ניט שוין זשע בין איך... ניין, דאָס אי זאַ פּוסטער חלום, דאָס איז אונמעגליך ! האָט ער ענטשלאָסען צוגעגעבען. — ניט שוין זשע האָט אַזאַ שרעקליכע זאַך מיר געקענט גאָר אַרויפקומען אויפ'ן זינען ? אויף וואָס פאַר שמוץ מײַן האַרץ איז אָבער פעהיג ! און דער עיקר — שמוציג, שענדליך, מאוס, מאוס !... און איך האָב א גאַנצען חודש"...

נאָר ער האָט ניט געקענט אויסדריקען זײַן אויפרעגונג ניט מיט ווערטער און ניט מיט אויסגעשרייען. א געפיהל פון אונענדליכען עקעל, וואָס האָט איהם גענומען דריקען און פייניגען זײַן האַרץ נאָך דאַן, ווען ער איז געגאַנגען צו דער אַלטער, איז איצט אַזוי אויסגעוואַקסען און האָט זיך אַזוי קלאָר אויסגעפאָרמירט, אַז ער האָט ניט געוואוסט וואו אַהינצוטאָן זיך פון זײַן צער. ער איז געגאַנגען איבער'ן

טראטואר, ווי א שכור׳ער, האט ניט געזעהען די פארבייגעהער און זיך אלע ווײלע אויף זיי אנגעשטויסען. און ערשט אויף דער צווייטער גאס איז ער געקומען צו זיך. אז ער האט זיך ארומגעקוקט, האט ער דער־זעהן, אז ער שטעהט נעבען א שיינק: דער ארייננאנג אהין איז געווען צום גאס צו, איבער טרעפ, וואס האבען געפיהרט אין א קעלער־שטוב אראפ. פון דער טהיר זיינען גראד אין דער ווײלע ארויסגעגאנגען צוויי שכור׳ע, און האלטענדיג זיך איינער אן דעם אנדערן, האבען זיי זיך געדראפעט אויף דער גאס ארויס, ניט אויפהערענדיג איינער דעם אנדערען צו זידלען אויפ׳ן עכט־רוסישען אופן. ניט לאנג געטראכט, איז ראסקאלניקאוו אראפ אין קעלער־שיינק. בי זאהער איז ער נאך קיינמאל ניט געווען אין שיינק־הייזער, נאר איצט האט איהם געשווינ־דעלט אין קאפ, דערצו נאך שרעקליך געדארשט. איהם האט זיך פאר־גלוסט אויסצוטרינקען א גלאז קאלטען ביער, בפרט נאך, אז זיין פלוצ־ליכע שוואכקייט האט ער ערקלערט אויך דערמיט, וואס ער איז געווען הונגעריג. ער האט זיך פארקליבען אין א פינסטערען שמוציגען ווינ־קעל, ביי א קלעפיג טישעל, געהייסען דערלאנגען ביער און האט גיריג אויסגעטרונקען דאס ערשטע גלאז. גלייך איז איהם געווארען גרינגער און זיינע געדאנקען זיינען געווארען קלארער. „דאס איז אלץ נאריש־קייט", האט ער געזאגט מיט א בטחון־שטים, — „און ס׳איז ניט גע־ווען דא וואס צום הארצען זיך צו נעהמען! גיט מעהר ווי א פיזישע שוואכקייט! איין גלעזעל ביער, א שטיקעל זעמעל — און אין דעמזעל־בען אויגענבליק ווערט שטארקער דער מוח, קלארער דער געדאנק, פעס־טער די כונות". טפוי, וואס פאר א מיאוס׳ע אפגעלאזענקייט!"... און ניט קוקענדיג אויף דעם דאזיגען פאראכטליכען אויסגעשריי, האט ער שוין געקוקט לוסטיג, גלייך ווי ער וואלט זיך פלוצלונג באפרייט פון עפעס א שרעקליכען יאך, און האט געווארפען א פריינדליכען בליק אויף די אנוועזענדע. נאר זאגאר אין יענעם מאמענט האט ער שוין אויך געהאט עפעס אזוי ווי א מין דונקעל פארגעפיהל, אז די דאזיגע אפטימיסטישע שטימונג זיינע איז אויך א קרענקליכע און ניט־נאר־מאלע.

אין שיינק איז צו יענער צייט געבליבען א קליינער עולם. אויסער יענע צוויי שכור׳ע, וואס ער האט געטראפען אויף די טרעפ, איז גלייך נאך זיי ארויס א גאנצע האליאסטרע פון א מאן פינף, מיט א שיקסע

און א הארמאניק. נאך זייער אוועקגאנג איז געווארען שטיל און גע־רוים. עס זיינען געבליבען: איינער א שכור'רער, אבער ניט זעהר, וואס איז געזעסען ביי א פלאש ביער, לויט'ן אויסזעהן א מעשטשא־נין: זיין חבר, א דיקער, א גרויסער, אין א ווארים לייבעל, מיט א גרייז־גרויער בארד, א טויט־שכור'ער, איז אנטדרעמעלט געווארען אויף דער באנק: פון צייט צו צייט נאך, גלייך ווי פון שלאף, פלעגט ער פלוצלונג אנהויבען צוצוקנאקען מיט די פינגער, אויסשפרייטענדיג די הענט און אונטערשפרינגענדיג מיט'ן אויבערשטען טייל קערפער, ניט אויפשטעהענדיג פון באנק: דערביי האט ער אונטערגעזונגען עפעס א מין משונה'דיג געזאנג און האט זיך געמאטערט צו דערמאהנען די ווערטער פון איהם, ווי דהיינו:

> א גאנץ יאהר דאס ווייב געהאלזט,
> א גא—אנץ יאהר דאס ווײ—ייב גע—האלזט...

אדער פלוצלונג, זיך ווידעראמאל אויפכאפענדיג:

> בין איך אין דער גאס ארוים
> און געטראפען צו איהר הויז...

נאר קיינער האט ניט טייל גענומען אין זיין שמחה: דער שוויי־געדיגער חבר זיינער האט זאגאר פייגדליך און פארדעכטיג געקוקט אויף די אלע העיות זיינע. דא איז אויך געווען נאך איינער א מענש, וואס האט אויסגעזעהן ווי א טשינאווניק אין דימיסיע. ער איז גע־זעסען באזונדער פאר זיין פלאש און גלאז און פון צייט צו צייט פלעגט ער א זופ טאן און זיך ארומקוקען אויף אלע זייטען. ער איז קענטיג אויך געווען א ביסעל אויפגערעגט.

צווייטעס קאפיטעל.

ראסקאלניקאוו איז ניט געוועהנט געווען צו מענשען און, ווי גע־זאגט, פלעגט ער וויינען פון יעטוועדער געזעלשאפט, איבערהויפט די לעצטע צייט. נאר איצט האט איהם פלוצלונג עפעס א ציה געטאן צו מענשען. ס'איז אין איהם ווי פארגעקומען עטוואס נייעס, און צו־גלייך איז אויסגעוואקסען א מין געפיהל, וואס האט איהם געמאכט

שטארק ביינקען נאך מענשען. ער איז אזוי מיד געווען פון א גאנצען חודש פארביטערטען אומעט און מרה־שחורה׳דיגער אויפרעגונג, אז איהם האט זיך געוואלט כאטש איין ווײלע אפרוהען אין אנ׳אנדער וועלט, וואס פאר א וועלט דאס זאל ניט זיין, און ניט קוקענדיג אויף די גאנצע שמוץ, וואס האט געהערשט אין שיינק, איז ער דארט פאר־בליבען מיט פארגעניגען.

דער בעל־הבית פון שיינק איז געווען אין א צווייטען צימער, נאר ער פלעגט אלע ווײלע אריינגעהן אין די הויפט־שטוב, אראפקומענדיג פון ערגעץ־וואו איבער טרעפ: דערביי פלעגען זיך פריהער ווי אלץ ווארפען אין די אויגען זיינע פראנטישע אויסגעפוצטע שטיוועל מיט גרויסע רויטע אויערן: ער האט געטראגען אן אונטערלייבעל און א שרעקליך פארשמאלצענעם שווארצען אטלאסענעם זשילעט. אהן א האלזטוך: זיין גאנצער פנים איז ווי געווען אויסגעשמירט מיט פעטס, אזוי ווי אן אייזערנער שלאס. ביים שיינק־טישעל איז געשטא־נען א איננגעל פון א יאהר פיערצעהן, און נאך א אינגעל, א יונגערער. פלעגט דערלאנגען וואס מען פלעגט הייסען. ס׳זיינען געווען אנגע־שטעלט אוגערקעס, אנגעשניטענע אין טעלערלער. שווארץ ברויט און קליינע שטיקלעך פיש: דאס אלץ האט זעהר שלעכט געשמעקט.

די לופט איז געווען א פארשטיקטע אזוי, אז ס׳איז פשוט אונ־מעגליך געווען צו זיצען, און אלץ איז דא אזוי דורכגעזאפט געווען מיט א ריח פון בראנפען, אז מען האט, דוכט זיך, פון ריח אליין געקענט שכור ווערען פאר איינע פינף מינוט.

עס טרעפען אזוינע באגעגענישען מיט גאר אונבאקאנטע מענ־שען, וואס פאראינטערעסירען אונז פון דעם ערשטען אויגענבליק אן, עפעס אזוי מיט אמאל, פלוצלונג, איידער מיר זאגען ארויס א ווארט. פונקט אזא איינדרוק האט אויף ראסקאלניקאוו׳ן געמאכט יענער גאסט, וואס איז געזעסען פון דער ווייטענס און האט אויסגעזעהן ווי א טשי־נאווניק אין דימיסיע. אין א צייט ארום האט ער איינינע מאל דער־מאהנט אט דעם ערשטען איינדרוק און האט זאגאר דעריין געזעהן א מין פארגעפיהל. ער פלעגט אלע רגע כאפען א קוק אויפ׳ן טשי־נאווניק, געוויס אויך דערפאר, מחמת יענער האט פון איהם אויך קיין אויג ניט אראפגענומען, און עס איז געווען קענטיג, אז יענעם האט זיך זעהר געוואלט צו פארפיהרען א שמועס. אויף די איבריגע אבער, וואס

זיינע געווען אין שיינק. און דער בעל־הבית אויך צווישען זיי. האָט דער טשינאָווניק געקוקט גאַנץ געוועהנליך. זאָגאָר מיט לאַנגווייל. צוגלייך עפּעס אַזוי ווי פון אויבען אַראָפּ, ווי אויף מענשען, וואָס שטעהען פיעל נידעריגער אין אַלע פּרטים, מיט וועלכע ער האָט ניט וואָס צו ריידען. דאָס איז געווען אַ מענש פון איבער פופציג יאָהר, מיטעלער וואוקס, פעסט געבויט, די האָהר שוין ערטערווייז גרוי, מיט אַ נאַקעטען קאָפּ, מיט אַן אַנגעגאָסענעם, פון שטענדיגען שכור'ן, געזיכט. וואָס איז געווען אַזוי געל, אַז די געלקייט גופא איז אַריינגעפאַלען אין אַ מין גרינקייט, — זיינע וויהעם זיינען געווען פאַרשוואָלענע און פון הינטער זיי האָבען אַרויסגעגלאַנצט קליינטשיגע, ווי שפּעלטעלער, אָבער באַגייסטערטע רויטליכע אויגלעך. נאָר עטוואָס מערקווירדיגעס איז אין איהם געווען: אין זיין אויג האָט געלויכטען ווי עפּעס אַ מין התלהבות — עס האָט זיך זאָגאָר געזעהען שכל און פאַרשטאַנד, — צו גלייכער צייט האָט אין זיי אָבער אויך געברענט אַ מין וואַהנזין. ער איז געווען אַנגעטאָן אין אַן אַלטען, שרעקליך צוריסענעם שוואַרצען ראָק מיט אויסגעריסענע קנעפּלעך; בלויז איין קנעפּעל האָט זיך נאָר קוים געהאַלטען, און אויף דעם קנעפּעל פלעגט ער זיך טאַקי פאַרשפּיליען; ער האָט אפנים ניט געוואָלט אינגאַנצען איינרייכען מיט'ן שטאַט. פון אונטער זיין זשילעט פון נאַנקינג־שטאָף האָט אַרויסגעשטאַרצט אַ מאַנישקע אינגאַנצען אַ צוקנייטשטע, אַן איינגעריכטע און פאַרגאָסענע; דאָס געזיכט איז געווען אָפּגעראַזירט, אויפ'ן שטייגער פון טשינאָווניקעס, שוין אַזוי לאַנג אָבער, אַז עס האָבען שוין ווי־דער אַרויסגעשפּראָצט געדיכטע בלויליכע האַרטע העהרעלעך. און אפילו די מאַנירען זיינע, זיין אַרט האַלטען זיך, זיינען ווירקליך עפּעס אַזוי ווי געווען פון אַ סאָלידען טשינאָווניק. ער איז אָבער געווען זעהר צומראַגען, האָט געשויבערט די האָהר און האָט אָפּטמאָל אונטערגעשפּאַרט, פאַר וועהטאָג, דעם קאָפּ מיטביידע הענט, האַלטענדיג די אויסגעריבענע איילענבויגען אויפ'ן פאַרגאָסענעם קלעפּיגען טיש. ענדליך האָט ער גלייך אַ קוק געטאָן אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן און האָט הויך און פעסט אַרויסגערעדט:

— זאָל איך מיר דערוועגען, מיין ליעבער הערר, אַנצוהויבען מיט אייך אַן איידעלען שמועס? הגם איהר זעהט טאַקע אויס ניט אַזוי געהויבען, דאָך דערקענט איז אייך מיין געניטקייט אַ געבילדעטען מאַן,

וואס איז ניט געוועהנט צום ביטערן טראפען. איך אליין האלט זעהר פון בילדונג, ווען זי איז פארבונדען מיט גוטע מדות, און אויסערדעם בין איך א טיטולארנער סאוועטניק. מארמעלאדאוו — א פאמיליע אזא: א טיטולארנער סאוועטניק. נעהמט ניט פאר אומגוט, דאס איך פרעג אייך — איהר זענט געווען אויף א שטעלע?

— ניין, איך לערן זיך... האט ראסקאלניקאוו געענטפערט: דער דער מאדנער געגרייזעלטער מליצה־טאן, ווי אויך דאס, וואס מען האט זיך צו איהם אזוי גלייך און אהן הקדמות געווענדעט, האט איהם א ביסעל פארוואונדערט. דאכט זיך, ערשט ניט לאנג האט איהם אזוי געצויגען צו מענשען. — און דאך האט איהר ווידער ביים ערשטען ווארט, מיט וועלכען מען האט זיך צו איהם געווענדעט, באהערשט זיין געוועהנליכעם אונאנגענעהמעם און אויפרייצענדעם געפיהל פון עקעל צו יעדען פרעמדען, וואס האט באריהרט אדער בלויז געוואלט באריהרען זיין פערזענליכקייט.

— א סטודענט, הייסט עס, אדער א געוועזענער סטודענט! — האט אויסגעשריגען דער טשינאווניק — איך האב עס גלייך פארשטאנען! ערפאהרונג, מיין הערר, פיעל־געפרובטע ערפאהרונג! — און ער האט צוגעלעגט דעם פינגער צום שטערן, גלייך ווי ער וואלט דערמיט וועלען באשטעטיגען זיינע וועבטער. — זענט איהר געווען, הייסט עס, א סטודענט! ענטשולדיגט, יונגער מאן...

און ער האט זיך אויפגעשטעלט, דערביי שיער ניט א פאל געטאן, האט מיטגענומען זיין פלאש און גלעזעל און האט זיך צוגעזעצט צום יונגען מאן, עטוואס אין דער קרום צו איהם. ער איז געווען שכור, האט אבער געהאט אן אמת'ן כח־הדבור און גערעדט מיט א טאלק: זעלטען נאר פלעגט ער ערטערווייז אראפקריכען פון וועג און פלעגט שוין צופיעל פאנאנדערשפרייטען. עפעס מיט א מאדנעם הונגער האט ער זיך א ווארף געטאן אויף ראסקאלניקאוו'ן, גלייך ווי ער האט אויך א גאנצען חודש מיט קיינעם א ווארט ניט אויסגערעדט.

— מיין הערר, — האט ער אנגעהויבען מיט א פייערליכען טאן.

— ארימקייט איז קיין שאנד, דאס איז אמת. ווידער ווייס איך, אז שכרות איז אויך ניט פון די מדות טובות, און דאס איז אודאי און אודאי. נאר קבצנות, יונגער מאן, קבצנות — דאס איז א שאנדע. אין ארימקייט בלייבט איהר דערזעלביגער איידעלער מאן, מיט די

איינגעבוירענע פיינע געפיהלען. אין קבצנות אבער — קיינמאָל ניט און קיינער ניט. פאַר קבצנות טרייבט מען ארויס ניט נאָר מיט א שטעקען, — מען קעהרט אוים מיט א בעזים פון דער מענשליכער געזעלשאַפט. די באַליידיגונג זאָל טאַקי דערלאַנגען אין דער זיבענטער ריפּ אריין, און ס'איז א יושר, ווייל אין קבצנות בין איך אליין זיך גרייט תמיד צו באַליידיגען. און פון דאַנען נעהמט זיך דער שיינק! מיין הערר, מיט א חודש צוריק האָט ה' לעבעזיאַטניקאָוו געשלאָגען מיין פרוי, מיין פרוי איז ניט דאָס. וואָס איך! איהר פאַרשטעהט? נעהמט ניט פאַר אומגוט, וואָס איך וועל נאָך ביי אייך פרעגען: האָט איהר ווען גענעכטיגט אויף דער נעוואַ, אויף די היי־שיפלער?

— ניין, ניט אויסגעקומען. — האָט ראַסקאָלניקאָוו געענט־פערט. — וואָס איז ד אָ ס פאַר א זאַך?

— נו. און איך בין פון דאָרטען, שוין די פינפטע נאַכט, יאָ...

ער האָט אָנגעגאָסען א גלעזעל, האָט אויסגעטרונקען און זיך פאַר־טראַכט. אויף זיינע קליידער און אין די האָר אפילו האָבען זיך ער־טערווייז ווירקליך געזעהן צוגעקלעפּטע גרעזלעך היי. עס איז געווען זעהר צו גלויבען, אַז ער האָט זיך פינף טעג ניט אויסגעטאָן און זיך ניט געוואַשען. איבערהויפּט זיינען די הענט ביי איהם געווען שמוציגע, פעטע, רויטע, מיט שוואַרצע נעגעל.

זיין ריידען האָט קענטיג אַלעמען פאַראינטערעסירט, הגם מען האָט זיך צוגעהערט צו איהם מיט א מין פוילקייט. די אינגלעך ביים שיינק־טישעל האָבען גענומען לאַכען אויפ'ן קול, דער בעל־הבית איז, דאַכט זיך בכיוון אַראָפּ פון דעם אויבערשטען חדר: ער האָט גע־וואָלט הערען וואָס אַזוינס וועט דער „לץ" זאָגען. ער האָט זיך גע־זעצט פון דער ווייטענס און האָט גענומען גענעצען מיט א פוילער מינע, אָבער מעשה־בעל־הבית. מאַרמעלאַדאָוו'ן האָט מען דאָ אפנים לאַנג געקענט. אפילו די ליעבע זיינע צו מליצות האָט זיך ביי איהם וואהרשיינליך איינגעוואָרצעלט מחמת זיי געוועהנהייט צו אָפטע שיינק־שמועסען מיט פאַרשידענע אומבאַקאַנטע סוביעקטען. די דאָ־זיגע געוועהנהייט נהעט ביי איניגע שכורים איבער אין א באַדערפע־ניש, איבערהויפּט ביי די־יעניגע, מיט וועלכע מען באַגעהט זיך אין דער היים זעהר שטרענג און וועלכע האָבען נעבעך אויסצושטעהן דאָר־טען קאַלט און וואָרים. און דעריבער זוכען זיי שטענדיג צו פאַרענט־

פערן זיך צווישען די חברה שכורים און פרובען זאגאר פועל'ן, מען זאל פאר זיי האבען א שטיקעל דרך־ארץ.

— א לץ! — האט הויך א זאג געטאן דער בעל־הבית. — און פארוואס ארבייטסטו ניט, פארוואס זענט איהר ניט אויף א שטעלע, וויבאלד איהר זענט א טשינאווניק?

— פארוואס בין איך ניט אויף א שטעלע, גנעדיגער הערר? — האט אונטערגעכאפט מארמעלאדאוו, זיך ווענדענדיג צו ראסקאלניקאוו'ן, פונקט ווי ער האט איהם דאס פארגעבען די פראגע. — פארוואס בין איך ניט אויף א שטעלע? טוט מיר דען אליין ניט וועה דאס הארץ, וואס איך שלעפ זיך אזוי ארום פוסט און פאס? ווען ה' לעבעזיאטניקאוו האט מיט א מאנאט צוריק מיט זיינע אייגענע הענט געשלאגען מיין פרוי און איך בין דאן געלעגען א שכור'ער, האב איך דען ניט געליטען? נעהמט ניט פאר אומגוט, יונגער מאן, איז אייך ווען אויסגעקומען... הם!... נו, כאטש בעטען געלט אנטלייהען, אהן א האפנונג?

— אויסגעקומען... וואס הייסט אהן א האפנונג?

— דאס הייסט, אהן א ברעקעל האפנונג, וויסענדיג פאראויס, אז מען וועט אייך ניט געבען. איהר ווייסט, למשל, אפריהער אויף קלאר, אז דער דאזיגער מאן, דער דאזיגער פיינער בריה און נוצליכסטער בירגער וועט אייך פאר קיין פאל קיין געלט ניט געבען, ווייל פארוואס טאקע, וועל איך אייך פרעגען, זאל ער יא געבען? ער ווייס דאך, אז איך וועל איהם ניט אפגעבען. פון רחמנות וועגען? נאר ה' לעבעזיאטניקאוו, וואס אינטערעסירט זיך זעהר מיט די היינטמאדישע אידעען, האט אנומעלט געגעבען צו פארשטעהן, אז היינטיגע צייטען איז רחמנות שטרענג פארבאטען פון דער וויסענשאפט אליין, און אזוי פיהרט זיך טאקע שוין אין ענגלאנד, וואו ס'איז דא פאליטישע עקאנאמיע. פארוואס־זשע, פרעג איך אייך, זאל ער געבען? אלזא, הייסט עס, ווייסט איהר פאראויס, אז ער וועט ניט געבען און דאך לאזט איהר זיך אין וועג אריין און...

— צו וואס זשע זאל מען געהן? — האט ראסקאלניקאוו אונטערגעכאפט.

— און ווי איז, אז ס'איז נישטא צו וועמען, ס'איז מעהר נישטא וואוהין צו געהן! יעדער מענש מוז דאך האבען וואוהין אריינצוגעהן.

מחמת עס מאכען זיך אזוינע צייטען, ווען מען מוז נויטיג, ווי לעבען, ערגעץ אריינגעהן. עס מעג זיך זיין ווער ווייסט וואוהין! ווען מיין איינ־איינציגע טאָכטער איז דאָס ערשטע מאָל אוועק מיט א געלען בילעט, בין איך אויך דאמאָלס אוועק... (מיין טאָכטער, דאַרף איך אייך זאָגען, וואוינט אויף א געלען בילעט... האָט ער צוגעגעבען, וואר־פענדיג אן אומרוהיגען בליק אויף ראסקאָלניקאָוו'ן). די אינגלעך ביים שיינקטישעל האבען אויסגעבראָכען אין א געלעכטער, דער בעל־הבית האָט אויך א שמייכעל געטאָן. — ער איז אבער נישט נתפעל געוואָ־רען און האָט גלייך ווידער גענומען ריידען, שוין מיט א רוהיגען טאָן: נישקשה, יונגער מאַן, נישקשה, עס אַרט מיך שוין אפילו ניט, וואָס מען שאָקעלט מיט די קעפּ, ווייל אלע ווייסען שוין דערפון, און ס'איז נישטאָ קיין סודות פון דער וועלט. און איך פאַרהאַלט זיך דערצו ניט מיט פאַראכטונג. איך נעהם דאָס אָן פאַר ליעב. מילא! מילא! א ברירה האָב איך. איצט, יונגער מאַן, וועל איך אייך בעטען, איהר זאָלט מיר זאָגען גלייך אין די אויגען, אָט אזוי ווי איהר קוקט מיך אָן, בין איך ניט קיין חזיר?

דער יונגערמאַן האָט א וואָרט ניט געענטפערט.

— אלזאָ, הייסט עס, — האָט דער רעדנער ווידער אנגעהויבען, ניט אראָפּפאַלענדיג ביי זיך, נאָך פאַרקעהרט, נאָך העכער אויפהויבענ־דיג דעם קול, ווען דאָס געלעכטער, וואָס ער האָט ארויסגערופען מיט די לעצטע ווערטער זיינע, האָט אויפגעהערט. — אלזאָ, הייסט עס, בין איך א חזיר און זי איז א דאמע! איך בין א בהמה בצורת פערד, און קאטערינא איוואנאָוונא, די פרוי מיינע, — איז א געבילדעטע דאמע א פּאָלקאָווניק'ס א טאָכטער. מילא זאָל זיין אזוי, איך בין דער גראָבער יונג, זי אבער האָט אי א גוט האַרץ, אי עזהר הויכע געפיהלען, דערצו איז זי נאָך זעהר איידעל ערצויגען. און דאָך... א, ווען זי וואָלט מיט מיר מיטלייד געהאַט! מיין הערר! מיין גנעדיגער הערר! יעדער מענש מוז דאָך האָבען אַן אָרט, וואו מען זאָל מיט איהם האָבען מיטלייד! און קאטערינא איוואנאָוונא אי זאָפשר זעהר א גרויסמוטיגע דאמע, אבער אהן יושר... און איך פאַרשטעה אפילו אליין, אז ווען זי רייסט מיר פאַר די האָר, רייסט זי זיי מיר נאָר מחמת איהר גוטסקייט (ווייל איך שעם מיך ניט צו זאָגען אייך נאָכאמאָל, זי רייסט מיר פאַר די האָר, — האָט ער פאַרזיכערט נאָך מיט מעהר זעלבסטווירדע, דער־

הערענדיג ווידער א געלעכטער). אבער גאָט מיין גאָט, וואָס וואָלט זיין ווען זי זאָל נאָר איין מאָל... אבער ניין! דאָס איז אלץ דברים בטלים, און ניטאָ וועגען וואָס צו ריידען!... ווייל שוין ניט איינמאָל איז ערפילט געוואָרען דער דאָזיגער פאַרלאַנג און שוין ניט איינמאָל האָט מען מיך באַדויערט, נאָר... שוין אזא טבע ביי מיר, איך בין א געבאָרענער חזיר!

— א שאלה! האָט דער בעל־הבית געזאָגט און האָט זיך צו־געגעצט.

מאַרמעלאַדאָוו האָט מיט ענטשלאָסענהייט א קלאַפּ געטאָן מיט'ן פויסט איבער'ן טיש.

— שוין אזא נאַטור ביי מיר! איהר ווערט גלויבען, יונגערמאַן, איך האָב אפילו די זאָקען איהרע פאַר'שכור'ט ניט די שיך, דאָס וואָלט נאָך געהאַט עפּעס א שטיקעל זין, די זאָקען אבער, די זאָקען איהרע האָב איך פאַר'שכור'ט! איהרס א האַלזטיכעל, איהרס אנ'אייגענע, ניט מיינס, א מתנה נאָך פון פאַר דער חתונה, אויך פאַר'שכור'ט. און וואוינען וואוינען מיר אין א קאַלטען לאָך, האָט זי זיך היינטיגען ווינ־טער פאַרקיהלט און גענומען הוסטען מיט בלוט. און קליינע קינדער האָבען מיר דריי, הארעוועט זי פון פריהמאָרגען ביז ביינאַכט. וואַשט און שייערט, באָדט די קינדער — פון קינדווייז אויף געוועהנט גע־וואָרען צו ציכטיגקייט, — און א ברוסט האָט זי א שוואַכע, א שווינד־זיכטיגע, מיינט איהר, פיהל איך דאָס ניט? אוי, פיהל איך דאָס! און וואָס מעהר איך טרינק, אלץ מעהר פיהל איך. און צוליעב דעם טאַקע טרינק איך, ווייל איך זוך מיטלייד און רחמנות... איך טרינק, ווייל איך וויל אין צווייען ליידען!

און ער האָט טיעף צום טיש, ווי אין פאַרצווייפלונג, דעם קאָפּ אראָפּגעלאָזט.

— מיין הערר, — האָט ער ווייטער גערעדט, זיך ווידער אויס־גלייכענדיג, — אין אייער געזיכט לייען איך עפּעס ווי א טיעפען שמערץ. ווי איהר זענט אריין, האָב איך עס איבערגעלעזען, און דע־ריבער טאַקע האָב איך זיך צו אייך געווענדט, ווייל דערצעהלענדיג אייך מיין לעבענס־געשיכטע, בין איך ניט אויסען דערמיט זיך אליין ארויסצושטעלען צו שאַנד און שפּאָט פאַר די דאָזיגע פּוסט־און־פּאַסטניקעס, וועלכע ווייסען סיי ווי סיי פון אלצדינג; נאָר איך זוך

א געבילדעטען מאַן, וואָס זאָל מיר קענען מיטפיהלען. איהר דאַרפט וויסען, אז מיין פרוי איז ערצויגען געוואָרען אין אַנ׳אינסטיטוט פאַר מיוחס׳דיגע אדעל־קינדער, און ביים ענדיגען האָט זי געטאַנצט פאַר׳ן גובערנאַטאָר און פאַר נאָך אזוינע „פני“, דערפאַר האָט זי געקראָגען א גאָלדענעם מעדאַל מיט א פיינעם אַטעסטאַט. דעם מעטאַל... דעם מעדאַל האָט מען, ברוך השם, פארקויפט... שוין לאַנג... יאָ!... און דער אַטעסטאַט ליעגט נאָך עד היום ביי איהר אין קעסטעל; נאָך דאָ ניט לאַנג האָט זי איהם באַוויזען דער בעל־הבית׳טע. זי האָט אפילו מיט דער בעל־הבית׳טע שטענדיגע קריגערייִ, נאָר עס האָט זיך איהר פאַר־וואָלט כאָטש פאַר עמיצען זיך א בעריהם טאָן און דערמאָנען די גליק־ליכע פארגאַנגענע טעג. און ס׳איז ניט קיין קיין עולה, גאָר קיין עולה ניט, ווייל נאָר דאָס איז איהר אין זכרון פארבליבען, דאָס איבעריגע איז אַוועק מיט׳ן ווינט און מיט׳ן רויך! יאָ, יאָ, א הייסע פרוי, א שטאָלצע, א שטאַרקע! די פּאָדלאָגע וואַשט זי אליין, עסט ברויט מיט וואַסער, אַבער מיט די פיס וועט זי זיך ניט לאָזען טרעטען. דערפאַר טאַקע האָט זי ניט געקאָנט פארשווייגען דעם ה׳ לעבעזיאַטניקאָוו׳ן זיין גראָב־קייט, און ווען זי האָט פון איהם דערפאַר געכאַפּט געשלאָגען, האָט זי זיך אַוועקגעלעגט ניט אזוי פון די קלעפּ ווי פון פאַרדרוס. איך האָב זי גענומען אַנ׳אלמנה, מיט דריי קינדער, איינס קלענער פאַר׳ן אַנדערן. מיט דעם ערשטען מאַן, אַנ׳אָפיציער, האָט זי חתונה געהאַט אויס ליעבע און איז מיט איהם אַנטלאָפען פון די עלטערן. דעם מאַן האָט זי שרעקליך ליעב געהאַט, האָט ער זיך אַבער אריינגעלאָזען אין די קאַרטען, געהאַט אויף זיך א משפט און איז דערפון טאַקע געשטאָר־בען. זי איז פון איהם אפילו א קלאַפּ אויך ניט זשעדנע געווען, און כאָטש זי האָט איהם ניט געשוויגען, וואָס איך ווייס דאָס אקוראַט פון דאָקומענטען, פונדעסטוועגען דערמאָנט זי איהם עד־היום מיט טרעה־רען אין די אויגען, און וואַרפט מיר אויף מיט איהם; און איך בין צופריעדען, באמת צופריעדען; זאָל זיך איהר כאָטש דאַכטען, אז זי איז אַמאָל גליקליך געווען... איז זי געבליבען נאָך זיין טויט מיט דריי קליינע קינדער ערגעץ אין א העק, צווישען ווילדע מענשען, און איך בין דאָרט אויך געווען דאַמאָלס. און זי האָט זיך געפונען אין אזא שרעקליכער נויט, אז איך קען אייך דאָס גאָרניט אויסדערצעהלען, כאָטש איך האָב זיך שוין גענוג אַנגעזעהן אויף מיין לעבען. און די

עלטערן האָבען פון איהר ניט געוואָלט אפילו הערען, בפרט נאָך אז זי איז געוועזען ביי זיך שטאָלץ, שוין צופיעל שטאָלץ... דאַמאָלס, מיין הערר, אין יענער שרעקליכער צייט, האָב איך איהר פאַרגלעגט, זי זאָל מיט מיר חתונה האָבען. איך בין אַליין געוועזען אַנ'אַלמן מיט א פיערצעהניעהריגער טאָכטער פון דעם ערשטען ווייב. איך האָב שוין ניט געקענט צוזעהן דעם צער פון איהר. איהר קענט שוין פאַר־שטעהן, ווי גרויס ס'איז געוועזען איהר נויט, אז ביי איהר איז געוועזען רעכט חתונה צו האָבען מיט מיר, אַזאַ געבילדעטע, מיט אַזאַ ערציהונג, פון אַזאַ פיינעם יחוס. און זי האָט חתונה געהאַט! געקלאָגט און געוויינט — אָבער חתונה געהאַט! ווייל ס'איז ניט געוועזען וואוהין צו געהן. פאַרשטעהט איהר ׳מאַטש, יונגער מאַן, וואָס דאָס הייסט, ניט האָבען וואוהין צו געהן? ניין! דאָס פאַרשטעהט איהר נאָך ניט... א גאַנץ יאָהר האָב איך זיך אויפגעפיהרט פיין און לייטיש, איך האָב זיך דערצו ניט צוגעריהרט, (ער האָט א טיץ געטאָן מיט'ן פינגער אויף די האַלבע קוואַרט), ווייל איך האָב א האַרץ, וואָס פיהלט. נאָר דאָס האָט מיר אויך ניט געהאָלפען, און דאָ האָב איך פאַרלאָרען די שטעל־לע, ניט ווייל איך האָב מיך פאַרזינדיגט, — נאָר מען האָט דאַמאָלס רעפאָרמירט די שטאַטען, — און דאַמאָלס האָב איך זיך צוגעריהרט!... מיט איאָהר אַנדערהאַלבען צוריק, נאָך א היבש ביסעל צרות און נע־ונד זיין, זיינען מיר אַנגעקומען אהערצו, אין דער דאָזיגער פראַכט־פאָלער הויפט־שטאָדט מיט איהרע קלויסטערס, מאָנומענטען. דענק־מעלער. און דאָ האָב איך געקראָגען א שטעלע. געקראָגען און ווידער פאַרלאָרען. איהר פאַרשטעהט'ס? שוין צוליעב מיין אייגענער שולד פאַרלאָרען, ווייל ס'איז אַנגעקומען מיין ביטערע טבע... און איצט וואוינען מיר אין א ווינקעל ביי אמאַליע פעדאָראָוונאַ ליפּפּעוועקסעל, און פון וואָס מיר לעבען, מיט וואָס מיר צאָהלען דירה־געלט, דאָס ווייס איך אַליין ניט. אַזוי לעבען דאָרט א סך אויסער אונז... אַנ'־איינגשאַפּט, א טומעל — הימעל עפען זיך... המ... יאָ... און דערווייל איז אונטערגעוואַקסען מיין טאָכטער, פון דער ערשטער פרוי, און וואָס זי איז זיך נעביך אויסגעשטאַנען פון דער שטיף־מוטער איהרער, — וועגען דעם וועל איך בעסער מאַכען א שווייג, ווייל קאַטערינאַ איוואַ־נאָוונאַ האָט אפילו זעהר א גוט האַרץ און איז באַגייסטערט מיט די גרויסמוטהיגע געפיהלען, נאָר זי איז בטבע א הייסגעבאַרענע, א נער־

וועאישע און ווערט גיך צוקאָכט... יאַ, אזוי איז דאָס! נאָר ס'איז ניט וועגען וואָס צו ריידען! קיין ערציהונג, קענט איהר זיך אליין פאָר־שטעלען, האָט סאָניע ניט באַקומען. איך האָב אפּליו יאָ געפּרובט באַ־ווייזען איהר מיט אַ יאָהר פיער צוריק געאָגראַפיע און וועלט־געשיכטע; נאָר אזוי ווי איך בין אליין ניט קיין גרויסער קענער, דערצו נאָך האָבען געפעהלט די נויטיגע ביכלעך, ווייל די ביכלעך, וואָס זענען יאָ געוועזן... נו, הם... אָט די ביכלעך זענען שוין אויך ניטאָ, — דערי־בער האָט זיך פון דער גאַנצער תורה גאָרניט אויסגעלאָזען. מיר זענען שטעהן געבליבען ביי כורש מלך פרס. דערנאָך ערשט, שוין אין די דערוואַקסענע יאָהרען, האָט זי איבערגעלעזען אייניגע ראָמאַנען און דאָ ניט לאַנג האָט איהר דער הערר לעבעזיאַטניקאָוו געקראָגען נאָך אַ ביכעל, „ד י פ י ז י אָ ל אָ ג י ע“ פון ליואיס — איהר מוזט וויסען — זי האָט דאָס געלייענט מיט גרויס אינטערעס — אפילו פאַר אונז האָט זי עס אויך פאָרגעלעזען שטיקלעכווייז. אָט דאָס איז איהר גאַנצע בילדונג. איצט, מיין הערר, וועל איך אייך פרעגען אַ קשיא, ווי מיינט איהר, קען עפּעס אַ סך פערדיענען אַנ'אָרימע, אבער אַנ'עהרליכע מיידעל, מיט עהרליכע ארבייט?... קיין גילדען אַ טאָג וועט זי ניט אויסארבייטען, אויב זי איז אַנ'עהרליכע און האָט ניט קיין באַזונדערע טאַלאַנטען, איז אויך אויב זי וועט האָרעווען טאָג און נאַכט! און דאָ האָט דער סטאַטסראַטה קלאָפּשטאָק איוואַן איוואַנאָוויטש — איהר האָט געמוזט פון איהם הערען — אָט געגנוג וואָס ער האָט איהר ניט באַצאָהלט געגנייה־געלט פאַר אַ האַלב טוץ האַלענדער העמדער, האָט ער זי נאָך מיט בזיונות פון שטוב ארויסגעטריבען, זיך געזידעלט, גע־טופּעט מיט די פיס, — דער קראַגען איז כלומר'שט געווען צו שמאָל און צו קרום! און די קינדערלעך זענען געביך הונגעריג... און קאַטע־רינאַ געהט אום איבער'ן צימער מיט פאַרבראָכענע הענט און אויף די באַקען טרעטען איהר ארויס רויטע פלעקען — אַ סימן פון דער דאַזי־גער קרענק. „זיצסט זיך דאָ ביי אונז אין דער וואַרים, דו הולטייקע איינע, עסט און טרינקסט“, אזוי זאָגט זי צו מיין טאָכ_ער. שוין אז אַך און וועה צו דעם עסען און טרינקען, אז אפילו די קליינע קינדער־לעך האָבען שוין אויך דריי טעג אין זייער מויל ניט געהאַט! בין איך געלעגען דאַמאָלס... נו, מילא וואָס וועל איך זיך ז'אָ באַהאַלטען! געלעגען עלענד־שכור! הער איך, מיין סאָניע זאָגט (אַ שטילע טויב

איז זי, און א קויל'כעלע האט זי אזא ווייכס... אליין איז זי א בלאָנ־דע, דאס געזיכט בלאַס, דאר) : „וואָס זשע ווילט איהר, קאטערינא איוואַנאָוונא, איך זאָל געהן אויף אזא זאך?“ און דאריא פראנצאָוונא, א מאוס'ע פרוי, וואָס מען קען זי אין פאָליציי ווי א בייזען שילינגער, האט זיך שוין דר יימאָל אנגעפרעגט דורך דער בעל־הבית'טע. „פאר־וואס ניט, — ענטפערט קאטערינא איוואַנאָוונא, מיט א שמייכעל נאך דערצו — וועסט עס האלטען אויף יקרות? א טייערע מציאה!“ נאר ניט באשולדיגט זי, יונגער מאן, ניט באשולדיגט זי! דאס איז געזאגט געווארען ניט בייט קלאָרען פארשטאנד. נאר ביי אויפגערעגטע געפיהלען, קראנקערהייט, ביי א געוויין פון טויט־הונגעריגע קינדער: און זי איז אייגענטליך דערמיט אויסען געווען ניט מעהר ווי זי צו באליידיגען. אזא נאטור האט זי שוין, מיין פרוי. א זייגער זעקס, זעה איך, מיין סאָניטשקע איז אויפגעשטאנען, האט אנגעטאן א טיכעל אויפ'ן קאפ, האט אנגעטאן איהר מאנטעלע און איז ארוים פון שטוב. און נייז דעם זייגער איז זי ווידער צוריקגעקומען. געקומען, גלייך צו קאטערינא'ן צוגעגאנגען, און האט איהר שווייגענדיג אוועקגעלייגט אויפ'ן טיש דרייסיג קארבען. א ווארט האט זי ני טארויסגערעדט. האט אפילו אנ'איבעריגען קוק ניט געטאן, האט נאר גענומען א גרוים גרין טיכעל, פארדעקט מיט איהם דעם קאפ און דאס געזיכט און זיך אוועקגעלעגט אין בעט, מיט'ן קאפ צום וואנט. און נאר די פלייצעס איהרע און דאס קערפער'ל האבען געציטערט... און איך בין נאך אלץ אזוי געלעגען ווי פריהער... האב איך דאמאלס געזעהן, יונגער מאן, האב איך געזעהן, ווי קאטערינא איז דערנאך צוגעגאנגען צו סאָניטש־קעס בעט, ניט אויסריידענדיג קיין איין ווארט, און איז א גאנצען אבענד אפגעשטאנען פאר איהר אויף די קניה, האט איהר די פיס געקושט, האט ניט געוואלט אויפשטעהן, און אזוי זענען זיי ביידע אנטשלאפען געווארען, ארומגענומענערהייט... ביידע... ביידע... יא... און איך... בין געלעגען עלענד־שכור.

מארמעלאדאוו איז אנטשוויגען געווארען, גלייך ווי ס'וואלט איהם דער אטעם פארכאפט. דערנאך האט ער מיט אמאל האסטיג אנגעגאָסען נאך א גלעזעל, האט אויסגעטרונקען און א קרעכץ געטאן.

— פון דאמאלס אן, מיין הערר, — האט ער ווידער אנגעהויבען, נאך א קליינעם שווייגען, — פון דאמאלס אן האט מיין טאכטער

סאפיא געמוזט ארויסנעהמען א געלען בילעט. דאס האבען איהר בייזע צינגער פאר׳מסר׳ט, און איבערהויפט דאריא פראנצאווגא; זי האט אויף איהר געהאט א הארץ דערפאר, וואס מען האט איהר כלומר׳שט קיין כבוד ניט אפגעגעבען. אלזא האט זי מיט אונז צוזא־מען שוין ניט געקענט לעבען, ווייל די בעל־הבית׳טע אונזערע אמא־ליע האט עס ניט געוואלט דערלאזען (און פריהער האט זי דערינגען אליין געהאלפען דאריא׳ן), היינט דערצו נאך האט זיך אריינגעמישט דער ה׳ לעבעזיאטניקאוו... צוליעב סאניען טאקע האט זיך דאס אנ־געהויבען די גאנצע חתונה צווישען איהם און קאטערינא׳ן. פריהער האט ער סאניטשקען אליין ניט געלאזט רוהען, און דא איז ער פלוצ־לונג געווארען דער גרויסער צדיק: „סטיימש, איך, אזא אויפגעקלער־טער מאן, וועל וואוינען צוזאמען מיט אזוינער און אזוינער?" האט איהם קאטערינא ניט געשוויגען, זיך אנגענומען... איז געווארען א חתונה... און איצט קומט סאניטשקע צו אונז אריין נאר פארנאכטליך; העלפט אונטער קאטערינא׳ן, גיט איהר וויפיעל זי קען נאר... און וואוינען וואוינט זי ביי איינעם א שניידער קאפערנאאומאוו; אליין איז ער א הינקענדיגער און א זאהיקע, און זיין גאנץ געזינדעל — א היבש ביסעל נפשות — זענען אויך זאהיקעס; און דאס וויב זיינס איז אויך א זאהיקע." וואוינען אלע אין איין צימער, און סאניע האט זיך איהרס א באזונדער צימערל אפגעצאמט... המ... יא... גרויסע קבצנים און זאהיקעס... יא... ווי נאר איך בין דאמאלס אין דער פריה אויפגעשטאנען, האב איך אנגעצויגען אויף מיר די שמאטעס מיינע, האב אויפגעהויבען די הענט צום הימעל און בין אוועק צו „זיין פרע־וואסכאדיטעלסטווא" איוואן אפאנאסיעוויטש — איהר קענט איהם?... ניין?... נו, קענט איהר ניט קיין געטליכען מאן! דאס איז א מלאך — ניט קיין מענש... ווייך ווי א פוטער!... האט זיך פון טרעהרען ניט געקענט איינהאלטען, אז ער האט אויסגעהערט די גאנצע גע־שיכטע. „נו, מארמעלאדאוו, זאגט ער צו מיר, איך האב זיך שוין איינמאל גענארט אין דיר... דאך נעהם איך דיך נאך אמאל אויף מיין אייגענע אחריות", — מיט די ווערטער האט ער מיר געזאגט. — „געדענק־זשע! און געה געזונט!" האב איך געקושט די טריט זיינע, אין געדאנק, פארשטעהט זיך, ווייל אויך אנ׳אמת וואלט ער ניט ער־לויבט: ער פארנעהמט א הויכע שטעלע און איז א געבילדעטער און

פריידענקענדער מענש; ביז איך געקומען אהיים און האָב דערצעהלט, אז מען האָט מיך ווידער צוגענומען אויף דער שטעלע און אז איך קריג ווידער געהאַלט, — מילא וואָס ס'האָט זיך דאמאלס ביי אונז אָפגעטאָן, קענט איהר זיך דאָס גאָרניט פאָרשטעלען...

מאַרמעלאַדאָוו איז ווידער געבליבען שטיל, שטאַרק אויפגערעגט. אין דער ווייַלע איז אין שיינק אריינגעקומען פון גאַס א גאַנצע חברה שכורים; עס האָט אָנגעהויבען צו שפּיעלען א קאַטערינקע, און א הייזע־ריג קינדערש קול'כעל האָט געזונגען עפּעס א ליעדעל. ס'איז געוואָרען טומעלדיג. דער בעל־הבית מיט די באדיענטע זיינען געווען פאַרטראָ־גען מיט די אָנגעקומענע געסט. מאַרמאַלאַדאָוו האָט זיך אויף זיי אפילו ניט אומגעקוקט און האָט ווידער גענומען דערצעהלען. עס איז געווען קענטיג, אז ער איז זעהר אָפּגעשוואַכט, נאָר וואָס מעהר שכור ער איז געוואָרען, אַלץ גערעדעוודיגער איז ער געוואָרען. ער האָט ווי אָפּ־געלעבט, אז ער האָט זיך דערמאַנט וועגען דעם ערפאָלג, וואָס ער האָט ערשט דאָ ניט לאַנג געהאַט אויף דער שטעלע, דאָס געזיכט האָט איהם גענומען שיינען. ראַסקאַלניקאָוו האָט אויפמערקזאַם גע־הערט...

— און דאָס איז געווען, מיין הערר, מיט א וואָכען פינף צוריק... יאָ... ווי נאָר זיי האָבען זיך ביידע דערפון דערוואוסט, קאַטערינא מיט סאָניטשקען, ביז איך אריינגעפאַלען אין אַן'אמת'ן גן־עדן. פריהער, ווען איך פלעג ליעגען ווי א דבר־אחר, איז געווען נאָר געזידעלט זיך, נאָר געשאָלטען! און איצט: מען געהט אויף די שפּיץ פינגער, מען לאָזט ניט די קינדער א פּיפּס צו טאָן: „סעמיאָן איז מיעד פון דער שטעלע, האָט זיך צוגעלעגט אָפּרוהען, ש ש ש!..." מען גיט מיר אַלע אין דער פריה קאַווע, און פוטער מיט ברויט! אמת'ע שמאַנט־פוטער האָט מען מיר גענומען געבען, איהר הערט! און פון וואַנען האָבען זיי מיר צונויפגעשלאָגען עלף רובעל מיט פופציג קאָפּיקעס אויף צו באַקליידען מיך, פאַרשטעה איך ניט. שטיוועל, מאַנישקעס לייוועג־טענע — גרויסאַרטיגע, א וויצמונדיר — פאַר עלף רובעל מיט פופ־ציג קאָפּיטעס האָבען זיי מי דאָס אַלץ געמאַכט — און אויפ'ן שעהנס־טען אופן. ביז איך דאָס ערשטע מאָל געקומען פון דער שטעלע אהיים. ערשט איך זעה, קאַטערינא האָט צוגעריכט צוויי געריכטען, א זופּ און א געבראָטענס מיט חריין; ביז אַהער האָט מען ביי אונז דערפון

אפילו קיין באגריף ניט געהאט. זי האט, דאכט זיך, גאר קיין קליידער ניט געהאט, אבער טאקע גארניט, און דא האט זי זיך אויסגעפּוצט, ווי מען זאגט, אין עסיג און אין האניג, כאטש נעהם און געה אין געסט. מיינט איהר, זי האט אנגעטאן עפּעס א רעכטע זאך, עס הויבט זיך גארניט אן! פון גארנישט קענען זיי אייך אלץ מאכען. די ווייבער: מען פארקעמט זיך, מען געפינט עפּעס א קראגעלע אזעלכעס, א ריינס, מאנקעטלעך — און מען קריגט גאר אנ׳אנדער פּנים — אי יונגער אי שעהנער. סאָניטשקע, מיין טייבעלע, האט גאר מיט געלד געהאָלפען: אליין אבער, זאגט זי, פּאסט מיר איצט צו אייך ניט אריינצוקומען, סיידען ווען פארנאכטליך, קיינער זאל ניט זעהן. איהר הערט, איהר הערט? געקומען נאך מיטאג כאפּען א דרעמעל, איז וואס זשע מיינט איהר? האט זי ניט אויסגעהאלטען, קאטערינא. הייסט עס: ערשט פאר־אכטאגען האט זי זיך אויף טויט צוקריגט מיט דער בעל־הבית׳טע, און איצט רופט זי איהר אויף א גלעזעל קאווע. א שעה צוויי זיינען זיי געזעסען און זיך אלץ געשושקעט: „מיינער האט שוין, גאט צו דאנקען, געקראגען א שטעלע מיט געהאלט. ער איז געגאנגען צו „זיין פּרעוואסכאדיטעלסטווא“, איז „זיין פּראוואסכאדיטעלסטווא“ אריין ארויסגעגאנגען, האט אלעמען געהייסען ווארטען און סעמיאָן זאכאריטש׳ן האט ער גענומען פאר׳ן האנט און האט איהם פאר אלעמען אין די אויגען אריינגעפיהרט אין קאבינעט אריין“. איהר הערט, איהר הערט! „איך געדענק זעהר גוט אייערע פארדיענסטען, — האט ער געזאגט צו סעמיאָנען — און כאטש איהר האט א שוואכקייט צום ביטערן טראפּען, נאר וויבאלד איהר זאגט מיר צו, און ווייל אהן אייך קענען מיר, דעם אמת זאגענדיג, ניט אויסקומען (איהר הערט, איהר הערט!) פארלאז איך זיך אויף אייער עהרען־ווארט“. אזוי דערצעהלט זי דאס, קאטערינא הייסט עס, דער בעל־הבית׳טע אונזערער, אלץ פון קאפּ אויסגעטראכט, מיינט ניט, צוליעב פּוסטע באריהמעריי! ניין, זי גלויבט טאקע אליין אין דעם, טרייסט זיך מיט אויסגעטראכטע חלומות, אויף מיינע נאמנות! און ס׳איז ניט קיין עולה, גאר קיין עולה ניט! און אז איך האב מיט זעקס טעג צוריק געבראכט צום ערשטען מאל דאס גאנצע געהאלט מיינס — דריי און צוואנציג רובעל מיט פער־ציג קאפּיקעס — האט זי מיך אנגערופען מיין גאלד: „אך, זאגט זי, מיין גאלד!“ אונטער פיער אויגען, איהר פארשטעהט? און שוין, אז

אַך און וועה, דאַכט זיך, צו מיין שעהנקייט, וואָס פאַר א מאַן איך בין — אויף מיינע שונאים געזאָגט געוואָרען — און גאָרניט — זי האָט מיר א קניפּ געטאָן אין באַק און געזאָגט: „אַך, מיין גאָלד!"

מאַרמעלאַדאָוו איז איינשווייגען געוואָרען, געוואָלט א שמייכעל טאָן, נאָר פּלוצלונג האָט ביי איהם גענומען ציטערן די אונטערשטע ליפּ. דאָך האָט ער זיך איינגעהאַלטען. דער דאָזיגער שיינק, דאָס פאַר'שכור'טע פּנים, די פינף נעכט אויף די היי-שיפלאַך און דערצו נאָך די דאָזיגע קרענקליכע ליעבע זיינע צו ווייב און קינדער האָבען גאָר איינגאַנצען צוטומעלט זיין צוהערער. ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך צוגע-הערט מיט געשפּאַנטער אויפמערקזאַמקייט און מיט עפּעס א שמערצ-ליכען געפיהל. איהם האָט פאַרדראָסען, וואָס ער איז אַהער אריין.

— מיין הערר, — האָט מאַרמעלאַדאָוו אויסגעשריגען, קומענדיג צו זיך, — אָ, מיין הערר, פאַר אייך איז דאָס אפשר ניט מעהר ווי א געלעכטער, אזוי ווי פאַר פיעל אַנדערע, און איך דול אייך בלויז דעם קאָפּ מיט די אַלע נאַרישע מעשיות און קליינליכע פּרטים פון מיין לעבען אין דער היים, מיר איז אָבער גאָרניט אין קאָפּ צו לאַכען! ווייל דאָס אַלץ קען איך פיהלען... און דעם גאַנצען טאָג דאַמאַלס, דער גליק-ליכסטער טאָג פון מיין לעבען, און דעם גאַנצען אָבענד האָב איך פאַר-בראַכט אין אזעלכע פרעהליכע חלומות: ווי איך וועל דאָס אַלצדינג צו רעכט מאַכען, באַקליידען די קינדערלעך און איהר וועל איך לאָזען אָפּרוהען און וועל מיין איינציגע טאָכטער אויסלייזען פון די נעץ פון זינד און וועל זי אומקעהרען אהיים... און נאָך און נאָך... דאָס מעג מען, מיין הערר, יאָ. (מאַרמעלאַדאָוו האָט פּלוצלונג ווי א שוידער גע-טאָן, האָב אויפגעהויבען דעם קאָפּ און א קוק געגעבען דעם צוהערער גלייך אין די אויגען אריין). יאָ! און אויף מאָרגען נאָך די דאָזיגע פאַנטאַזיעס (דאָס הייסט, פּונקט מיט פינף מעת-לעת צוריק). פאַר-נאַכטליך שוין האָב איך ווי א פּשוט'ער גנב ארויסגע-גנב'ט ביי קאַ-טערינאַ'ן דעם שליסעל פון איהר קעסטעל, האָב ארויסגענומען וואָס עס איז נאָך געבליבען פון דעם געהאַלט, וואָס איך האָב געבראַכט.

— איך געדענק שוין ניט וויפיעל, —און אָט ווי איהר קוקט מיך איצ-טער אַלע אָן! שוין דעם פינפטען טאָג פון דער היים, און דאָרט זוכט מען מיך, און שוין א סוף צו דער שטעלע, און דער וויצמונדיר ליעגט שוין אין א שיינק ערגעץ ביים עגיפּטישען טויער, איך האָב איהם אויס-

געביטען אויף די ראזיגע שענע מלבושים... און א סוף צו אלצדינג!

מארמעלאדאוו האט זיך א קלאפ געטאן מיט'ן פויסט אין שטערן, האט צונויפגעדריקט די צייהן, פארמאכט די אויגען און זיך שטארק אנגעשפארט מיט'ן איילענבויגען אן טיש. נאר אין א ווײַלע ארום האט זיך זײַן געזיכט פלוצלונג געביטען און עפעס אזוי ווי מיט א מין גנב'ישער געמאכטער מינע האט ער חוצפה'דיג א קוק געטאן אויף ראסקאלניקאוו'ן, זיך צולאכט און ארויסגערעדט:

— און היינט בין איך געווען ביי סאניען, געגאנגען בעטען אויף א שנאפס! חא־חא־חא!

— נו, און זי האט טאקע געגעבען? האט א געשריי געטאן איי־נער פון די אריינגעקומענע און זיך צולאכט אויפ'ן קול.

— אט די האלבע קווארט טאקע פאר איהר געלט געקויפט, — האט מארמעלאדאוו געזאגט, זיך ווענדענדיג בלויז צו ראסקאלניקאוו'ן.
— דרייסיג קאפיקעס מיר ארויסגעטראגען, אליין מיט איהרע אייגענע הענט, די לעצטע דרייסיג קאפיקעס איהרע, כ'האב אליין געזעהן... האט גארניט געזאגט, האט מיך נאר שוויַיגענדיגערהייט אנגעקוקט... אזוי קוקט מען ניט אויף דער ערד, נאר דארטען... דארטען, ווען מען איז זיך מצער און מען באוויינט די מענשען; אבער שטראפען שטראפט מען ניט, מען שטראפט ניט! און עס טוט נאך מעהר וועה, ווען מען שטראפט ניט, נאך מעהר וועה!... דרייסיג קאפיקעס. יא, זי דארף זיי דאך איצט אליין האבען, הא? ווי מיינט איהר, מיין טייערער? זי דארף דאך איצט אפהיטען ריינקייט! עס קאסט געלט אט די ריינקייט, ס'איז גאר א באזונדער מין ריינקייט, איהר פארשטעהט? איהר פאר־שטעהט? נו, דארט א זאלב קויפען, מען קען דאך אנדערש ניט; א אנגעקראכמאלט קלייד, א שיכעלע עפעס אזא, א קנאקענדיגס, דאס פיסעלע ארויסצושטעלען, ווען עס מאכט זיך דורכצוגעהן א קאליזשע, איהר פארשטעהט, יונגער מאן, איהר פארשטעהט, וואס אזא מין ריינ־קייט באטייט? און איך, אנ'אייגענער פאטער, האב ביי איהר ארויס־געשלעפט די ראזיגע דרייסיג קאפיקעס אויף א שנאפס! און שכור! און שוין טאקע פאר'שכור'ט! נו, ווער זשע, פרעג איך אייך, וועט רחמנות האבען אויף אזוינעם ווי איך? האט איהר איצט אויף מיר רחמנות צו ניט? זאג, הערר יונגער מאן, האסט רחמנות צי ניט? חע־חע־חע־חע!

ער האָט ווידער געוואָלט אָנגיסען אַ גלעזעל, נאָר ס'איז שוין ניט געווען וואָס, די האַלבע קוואַרט איז געווען ליידיג.

— וואָס טאַקע פאַר אַ רחמנות אויף דיר? — האָט אויסגע־שריען דער בעל־הבית, וואָס איז שוין ווידער געשטאַנען נעבען זיי.

עס האָט אויסגעבראָכען אַ געלעכטער און ס'האָבען זיך געלאָזט הערען זידלערייען. עס האָבען געלאַכט און זיך געזידעלט די וואָס האָבען געהערט און די וואָס האָבען ניט געהערט, אַזוי זיך, נאָר אָנ־קוקענדיג די גאַנצע געשטאַלט פון דעם טשינאָווניק אין דימיסיע.

— רחמנות האָבען! פאַרוואָס אויף מיר רחמנות האָבען! — האָט מאַרמעלאַדאָוו פּלוצלונג אַרויסגעדונערט, אויפשטעהענדיג מיט אַנ'אויסגעשטרעקטער האַנט, אין אַנ'אמת'ער באַגייסטערונג, גלייך ווי ער האָט שוין לאַנג געוואַרט אויף די דאָזיגע ווערטער: — פאַרוואָס רחמנות האָבען, זאָגסטו? געוויס! נישטאָ פאַרוואָס אויף מיר רחמנות האָבען! מען דאַרף מיך הענגען, ניט רחמנות האָבען! הענג אָבער, דו ריכטער, שטראָף, און שטראָפענדיג האָב מיטלייד! וועל איך דאַמאָלס אַליין געהן צו דיר נאָך שטראָף, ווייל איך זוך ניט קיין פרייד, — טרערען זוך איך, טרערען און שמערץ!... דו מיינסט אודאי, אַז דיין האַלבע קוואַרט האָט מיר פערגניגען פאַרשאַפט? שמערצען, שמער־צען האָב איך דאָרט געזוכט, שמערצען און טרערען, — און איך האָב געטרונקען און געפונען: און רחמנות וועט אויף אונז האָבען ד ע ר, וואָס איז אַ בעל־מרחם אויף אַלעמען, ד ע ר, וואָס פאַר־שטעהט אַלץ און אַלעמען; ער איז דער איינציגער, און ער וועט אונז משפּט'ן. ער וועט קומען אין דעם יום־הדין און וועט פרעגען: „און וואו איז די טאָכטער, וואָס האָט זיך מקריב געווען פאַר אַ בייזער שווינד־זיכטיגער שטיפמוטער, פאַר פרעמדע קליינע קינדער? וואו איז די טאָכטער, וואָס האָט רחמנות געהאַט אויף איהר פאָטער, אויף דעם ביטערן שכור, וואָס האָט פאַרלאָרען זיין מענשליכע געשטאַלט?“ און ער וועט זאָגען: „קום! איך האָב דיר שוין איינמאָל מוחל געווען... איינמאָל מוחל געווען... און איך בין דיר איצט אויך מוחל דיינע פיעלע זינד, ווייל דו האָסט פיעל ליעבע געהאַט צו מיינע אָרימע באַ־שעפענישען“... און ער וועט מוחל זיין מיין סאָניען, ער וועט מוחל זיין, איך ווייס, אַז ער וועט מוחל זיין!... איך האָב עס פריהער, בעת איך בין ביי איהר געווען, דערפיהלט אין מיין האַרצען!... און אַלעמען

וועט ער משפּט'ן און וועט זיי מוחל זיין, סיי די גוטע סיי די שלעכ־טע, סיי די חכמים סיי די שטילע... און אז ער וועט מיט זיי אלע־מען ענדיגען, וועט ער אויך צו אונז אויסרופען און וועט זאָגען: „קומט אהער איהר שכור'ע, קומט אהער, איהר שוואַכּינקע, קומט אהער איהר אלע, וואָס האָבען שוין חרפּה און בושה פאַרלאָרען". און מיר וועלען קומען, מיר וועלען זיך ניט שעמען און וועלען פאַר איהם שטעהן בלייבען וועט ער זאָגען: „איהר זענט חזירים! איהר האָט שוין פאַרלאָרען אייערע מענשליכע געשטאַלט, געוואָרען אמת'ע חיות; אָבער קומט אהער, איהר אויך!" וועלען פרעגען די קלוגע, וועלען פרעגען די חכמים: ‚רבונו של עולם! פאַרוואָס נעהמסטו צו אַט די דאָזיגע?" וועט ער זאָגען: „איך נעהם זיי צו דערפאַר, איהר קלוגע און חכמים, ווייל קיין איינער פון זיי האָט ניט געהאַלטען, אז ער זאָל דאָס ווערט זיין"... און ער וועט אונז אויסשטרעקען די הענט זיינע, און מיר וועלען אלע כורעים פאַלען... און וועלען זיך צעוויינען... און וועלען אלץ פאַרשטעהן! דאַן וועלען מיר אלץ פאַרשטעהן!... און אלע וועלען פאַרשטעהן... און קאַטערינא וועט אויך פאַרשטעהן!...

ער האָט זיך אוועקגעזעצט אויף דער באַנק, אויסגעמוטשעט און אָפּגעשוואַכט; ער האָט אויף קיינעם ניט געקוקט, גלייך ווי ער וואָלט פאַרגעסען אַלעס ארום איהם, און זיך שטאַרק פאַרטראַכט. זיינע ווערטער האָבען געמאַכט א שטיקעל רושם; אויף א ווייַלע איז שטיל געוואָרען, אָבער באַלד האָט זיך ווידער געלאָזט הערען א הילכיג געלעכטער און זידלעריי.

— צוגע'פּסק'ענט!

— ניט שלעכט גע'דבר'ט!

— א שענער טשינאָווניק!

אַ. אז. וו. א. אז. וו.

— קומט, מיין הערר, — האָט מאַרמעלאַדאָוו פּלוצלונג אַזאָג געטאָן, אויפהויבענדיג דעם קאָפּ און זיך ווענדענדיג צו ראַסקאָלניקאָוו'ן — פיהרט מיך אונטער... קאָזעלס הויז, אין הויף אריין. ס'איז שוין צייט... צו קאַטערינא'ן...

ראַסקאָלניקאָוו האָט שוין לאַנג געוואָלט אוועקגעהן; ער האָט שוין אָבער אַליין א טראַכט געטאָן וועגען העלפען מאַרמעלאַדוו'ן. מאַר־מעלאַדאָוו איז אויף די פיס געווען שוואַכער, ווי אויף דער צונג, און

ער האָט זיך פעסט אָנגעהאַלטען אַז דעם יונגען מאַן. מען האָט גע־דאַרפט אָבגעהן ביי אַ צוויי־הונדערט טריט. וואָס נאָהענטער דער שכור'ער איז צוגעקומען צו זיין היים, אַלץ גרעסער איז געוואַקסען זיין אומרוהיגקייט און שרעק.

— ניט פאַר קאַטערינאַ'ן האָב איך איצט מורא, — האָט ער געשטאַמעלט אין גרויס אויפרעגונג, — און אויך ניט דערפאַר, וואָס זי וועט מיר דיך האָר רייסען. אַ גרויסע זאַך — האָר!... דאָס איז גראַד גאַרנישט ניט ווערט!... אַזוי זאָג איך... ס'איז אפילו בעסער, אַז זי וועט מיר פאַר די האָר רייסען, און ניט דערפאַר האָב איך מורא... איך האָב פאַר די אויגען איהרע מורא... יאָ... פאַר די אויגען... און פאַר די רויטע פלעקען אויפ'ן פנים האָב איך אויך מורא... און פאַר איהר אָטעמען... האָסטו ווען געזעהן. ווי מען אָטעמט אין דער דאַזיגער קרענק... ווען די געפיהלען זענען אויפגערעגט? פאַר די קינ־דערס געוויין האָב איך אויך מורא... ווייל אויב סאָניע האָט זיי ניט געבראַכט עפּעס עסען, ווייס איך שוין אַליין ניט וואָס! איך ווייס ניט! און פאַר קלעפּ האָב איך ניט קיין מורא... זיי ווייסען, אַז די דאָזיגע קלעפּ געניגען וואָס זיי טוען מיר ניט וועה, פאַרשאַפען זיי מיר נאָך אַ פאַרגניגען... ווייל אָהן דעם קען איך גאַר ניט אויסקומען. ס'איז בעסער, זאָל זי שלאָגען, עס ווערט דערפון גרינגער אויפ'ן האַרצען... ס'איז בעסער... נאַר אָט איז דאָס הויז, קאָזעלס הויז, אַ רייכער דייטש, אַ שלאָסער... פיהר מיך!

זיי זיינען אריין דורכ'ן הויף און אַרויפגעקומען אויפ'ן פערטען שטאָק. וואָס ווייטער אויף די טרעפּ אַלץ פינסטערער איז געוואָרען. ס'איז שוין געווען באַלד אַ זייגער עלף, און כאָטש אין פעטערבורג איז אין דער צייט ניט רעכט פינסטער, דאָך איז אויבען אויף די טרעפּ געווען זעהר פינסטער.

די קליינע פעררויכערטע טיר אויבען אויף די טרעפּ, דאָרט וואו זיי האָבען זיך שוין אויסגעלאָזט, איז געווען אָפען. אַ חלב'ן ליכטעל האָט באַלויכטען זעהר אַן אָרים צימער, אַ טריט צעהן די לענג: דאָס גאַנצע צימער האָט מען געזעהן פון פאַרהויז. אַלץ איז געווען אָנגע־וואָרפען אין דער גרעסטער אונאָרדנונג, איבערהויפּט פאַרשידענע קינ־דערשע שמאַטעס. אין אַ ווינקעל איז געווען איבערגעצויגען אַ ליי־לעך, פון לעבער, הינטען האָט געמוזט שטעהן אַ בעט. אין צימער

אליין האָבען זיך געפונען בלויז צוויי שטולען און א קאנאַפּע מיט א צופליקטען סאַראַטענעם איבערציה. פאַר דער קאנאַפּע איז געשטאַנען אנ׳אַלטער סאָסנאָווער ניט־געפאַרבטער טיש אהן א טישטעך. אויפ׳ן בּרעג טיש איז געשטאַנען אנ׳אויסגעהענדיג חלב׳ן ליכטעל איז אנ׳אייזערנעם לייכטער. ס׳איז אויסגעקומען, אז מאַרמעלאַדאָוו האָט פאַרנומען א באַזונדער צימער, און ניט קיין ווינקעל, נאָר דאָס איז געווען א דורכגאַנגס־צימער. די טיר, וואָס האָט געפיהרט אין די איבּריגע צימערן אדער קעסטעלעך, אין וועלכע אַמאַליעס דירה איז געווען איינגעטיילט, איז געווען עטוואָס אויפגעמאַכט. פון דאָרט האָט זיך געטראָגען טומעל און געפילדער. מען האָט הויך געלאַכט. מען האָט אַפּנים געשפּיעלט אין קאָרטען און געטרונקען טיי. עס פלעגען אַמאָל פאַרפליהען ווערטער, נאָר ניט קיין אנשטענדיגע.

ראַסקאָלניקאָוו האָט גלייך דערקענט קאַטערינאַ׳ן. דאָס איז געווען א שרעקליך אָפּגעצעהרטע פרוי, דין און דאַר, גאַנץ הויך און שלאַנק, נאָך מיט העררליכע טונקעל־בּלאָנדע האָר און מיט רויט־צעפלעקטע באַקען. זי איז געגאַנגען אויף און אָפּ איבּערן קליינעם צימער, די הענט צונויפגעדריקט אויפ׳ן האַרצען, מיט פאַרשמאַכטע ליפען, און האָט געאָטהעמט נערוועאיש און אָבּגעהאַקט. די אויגען האָבען ביי איהר געבּרענט ווי אין א פיבער, נאָר דער בּליק איז געווען שאַרף און שטאַר. א קרענקליכען איינדרוק האָט געמאַכט דאָס דאָזיגע שווינדזוכטיגע און אויפגערעגטע געזיכט, ביים לעצטען שיין פון דעם אויסגעהענדען ליכטעל. וואָס האָט געציטערט אויף איהר געזיכט. ראַסקאָלניקאָוו׳ן האָט זי געשיינט צו זיין פון א יאָהר דרייסיג, און זי האָט טאַקע ניט געפּאַסט מאַרמעלאַדאָוו׳ן פאַר א פרוי... זי האָט ניט געהערט, ווי זיי זיינען אריינגעקומען און האָט זיי ניט באַמערקט; זי איז געווען פאַרזונקען אין א מין מרה־שחורה, האָט גאָרנישט געהערט און גאָרנישט געזעהען. אין צימער איז געווען שטיקענד, דאָס פענסטער אָבער האָט זי ניט אויפגעעפענט; פון די טרעפּ האָט זיך געטראָגען אנ׳עיפּוש, נאָר די טיר צו די טרעפּ ארויס איז געווען אָפען; פון די אינווענינסטע חדרים׳לעך האָבען זיך געטראָגען דורך דער אויפגעמאַכטער טיר זיילען רויך פון טאַבּאַק, זי האָט געהוסט, אָבער די טיר האָט זי ניט פאַרמאַכט. דאָס קלענסטע מיידעלע, פון א יאָהר זעקס, איז געשלאָפען אויף דער ערד, זיצענדיגערהייד,

צוגיפגעדרעהט און איינגענורעט דעם קאפ אין קאנאפע. דאס אינגעל, מיט א יאהר עלטער פון איהר, האט געציטערט אין א ווינקעל און געוויינט. מען האט איהם קענטיג נאר־וואס אנגעשלאגען. א עלטערע מיידעלע, פון א יאהר ניין. א הויכינקע און א דינינקע, ווי א שוועבעלע, אין א קלאגעדיג צופליקט העמדעל, אויף די נאקעטע פלייצעס ארויפגעווארפען אנ'אלט מאנטעלע, וואס מען האט איהר קענטיג אויפגענייהט נאך מיט א פאר יאהר צוריק, ווייל ער איז איהר ניט דערגאנגען אפילו ביז די קניה, איז געשטאנען אין א ווינקעלע, נעבען קלענערען ברודער, און האט געהאלטען איהר לאנגע דארע האנט ארום זיין האלז. זי האט איהם געוואלט אפנים בארוהיגען, האט איהם עפעס געמורמעלט און מיט אלע מיטלען געזעהן איהם איינצוהאלטען, ער זאל זיך ווי עס איז ווידער ניט צוויאמערן; אין דערזעלבער צייט האט זי מיט שרעק געקוקט אויף דער מאמען מיט איהרע גרויסע שווארצע אויגען, וואס זיינען אויסגעקומען נאך גרעסער אויף איהר אפגעצעהרטען און דערשראקענעם פנים'ל. מארמעלאדאוו האט זיך אין טיר געשטעלט אויף די קניה, און ניט אריינגעהענדיג אין צימער, האט ער אריינגעשטופט אהין ראסקאלניקאוו'ן. דערזעהן אן אונבאקאנטען, איז די פרוי געבליבען שטעהן פאר איהם מיט א צושטרייטען בליק, קומענדיג צו זיך און אזוי ווי טראכטענדיג: נאך וואס איז ער אהער אריינגעקומען? נאר איהר האט זיך אפנים גלייך פארגעשטעלט, אז ער געהט אין די אנדערע צימערן, ווייל איהר צימער איז דאך א דורכגאנגס־צימער. באטראכטענדיג דאס, האט זי שוין מעהר זיך ניט אומגעקוקט אויף דעם אריינגעקומענעם און איז אוועק צוצומאכען די טיר אין פארהויז. פלוצלונג האט זי ארויסגעלאזט א געשריי: זי האט דערזעהן אויף דער שוועל דעם מאן, וואס איז געשטאנען אויף די קניה.

— אהא — האט זי זיך צושריען מיט ווילדער רציחה, — געקומען! מערדער!... און וואו איז דאס געלט? וואס איז דאס ביי דיר אין קעשענע, באוויז! און די קליידער זיינען אויך ניט דיזעלבע! וואו זיינען דיינע קליידער? וואו איז דאס געלט? זאג!...

און זי האט זיך צו איהם א לאז געטאן איהם ארומזוכען. מארמעלאדאוו האט געהארכזאם און אונטערטעניג גלייך אויפגעהויבען ביידע הענט, כדי גרינגער צו מאכען איהר דאס זוכען אין די קעשענעס. קיין געלט איז א גראשען ניט געווען.

— און וואו איז דאָס געלט? — האָט זי געשריען. — אַ, גאָט מיינער, האָט ער דען אַלץ פאַר׳שכור׳ט! אין קעסטעל איז דאָך נאָך געבליבען צוועלף קאַרבען!... און פּלוצלונג האָט זי איהם ווילד אַ כאַפּ געטאָן פאַר די האָהר און אַריינגעשלעפּט אין צימער. זי האָט זיך ניט געדאַרפט שטאַרק אָנשטרענגען, ווייל מאַרמעלאַדאָוו איז געהאַרכזאַם געקראָכען נאָך איהר אויף די קניה.

— דאָס פאַרשאַפט מיר פאַרגניגען, דאָס טוט מיר ניט וועה, פאַרגניגען פאַרשאַפט עס מיר, מיין הערר, — האָט ער געשריען, בעת זי האָט איהם געריסען פאַר די האָהר. איינמאָל איז ער אַ פאַל געטאָן צו דער ערד און האָט צוקלאַפּט דעם שטערן.

דאָס קינד, וואָס איז געשלאָפען אויף דער ערד האָט זיך אויפגע־כאַפּט און זיך צעוויינט. דאָס איינגעל אין ווינקעלע האָט ניט אויס־געהאַלטען, געכומען ציטערן, האָט זיך צושריען און האָט זיך אַ וואַרף געטאָן צו דער שוועסטער, ווילד דערשראָקען, ווי אין קאָנוואולסיע. דאָס עלטערע מיידעלע האָט פון שלאָף געציטערט ווי אַ בלאַט.

— פאַר׳שכור׳ט! אַלץ פאַר׳שכור׳ט, אַלץ! — האָט די אָרימע פרוי געשריען אין גרויס פאַרצווייפלונג. — און די קליידער אויך ניט די! הונגעריגע עופ׳לעך, הונגעריגע קינדערלעך! (זי האָט פאַרבראָ־כען מיט די הענט און האָט אָנגעוויזען אויף די קינדער). אַ, פאַר־שאָלטענעס לעבען! און איהר, ווי שעמט איהר זיך דאָס ניט, — האָט זי זיך מיט אַמאָל אַ וואַרף געטאָן אויף ראַסקאָלניקאָוו׳ן, — פון שיינק! דו האָסט מיט איהם גע׳שכור׳ט, האַ? דו האָסט מיט איהם אויך גע׳שכור׳ט! אַרויס פון דאַנען!

דער יונגערמאַן האָט זיך גלייך אַרויסגעמאַכט, ניט זאָגענדיג אַ וואָרט. די אינווייניגסטע טהיר איינגאַנצען אויפגעפּראַלט און עס האָבען פון איהר אַרויסגעקוקט עטליכע נייגיריגע פאַרשוינען. עס האָ־בען זיך געזעהן חוצפה׳דיגע, לאַכענדיגע קעפּ אין יאַרמעלקעס, מיט פּאַפּיראָסען און ליולקעס. איינציגע זיינען געווען אין כאַלאַטען, אינ־גאַנצען פונאַנדערגעשפּילעט, אַנדערע שוין צופּיעל זומערדיג און גאָר ניט אַנשטענדיג געקליידט. איינציגע האָבען געהאַלטען קאַרטען אין די הענט. דערהויפּט האָבען זיי זיך געקייכט פאַר געלעכטער, ווען קאַ־טערינאַ האָט געשלעפּט מאַרמעלאַדאָוו׳ן פאַר די האָהר און ער האָט געשריען, אַז דאָס פאַרשאַפט איהם פאַרגניגען: מען האָט אפילו גע־

נומען אריינקומען אין צימער אריין; ענדליך האט זי זיך געלאזט הע־
רען א שטארקער קוויטש: דאס האט זיך געשטופט פאראוים אמאליע
ליפפעוועקסעל אליין, צו מאכען ארדנונג אויף איהר אייגענעם שטיי־
גער און דעם הונדערטען מאל אנצושרעקען די ארימע פרוי מיט א
שטרענגען באפעהל, באגלייט פון זידלעריי, אז זי זאל מארגען אפליי־
דיגען די דירה. אוועקגעהענדיג האט ראסקאלניקאוו אויף דער גיך
אריינגעשטעקט די האנט אין קעשענע, האט אנגעכאפט א הויפען קו־
פער־געלט, וואס איז איהם געבליבען פון רובל, וואס ער האט צובייטען
אין שיינק, און האט עס אונבאמערקט אוועקגעלעגט אויפ'ן פענסטער.
דערנאך, אויף די טרעפ שוין, האט ער חרטה געהאט און האט זיך שוין
געוואלט אומקעהרען.

„נו, וואס איז דאס אין דער אמת'ן פאר א משוגעת, — האט ער
א טראכט געטאן, — זיי האבען סאניען, און איך דארף עס אליין“.
נאר באדענקענדיג זיך, אז צוריקנעהמען האט מען שוין ניט געקענט
און אז ער וואלט דאך סיי ווי סיי ניט צוריקגעקומען, האט ער א מאך
געטאן מיט דער האנט און איז אוועק צו זיך אהיים. „סאניע דארף דאך
א זאלב אויך האבען, האט ער ווייטער געטראכט, שפרייזענדיג איבער
דער גאס און האט א גיפטיגען שמייכעל געטאן, — אט די דאזיגע ריינ־
קייט קאסט דאך געלט... אי, סאניע! ס'אר א שמאלצגרוב אבער זיי
האבען דאס אויסגעבראכען'! און שעפען פון איהר! זיי שעפען דאך!
א וויין געטאן און אויפגעהערט. צו אלץ ווערט דער מיאוס'ער מענש
געוועהנט!“

ער האט זיך פארטראכט.

— נו, און ווי איז, אז איך זאג א ליגען, — האט ער פלוצלונג
אזוי ווי נישט־ווילענדיג אויסגעשריען, — און ווי איז, אז דער מענש
איז טאקע גאר ניט קיין מיאוס'ער, איך מיין, די גאנצע מענשהייט.—
הייסט עס, אז אלעם איבריגעס איז ניט מעהר ווי אבערגלויבען, אויס־
געטראכטע מעשיות, און ס'זיינען נישטא קיינע פארבאטען, אפען אלע
ווענען, און אזוי דארף טאקע זיין!...

דריטעס קאפיטעל.

אויף מארגען האט ער זיך אויפגעכאפט שוין גאנץ שפעט: גע־

שלאָפען איז ער אומרוהיג און דער שלאָף האָט איהם ניט געשטאַרקט. ער איז אויפגעשטאַנען א בעס'דיגער, א נערוועזער, א בייזער, און האָט מיט פאַרביסענער שנאה א קוק געטאָן אויף זיין קעמערל. דאָס איז געווען א קליין שטייגעל, זעקס שפאַן די לענג, וואָס האָט אַזוי ווייי־נענדיג אויסגעזעהן מיט איהרע געלע, פאַרשטויבטע, אומעטום פון דער וואַנט אָפּגעשטאַנענע טאַפּעטען; און אַזוי נידעריג איז עס געווען, אַז עטוואָס א העכערען מענשען פלעגט דאָ באַפאַלען א פחד, און עס פלעגט זיך דאַכטען, אַז באַלד־באַלד וועט ער צוקלאַפּען דעם קאָפּ אַן דער סטעליע. דאָס מעבעל האָט זיך געפּאַסט צו דער וואוינונג: דריי אַלטע שטוהלען, ניט גאַר קיין זיכערע, אין ווינקעל א געפאַרבטער טיש, אויף וועלכען עס זיינען געלעגען עטליכע העפטען און ביכער; שוין דערפון אַליין, וואָס זיי זיינען געווען באַדעקט מיט א דיקען שטויב, איז קענטיג געווען, אַז שוין לאַנג האָט זיך צו זיי ניט צוגעריהרט קיין מענשליכע האַנט; און אַן אומגעלומפּערטע גרויסע סאָפע האָט פאַר־נומען כמעט א גאַנצע וואַנד און א העלפט צימער אין דער ברייט: אַמאָל איז זי געווען באַשלאָגען מיט זיץ, נאָר איצט האָט זי זיך געפּו־נען אין א שרעקליכען צושטאַנד. דאָס איז געווען ראַסקאָלניקאָווס געלעגער. אָפט פלעגט ער אויף איהר שלאָפען אַזוי, אין די זאַכען, אָהן א לייליך, און פלעגט זיך צודעקען מיט זיין אַלטען, אָפּגעטראָגענעם סטודענטישען מאַנטעל, צוקאָפּענס א קליין קישעלע, אונטער וועלכען ער פלעגט אונטערלעגען דאָס גאַנצע וועש זיינס, סיי ריינע, סיי שמו־ציגע, עס זאָל זיין העכער צוקאָפּענס. פאַר דער סאָפע איז געשטאַ־נען א קליין טישעלע.

עס איז שוין שווער געווען מעהר אָפּצולאָזען זיך און פאַרשלומ־פּערט ווערען, נאָר ראַסקאָלניקאָוו'ן איז דאָס זאַגאַר געווען אנגענעהם ביי זיין איצטיגער שטימונג. ענטשלאָסען איז ער אוועק פון אַלע־מען, האָט זיך אינגאַנצען אָפּגעזונדערט פון מענשען, און אפילו די דיענסט, וואָס האָט איהם געדאַרפט באַדיענען און האָט ווען ניט ווען אריינגעקוקט אין זיין צימער, פלעגט איהם אויך שטאַרק אויפרעגען. עס גיבען זיך איין אַזעלכע מאָנאָמאַנען, וואָס פאַרטיעפען זיך צופיעל אין עפּעס א זאַך. זיין בעל־הבית'טע האָט איהם שוין צייט צוויי וואָכען אויפגעהערט ארויפצושיקען מיטאָגען, און ער האָט נאָך ביז איצט ניט א טראַכט געטאָן אַראָפּצוגעהן צו איהר און דורכשמועסען

זיך וועגען דעם, כאָטש ער איז געזעסען אַהן מיטאָג. נאַסטאַסיא, די קעכין און די איינציגע דיענסט ביי זיין בעל־הבית'טע, איז אַביסעל געווען צופריעדען פון דעם קוואַרטיראַנטס שטימונג און האָט גאַר אינגאַנצען אויפגעהערט צוצוקלייבען און אויסצוקעהרען זיין צימער; ווען־ניט־ווען נאָר, אפשר איינמאָל אין דער וואָך, פלעגט זי זיך כלומר'שט אַ נעהם טאָן פאַר'ן בעזים. דאָס האָט זי טאַקע איהם איצט אויפגעוועקט:

— שטעה אויף, גענוג צו פּאָפּען! — האָט זי צו איהם געשריען.

— שוין באַלד צעהן אַ זייגער. איך האָב דיר טיי געבראַכט; ווילסט טיי, איא? ביסט דאָך חושך, ווי אַנ'ערד!

דער קוואַרטיראַנט האָט געעפענט די אויגען, האָט אַ ציטער געטאָן און דערקענט נאַסטאַסיא'ן.

— דעם טיי האָט די בעל־הבית'טע געשיקט, האַ? — האָט ער אַ פרעג געגעבען און האָט זיך לאַנגזאַם און מיט אַ קרענקליכער מינע גענומען אויפהויבען פון סאָפע.

— וואָסער בעל־הבית'טע?

זי האָט אַוועקגעשטעלט פאַר איהם איהר אייגענעם צובויגענעם טשייניק מיט אַ ביסעל טיי, וואָס איז נאָך דאָרט געבליבען, און האָט אַוועקגעלעגט צוויי געלע שטיקלעך צוקער.

— זעה, נאַסטאַסיא, איך בעט דיך, — האָט ער געזאָגט, זוכענדיג אין קעשענע (ער איז אַזוי געשלאָפען אין די זאַכען) און אַרויסגעהמענדיג פון דאָרט אַ ביסעל קופּער — געה קויף מיר זעמעל! און כאָפּ אין קלייטעל כאָטש אַ שטיקעל וואורשט, אָבער ניט טייער.

— זעמעל וועל איך די רגע ברייננגען, און אַנשטאָט וואורשט ביסטו אפשר אַ בעלן אויף אַ באָרשטשעל? אַ טייערער באָרשטש, אַ נעכטיגער. איך האָב דיר נאָך נעכטען געלאָזען, ביסטו אָבער שפּעט געקומען, אַ טייערער באָרשט.

אַז זי האָט געבראַכט דעם באָרשט און ער האָט זיך צו איהם צוגעכאַפּט, האָט זיך נאַסטאַסיא אַוועקגעזעצט נעבען איהם אויף דער סאָפע און האָט גענומען פּלוידערן. זי איז געווען פון די דאָרפישע שיקסעס, אַן אמת'ער פּלוידערזאַק.

— די בעל־הבית'טע וויל דיך פאַר'מסר'ן אין פּאָליציע, — האָט זי געזאָגט.

ער האָט זיך אַ קרים געטאָן.

— אין פּאָליציי? וואָס וויל זי?

— צאָהלסט ניט קיין דירה־געלט און ציהסט זיך ניט ארויס פון צימער. אָט דאָס וויל זי.

— צו אלדי טייוועל, נאָר דאָס האָט מיר געפעהלט, — האָט ער געמורמעלט, קריצענדיג מיט די צייהן. — ניין, איצטער איז דאָס מיר גאָר ניט צום האנט... זי איז אַ גרויסער נאר! — האָט ער הויך צוגענעבען. — איך וועל צו איהר היינט אריינגעהן, וועל איך מיט איהר איבעררעדען.

— אַ נאר איז זי טאקע אַ נאָר, פּונקט אזא ווי איך, אַ שטיינער, אבער דו כחם איינער, וואָס ליעגסט עפּעס ווי אַ האָלץ, און מען זעהט פון דיר ניט וואָס אַ האָהר איז ווערט מילא פריהער האָסטו געזאָגט, דו געהסט לערנען מיט קינדער, אלמאי טוסטו איצטער גאָרנישט?

— איך טו... — האָט ראסקאָלניקאָוו געזאָגט מיט כעס און אזוי ווי געצוואונגענערהייד.

— וואָס טוסטו?

— אַן ארבייט...

— וואָס פאר אַנ'ארבייט?

— איך טראכט! — האָט ער ערנסט געענטפערט נאָך אַ קליינעם שווייגען.

דערהערט פון ראסקאָלניקאָווס ארבייט, איז נאַסטאַסיא שיער ניט געפאלען פאר געלעכטער. זי איז בטבע געווען אַ לאַכעדיגע, און אַז מען פלעגט זי צולאכען, פלעגט זי לאַכען שטיל אין זיך, און דער קערפּער פלעגט איהם בעת־מעשה ציטערן און טרייסלען זיך אזוי לאנג, אַז איהר פלעגט עס שוין אליין מיאוס און מאוס ווערען.

— נו, עפּעס אַ סך געלט האָסטו שוין אנגעטראכט? — האָט זי ענדליך קוים געקענט ארויסריידען.

— אָהן שטיוועל קען מען ניט געהן לערנען מיט קינדער. און דאָס איז ביי מיר גלאט ווערט אַ שפּיי.

— וואָס איז מיט דיר אזוי דער יחוס, וואָס דו שפּייסט זיך?

— פאר קינדער לערנען צאָהלט מען גראָשענס. וואָס וועסטו מאכען מיט גראָשענס? — האָט ער געזאָגט ווידער ווי ניט־ווילענדיג, גלייך ווי ער וואָלט ענטפערן אויף זיינע אייגענע געדאנקען.

— דו ווילסט אפנים דעם גאנצען פארמעגען מיט אמאל ?
ער האָט אויף איהר א מאָדנעם קוק געטאָן.

— יאָ, דעם גאנצען קאפּיטאל מיט אמאל, — האָט ער פעסט געענטפערט, נאָך א קליינעם שווייגען.

— זעה אבער פּאמעלעך, אניט וועסטו דערשרעקען ; ס'איז דאָך מיט דיר גאָר סכנת נפשות. און נאָך זעמעל געהן, צי מען דארף שוין ניט ?

— ווי דו ווילסט.

— יאָ, איך האָב גאָר פארגעסען ! דיר איז נאָך נעכטען א בריעף אנגעקומען. דו ביסט אין דער היים ניט געווען.

— א בריעף ? צו מיר ? פון וועמען ?

— פון וועמען, ווייס איך ניט. איך האָב געגעבען דעם בריעף־טרעגער דריי קאָפּיקעס פון מיין אייגענער קעשענע. דו וועסט מיר אפּגעבען, יאָ ?

— טאָ ברייננ זשע גיכער צו טראָגען, ברייננ די רגע, ווי גאָט איז דיר ליעב ! — האָט ראסקאָלניקאָוו אויסגעשריען אויסער זיך פאר אויפרעגונג. — אָ, מיין גאָט !

אין א ווײַלע ארום איז דער בריעף געווען ביי ראסקאָלניקאָוו'ן. אודאי אזוי : פון דער מוטער פון ר—ער גובערניע. ער איז אזש בלאַס געוואָרען, נעהמענדיג איהם. שוין לאנג האָט ער קיין בריעף ניט ערהאלטען : נאָר איצט האָט איהם אויך עפּעס אנדערש וואָס מיט אמאָל פארקלעמט דאָס הארץ.

— נאָסטאַסיא, געה אוועק, איך בעט דיך : נאָ דיר דיינע דריי קאָפּיקעס ,נאָר געה גיכער אוועק, אום גאָטעס ווילען !

דער בריעף האָט געציטערט איז זיינע הענט ; ער האָט איהם ניט געוואָלט עפענען פאר איהר אין די אויגען : ער האָט געוואָלט בלייבען א ל י י ן מיט דעם דאָזיגען בריעף. קוים איז נאָסטאַסיא ארויס, האָט ער איהם האסטיג צוגעטראָגען צו די ליפּען און א קוש געטאָן. דערנאָך האָט ער נאָך לאנג געקוקט אויפ'ן אדרעס, אויף די באַקאַנטע ליעבע און קליינע אותיות פון זיין מוטער, וואָס האָט איהם אמאָל־אמאָל געלערנט לעזען און שרייבען. ער האָט זיך ניט געאיילט צו עפע־נען דעם בריעף, גלייך ווי ער וואָלט פאר עפּעס מורא געהאט. ענד־ליך האָט ער געעפענט : דער בריעף איז געווען א גרויסער, א שווערער,

פון צוויי לויט, צוויי גרויסע פּאָסט־בויגענס זיינען געווען געדריקט באַ־דעקט מיט קליינטשיקע אותיות׳לעך.

„מיין טייערער ראָדיא, — האָט די מוטער געשריבען, — שוין צוויי חדשים, אַז איך האָב מיט דיר ניט גערעדט דורך אַ בריעף; איך האָב דערפון אליין געליטען, פלעג אַמאָל אַ נאַכט ניט שלאָפען, פון טראַכטען. נאָר דו וועסט מיך געוויס ניט באַשולדיגען, וואָס איך האָב דיר אַזוי לאַנג ניט געשריבען. דו ווייסט דאָך, ווי דו ביסט מיר טייער; דו ביסט ביי אונז איינער, ביי מיר און ביי דוניען, דו ביסט אונזער גאַנצע האָפנונג, אונזער גאַנצער טרייסט. ווי מיר איז געווען אויפ׳ן האַרצען, ווען איך האָב זיך דערוואוסט, אַז דו ביסט שוין זייט איינינגע מאָנאַטען אַרויסגעטראָטען פון אוניווערזיטעט, ווייל דו האָסט ניט געהאַט אויף צום לעבען, און אַז דיינע לעקציעס און די איבריגע געלט־מיטלען האָבען זיך אויסגעלאָזען, — ווייס איין גאָט אין הימעל! וואָס האָב איך דיר געקענט העלפען מיט מיינע הונדערט און צוואַנציג רובל אַ יאָהר פּענסיע? די פופצעהן רובל, וואָס איך האָב דיר גע־שיקט מיט פיער מאָנאַטען צוריק, האָב איך געליהען, ווי דו ווייסט אליין, ביי אונזערען אַ היגען סוחר, וואַסילי וואַכרושין, טאַקע אויפ׳ן חשבון פון דער דאָזיגער פּענסיע. ער איז אַ גוטער מענש און איז גע־ווען נאָך דעם פאָטער דיינעמס אַ פריינד. נאָר אַזוי ווי איך האָב איהם געגעבען דאָס רעכט, ער זאָל אָנשטאָט מיר באַקומען די פּענ־סיע, האָב איך געמוזט וואַרטען, ביז וואַנען איך וועל אויסצאָהלען דעם חוב, און איך האָב עס ערשט איצט אויסגעצאָהלט. דעריבער האָב איך דיר די גאַנצע צייט גאָרנישט געקענט שיקען. נאָר, אַ דאַנק דעם אויבערשטען, איצטער קען איך דיר, דאַכט זיך, נאָך עפּעס שי־קען. איך קום דיר צו מעלדען, אַז אונזער מזל האָט ווידער אויפגע־שיינט. ערשטענס, מיין טייערער ראָדיא, שטעלסטו זיך דאָס פאָר, אַז דיין שוועסטער וואוינט שוין אַנדערטהאַלבען מאָנאַטען מיט מיר דאַנק דיר, ליעבער גאָט, אַ סוף צו איהרע צרות. מיר זיינען צוזאַמען צוזאַמען און מיר וועלען זיך ווייטער אויך מעהר ניט צושרייען. איך דערצעהלען אַלץ כסדר, דו זאָלסט וויסען, וואָס דאָ איז געווען און וואָס מיר האָבען פון דיר ביז אהער באַהאַלטען. ווען דו האָסט מיר אַנו־מעלט געשריבען, אַז דו האָסט געהערט איינעם דערצעהלען, וואָס דו־ניע האָט אויסגעשטאַנען ביי די סווידריגיילאָווס אין הויז, און האָסט

זעה, וואו האָסטו אונז געבראַכט!

מיר געבעטען, איך זאָל דיר קלאָר מאַכען די גאַנצע זאַך — וואָס האָב איך דיר געקענט דערויף ענטפערן? ווען איך וואָלט דיר אויסגעשריבען דעם גאַנצען אמת, וואָלסטו אפשר געלאָזען האַק און פּאַק און כאַטש צו פוס אפילו — אבער וואָלסט צו אונז געקומען, ווייל איך קען דיין גאַטור און דיינע געפּיהלען און דו וואָלסט ניט געלאָזט דיין שוועסטער טרעטען מיט די פיס. איך אליין בין אויך געווען אין דער גרעסטער פאַרצווייפלונג, נאָר וואָס האָט מען געזאָלט טאָן? אפילו איך אליין האָב דאַן ניט געוואוסט דעם גאַנצען אמת. און דו הויפּט־מניעה איז באשטאַנען אין דעם, וואָס דוניטשקע האָט פּאַראַיאַהרען, בעת זי איז אַנגעקומען צו זיי פאַר א גובערנאַטין, גענומען פאַראויס הונדערט רובל און מען האָט מיט איהר אויסגערעדט, אז אלע חודש וועט מען איהר אראָפּרעכענען עפּעס פון געהאַלט. אלזאָ האָט זי ניט געקאָנט לאָזען די שטעלע, איידער זי האָט ניט געהאַט אָפּגעצאָהלט דעם חוב. און די דאָזיגע סומע האָט זי גענומען איבערהויפּט צו־ליעב דעם, איצט קען איך דיר דאָס אלץ ערקלערען, מיין טייערער ראָדיא), זי זאָל דיר דערפון ארויסשיקען זעכציג רובל, אין וועלכע דו האָסט זיך אזוי שטאַרק גענויטיגט און וועלכע דו האָסט פון אונז פאַר־אַ־יאָהרען באַקומען. מיר האָבען דיך דאַמאָלס אָפּגענאַרט און געשריבען, אז דאָס איז פון דוניטשקעס געלט, וואָס זי האָט נאָך אמאָל אַנ־געקליבען; דאָס איז אָבער ניט געווען אזוי, און איצט שרייב איך דיר אוים דעם גאַנצען אמת; ווייל איצט האָט זיך פּלוצלונג אלץ אויסגע־ביטען מיט גאָטס הילף צו גוטען, און כדי דו זאָלסט וויסען, ווי דוניע האָט דיך ליעב און וואָס פאַר א גאָלדען הארץ זי האָט. דעם אמת זאָ־גענדיג, איז דער ה' סווידריגיילאָוו צו איהר די ערשטע צייט געווען זעהר גראָב, פלעגט זיך מיט איהר באַגעהן גאָר נישט־אנשטענדיג און פלעגט זיך ערלויבען צו מאַכען פון איהר חוזק ביים טיש... נאָר איך וויל זיך ניט אריינלאָזען אין די אלע טרויעריגע איינצעלהייטען, איך זאָל דיר אומזיסט אָפּעסען דאָס הארץ, וויבאַלד זי האָט דאָס שוין אלץ אריבערגעקומען. קורץ, דוניטשקען איז דאָרט געווען זעהר ביטער, ניט קוקענדיג אויף דעם, וואָס מארפאַ, ה' סווידריגיילאָווס פרוי, און אלע אין שטוב זיינען זיך מיט איהר זעהר פיין און איידעל באַגאַנגען. איבערהויפּט איז איהר שווער געווען, ווען דער ה' סווידריגיילאָוו פלעגט זיין א ביסעל מלא. נאָר וואָס מיינסטו, האָט זיך דערנאָך ארויסגעווי־

זען? שטעל זיך פאָר אַז דער דאָזיגער משוגע'נער איז שוין לאַנג גע־וועזן פאַרקאַכט אין דוניען און האָט דאָס אַלץ באַהאַלטען אונטער גע־מאַכטער גראָבקייט און פאַראַכטונג צו איהר. ס'קען זיין, אַז ער האָט זיך אַליין געשעמט און געוועזן אויסער זיך פאַר שרעק, דערמאָהנענדיג זיך, אַז ער, שוין ברוך־השם אַ טאַטע פון קינדער און אַ מענש אין די יאָהרען, האָט גאָר אין זינען אַזוינע נאַרישע געדאַנקען, און דערווייל־ע איז ער געוועזן בייז אויף דוניען. און ס'קען זיין פאַרקעהרט, אַז מיט זיין גראָבער אויפפיהרונג און מיט דעם חוזק מאַכען פון איהר, האָט ער נאָר געוואָלט פאַרדעקען דעם אמת. סוף כל סוף האָט ער זיך ניט איינגעהאַלטען און האָט געהאַט די העזה צו מאַכען דוניען אַן אָפענעם שענדליכען פאָרשלאַג, צוזאָגענדיג איהר אַלערליי מתנות און אויסער־דעם, אַז ער וועט אַלץ לאָזען און וועט מיט איהר אַוועקפאָהרען אין אַנ־אַנדער דאָרף אָדער אפשר גאָר קיין אויסלאַנד. קענסט זיך פאָרשטע־לען די יסורים איהרע! לאָזען גלייך דעם אָרט האָט מען ניט גע־קענט, ניט נאָר מחמת דעם חוב, — ס'איז אַ רחמנות געוועזן אויף מאַרפאַ'ן; איהר וואָלט דאָך געקענט פּלוצלונג איינפאַלען אַ חשד. און מען וואָלט, הייסט עס, אַנמאַכען צווישען זיי אַ בייז לעבען. און דוניטשקע וואָלט אויך געהאַט אַ מאוס'ן סקאַנדאַל; עס וואָלט איהר שוין גלאַט ניט אַראָב. אויסערדעם זיינען דאָ געוועזן נאָך פיעל אַנ־דערע סבות, און פריהער ווי זעקס וואָכען האָט דוניע אויף קיין פאַל ניט געקענט האָפען אַרויסצורייסען זיך פון דער שרעקליכער שטוב. דו קענסט דאָך, נאַטירליך, דוניען, דו ווייסט, ווי קלוג זי איז און וואָס פאַר אַ פעסטען כאַראַקטער זי האָט דוניטשקע קען אַ סך אַריבערטראָ־גען און אפילו אין די ערגסטע צייטען געפינען אין זיך גענוג מוטה, אום ניט צו פאַרלירען איהר פעסטקייט. אפילו מיר האָט זי אויך ניט וועגען אַלץ געשריבען, ווייל זי האָט מיר ניט געוואָלט אַנטאָן קיין האַרצוועהטאָג, דען אַזוי פלעגען מיר זיך אָפט דורכשרייבען. נאָר די געשיכטע האָט זיך געענדיגט גאָר אומגעריכטערהייד. מאַרפאַ האָט צופעליגערווייז אונטערגעהערט איהר מאַן, בעת ער האָט זיך אין גאָר־טען געבעטען ביי דוניען, זי זאָל ערפילען זיין באַגעהר; זי האָט דאָס אַלץ פאַרשטאַנען קאַפויר און אין דער גאַנצער זאַך באַשולדיגט דו־ניען, ווייל זי האָט געהאַלטען, אַז דוניע האָט דאָס אַלעס אויפגעטאָן. און טאַקע דאָ אין גאָרטען איז צווישען זיי אויסגעבראָכען אַ שרעק־

ליכע סצענע. ס'איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז מארפא האָט איהר־געגעבען א פאטש, און דערנאָך האָט זי א גאנצע שעה געשריען און האָט זי ענדליך געהייסען די מינוט אָפפיהרען צו מיר אין שטאָדט אריין, אויף א פראסטער פויערשער פוהר, וואהין מען האָט אריינגע־שליידערט אלע איהרע זאכען, די וועש, די קליידער, ניט אויפגעלעגט און ניט איינגעבונדען. און דאָ האָט זיך אָנגעהויבען א גוסרעגען, און דוניע, באליידיגט און באשמוצט, האָט געמוזט דורכמאכען מיט'ן גוי גאנצע זיבענצעהן וויאָרסט אין אן אָפענער פוהר. איצט זאָגט אליין, וואס האָב איך דיר געקענט ענטפערן אויף דיין בריעף, וואס איך האָב באקומען מיט צוויי מאָנאטען צוריק, וואס האָב איך דיר געקענט שרייבען? אליין בין איך געווען אין גרויס פארצווייפלונג; אבער שריי־בען דיר דעם אמת האָב איך ניט געקענט, ווייל דו וואָלסט געהאט גרויס צער און עגמת־נפש, וואָלסט געווען שטארק אויפגעבראכט, און וואס וואָלסטו געקענט העלפען? סיידען זיך עפּעס אָנטאָן, און אויסער־דעם האָט דוניע ניט געלאָזען; ווידער אָנפילען דעם בריעף מיט פוס־טע מעשיות און נארישקייטען, בעת אויפ'ן הארצען ליעגט אזא בארג, האָב איך ניט געקענט. א גאנצען חודש האָט ביי אונז געקאָכט די שטאָדט מיט דער דאָזיגער געשיכטע, מען האָט דערצעהלט מעשיות, וואס ניט געשטויגען, ניט געפלויגען, און ס'איז געקומען אזוי ווייט, אז איך האָב מיט דוניען אין קלויסטער אפילו ניט געקענט געהן — אזוי האָט מען אונז דורכגעשטאָכען מיט די אויגען, זיך געשושקעט און אפילו פאר אונז אין די אויגען האָט מען זיך ניט געשעמט אויפ'ן קול צו איבערדערצעהלען די רכילות. אלע באקאנטע האָבען מיט אונז אויפגעהערט צו האָבען א מגע־ומשא, מען האָט אונז אפילו קיין „גוט־מאָרגען" ניט אָפּגעגעבען, און איך האָב ערקונדיגט פון א זיכע־רער קוועלע, אז די פּריקאזטשיקעס און איינינע שרייבערלעך פון די קאנצעלאריעס האָבען אונז געוואָלט א מאוס'ן פאטש טאָן אין פנים אריין, אויסשמירענדיג די טויערן פון אונזער הויז מיט דזעגעכץ, — און די בעלי־בתים האָבען אונז געהייסען זיך ארויסציהען פון דער דירה. אין דעם אלעם איז שולדיג געווען מארפא, וועלכע האָט בא־וויזען צו פאר'מאוס'ען און באשמוצען דוניעס נאָמען אין אלע הייז־זער. זי קען זיך ביי אונז מיט דער גאנצער שטאָדט און אין דעם מאָנאט פלעגט זי אלע ווייליע קומען צופאָהרען און אזוי ווי זי איז

א גאנץ באריידעוודיגע און האָט זעהר ליעב צו דערצעהלען ווענען היימישע זאכען. איבערהויפּט קלאָגען זיך אויף דעם מאן פאר איטלי־כען באזונדער, וואס דאָס איז זעהר א מאוס'ע טבע, האָט זי די גאנצע געשיכטע פאר א קורצע צייט צוטראָגען אויף טעלערלעך ניט נאָר אי־בער דער גאנצער שטאָדט, נאָר אפילו איבער'ן גאנצען אויעזד. איך בין קראנק געוואָרען, דוניטשקע אבער איז געווען שטארקער פון מיר, און וואָלסט געדאַרפט זעהן, ווי זי האָט דאָס אַלץ איבערגעטראָגען און האָט נאָך מיך געטרייסט און צוגעגעבען מוטה! זי איז א מלאך! נאָר גאָט האָט רחמנות געהאַט, און האָט געלינדערט אונזערע שמער־צען: דער ה. סווידריגיילאָוו האָט זיך ארומגעזעהן און חרטה געהאַט: אפּנים אוים מיטלייד צו דוניען האָט ער אויפגעוויזען מאַרפאַ'ן מיט קלאָרע און פעסטע ראיות, אז דוניע איז דאָ גאָט די נשמה שולדיג. ביי סווידראגיילאָוו'ן איז געווען א בריעף, וואָס דוניע האָט איהם גע־מוזט אָנשרייבען און איהם איבערגעבען נאָך איידער מארפאַ האָט זיי געטראָפען אין גארטען, כדי אויסצומיידען פערזענליכע ערקלע־רונגען אויף א געהיימען ראַנדעוואו. אין דעם דאזיגען בריעף האָט זי איהם זעהר הייס און העכסט אויפגעבראכט פארגעווארפען זיין נישט־פיינע אויפפיהרונג געגען מארפאַ'ן, האָט איהם דערמאָנט, אז ער איז א פאָטער פון קינדער און האָט איהם ענדליך געגעבען צו פארשטעהן, ווי ס'איז שענדליך פון זיין זייט צו אָנטאָן יסורים און אומגליקליך מאכען אן אָרים מיידעל, וואָס איז אזוי אויך געגוג אומגליקליך און עלענד. מיט איין וואָרט, טייערער ראָדיא, דער דאזיגער בריעף איז אָנגעשריבען אזוי פיין און ריהרענד, אז איך האָב געוויינט אויפ'ן קול, לייענענדיג איהם, און איצט קען איך איהם אויך ניט לייענען אָהן טרעהרען. אויסערדעם האָבען ענדליך די באדינער פון סווידריגיי־לאָווס הויז אָנגעהויבען אויסצוזאָגען פון חדר, און אויפּווייזען דוניעס אומשולדיגקייט. זיי האָבען געזעהן און געוואוסט פיעל מעהר, ווי דער ה. סווידריגיילאָוו אליין האָט גערעכענט, ווי די מאָדע איז. מארפאַ איז געווען אויסער זיך, „א טויטער מענש", ווי זי האָט זיך אונז דער־נאָך אליין מודה געווען. דערפאַר אָבער האָט זי זיך פּאָלקאָם איבער־צייגט אין דוניטשקעס אומשולד און באלד אויף מארגען, ס'איז גראָד געווען זונטאָג, איז זי גלייך געקומען צופאָהרען אין קלויסטער און מיט טרעהרען אויף די אויגען האָט זי געבעטען דעם אויבערשטען,

ער זאָל איהר געבען כח אריבערצוטראַגען די נייע שטראָף און צו ער־פילען איהר חוב. דערנאָך איז זי גלייך פון קלויסטער געקומען צו־פאָהרען צו אונז, האָט אונז אלץ דערצעהלט, האָט געוויינט מיט ביטע־רע טרעהרען און מיט אמת'ער חרטה האָט זי ארומגענומען דוניען און זי געבעטען רחמים, זי זאָל איהר מוחל זיין. אין דעמ־זעלבען פריהמאָרגען האָט זי זיך גלייך פון אונז אוועקגעלאָזען איבער אלע הייזער אין שטאָדט און האָט אומעטום צוריקגעשטעלט דוניעס גוטען נאָמען און אומשולד, פאַרגיסענדיג טרעהרען און לויבענדיג אין הימעל אריין די גוטע מעלות, ריינע געפיהלען און איידעלע אויפ־פיהרונג פון דוניען. דאָס איז נאָך איהר אבער געווען ווייניג, האָט זי אלעמען באַוויזען און פאַרגעלייגט אויפ'ן קול דוניעס אייגענהענדיגען בריעף צו ה. סווידריגאַלאָוו'ן און האָט אפילו געלאָזט פון איהם אראָפּ־נעהמען קאָפּיעס (דאָס, דוכט זיך מיר, איז שוין איבריג). אויף אזא אופן האָט זי געמוזט עטליכע טעג נאָכאַנאַנד מאַכען וויזיטען דער גאַנ־צער שטאָדט, ווייל אייניגע זיינען געוואָרען ברוגז, וואָס מען האָט זיי אויך ניט אָפּגעגעבען דעמזעלבינען כבוד לעזען דעם בריעף. הכלל עס האָט זיך אָנגעהויבען א מין „אָטשערעד" און אין יעדער שטוב האָט מען שוין געוואוסט פאַראויס, אז אין דעם און דעם טאָג וועט מאַרפאָ פאַר־לעזען דעם בריעף דאָרטען און דאָרטען, און אויף יעדע פאַרלעזונג פלעגען זיך ווידער טאָקע צונויפקלייבען אפילו די, וואָס האָבען שוין דעם בריעף אייניגע מאָל געהערט לייענען אי ביי זיך אין דער היים אי ביי באַקאַנטע. איך האַלט, אז פיעל, זעהר פיעל איז דאָ שוין גע־ווען איבעריג; נאָר שוין אזא נאַטור ביי דער מאַרפאַ'ן. ווי די מעשה איז, זי האָט אבער פאָלקאָם ריין געמאַכט דוניעס עהרליכען נאָמען, און די גאַנצע שאַנד און חרפה איז אויסגעגאַנגען צו איהר מאַנ'ס קאָפּ. ס'איז אפילו אויף איהם א גרויסער צער, כאָטש ער איז דאָ דער הויפּט־שולדיגער; נאָר מען איז זיך שוין צו שטרענג באַגאַנגען מיט דעם דאָזיגען משוגע'נעם. און דוניען האָט מען גלייך גענומען איינ־לאַדען אין אייניגע הייזער אויף לעקציעס, נאָר זי האָט ניט געוואָלט. אלע האָבען אָנגעהויבען צו פאַרהאַלטען זיך צו איהר מיט גרויס אכ־טונג. און צוליעב דעם אלעם איז געשעהן עטוואָס אזוינס, וואָס מאַכט אַז אין אונזער לעבען, קען מען זאָגען, א גאַנצע איבערקעהרע־

ניש. זיי וויסעז, מיין טייערער ראָדיאָ, אַז צו דוניען האָט זיך געשלכנ׳ט א חתן און זי האָט איהם שוין אויך געגעבען איהר יאָ־וואָרט. און כאָטש די זאַך איז אָפּגעטאָן געוואָרען אָהן דיין וויסען, גאַר איך פאַרהאָף, אַז דו וועסט ניט האָבען קיין טענות ניט צו מיר און ניט צו דער שוועסטער, ווייל דו וועסט באַלד אַליין איינזעהן, אַז וואַרטען און אָפּלעגען ביז דיין ענטפער וואָלט זיין אונמעגליך. און גלאָט דו וואָלסט ניט קענען אונטער די אויגען באַטראַכטען די זאַך ווי געהעריג איז. די מעשה דערפון איז אַזוי: ער איז שוין א „נאַדוואָרני סאָוועטניק“, פּיאָטר פּעטראָוויטש לוזשין, און מאַרפאַ׳ס א ווייטער קרוב, — זי האָט דאָס טאַקע וועגען דעם זעהר פיעל געטאָן. ער האָט אָנגעהויבען פון דעם, וואָס ער האָט דורך איהר אַרויסגעזאָגט זיין פאַרלאַנג צו ווערען מיט אונז באַקאַנט. מיר האָבען איהם גאַנץ פיין צוגענומען, געטרונקען קאַפע, און אויף מאָרגען טאַקע האָט ער אַריינגעשיקט א בריעף, אין וועלכען ער האָט זעהר איידעל אויסגעדריקט זיין פאַרשלאַג און געבעטען, מען זאָל איהם גלייך ענטפערען יאָ אָדער ניין. ער איז א טיכטיגער מאַן, זעהר א פאַרנומענער און אַלייט זיך איצט קיין פּעטערבורג, דעריבער איז ביי איהם יעדע מינוט טייער. נאַטירליך זיינען מיר לכתחלה נשתומם געוואָרען, ווייל די גאַנצע זאַך איז צוגעגאַנגען עפּעס פלוצלונג, צו געשווינד. מיר האָבען זיך ביידע דאָן מישב געווען און באַטראַכט די זאַך דעם גאַנצען טאָג; מען קען זיך אויף איהם פאַרלאָזען, ער איז גאַנץ תקיף, דיענט אויף צוויי שטעלעס און האָט זיך שוין זיין אייגענעם קאַפּיטאַל. אמת, איהם איז שוין א יאָהר פינף און פיערציג, ער איז אָבער נאָך גאַנץ שעהן און קען נאָך אויסנעהמען ביי פרויען. און בכלל איז ער זעהר א געשטעלטער מענש, אָן אַנשטענדיגער, ניט מעהר, א ביסעל צו רוגזה׳דיג און עפּעס אַזוי ווי א בעל־גאוה, נאָר ס׳קען זיין, אַז עס דוכט זיך נאָר אַזוי, פון ד׳עם ערשטען קוק. און איך בין דיר מתרה, טייערער ראָדיאָ, אַז דו וועסט זיך מיט איהם זעהן אין פּעטערבורג, וואָס דאָס וועט געשעהן גאָר אין גיכען, זאָלסטו ניט זיין צו איהם צו שטרענג, אויב דיר וועט אין איהם עפּעס ניט אַזוי געפעלען ווערען. איך זאָג דאָס דיר אויפ׳ן לעצטען פאַל, ווייל איך בין זיכער, אַז ער וועט אויף דיר מאַכען א גוטען איינדרוק. און אויסערדעם אַז מען וויל דערקענען א מענשען, דאַרף מען זיך צו איהם פאַרהאַלטען פאַרזיכטיג און געדולדיג, כדי ניט אַריינ־

צופאַלען אין אַ טעות, וואָס דערנאָך איז עס זעהר שווער צו פאַר־ריכטען און פאַרגלעטען. בעת ער איז ביי אונז געווען דאָס ערשטע מאָל, האָט ער אונז געזאָגט, אַז ער איז אַפילו אַ געשטעלטער מענש, נאָר אין אַ סך זאַכען איז ער איינשטימיג מיט „די איבערצייגונגען פון דעם יונגען דור אונזערן" (אַזוי טאַקע האָט ער זיך אויסגעדריקט) און האָט פיינט די אַבערגלויבען און אויסגעדריקט אַ ביסעל ווייכער און שענער, ווי איך האָב דיר אָנגעשריבען, זיין אויסדרוק האָב איך אָבער פאַרגעסען, איך געדענק נאָר דעם געדאַנק: אויסערדעם האָט ער עס געזאָגט אָהן דער מינדסטער כונה, עס האָט זיך ביי איהם אַרויסגע־כאַפּט פון מויל, און ער האָט זיך אַפילו דערנאָך געפּרובט פאַרכאַפּען און פאַרגלעטען דעם איינדרוק; נאָר מיר איז דאָס אויסגעקומען אַ ביסעל צו שאַרף און איך האָב דאָס דערצעהלט דוניען. האָט מיר דוניע מיט פאַרדראָס געענטפערט, אַז „פון זאָגען ווערט מען ניט טראָגען". און זי איז געווים גערעכט. איידער צו געבען איהם אַן ענדגילטיגע תשובה, האָט דוניטשקע אַ גאַנצע נאַכט ניט געשלאָפען. זי האָט געמיינט, אַז איך שלאָף שוין, איז זי אויפגעשטאַנען פון בעט און אַ גאַנצע נאַכט אומגעגאַנגען הין און צוריק איבער'ן צימער; ענד־ליך, איז זי געפאַלען אויף די קניה און האָט אַ לאַנגע צייט הייס גע־בעטען דעם רבונו של עולם, און אין דער פריה האָט זי מיר געזאָגט, אַז ביי איהר איז געבליבען אויף יאָ.

„איך האָב שוין דערמאָהנט, אַז פּיאָטר פּאַהרט איצט קיין פּעטערבורג. ער האָט דאָרט גרויסע געשעפטען, און ער וויל עפענען אין פּעטערבורג אַן עפענטליכע אַדוואָקאַטען־קאַנטאָר. ער פאַרנעהמט זיך שוין לאַנג מיט שתדלנות און אַדוואָקאַטעריי און ערשט די טעג האָט ער געוואונען אַ גרויסען פּראָצעס. אין פּעטערבורג מוז ער זיין, ווייל ער האָט אַ גרויסען פּראָצעס אין סענאַט. אויף אַזאַ אופן, טייערער ראָדיאַ, קען ער דיר אויך שטאַרק צו נוץ קומען, אין זעהר פיעל זאַכען. און ביי מיר מיט דוניען איז געבליבען, אַז דו וואָלסט פון היינטיגען טאָג אָן אַפילו שוין געקענט אָנהויבען דיין קינפטיגע קאַריערע. דו וואָלסט שוין געהאַט אַ באַשטימטע באַשעפטיגונג אויף דיין גאַנץ לעבען. אַ, ווען דאָס וואָלט אויסגעפיהרט ווערען! דאָס וואָלט געווען אַזאַ גרויסע זאַך, אַז מען דאַרף עס האַלטען ניט אַנדערש ווי דעם אויבערשטענס אַ חסד, וואָס ער האָט צו אונז באַוויזען. דוניע טראַכט

נאָר ווע:ען דעם. מיר האָבען שוין געפּרובט א זאַג טאָן א פּאָר ווער־טער פּיאָטר׳ן. ער האָט אונז געענטפערט זעהר געלאַסען און האָט געזאָגט, אז אזוי ווי ער קען ניט אויסקומען אָהן א שרייבער, איז שוין געווים בעסער צו צאָהלען געהאַלט אן אייגענעם מענשען. איידער א פרעמדען, אויב נאָר ער וועט דערצו טויגען (א שעהנע מעשה, צי דו ווסט דערצו טויגען!). נאָר ביי איהם איז א ספק, אז דיין ארבייט אין אוניווערזיטעט וועט דיר ניט איבערלאָזען קיין צייט אויף צו באשעפ־טיגען זיך אין זיין קאַנטאָר. ביי דעם איז דערווייַלע געבליבען, נאָר דוניע קלערט איצט ווענען קיין זאך ניט, אויסער דעם. זי איז איצט, שוין צייט אייניגע טעג, עפּעס אזוי ווי אין א היץ און האָט שוין גע־מאכט א גאַנצען פּראָיעקט, ווי דו קענסט מיט דער צייט ווערען א חבר און אפילו א קאָמפּאַניאָן אין פּיאָטר׳ס געשעפטען, בפרט נאָך, אז דו ביזט אויף דער יורידישער פאַקולטעט. איך בין מיט איהר, ראָדיא, פאָלקאָם איינשטימיג און גלויב אין אלע איהרע פּלענער און האָפנונגען; און ניט קוקענדיג אויף דעם, וואָס ער האָט נאָך אלץ ניט געגעבען קיין קלאָרען ענטפער (און מען קען אויף איהם קיין פאָראיבעל ניט האָבען, כל זמן ער קען דיך ניט), איז דאָך דוניע פעסט איבער־צייגט, אז זי וועט אלץ פּועל׳ן מיט איהר גוט האַרץ ביי איהר קינפ־טיגען מאַן, — אין דעם איז זי זיכער. פאַרשטעהט זיך, אז מיר האָ־בען זיך געהיט פאַר אן איבריג וואָרט וועגען אונזערע פּלענער, איבער־הויפּט וועגען דעם, אז דו זאָלסט ווערען זיין קאָמפּאַניאָן. ער איז א געשטעלטער מענש און דאָס וואָלט ביי איהם געהאַט א פּנים פון פּוסטע חלומות. דעסגלייכען האָבען מיר איהם א האַלב וואָרט ניט געזאָגט וועגען אונזער פעסטע האָפנונג, אז ער וועט דיך אויסהעלפען מיט געלט, ביז דו וועסט ענדיגען די אוניווערזיטעט. מיר האָבען וועגען דעם דערפאַר ניט גערעדט, ווייל ערשטענס וועט עס ממילא אזוי זיין מיט דער צייט, און ער וועט אונז מסתמא אליין פאָרלעגען, אָהן איב־ריגע רייד, (א שעהנע מעשה, וואָלט געווען, ווען ער זאָל גראָד אין דעם אָפּזאָגען דונימשקען!), בפרט נאָך, אז דו קענסט ווערען זיין רעכטע האַנט אין קאָנטאָר און דו ווערסט דאָס געלט באקומען ניטא אלס נדבה, נאָר אלס פאַרדיענטע געהאַלט. אזוי וויל דאָס דונימשקע אויס־פיהרען, און איך בין מיט איהר פאָלקאָם איינשטימיג. און צווייטענס האָבען מיר ניט גערעדט דערפאַר, ווייל איך האָב זעהר געוואָלט דיך

אוועקשטעלען אזוי, אז דו זאלסט זיך מיט איהם קענען האלטען ווי מיט דיינעם א גלייכען, בעת ער וועט איצט זיין אין פעטערבורג. ווען דוניע האט מיט איהם גערעדט וועגען דיר מיט התפעלות, האט ער געזאגט, אז יערען מענשען דארף מען א פריהער אליין גוט באטראכטען און ערשט דערנאך זאגען וועגען איהם א מיינונג; דערפאר, האט ער צוגעגעבען, וועט ער שוין אליין זעהן, וואס דו ביזט פאר א מענש, בעת ער וועט מיט דיר באקאנט ווערען. דו ווייסט, מיין טייערער ראדיא, וואס איך וועל דיר זאגען; מיר דאכט זיך, אז ס'וועט אפשר זיין גלייכער, ווען איך וועל נאך זייער חתונה וואוינען באזונדער, אזוי ווי ביז אהער, ניט מיט זיי צוזאמען. איך זאג דאס דיר ניט מחמת איך האב עפעס ארויסגעזעהן פון איהם, נאר אזוי קומט ביי מיר אויס, און ס'איז אפשר ניט מעהר ווי א שגעון אזא פון אן אלטער באבען. איך בין זיכער, אז ער וועט זיין אויף אזוי פיעל דעליקאט און איידעל, אז ער וועט מיך אליין בעטען און מיר ניט לאזען זיך ווידער שיידען מיט דער טאכטער, און אויב ער האט נאך ביז איצט וועגען דעם ניט גערעדט, איז דאס דערפאר, ווייל עס פארשטעהט זיך פון זיך זעלבסט: נאר איך וועל זיך סיי ווי סיי אפזאגען. איך האב שוין אויף מיין לעבען געזעהן ניט איינמאל, אז די איידימס האבען ניט איבריג ליעב זייערע שוויגערס, און איך וויל קיינעם ניט פאלען צו לאסט; פארקעהרט, איך וויל אליין זיין א פרייער מענש, כל זמן איך האב מיין אייגען שטיקעל ברויט און אזוינע קינדער ווי דו און דוניטשקע. אויב ס'וועט מעגליך זיין, וועל איך מיך באזעצען נעבען אייך ביידען, ווייל די בעסטע נייס האב איך, מיין טייערער ראדיא, באהאלטען פאר דיר אויף צום לעצטען: זיי ווייסען, מיין ליעבער זוהן, אז אפשר גאר אין גיכען וועלען מיר זיך ווידער אלע צונויפקומען צוזאמען און וועלען זיך אלע דריי ארומנעהמען נאך דריי יאהר צושיידט זיין! עס איז שוין באשטימט אויף זיכער, אז איך און דוניע פאהרען מיר ארויס קיין פעטערבורג, ווען אקוראט — ווייס איך ניט, נאר אלענפאלס גאר, גאר אין גיכען, ס'קען אפשר זיין, אין אן אכטאג ארום. עס ווענדט זיך אן פיאטר'ן. ווי נאר ער וועט זיך ארומזעהן אין פעטערבורג, וועט ער אונז גלייך געבען צו וויסען. איבער געוויסע אורזאכען, וויל ער וואס צום גיכסטען אראפ'פטר'ען די חתונה. א, ווי גליקליך איך וועל זיין, ווען איך וועל דיך ווידער קענען צודריקען צו מיין האר־

צען! דוניע געהט ארום ווי א משוגע׳נע, דערמאָהענדיג זיך אין דער גליקליכער שעה, ווען זי וועט זיך ווידער מיט דיר זעהן. און זי האָט איינמאָל געזאָגט אין א וויץ, אז צוליעב דעם אליין וואָלט זי גענומען פיאָטר פעטראָוויטש׳ן. ס׳איז א מלאך, ניט קיין מענש! זי שרייבט דיר איצט גאָרנישט צו; זי האָט מיר נאָר געהייסען דיר שרייבען, אז זי האָט דיר אזוי פיעל צו זאָגען, אזוי פיעל, אז ביי איהר הויבען זיך אפילו די הענט ניט צו נעהמען זיך פאר דער פען, ווייל אין א פּאָר שורות וועט זי גאָרנישט אויסשרייבען און וועט זיך נאָר אויפרעגען. זי האָט געהייסען דיך פעסט ארומנעהמען און שיקט דיר קושען אָהן א צאָהל. ניט קוקענדיג אויף דעם, וואָס מיר וועלען זיך אפשר אין גיכען זעהן, וועל איך דיר דאָך די טעג ארויסשיקען א ביסעל געלט, איך וועל זעהן וואָס אויף די קניה און ווי מיר זיינען דאָן אלע גליקליך געוועזען! זיי געזונד, אָדער, בעסער געזאָגט, צום ווידערזעהן! איך נעהם דיך פעסט ארום און קוש דיר טויזענדער מאָל.

פון מיר דיין דיך היים־ליעבענדע מוטער

„פּולכעריא ראסקאָלניקאָוואַ“.

די גאנצע צייט בעמט, וואָס ראסקאָלניקאָוו האָט געלייענט דעם בריעף, פון סאמע אָנהויב אָן, איז דאָס פנים ביי איהם נאָס געוועזען פון טרעהרען; אז ער האָט אבער געענדיגט, איז עס געוועזען בלאָס, ווילד צוקרימט, און א שווערער, גאַליגער, בייזער שמייכעל האָט זיך געשלענגעלט איבער זיינע ליפּען. ער האָט אוועקגעלעגט דעם קאָפּ אויף זיין הארט און שמוציג קישעלע און האָט געטראכט, לאנג געטראכט. דאָס הארץ האָט איהם שטארק געקלאַפּט, און זיינע געדאנקען זיינען געווען שטארק אויפגערעגט. ענדליך איז איהם געוואָרען שווער און איינג אין דעם דאָזיגען געלען קעמערל, וואָס האָט אויסגעזעהן ווי א שאפע אָדער ווי א קעסטעל. דאָס אויג און דער מוח האָבען זיך געריסען אויף דער פריי. ער האָט געכאַפּט דעם הוט און איז ארויס, שוין ניט מורא האָבענדיג מיט וועמען עס איז צו טרעפען זיך אויף די טרעפּ; ער האָט פשוט פארגעסען וועגען דעם. ער האָט זיך געלאָזט געהן צו דער וואסיליעווער אינזעל דורך וו—ער פּראָספעקט, גלייך ווי ער וואָלט ערגעץ געאיילט וועגען א נויטיגע געשעפט; אין דער אמת׳ן אבער איז ער, ווי געוועהנליך, געגאנגען, ניט באַ־

מערקענדיג דעם וועג, אונטערמורמלענדיג עפּעס פאר זיך און ריידענ־דיג זאָגאר אויפ'ן קול מיט זיך אליין. וואָס דאָס איז געווען א גרויסער חידוש פאר די פארבייגעהער. א סך האָבען געמיינט, אז ער איז שכור.

פ י ע ר ט ע ס ק א פּ י ט ע ל.

דער מוטערס בריעף האָט איהם פארמאַטערט. נאָר וועגען דעם וויכטיגסטען הויפּט־פּונקט האָט ער קיין איין רגע ניט געצווייפעלט. שוין דאָן אפילו, ווען ער האָט דעם בריעף געלעזען, און ס'איז ביי איהם פעסט באשלאָסען געוואָרען: „כל זמן איך לעב, וועט זי מיט איהם ניט חתונה האָבען. און צו אלדי טייוועל דעם הערר לוזשינען!"

„ווייל די זאך איז דאָך קלאָר ווי דער טאָג", האָט ער געשטאָ־מעלט פאר זיך, און א בייזער שמייכעל האָט צוקרימט זיינע ליפּען: מיט א בייזען געפיהל האָט ער שוין געפייערט דעם נצחון פון זיין פּלאַן. — ניין, מאמע, ניין דוניע, איהר וועט מיך ניט אָפּנאַרען!... און זיי פארענטפערן זיך נאָך, וואָס זיי האָבען זיך מיט מיר קיין עצה ניט געהאַלטען, און געשלאָסען דאָס געשעפט אָהן מיין וויסען! גע־ווים אזוי! זיי מיינען, ס'איז שוין פארפאַלען; מיר וועלען אָבער זעהן, צי עס איז פארפאַלען צי ס'איז ניט פארפאַלען! דער תירוץ איז טאַקע נאָר אויף חדושים: „ער איז אַז אַפארנומענער מענש, אַט דער דאָזי־גער פּיאָטר פּעטראָוויטש, אזא פארנומענער מענש, אז אפילו חתונה האָבען קען ער אויך ניט אנדערש ווי אויף איין פוס, א בייזע איילעניש אויף זיין קאָפּ!"

ניין, דוניטשקע, איך זעה אלצדינג און ווייס וועגען וואָס דו קלייבסט זיך דאָס אַזוי פּ י ע ל מיט מיר צו ריידען; איך ווייס אויך, וואָס דו האָסט די גאנצע נאַכט דאַמאָלס געטראַכט, געהענדיג אויף און אָב איבער'ן צימער, און וועגען וואָס דו האָסט גאָט גע־בעטען. ס'איז שווער צו זיין א קרבן. הם!... איז דאָס שוין אלזאָ אַן אָפּגעמאַכטע זאַך: איהר האָט די עהרע חתונה צו האָבען מיט אַ פארנומענעם און געשטעלטען מענשען, וואָס האָט שוין זיין אייגענעם קאַפּיטאַל־וואָס האָט ש ו י ן זיין אייגענעם קאַפּיטאַל — דאָס קלינגט עפּעס סאָלידער, זיכערער), פארנעהמט צוויי שטעלעס, סימפּאַ־טיזירט מיט די נייסטע איבערציי‌גונגען פון דעם יונגען דור (ווי די

מאַמע שרייבט) און איז ד א כ ט ז י ך א גוטער, ווי דוניטשקע באַמערקט אַליין. דאָס דאָזיגע ד א כ ט ־ ז י ך איז שענער פון אַלץ! און דיזעלביגע דוניטשקע האָט חתונה טאַקע מיט דעם דאָזיגן ד א כ ט ־ ז י ך !... גרויסאַרטיג !...

„...און דאַך וואָלט זיין אינטערעסאַנט צו וויסען, צוליעב וואָס די מאַמע האָט מיר געשריבען וועגען „די נייסטע איבערציינונגען"? האָט זי דערמיט נאָר געוואָלט כאַראַקטעריזירען דעם חתן, אָדער זי איז דאָ אויסען געוועזן נאָר עפּעס אַנדערש: זי האָט מיך דערמיט געוואָלט אָפּקויפען — איך זאָל גוט זיין צו דעם דאָזינגן פאַרטנגעשריטענעם ה. לוזשין אַ, ווי קלוג איהר זענט! און ס'וואָלט זיין אינטערעסאַנט צו דערגעהן נאָך אַ זאַך: ווי ווייט אָפענהערציג זיינען זיי געווען צווישען זיך אין יענעם טאָג און יענער נאַכט און אין דער גאַנצער צייט דער־נאָך. האָבען זיי איינער דעם אַנדערן אַרויסגעזאָגט אַלע ווערטער, אָדער זיי האָבען ביידע פאַרשטאַנען, אַז איינס און דאָסזעלבע דריקט זיי ביידען דאָס האַרץ און דעם זינען, און ס'איז אַלזאָ ניט נויטיג צו ריידען וועגען דעם אויפ'ן קול, מען קען זיך נאָך אַרויסכאַפּען מיט אַן איבריג וואָרט. אָפּנים, אַז אַזוי איז טאַקע געווען; ס'איז קענטיג פון דעם בריעף. דער מאַמען איז ער אויסגעקומען צו שטרענג א ב י ס ע ל ע, און די נאַאיווע מאַמע איז שוין אַוועק צו דוניען מיט איהרע מעשיות. נאַטירליך איז יענע אין כעס געוואָרען און האָט „געענטפערט מיט אַ פאַרדראָס". געוויס אַזוי! ווער וועט ניט צו־קאָכט ווערען, ווען די זאַך איז אַזוי אויך קלאָר, אַהן די נאַאיווע קשיות, און ווען ס'איז שוין אָפּגעמאַכט, אַז ס'איז נישטאָ וואָס צו ריידען. היינט וואָס שרייבט זי דאָס מיר אַזוינס: „האָב ליעב דו־ניען, ראָדיאַ, און זי האָט דיך ליעב מעהר ווי זיך אַליין": אפשר קען זי אַליין טיעף אין האַרצען נים רוהען, וואָס זי האָט איינגעוויליגט צו אָפּפערן די טאָכטער פאַר'ן זוהן. „דו ביסט אונזער טרייסט, דו ביסט אונזער האָפנונג!" אַ, מאַמע!... א ווילדער כעס האָט איהם באַהערשט אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער, און ווען ער וואָלט איצט געטראָפען דעם ה. לוזשינען, וואָלט ער איהם, דאַכט זיך, דער'הרג'עט!

„המ!... דאָס איז אמת, — האָט ער ווידער געיאָמען יאָגען זיך נאָך די געדאַנקען, וואָס האָבען זיך ווי אַ וויכער געטראָגען אין זיין קאָפּ, — דאָס איז אמת, אַז צו אַ מענשען דאַרף מען צוגעהן געדולדיג

און פאַרזיכטיג, אויב מען וויל איהם דערקענען". וועגען דעם ה. לוזשינען אָבער איז נישטאָ קיין סך וואָס צו טראַכטען. דער עיקר — א פאַרנומענער מענש און, "ד אַ כ ט ז י ך, א גוטער". א ווער־טעלע צו זאָגען, דעם באַגאַזש געטומען אויף זיך, דעם גרויסען קאָס־טען ברייינגט ער אויף זיין אייגענע רעכענונג. נו איז ער דען ניט קיין גוטער? און ביידע, די כ ל ה און די מוטער, דינגען א גוי־טשיקעל, אין א וואַגען, מיט ראָגזשע געדעקט (איך בין דאָך געפאָהרען מיט די דאַזיגע פוהרלעך!). נישקשה! ס'איז דאָך ניט מעהר ווי ניינ־ציג ווי־אָרסט „און דאָרט וועלען מיר זיך אויפ'ן שענסטען אופן דורכ־פאָהרען אין דריטער קלאַס", א ווי־אָרסט טויזענד. און אַזוי דאַרף טאָקע זיין: אז מען קען ניט אריבער, מוז מען ארונטער; אבער איהר, הערר לוזשין, וואָס זאָגט איהר? ס'איז דאָך עפּעס אייערע א כלה... און עס קען דאָך ניט זיין, איהר זאָלט ניט וויסען, אז די מוטער לייהט אויף הוצאות אויפ'ן חשבון פון דער פענסיע? געוויס, דאָ איז ביי אייך א פשוט'ער סוחר'ישער חשבון, אז אונטערנעהמונג אויף גלייכע חלקים. אלזאָ זיינען די הוצאות אויך אויף דער העלפט: „האנ־דעלשאפט איז ניט ברודערשאפט". אבער אפילו דאָ האָט זיי דער „קאַמערטשעסקי" מענש פאַרט א ביסעל אנגעפייפט: דער באַגאַזש קאָסט ביליגער, ווי זייער פאָהרען, און עס קען זיין, אז ס'וועט איהם א פרוטה ניט קאָסטען. זעהען זיי דאָס ביידע ניט אָדער ניט מעהר זיי מאַכען זיך ניט זעהענדיג? זיי זיינען דאָך צופריעדען, נאָך ווי צופריעדען. און ווען מען זאָל נאָר א טראַכט טאָן, אז דאָס איז ערשט אן אָנהויב! ווייל דער עיקר איז דאָך ניט די קאַרגשאַפט, ניט די מאוס'ע קליינליכע אויסגערעכענטקייט, — דער טאָן פון דעם אלעם איז דאָ דער עיקר. דאָס איז דאָך דער קינפטיגער טאָן פון דער חתונה, דאָס איז דאָך די שפּראַך פון דער נבואה... היינט וואָס האָט זיך דאָס די מאַמע אַזוי צוהוליעט? מיט וואָס וועט זי דאָס קומען קיין פעטערבורג? מיט דריי קאַרבען, צי גאָר מיט צוויי „בילעטלעך", ווי יענע... די לאַטע זאָגט... הם! פון וואָס זשע וועט זי לעבען דאָ אין פעטערבורג דערנאָך, וואָס מיינט זי? זי האָט זיך דאָך שוין איבער גע־וויסע אורזאַכען אנגעשטויסען, אז מיט דוניען וועט זי נ י ט ק ע־נ ע ן לעבען נאָך דער חתונה, די ערשטע צייט אפילו! דער פיינער מענש האָט זיך דאָ געוויס אודאי א ו י ס ג ע ר ע ד ט, האָט זיך געלאָזט

דערקענען, כאָטש די מאמע לייקענט דאָ שטיין און ביין: „איך וועל אליין, הייסט עס, ניט ווען", איז וואָס מיינט זי. אויף וועמען האָפט זי? אויף די הונדערט און צוואנציג רובל פּענסיע, וואָס מען דאַרף נאָך דערפון אראָפּרעכענען דעם חוב אַפאַנאַסי׳ן? זי שטריקט אפילו ווינטערדיגע האלזטיכלעך און האָפט אויס מאַנקעטען צו אַרבעל, בלענדט די אַלטע אויגען. אבער די האַלז־טיכלעך מיט די מאַנקעטען ברייגנען דאָך איהר אריין ניט מעהר ווי צוואנציג רובל צו די הונדערט און צוואנציג, איך ווייס דאָך עס גענוי.

אַלזאָ, הייסט עס, פאַרלאָזען זיי זיך פּאָרט אויף די איידעלקייט פון דעם הערר לוזשין: „נישקשה, ער וועט אליין פאָרלעגען, ער וועט אליין בעטען זיך". זעהט אקאָרשט! און ס׳איז דאָך שטענדיג אַזוי ביי די דאָזיגע סענטימענטאלע לייט מיט די ערהאבענע נאַטורען: ביז דער לעצטער מינוט פּוצען זיי דעם מענשען אין אויפגעבלאָזענע מעלות, ביז דער לעצטער מינוט האָפען זיי נאָר אויף גוטס, ניט אויף שלעכטס; און כאָטש זיי פיהלען אליין, אז ער איז אין דער אמת׳ען גאָר ניט אַזאַ אנטיק, דאָך וועלען זיי פאָר קיין פאַל ניט ארויסזאָגען באַצייטענס די ריכטיגקייט: ווילען אפילו קיין געדאנק ניט דערלאָזען. און מיט ביידע הענט שאָקלען זיי זיך אב פון דעם אמת, ביז וואנען דער דאָזיגער פאַרפּוצטער העלד וועט זיי מיט זיינע אייגענע הענט ניט אַנרייבען א מאָרדע. איך וואָלט זיין א בעלן צו וויסען, צי האָט דער ה. לוזשין אָן אָרדען: איך קען שווערען, אז יאָ, ער טוט איהם געוויס אָן, ווען ער עסט מיטאָג ביי פּאָדריאַדטשיקעס אָדער סוחרים. עס איז זעהר מעגליך, אז אויף דער חתונה וועט ער איהם אויך אָנטאָן! איבּ־ריגענס כאַפּט איהם דער טייוועל!...

„נאָר מילא די מאמע ווי די מאמע, זי איז שוין פּאָרט אַזאַ, אבער דוניע, וואָס מיינט זי? דוניע, טייערינקע, איך קען דאָך אייך! אייך איז דאָך שוין דאָן געגאנגען דאָס צוואנציגסטע יאָהר, ווען מיר האָבען זיך דאָס לעצטע מאָל געזעהן: דעם כאראקטער אייערען האָב איך שוין פאַרשטאַנען. אָט שרייבט די מאמע, אז „דוניטשקע קען א סך פאַרטראָגען." געוויס, אז זי האָט געקענט אריבערטראָגען דעם ה. סווידריגיילאָוו׳ן, מיט אַלע רעזולטאַטען דערפון, קען זי טאַקע א סך פאַרטראגען. און איצט מיינען זיי שוין, זי מיט דער מאַמען, אז דעם ה. לוזשינען, וועלכער האַלט ביי דער ערשטער באַקאנטשאַפט א לעק־

ציע וועגען דעם, אז ס'איז פיעל גלייכער צו האָבען א ווייב, וואס זאָל שטאמען פון אָרימקייט און וואס זאָל פיהלען, אז דער מאן האט זי גע־ראטעוועט, — קען מען אויך פארטראגען. מילא זאָל שוין זיין, אז ער האט זיך „אויסגערעדט", ער איז אפילו א געשטעלטער מענש (דערי־בער איז זעהר מעגליך, אז ער האט זיך דאס ניט אויסגערעדט, נאָר ער איז פשוט אויסען געווען וואס קלאָרער געבען צו פארשטעהן), אבער דוניע, דוניע וואס זאגט! זי פארשטעהט זיך דאך שוין אויפ'ן מענשען. און מען דארף דאך מיט איהם דורכמאכען עפּעס א לעבען! זי וועט דאך בעסער עסען ברויט מיט וואסער, אבער די נשמה איהרע וועט זי שוין ניט פארקויפען, אבער די גייסטיגע פרייהייט איהרע וועט זי ניט אפּגעבען פאר א טאָפּ לינזען; פאר א הלאָבע מלוכה וועט זי ניט אָפּ־געבען, ניט נאָר פאר ה. לוזשינען. ניין, ניט דאס איז זי געווען, אויף וויפיעל איך האב זי געקענט, און... נו, יאָ, געוויס האט זי זיך אויך איצט ניט אומגעביטען!... וואס איז דא צו ריידען! ס'איז שווער צו טראגען די סווידריגייִלאָווס! ס'איז שווער פאר צוויי הונדערט רובל צו שלעפּען זיך א גאנץ לעבען איבער די גובערניעס אלס גובערנאַנ־טין, דאך אבער בין איך זיכער, אז מיין שוועסטער וועט זיך גיכער פארדינגען פאר א נעגער צו אן אמעריקאנער פּלאַנטאַטאָר פאר א פּאָ־רובאק צו א דייטשען פריץ, איידער זיך לאָזען פארשמוצען דאס הארץ און די נשמה און פארבינדען זיך מיט א מענשען, צו וועלכען זי פיהלט ניט קיין שום אכטונג, האט ניט קיין שום שייכות, — פארבינדען זיך אויף אייביג צוליעב א שטיקעל ברויט! און דער ה. לוזשין מעג זיין אפילו געקנאַטען פון דעם ריינסטען גינגאָלד אליין, ער מעג זיין אן אמת'ער בריליאנט, דאך וועט זי אויך דאן ניט וועלען ווערען א גע־זעצליכע קעפּסוויב פון דעם ה. לוזשין! פארוואס אבער וויל זי איצט יאָ? וואו איז דא דער שפּיץ? וואו איז דא דער שליסעל צו דעם רע־טעניש? די זאך איז קלאָר: צוליעב זיך אליין, צוליעב איהר איינגע־נעם קאָמפאָרט, אפילו כּדי צו ראטעווען זיך פון טויט, וועט זי זיך ניט פארקויפען, און צוליעב אנ'אנדערן פארקויפט זי זיך יאָ! צוליעב א מענשען, וועלכען זי האט ליעב, וועלכען זי פארגעטערט וועט זי זיך יאָ פארקויפען! אָט וואו ס'איז דער הונד באגראבען! צוליעב דער מו־טער, צוליעב דעם ברודער וועט זי זיך פארקויפען! אלץ פארקויפען! אָ, דאָ וועלען מיר ביי א געלעגענהייט אוועקמאכען אפילו אונזער מאָ־

ראַליש געפיהל; פרייהייט, רוה, געוויסען, אַלץ, אַלץ, וועלען מיר אין מאַרק אַרויסטראָגען. זאָל פאַרלאָרען געהן דאָס אייגענע לעבען! אַבי אונזערע הייסגעליעבטע קרובים זאָלען גליקליך זיין! און דאָס איז נאָך ווענינ: מיר וועלען אויסטראַכטען אַן אייגענעם אויסדרעה, ווי אמת׳ע יעזואיטען, און וועלען אפשר אויף א ווײלע זיך אַליין באַרוהיגען און איינשמועסען, אַז אַזוי דאַרף טאַקע זיין, ווייל מיר זיינען אויסען אַ היילינען צוועק. אָט וואָסערע מיר זיינען, און אַלץ איז קלאָר ווי דער טאָג. ס׳איז קלאָר, אַז ניט קיין אַנדערער ווי נאָר ראָדיאָן ראָמאַ־נאָוויטש ראַסקאָלניקאָוו שטעהט דער ערשטער אויפ׳ן ברעטעל. נו, ווי זשע דען, זי קען דאָך איהם גליקליך מאַכען, איין אוניווערזיטעט האַלטען, פאַר אַ קאָמפּאַניאָן אין קאָנטאָר מאַכען, פאַרזאָרגען איהם אויף זיין גאַנץ לעבען; ער קען נאָך אַמאָל אַ גביר ווערען, אַ פיינער אָנגעזעהענער בעל־הבית, און אַ קשיא אויף אַ מעשה, ער קען נאָך שטאַרבען אַלס באַריהמטער מאַן! איי, די מוטער? דאָ האַנדעלט זיך דאָך אָבער וועגען ראָדיאָ׳ן, וועגען דעם גאָלדענעם ראָדיאָ׳ן, וועגען דעם בכור! נו, ווי זאָל מען אין דער אמת׳ען צוליעב אַזאַ בכור ניט אָפּפערען אפילו מיט אַזאַ טאָכטער! אָ, איהר טייערע פאַרבלאָנזשעטע נשמות! נאָר וואָס איז דאָ צו ריידען: דאָ וועלען מיר זיך אפשר נישט אָפּזאָגען אפילו פון סאָניטשקעס גורל! סאָניטשקע, סאָניטשקע מאַר־מעלאַדאָווא, די אייביגע סאָניטשקע, זינט די וועלט שטעהט! האָט איהר אָבער דען ביידע אַ באַגריף וואָס פאַר אַ קרבן דאָס איז? זעהט אָקאָרשט! איז עס דען פאַר אייערע כחות? וועט עס דען נוצען ברייננען? איז עס דען קלוג? צי ווייסט איהר כאָטש, דוניטשקע, אַז סאָניטשקעס גורל איז אפילו אויף אַ האָר ניט ערגער פאַר׳ן גורל מיט׳ן ה. לוזשין? „קיין ליעבע קען דאָ ניט זיין", שרייבט די מאַמע. און וואָס איז דאַן אויב אויסער ליעבע קען אויך קיין אַכטונג ניט זיין, פאַרקעהרט, ס׳איז שוין פאַרהאַן עקעל, פאַראַכטונג, ווידערגע־פיהל, וואָס איז דאַן? אָט וואָס ס׳קומט דאַן אויס, אַז מען וועט ווידער, הייסט עס, דאַרפען „אָ פּ ה י ט ע ן ד י ר י י נ ק י י ט". אפשר ניט אַזוי, וואָס? פאַרשטעהט איהר כאָטש, פאַרשטעהט איהר כאָטש, פאַרשטעהט איהר כאָטש, וואָס עס באַטייט די דאָזיגע ריינקייט? פאַרשטעהט איהר כאָטש, אַז לוזשינס ריינקייט איז אַלץ איינס ווי סאָ־ניטשקעס ריינקייט, און אפשר איז זי נאָך ערגער, שמוציגער, שענדלי־

כער, ווייל איהר, דוניטשקע, רעכענט דאָ פּאָרט אוים אויף א ביסעל מעהר קאָמפּאָרט, און דאַרטען האנדעלט זיך עס ניט מעהר און ניט ווענינער ווי וועגען א הונגער־טויט! ס׳קאָסט טייער, דוניטשקע, זעהר טייער, אָט די דאָזיגע ריינקייט! נו, און אויב איהר וועט שפּעטער ניט אויסהאַלטען, וועט הרטה האָבען? וויפיעל שמערץ, צער, קללות, וויפיעל טרעהרען. פון אַלעמען פארבאָרגענע, ווייל איהר זענט דאָך ניט מאַרפא סווידריגיילאָווס? און מיט דער מוטער וואָס וועט דאָ־מאָלס זיין? זי רוהט דאָך שוין איצט ניט אפילו, און האָט יסורים; היינט וואָס וועט שוין זיין, ווען איהר וועט אַלץ קלאָר ווערען? און מיט מיר?... וואָס האָט איהר אין דער אמת׳ן א טראַכט געטאָן וועגען מיר? איך וויל ניט אייער קרבן, דוניטשקע, איך וויל ניט, מאַמע! דאָס וועט ניט זיין, כל זמן איך לעב, דאָס וועט ניט זיין, דאָס וועט ניט זיין! איך פארשטעה ניט!“

ער איז פלוצלונג צו זיך געקומען און איז שטעהן געבליבען.

„דאָס וועט ניט זיין? און וואָס פאַר א מיטלען וועסטו אַנווענדען עס זאָל ניט זיין? וועסט פארוועהרען? און וואָס פאַר א רעכט האָסטו? וואָס קענסטו זיי געבען פון דיין זייט, זאָלסט יאָ מעגען רעכט האָבען? דיין גאַנץ לעבען, דיין גאַנצע צוקונפט וועסטו זיי אָפּגעבען, ווען דו וועסט ענדיגען די אוניווערזי־טעט און וועסט קריגען א שטעלע? דאָס איז דאָך אבער פויגעלעד אין בוזים, איצט אבער וואָס? דאָ מוז מען דאָך עפּעס טאָן. פארשטעהסט עס צי ניט? און דו, וואָס טוסטו איצט? ציהסט פון זיי טאַקע די אָדערן. דאָס געלט קומט זיי דאָך אָן מיט גרינע ווערים, — די הונדערט־רובעלדיגע פענסיע פאַר׳משכונ׳ען אָדער זיך אַליין פאַרקויפען צו די העררן סווידריגיילאָווס? פון די סווידריגיילאָווס, פון אַפאַנאַסי וואַכרושעניען מיט וואָס וועסטו זיי איינהיטען, דו גרויסער מיליאָנער פון משיח׳ס צייטען, דו גרויסער העלד, וואָס זאָרגט זיך וועגען זייער גליק? איבער צעהן יאָהר ארום, זאָגסטו? אבער איבער צעהן יאָהר ארום וועט די מאַמע דיינע שוין בלינד ווערען פון שטריקען די האַלזטיכלעך, און אפשר פון טרעהרען; פון תעניתים וועט זי אויסגעהן; און די שוועסטער? נו, גיב טאַקע א טראַכט, וואָס עס קען ווערען פון דיין שוועסטער איבער צעהן יאָהר ארום? געטראָפען?

אזוי האָט ער זיך אליין געמאַטערט און געריייצט מיט די דאָזיגע פראַגעז, און געהאַט אין דעם זאָגאָר עפּעס א מאָדנעם פאַרגניגען. צוריקגערעדט זיינען אָט די אַלע פראַגען געווען ניט קיין נייע, ניט קיין אומגעריכטע, נאָר אַלטע, אַנגעוועהטאַגטע, לאַנגאָניגע. לאַנג שוין האָבען זיי איהם גענומען בלוטען, און האָבען איהם דאָס הארץ צו־בראָכען. שוין לאַנג, זעהר לאַנג איז אין איהם ענטשטאַנען דער איצטיגער שמערץ, האָט גענומען וואַקסען, פולער ווערען און פאַר דער לעצטער צייט איז ער רייף געוואָרען און זיך קאָנצענטרירט אין דער געשטאַלט פון א שרעקליכער, ווילדער און פאַנטאַסטישער פראַגע, וואָס האָט איהם צוריסען דאָס הארץ און דעם מוח און דרינגליך גע־פאָדערט אַנ׳ענטפער. איצט אָבער האָט איהם דער מוטערס בריעף ווי א דונטער געטראָפען. ס׳איז קלאָר געווען, אז איצט האָט מען געדאַרפט ניט זיין פאַראומערט, ניט ליידען פּאַסיוו, ניט אָבקומען בלויז מיט חקירות וועגען דעם, אז אויף די פראַגען איז ניטאָ קיין ענטפער, נאָר מען האָט געמוזט גויטיג ווי לעבען עפּעס טאָן, און טאָקע שוין, און טאָקע וואָס גיכער. עס האָט געמעגט זיין, וואָס עס וויל, נאָר עפּעס האָט געמוזט געטאָן ווערען, כאָטש וואָס עס איז, אָדער...

— אָדער זיך גאָר אינגאַנצען אָבזאָגען פון לעבען! האָט ער פלוצלונג אויסגעשריען מיט א מין ווילדער משוגעת, — געהאָרכזאָם זיך אונטערגעבען דעם הארטען מזל, אזוי ווי ער איז, איינמאָל פאַר אַלע מאָל, און דערשטיקען אין זיך אַלצדינג, — אָבזאָגען זיך פון יע־דען רעכט אויף האַנדלען, לעבען און ליעבען!

„פאַרשטעהסט איהר כאָטש, פאַרשטעהט איהר כאָטש, יונגער מאַן, וואָס דאָס הייסט. אז ס׳איז שוין מעהר נישטאָ וואוהין צו געהן?“ האָט ער פלוצלונג זיך דערמאָנט אָן מאַרמעלאַדאָווס נעכטיגע פראַגע. — ווייל יעדער מענש מוז האָבען וואוהין צו געהן, עס מעג זיין ווער ווייסט וואוהין...“

פלוצלונג האָט ער ציטער געטאָן: א געדאַנק, אויך פון נעכ־טען, האָט זיך איהם ווידער דורכגעטראָגען אין קאָפּ, נאָר ער האָט א ציטער געטאָן, ניט ווייל דער דאָזיגער געדאַנק האָט זיך דורכגעטראָ־גען. ער האָט דאָך געוואוסט, ער האָט פ א ר א ו י ס ג ע פ י ה ל ט, אז ער וועט זיך געוויס ד ו ר כ ט ר א ג ע ן, און האָט שוין גע־

וואָרט אויף איהם; דער געדאַנק אליין איז שוין אפילו אויך ניט געווען פון נעכטען. נאָר דער אונטערשיעד איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס מיט א חודש צוריק און אפילו נעכטען נאָך איז דאָס מעהר ניט געווען ווי א טרוים, איצט אבער... איצט איז ער געקומען ניט אלס טרוים, נאָר אין עפּעס א נייער, גרויזאַמער, איהם גאַנץ אונבעקאַנטער געשטאַלט, און ער האָט עס פּלוצלונג פאַרשטאַנען... עס האָט איהם א זעץ געטאָן אין קאָפּ און פינסטער געוואָרען אין די אויגען.

ער האָט זיך האַסטיג ארומגעקוקט, ער האָט עפּעס געזוכט. ער האָט זיך געוואָלט זעצען און האָט געזוכט א באַנק; ער איז דאַן געגאַנגען איבער עפּעס א בולוואַר. א באַנק האָט זיך געזעהן ביי א הונדערט טריט ווייט. ער איז אַוועק אַזוי שנעל, ווי ער האָט נאָר געקענט, אבער אויפ'ן וועג האָט זיך איהם געטראָפען עטוואָס אַזוינס, וואָס האָט אויף א קליינע ווייַלע צוגעצויגען זיין גאַנצע אויפמערקזאַמקייט.

אויסקוקענדיג א באַנק האָט ער דערזעהן אין א טריט צוואַנציג פאַר זיך א פרוי. אַנפאַנגס האָט ער זיך אויף איהר אפילו ניט אומגעקוקט, אַזוי ווי ער האָט זיך בכלל ניט אומגעקוקט אויף אַלעס, וואָס האָט איהם געשוועבט פאַר די אויגען. איהם איז שוין פיעל מאָל אויסגעקומען צו געהן אהיים, א שטייגער, ניט אַנהויבענדיג צו געדענקען דעם וועג, וואָס ער איז געגאַנגען, — און ער האָט זיך שוין אַזוי איינגעוועהנט. אין דער געהענדיגער פרוי אבער איז געווען עטוואָס מערקווירדיגעס, וואָס האָט זיך פון דעם ערשטען אויגענבליק אָן געוואָרפען אין די אויגען — און ביסלעכווייז איז זיין בליק צוגעשמידט געוואָרען צו איהר, אפריהער עפּעס אַזוי ווי ניט־ווילענדיג, מיט א מין פאַרדרוס, דערנאָך אבער אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער. איהם האָט זיך פּלוצלונג פאַרוואָלט פאַרשטעהן, וואָס אַזוינס מערקווירדיגעס האָט געשטעקט אין דער דאָזיגער פרוי. ערשטענס, איז זי, — קענטיג נאָך גאָר א יונג מיידעל, — געגאַנגען אין אַזאַ היץ מיט א בלויזען קאָפּ, אָהן א שירעם און אָהן הענטשוה און האָט עפּעס מאָדנע קאָמיש געמאַכט מיט די הענט. איהר זיידען קליידעל, פון לייכטען שטאָף, איז אויך עפּעס זעהר ציקאַווע געווען אָנגעטאָן, ניט רעכט פאַרשפּילעט, און פון הינטען האַרט ביי דער טאַליע איז אָראָבגעהאָנגען און געבאָמבעלט זיך א שטיק קלייד פון א גוואַלד־ריס. א קליין שאַלכעל

איז געווען פּאַרוואָרפן אויף איהר נאַקעטען האַלז און איז אויך געהאַנגען עפּעס קרום און מיט א זייט. אויסערדעם איז זי געגאַנגען ניט־זיכער, זיך שטרויכלענדיג אויף יעדען טריט און ניט קענענדיג איינשטעהן אויף די פיס. די דאָזיגע באַגעגעניש האָט ראַסקאָלניקאָוו'ן זעהר פאַראינטערעסירט. ער האָט זיך געטראָפען מיט'ן מיידעל ביי דער באַנק; ווי זי איז אָבער צוגעקומען צו דער באַנק, האָט זי גלייך אויף איהר א פאַל געטאָן אנידער, אין א ווינקעל, האָט פאַרוואָרפען דעם קאָפּ אויפ'ן אָנלעהן און פאַרמאַכט די אויגען, אַפּנים פון גרויס מיעדקייט. ווען ער האָט זיך צו איהר צוגעקוקט, האָט ער גלייך פאַרשטאַנען, אז זי איז טויט־שכור. ס'איז געווען מאָדנע און ווילד דאָס אָנצוקוקען. איהם איז זאָגאר איינגעפאַלען צי האָט ער אמאָל ניט קיין טעות. פאַר איהם איז געווען זעהר א יונג פּנימ'ל, פון א יאָהר זעכצעהן און אפשר ניט מעהר ווי פופצעהן, א קליין, בלאָנד, חנ'עוודיג פּנימ'ל, נאָר מאָדנע צופלאַמט און אזוי ווי עטוואָס אָנגעשוואָלען. דאָס מיידעל האָט שוין, קענטיג, זעהר וועניג פאַרשטאַנען; האָט פאַרלעגט א פוס אויף א פוס, און איהם אַרויסגעשטעלט די פאַרלייגטע פוס פיעל מעהר, ווי עס איז נויטיג געווען, בכלל איז פון אלעם געווען צו דערקענען, אז זי האָט געהאַט א קנאַפּע השגה, דאָס זי געפינט זיך אויף דער גאַס.

ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך ניט געזעצט און ניט געוואָלט אוועקגעהן; ער איז געשטאַנען פאַר איהר עפּעס אזוי ווי ניט פאַרשטעהענדיג. דער בולוואַר פלעגט שטענדיג זיין פריי פון באַזוכער, און איצט צוויי דעם זייגער און אין אזא היץ האָט מען דאָ קיין משוגע'נעם הונט ניט געקענט טרעפען. דאַך איז אָן א זייט, א טריט פופצעהן ווייט, געבליבען שטעהן אויפ'ן ראַנג בולוואַר עפּעס א פאַרשוין און ס'איז זעהר קענטיג געווען, אז ער האָט געהאַט גרויס חשק אונטערצוגעהן צום מיידעלע מיט געוויסע כוונות. ער האָט זי אַפּנים אויך דערזעהן פון דערווייטען און האָט זי געוואָלט אַניאָגען, האָט איהם אָבער ראַסקאָלניקאָוו זיך געשטעלט אין וועג. ער האָט אויף איהם געוואָרפען בייזע בליקען, באַמיהענדיג זיך פונדעסטוועגען, אז יענער זאָל זיי ניט באַמערקען, און האָט אונגעדולדיג געוואַרט, ווען דער פאַרדראָסיגער שלעפּער וועט אוועקגעהן. די זאַך איז געווען זעהר קלאָר. דער דאָזיגער פאַרשוין איז געווען פון א יאָהר דרייסיג, א פעסטער, א

דיקער, בלוט און מילך, מיט ראָזע ליפּען און פיינע װענסלעך, זעהר פראַנטיש געקליידעט. ראַסקאָלניקאָװ איז געװאָרען שרעקליך בייז: איהם האָט זיך פּלוצלונג פאַרװאָלט עפּעס באַליידיגען דעם ראָזיגען דיקען פראַנט. ער האָט אויף א װיילע געלאָזען דאָס מיידעל און איז צוגעגאַנגען צו דעם אונבעקאַנטען.

— היי, איהר סװידריגיילאָװ איינער! װאָס דאַרפט איהר דאָ האָבען? — האָט ער אויסגעשריען, מיט צונויפגעראָלטע פויסטען, און זיינע ליפּען, װאָס זיינען פאַר רציחה פאַרלאָפען מיט א שוים, האָבען אזוי װי געלאָכט.

— װאָס הייסט עס? — האָט שטרענג געפרעגט דער הערר, צונויפציהענדיג די ברעמען און אויסדריקענדיג א שטאָלצע פאַרװאונדערונג.

— טראָג זיך אָב פון דאַנען, אָט װאָס!

— װי האָסטו עס די העזה, דו שלעפּער איינער!

און ער האָט זיך פאַרמאָסטען מיט זיין בייטשעל. ראַסקאָלניקאָװ האָט זיך צו איהם א לאָז געטאָן מיט די פויסטען — איהם איז אפילו ניט איינגעפאַלען, אַז דער ראָזיגער פעסטער הערר קען בייקומען אזעלכע צוויי, װי ער. נאָר אין דעמזעלבען אויגענבליק האָט איהם עמיצער פעסט א נעהם געטאָן פון הינטען. צװישען זיי איז געשטאַנען א פּאָליציאַנט.

— לאָזט אָב, מיינע העררען, װאָס האָט עס פאַר א פּנים צו מאַכען א סקאַנדאַל אין א עפענטליכען אָרט. װאָס דאַרפט איהר דאָ האָבען? װער זענט איהר? האָט ער זיך שטרענג געװענדעט צו ראַס־קאָלניקאָװ׳ן, נאָכדעם װי ער האָט באַטראַכט זיינע שמאַטעס.

ראַסקאָלניקאָװ האָט אויף איהם אויפמערקזאַם א קוק געגעבען. דאָס איז געװען א בראַװעס געזיכט פון א סאָלדאַט, מיט גרויע װאָנ־סען און באַקענבאָרדען און מיט א קלוגען בליק.

— אייך טאַקע דאַרף איך האָבען, — האָט ער א געשריי גע־טאָן און איהם אָנגעכאַפּט פאַר׳ן האַנט. — איך בין א געװעזענער סטודענט, ראַסקאָלניקאָװ... איהר מעגט דאָס אויך װיסען, האָט ער זיך געװענדעט צו דעם הערר. — און איהר קומט מיט מיר, איך װעל אייך עפּעס װייזען...

און אַ נעהם טוענדיג דעם פּאָליציאַנט פאַר׳ן האַנט, האָט ער איהם אַוועקגעשלעפּט צו דער באַנק...

— גיט נאָר אַ קוק, — טויט־שכור, נאָר־וואָס געגאַנגען איבער׳ן בולוואַר; דאָס גוטע יאָהר ווייס איהר, ווער זי איז, נאָר זי ווייזט עפּעס ניט אויס פון יענע. גיכער פאַר אַלץ קען זיין, אַז מען האָט זי ערגעץ אָנגע׳שכור׳ט און פאַרפיהרט... אָנ׳ערשטען מאָל... איהר פאַר־שטעהט! און אַזוי טאַקע געלאָזט אויף דער גאַס. גיט נאָר אַ קוק ווי דאָס קליידעל איז צוריסען. גיט נאָר אַ קוק, ווי עס איז אָנגעטאָן: מען האָט עס איהר אָנגעטאָן, ניט זי אַליין האָט זיך עס אָנגעטאָן, און דערצו נאָך ניט קיין געניטע הענט, מענער׳שע הענט. דאָס איז קענטיג. און איצט כאַפּט נאָר אַ קוק אַהערצו: אָט דער פראַנט, וואָס איך האָב זיך מיט איהם נאָר־וואָס געוואָלט שלאָגען, איז מיר גאַנץ אומ־באַקאַנט, דאָס ערשטע מאָל זעה איך איהם, נאָר ער האָט אויף איהם אויך געוואָרפען אַנ׳אויג. טויט־שכור איז זי, ווייס ניט אויף וואָסער וועלט זי איז, — ווילט זיך איהם אונטערצוגעהן צו איהר און איבער־נעהמען זי, — זי איז דאָך אין אַזאַ צושטאַנד — און דאַן ערגעץ פאַרפיהרען... דאָס איז געוויס אַזוי; פאַרלאָזט זיך שוין אויף מיר, איך האָב זיכער קיין טעות ניט. איך האָב אַליין געזעהן, ווי ער האָט פון איהר קיין אויג ניט אַראָבגענומען, נאָר איך האָב איהם גע׳פּטר׳ט זיין גאַנצען פּלאַן, וואַרט ער דאָס איצט, אַז איך זאָל אַוועקגעהן. אָט איז ער נאָר־וואָס אָבגעגאַנגען עטוואָס, שטעהט זיך אַן אַ זייט, כלומרשט דרעהט צונויף אַ פּאַפּיראָס... ווי אַזוי זאָלען מיר עס ניט דערלאָזען? ווי אַזוי זאָלע׳ מיר זי אַהיים אָבפיהרען, — גיט נאָר אַ טראַכט!

דער פּאָליציאַנט האָט גלייך אַלעס פאַרשטאַנען. דער דיקער פראַנט האָט זיך גלייך אַוועקגעמאַכט; האָט מען געדאַרפט זעהן אַנ׳עצה מיט׳ן מיידעל. ער האָט זיך איבער איהר אַריבערגעבויגען צו באַטראַכטען זי נעהנטער און אַנ׳אמת׳דיג מיטליידס־געפיהל האָט זיך באַוויזען אויף זיין געזיכט.

— אַ ביטער רחמנות! האָט ער געזאָגט און אַ שאָקעל געטאָן מיט׳ן קאָפּ, — נאָך גאָר אַ קינד. פאַרפיהרט — אַהן אַ ספק. הערט נאָר, פריילין, האָט ער זי גענומען רופען, — וואו וואוינען זיי?

דאָס מיידעל האָט געעפענט איהרע מידע, פאַרלאָפענע אויגען,

האָט תמ'עוואַטע א קוק געטאָן אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן מיט'ן פּאָליציאַנט און א מאַך געטאָן מיט דער האַנט.

— הערט נאָר, — האָט ראַסקאָלניקאָוו געזאָגט, (ער האָט גענומען זוכען אין קעשענע און האָט ארויסגעשלעפּט צוואַנציג קאָפּיקעס, וואָס זיינען נאָך געבליבען) נאָט אייך אויף א דראָזשקע און זאָל מען זי אַבפיהרען אהיים. ווי אַזוי אָבער דערגעהט מען דאָס אַדרעס איהרען?

— פריילין, איהר הערט, פריילין? האָט דער פּאָליציאַנט ווידער אָנגעהויבען, צונעהמענדיג דאָס געלט, — איך וועל זיי גלייך נעהמען א דראָזשקע און וועל זיי אליין אַבפיהרען. וואוהין וועלען זיי זיך הייסען אַבפיהרען? הא? וואו איז אייער וואוינונג?

— אוועק!... קריכען אלע ווייל'ע!... האָט דאָס מיידעל ארויסגעשטאַמעלט און האָט ווידער א מאַך געטאָן מיט דער האַנט.

— אך, ווי דאָס איז ניט שעהן! שעמען וואָלטען זיי זיך פריילין! ס'איז דאָך א חרפּה! — ער האָט ווידער א שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ, מיט פאַרוואורף, מיטלייד, און אויפגעבראַכטקייט. — וואָס טוט מען? האָט ער זיך געווענדעט צו ראַסקאָלניקאָוו'ן און האָט איהם נאָכאַמאָל בליצשנעל באַטראַכט פון קאָפּ ביז די פיס. ער איז איהם אַפּנים אויך געוועזן א גרוים חדוש: אין אַזוינע שמאַטעס, און וואַרפט זיך מיט געלט!

— איהר האָט זי געטראָפען ווייט פון דאַנען? — האָט ער איהם געפרעגט.

— איך זאָג דאָך אייך: דאָ טאַקע אויפ'ן בולוואַר, זי איז געגאַנגען און געפאַלען פון די פיס. ווי זי איז נאָר צוגעקומען צו דער באַנק, האָט זי זיך גלייך אויף איהר א וואָרף געטאָן.

— אַי, איז דאָס א וועלט געוואָרען — קיין חרפּה און קיין בושה איז ניטאָ! אַזאַ יונגינקע און שוין שכור! פאַרפיהרט, אהן א ספק: דאָס קליידעל זייערס איז אפילו צוריסען... היינטיגע צייטען... קיין חרפּה און קיין בושה... זנות און אויסגעלאַסענקייט... ווייזט אויס אַפּנים א בעל־הבתיש קינד, פאַראָרימט געוואָרען... איצט איז ברוך־השם דאָ א סך אַזעלכע. יאָ, עפּעס ווי אַנ'איידעל קינד, אַנ'אמת'ע פריילין.

און ער האָט זיך ווידער איבער איהר איינגעבויגען.

אפשר זענען שוין ביי איהם אויך געוואקסען אזעלכע טעכטער־לעך — „וואס זעהען אויס ווי איידעלע קינדער. אמת׳ע פריילײנס“. מיט אלע מינעס פון פיינערצויגענע און מיט א גרויסער ליידענשאפט נאכצוטאנצען נאך דער מאָדע נאך.

— דער עיקר, — האט זיך ראסקאָלניקאָוו געקאכט, — ניט דערלאָזען דעם דאָזיגען מיאוסען הונט! אויף אזוינעם א קשיא. ער וועט זי נאך שענדען! עס איז איהם אויפ׳ן פרצוף אנגעשריבען, וואס איהם ווילט זיך אזוי; א הונט קען, געהט ניט אוועק אפילו!

ראסקאָלניקאָוו האט גערעדט אויפ׳ן קול און האט אויף איהם אנגעוויזען מיט דער האנט. יענער האט דערהערט און האט געוואָלט ווידער אין כעס ווערען, ער האט אבער חרטה געהאט און האט נאר אויף איהם א קוק געטאָן מיט גרוים גואה. דערנאך איז ער אבגעגאנ־גען נאך א טריט צעהן און איז ווידער שטעהן געבליבען.

— ניט לאָזען זיי — דאס איז גראד א קלייניגקייט, — האט דער אונטער־אפיציר געענטפערט מיט א ישוב־הדעת. ווען זיי וואָלטען אבער געזאגט, וואוהין זיי אבצופיהרען, וואָרום... פריילײן, איהר הערט, פריילײן! — האט ער זיך ווידעראמאָל איינגעבויגען.

יענע האט פּלוצלונג ווידער אנ׳עפען געטאָן די אויגען, האט זיך אויפמערקזאם ארומגעקוקט און, גלייך ווי זי האט עפּעס פאר־שטאנען, איז זי אויפגעשטאנען פון באנק און האט זיך געלאָזט געהן אין דער זייט, פון וועלכער זי איז געקומען.

פוי, ס׳אר א מאוס׳ע מענשען, קריכען ווי די הינט! האט זי א זאג געטאָן און ווידעראמאָל א מאך געטאָן מיט דער האנט.

געגאנגען איז זי געשווינט, אבער ווי פריהער איז זי פון די פיס געפאלען. דער פראנט איז אוועק נאך איהר, אפילו איבער א צווייטער אלעע, און האט פון איהר קיין אויג ניט אראבגענומען.

— זייט רוהיג, איך וועל ניט דערלאָזען, — האט פעסט גע־זאגט דער פּאָליציאנט און איז אוועק נאך זיי.

— היינטיגע צייטען... זנות און אויגעלאָסענקייט!... האט ער נאכאמאָל געזאגט מיט א זיפץ.

אין דער ווייל[?] האט ראסקאָלניקאָוו׳ן גלייך ווי עפּעס א שטאך געטאָן; אין איין אויגענבליק איז אין איהם א מין איבערקעהרעניש פארגעקומען.

— איי, הערט נאַר! — האָט ער אַ געשריי געטאָן צום פּאָלי־ציאַנט.

יענער האָט זיך אַבגעקעהרט.

— לאָזט עס! אַנ'עסק האָט איהר! לאָזט זיי געמאַך! זאָל ער אַביסעל אַ שטיף טאָן (ער האָט אַנגעוויזען אויפ'ן פראַנט): ס'איז דען אייער עסק?

דער פּאָליציאַנט האָט ניט פאַרשטאַנען און האָט אויף איהם אויסגעשטעלט אַ פּאָר אויגען. ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך צולאַכט.

— עֶ־עך! — האָט דער פּאָליציאַנט אַ זאָג געטאָן, אַ מאַך געבענדיג מיט דער האַנט, און האָט זיך געלאָזט געהן נאָכ'ן פראַנט און נאָכ'ן מיידעל; ראַסקאָלניקאָוו האָט איהם קענטיג געשיינט צו זיין אָדער משוגע אָדער נאָך עפּעס ערגער.

— מיינע צוואַנציג קאָפּיקעס אַוועקגעשלעפּט, — האָט ראַס־קאָלניקאָוו מיט שנאה געזאָגט, ווען ער איז געבליבען אַליין. — אַט אַזוי, זאָל ער נאָך עפּעס נעמען ביי יענעם און איהם לאָזען מיט'ן מיידעל, דאָס וועט זיין דער סוף... און וואָס איז דאָס מיין דאגה? העלפען האָב איך איהר געוואָלט! נו, קען איך דען העלפען? האָב איך דען רעכט צו העלפען? זאָלען זיי כאָטש אויפעסען איינער דעם אַנדערן לעבעדיגערהייט — איז דאָס דען מיין דאגה? און ווי אַזוי האָב איך דאָס איהם געטאָרט אַבגעבען די צוואַנציג קאָפּיקעס? זענען זיי דען מיינע?

ניט קוקענדיג אויף די דאָזיגע מאָדנע רייד, איז איהם געוואָרען זעהר שווער. ער האָט זיך צוגעזעצט אויף דער פאַרלאָזטער באַנק. זיינע געדאַנקען האָבען זיך צומישט... און ס'איז איהם גלאַט געווען שווער איצט צו טראַכטען. וועגען וואָס עס זאָל ניט זיין. ער וואָלט זעהר וועלען זיך גאַנץ פאַרגעסען, אַלץ פאַרגעסען, דערנאָך ערוואַכען און אָנהויבען גאָר אויף ס'ניי...

— אַך, דו אָרים מיידעלע! — האָט ער געזאָגט, אַ קוק געבענדיג אויפ'ן ליידיגען ראָג באַנק, וואו זי איז געזעסען. — זי וועט קומען צו זיך, וועט אַ וויין טאָן. דערנאָך וועט די מוטער געוואָהר ווערען... אפשר־ער וועט זי זי שלאָגען. און דערנאָך שמייסען. שמייסען ביז בלוט אריין און מיט בזיונות, און וועט זי אפשר גאָר ארויסטרייבען... און אויב זי וועט זי ניט ארויסטרייבען, וועלען דאָס די דאַריאַס פּאַרט

דערשמעקען, און מיין מיידעלע וועט זיך נעהמען ארומטרייבען אהער און אהין... אהער און אהין... דערנאָך וועט גלייך קומען דער שפּיטאָל (און דאָס איז שטענדיג אזוי מיט די, וואָס לעבען ביי זעהר עהרליכע מוטערס און שטיפען אונטער בגנבה פון זיי), נו, און דערנאָך... און דערנאָך ווידער א שפּיטאָל... וויין... שיינקען... און נאָך א שפּיטאָל... וויין... שיינקען... און נאָך א שפּיטאָל... אין א יאָהר צוויי־דריי — א קאַליקע, גאָר און גאָר איז איהר לעבען ניינצעהן אָדער אכטצעהן יאָהר... האָב איך דען ניט געזעהן אזעלכע? און ווי אזוי זיינען זיי געווארען אזעלכע? אלץ טאקע אזוי זיינען זיי געווארען... טפוי! נאָר אז עסק האָב איך! מען זאָגט, אזוי דאַרף עס זיין. אזא פּראָצענט, זאָגט מען, דאַרף אַלע יאָהר אוועקגעהן... ערגעץ... צום שווארציאָהר, אַפּנים, כדי די איבריגע זאָלען זיך קענען אָפּפרישען און זאָלען האָבען רוה. א פּראָצענט! ס'אַר א טייערע ווערטעלעך זיי האָבען דאָס, כ'לעבען: זיי בארוהיגען אזוי, זיי זיינען אזוי וויסענשאַפטליך. מען זאָגט: א פּראָצענט, הייסט עס, איז שוין נישטאָ וועגען וואָס זיך צו קימערן. אָט ווען ס'וואָלט זיין עפּעס אן אנדער ווארט, נו, דאן וואָלט מען זיך אפשר מעהר באאונרוהיגט... און וואָס וועט זיין, אויב דוניטשקע וועט ווי עס איז אויך אריינפאלען אין פּראָצענט אריין!... ניט אין דעם פּראָצענט, איז אין אן אנדערן!

„און וואוהין געה איך דאָס? איז איהם פּלוצלונג איינגעפאלען.— א מאָדנע זאַך. איך בין דאָך נאָך עפּעס געגאנגען. ווי נאָר איך האָב דעם בריעף איבערגעלעזען, האָב איך זיך געלאָזט געהן... אויפ'ן וואַסילי־אינזעל, צו ראַזומיכינען בין איך געגאנגען, אָט וואוהין, איצט... דערמאָהן איך מיך. צוליעב וואָס אבער? און ווי אזוי איז דאָס מיר גראָד איצט איינגעפאלען געהן צו ראַזומיכינען? א מאָדנע זאַך".

ער האָט זיך געוואונדערט איבער זיך אליין. ראַזומיכין איז געווען איינער פון זיינע פריהערדיגע חברים־סטודענטען. ס'איז זעהר ס'איז זעהר מערקווירדיג, וואָס ראַסקאָלניקאָוו האָט, זייענדיג אין אוניווערזיטעט, כמעט ניט געהאַט קיין חברים, האָט זיך געהאַלטען מיט אַלעמען פון דער ווייטען, איז צו קיינעם ניט געגאנגען און פלעגט ביי זיך אויך אויפנעהמען ניט זעהר פריינדליך. איבריגענס, האָבען זיך פון איהם אויך באַלד אַלע אָפּגעקעהרט. ניט אין די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונגען, ניט אין די געשפּרעכען, ניט אין די פאַרוויילונגען, ניט אין קיין

זאַך האָט ער קיין אַנטייל ניט גענומען. געלערנט האָט ער זיך מיט גרויס התמדה, איבער די כוחות, און דערפֿאַר האָבען איהם אַלע גע־אַכט, אָבער ליעב געהאַט האָט איהם קיינער ניט. געווען איז ער זעהר אָרים און עפּעס גאווה'דיג־שטאָלץ און צוריקגעהאַלטען; גלייך ווי ער האָט עטוואָס אין זיך באַהאַלטען. אייניגע פֿון זיינע חברים האָט זיך געדאַכט, אַז אויף זיי אַלעמען קוקט ער ווי אויף קינדער, פֿון אויבען אַראָפּ, גלייך ווי ער האָט זיי אַלעמען געהאַט אַריבערגעיאָגט סיי אין ענטוויקלונג, סיי אין קענטנישען, סיי אין איבערצייגונגען, און אויף זייערע איבערצייגונגען און אינטערעסען קוקט ער ווי אויף עטוואָס נידריגערס.

נאָר מיט ראַזומיכינען איז ער עפּעס זיך יאָ צונויפגעגאַנגען, דאָס הייסט, אייגענטליך, ניט צונויפגעגאַנגען, נאָר מיט איהם איז ער גע־ווען באַרײדעוודיגער און אָפּענהערציגער. איבריגענס האָט מען מיט ראַזומיכינען ניט געקענט זיין אין אַנדערע באַציהונגען. דאָס איז גע־ווען זעהר אַ פֿרעהליכער בחור, אַן אָפּענהערציגער, אַ גוטער און זאָ־גאָר אַ ביסעל נאַאיוו. אונטער דער דאָזיגער נאַאיווקייט איז אפילו געווען באַהאַלטען טיעפֿקייט און זעלבסטווירדע. די בעסטע חברים זיינע האָבען עס פֿאַרשטאַנען. אַלע האָבען איהם ליעב געהאַט. ער איז גאָר קיין נאַר ניט געווען, אפילו צייטענווייז איז ער יאָ געווען שוין אַביסעל צו נאַאיוו. זיין געשטאַלט איז געווען זעהר אויסדרוקספֿול: אַ הויכער, אַ דאַרער, שטענדיג שלעכט אָפּגעראַזירט, מיט שוואַרצע האָהר. אַמאָל פֿלעגט ער מאַכען סקאַנדאַלען און האָט געהאַט אַ נאָ־מען פֿאַר אַן אמת'ען גבור. איינמאָל ביינאַכט, געהענדיג מיט אַ גאַנ־צער חברה, האָט ער מיט איין קלאַפּ אַוועקגעלעגט אַ קלינגער, אַ קאָר־גען קלאַפּטער די הויך. טרינקען האָט ער געקענט אָהן אַ שיעור, ער האָט אָבער אויך געקענט זיך אפילו ניט צוצושטעקען דערצו; אַמאָל פֿלעגט ער שטיפֿען, ווי אַ היבשער קונדס, האָט אָבער אויך געקענט גאָרנישט שטיפֿען. ראַזומיכין האָט געהאַט נאָך אַ גרויסע מעלה: פֿון די גרעסטע אומגליקען פֿלעגט ער קיינמאָל ניט נתפּעל ווערען, און אין די ערגסטע צייטען איז ער געווען מונטער און פֿרעהליך. ביי איהם איז געווען רעכט צו וואוינען אויף אַ דאַך אפילו, ער האָט גע־קענט פֿאַרטראָגען דעם שרעקליכסטען הונגער און די מורא'דיגסטע קעלטען. ער איז געווען זעהר אָרים, האָט פֿון קיינעם קיינמאָל קיין

שטיצע ניט באקומען און האט געלעבט פון דעם, וואס ער פלעגט פאר־דיענען פון ארבייט, וואס ס'פלעגט זיך איהם מאכען. ער האט גע־וואוסט טויזענדער מיטלען, ווי אזוי געלט צו פארדיענען. איינמאל האט ער א גאנץ ווינטער גאר אינגאנצען ניט געהייצט זיין צימער און האט פארזיכערט, אז דאס איז זאגאר אנגענעהמער, ווייל אין קעלט שלאפט זיך בעסער. ער האט אויך געמוזט ארויסגעהן פון דער אור־ניווערזיטעט, אבער ניט אויף לאנג, און האט מיט אלע כחות געזעהן צו פארריכטען זיינע געשעפטען, ער זאל ווידער קענען אהין אריינטרע־טען. ראסקאלניקאוו איז ביי איהם שוין ניט געווען א מאנאטען פיער, און ראזומיכין האט אפילו ניט געוואוסט, וואו ער וואוינט. נאך איינמאל, מיט א מאנאטען צוויי צוריק, האבען זיי זיך יא געטראפען אויף דער גאס, ראסקאלניקאוו האט זיך אבער אפגעקעהרט און איז זאגאר אריבער אויף דעם אנדערן טראטואר, יענער זאל איהם ניט באמערקען. ראזומיכין האט איהם אפילו יא באמערקט, האט זיך אבער געמאכט ניט זעהענדיג, ער האט ניט געוואלט באאונרוהיגען א גוטען ברודער.

פינפטעס קאפיטעל.

„איך האב דאך ווירקליך ניט לאנג נאך געוואלט בעטען ביי ראז־זומיכינען ארבייט, ער זאל מיר קריגען א פאר לעקציעס צי עפעס אנדערש וואס... — האט זיך ראסקאלניקאוו געגריבעלט אין די געדאנ־קען. — איצט אבער וואס קען ער מיר העלפען? זאל זיין, ער וועט מיר שוין קריגען לעקציעס, זאל זיין אפילו, ער וועט זיך מיט מיר טיילען די לעצטע קאפיקע, אויב ער האט א קאפיקע, און איך וועל שוין זיין אימשטאנד צו קויפען א פאר שטיוועל, צו פארריכטען דעם אנצוג, איך זאל זיך קענען ווייזען אויף די לעקציעס... המ... נו, און ווייטער וואס? וואס וועל איך מאכען מיט זעקסערס? נויטיג איך זיך דען איצט אין זעקסערס? כ'לעבען, ס'איז לעכערליך, וואס איך האב געוואלט געהן צו ראזומיכינען"...

די פראגע, פארוואס ער האט געוואלט געהן צו ראזומיכינען, האט איהם באאונרוהיגט מעהר, ווי דאס האט זיך איהם געדאכט אפילו: אומרוהיג האט ער געזוכט אין דעם דאזיגען, דאכט זיך, גאנץ גע־

וועהנליכען געדאנק, עטוואס פאר איהם גרויזאמעס און שרעקלי־
כעס.

„האָב איך דען אַלץ געוואָלט פאַרריכטען מיט דעם איין ראַזומי־
כינען און די איינציגע הילף האָב איך געזעהן אַלץ אין ראַזומיכינען?“
האָט ער זיך אַליין פאַרוואונדערט געפרעגט.

ער האָט געטראכט און זיך געריבען דעם שטערן, און א מערק־
ווירדיגע זאַך, עפּעס אַזוי ווי ניט מיט א כיון, גאַר פּלוצלונג און פון זיך
אַליין, איז איהם נאָך א לאַנגען טראַכטען איינגעפאַלען איינער זעהר
א מאָדנער געדאַנק...

„המ... צו ראַזומיכינען“, האָט ער פּלוצלונג ארויסגערעדט זעהר
רוהיג, גלייך ווי ער וואָלט זיך שוין ענדליך אויף זיכער באשלאָסען,—
צו ראַזומיכינען וועל איך געהן, דאָס איז אָהן ספק... אבער ניט איצט...
איך וועל צו איהם געהן... אויף מאָרגען נאָך י ע נ ע ר ז א ך,
אַז י ע נ ע ז א ך וועט שוין זיין פאַרענדיגט, און ווען אַלצדינג
וועט אוועקגעהן גאַר אנדערש, אויף א נייעם שטייגער“...

און פּלוצלונג האָט ער זיך פאַרכאַפּט צוריק.

„נאָך י ע נ ע ר ז א ך, האָט ער אויסגעשריען, האָסטיג
אויפשפּרינגענדיג פון באַנק, — וואָס איז, י ע נ ע ז א ך וועט
דען געשעהן? וועט זי דען מיט אַן אמת געשעהן?“

ער האָט געלאָזט די באנק און איז אוועק, שיער ניט אוועקגע־
לאָפען; ער האָט זיך געוואָלט אומקעהרען צוריק, אהיים צו, נאָר
פּלוצלונג האָט איהם באַהערשט א שלעכטער, ניט אנגענעהמער געפיהל
צו זיין היים: דאָרט מאַקע אין לאָך, אין יענער שרעקליכער שאַפע האָט
עס געבליהט י ע נ ע ר ג ע ד א נ ק שוין מעהר ווי א חודש.—און
ער האָט זיך געלאָזט געהן, וואוהין די אויגען האָבען איהם געטראָגען.

ער האָט געציטערט ווי אין א פיבער, א פראָסטיגער שוידער איז
איהם דורך איבער'ן לייב; אין אזא היץ האָט ער געפיהלט אַז אמת'ע
קעלט. מיט עפּעס א מאָדנער אנשטרענגונג האָט ער זיך גענומען
כמעט ווי אונבאוואוסטזיניג, אזוי ווי דורך אַן אינווייניגסטע באַ־
דערפניש, צוצוקוקען זיך צו אַלע זאַכען, וואָס האָבען זיך איהם גע־
טראָפען אין וועג, גלייך ווי ער וואָלט דערמיט זיך וועלען צושטריי־
הען, דאָס איז איהם אבער שלעכט געלונגען, און ער פלעגט זיך יעדע
ווייליע שטאַרק פאַרטראַכטען. און ווען ער פלעגט אויפציטערענדיג

ווידער אויפהויבען דעם קאָפּ און זיך ארומקוקען אויף אלע זייטען, פלעגט ער גלייך פארגעסען, ווענען וואס ער האט ערשט געטראכט, ער פלעגט אפילו פארגעסען, וואו ער איז גאר־וואס געגאנגען. אויף אזא אופן איז ער דורך די גאנצע וואסילי־אינזעל, איז ארויסגעקומען אויף די קליינע נעווא, אריבער די בריק און האט זיך געלאָזט געהן צו די „אינזלען". דאס גרינס און די פרישקייט זיינען אין אנהויב געפעלען געווארען זיינע מידע אויגען, וואס זיינען געוועהנט געווען צו דעם שטויב פון דער שטאדט, צו וואפנע און צו די אונגעהויער גרויסע, שווערע און דריקענדע מויערן. דא איז ניט געווען ניט קיין פאר־שטיקטע לופט, ניט קיין עיפּוש, ניט קיין שיינקען. באלד אבער זיינען איהם די דאָזיגע נייע אנגענעהמע געפיהלען אויך געווארען שווער און אויפרעגענד. טיילמאל פלעגט ער שטעהן בלייבען פאר עפּעס א ווילע, פארטרונקען אין א ים גרינס, פלעגט ארייגקוקען דורכ'ן פארקאן אריין, פלעגט זעהן פון דער ווייטענס אויף די באלקאָנען און ווערענדעס פאר־פוצטע פרויען און קינדער, וואס זיינען אומגעלאָפען איבער'ן גארטען. באזונדערס האבען איהם צוגעצויגען די בלומען, און ער פלעגט זיי באגלייטען מיט נייגיריגע בליקען און זיי פארגעסען נאך איידער זיי פלעגען פארשווינדען פון די אויגען. איינמאל איז ער שטעהן גע־בליבען און האט איבערגעצעהלט דאס געלט: דרייסיג קאָפּיקעס איז איהם געבליבען: „צוואנציג דעם פּאָליציאנט, דריי נאסטאסיא'ן פאר'ן בריעף, האב איך, הייסט עס, געכטען געגעבען די מארמעלאדאָווס א קאָפּיקעס זיעבען און פיערציג צי פופציג", האט ער א טראכט געטאָן: ער האט אליין ניט געוואוסט צוליעב וואס ער האט גענומען צוזאמענ־רעכענען זיין געלט און באלד האט ער אפילו פארגעסען, צו וואס האט ער עס גאר פון קעשענע ארויסגענומען. ער האט זיך אין דעם דער־מאהנט, ווען ער איז פארבייגעגאנגען עפּעס א מין גארקיך, און האט דערפיהלט, אז איהם הונגערט... אריינגעקומען אין גארקיך, האט ער אויסגעטרונקען א גלעזעל בראנפען און אויפגעגעסען א קנישע, וואס איז געווען מיט עפּעס אנגעפילט. ער האט זי געענדיגט עסען שוין אויף דער גאס. ער האט זעהר לאנג קיין בראנפען ניט געטרונקען, און עס האט אויף איהם גלייך געווירקט, כאָטש ער האט אויסגע־טרונקען בלויז איין גלעזעל. די פיס זיינען איהם מיט אמאל שווער געווארען און ס'האט איהם שטארק גענומען שלעפערן. ער איז אוועק

אהיים: נאר שוין צוקענדיג צו דער פעטער־אינזעל, איז ער געבליבען טשעהן זעהר אפגע'חלש'ט, איז אראפ פון וועג, אריין אין די קוסטעס, א פאל געטאן אויף דאס גראז און גלייך איינגעשלאפען.

ביי א שטארק אויפגערעגטען צושטאנד זיינען די חלומות זעהר רעליעף, קלאר, דייטליך און האבען אן אונגעוועהנליכע עהנליכקייט מיט דער ווירקליכקייט. אמאל קומט ארויס אן אונגעהויער בילד. אבער די אומגעבונג און דער גאנצער פראצעס פון דער גאנצער פארשטעלונג זיינען דערביי אזוי עהנליך אויף דער ווירקליכקייט, האבען אזוינע דינע, אומגעריכטע, אבער דאך קינסטלערישע איינצעלהייטען, וואס זיינען אזוי צוגעפאסט צו דעם גאנצען בילד, אז אפילו דער בעל־החלומות אליין וועט זיי אויפ'ן וואהר אפילו קיינמאל ניט אויסטראכטען, ער מעג זיין אזא קינסטלער ווי פושקין אדער טורגעניעוו. אזוינע חלומות, שמערצליכע חלומות, געדענקען זיך שטענדיג זעהר לאנג און מאכען א שטארקען רוש אויף דעם אויפגערודערטען און שוין פון פריהער אויפגערעגטען ארגאניזם פון דעם מענשען.

א שרעקליכער חלום האט זיך ראסקאלניקאוו'ן גע'חלום'ט. עס האט זיך איהם גע'חלום'ט זיין קינדהייט, נאך אין זיין קליין שטעדטעל. איהם איז א יאהר זיבען און ער שפאצירט מיט זיין פאטער אונטער'ן שטאדט אין א יום־טוב'דיגען פארנאכט. די צייט איז גאנץ לאנגווייליג, דער טאג איז א שט־קענדער, די געגענד איז פונקט אזא, ווי זי איז איהם אין זכרון געבליבען: נאכמעהר, אין זכרון איז זי שוין פיעל שטארקער אפגעמעקט געווארען, ווי זי האט זיך איהם איצט אין חלום פארגעשטעלט. דאס שטעדטעלע ליעגט אפען און פריי, ארום און ארום איז קיין ביימעלע ניט צו זעהן; ערגעץ־וואו ווייט־ווייט, אויפ'ן ראנד פון דעם הימעל, דונקעלט זיך א וועלדעל. אין אייניגע טריט פון דעם לעצטען שטעדטעלשען גארטען שטעהט א שיינק, א גרויסער שיינק, וואס פלעגט אויף איהם שטענדיג מאכען זעהר ניט קיין גוטען איינדרוק; איהם איז זאגאר א פחד באפאלען, ווען ער איז פארבייגעגאנגען דעם שיינק, שפאצירענדיג מיט'ן פאטער. דארט איז שטענדיג געווען אזא גרויסער עולם מענשען, מען האט זיך דארט אזוי געריסען אויף די העלזער, הויך געלאכט, זיך געזידעלט, אזוי מיאוס און הייזעריג געזונגען און אזוי אפט זיך געשלאגען; ארום שיינק האבען זיך שטענדיג ארומגעדרעהט אזוינע שכור'ע און שרעקליכע

פנימ׳ער... אז ער פלעגט זיך מיט זיי טרעפען, פלעגט ער זיך פעסט צוטוליען צום פאטער און ציטערן מיט׳ן גאנצען קערפער. נעבען שיינק ציהט זיך א וועג, א שמאָלער דאָרפס־וועג, שטענדיג אזוי שטויביג, און דער שטויב איז שטענדיג אזוי שווארץ. ער ציהט זיך און שלענגעלט זיך אלץ ווייטער, און אין א דרייהונדערט טריט אַרום פאַרנעהמט ער זיך רעכטס אַרום דעם שטעדטעלשען בית־עלמין. אין מיטען בית־עלמין שטעהט א געמויערטעס קלויסטער, מיט א גרינעם געזועלב, וואוהין ער פלעגט געהן צוויי מאָל א יאָהר מיט׳ן פאָטער און מיט דער מוטער צו דעם גאָטעס־דיענסט, ווען מען פלעגט אָפּריכטען יאָהרצייט נאָך זיין באָבען, וואָס איז שוין לאנג געשטאָרבען און וועלכע ער האָט קיינמאָל ניט געזעהן. דערביי פלעגען זיי שטענדיג נעהמען מיט זיך „קוטיע“ אין א ווייסען טעלער, אין א סערוועטעל, די „קוטיע“ איז געווען אויף צוקער, פון רייז און פון ראָזינקעס. ער האָט ליעב געהאַט דעם דאָזיגען קלויסטער און די פאָרצייטיגע בילדער זיינע און דעם אלטען גלח, וואָס ביי איהם פלעגט זיך דער קאָפּ מאָדנע וואָרפען אויף די אַקסעל. נעבען דער באָבעס קבר, וואו ס׳איז געשטאַנען א מצבה, איז אויך געווען א קליין קבר׳ל פון זיין קלענערן ברודער, וועלכער איז געשטאָרבען צו זעקס חדשים; ער האָט איהם אויך גאָרניט געקענט און ניט געדענקט; נאָר מען האָט איהם געזאָגט, אז ער האָט געהאַט א קליין ברודערל. און איטליכעס מאָל, אז ער פלעגט קומען אויפ׳ן בית־עלמין, פלעגט ער פרום און עהרפורכטיג זיך צלמ׳ען איבער׳ן וועג צום בית־עלמין און געהען פאַרביי דעם שיינק; ער האַלט דעם פאָטער פאַר׳ן האַנט און קוקט זיך מיט שרעק אַרום אויפ׳ן שיינק. אן אונגעוועהנליכע ערשיינונג ציהט צו זיין גאנצע אויפמערקזאַמקייט: דאָס מאָל קומט דאָ עפּעס פאָר א מין פאַרוויילונג, א גאַנצע מענגע אויסגעפּוצטע ווייבער, אלטע גויעס, זייערע מענער, און שלעפּער פון אלע מינים. אלע זיינען שכּור, אלע זינגען ליעדער .און נעבען דעם גאַניק פון שיינק שטעהט א וואָגען, א מאָדנער וואָגען. דאָס איז איינער פון יענע גרויסע וועגענס, אין וועלכען מען שפּאַנט איין גרויסע שווערע פערד און מען פיהרט אויף זיי איבער סחורה און פעסער ווייז. ער פלעגט שטענדיג ליעב האָבען צו קוקען אויף די דאָזיגע גרויסע שווערע פערד, ווי מען פיהרט אויף זיי איבער סחורה און פעסער וויין. ער פלעגט שטענדיג ליעב האָבען צו

קוקען אויף די דאַזיגע שווערע פערד, מיט די לאַנגע גריוועס, מיט די דיקע פיס, וואָס פלעגען געהן אזוי געלאַסען, מיט געמאָסטענע טריט, און וואָס פלעגען פיהרען נאָך זיך א גאַנצען באַרג אָהן דער מינדסטער אָנשטרענגונג, גלייך ווי זיי וואָלט מיט די וועגענס זיין אפילו גרינ־גער ווי אָהן די וועגענס. איצט אבער איז, צו זיין גרויסער וואונדער, אין אזא גרויסען וואָגען געווען איינגעשפּאַנט א קליינע, מאָגערע העל־ברוינע פּויערשע קליאַטשע, איינע פון יענע קליאַטשעס, וואָס רייסען זיך אָפּ די כחות — איהם פלעגט עס אָפטמאָל אויסקומען צו זעהן — שלעפּענדיג א הויך אָנגעלעגטען וואָגען האָלץ אָדער היי, איבערהויפּט ווען דער וואָגען פאַרהאַקט זיך אין א זומפּ אָדער אין א רינע; די פּויערים שמייסען זיי אָהן רחמנות מיט די בייטשען, אָפטמאָל אי־בער'ן פּנים און די אויגען, און ער קען ניט צוזעהן דעם צער, עס טהוט איהם אזוי באַנג, אזוי באַנג, שיער וואָס ער וויינט זיך ניט פונאַנדער, און די מאַמע פלעגט איהם שטענדיג צונעהמען פון פענסטער. נאָר אָט ווערט מיט אמאָל א גרויס געפילדער: פון שיינק געהען אַרויס מיט קולות, מיט ליעדער, מיט באַלאַלייקעס, טויט־שכור'ע פּויערים, אזעלכע גרניסע, אין רויטע און בלויע העמדלעך, מיט די אויבערלייבלעך אויף די אַקסלען. „זיצט אויף, זאָלען אלע אויפזיצען! — שרייט איינער, נאָך א יונגער, מיט אזא דיקען האַלז און מיט א פליישיגען פּנים, רויט ווי א בוריק, — איך וועל אלעמען אוועקפיהרען, זעצט זיך!" גלייך אבער דערויף ברעכט אויס א געלעכטער און עס לאָזען זיך הערען אויסגעשרייען:

— יאָ, מיט אזא קליאַטשע קען מען טאַקע ווייט פאַרפאָהרען!

— ביסט, מיקאָלקע, משוגע צי ניט: אזא קליאַטשע איינגע־שפּאַנט אין אזא וואָגען?

— איהר מוזט שוין זיין געווים א יאָהר צוואַנציג!

— זעצט זיך, איך וועל אלעמען אוועקפיהרען! — שרייט ווי־דער מיקאָלקע, שפּרינגענדיג דער ערשטער אין וואָגען אַריין, נעהמט די לייצעס און שטעלט זיך אויף אין זיין גאַנצער הויך. — דאָס ברוין־פערדעל איז ערשט אוועקגעפאָהרען מיט מאַטווייען, — שרייט ער פון וואָגען, — און די פּגירה אָט די דאָזיגע מאַכט מיר נאָר א וואונד אין הארצען: איך וואָלט זי, דאַכט זיך, גע'הרג'עט אויפ'ן אָרט, עסט און טרינקט — פרעגט פאַרוואָס? איך זאָג אייך — זעצט זיך! מיר'ן שוין

איינמאָל א פאָהר טאָן! זי וועט ביי מיר שפּרינגען א גאַלאָפּ, אַז די ערד וועט זיך טרייסלען!

און ער נעהמט אין האַנט אריין דעם בייטש און מיט גרויס פאַרגניגען גרייט ער זיך צו שמייסען די קליאַטשע.

— נו, זעצט זיך אויף, וואָס וואַרט איהר? — ווערטעלט מען זיך צווישען עולם. — איהר הערט דאָך, זי וועט שפּרינגען א גאַ־לאָפּ, אַז די ערד וועט זיך טרייסלען!

— זי איז שוין ניט געשפּרונגען אין גאַלאָפּ א יאָהר צעהן אודאי!

— נישקשה, זי וועט שפּרינגען!

— זשאַלעוועט ניט, ברידער, זאָל יעדערער נעהמען א בייטש, גרייט אָן!

— געוויס אַזוי! שמייס ווי דו קענסט!

אַלע קריכען צו מיקאָלקען אין וואָגען מיט געלעכטער און גלייכ־ווערטליך. א מאָן זעקס אי זשוין אריינגעקראָכען און מען קען נאָך אריינזעצען. מען נעהמט מיט זיך נאָך א גויע, א דיקע און א רויטע. זי איז אָנגעטאָן אין קומאַטש, באַהאַנגען מיט גלאָז־קאָראַלען, אויף די פיס פּויערשע שיך, זי קנאַקט ניסלעך און שמייכעלט אונטער. צווישען עולם לאַכט מען אויך, און ווי זאָל מען אין דער אמת'ען ניט לאַכען: אַזאַ פּגירה וועט דאָס פיהרען אַזאַ משא אין גאַלאָפּ! צוויי שקצים נעהמען גלייך צו בייטשען, זיי זאָלען קענען אונטערהעלפען מיקאָל־קען. עס לאָזט זיך הערען א „נו!" די קליאַטשע נעבעך מאַטערט זיך מיט אַלע כחות, וועגען גאַלאָפּ איז שוין אָפּגערעדט, קוים־קוים וואָס זי שלעפּט זיך טריט־ביי־טריט, פּלאָנטערט מיט די פיס, קרעכצט און זעצט זיך אַלע ווײַלע צו פון די שמיץ, וואָס שיטען זיך אויף איהר ווי א האָגעל פון דר ייבייטשען. דאָס געלעכטער אין וואָגען און צווישען עולם ווערט שטאַרקער, נאָר מיקאָלקע ווערט בייז און פאַר רציחה הערט ער ניט אויף צו האַקען די קליאַטשע, גלייך ווי ער וואָלט מיט אַן אמת מיינען, זי זאָל זיך לאָזען אין א גאַלאָפּ.

— לאָזט מיך אָקאָרשט, ברידער, — קאָכט זיך צווישען עולם איינער א שייגעץ. — זעצט זיך! אַלע זעצט זיך! — שרייט מי־קאָלקע, — זי וועט אַלעמען פיהרען! איך וועל זי אויף טויט פאַר־שמייסען!

און ער שמייסט און שמייסט, און ווייס שוין אליין ניט מיט וואס זי צו שלאגען פאר רציחה.

— טאטישי, טאטישע, — שרייט ער צום פאטער, — טאטישי, וואס טוען זיי דאס? טאטישי, זיי שלאגען נעבעך אן ארים פערדעל!

— קום, קום! — זאגט דער פאטער, — שכורים, מאכען זיך נאריש, משוגעים, קום, ניט קוק! — און וויל איהם אוועקפיהרען, ער רייסט זיך אבער פון זיינע הענט ארויס און לאזט זיך לויפען ווי א משוגע'נער צום פערדעל. נאר מיט דעם ארימען פערדעל האלט שוין זעהר שמאל.

עס קען ניט אפכאפען דעם אטעם, בלייבט שטעהן, רייסט זיך ווייטער מיט אלע כחות, שיער וואס עס פאלט ניט אנידער.

— שמייס ביז אין טויט אריין! — שרייט מיקאלקע, — וואס ס'וועט זיין, וועט זיין! איך וועל זי פארשמייסען אויף טויט!

— האסט גאר קיין גאט אין הארצען ניט, א רוח אין דיין טאטען! — שרייט איינער אן אלטיטשקער פון צווישען דעם עולם.

— וואו איז דאס געהערט געווארען, אז אזא פערדעל זאל שלעפען אזא משא, — האלט אונטער נאך איינער.

— וועסט זי פארמוטשען! — שרייט א דריטער.

— ניט דיין דאגה! ס'איז מיינס און אייגענס! וואס איך וויל, דאס טו איך! זעצט זיך נאך! אלע זעצט זיך! זי וועט ביי מיר פגר'ן, אבער אין גאלאפ וועט זי פליהען!...

פלוצלונג ברעכט אויס א משונה'דיגער געלעכטער און פארהילכט אלעמענס רייד: דאס פערדעל האט ניט אויסגעהאלטען די אונאויפהערליכע שמיץ און האט אן אפגע'חלש'טע גענומען בריקען מיט די פיס. אפילו דער אלטער האט זיך ניט געקענט איינהאלטען און א שמייכעל געטאן. אין דער אמת'ען: אזא מין פגירה, און בריקעט נאך מיט די פיס!

צוויי שקצים פון עולם קריגען נאך צו בייטשען און לויפען צום פערדעל, שמייסען עס ביי די זייטען, יעדערער לויפט פון אן אנדער זייט.

— האק איהם איבער'ן פנים, איבער די אויגען האק, איבער די אויגען! — שרייט מיקאלקע.

— א ליעד ,ברידער! — שרייט איינער פון וואגען, און אלע

אין וואַגן כאַפּן אונטער. עס שאַלט אויף א קיעך א לעבעדיגס און א קאַקעדיגס, מען פּאַטשט צו. דאָס ווייבעלע קנאַקט ניסלעך און שמייכעלט אונטער.

...ער ליופט נעבן פערדעל, ער פאַרלויפט אַפריהער, ער זעהט, ווי מען שמייסט איהם איבער די אויגן, סאַמע איבער די אויגן! ער וויינט. עס צוגעהט איהם דאָס האַרץ, די טרעהרען פליסען. איינער פון די שמייסער טרעפט איהם אין געזיכט; ער פיהלט ניט, ער ברעכט זיך די הענט, שרייט, וואַרפט זיך צום גרייזגרויען אַלטען מיט דער גרייזגרויער באָרד, וועלכער שאָקעלט מיט'ן קאָפּ און איז ניט צופריעדען פון דעם גאַנצען אויפטו. א גויע נעהמט איהם אַן פאַר'ן האַנט און וויל איהם אוועקפיהרען; ער רייסט זיך אַבער אַרויס און לויפט ווידער צום פערדעל. דאָס פערדעל האַלט שוין ביי די לעצטע כחות, הויבט אַבער נאָכאַמאָל אָן צו בריקען מיט די פיס.

— א מיתה משונה זאָל דיך נעהמען! — שרייט מיקאָלקע אויס מיט ווילדען כעס. ער גיט א וואָרף דעם בייטש, בויגט זיך איין און שלעפּט אַרויס פון וואַגן א לאַנגען גראָבען שטאַנג, נעהמט איהם פאַר'ן עק אין ביידע הענט און מיט'ן גאַנצען כח הויבט ער אָן מיט איהם צו פאָכען איבער'ן פערדעל.

— ער וועט עס אויפ'ן אָרט אוועקלעגען! — שרייט מען אַרום.

— ער וועט עס דער'הרג'ענען!

— ס'איז מיינס אָן אייגענס! — שרייט מיקאָלקע און מיט'ן גאַנצען כוח לאָזט ער אַראָפּ דעם שטאַנג. עס הערט זיך א שווערער קלאַפּ.

— שמייס! שמייס! וואָס שטעהט איהר! הערען זיך קולות צווישען עולם.

און מיקאָלקע פאַרמעסט זיך א צווייטעס מאָל, און א צווייטער קלאַפּ לעגט זיך האַסטיג אַוועק דעם אומגליקליכען פערדעל אויפ'ן רוקען. עס גיט זיך א זעץ מיט'ן גאַנצען הינטער־חלק, שפּרינגט אַבער באַלד אויף און מאַטערט זיך מיט די לעצטע קרעפטען צו ריהרען דעם וואַגען פון אָרט; נאָר פון אַלע זייטען איז מען זי מכבד מיט זעקס בייטשען און דער שטאַנג הויבט זיך ווידער אויף און פאַלט אַראָפּ א דריטעס מאָל, דערנאָך א פיערטעס מאָל, הויבט זיך אויף און פאַלט אַראָפּ, הויבט זיך אויף און פאַלט אַראָפּ. מיקאָלקע איז אויסער זיך

פאר רציחה, וואס ער קען זי ניט אוועקלעגען מיט איין קלאפ.

— ווי זי האלט עס אויס, דאכט זיך, אזא פגירה! — שרייט מען ארום.

— באלד וועט זי, ברידער, שוין אויף זיכער פאלען, זי וועט שוין דא האבען איהר מפלה! — רופט זיך אן צווישען עולם איינער א חכם.

— מיט א האק דערלאנגט איהר, וואס מאכט איהר שהיות! מאכט איהר א סוף איינמאל פאר אלעמאל! — שרייט א דריטער.

— ער, וועלף זאלען דיינע ביינער עסען! טרעט אפ! — שרייט מיקאלקע מיט רציחה. גי טא שליידער דעם שטאנג, בויגט זיך ווידער איין אין וואגען און שלעפט ארויס א ברעכאייזען. — היט זיך! — שרייט ער און מיט'ן גאנצען אימפעט גיט ער דערמיט א זעץ זיין ארים פערדעל. דער קלאפ האט א שטירץ געטאן; דאס פערדעל האט ניט געקענט איינשטעהן אויף די פיס, האט זיך א זעץ אגידער געטאן האט שוין געוואלט א שלעפ טאן, נאר דאס ברעכאייזען פאלט איהם ווידער מיט'ן גאנצען אימפעט אויפ'ן רוקען, און עס גיט א פאל אויף דער ערד, גלייך ווי מען וואלט איהם אונטערגעהאקט אלע פיער פיס מיט אמאל.

— דער'הרג'ע! — שרייט מיקאלקע און שפרינגט פון וואגען אראפ, גלייך ווי ניט וויסענדיג אויף וואסער וועלט ער איז. עטליכע שקצים, רויטע און שכור'ע כאפען, וואס עס מאכט זיך זיי אונטער דער האנט — בייטשען, פלעקער, דעם שטאנג, און לויפען צו דער גוסס'נ־דער קליאטשע. מיקאלקע שטעלט זיך ביי דער זייט און הויבט זי אן משוגע'נערווייז צו שלאגען מיט'ן ברעכאייזען איבער'ן רוקען. די קליאטשע שטרעקט אויס דעם קאפ, אטעמט שווער אפ און שטארבט.

— דער'הרג'עט! — שרייט מען צווישען עולם.

— רעכט אויף איהר, האט זי געזאלט געהן א גאלאפ!

— מיינס אן אייגענס! — שרייט מיקאלקע, מיט'ן ברעכאייזען אין די הענט און מיט בלוט־פארלאפענע אויגען. ער שטעהט, גלייך ווי איהם וואלט באנג געטאן, וואס ס'איז שוין מעהר נישטא וועמען צו שלאגען.

— נו, האסט אין דער אמת'ן קיין גאט אין הארצען ניט! — שרייען שוין פון עולם א סך מענשען.

נאָר דאָס אָרים אינגעל וויים שוין ניט, אויף וואָסער וועלט ער איז. מיט אַ געשריי דרענגט ער זיך דורך דורך דעם רעדעל צום פּערדעל צו, נעהמט אָרום זיין טויטען צובלוטיגטען קאָפּ און קושט איהם, קושט איהם אין די אויגען, אין די ליפּען... דערנאָך שפּרינגט ער פּלוצלונג אויף און וואַרפט זיך אין וואהנזיניגער רציחה מיט צונויפגעדריקטע הענטלעך אויף מיקאָלקען. אין דעמזעלבען אויגענבליק כאַפּט איהם ענדליך אָן דער פאָטער זיינער, וואָס האָט זיך שוין לאַנג נאָך איהם נאָכגעיאָגט, און טראָגט איהם פון דעם רעדעל אַרויס.

— קום, קום! — זאָגט ער צו איהם, — קום אַהיים!

— טאַטישי! פאַרוואָס האָבען זיי... דאָס פערדעלע נעביך... גע'הרג'עט! — כליפּעט ער, נאָר דער אָטעם פאַרכאַפּט איהם, און די ווערטער רייסען זיך אַרויס ווי געשרייען פון זיין פאַרקלעמט הערצעלע.

— שכורים... מאַכען זיך נאַריש... ניט אונזער עסק... קום! — זאָגט דער פאָטער. ער נעהמט אָרום דעם פאָטער מיט די הענט, נאָר דאָס הערצעלע קלעמט, קלעמט. ער וויל אָפּכאַפּען דעם אָטעם, אַ געשריי טאָן, און — כאַפּט זיך אויף.

ער האָט זיך אויפגעכאַפּט, באַשלאָגען מיט אַ שוויים, מיט נאַסע פאַרשוויצטע האָהר, קוים אָפּכאַפּענדיג דעם אָטעם, און האָט זיך אויפגעהויבען אין גרויסער אימה.

— דאַנקען גאָט, ס'איז נאָר אַ חלום! — האָט ער געזאָגט, זיך זעצענדיג אונטער אַ בוים און טיעף אָפּעטעמענדיג. — וואָס איז עס אָבער מיט מיר? צי איז עס ניט אַמאָל אַן אָנזאָג אויף אַ היציגען פיבער: אַזאַ מיאוס'ער חלום!

זיין גאַנצער קערפּער איז געווען צובראָכען; באַטריבט און פינסטער אויפ'ן האַרצען. ער האָט אַרויפגעלעגט די איילענבויגענס אויף די קניה און אונטערגעשפּאַרט מיטביידע הענט דעם קאָפּ.

— מיין גאָט! — האָט ער אויסגעשריען, — וועל איך דען אין דער אמת'ן נעהמען אַ האַק, שלאָגען איבער'ן קאָפּ, צושמעטערען איהר דעם שאַרבען... וועל טרעטען אין קלעפּיג וואַרים בלוט, אויפברעכען דעם שלאָס, גנב'ענען און ציטערן; באַהאַלטען זיך, פאַרגאָסען אינגאַנצען מיט בלוט... מיט אַ האַק... מיין גאָט, ניט שוין זשע? ניט שוין זשע?

ער האָט געציטערט ווי אַ בלאַט, ריידענדיג די ווערטער.

— וואָס איז עס מיט מיר? — האָט ער ווייטער גערעדט, זיך ווידער אויסגלייכענדיג און עפּעס אַזוי ווי שטאַרק פאַרוואונדערט, — איך האָב דאָך געוואוסט, אַז איך וועל עס ניט פאַרטראָגען, פאַרוואָס זשע האָב איך ביז אַהער געפּייניגט זיך אַליין? נאָך נעכטען דאָך, נעכ־טען, ווען איך בין געגאַנגען מאַכען די... ר ע פּ ע ט י צ י ע, שוין נעכטען דאָך האָב אָדי גוט פאַרשטאַנען, אַז איך וועל עס ניט אויס־האַלטען... היינט וואָס זשע וויל איך איצט? וואָס האָב איך נאָך ביז אַהער געצווייפעלט? שוין נעכטען דאָך, אַראָפּגעהענדיג פון די טרעפּ, האָב איך אַליין געזאָגט, אַז עס איז נידערטרעכטיג, שענדליך, מאוס, מאוס... פון דעם געדאַנק אַליין איז דאָך מיר ניט גוט געוואָרען און אַ שודיער איז מיר דורך איבער'ן לייב...

— ניין, איך וועל ניט אויסהאַלטען, איך וועל ניט אויסהאַלטען! עס מעג זיין, עס מעג זיין אפילו, אַז די אַלע חשבונות זיינען קלאָר ווי דער טאָג, עס מעג זיין, אַז דאָס אַלעס, וואָס איז באַשלאָסען געוואָרען פאַר דעם חודש, איז פּינקטליך ווי די מאַטעמאַטיק אַליין. מיין גאָט! איך וועל זיך דאָך סיי ווי סיי ניט באַשליסען! איך וועל דאָך ניט אויסהאַלטען, איך וועל דאָך ניט אויסהאַלטען!... היינט וואָס זשע, היינט וואָס זשע האָב איך ביז אַהער...

ער האָט זיך געשטעלט אויף די פיס, זיך פאַרוואונדערט אַרומ־געקוקט אַרום זיך, גלייך ווי איהם וואָלט זיין אַ גרויס חדוש, וואָס ער האָט זיך אַהער פאַרקליבען, און ער האָט זיך געלאָזט געהן צום ט.בריק. ער איז געווען בלאַס, די אויגען האָבען איהם געברענט, אַלע זיינע איברים זיינען איהם אָפּגע'חלש'ט געוואָרען. נאָר אַהים איז פלוצלונג אַזוי ווי לייכטער געוואָרען צו אָטעמען. ער האָט דערפיהלט, אַז ער האָט שוין אַראָפּגעוואָרפען פון זיך די דאָזיגע שרעקליכע משא, וואָס האָט איהם אַזוי לאַנג געדריקט, ואן אויפ'ן הארצען איז איהם מיט אַמאָל געוואָרען לייכט און רוהיג. „רבונו של עולם! — האָט ער געבעטען, — ווייז מיר מיין וועג, און איך זאָג זיך אָפּ פון דעם דאָזי־גען פאַרשאָלטענעם... טרוים מיינעם!"

געהענדיג איבער'ן בריק, האָט ער שטיל און רוהיג געקוקט אויף דער נעוואַ, אויפ'ן העלען אונטערגאַנג פון דער העלער רויטער זון. ניט קוקענדיג אויף זיין שוואַכקייט, האָט ער אפילו ניט געפיהלט קיין

מידינקייט. גלייך ווי א געשוויר, וואָס האָט א גאַנצען חודש אָנגע־ריסען ביי איהם אויפ׳ן הארצען, וואָלט זיך פּלוצלונג געעפענט. פריי־הייט, פרייהייט! ער איז איצט פריי פון דעם דאָזיגען צויבער, פון דעם כשוף, פון דער פארפיהרונג.

שפּעטער, אז ער פלעגט דערמאָהנען די דאָזיגע צייט און אַלצ־דינג, וואָס מיט איהם איז געשעהן אין יענע טעג, — יעדע רגע, יעדען פונקט, יעדען שטריך, פלעגט איהם שטענדיג איבערראַשען איין זאַך, איבערראַשען ביז אבערגלויבען: דאָס איז אייגענטליך געווען ניט גאַר עטוואָס אונגעוועהנליכעס, נאָר איהם פלעגט שטענדיג דערנאָך פאָר־קומען, גלייך ווי דאָס האָט דער מזל פאַר איהם אָנגעגרייט און פון פריהער באַשערט.

נעמליך:

ער האָט ניט געקענט פארשטעהן אין באַגרייפען, פאַרוואָס עפּעס האָט ער, זייענדיג אַזוי מיעד און פארמאַטערט, זיך געלאָזט געהן אהיים ניט מיט׳ן קירצערן וועג, און איז גאַר אַוועק דורכ׳ן סעננאַ־פּלאַץ, וועלכען ער האָט גאָרניט געדאַרפט דורכגעהן. אמת, ער האָט דאָ קיין סך וועג ניט אָנגעלעגט, אבער דאָס איז געווען גאַנץ איבריג און ניט נויטיג. איהם איז אפילו צעהנדליגער מאָל אויסגעקומען אומצו־קעהרען זיך אהיים, ניט געדענקענדיג די גאַסען, איבער וועלכע ער איז געגאַנגען. אבער פאַרוואָס פּאָרט — פלעגט ער זיך אליין שטענדיג שטעלען די פראַגע — פאַרוואָס פּאָרט איז די דאָזיגע זעהר וויכטיגע באַגעגעניש אויפ׳ן סעננאַ־פּלאַץ, דאַכט זיך א גאַנץ צופעליגע, וואָס האָט אבער אין דערזעלבער צייט געהאַט פאַר איהם אזא אונגעהויערע באַדייטונג, — פאַרוואָס איז די דאָזיגע באַגעגעניש אויסגעפאַלען פּונקט איצט, אין אזא שעה, אין אזא מינוט פון זיין לעבען, פּונקט ביי אַזאַ שטימונג און ביי אזעלכע אומשטענדען, וואָס נאָר דאַן האָט די דאָזיגע באַגעגעניש געקענט אָנמאַכען א גאַנצע איבערקעהרעניש אין זיין לע־בען? עס האָט גאָר אויסגעזעהן, גלייך ווי דער מזל וואָלט איהם מיט אַ כיון ערוואַרט אויף דעם דאָזיגען אָרט.

ס׳איז געווען א זייגער ניין, ווען ער איז געגאַנגען איבער׳ן סענ־נאַ־פּלאַץ. אַלע הענדלער פון די טישען, פון די קוישען, פון די גע־וועלבער, פון די קליינלעך האָבען געשלאָסען זייערע געשעפטען, אָדער אַראָפּגענומען און באַהאַלטען זייער סחורה און זיינען זיך צוגאַנגען

אהיים, דעסגלייכען אויך די קויפער. ביי די גארקיכען אין די נידעריגע עטאזשען, אויף די שמוציגע פארדומפענע הויפען פון די הייזער אויף דעם סעננא־פלאץ, און איבערהויפט ביי די שיינקען זיינען געשטאנען רעדלעך אלטווארגאויפקויפער און הענדלער פון אלע מינים און פון אלע סארטען. איבערהויפט האט ראסקאלניקאוו ליעב געהאט די דאזיגע פלעצער, ווי אויך די דערבייאיגע געסלעך, ווען ער פלעגט ארויסגעהן אויף׳ן גאס אהן א באשטימטען ציעל. דא האט זיך קיינער ניט אומגעקוקט אויף זיינע שמאטעס מיט א פארריםענע מינע, און מען האט זיך געמעגט אויסזעהן ווי דער שווארציאהר, פלעגט דא דערפון קיינער ניט נתפעל ווערען. אויף׳ן ראג פון דעם ק. געסעל האבען א פאר־פאלק פארקויפט סחורה פון צוויי טישען: פעדים, שנירלעך, ציצענע טיכלעך א. ד. ג. זיי האבען זיך אויך געקליבען אהיים, האבען זיך אבער פאררעדט מיט א באקאנטער. די דאזיגע באקאנטע איז געווען ליזאוועטא איוואנאוונא, אדער, ווי אלע האבען זי גערופען, ליזאוועטא, א איננגערע שוועסטער פון דערזעלבער אלענא איוואנאוונא, דער קאלעגיענרעגיסטראטארין און פראצענטניצע, צו וועלכער ראסקאלניקאוו איז נעכטען געקומען פאר׳משכונ׳ען דעם זייגער און מאכען די ר ע פ ע ט י צ י ע זיינע... ער האט שוין לאנג געוואוסט אלצדינג וועגען דער דאזיגער ליזאוועטא׳ן, און יענע האט איהם אפילו אויך געקענט א ביסעל. דאס איז געווען א הויכע, אומגעלומפערטע, שעמעוודיגע און שטילע מויד, א שטיקעל מושגע׳נע, פון א יאהר פינף און דרייסיג, זי איז געווען אן אמת׳ע שקלאפין ביי איהר שוועסטער, האט אויף איהר געהארעוועט טאג און נאכט, געציטערט פאר איהר שיין און פלעגט פון איהר כאפען אפילו קלעפ אויך. א פארטראכטע איז זי געשטאנען פאר׳ן פאר־פאלק און האט זיך אויפמערקזאם צוגעהערט צו זייערע רייד. יענע האבען איהר מיט גרויס היץ עפעס גענעבען צו פארשטעהן. אז ראסקאלניקאוו האט זי פלוצלונג דערזעהן, האט איהם דורכגענומען עפעס א מאדנעם געפיהל, א מין איבעררא־שונג, כאטש די דאזיגע באגעגעניש איז געווען א גאנץ געוועהנליכע.

— איהר וואלט, ליזאוועטא איוואנאוונא, אליין א קוק געגעבען,— האט הויך גערעדט דער הענדלער. — קומט מארגען, א זייגער זיעבען, און יענע וועלען אויך קומען.

— מארגען? — האט ליזאוועטא פארטראכט אויסגעצויגען,

גלייך ווי זי וואָלט זיך ניט קענען באַשליסען.

— אָבער האָט אייך אַלענאַ איוואַנאָוונאַ דאָס אָביסעל אָנגע־שראָקען! — האָט דעם הענדלערס פרוי, קענטיג אַן אשת־חיל, גע־נומען שיטען אַהן אַן אָטעם. — איך קוק אויף אייך, פונקט ווי אַ קליין קינד זענט איהר. ז יאיז דאָך אפילו אייערע ניט קיין לייבליבע שוועסטער, ניט פון איין מוטער, און ווי זי האָט אייך דאָס ביסעל אַריינגענומען אין די הענט אַריין.

— דערוויילע זאָגט נאָך אַ וואָרט ניט אַלענאַ'ן, — איז איהר דער מאַן אַריינגעפאַלען אין די רייד, — אַזוי איז מיין עצה, און מאָר־גען קומט צו אונז אַריין ניט־פאַרבעטענערהייד. דאָס איז אַ גאַנץ נישקשה'דיג געשעפט, און די שוועסטער אַליין וועט דאָך עס אויך איינזעהן.

— איז הייסט עס אַריינגעהן?

— זיעבען אַ זייגער, מאָרגען טאָקע; פון יענע וועט אויך עמי־צער קומען; וועט איהר אַליין זעהן.

— מיר וועלען געבען צו גלעזלעך טיי, — האָט דאָס ווייב צו־געגעבען.

— גוט, איך וועל קומען, — האָט ליזאַוועטאַ געזאָגט, זיך נאָך אַלץ באַטראַכטענדיג און האָט זיך לאַנגזאַם גענומען ריהרען פון אָרט.

ראַסקאָלניקאָוו איז דערווייל שוין פאַרבייגעגאַנגען און האָט מעהר ניט געהערט. ער איז געגאַנגען שטיל, אונבאַמערקט, און האָט גע־זעהן ניט צו פאַרפעהלען קיין איין וואָרט אַפילו פון זייער שמועס. די פאַרוואונדערונג, וואָס האָט איהם לכתחלה דורכגענומען, איז ביסלעכ־ווייז אַריבער אין אַ שוידער, גלייך ווי אַ פראָסט איז איהם דורך אי־בער'ן לייב. ער האָט זיך דערוואוסט, ער האָט מיט אַמאָל, פלוצלונג און גאַנץ אומגעריכט זיך דערוואוסט, אַז מאָרגען פונקט זיעבען אַ זיי־גער, וועט ליזאַוועטאַ, דער אַלטערס שוועסטער און איהר איינציגע מיטוואוינערין, ניט זיין אין דער היים און, אַלזאָ, וועט די אַלטע, פונקט זיעבען דעם זייגער, בלייבען איינע אַליין אין שטוב.

ביז צו זיין וואוינונג איז געבליבען נאָר עטליכע טריט. ער איז אַריין צו זיך אין צימער ווי אַ פאַר'משפט'ער צום טויט. ער האָט וועגען קיין זאַך ניט געטראַכט און האָט גאַרנישט געקענט טראַכטען: נאָר מיט זיין גאַנצען וועזען האָט ער פלוצלונג דערפיהלט, אַז ער האָט

שוין ניט מעהר קיין פרייען פארשטאַנד און קיין פרייען ווילען, אז אלץ איז שוין פעסט באשלאָסען און ס'איז פארפאלען.

געווים, ווען ער זאָל געווען אפילו יאָהרענלאַנג וואַרטען אויף א גוטע געלעגענהייט, וואָלט ער אויך דאַן, זיך שוין ארומטראַגענדיג מיט דעם געדאַנק, ניט געקענט האָפען אויף אזא זיכערע געלעגענהייט מיט יערפאָלג אויסצופיהרען דעם פּלאַן, ווי די געלעגענהייט, וואָס האָט זיך איהם איצט געמאַכט. אלענפאַלס וואָלט שווער געווען זיך צו ער־קונדיגען מי טא טאָג פריהער און אזוי זיכער, זעהר פּינקטליך און אָהן דער מינדסטער ריזיקע, אָהן קיין שום געפעהרליכע פונאַנדערפרעגע־נישען און זוכענישען, אז מאָרגען, פּונקט אזוי פּיעל דעם זייגער, וועט די און די אַלטע, אויף וועלכער עס גרייט זיך אן אנפאַל, זיין אין דער היים איינע אליין.

זעקסטער קאַפּיטעל.

אין א צייט ארום איז ראסקאָלניקאָוו צופעליג געוואָהר געוואָרען, ווּליעב וואָס דאָס פּאַרפאָלק האָט פאַרבעטען צו זיך ליזאַוועטאַ'ן. די זאַך איז געווען גאַנץ איינפאַך און געוועהנליך. ניט קיין היגע פּער־אַרימטע פאַמיליע האָט אויספאַרקויפט זאַכען, קליידער א. ד. גל., בלויז ווייבערשע. אויפ'ן מאַרק דאַרף מען עס אָפּגעבען פאַר אומזיסט, דע־ריבער האָט מען געזוכט א הענדלערין, און ליזאַוועטאַ האָט זיך טאַקע דערמיט באשעפטיגט: האָט גענומען קאָמיסיע, געגאַנגען וועגען פּאַר־שידענע געשעפטען און געהאַט א גרויסע קונדשאַפט, ווייל זי איז גע־ווען עהרליך ביז גאַר און פלעגט שטענדיג זאָגען א לעצטען פּרייז, וואָס פון איהם פלעגט שוין ניט קענען געמינדערט ווערען א האָהר אפילו. זי האָט גלאַט גערעדט זעהר ווייניג און איז, ווי געזאָגט, געווען אזא שטילע און איבערגעשראָקענע...

נאָר ראסקאָלניקאָוו איז פאַר דער לעצטער צייט געוואָרען אַבער־גלויבעריש. אין א לאַנגע צייט ארום זיינען איהם נאָך פאַרבליבען שפּורען פון דעם דאָזיגען אַבערגלויבען. און אין דער גאַנצער זאַך איז ער שטענדיג גענייגט געווען צו זעהן גלייך ווי עטוואָס מערקווירדי־געס, מיסטישעס, גלייך ווי דאָ וואָלט געווירקט עפּעס א מין געהיימע קראַפט. ווינטער נאָך האָט איהם זיינער א באַקאַנטער סטודענט,

קאָרעוו, אוועקפאָהרענדיג קיין חאַרקאָוו, אַ זאַג געטאָן עפּעס אַזוי, פאַרבייגעהענדיג, וואו די אַלטע אַלענאַ איוואַנאָוונאַ וואוינט, טאָמער וועט איהם אויסקומען עפּעס פאַר'משכונ'ען. אַ לאַנגע צייט איז ער ניט געגאַנגען, ווייל ער האָט געהאַט שטונדען און איז ווי עס איז דורכ־געקומען מיט דער חיונא. מיט אַ אַנדערטהאַלבען חדשים צוריק האָט ער זיך דערמאָהנט אַן דעם אַדרעס; ער האָט געהאַט צוויי זאַכען, וואָס מען האָט געקענט פאַר'משכונ'ען: אַן אַלטען זילבערנעם זייגער, דעם פאָטערס נאָך, און אַ קליין גאָלדען רינגעלע מיט דריי רויטע שטיינדלער אַזעלכע, וואָס די שוועסטער האָט איהם ביים געזעגענען געגעבען אַלס אַן אָנדענקונג. ער האָט באַשלאָסען אוועקצוטראָגען דאָס רינגעלע, האָט אויפגעזוכט די אַלטע, און שוין פון דער ערשטער רגע אָן, איידער ער האָט נאָך וועגען איהר עפּעס געוואוסט, האָט ער דער־פיהלט צו איהר אַ טיעפען עקעל. ער האָט ביי איהר גענומען צוויי „בילעטלעך" און איז צוריקוועגס אריין אין אַן אָרים ביליג שיינקעל. ער האָט געהייסען דערלאַנגען טיי, זיך אוועקגעזעצט און שטאַרק זיך פאַרטראַכט. אַ מאָדנער געדאַנק האָט גענומען פּיקען זיין מוח, אַזוי ווי אַ היהנדעלע פון אַן איי אַרויס, און האָט איהם זעהר און זעהר אינטערעסירט.

נעבען איהם, ביי אַ צווייטען טישעל, איז געזעסען אַ סטודענט, וועלכען ער האָט גאָר ניט געקענט און ניט געדענקט, און אַ יונגער אָפיציר. זיי האָבען געענדיגט שפּיעלען ביליאַרד און זיך געזעצט טרינקען טיי. פּלוצלונג האָט ער דערהערט, אַז דער סטודענט דער־צעהלט דעם אָפיציר וועגען אַ פּראַצענטניצע, אַלענאַ איוואַנאָוונאַ, אַ קאָלעגיען־רעגיסטראַטאָרין, און זאָגט איהם איהר אַדרעס. שוין דאָס אַליין איז ראַסקאָלניקאָוו'ן אויסגעקומען עפּעס מאָדנע: נאָר וואָס ער קומט פון איהר, און גראָד איז זי ווידער דאָ: געוויס, איז דאָס ניט מעהר ווי אַ צופעליגקייט, נאָר גראָד איצט, ווען ער קען זיך ניט באַ־פרייען פון זעהר אַן אונגעוועהנליכען איינדרוק, גראָד איצט שטופּט מען איהם אַזוי ווי אונטער: דער סטודענט הויבט פּלוצלונג אָן צו דער־צעהלען זיין חבר וועגען דער דאָזיגער אַלענאַ'ן פאַרשידענע זאַכען.

— אַ וואוילע זאַך, — זאָגט ער, — מען קען ביי איהר שטענ־דיג קריגען געלט. אַנגעשטאָפּט מיט גאָלד, קען מיט איינמאָל אַרויס־געבען אַ פינף טויזענד קאַרבען. און אַ רובלדיגער משכון איז ביי

איהר אויך א סחורה. א היבש ביסעל סטודענטען זיינען שוין ביי איהר איבערגעווען. אבער א גרויסע מכשפה.

און ער האט גענומען דערצעהלען, ווי בייז זי איז, ווי קאפּ־ריזנע, זאל מען נאר פארשפּעטיגען אויף איין טאג, מעג מען זיך שוין אפּזעגענען מיט דעם משכון. גיט אין פיער מאל וועניגער, ווי דער משכון איז ווערט, און נעהמט פינף און אפילו זיעבען פּראצענט דעם חודש א. אז. וו. דער סטודענט איז געווארען אלץ מעהר באַריי־דעווודיגער און האט גענומען דערצעהלען, אז די אלטע האט א שוועס־טער, ליזאוועטא, שלאגט זי איהר אלע ווייל און נויט זי צו ארביי־טען עבודת פרך, כאטש אליין איז זי א מאוס'קייט, קליין ווי א מוק, בעת ליזאוועטא איז די הויך וועניגסטענס דריטהאלבען ארשין.

— דאס איז אויך אן אמת'ער פענאמען! — האט דער סטודענט אויסגעשריען און זיך הויך צולאכט.

זיי האבען גענומען ריידען פון ליזאוועטא'ן. דער סטודענט האט דערצעהלט וועגען איהר מיט עפּעס א מין באזונדערער הנאה און האט געהאלטען אין איין לאכען: דער אפיציר האט זיך צוגעהערט מיט גרויס אינטערעס און האט געבעטען דעם סטודענט, ער זאל איהם צו־שיקען די דאזיגע ליזאוועטא'ן, זי זאל איהם פארריכטען זיינע וועש. ראסקאלניקאוו האט א ווארט ניט געלאזט פאלען פון זייער שמועס און איז פאר איינמאל פון אלצדינג געוואהר געווארען: ליזאוועטא איז גע־ווען דער אלטערס א יונגערע שוועסטער, ניט פון איין מוטער; זי איז שוין געוועזן פינף און דרייסיג יאהר אלט, זי האט געהארעוועט אויף דער שוועסטער טאג און נאכט, געקאכט און געוואשען, און אויסערדעם האט זי גענייהט אויף צו פארקויפען, פלעגט זיך אפילו פארדינגען די פאדלאגע צו וואשען, און ביז א קאפּיקע פלעגט זי אפּגעבען דער שוועסטער. קיין שום באשטעלונג, קיין שום ארבייט האט זי ניט גע־טארט אננעהמען אהן דער אלטערס ערלויבניש. די אלטע האט שוין אפּגעשריבען א צואה און ליזאוועטא אליין האט אויך געוואוסט, אז זי זאגט איהר דארט אפילו א פּרוטה ניט אפּ, אויסער די שטוב־חפצים, שטוהלען א. ד. גל. אלע געלדער האט זי אפּגעשריבען אויף א קלויסטער אין נ—ער גוב., מען זאל דערפאר פאר איהר אויסבעטען א ליכטיגען גן־עדן. די ליזאוועטא איז געווען פון א פּראסטער פא־מיליע, ניט פון טשינאווניקעס, נאד א מויד, זעהר א מאוס'ע, מאדנע

הויך געוואקסען, מיט לאנגע, עפעס אזוי ווי אויסגעדרעהטע גרויסע פיס, שטענדיג אין אפגעטראגענע שיך; זי איז געגאנגען ארום זיך זעהר ציכטיג און ריין. דערהויפט אבער האט דער סטודענט באוואונדערט און געלכאט דערפון, וואס ליזאוועטא האט אלע ווילע געשוואנגערט.

— דו זאגסט דאך, זי איז א פארזעהעניש? — האט דער אפיציר באמערקט.

— יא, אפילו, זי איז אזוי שווארץ, פונקט ווי אן איבערגעטאנענער יון, פונדעסטוועגען אבער איז זי גארנים קיין פארזעהעניש. זי האט אזא גוטעס געזיכט, אזעלכע גוטע אויגען, זעהר גוטע אויגען. א סימן האסטו, — א סך מענשען איז זי זעהר געפעלען. אזא שטילע, אזא גוטע, טראגט אלץ געדולדיג איבער, און פאלגט, פאלגט אלץ, וואס מען הייסט איהר. היינט האט זי דערצו אזא גוטען שמייכעל.

— אפנים זי איז דיר גאנץ געפעלען? — האט זיך דער אפיציר צולאכט.

— א שגעון אזא ביי מיר. נאר הער, וואס איך וועל דיר זאגען. אט די דאזיגע מאוס'ע אלטע מרשעת וואלט איך גע'הרג'עט און באַרויבט, אהן קיין שום חרטה, — האט מיט היץ צוגעגעבען דער סטודענט.

דער אפיציר האט זיך ווידער פונאנדערגעלאכט, און ראסקאלניקאוו האט א ציטער געטאן. ווי מאדנע דאס איז געוועזן!

— הער נאר, איך וויל דיר פארגעבען אן ערנסטע פראגע, — האט זיך דער סטודענט צוקאכט. געווים האב איך עס איצט געמיינט אין א וויץ. נאר באטראכט וואס דא איז: פון איין זייט א נארישע, אונזיניגע, נישטיגע, בייזע קראנקע פגירה, וואס קיינער דארף זי נים, פארקעהרט וואס איז פאר אלעמען שעדליך, וואס ווייס אליין נים, נאך וואס זי לעבט אויף דער וועלט, און וועט היינט־מארגען סיי ווי סיי שטארבען. פארשטעהסט? דו פארשטעהסט?

— נו, יא, איך פארשטעה, — האט געענטפערט דער אפיציר, איינשפיזענדיג זיין בליק אין דעם צוהיצטען סטודענט.

— הער ווייטער. פון דער אנדערער זייט, יונגע פרישע כחות געהען טויזענדערווייז פארלארען אומזיסט, אהן שטיצע, אהן הילף, אומעטום און איבעראל. הונדערטער, טויזענדער קענען געהאלפען ווע־

רען דורך דער אלטערס געלט, וואָס איז אָפּגעשריבען אויף א קלויס־טער! הונדערטער, טויזענדער לעבענס קענען אפשר ווידער געפינען זייער וועג: צעהנדליגער פאמיליעס געראטעוועט ווערן פון ארימקייט, פון פארלאָרען געהן, פון א תל ווערען, פון די נעץ פון זינד, פון וועגערישע קראנקהייטען, — און אלץ דורך איהר געלט. הרג׳ע זי און נעהם צו דאָס געלט איהרס, כדי דערנאָך דורך זיי זעהן העלפען דער גאנצער מענשהייט: ווי רעכענסטו, וועט דען איין קליינע עבירה ניט פארגעבען ווערען צוליעב טויזענדער מצות? פאר איין לעבען — טויזענדער לעבענס, געראטעוועט פון צופוילט ווערען און אונטערגעהן. איין טויט אנשטאָט הונדערטער לעבענס, — דאָס איז דאָך א קלאָרער אריפמעטישער חשבון! הייגט וואָס פאר א באַטרעף האָט דאָס לעבען פון דער דאָזיגער שווינדזיכטיגער, נארישער און בייזער מרשעת אויף די וואָגשאָלען פון די מענשליכע לעבענס־? ניט מעהר ווי דאָס לעבען פון א לויז, פון א פריים, אפילו דאָס אויך איז עס ניט ווערט, ווייל די אלטע איז שעדליך. זי פרעסט אויף פרעמדע לעבענס: זי האָט אנומעלט פאר כעס א ביס געטאָן ליזאַוועטאַ׳ן א פינגער, האָט מען איהם שיער ניט געדארפט אראָפּנעהמען!

— געוויס, איז זי ניט ווערט וואָס די ערד טראָגט זי, — האָט דער אָפיציר באמערקט, — דאָס איז דאָך שוין אבער א נאַטור־זאַך.

— עט, נארישקייטען. די נאַטור פאַררינכט מען דאָך אויך און מען גיט איהר אן אנדער ריכטונג, א ניט וואָלט מען דערטרונקען געווארען אין א ים פון אבערגלויבען און פאראורטיילען. אניט וואָלט קיין איין גרויסער מאן ניט געוועזן. מען זאָגט: „יושר, געוויסען“,— איך וויל גאָרניט ריידען געגען יושר און געוויסען, — ווי אזוי אבער פארשטעהען מיר אָט די באַגריפען? וואַרט נאָך, איך וועל דיר פארגעבען נאָך א פראגע. הער!

— ניין, איך וועל דיר פארגעבען א פראגע. הער!

— וואָס פאר א פראגע?

— אָט רעדסטו איצטער און קאַכסט זיך, זאָג מיר אבער: דו אַ ל י י ן וועסט זי הרג׳ענען צי ניט?

— פארשטעהט זיך, אז ניט! איך מיין עס צוליעב יושר... ניט איך בין דאָ גאָר דער עיקר...

— און מיין מיינונג איז, אז וויבאלד דו אליין וועסט עס ניט

טאָן, איז דאָ ניטאָ וואָס צו ריידען וועגען יושר!... קום נאָך אַ פּאַר־טיע ביליאַרד!

ראַסקאָלניקאָוו איז געווען שרעקליך אויפגערעגט. געווים זיינען דאָס געווען זעהר געוועהנליכע, אויסגעדראָשענע ווערטער און געדאַנקען פון יונגע לייט, וואָס ער האָט שוין ניט איינמאָל געהערט, אפשר אין אַן אַנדער פאָרם און אויף אַן אַנדער פאָרם און אויף אַנ'אַנדער טעמע. פאַרוואָס איז איהם אָבער אויסגעקומען אויסצוהערען פּונקט אַזעלכע רייד און אַזעלכע געדאַנקען גראָד איצט, ווען אין זיין אייגענעם מוח האָבען זיך נאָר־וואָס גענומען וועבען... פּ ו נ ק ט א ו י ך אַזעלכע געדאַנקען?... און פאַרוואָס עפּעס גראָד איצט, ווען ער האָט נאָר־וואָס אַרויסגעטראָגען דעם נייעם געדאַנק פון דער אַלטער, דאַרף ער גראָד אָנטרעפען אויף אַ שמועס וועגען דער אַלטער?... שטענדיג איז איהם דאָס אויסגעקומען זעהר מאָדנע. דער דאָזיגער געוועהנליכער שיינק־שמועס האָט אויף איהם געהאַט אַן אונגעהויערע ווירקונג ביי דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון דער זאַך: גלייך ווי דאָס וואָלט טאַקע זיין עטוואָס באַשערטעס פון מזל, עטוואָס פון פריהער באַשטימטעס — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

זיך צוריקגעקעהרט פון סענגאַ־פּלאַץ. האָט ער זיך אַ וואָרף געטאָן אויפ'ן קאַנאַפּע און איז אַזוי אַ גאַנצע שעה אָפּגעזעסען, זיך ניט אַ ריהר צו געבען. ס'איז געוואָרען פינסטער; קיין ליכט האָט ער ניט געהאַט. נאָר ס'איז איהם אפילו גאָר ניט איינגעפאַלען אָנצוצינדען פייער. ער האָט זיך קיינמאָל ניט געקענט דערמאָנען: האָט ער וועגען עפּעס דאַן געטראַכט? ער האָט דערפיהלט דאָס פריהערדיגע פיבער, דעם פראָסטיגען שוידער און האָט זיך מיט גרויס פאַרגניגען דערמאָהנט, אַז אויפ'ן קאַנאַפּע קען מען זיך אויך לעגען. באַלד איז איהם באַפאַלען אַ שטאַרקער, בלייערנער שלאָף, וואָס האָט איהם אַזוי ווי געשטיקט.

אַזוי האָט ער געשלאָפען לאַנג, ווי קיינמאָל ניט, און אָהן חלומות. נאַסטאַסיאַ'ן, וואָס איז צו איהם אַריינגעקומען אויף מאָרגען פריה אַ זייגער צעהן, האָט זיך איהם קוים דערוועקט. זי האָט איהם געבראַכט טיי מיט ברויט. דער טיי איז דאָסמאָל אויך געווען שוואַך און אין איהר אייגענעם טשייניק.

— אַ מין פּאַפּען דאָס איז! — האָט זי אויפגעבראַכט אויסגע־שריען, — טוט גאָר ניט און שלאָפט!

ער האָט זיך מיט מאַטערניש אויפגעהויבען. דער קאָפּ האָט איהם וועה געטאָן. ער האָט זיך געפּרובט שטעלען אויף די פיס, זיך אַ דרעה געטאָן איבער'ן צימער און איז ווידער אַ פאַל געטאָן אויפ'ן קאַנאַפּע.

— ווידער שלאָפען! — האָט נאַסטאַסיא אַ געשריי געטאָן — דו ביסט אפשר קראַנק צי וואָס?

ער האָט גאָרנישט געענטפערט.

— טיי ווילסטו?

— שפּעטער אַ ווייל, — האָט ער מיעד אַרויסגערעדט, שלי־סענדיג ווידער די אויגען און זיך אָפּקעהרענדיג צום וואַנד.

— ביסט אוודאי אין דער אמת'ן ניט געזונד, — האָט זי געזאָגט און איז אַרויסגעגאַנגען.

צוויי אַ זייגער איז זי ווידער אַריינגעקומען מיט זופּ. ער איז געלעגען ווי פריהער. דער טיי איז געשטאַנען ניט־גערירט. נאַס־טאַסיא איז אַזש ברוגז געוואָרען און האָט איהם מיט כעס גענומען וועקען

— וואָס טוכינעסטו? — האָט זי אויסגעשריען, קוקענדיג אויף איהם מיט כעס.

ער האָט זיך עטוואָס אויפגעהויבען און זיך געזעצט, האָט איהר אָבער גאָרנישט געזאָגט און אַראָפּגעלאָזט די אויגען צו דער ערד.

— ביסט קראַנק צי ניט? — האָט נאַסטאַסיא געפרעגט און ווידער ניט געקריגען קיין ענטפער.

— וואָלסט כאָטש אַ ווייל אַרוים אין דרויסען, — האָט זי גע־זאָגט נאָך אַ קליינעם שווייגען, — שעפּען אַ ביסעל לופט. און עסען ווילסטו, צי ניט?

— שפּעטער, — האָט ער שוואַך געענטפערט, — געה אוועק!

און האָט אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט.

זי איז געשטאַנען נאָך אַ ווייל, האָט אויף איהם אַ קוק געטאָן מיט אַ רחמנות־פּנים און איז אַרוים.

אין אַ ווייל אַרום האָט ער אויפגעהויבען די אויגען און האָט לאַנג באַטראַכט דעם טיי מיט די זופּ. דערנאָך האָט ער גענומען אַ

שטיקעל ברויט, א לעפעל און האט אנגעהויבען עסען.
ער האט אויפגעגעסען זעהר ווייניג, אהן אפעטיט, א לעפעל דריי־פיער ,אזוי ווי מאַשינאַל. דער קאָפּ האט ווייניגער וועה געטאָן. אָפּגעגעסען מיטאג, האט ער זיך ווידער אויסגעצויגען אויפ'ן קאנאפּע, אבער אנטשלאָפען ווערען האט ער שוין ניט געקענט, און ער איז געלעגען אהן באוועגונג, מיט'ן פּנים אראָפּ, איינגענורעט דאָס געזיכט אין קישעלע. ער האט אלץ גע'חלומ'ט און די חלומות זיינען אלץ געווען אזוינע מאָדנע: אָפּטער און אָפּטער איז איהם פאָרגעקומען, אז ער איז ערגעץ אין אפריקא, אין מצרים, אין עפּעס א אַאזיס. דער קאראוואן רוהט, רוהיג ליעגען די קעמלען; ריננט און ארום וואקסען פּאַלמענבוימער; אלע עסען מיטאג, ער אבער טרינקט אלץ וואַסער, גלייך פון טייך, וואס פליצט מורמלענדיג טאקע דאָ ביי דער זייט, און ס'איז אזוי קיהל, און דאָס בלויע וואסער איז אזוי הערליך, אזוי הערליך, און קאלט, און שטראָמט איבער פארשידענפארביגע שטיינער און איבער אזא קלאָרען זאמד, געשפּריינקעלט מיט גאָלדענע שטיינדלעך... פּלוצלונג האט ער דייטליך דערהערט א זייגער שלאָגען. ער האט א ציטער געטאָן, איז צו זיך געקומען, האט עטוואס אויפגעהויבען דעם קאָפּ, א קוק געגעבען אין פענסטער, האט באַרעכענט, ווי שפּעט עס קען זיין, און איז פּלוצלונג אויפגעשפּרונגען, שוין אינגאַנצען געקומען צו זיך, גלייך ווי איינער וואָלט איהם א ריס געטאָן פון קאנאפּע אראָפּ. אויף די שפּיץ פינגער איז ער צוגעגאַנגען צום טהיר, האט זי שטיל א ביסעלע אויפגעמאכט און זיך גענומען צוהערען אונטען צו די טרעפּ אראָפּ. דאָס הארץ האט איהם שרעקליך געקלאַפּט. נאָר אויף די טרעפּ איז אלץ געווען שטיל, גלייך ווי אלע וואָלטען שלאָפען... משונה'דיג ווילד איז איהם אויסגעקומען, וואָס ער איז אזוי אָפּגעשלאָפען פון נעכטען אָן און האט נאָך גאָרנישט אויפגעטאָן, גאָרנישט צוגעגרייט... ס'קען זיין, אז עס האט שוין אודאי געשלאָגען זעקס א זייגער... און אן אומגעוועהנליכע פיבערהאַפטע, עפּעס א מין משוגע'נערוויזע ריהרעוודיגקייט האט איהם פּלוצלונג באַהערשט, אנשטאָט שלאָף און טעמפּקייט. איבריגענס האט ער ניט לאַנג געדאַרפט זיך צוגרייטען. ער האט אנגעשטרענגט אלע כחות, ער זאָל אלעם אין זינען האָבען און גאָרניט פארגעסען; און דאָס הארץ האט אלץ געקלאַפּט, געשלאָגען אזוי, אז איהם איז שווער געוואָרען צו

אַטעמען. ערשטענס, האָט מען געדאַרפט מאַכען „ שלייף און צו־
נייהען צום מאַנטעל — אַן אַרבייט אויף אַ רגע. ער האָט אַריינגערוקט
די האַנט אונטער׳ן קישען און האָט אַרויסגעשלעפּט פון צווישען די
וועש, וואָס איז דאָרט געווען פאַרשטעקט, זיינס אַן אַלט צופאַלען ניט־
געוואַשען העמד. ער האָט פון איהם אויסגעריסען אַ שטיק ביי אַ
ווערשאַק די ברייט און ביי אַ האַלב אַרשין די לענג. האָט עס צונויפ־
געלעגט אין צווייען, האָט אויסגעטאָן זיין ברייטען מויער־שטאַרקען
זומער־מאַנטעל, וואָס איז געווען פון עפּעס אַ דיקען שטאָף (זיין איינ־
אונאייִנציגער אויבער־בגד) און האָט אַנגעהויבען אַנצונייהען ביידע
עקען באַנד אונטער דעם לינקען אַרים פון אינווענייג. די הענט האָבען
איהם געציטערט ביים נייהען. דאָך האָט ער דאָס ווי עס איז פּאַרט
צוגענייהט אַזוי, אַז ווען ער האָט ווידער אָנגעטאָן דעם מאַנטעל, איז
פון דרויסען גאָרניט געווען קענטיג. אַ נאָדעל־פּאָדים איז שוין ביי
איהם לאַנג געווען אַנגעגרייט און איז געלעגען אויפ׳ן טישעל, אין אַ
פּאַפּירעל. און וואָס עס אַנבעלאַנגט צום שלייף, איז דאָס געווען אַן
אייגענער אייִנפאַל זיינער, זעהר אַ קלוגער: די שלייף איז געווען באַ־
שטימט פאַר דער האַק. מען האָט דאָך אין דער אמת׳ן ניט געקענט
טראָגען אויפ׳ן גאַס אַ האַק אין די הענט. און ווען מען זאָל אַפילו
באַהאַלטען אונטער׳ן מאַנטעל, וואָלט מען אַלץ געדאַרפט צוהאַלטען
מיט דער האַנט, און עס וואָלט געווען קענטיג. איצט אַבער, אַז ער
האָט צוגענייהט די שלייף, האָט ער נאָר געדאַרפט אַריינרוקען אַהין
די האַק, און זי וועט זיך רוהיג הענגען אינוועניג, אונטער׳ן אַרים, דעם
גאַנצען וועג. און אַריינגעשטעקט די האַנט אין קעשענע פון מאַנטעל,
האָט ער אויך געקענט צוהאַלטען דעם שטיל, ער זאָל זיך ניט באַמבלען:
און אַזוי ווי דער מאַנטעל איז געווען גענוג ברייט, אַן אמת׳ער זאַק,
איז פון דרויסען ניט געווען קענטיג, אַז ער האַלט עפּעס צו אין קע־
שענע מיט דער האַנט. די דאָזיגע שלייף האָט ער צוגעטראַכט שוין
אויך מיט אַ וואָכען צוויי צוריק.

געענדיגט דערמיט, האָט ער אַריינגעשטעקט די פינגער אין אַ
קליין שפּעלטעלע צווישען זיין „טערקישען“ דיוואַן און דער פּאָד־
לאָגע, האָט אַ שאַר געטאָן דאָרט אין דעם לינקען ווינקעל און אַרויס־
געשלעפּט דעם מ ש כ ו ן, וואָס ער האָט שוין לאַנג צוגעגרייט און
געהאַלטען דאָרט פאַרבאָרגען. דאָס איז געווען אַ הילצערן, גלאַט אָפּ־

געהעבעלט ברעטעלע, די גרויס און די גרעב ווי ווערליג עס דארף זיין אזילבערנער פארט־טאבאק. דאָס דאָזיגע ברעטעלע האָט ער צופעליג געפונען ערגעץ אין א הויף, וואו ס'איז געווען עפּעס א ווארש־טאט. דערנאָך ערשט האָט ער צוגעגעבן צו דעם ברעטעלע א גלאט און דין אייזערן פאסיקעל, אפנים פון עפּעס אפּגעבראכען, וואָס ער האָט אויך דאמאָלס טאקע געפונען אויף דער גאס. צוזאמענגעלעגט ביידע ברעטלעך, פון וועלכע דאָס אייזערנע איז געווען קלענער פון'ם הילצערנעם, האָט ער זיי זעהר פעסט צונויפגעבונדען אינאיינעם מיט א פאָדעם, איינס אין דער לענג, דאָס אנדערע אין דער ברייט; דער־נאָך האָט ער געמאכט זעהר א פיין פּעקעלע, איינגעוויקעלט אין ריין ווייס פאפיר און פארבונדען אזוי, עס זאָל זיין ניט לייכט פונאנדער־צובינדען. דערמיט האָ טער געמיינט אפּצואווענדען אויף א ווײַלע דער אלטערס אויפמערקזאמקיים, — זי וועט זיך נעהמען עסק'ן מיט'ן פעקעלע, וועט ער האבען צייט זיך ארומצוקוקען. דאָס אייזערנע פא־סיקעל האָט געדארפט צוגעבען מעהר וואָג, די אלטע זאָל זיך כאָטש אין דער ערשטער ווײַלע ניט ארומזעהן, אז דער „חפץ" איז א היל־צערנער. דאָס אלעס האָט ער ביז א צייט געהאלטען אונטער'ן דיוואן. ווי נאָר ער האָט ארויסגענומען דעם משכון, האָט זיך פלוצלונג געלאָזט הערען ערגעץ אויפ'ן הויף עמיצענס א קול:

— שוין די זיעבענטע שעה!

— די זיעבענטע שעה! אַ, גאָט מיינער!

ער האָט זיך א לאָז געטאָן צום טהיר, זיך צוגעהערט, א כאַפּ געטאָן דעם הוט און גענומען שטייגען פון זיינע דרייצעהן טרעפּ אראָפּ, פארזיכטיג און שטיל, ווי א קאַץ. איצט איז נאָך געבליבען די רעכטע שווערע ארבייט — ארויס'גנב'ענען פון קיך די האַק... אז עס דארף אפּגעטאָן ווערען מיט א האַק — דאָס איז ביי איהם שוין לאַנג געווען באשטימט. ער האָט אפילו געהאַט א צונויפגעלעגט גאָר־טען־מעסערל, אבער אויף א מעסער, און איבערהויפּט אויף זיינע כחות, האָט ער זיך ניט געקענט פארלאָזען, דעריבער איז ביי איהם פעסט געבליבען, מיט א האַק. אגב דארף מען אויפמערקזאם מאכען אויף א מערקווירדיגע זאַך בנוגע צו די אלע פעסטע באשליסען, וואָס ער האָט אנגענומען אין דעם דאָזיגען ענין. די דאָזיגע אלע באשליסען האָבען זיך אויסגעצייכענט מיט א זעלטענער אייגענשאפט: וואָס פעס־

טער ער האָט זיי אַנגענומען, אַלץ מאָס'ער, אונזיניגער זיינען זיי איהם גלייך אין די אויגען געוואָרען. ניט קוקענדיג אויף דעם גאַנ־צען פיינליכען אינוועניגסטען קאַמפף, וואָס ער האָט דורכגעמאַכט, האָט ער דאָך פאַר דער גאַנצער צייט אפילו קיין איין רגע ניט גע־גלויבט, אַז דער געדאַנק זיינער זאָל פאַרווירקליכט ווערען.

און ווען עס וואָלט אפילו ווען עס איז אויסגעקומען אַזוי, אַז אַלצ־דינג ביז איטליכעס פּיצעלע וואָלט ער שוין געהאַט פאַרטיג אין זיינען ענדגילטיג באַשלאָסען און דאַ וואָלט שוין קיין שום צווייפעל ניט בלייבען, — וואָלט ער, דאַכט זיך, אויך דאַן זיך אָפּגעזאָגט פון גאַנ־צען פּלאַן, ווייל ס'וואָלט איהם אויסגעקומען אונזיניג, אונגעהויער ווילד און אונמעגליך. אָבער ס'איז נאָך געבליבען אַ ים ספקות און ניט־באַשלאָסענע פּונקטען. וואָס עס אַנבאַלאַנגט דעם פּונקט, וואו צו קריגען אַ האַק, איז דאָס געווען אַזאַ קלייניגקייט, וועלכע האָט איהם אפילו אויף אַ האָהר ניט באַקימערט, ווייל קיין לייכטערע זאַך האָט גאָר ניט געקענט זיין. מחמת נאַסטאַסיאַ פלעגט אַלע ווייל ניט זיין אין שטוב, איבערהויפּט פאַרנאַכטליך: פלעגט אַוועקלויפען אָדער צו די שכנים אָדער אין קלייטעל אריין, און די טהיר פלעגט זי שטענדיג לאָ־זען אָפען. די בעל־הבית'טע פלעגט נאָר דערפאַר שטענדיג האָבען מיט איהר צו טאָן — אַלזאָ האָט מען נאָר באַדאַרפט שטילערהייד אריינ־געהן און זי אַוועקלעגען. ער קען דאָך נאָך אָבער קומען אין אַ שעה אַרום פּונקט דאַן, ווען נאַסטאַסיאַ וועט זיין אין קיך, דאַרף מען, פאַר־שטעהט זיך, — פאַרבייגעהן און וואַרטען, ביז זי וועט ווידער אַרויס. און ווי וועט זיין, אַז זי וועט זיך דערוויילע כאַפּען, אַז די האַק איז נישטאָ, וועט נעהמען זוכען און אַקערן, וועט מאַכען קולות, — אַט איז שוין פאַרהאַן אַ חשד, וועניגסטענס עטוואָס וואָס פיהרט אַרויף אויף אַ חשד.

נאָר דאָס זיינען אַלץ געווען קלייניגקייטען, וועגען וועלכע ער האָט אפילו ניט אַנגעהויבען צו טראַכטען, און ס'איז טאַקע קיין צייט ניט געווען. ער האָט געטראַכט וועגען דעם ע י ק ר און די קלייניגקייטען האָט ער אָפּגעלעגט ביז דאַן, ווען ער אַליין ו ו ע ט ז י ך א י ן אַ ל ץ א י ב ע ר צ י י ג ע ן. דאָס איז אָבער געווען אַבסאָלוט אונמעגליך, וועניגסטענס האָט זיך איהם עס אַזוי געדאַכט. אַזוי, למשל, האָט ער בשום אופן ניט געקענט באַגרייפען, אַז ער וועט ווען עס

איז אויפהערען צו טראכטען, וועט אויפשטעהן — און וועט אוועק־ געהן אהינצו... אפילו די אייערנעכטיגע ר ע פ ע ט י צ י ע זיינע (דאָס הייסט, דער באזוך, וואָס ער האָט געמאכט דער אלטער מיט דער כונה וואָס בעסער צו באטראכטען דעם אָרט) האָט ער נאָר ג ע־ פּ ר ו ב ט מאכען, אבער ס׳איז ניט געווען זעהר ערנסט, נאָר אזוי זיך, ווי איינער רעדט: „איך וועל געהן און וועל א פּרוב טאָן, זאָל שוין זיין אַן עק מיט די חקירות!" — ער האָט אבער באלד ניט אויס־ געהאלטען, א שפּיי געטאָן און אנטלאָפען מיט א ווילדען כעס אויף זיך אליין. פון דער אנדערער זייט אבער איז דאָך שוין אויסגעקומען, אז מיט דער פראגע פון דער מאָראלישער זייט איז ער שוין לאנג פאַר־ טיג געוואָרען: זיין פּלפּול האָט זיך אויסגעשארפט ווי א גאָלמעסער, און ער אליין האָט שוין אויך ניט געפונען אין זיך קיינע לאָגישע ווי־ דערשפּרוכען. נאָר אין דעם פאל האָט ער זיך פשוט אליין ניט געקענט גלויבען, און האָט מיט אַן איינגעשפּארטער עקשנות געזוכט קשיות אומעטום, גלייך ווי איינער וואָלט איהם געצוואונגען און געטריבען דערצו. און דער לעצטער טאָג, וואָס איז אנגעקומען אזוי אומגעריכטט און וואָס האָט מיט איינמאָל געמאכט א סוף צו אלצדינג, האָט אויף איהם געהאט א מין מעכאנישע ווירקונג: גלייך ווי איינער וואָלט איהם גענומען פאַר׳ן האנט און א ציה געטאָן נאָך זיך, דרינגליך, בלינד, מיט אַן אוננאטירליכער קראפט, ניט שטעלענדיג קיין פראגען. גלייך ווי זיין קלייד האָט זיך איינגעדרעהט אין א ראָד פון א מאשין, וועלכע האָט איהם אליין אויך גענומען אריינשלעפּען אין זיך.

צום ערשטען — שוין אפילו מיט א צייט צוריק — האָט איהם אינטערעסירט איין פראגע: פאַרוואָס עפּעס ווערען אזוי לייכט ענט־ דעקט און ארויסגעגעבען אלע פארברעכענס, און פאַרוואָס איז אזוי לייכט צו געפינען די שפּורען פון אלע פארברעכער? ביסלעכווייז איז ער געקומען צו די פארשידענסטע און אינטערעסאנטסטע אויספיהרען: נאָך זיין מיינונג נאָך איז אויסגעקומען, אז די הויפּטאורזאכע שטעקט ניט אזוי אין דער מאטעריעלער אונמעגליכקייט צו פאַרבאָרגען דאָס פארברעכען, ווי אין דעם פארברעכער אליין: דער פארברעכער אליין אָבער, און איבערהויפּט יעדערער פארלירט אין דעם מאָמענט פון פאַר־ ברעכען די ווילענסקראפט און דעם פארשטאנד און ווערט נאָך, פאַר־ קעהרט, אונגעהויער לייכטזיניג, ווי א קינד, און דאָס קומט פאַר גראד

אין דעם מאמענט, ווען ס׳איז איבערהויפט נויטיג צו זיין אויסגערע־כענט און פארזיכטיג. ער איז געקומען צו דער איבערצייגונג, אז די דאזיגע אפשוואכונג פון פארשטאנד און ווילענסקראפט באהערשט דעם מענשען ווי א מין קראנקהייט, ענטוויקעלט זיך ביסלעכווייז און א קור־צע צייט פאר דעם פארברעכען דערגרייכט זי די העכסטע שטופע; זי הערט ניט אויף אין דעם מאמענט פון דעם פארברעכען און א קור־צע צייט נאך איהם, — עס ווענדט זיך אן דעם כאראקטער פון פאר־ברעכער: דערנאך געהט עס פאריבער, ווי עס געהט פאראיבער יעטווע־דער קראנקהייט. די פראגע אבער: צי איז די קראנקהייט די סבה פון פארברעכען, אדער, פארקעהרט, דאס פארברעכען אליין האט שוין אזא טבע מיטצובריינגען אזא מין קראנקהייט? — די דאזיגע פראגע איז ער ניט געווען אימשטאנד צו פארענטפערן.

געקומען צו אזוינע אויספיהרען, האט ער באשלאסען, אז מיט איהם זעלבסט, ביים אויספיהרען זיין פלאן, קען ניט טרעפען אזעלכע קרענקליכע איבערקעהרענישען; ביי איהם וועט די ווילענסקראפט און דער פארשטאנד ניט געמינערט ווערען אויף א האהר, פאר דער גאנ־צער צייט, וואס ער וועט פארווירקליכען זיין אויפטו, און דאס איז איינפאך דערפאר, ווייל זיין אויפטו איז „ניט קיין פארברעכען“... מיר וועלען איבערהיפען דעם גאנצען פראצעס, וועלכער האט איהם גע־בראכט צו דער דאזיגער איבערצייגונג; מיר זיינען שוין אזוי אויך צופיעל פארלאפען פאראויס... מיר וועלען נאר צוגעבען, אז די פאק־טישע, ריין־מאטעריעלע שוויריגקייטען פון זיין פלאן האבען איהם זעהר ווייניג אינטערעסירט. „מען דארף נאר ניט פארלירען איבער זיי די גאנצע ווילענסקראפט און דעם גאנצען פארשטאנד, וועלען זיי אלע בייגעקומען ווערען, ווען עס וועט קומען זייער צייט, ווען מען וועט דארפען קלאר ווערען אין אלע קלענסטע פרטים און איינצעלהייטען פון דעם פלאן“... דער פלאן האט אבער ניט אנגעהויבען צו פארווירקליכט ווערען. אין זיינע ענדגילטיגע באשליסען האט ער געגלויבט זעהר ווע־ניג, און ווען ס׳האט געשלאגען די שעה, איז אלץ אויסגעקומען גאר ניט אזוי, ווי ער האט באשלאסען, עפעס אזוי ווי אומגערן, זאגאר כמעט אומגעריכט.

נאך איין נארישע קלייניגקייט האט איהם אינגאנצען אפהענדיג געמאכט.

נאָך איידער ער איז פון די טרעפּ אראָפּ און צוגעקומען צו דער בעל־הבית׳טעם קיך, וואָס איז, ווי שטענדיג, געשטאַנען אָפען, האָט ער פאָרזיכטיג געכאַפּט א קוק אהין, געוואָהר צו ווערען, צי איז דאָרט אמאָל נישטאָ די בעל־הבית׳טע, און אויב זי איז נישטאָ, צי זיינען גוט פארמאכט די טהירען אין איהר צימער אריין, זי זאָל ווי עס איז פון דאָרט ניט ארויסקוקען, ווען ער וועט אריינגעהן נאָך דער האַק? ווי גרויס איז אבער געווען זיין איבערראַשונג, ווען ער האָט פּלוצלונג דער־זעהן, אז נאַסטאַסיאַ איז דאָסמאָל ניט נאָר אין קיך, נאָר איז אפילו שטאַרק פארנומען: נעהמט ארויס פון קאָרב דאָס וועש און הענגט עס פונאַנדער אויף שטריק! דערזעהן ראַסקאָלניקאָוו׳ן, האָט זי גע־לאָזען די ארבייט, זיך צוגעקעהרט צו איהם און די גאַנצע צייט איהם נאָכגעקוקט, ביז ער איז אוועק. ער האָט אָפּגעקעהרט די אויגען און איז פאַרבייגעגאַנגען, גלייך ווי ער וואָלט גאָרנישט באַמערקט. אבער ס׳איז געווען א סוף צו זיין פּלאַן: נישטאָ קיין האַק! ער איז געווען אויסער זיך.

„און פון וואַנען האָב איך עס גענומען, — האָט ער געטראַכט, ארויסקומענדיג פון טויער, — פון וואַנען האָב איך עס גענומען, אז זי וועט איצט ניט זיין אין דער היים! פון וואַנען, פון וואַנען, פון וואַנען איז עס ביי מיר געווען באַשטימט?“ ער איז געווען אינגאַנצען דערשלאָגען, ער האָט זיך געפיהלט עפּעס אזוי ווי ערנידעריגט. פאַר כעס האָט ער געוואָלט לאַכען פון זיך אליין... א ווילדער, טיערישער צאָרן האָט אין איהם אויפגעברויזט...

ער איז פאַרטראַכט געבליבען שטעהן אין טויער. געהן אין גאַס, סתם אזוי, לפנים וועגען, שפּאַצירען, האָט איהם געעקעלט, זיך צו־ריקקעהרען אהיים — איז איהם געווען נאָך ערגער. „אַזאַ געלעגענ־הייט פאַרלאָרען אויף אייביג!“ האָט ער געשטאַמעלט, שטעהענדיג אָהן א ציעל אין טויער, פּונקט אנטקעגען דער פינסטערער לאָך פון דעם סטרוזשס וואוינונג, וואָס איז אויך געווען אָפען. פּלוצלונג האָט ער א ציטער געטאָן. פון דעם סטרוזשס קעמערל, א צוויי טריט ווייט פון איהם, האָט איהם עפּעס פון אונטער׳ן באַנק א פינקעל געטאָן אין די אויגען.. .ער האָט זיך ארומגעקוקט אויף אלע זייטען — קיינער איז ניט געווען. אויף די שפּיץ פינגער איז ער צוגעגאַנגען צו דעם סטרוזשס וואוינונג, איז פון די צוויי טרעפּלעך אראָפּ אונטען און האָט

מיט א שווינדעלער שטים א רוף געטאן דעם סטרוזש. „אודאי אזוי, ניטא אין דער היים! געווים גאר־וואס ארוים, אויפ'ן הויף מסתמא, ווייל די טיר איז איננאנצען אפען". ער האט זיך מיט אימפעט א לאז געטאן צו דער האק ־דאס איז געווען א האק) און האט זי ארויסגעשלעפט פון אונטער דער באנק, וואו זי איז געלעגען צווישען צוויי שייט האלץ; און טאקע דא אויפ'ן ארט, נים ארויסגעהענדיג, האט ער זי אריינגע־רוקט אונטער'ן ראק, פארלעגט די הענט אין די קעשענעס און איז ארויס פון דארטען; קיינער האט נים געזעהן. „דער טייוועל אליין האט מיר געהאלפען", האט ער א טראכט געטאן מיט א מאדנעם שמיי־כעל. דער דאזיגער צופאל האט איהם צוגעגעבען גאר אן אנדער מין מוטה.

ער איז געגאנגען לאנגזאם, מיט ג ע ז ע צ ט ע טריט, נים געאיילט, נים ארויסצורופען קיין חשד. ער האט ווייניג־וואס זיך אומגעקוקט אויף די פארבייגעהער, אויף זייערע פנימ'ער האט ער גאר־נים געקוקט און האט זיך באמיהט צו לאזען זיך מערקען וואס ווע־ניגער. דא האט ער זיך דערמאהנט אן זיין הוט. — „א, גאט מיי־נער! דאכט זיך, געלט געהאט אייערנעכטען, און האב נים געקענט אויסטוישען אויף א היטעל!" א פלוך האט זיך איהם פון הארצען ארויסגעריסען.

צופעליגערווייז אריינקוקענדיג מיט איין אויג אין א קלייטעל, האט ער דארט דערזעהן אויף א וואנד־זייגער, אז עס איז שוין צעהן מינוט אויף אכט. מען האט געמוזט זיך צואיילען און צו דער זעלבער צייט אנלענגען וועג: צום הויז צוגעהן הינטער ארום, פון דער אנדערער זייט...

פריהער, ווען ער פלעגט עס אלץ פארשטעלען אין דער פאנטאזיע, פלעגט ער אפטמאל מיינען, אז ער וועט זעהר מורא האבען. ער האט אבער איצט נים זעהר מורא געהאט, האט אפילו גאר קיין מורא נים געהאט. זיין קאפ איז איצט זאגאר געווען פארנומען אלץ מיט אזעלכע זייטיגע געדאנקען, אבער נים אויף לאנג. פארבייגעהענדיג יסופאווס גארטען איז איהם למשל איינגעפאלען, ווי גוט עס וואלט זיין אויסצובויען הויכע פאנאטען. — זיי וואלטען דאך אזוי אפפרי־שען די לופט אויף אלע פלעצער. ביסלעכווייז איז ער איבערגעגאנגען צו דער איבערצייגונג, אז ווען מען זאל פארברייטערן דעם זומער־גאר־טען אויפ'ן גאנצען מארספעלד און אהים דערצו נאך פאראייניגען מיט

דעם הויפישען מיכיילאָווער גאָרטען, וואָלט עס געווען די בעסטע און נוצליכסטע זאַך פאַר דער שטאָדט. דאָ האָט איהם פּלוצלונג פאַר־אינטערעסירט, פאַרוואָס עפּעס ציהט אַזוי דעם איינוואוינער פון די גרויסע שטעדט — דאַכט זיך, אפילו דאָן, ווען ער קען זיך באַגעהן אהן דעם — צו באַזעצען זיך פונקט אין יענע קוואַרטאַלען, וואו ס'זייַנען נישטאָ קיין פאָנטאַנען, און וואו ס'איז שטענדיג אַ שמוץ, אַ עיפּוש און מיסט. דאָ האָט ער זיך פּלוצלונג דערמאָנט זיינע אייגענע שפּאַצירען איבער'ן סעננאַ־פּלאַץ און ער איז אויף אַ רגע צו זיך גע־קומען. „וואָס פאַר אַ נאַרישקייטען עס קריכען מיר דאָס אין קאָפּ. האָט ער אַ טראַכט געטאָן. — ניין, שוין גלייכער וועגען קיין זאַך ניט טראַכטען!"

„אפנים די, וואָס מען פיהרט צו דער תליה, קלעפּען זיך אַזוי צו מיט'ן געדאַנק צו אַלע זאַכען, וועלכע טרעפען זיך זיי אין וועג", איז איהם פּלוצלונג איינגעפאַלען, אָבער נאָר אויף איין אויגענבליק, שנעל ווי אַ בליץ; ער האָט אַליין וואָס גיכער פאַרלאָשען דעם דאָזיגען גע־דאַנק... נאָר ס'איז שוין באַלד, אָט איז דאָס טויער. ערגעץ־וואו האָט אַ זייגער אויסגעשלאָגען איינס. „וואָס איז עס אַזוינס, איז שוין דען האַלב אַכט? עס קען ניט זיין, דער זייגער לויפט אודאי!"

אויף זיין מזל איז ער בשלום אריבערגעקומען דאָס טויער. נאָכ־מעהר, עפּעס אַזוי ווי עקסטרא צוליעב איהם, איז גראָד אין דער ווײַלע ארייַנגעפאָהרען אין טויער אַריין אַ מורא'דיגער וואָגען היי, וואָס האָט איהם אינגאַנצען פאַרשטעלט, ביז וואַנען ער איז אריבער דעם בראָם, און ווי נאָר דער וואָגען איז אַריינגעפאָהרען פון טויער אין הויף אַריין, האָט ער זיך בליצשנעל דורכגע'גנב'עט אויף רעכטס. דאָרט, אויף יע־נער זייט וואָגען, האָט מען געהערט, ווי עס האָבען געשריען און זיך געקריגט עטליכע שטימען; איהם האָט אָבער קיינער ניט באַמערקט און קיינער ניט באַגעגענט. אַ סך פענסטער, וואָס זייַנען ארויסגע־קומען צו דעם דאָזיגען אונגעהויערען פּיערעקעכטיגען הויף, זיינען איצט געווען אָפען, ער האָט אָבער דעם קאָפּ אין דער הויך ניט אויפ־געהויבען, ער האָט פאַר דעם מורא געהאַט. די טרעפּ צו דער אַלטער זיינען געווען נאָהנט, גלייך פון טויער רעכטס. ער איז שוין געווען אויף די טרעפּ.

קוים אָפּגעהאַקט דעם אָטעם און צוגעדריקט מיט דער האַנט דאָס

קלאַפּענדע האַרץ, אַנגעטאַפּט די האַק און נאָכאַמאָל זי צורעכט גע־מאַכט, האָט ער פאַרזיכטיג און שטיל געגומען שטייגען אויף די טרעפּ אַרויף, זיך צוהערענדיג אַלע רגע. נאָר אויף די טרעפּ איז איצט אויך קיינער ניט געווען; אַלע טיהרען זיינען געווען פאַרמאַכט; ער האָט זיך מיט קיינעם ניט געטראָפען. אמת, אויפ׳ן צווייטען שטאָק איז אַ ליידיגע דירה יאָ געשטאַנען איינגאַנצען אָפען און ס׳האָבען דאָרט געאַרבייט מאַליאַרעס, זיי האָבען זיך אָבער אַפּילו ניט אומגעקוקט. ער איז אַ ווײַלע שטעהן געבליבען, זיך באַטראַכט, און איז אַוועק ווייטער. געוויס וואָלט זיין גלייכער, ווען זיי וואָלטען דאָ ניט געווען, נאָר... ס׳איז דאָך מיט צוויי שטאָק העכער".

אָט איז שוין דער פיערטער שטאָק, אָט איז די טהיר, אָט איז אַנטקעגען די דירה, וואָס איז ליידיג. אין דריטען שטאָק איז די דירה וואָס אונטער דער אַלטערס, אויך קענטיג ליידיג: די וויזיט־קאַרטע, וואָס איז געווען צוגעשלאָגען צום טהיר מיט טשוועקלעך, איז אַראָפּ־געגומען, — אַרויסגעצויגען זיך!... ער האָט דעם אָטעם ניט געקענט אָפּכאַפּען. אויף איין אויגענבליק האָט זיך איהם אין מוח דורכגע־טראָגען אַ געדאַנק: „אפשר גאָר אַוועקגעהן?" ער האָט אָבער אויף דעם געדאַנק ניט געענטפערט און זיך גענומען צוהערען צו דער אַל־טערס טהיר: שטיל ווי אין אַ קבֿר. דערנאָך האָט ער זיך ווידער צו־געהערט צו די טרעפּ אַראָפּ, האָט געהערט לאַנג, מיט אַנשטרענגונג... דערנאָך האָט ער זיך אַ לעצטען מאָל אַרומגעקוקט, האָט זיך גע־בראַכט אין אָרדנונג, זיך צוגעגרייט, און האָט ווידעראַמאָל באַטראַכט די האַק אין דער שלייף. „איך מוז איצט זיין זעהר בלאַס... — האָט איהם געעקבערט אַ געדאַנק, — בין איך ניט אַמאָל צופיעל אויפגע־רעגט? זי איז אַלעמען חושד... אפשר נאָך אָפּוואַרטען אַביסעלע, ביז דאָס האַרץ וועט זיך איינשטילען?...

דאָס האַרץ האָט אָבער ניט אויפגעהערט. פאַרקעהרט, עפּעס אַזוי ווי אויף להכעיס, האָט עס געקלאַפּט שטאַרקער, שטאַרקער... ער האָט ניט אויסגעהאַלטען, האָט לאַנגזאַם אויסגעשטרעקט די האַנט צום גלעקעל און אָנגעקלונגען. אין אַ האַלבער מינוט אַרום נאָכאַמאָל אַ קלונג געטאָן, שוין שטאַרקער.

נאָר מען ענטפערט ניט. גלאַט קלינגען, איז געווען איבריג. און ס׳האָט ניט געטויגט פאַר איהם. די אַלטע איז געוויס געווען אין דער

היים, זי איז אבער פארדעכטיג און איינע אליין. ער האָט אביסעל געקענט איהרע געוועהנהייטען... און ער האָט נאָכאמאָל צוגעלעגט דאָס אויער צום טהיר. צי זיינען די געפיהלען זיינע געווען אזוי אויס־געשארפט (וואָס ס'איז שווער צו גלויבען). אָדער ס'איז באמת געווען לייכט צו דערהערען, ער האָט אבער פּלוצלונג דערהערט עפּעס אזוי ווי א מין פאָרזיכטיגען שאָרך מיט דער האנט ביים טהיר־שלאָס און א מין גערויש פון קליידער סאמע ביי דער טהיר. עמיצער איז באהאלטע־נערהייד געשטאנען ביים שלאָס און פּונקט ווי ער האָט זיך דאָרט צוגעהערט, באהאלטען פון אינוועניג, און אויך, דאכט זיך, צוגעלעגט דאָס אויער צום טהיר...

ער האָט זיך מיט א כיון א ריהר געטאָן און עפּעס ארויסגעשטאָ־מעלט, כדי צו באווייזען, אז איהם פאלט אפילו ניט איין זיך צו באַ־האלטען; דערנאָך האָט ער אָנגעקלונגען א דריטען מאָל, שוין אבער שטיל, מיושב'דיג, אָהן דער מינדסטער אונגעדולד. דערמאָהנענדיג דאָס אין א צייט ארום, דייטליך, קלאָר, איז איהם די גאנצע מינוט געבליבען אויסגעקריצט אין מוח אויף אייביג; ער האָט ניט געקענט פארשטעהן, פון וואנען האָט זיך עס ביי איהר גענומען אזוי פיעל שלויקייט, בפרט נאָך, אז דער מוח איז איהם אלע ווייל אזוי ווי טונ־קעל געוואָרען, און דעם קערפּער זיינעם האָט ער כמעט ווי נאָך ניט גע־פיהלט אויף זיך... אין א רגע ארום האָט זיך געלאָזט הערען, אז מען ריגעלט אָפּ די טהיר.

זיעבענטעס קאַפּיטעל.

די טהיר האָט זיך, אזוי ווי דאמאָלס, עטוואָס אויפגעעפענט אויף א קליין שפּעלטעלע, און ווידער האָבען אויף איהם ארויסגעקוקט פון דער פינסטערניש צוויי שארפע אויגען מיט א באהאלטענעם חשד. דאָ האָט ראסקאָלניקאָוו זיך צוטומעלט און איז באגאנגען זעהר א גרויסען פעהלער:

מורא האָבענדיג, אז די אלטע זאָל זיך ניט דערשרעקען צו בלייַ־בען מיט איהם איינע אליין, און ניט האָפענדיג, אז זיין אויסזעהן וועט איין איהר ערוועקען א צוטרוי צו איהם, האָט ער זיך א נעהם געטאָן פאַר דער טהיר און זי א ציה געטאָן צו זיך, כדי דער אלטער זאָל ווי עס איז ווידער ניט איינפאלען צו פארשפּארען זיך פון איהם. דער־

זעהען דאס, האט זי ניט א ריס געטאן די טהיר צו זיך צוריק, האט אבער אויך ניט ארויסגעלאזט די קליאמקע, און ער האט זי שיער ניט ארויסגעשלעפט צוזאמען מיט דער טהיר אויף די טרעפ ארויס. זע־הענדיג אבער, אז זי שטעהט אין דער גאנצער ברייט פון דער טהיר און לאזט איהם ניט דורכגעהן, האט ער זיך געלאזט געהן גלייך אויף איהר. יענע איז א דערשראקענע אפגעשפרונגען, האט עפעס געוואלט זאגען, נאר גלייך ווי דאס לשון האט איהר אפגענומען, האט זי אויף איהם אויסגעשטעלט א פאר צוגלאצטע אויגען.

— גוט מארגען, אלענא איוואנאוונא, — האט ער אנגעהויבען מיט א געמאכטער דרייסטער שטים, דער קול האט אבער ניט אויס־געהאלטען, זיך איבערגעריסען און גענומען ציטערן, — איך האב אייך... א זאך געבראכט... נאר קומט בעסער צו אהערצו... צו דער ליכטיגקייט...

און ניט ווארטענדיג אויף אן ענטפער, האט ער זיך אהן אן איינ־לאדונג געלאזט געהן גלייך אין צימער אריין. די אלטע האט זיך א ווארף געטאן נאך איהם; זי האט ווידער באקומען לשון.

— רבונו של עולם! וואס דארפט איהר דא?... ווער זענט איהר אזעלכער? וואס ווילט איהר?

— וואס רעדט איהר, אלענא איוואנאוונא... א באקאנטער אייע־רער... ראסקאלניקאוו... אט האב איך אייך א משכון געבראכט, וואס איך האב אייך אנומעלט צוגעזאגט...

און ער האט איהר געשטעקט דעם משכון אין האנט אריין.

די אלטע האט א קוק געטאן אויף דעם משכון, אבער גלייך האט זי זיך איינגעגעסען מיט די אויגען אין דעם אומגעבעטענעם גאסט. זי האט געקוקט שארף, בייז און מיט חשד. עס איז אריבער ביי א מי־נוט; איהם האט זיך אפילו אויסגעוויזען ביי איהר אין די אויגען עפעס א מין שפאטישער שמייכעל, גלייך ווי זי האט שוין אלץ פארשטא־נען. ער האט געפיהלט, אז ער פארלירט זיך, אז ס'איז איהם כמעט ווי שרעקליך, אויף אזוי פיעל שרעקליך, אז ווען זי קוקט, דאכט זיך, אויף איהם נאך א האלבע מינוט, אהן א ווארט אויסצורייידען, וואלט ער אנטלאפען פון איהר.

— וואס קוקט איהר מיך עפעס אזוי אן, איהר דערקענט מיך ניט? — האט ער פלוצלונג ארויסגערעדט אויך מיט א כעס. — אז

איהר ווילט, נעהמט, אניט וועל איך אוועקטראָגען צו אַן אַנדערן. איך האָב ניט קיין צייט.

ער האָט דאָס גאָר ניט געמיינט צו זאָגען, נאָר ס׳האָט זיך עפּעס אַזוי, גלייך ווי פון זיך, אויסגערעדט.

די אַלטע איז געקומען צו זיך, דער ענטשלאָסענער טאָן פון דעם גאַסט האָט איהר אָפּנים צוגעגעבען מוטה.

— טאָ וואָס ביסטו אריין מיט אַזאַ אימפּעט, יונגערמאַן... וואָס איז דאָס אַזעלכעס? — האָט זי געפרעגט, קוקענדיג אויפ׳ן משכון.

— אַ זילבערנער פּאַרט־טאַבאַק: איך האָב דאָך אייך דאַמאָלס געזאָגט.

זי האָט אויסגעשטרעקט די האַנט.

— וואָס זענט איהר עפּעס אַזוי בלאַס? זעהט, די הענט ציטערן ביי אייך אפילו! זיך אודאי געבאָדען, איאַ, יונגערמאַן?

ניין, אַ פיבער, — האָט ער געענטפערט מיט אַן אָפּגעהאַקטער שטים. — ממילא וועסטו בלאַס ווערען... ס׳איז נישטאָ וואָס צו עסען. — האָט ער צוגעגעבען, קוים אַרויסברייננענדיג די ווערטער פון מויל. די קרעפטען האָבען איהם ווידער פאַרלאָזען. דער ענטפער איז אָבער געלונגען: די אַלטע האָט גענומען דעם משכון.

— וואָס איז דאָס אַזוינס? — האָט זי געפרעגט, נאָך אַמאָל באַטראַכטענדיג ראַסקאָלניקאָוו׳ן פון קאָפּ ביז די פיס, און זיך משער געווען אויף דער האַנט וויפיעל עס קען ווענען.

— אַ זאַך... אַ פּאַרט־טאַבאַק... פון זילבער... גיט אַ קוק.

— עפּעס אַזוי ווי גאָרניט קיין זילבער... וואָס ער האָט עס אַ ביסעל אַנגעוויקעלט.

זיך מאַטערנדיג פונאַנדערצובינדען דאָס שנירעל און זיך אָפּ־קעהרענדיג צום פענסטער, צו דער ליכטיגקייט (אַלע פענסטער זיינען ביי איהר געווען פאַרמאַכט, כאָטש עס איז געווען צום דערשטיקט ווערען), האָט זי איהם אויף אַ קליינע ווייל אינגאַנצען געלאָזען און איז געבליבען שטעהן מיט׳ן הינטען צו איהם. ער האָט פונאַנדערגע־שפּיליעט דעם מאַנטעל און האָט אַרויסגעצויגען די האַק פון שלייף, אָבער נאָך ניט גאָר אינגאַנצען אַרויסגענומען, — ער האָט זי בלויז צוגעהאַלטען מיט דער רעכטער האַנט אונטער׳ן מאַנטעל. די הענט זיינען איהם געוואָרען שרעקליך אָפּגעשוואַכט. ער האָט ממש געהערט,

ווי זיי ווערען מיט רגע אלץ מע יווערט און אפגע־
חלש'ט. ער האט מורא געהאט, אז ער וועט די האק ניט איינהאל־
טען און וועט זי ארויסלאזען... פלוצלונג האט זיך איהם אזוי ווי דער
קאפ גענומען דרעהען.

— וואס האט ער עס דא אנגעוויקעלט! — האט די אלטע אויס־
געשריען מיט פארדראס און זיך א ריהר געטאן צו זיין זייט צו.

קיין איין אויגענבליק מעהר האט מען ניט געטארט פארלירען.
ער האט אינגאנצען ארויסגעצויגען די האק, האט זי מיט ביידע הענט
אויפגעהויבען אין דער הויך, און ניט פיהלענדיג וואס ער טוט, אהן
דער מינדסטער אנשטרענגונג, עפעס אזוי ווי מאשינאל, האט ער זי
אראפגעלאזט אויפ'ן קאפ מיט דער טעמפער זייט, אזוי ווי זיין כח
איז דערביי ניט געווען. ווי נאר ער האט אבער איינמאל אראפגע־
לאזט די האק, איז אין איהם גלייך געבוירען געווארען כח.

די אלטע איז, ווי שטענדיג, געגאנגען מיט א בלויזען קאפ. די
בלאנדע, ערטערווייז גרוי־געווארענע, שיטערע האהר איהרע, פעט אנ־
געשמירט, ווי געווענהליך, זיינען געווען פארפלאכטען אין א מייזעל־
שען צעפעל און ארונטערגעמאכט אונטער א שטיקעל קעמעל, וואס
האט איהר געשטעקט אויף דער פאטיליצע. דער קלאפ האט איהר גע־
טראפען אין רעכטען מיטען קאפ, ווייל זי איז געווען זעהר נידעריג.
זי האט א געשריי געטאן, אבער זעהר שוואך, און האט זיך פלוצלונג
א זעץ אראפ געטאן צו דער פאדלאגע, כאטש זי האט נאך אפילו בא־
וויזען אויפצוהויבען ביידע הענט צום קאפ. אין איין האנט האט זי
נאך אלץ געהאלטען דעם „משכון". דא האט ער מיט'ן גאנצען כח
א קלאפ געטאן איינמאל און דעם אנדערן, אלץ מיט דער טעמפער זייט
און אלץ אין רעכטען מיטען קאפ. דאס בלוט האט א פלייץ געטאן ווי
פון אן איבערגעקעהרט גלאז, און זי איז אנידערגעפאלען „פלאזאם"
אן דער ערד. ער איז אפגעטראטען אויף הינטען, האט איהר געלאזט
פאלען און זיך גלייך איינגעבויגען צו איהר פנים: זי איז שוין גע־
ווען טויט. די אויגען זיינען געווען צוגלאצט, גלייך ווי זיי וואלטען
וועלען ארויסשפרינגען, דער שטערן און דאס גאנצע געזיכט — צו־
קנייטשט און קראמפפהאפט צוקרימט.

ער האט אוועקגעלעגט די האק אויף דער פאדלאגע, נעבען דער
טויטער און האט גלייך אריינגעשטעקט די האנט אין איהר קעשענע.

זיך היטענדיג, דערביי ניט אויסצושמירען זיך אין בלוט. — איז דערזעלבער רעכטער קעשענע, פון וועלכער זי האָט פאַריגען מאָל ארויסגענומען די שליסלען. ער איז געווען פאַלקאָם ביים זינען, האָט שוין מעהר ניט געפיהלט קיין קאָפדרעהעניש, נאָר די הענט האָבען איהם נאָך אלץ געציטערט. שפּעטער האָט ער זיך דערמאָהנט, אז ער איז זאָגאר געווען זעהר אויפמערקזאם, פאָרזיכטיג, זיך אלץ געהיט, ער זאָל זיך ניט איינריכטען אין בלוט... די שליסלען האָט ער באלד ארויסגענומען; אלע זיינען זיי געווען אין איין קרענצעל, אויף א שטאָהלערן רייפעל. ער איז מיט זיי גלייך אוועקגעלאָפען אין שלאָפ־צימער. דאָס איז געווען זעהר א קליין צימער, מיט א גרויסען גלאָז־שראַנק הייליגע בילדער. ביי דער אנדערער וואנט איז געשטאַנען א גרויס בעט, זויבער פאַרבעט מיט א זיידענער קאָלדרע אויף וואַטע, צונויפגעשטוקעוועט פון כל המינים שטיקלעך. ביי דער דריטער וואנט איז געשטאַנען א קאָמאָד. און א מערקווירדיגע זאך, ווי נאָר ער האָט גענומען צופּאסען די שליסלען צום קאָמאָד, ווי נאָר ער האָט דערהערט זייער קלינגען, איז איהם ווי א שוידער דורך איבער'ן לייב. איהם האָט זיך פּלוצלונג פאַרוואָלט וואַרפען דאָס אלץ און אוועקגעהן. אָבער ס'האָט געדויערט נאָר איין אויגענבליק; אוועקגעהן איז שוין שפּעט געווען. ער האָט אפילו א שמייכעל געטאָן פון זיך אליין, און פּלוצלונג האָט איהם א צווייטער שוידערליכען געדאַנק א זעץ געטאָן אין קאָפּ. איהם האָט זיך מיט אמאָל אויסגעדאַכט, אז די אלטע לעבט נאָך אודאי און קען נאָך צו זיך קומען. געלאָזט די שליסלען און דעם קאָמאָד, איז ער אוועקגעלאָפען צוריק צום קערפּער, געכאַפּט די האַק און האָט זיך ווידער פאַרמאָסטען איבער דער אלטער, האָט אָבער די האַק ניט אראָפּגעלאָזט. ס'איז קיין צווייפעל ניט געווען, אז זי איז טויט. ער האָט זיך איינגעבויגען, און זי באטראַכט פון דער נאָהנט. און האָט דערזעהן, אז דער שאַרבען איז געווען צושמעטערט און אפילו אראָפּגעזעצט עטוואָס אויף א זייט. ער האָט געוואָלט אָנטאַפּען מיט'ן פינגער, האָט אָבער צוגעכאַפּט די האַנט; מען האָט אזוי אויך געזעהן. דערווייל איז אָנגעלאָפען א גאַנצער טייך בלוט. פּלוצלונג האָט ער דערזעהן ביי איהר אויפ'ן האַלז א שנירעל; ער האָט עס א ריס געטאָן, עס איז אָבער געווען זעהר פעסט און האָט זיך ניט אָפּ־געריסען. אויסערדעם איז עס געווען אָנגענעצט אין בלוט. ער האָט

דאס געפרובט אזוי ארויסשלעפן פון אונטער'ן בוזים, נאר עפעס האט נים געלאזען און זיך פארהאקט. אונגעדולדיג האט ער זיך ווידער פאר־מאסטען מיט דער האק, איבערצוהאקען דאס שנירעל דא טאקע אויפ'ן האלז, האט עס אבער ניט געוואגט צו טאן, און מיט גרויס מיה אפ־גע'סק'ט זיך א מינוט צוויי און איינגעשמירט די הענט און די האק אין בלוט, האט ער איבערגעשניטען דאס שנירעל, ניט אנריהרענדיג מיט דער האק דאס לייב, און האט עס אראפגענומען; ער האט קיין טעות ניט געהאט — א בייטעל. אויפ'ן שנירעל זיינען געווען צוויי צלמים, פון ציפרעסען־האלץ און פון מעש. אויסערדעם א הייליג ביל־דעל; און דערמיט צוזאמען איז געהאנגען א קליינער פארשמאלצע־נער זאמשענער בייטעל, מיט טא שטאהלען רייפעל און מיט א רינגע־לע. דער בייטעל איז געווען פול אנגעשטאפט; ראסקאלניקאוו האט איהם אריינגערוקט אין קעשענע, ניט ארומגעקוקט אפילו, די צלמים האט ער א וואָרף געטאן דער אלטער אויפ'ן הארצען, און זיך צו־ריקגעקעהרט אין שלאפצימער, דאסמאל די האק אויך מיטגענומען.

ער האט מורא'דיג געאיילט, זיך געכאפט פאר די שליסלען און זיך ווידער מיט זיי גענומען עסק'ן. נאר עפעס אלץ אזוי שלים'מזל'־דיג: זיי זיינען ניט צוגעקומען צו די שלעסער. ניט ווייל די הענט האבען איהם געציטערט, נאר ער פלעגט אלץ א טעות האבען: ער זעהט, דאכט זיך, למשל, אז ס'איז ניט דער שליסעל, ער קומט ניט צו, און שטופט פארט ווייטער. פלוצלונג האט ער זיך דערמאהנט און פארשטאנען, אז דער דאזיגער גרויסער שליסעל, מיט די צייהנדלעך, וואס האט זיך דא געבאמבעלט מיט אלע קלענערע שליסלען צוזא־מען, מוז געווים זיין גארניט פון קאמאד (ווי ס'איז איהם נאך אייער־נעכטען איינגעפאלען), נאר פון עפעס א רענצעל און אין דעם דאזי־גען רענצעל איז אודאי אלץ באהאלטען. ער האט געלאזט דעם קא־מאד און איז גלייך אונטערגעקראכען אונטער'ן בעט, — ער האט גע־וואוסט, אז אלטע פרויען שטעלען געוועהנליך זייערע רענצלעך אונ־טער'ן בעט. און עס איז טאקע געווען אזוי: ער האט געפונען א היבש רענצעל, מעהר ווי אן ארשין די לענג, מיט א האלבקיילעכדיגען דע־קעל, באשלאגען מיט רויטען סאפיאן, אויסגעזעצט מיט שטאהלענע טשוועקלעך. דער שליסעל מיט די צייהנדלעך איז פונקט צוגעקומען און געעפענט דאס רענצעל. אויבען, אונטער א ווייסען ליילעך, איז גע־

לעגען א האַזען־פּוטערל, באַצוויגען מיט רויטע צייג: אונטער׳ן פּער־טערל איז געלעגען א זיידען קלייד. דערנאָך א שאַל, און דאַרטען טיע־פער זיינען, דאַכט זיך, געלעגען נאָר שמאַטעס. פריהער פאַר אַלץ האָט ער גענומען ווישען זיינע אויסגעשמירטע הענט אין בלוט אָן דעם רויטען צייג. „עס איז רויט, נו, און אויף רויטען איז דאָס בלוט ניט קענטיג", האָט ער זיך איבערגעלעגט אין געדאַנק, און פּלוצלונג איז ער צו זיך געקומען: „מיין גאָט! איך ווער משוגע, צי וואָס?" האָט ער אַן אויפגעציטערטער א טראַכט געטאָן.

נאָר ווי ער האָט זיך צוגעריהרט צו די דאָזיגע שמאַטעס, איז גלייך פון אונטער׳ן פוטערל ארויסגעפאַלען א גאָלדענער זייגער. ער האָט גענומען אַלץ איבערקעהרען. צווישען די שמאַטעס זיינען ווירק־ליך געווען פאַרשידענע גאָלדענע זאַכען, — קענטיג דורכ־אויס משכנות, אויסגעקויפטע און ניט־אויסגעקויפטע, — בראַסלע־טען, קייטעלעך, אויהרינגלעך, שפּילקעס א ד. ג. איייניגע זיינען געווען אין שיידלעך, אנדערע נאָר איינגעוויקעלט אין אַלטע צייטונגען, אבער פלייסיג און פּאַרזיכטיג, אין צווייענדיגע בויגענס, און איינגעבונדען ארום און ארום מיט שנירלעך. ניט געמאַכט קיין שהיות, האָט ער זיי גענומען פּאַקען אין די קעשענעס פון די הויזען און פון מאַנטעל, ניט־איבערקלייבענדיג און ניט פונאַנדערבינערדיג די פּעקלעך און די שייד־לעך: קיין סך אבער האָט ער ניט באַוויזען אַנצופּאַקען...

פלוצלונג האָבען זיך דערהערט טריט אין דעם צימער, וואו די אַלטע איז געלעגען. ער איז שטעהן געבליבען און איז שטיל געוואָרען ווי א געשטאָרבענער. נאָר אַלץ איז געווען אזוי שטיל, ס׳האָט זיך אַלזאָ אָפּגעדאַכט. נאָר באַלד האָט זיך דייטליך דערהערט א לייכט אויסגעשריי, אָדער אזוי ווי עמיצער וואָלט שטיל און אָפּגעהאַקט א קרעכץ געטאָן און אנטשוויגען געוואָרען. דערנאָך ווידער א טויטע שטילקייט, ביי א מינוט אָדער צוויי. ער איז געזעסען אויף די קניה ביים קעסטעל און געוואַרט מיט אן איינגעהאַלטענעם אָטעם, נאָר מיט אַמאָל איז ער אויפגעשפּרונגען, א חאַפּ געטאָן די האַק און איז ארויס־געלאָפען פון שלאָפצימער.

אין מיטען צימער איז געשטאַנען ליזאַוועטאַ מיט א גרויסען פּאַק אין די הענט האָט שטאַר געקוקט אויף די דער׳הרג׳עטע שוועס־טער, ווייס ווי א טוד און אזוי ווי ניט האָבענדיג קיין כח א געשריי

צו טאָן. דערזעהן איהם, ווי ער איז ארויסגעלאָפען, האָט זי גענומען ציטערן ווי א בלאַט, דאָס גאַנצע געזיכט איהרס האָט זיך קראַמפּפ־האַפט פאַרקרימט; זי האָט אויפגעהויבען די האַנט, האָט געוועזן פֿו־נאַנדערגעעפענט דאָס מויל, דאָך האָט זי קיין געשריי ניט ארויסגע־לאָזט און האָט זיך לאַנגזאַם פון איהם גענומען אפּרוקען אויף הינ־טערוויילכס אין א ווינקעל, קוקענדיג איהם גלייך אין די אויגען אריין, אבער געשריען האָט זי נאָך אַלץ ניט, גלייך ווי איהר וואָלט פעהלען אָטעם אויף א געשריי. און אויף אזוי פיעל איז די דאָזיגע אומגליקליכע ליזאַוועטאַ געווען פון שטענדיג תמ׳עוואטע, דערשלאָ־גען און אנגעשראָקען, אז אפילו די האַנט האָט זי ניט אויפגעהויבען צו פארשטעלען זיך דאָס פּנים, כאָטש דאָס איז געווען די נאַטיר־ליכסטע באַוועגונג, וואָס זי האָט אין דעם מאָמענט געמוזט מאַכען. ווייל די האַק האָט זיך אויפגעהויבען פּונקט איהר איבער׳ן פּנים. זי האָט נאָר קוים־קוים עטוואָס אויפגעהויבען איהר פרייע לניקע האַנט, ווייט נאָך צום פּנים צו, און האָט זי לאַנגזאַם אויסגעשטרעקט איהם אנטקעגען, גלייך ווי זי וואָלט איהם וועלען אפּטרייבען. דער קלאַפּ האָט איהר געטראָפען פּונקט איבער׳ן שאַרבען, מיט דער שאַרפער זייט, און האָט מיט איינמאָל צוהאַקט דעם גאַנצען אויבערשטען טייל פון שטערן, כמעט ביז צו דער פּאַטיליצע. זי האָט גלייך א פאַל געטאָן, ווי א שטיק האָלץ. ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך צוטומעלט אינגאַנצען, געכאַפּט איהר פּאַק, איהם ווידער א שליידער געטאָן און איז ארויסגעלאָפען אין פאָרהויז ארויס.

א שרעק האָט איהם דורכגענומען אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער. איבערהויפּט נאָך דעם דאָזיגען צווייטען, גאָר אומגעריכטען מאָרד. איהם האָט זיך געוואָלט וואָס שנעלער אנטלויפען פון דאַנען. און ווען ער וואָלט אין יענעם מאָמענט זיין אימשטאַנד איבערלעגען זיך און באַטראַכטען זיך, ווען ער וואָלט נאָר געקענט באַרעכענען די אַלע שוועריגקייטען פון זיין לאַגע, די גאַנצע פאַרצווייפלונג, די גאַנצע מאוסקייט און אונזיניגקייט פון איהר, ווען ער וואָלט דערביי גע־קענט פאַרשטעהן, כדי זיך פון דאַנען ארויסצורייסען און קומען אהיים, קען זעהר זיין, אז ער וואָלט אַלץ געלאָזט און וואָלט גלייך אוועק זיך אליין מודה זיין, און ניט אפילו אויס מורא פאַר זיין אייגענעם גורל, נאָר בלויז אויס גרויל און עקעל צו דעם, וואָס ער האָט אפּגעטאָן. אי־

בערהויפט האט זיך אין איהם אויפגעהויבען און געוואקסען מיט יעדער רגע דאס געפיהל פון עקעל. פאר קיין זאך אין דער וועלט וואלט ער איצט ניט צוגעגאנגען צום קעסטעל און אפילו אין צימער אריין.

נאר עפעס א מין צוטראגענקייט, זאגאר א מין פארטראכטקייט האט איהם ביסלעכווייז גענומען באהערשען: צייטענווייז האט ער זיך אזוי ווי פארגעסען אדער, בעסער געזאגט, ער האט פארגעסען דעם עיקר און האט זיך צובינדען צו קלייניגקייטען. דאך, אז ער האט אריינגעקוקט אין קיך אריין און דערזעהן אויף דער באנק א האלבען עמער וואסער, האט ער זיך דערמאהנט אויסצוואשען די הענט און האק. די הענט זיינען געווען פארשמוצט אין בלוט און האבען זיך געקלעפט. די האק האט ער גלייך אראפגעלאזט מיט דער שארפער זייט אין וואסער אריין, האט געכאפט אויפ'ן פענסטער פון א צושפאלטענעם טעלערל א שטיקעל זייף און האט גענומען אפוואשען זיך די הענט טאקע אין עמער גופא. אפגעוואשען ד יהענט, האט ער ארויסגעשלעפט די האק, אויסגעוואשען דאס אייזען, און האט ביי א דריי מינוטען לאנג געוואשען דאס האלץ, וואו ס'איז געווען פארטריקענט בלוט, וועלכעס ער האט געפרובט מיט זייף אפילו אפרייבען. דערנאך האט ער עס אלץ אפגעווישט מיט א העמד, וואס האט זיך געטריקענט אויף א שטריק, איבערגעצויגען איבער דער קיך, און נאכדעם האט ער לאנג און אויפמערקזאם באטראכט די האק ביים פענסטער. קיין בלוט־פלעקען איז ניט געבליבען. נאר דער שטיל איז נאך געווען נאס. געלאסען האט ער אריינגעלעגט די האק אין שלייף אונטער'ן מאנטעל. דערנאך האט ער באקוקט דעם מאנטעל, די הויזען און די שיך, אויף וויפיעל דאס איז מעגליך געווען ביים שיין אין דער פינסטערער קיך. פון אויסען איז פון דעם ערשטען קוק אזוי ווי גארנישט געווען קענטיג, נאר אויף די שיך זיינען געווען פלעקען. ער האט איינגענעצט א טוך און אפגעווישט די שיך. אייגענטליך האט ער געוואוסט, אז ער קוקט זיך ניט גוט צו, אז ס'איז אפשר נאך עפעס געבליבען, וואס קען זיך ווארפען אין די אויגען, און וואס ער באמערקט ניט. פארטראכט איז ער געבליבען שטעהן מיטען צימער. א פייניגער, פינסטערער געדאנק האט זיך אין איהם אויפגעהויבען, — א געדאנק, אז ער געהט אראפ פון זינען און אז אין דער ווייל איז ער

ניט אימשטאנד צו אפגעבען זיך א רעכענונג, ניט אימשטאנד צו פאר־טיידיגען זיך, אז מען דארף אפשר גארניט טאן דאס, וואס ער טוט איצט... „גאט מיינער! מען דארף אנטלויפען, אנטלויפען!" האט ער ארויסגעשטאמעלט און זיך א לאז געטאן אין פארהויז אריין. נאר דא האט אויף איהם געווארט אזא אימה, אז ער האט נאך געווים קיינ־מאל אויף זיין לעבען אזעלכעס ניט איבערגעלעבט.

ער איז געשטאנען, געקוקט און ניט געגלויבט זיינע אויגען: די טהיר, די דרויסענדיגע טהיר פון פארהויז צו די טרעפ ארוים, דיזעל־בע טהיר, אין וועלכער ער האט פריהער געקלונגען און דורך וועל־כער ער איז אריין, איז געווען אפען, אויף אזוי פיעל אפען, אז מען האט געקענט די גאנצע האנט אהין אריינשפארען: ניט פארשלאסען, ניט פארריגעלט, די גאנצע צייט אזוי, די גאנצע צייט! די אלטע האט זי ניט פארמאכט נאך איהם אפשר אויס פארזיכטיגקייט. אבער גאט מיינער! ער האט דאך דערנאך געזעהן ליזאוועטא'ן! און ווי האט ער דאס ניט געקענט כאפען זיך, און האט דאך געדארפט פון ערגעץ אריינגעהן. ניט דורך דער וואנט איז זי דאך אריין!

ער האט זיך א וואָרף געטאן צו דער טהיר און האט זי פאררי־געלט.

— אבער ניין, ניט דאס, ווידער ניט דאס! ער דארף געהן, געהן...

ער האט אפגעריגעלט, געעפענט די טהיר און זיך גענומען צוהע־רען צו די טרעפ אראפ.

לאנג האט ער זיך צוגעהערט. ערגעץ־וואו אין דער ווייטענס, אונטען, אפנים אין הויף, האבען צוויי שטימען געשריען, געקריגט זיך, געזידעלט זיך הויך אויפ'ן קול און מיט א קוויטש. „וואס איז דאס אזוינס?"... ער האט געדולדיג געווארט. ענדליך איז מיט אמאל שטיל געווארען, גלייך ווי אפגעהאקט; מ'איז זיך צוגאנגען. ער האט שוין געוואלט ארויסגעהן, נאר פלוצלונג האט זיך מיט א שטאק ני־דעריגער האסטיג א טהיר אויפגעפראלט אויף די טרעפ ארוים און עמיצער האט גענומען אראפגעהן פון די טרעפ, אונטערברומענדיג עפעס א ניגון. „ווי זיי טומלען דאס אביסעל!" האט זיך איהם אין קאפ דורכגעטראגען. ער האט ווידער פארמאכט די טהיר און איבער־געווארט. ענדליך איז אלץ שטיל געווארען, א נפש ניט. ער האט

שוין געמאכט א טריט אויף די טרעפּ ארויס, נאָר פלוצלונג האבען זיך ווידער גלעאזט הערען עמיצענס נייע טריט.

די דאזיגע טריט האבען זיך געטראגען פון זעהר ווייט, נאָך גאָר אונטען אויף די טרעפּ. ער האָט אבער זעהר גוט און דייטליך געדענקט, אז פון דעם ערשטען קלאנג אן האָט ער דאמאָלס עפּעס גלייך גענומען חושד זיין, אז דאס געהט מען אהן א ספק א ה ע ר, אויפ'ן פיערטען שטאָק ארויף, צו דער אלטער. פארוואס? זיינען דען די קלאנגען געווען באזונדערע, אונגעוועהנליכע? די טריט זיינען געווען שווערע, גלייכע, ניט-געאיילטע. אָט איז ע ר שוין דורכגעגאנגען דעם ערשטען שטאָק, אָט האָט ער זיך אויפגעהויבען נאָך העכער; די טריט קלינגען אַלץ שטארקער און שטארקער! עס האָט זיך דערהערט א שווער אָפּעטעמען פון דעם ארויפגעקומענעם. אָט האלט ער שוין ביים דריטען שטאָק. אהער! און פלוצלונג האָט זיך איהם אויסגעדוכט, אז ער איז גלייך ווי פארשטיינערט געווארען, אז ער איז גלייך ווי אין א חלום, ווען עס חלומ'ט זיך, אז מען יאגט, מען איז שוין נאָהנט, מען וויל הרג'ענען, און אליין איז ער גלייך ווי צום ארט צוגעוואקסען און קען מיט די הענט ניט א ריהר טאָן.

און ענדליך, ווען דער גאסט האָט זיך גענומען אויפהויבען אויפ'ן פיערטען שטאָק, דאן ערשט האָט ער זיך פלוצלונג א צאַפּעל געטאָן און האָט פארט באוויזען שנעל און געשיקט דורכצוגנב'ענען זיך צוריק פון פארהיוז אין וואוינונג אריין און צוּמאכען הינטער זיך די טהיר. דערנאָך האָט ער א כאַפּ געטאָן דעם פאררוקער און האָט שטיל, קוים מיט'ן אויער צו כאַפּען, פאררינגעלט די טהיר. דער אינסטינקט האָט צוגעהאָלפען. פארטיג געווארען דערמיט, האָט ער זיך באהאלטען מיט אן איינגעהאלטענעם אָטעם אונטער'ן טהיר. דער אונבאַקאנטער גאסט איז שוין אויך געווען ביי דער טהיר. זיי זיינען איצט געשטאַנען איינער אנטקעגען דעם אנדערן, פּונקט ווי פריהער ער מיט דער אלטער, בעת די טהיר האָט זיי פונאנדערגעטיילט און ער האָט זיך צוגעהערט.

דער גאסט האָט איייניגע מאָל שווער אָפּגעכאַפּט דעם אָטעם. „וועיזט אויס, א דיקער און א גרויסער", — האָט ראסקאָלניקאָוו אַ טראכט געטאָן, פארקוועטשענדיג די האק אין דער האנט. עס איז טאַקע געווען פונקט ווי אין א חלום. דער גאסט האָט זיך א נעהם גע-

טאָן פאַר'ן גלעקעל און האָט א שטאַרקען ציה געטאָן.

ווי נאָר עס האָט אָפּגעקלונגען דער בלעכענער קלאַנג פון דעם גלעקעל, האָט זיך איהם עפּעס אַזוי ווי אויסגעוויזען, אַז אין צימער האָט זיך עמיצער א ריהר געטאָן. א קליינע ווײַלע האָט ער אפילו געמיינט ערנסט זיך צו צוהערען. דער אומבאַקאַנטער האָט אָנגעקלונגען נאָכאַמאָל, אָפּגעוואַרט א ביסעל, און פּלוצלונג האָט ער אומגעדולדיג גענומען רייסען מיט'ן גאַנצען כח די קליאַמקע פון דער טהיר. מיט אימה האָט ראַסקאָלניקאָוו געקוקט אויף דעם פאַררוקער, וואָס איז געשפּרונגען אין די אייזענדלעך, און מיט א תמ'עוואַטער שרעק האָט ער געוואַרט, אַז אָט־אָט באַלד שפּרינגט דער פאַררוקער אַרויס. און דאָס איז ווירקליך געוועזען צו ערוואַרטען: אַזוי שטאַרק האָט מען געריסען פאַר'ן גלעקעל. איהם איז איינגעפאַלען צוצוהאַלטען דעם פאַררוקער מיט דער האַנט. האָט אָבער י ע נ ע ר זיך געקענט כאַפּען. דער קאָפּ האָט איהם ווידער אַזוי ווי אָנגעהויבען שווינדלען. „אָט פאַל איך!" — האָט דורכגעבליצט א געדאַנק. נאָר דער אומבאַקאַנטער האָט גענומען ריידען, און ער איז געקומען צו זיך.

— וואָס טוכניען זיי דאָרטען אַזוי, אָדער עמיצער האָט זיי צוגעשטיקט, ציַ וואָס? א, דער רוח זאָל זיי נעהמען! — האָט ער אַרויסגעברומט ווי פון א פאַס. — היי, אַלענאַ איוואַנאָוונאַ, דו אַלטע מכשפה! היי, ליזאַוועטאַ איוואַנאָוונאַ, דו בילד־שענהייט! עפענט! א, דער רוח זאָל זיי נעהמען, זיי פּאַפּען דאָס אַזוי, ציַ וואָס?

און האָט ווידער מיט א מין רציחה א מאָל צעהן א ריס געטאָן מיט'ן גאַנצען כח דאָס גלעקעל. דאָס איז שוין געוויס געוועזען אַז אַפּטער אייננעהער אין שטוב, וואָס האָט דאָ געהאַט א גרויסע דעה.

אין דעמזעלבען אויגענבליק האָבען זיך פּלוצלונג געלאָזט הערען ניט־ווייט אויף די טרעפּ קליינע געאײַלטע טריט. ס'איז צוגעקומען נאָך עמיצער. ראַסקאָלניקאָוו האָט לכתחלה אפילו נאָרניט דערהערט

— איז דען קיינער נישטאָ? — האָט דער פריש־אָנגעקומענער הילכיג און לוסטיג אויסגעשריען, זיך ווענדענדיג גלייך צו דעם ערשטען באַזוכער, וואָס האָט נאָך אַלץ ניט אויפגעהערט צו רייסען פאַר'ן גלעקעל.

— א, שלו' עליכם, קאָך!

„נאָך דער שטים נאָך איז צו דערקענען, אַז ער איז נאָך אַפּנים

גאַר א יונגער מאַן", איז ארסקאָלניקאָוו'ן פּלוצלונג איינגעפאַלען.
— דער רוח ווייסט זיי, שיער דאָס שלאָס ניט צובראָכען, — האָט קאָך געענטפערט. — פון וואַנען קענט איהר דאָס מיך?
— א שעהנע מעשה, כ'לעבען! און אייערנעכטען אין גאַמברינוס האָט ווער ביי אייך אויסגעשפּיעלט דריי פּאַרטיעס ביליאַרד נאָכ־אַנאַנד?
— א—א—א...
— זיינען זיי, הייסט עס, נישטאָ אין דער היים? א מאָדנע זאַך. גאַר משונה־ווילד, וואוהין האָט דאָס די אַלטע געקענט אַוועקגעהן? איך האָב צו איהר א געשעפט.
— איך האָב אויך צו איהר א געשעפט.
— אַלזאָ וואָס טוט מען? געהן צוריק? ע—עך! איך האָב גע־רעכענט קריגען א ביסעל געלט! — האָט דער יונגער מאַן אויסגע־שריען.
— מען מוז געהן צוריק, אָבער וואָס הייסט זי קומען? וואָס אַן אַלטע מכשפה קען, האָט דאָך מיר אַליין באַשטימט א שעה. איך דאַרף דאָך אַנלעגען א שטיק וועג. און איך פאַרשטעה גאַרניט, וואוהין האָט איהר דאָס דער שוואַרציאָהר אַוועקגעטראָגען? א קיילעכדיג יאָהר האַלט זי אין איין זיצען, די אַלטע מכשפה, געהט פון שטוב ניט אַרויס, די פיס טוען איהר וועה, און דאָ האָט זיך איהר פּלוצלונג שפּאַ־צירען גאַר פאַרגלוסט!
— אפשר א פרעג טאָן ביים סטרוזש?
— וואָס?
— וואוהין זי איז אַוועק און ווען וועט זי קומען?
— הם!... צו אַלדי טייוועל... א פרעג טאָן... זי געהט דאָך אָבער פון שטוב ניט אַרויס... און ער האָט נאָכאַמאָל א ריס געטאָן די קליאַמקע פון דער טהיר.
— צו אַלדי טייוועל, מען מוז געהן, א ברירה האָבען מיר.
— וואַרט נאָר! — האָט פּלוצלונג דער יונגער מאַן אויסגע־שריען, — גיט א קוק: איהר זעהט, ווי די טהיר שטעהט אָפּ. אז מען רייסט?
— איז וואָס?
— הייסט עס, אז זי איז ניט פאַרשלאָסען, נאָר פאַררינגעלט, מיט

א פאררוקער! איהר הערט ווי דער פאררוקער קלאפט זיך אן טהיר?
— נו, איז וואס?

— וו יפארשטעהט איהר דאס ניט? הייסט עס. עמיצער איז יא דא אין שטוב. ווען זיי וואלטען געווען אוועקגעגאנגען, וואלטען זיי דאך די טהיר פארשלאסען פון דרויסען מיט א שליסעל, ניט פאר־ריגעלט מיט א פאררוקער פון אינווענינ. און דא, — איהר הערט, ווי דער פאררוקער קלאפט אן טהיר? און כדי צו פארשפארען זיך פון אינווענינ מיט א פאררוקער, מוז מען זיין אינווענינ, איהר פאר־שטעהט? אלזא, הייסט עס ,אז זיי זיינען יא דא אין דער היים, נאר זיי עפענען ניט!

— כ'לעבען, איהר זענט גערעכט! — האט קאך פארוואונ־דערט אויסגעשריען. — היינט וואס איז דארט מיט זיי פאר א צרה?...

און ער האט מיט רציחה גנעומען רייסען די טהיר.

—ווארט נאר! — האט דער יונגער מאן ווידער אויסגע־שריען, — ניט רייסט! דא איז עפעס ניט קיין גלאטע מעשה... איהר האט דאך געקלונגען, געריסען די טהיר און מען עפענט אלץ ניט; הייסט עס. האבען זיי אדער גע'חלש'ט, אדער...

— אדער וואס?

— אט וואס איך וועל אייך זאגען! קומט אראפ צום סטרזש; זאל ער זיי אליין אויפוועקען

— א גלייבע זאך!

זיי האבען זיך געלאזט פון די טרעפ אראפ.

—ווארט נאר! איהר בלייבט טאקע דא, און איך וועל אראפ־לויפען אונטען נאכ'ן סטרוזש.

— וואס עפעס בלייבען?

— מאלע וואס עס מאכט זיך!

— נו, זאל זיין אזוי...

— איך גרייט זיך דאך עעפס פאר א „סודעבנעם סליעדאוואַ־טעל"! ס'איז קלאר, ווי דער טאג, קלאר — ווי — דער — טאג, אז דא איז ניט קיין גלאטע מעשה! — האט זיך דער יונגער מאן צו־קאכט און זיך געלאזט לויפען אראפ פון די טרעפ.

קאך איז געבליבען, האט נאכאמאל עטוואס א ציה געטאן דאס

גלעקעל, און ס'האָט זיך דערהערט א שוואכער קלונג: דערנאָך האָט ער שטיל, מיט א מין איבערלעגונג און ישוב־הדעת, גענומען רוקען די קליאמקע פון טהיר, שלעפּען זי צו זיך און אפּלאָזען: ער האָט זיך געוואָלט איבערצייגען, צי זי איז ניט מעהר ווי פארריגעלט אויפ'ן פאררוקער. דערנאָך האָט ער זיך איינגעבויגען, שווער אָטעמענ־דיג, ווי א לאָקאָמאָטיוו, און גענומען קוקען אין דאָס שלאָס־לעכעל: נאָר דאָרט האָט פון אינוועניג געשטעקט דער שליסעל, דערפאַר האָט מען גאָרנישט געקענט געזעהן.

ראסקאָלניקאָוו איז געשטאַנען, די האַק פארקוועטשט אין דער האַנט. ער איז געוועז אַזוי ווי ניט ביים זינען און האָט זיך גרייט געמאַכט מיט זיי זיך אפילו צו שלאָגען, ווען זיי וועלען אריין. בשעת זיי האָבען געקלאַפּט אין טהיר און געערעדט צווישען זיך, איז איהם איינינגע מאָל פלוצלונג איינגעפאַלען א געדאַנק מאַכען א סוף איינ־מאָל פאַר אלעמאָל און א געשריי טאָן צו זיי פון הינטער דער טהיר. מינוטענווייז האָט זיך איהם געגלוסט זיך נעהמען זידלען מיט זיי, רייצען זיך מיט זיי, כל זמן זיי האָבען ניט אויפגעעפנעט! „וואָלט שוין דאָס א סוף גענומען". האָט איהם דורכגעבליצט אין מוח.

— צו אלדי טייוועל, ווי ער זאַמט זיך דאָס...

די צייט איז געגאַנגען, א מינוט, די אנדערע, — קיינער איז ניט געקומען. קאָך איז געוואָרען אומרוהיג.

— צו אלדי טייוועל!... — האָט ער פלוצלונג אויסגעשריען, האָט אונגעדולדיג פארלאָזען זיין פּאָסט און איז אויך אראָפּ אונטען, מיט שנעלע טריט, קלאַפּענדיג מיט די שיך איבער די טרעפּ. די טריט זיינען שטיל געוואָרען.

— גאָט מיינער, וואָס טוט מען?

ראסקאָלניקאָוו האָט אראָפּגענומען דעם פאררוקער, האָט עט־וואָס אויפגעמאַכט די טהיר, — מען הערט א פּיפּס ניט, און פלוצ־לונג, שוין גאָרניט געטראַכט אפילו, איז ער ארויס, האָט וואָס פעס־טער צוגעמאַכט הינטער זיך די טהיר און איז אראָפּ אונטען.

ער איז שוין אראָפּ דריי רייהען טרעפּ, נאָר פלוצלונג האָט זיך געלאָזט הערען א שטאַרקער רעש רעש אונטען. — וואו טוט מען זיך אהין! ס'איז ניט געווען וואו צו באַהאַלטען זיך. ער האָט זיך ווידער געלאָזט לויפען צוריק אין דער וואוינונג.

— היי, א רוח אין דיין טאַטענס טאַטען אריין! האַלט!

מיט א געשריי האָט זיך איינער ארויסגעריסען אונטען פון ער־געץ א וואוינונג ארויס און האָט זיך עפּעס מאָדנע געלאָזט לויפען, גלייך ווי ער וואָלט א פאַל טאָן אראָפּ פון די טרעפּ, זיך רייסענדיג אויף אַלע כחות:

— מיטקאַ! מיטקאַ! מיטקאַ! מיטקאַ! מיטקאַ! א, דער רוח זאָל דיך נעה—עהמע—ען!

דאָס געשריי האָט זיך אויסגעלאָזט מיט א קוויטש; די לעצטע קלאַנגען האָבען שוין אָפּגעקלונגען אויפ׳ן הויף; ס׳איז ווידער שטיל געוואָרען. נאָר אין דעמזעלבען אויגענבליק האָבען זיך אויף די טרעפּ באוויזען עטליכע מענשען מיט א געפּילדער, ריידענדיג אָפט און הויך אויפ׳ן קול. ער האָט דערקענט די הילכיגע שטימע פון דעם יונגען־מאַן. „זיי!“

אויסער זיך פאַר פאַרצווייפלונג איז ער זיי אוועק גלייך אנטקעגען: עס מעג זיין וואָס עס וויל! וועט מען אָפּשטעלען — איז אַלץ פאַרפאַלען, וועט מען דורכלאָזען — איז אויך אַלץ פאַרפאַלען: זיי וועלען איהם דערקענען. זיי זיינען שוין כמעט אָנגעגאַנגען איינע אויף די אנדערע, צווישען זיי איז געבליבען נאָר איין רייה טרעפּ. — פּלוצלונג, אַ, וואָס פאַר א גליק! אין איינינגע טרעפּ ווייט פון איהם, צו דער רעכטער האַנט, א ליידיגע דירה מיט ברייט־געעפענטע טהי־רען, דיזעלבע דירה אויפ׳ן צווייטען שטאָק, וואו די ארבייטער האָבען פריהער געארבייט, און איצט זיינען זיי גראָד, אויף זיין מזל, אוועק. דאָס זיינען זיי עס מסתמא נאָר־וואָס ארויסגעלאָפען מיט אזא געפּיל־דער. די פּאָדלאָגעס פריש אָפּגעמאָלט, אין מיטען צימער שטעהט אן עמער און א שערבעל מיט פאַרב און מיט א פּענזעל. אין איין אויגענבליק האָט ער זיך דורכגע׳גנב׳עט אין דער אויפגעמאַכטער טהיר און האָט זיך באַהאַלטען הינטער דער וואַנד, — און צו דער רעכטער צייט טאַקע: זיי זיינען שוין געשטאַנען פּונקט אנטקעגען אויף די טרעפּ. דערנאָך האָבען זיי זיך פאַרנומען ארויף צו, זיינען פאַרביי־געגאַנגען אויפ׳ן פיערטען שטאָק, ריידענדיג הויך אויפ׳ן קול. ער האָט אָפּגעוואַרט, ביז זיי זיינען אוועק, איז ארויס אויף די שפּיץ פינגער און האָט זיך געלאָזט לויפען אראָפּ.

נישטאָ קיינער אויף די טרעפּ! אין בראָם אויך ניט! שנעל

האָט ער זיך ארויסגעמאכט דורכ'ן טויער און האָט זיך פארנומען אויף דער גאַס לינקס.

ער האָט זעהר גוט געוואוסט, ער האָט אויסגעצייכענט גוט גע־וואוסט, אז אין דעם אויגענבליק זיינען זיי שוין אין דער וואוינונג, אז זיי זיינען שטארק פאר'חדוש'ט געוואָרען, טרעפענדיג זי אָפען, אין דער צייט, ווען זיי האָבען זי מיט א ווײַלע פריהער איבערגע לאָזט פארמאכט, אז זיי קוקען שוין אויף די טויטע קערפּערס, און ס'וועט נאָך קיין מינוט ניט אריבער, ווי זיי וועלען זיך כאַפּען און גלייך פארשטעהן, אז דאָ איז ערשט געווען דער מערדער און האָט שוין באַוויזען ערגעץ צו באַהאַלטען זיך, דורכ'גנב'ענען זיך פארביי זיי, אנטלויפען; וועלען אודאי פארשטעהן אפילו, אז ער איז געזעסען אין דער ליידיגער דירה, ביז וואַנען זיי זיינען ארויפגעגאַנגען איבען. און דערווײַלע האָט ער נאָך פאר קיין אופן ניט געטאָרט מאכען שנעלערע טריט, כאָטש ביז דעם ערשטען ראָג איז געבליבען ביי א הונדערט טריט. „סיידען זיך אריינכאַפּען ערגעץ אין א טויער און איבערוואַרטען אויף אן אונבאַקאַנטער גאַס? ניין, עס טויג ניט! אז אומגליק! אפשר גאָר פארשליידערן ערגעץ די האַק? אפשר גאָר נעהמען א דראָזשקע? אז אומגליק! אז אומגליק!

נאָר אָט איז שוין א געסעל; ער האָט זיך פארקערעוועט אהין נישט־טויט נישט־לעבעדיג; דאָ איז ער שוין געווען האַלב־זיכער און ער האָט עס פארשטאַנען: ווייניגער חשד, אויסערדעם האָט זיך דאָ ארומגעדרעהט א גרויסער עולם מענשען און ער האָט זיך צווישען זיי פארלאָרען ווי א טראָפּען אין ים. נאָר די אלע צרות האָבען איהם אזוי אָפּגעשוואַכט, אז ער האָט קוים געפּלאָנטעט מיט די פיס. דער שווייס האָט איהם געריננען טראָפּענווייז; דער האַלז איז געווען אינ־גאַנצען נאַס. „וואָס ער האָט דאָס אביסעל אריינגעגאָסען!" האָט איהם איינער נאָכגעשריען, אז ער איז ארויסגעקומען צו א רינשטאָק צו.

ער האָט איצט שוואַך פארשטאַנען, וואָס מיט איהם טוט זיך; וואָס ווייטער איז איהם געוואָרען אלץ ערגער. דאָך האָט ער געדענקט, ווי ער האָט זיך פּלוצלונג דערשראָקען, בעת ער איז ארויסגעקומע־צום רינשטאָק צו: דאָ איז געווען א קליינער עולם און מען האָט זיך מעהר געוואָרפען אין די אויגען. ער האָט שוין געוועזט געוואָלט

זיך צוריקקעהרען ווידער אין געסעל אריין. ניט קוקענדיג אויף דעם, וואָס ער איז שיער פון די פיס ניט געפאַלען, האָט ער דאָך אָנגעלעגט א שטיק וועג און איז געקומען אהיים גאָר פון אן אנדער זייט.

ניט פאַלקאָם ביים זינען איז ער אריינגעקומען אין טויער פון זיין וואוינונג, ווייל ערשט אויף די טרעפּ האָט ער זיך דערמאָהנט אָן דער האַק. און ס'איז איהם פאָרגעשטאַנען זעהר א שווערע אויפגאַבע: זי אוועקלעגען צוריק אויפ'ן אָרט און אזוי, אז מען זאָל עס ניט רערזעהן. געוויס איז ער שוין ניט געווען אימשטאַנד צו באַרעכענען, אז ס'וואָלט אפשר געווען א סך גלייכער גאָרנישט אוועקלעגען די האַק אויפ'ן זעלביגען אָרט, בעסער פאַרשליידערן זי ערגעץ, כאָטש שפּעטער א ווייל, ערגעץ אויף א פרעמדען הויף.

נאָר אַלץ איז אָראָפּ בשלום. די טהיר צום סטרוזש אין וואוינונג אריין איז געווען צוגעמאַכט, אבער ניט פאַרשלאָסען, הייסט עס, ס'איז זעהר מעגליך, אז דער סטרוזש איז אין דער היים. ער האָט שוין אויף אזוי ווייט פאַרלאָרען די פעהיגקייט צו באַטראַכטען עפּעס, אז ער איז גלייך צוגעגאַנגען צו דער טהיר און האָט זי געעפענט. ווען דער סטרוזש וואָלט איהם א פרעג געגעבען: „וואָס דאַרפט איהר?“ קען זיין, אז ער וואָלט איהם גלייך אָהן קונצען דערלאַנגט די האַק. נאָר דער סטרוזש איז דאָסמאָל אויך ניט געווען, און ער האָט באַוויזען אוועקצולעגען די האַק אויף דעמזעלבען אָרט אונטער דער באַנק, אפילו מיט א שייט האָלץ פאַרדעקט, ווי געווען. קיינעם ניט, א נפש ניט, האָט ער ניט באַגעגענט ביז צו זיין צימער. די טהיר צו דער בעל־הבית'טע אזוי געווען פאַרמאַכט. אריינגעקומען צו זיך, האָט ער זיך גלייך א וואָרף געטאָן אויפ'ן דיוואַן. ער איז ניט געשלאָפען, נאָר געלעגען ווי אָהן זינען. ווען עמיצער וואָלט אריין צו איהם אין צימער, וואָלט ער גלייך אויפגעשפּרונגען און אויפגעהויבען א געשריי. שטיקלעך און ברעקלעך פון עפּעס געדאַנקען האָבען געשווימען און געגריבעלט ביי איהם אין קאָפּ: נאָר קיין איינעם פון זיי האָט ער ניט געקענט באַגרייפען, אויף קיין איינעם האָט ער זיך ניט געקענט אָפּשטעלען. ווי שטאַרק ער האָט זיך ניט אָנגעשטרענגט דאָס צו טאָן.

(ענדע ערשטער טייל)

צווייטע אפטיילונג.

ערשטעס קאפיטעל.

אזוי איז ער אפגעלעגען זעהר לאנג. עס האט זיך געטראפען, אז ער האט זיך עפּעס אזוי ווי אויפגעכאפּט און דאן האט ער באמערקט, אז ס'איז שיין לאנג נאכט נאר אויפשטעהן איז איהם אפילו אויפ'ן זינען ניט ארויפגעקומען. ענדליך, האט ער דערזעהן, אז עס איז שוין טאג. ער איז געלעגען אויפ'ן דיוואן, מיט'ן פּנים אראפּ, נאך אלץ פארגליווערט ווי א האלץ פון דער פריהערדיגער אפּגע'חלש'טקייט. פון דער גאס האבען זיך צו איהם פארטראגען שרעקליכע, פארצווייפעלטע גוואלדען, וועלכע ער פלעגט איבריגענס אויסהערען יעדע נאכט אונטער זיין פענסטער צווישען צוויי און דריי דעם זייגער. דאס האט איהם טאקע אויך איצט אויפגעוועקט: „א! דאס געהען שוין די שכורים פון די שיינקען ארויס", — האט ער א טראכט געטאן. — „שוין די דריטע שעה" — און איז פלוצלונג אויפגעשפרונגען, גלייך ווי עמיצער וואלט איהם פון דיוואן א ריס געטאן. — „סטייטש! שוין די דריטע שעה!" ער האט זיך אויפגעזעצט אויפ'ן דיוואן, — און דא האט ער זיך אן אלץ דערמאהנט! פלוצלונג, אין איין אויגענבליק זיך אן אלץ דערמאהנט!

אין דער ערשטער ווײלע האט ער געמיינט, אז ער וועט משוגע ווערען. א שוידערליכע קעלט האט איהם דורכגענומען: נאר די קעלט איז אויך געוועזן פון דעם פיבער, וואס האט זיך מיט איהם אנגעהויבען נאך אין שלאף. איצט אבער האט איהם פלוצלונג באשלאגען אזא פראסטיגער שוידער, אז די צייהן זיינען איהם שיער פון מויל ניט ארויסגעשפרונגען, און ס'האבען איהם גענומען ווארפען אלע גליעדער. ער האט אויפגעמאכט די טהיר און זיך גענומען צוהערען: אין שטוב איז אלץ געוועזן פארזונקען אין א שלאף. פארוואונדערט האט ער זיך ארומגעקוקט אויף אלע זייטען און אויף זיך און האט ניט פארשטאנען: ווי האט ער עס נעכטען געקענט לאזען די טהיר ניט-

פארקייטעלט און זיך א ווארף טאָן אויפ'ן דיוואן אין די זאכען, דעם הוט אפילו ניט אויסגעטאָן: ער האָט זיך אראָפּגעקייקעלט פון קאָפּ און איז געלעגען אויף דער ערד, ניט ווייט פון דעם קישעלע. — „ווען עמיצער וואָלט ארייננקומען, וואָס וואָלט ער געמיינט? אז איך בין שכור, אבער...“ ער האָט זיך א לאָז געטאָן צום פענסטער. ס'איז שוין געווען גענוג ליכטיג, און ער האָט גענומען אויף־דער־גיך זיך באַ־טראַכטען איינגאַנצען, פון קאָפּ ביז די פיס, אלע זיינע זאכען: צי זיי־נען אמאָל קיין סימנים ניט געבליבען? נאָר אויף זיך איז עס געווען אונמעגליך: ציטערנדיג פאר קעלט, האָט ער פון זיך אלץ גענומען אויסטאָן און ווידער עס באטראכט. ער האָט איבערגעקעהרט אלץ, ביז איטליכם פעדימעל, ביז איטליכם ברעקעלע, און ניט גלויבענדיג זיך אליין, האָט ער איבערגע'חזר'ט די רעוויזיע דריי מאָל. נאָר ס'איז, דאכט זיך, גאָרנישט געווען קענטיג, קיינע סימנים; נאָר אונ־טען אויף די הויזען, וואו זיי האָבען זיך צוהאָקט און געווען אויסגע־פרענזעלט, זיינען געבליבען געדיכטע פלעקען פארטריקענט בלוט. ער האָט געכאַפּט א צונויפגעלעגט גרוים מעסערל און אָפּגעשניטען די פרענזלער. מעהר איז, דאכט זיך, גאָרנישט געווען. פלוצלונג האָט ער זיך דערמאָהנט, אז דער בייטעל און די זאכען, וואָס ער האָט ארויסגענומען ביי דער אלטער פון קעסטעל, ליגען נאָך אלע ביז איצט ביי איהם אין די קעשענעס. ער האָט זיך אָן זיי ניט דערמאָהנט אפילו איצט, ווען ער האָט ארומגעקוקט די קליידער! — וואָס איז דאָס אזוינס? — בליצשנעל האָט ער זיך א וואָרף געטאָן זיי ארויסצו־נעהמען און ארויסשליידערן אויפ'ן טיש. ארויסגענומען אלצדינג, די קעשענעס אפילו אויסגעקעהרט, צו איבערצייגען זיך, אז דאָרטען איז גאָרנישט געבליבען, האָט ער זיי אוועקגעטראָגען אין א ווינקעל. דאָרט אין רעכטען ווינקעל, אונטען, זיינען די פון וואנד־אָפּגעשטאָנענע טאַ־פּעטען געווען אין איין ארט צוריסען: ניט לאנג געטראכט, האָט ער זיי גענומען שפּאַרען אהינצו אין לאָך אריין, אונטער'ן פּאַפּיר: — „אריינגעגאנגען! פון אלץ פּטור געוואָרען, פון בייטעל אויך!“ האָט ער מיט פרייד געטראכט, זיך אויפשטעלענדיג און קוקענדיג תמ'ע־וואטע צום ווינקעל, אין לאָך אריין, פון וועלכער די טאַפּעטען זיינען נאָך מעהר אָפּגעשטאַנען. פלוצלונג איז ער א פארציטערטער געוואָ־רען פון שרעק: — „מיין גאָט“, האָט ער אין פארצווייפלונג גע־

שטאַמעלט, — „וואָס איז דאָס מיט מיר? הייסט עס דען באַהאַלטען? צי דען אַזוי באַהאַלט מען עס?"

אמת, פריהער האָט ער ניט גערעכענט גאָר, אַז ס'וועלען זיין זאַכען: ער האָט געמיינט, אַז ס'וועט זיין בלויז געלט, דעריבער האָט ער ניט אָנגעגרייט בייצייטענס קיין אָרט, אויף צו באַהאַלטען. — „אָבער איצטער, איצטער וואָס איז מיט מיר אַזוי די שמחה?" האָט ער געטראַכט. — „צי דען אַזוי באַהאַלט מען עס? איך בין שוין טאַקע אויף אַן אמת פון זינען אַראָפּ!" אין אָפּגע'חלש'טער האָט ער זיך געזעצט אויפ'ן דיוואַן, און ווידער האָט איהם אָנגעהויבען וואַרפען אַן אונערטרעגליכע שווידערליכע קעלט. מאַשינאַל האָט ער גענומען זיין אַלטען סטודענטישען וואַרימען צופּליקטען ווינטער-מאַנטעל, וואָס איז געלעגען אויף אַ שטוהל, האָט זיך איינגעדעקט, און ווידער איז ער אַריינגעפאַלען אין שלאָף און קאַשמאַר.

ס'איז אָבער אפילו קיין פינף מינוט ניט פאַריבער, איז ער שוין ווידער אויפגעשפּרונגען און תיכף משוגע'נערוויז זיך ווידער אַ וואַרף געטאָן צו זיינע קליידער. — „ווי אַזוי האָב איך עס גאָר געקענט אַנטשלאָפען ווערען, אין דער צייט ווען איך האָב נאָך גאָרנישט אויפגעטאָן! געוויס, געוויס: די שלייף פון אונטער'ן אָרים הָאָב איך נאָך ביז איצט ניט אַראָפּגענומען! פאַרגעסען, וועגען אַזאַ זאַך פאַרגעסען! אַזאַ באַווייז גענען מיר!" ער האָט אַראָפּגעריסען די שלייף און גענומען זי וואָס גיכער צו רייסען אויף שטיקלעך און שפּאַרען זיי אונטער'ן קישען אין דאָס וועש. — „שטיקלעך צוריסענע לייווענט וועלען באַין אופן קיין חשד ניט ערוועקען; דאַכט זיך אַזוי, דאַכט זיך אַזוי!" האָט ער גע'חזר'ט, שטעהענדיג אין מיטען צימער, און ווידער גענומען מיט אַ שמערצליך-געשפּאַנטער אויפמערקזאַמקייט אויסצוקוקען אַלץ אַרום, אויף דער פּאָדלאָגע און אומעטום, צי האָט ער אפשר נאָך עפּעס פאַרזעהן? אין איבערצייגונג, אַז אַלצדינג, אפילו דער זכרון, אפילו די איינפאַכע באַרעכענונג, פאַרלאָזט איהם — האָט איהם גענומען פייניגען ביז צום ניט אויסהאַלטען. „וואָס איז עס, צי דען הויבט זיך דאָך שוין אָן. צי דען קומט שוין דאָס די שטראָף? געוויס, געוויס, אָט דאָרטען, דאָרטען!" און ווירקליך האָבען זיך די אָפּגעשניטענע ברעגען פון די הויזען געוואַלגערט אויף דער פּאָדלאָגע אין מיטען צימער, כדי איטליכער זאָל זיי קענען דערזעהן! — „וואָס

טוט זיך דאָס מיט מיר!" האָט ער ווידער אַ געשריי געטאָן ווי אַ צו־טומעלטער.

דאָ איז איהם איינגעפאַלען אַ מאָדנער געדאַנק: אפשר זיינען אַלע זיינע קליידער אין בלוט, אפשר איז פאַרהאַן אַ סך פלעקען, נאָר ער זעהט זיי ניט, ער באַמערקט ניט, ווייל זיין אויפפאַסונגס־קראַפט איז שוואַך געוואָרען, צובראָקעלט... דער פאַרשטאַנד פאַרדונקעלט... פּלוצלונג האָט ער זיך דערמאָהנט, אַז אויפ'ן בייטעל איז אויך געווען בלוט. — „באַ! אַלזאָ, הייסט עס, דאַרף אין קעשענע אויך זיין בלוט, ווייל איך האָב נאָך דאָן אַריינגערוקט אין קעשענע אַ נאַסען בייטעל!" געשווינד האָט ער אויסגעקעהרט די קעשענע און — בכך הוה — אויפ'ן אונטערשלאַג פון דער קעשענע איז דאָ סימנים, פלעקען! „הייסט עס, דער פאַרשטאַנד האָט מיך נאָך ניט גאָר אינגאַנצען פאַרלאָזען, הייסט עס, ס'איז נאָך יאָ פאַרהאַן אויפפאַסונגס־קראַפט און זכרון. ווייבאַלד איך האָב זיך אַליין געכאַפּט און פאַרשטאַנען!" האָט ער מיט נצחון אַ טראַכט געטאָן. טיעף און פריידיג אָפּעטעמענדיג מיט'ן גאַנצען אָטעם: — „ניט מעהר ווי אַ פיבער־האַפטע שוואַכקייט, אַ קאַשמאַר אויף איין ווייל'ע", און ער האָט אַרויס־געריסען דאָס גאַנצע אונטערשלאַג פון דער לינקער הויזען־קעשענע. אין דעמזעלבען אויגענבליק איז אַ זונען־שטראַהל געפאַלען אויף זיין לינקען שוך: אויף דער זאָק, וואָס האָט זיך אַרויסגעזעהן פון דעם שוך, זיינען עפּעס אַזוי ווי סימנים קענטיג! ער האָט זיך אויסגעטאָן. — „אודאי סימנים פאַרהאַן! די גאַנצע פינגער פון דער זאָק זיינען דורכגעזאַפּט מיט בלוט": ער האָט זיך אַפנים ניט איינגעהיט און איז דאַמאָלס אַריינגעטראָטען אין דעם טייך בלוט... „וואָס טוט מען אָבער איצט דערמיט? וואו טוט מען אַהין די זאָק, די ברעגען הויזען, די קעשענע?"

ער האָט עס אַלצדינג פאַרדריקט אין די הענט און איז געשטאַ־נען אין מיטען צימער. — „אין אייוועלע? אָבער אין אייוועלע וועט מען נעהמען זוכען פריהער, ווי ערגעץ אַנדערש. פאַרברענען? מיט וואָס אָבער פאַרברענען? קיין שוועבעלעך אפילו נישטאָ. ניין, גלייכער ערגעץ אַרויסגעהן און דאָס אַלץ אַרויסוואַרפען. יאָ! די גלייכסטע זאַך איז אַרויסוואַרפען", האָט ער איבערגע'חזר'ט, זיך ווידער זעצענ־דיג אויפ'ן דיוואַן. — „און טאַקע גלייך די מינוט, ניט אָפּלייגען..."

אָבער אַנשטאָט דעם איז איהם דער קאָפּ ווידער געזונקען אויף דעם קישעלע: ווידער האָט איהם גענומען וואַרפען אַ פראָסטיגע קעלט: ווידער האָט ער אויף זיך אַרויפגעשטעלט דעם שינעל. און לאַנג, זעהר לאַנג, עטליכע שעה נאָכאַנאַנד האָט זיך איהם ווײַלענווײַז געדאַכט, אַז „אַט איצט דאַרף מען ניט אָפּלעגען מעהר, אַ געה טאָן ערגעץ און דאָס אַלץ אַרויסוואַרפען, און פּטור ווערען דערפון, וואָס גיכער, וואָס גיכער!" עטליכע מאָל האָט ער זיך געהויבען פון דיוואַן, געוואָלט שוין אויפשטעהן, האָט שוין אָבער ניט געקענט. אַ שטאַרק קלאַפּען אין טהיר אַריין האָט איהם ענדליך אינגאַנצען אויפגעוועקט.

— עפען שוין, דו לעבסט צי געשטאָרבען? נאָר געטוכניעט, נאָר געטוכניעט! — האָט נאַסטאַסיאַ געשריען, קלאַפּענדיג מיט דער פויסט אין טהיר. — גאַנצענע טעג טוכניעט ער, אַקוראַט ווי אַ הונד! און אַליין טאַקע אויך אַ הונד. דו וועסט עפענען צי ניט? די עלפטע שעה.

— אפשר איז ער גאָר נישטאָ אין דער היים, — האָט געזאָגט אַ מאַנסבילשער קול.

באַ! דאָס איז דעם סטרוזשס קול. וואָס קען ער דאַרפען?"

ער איז אויפגעשפּרונגען און זיך געזעצט אויפ'ן דיוואַן. דאָס האַרץ האָט אַזוי געקלאַפּט, אַז עס האָט אַזש אָנגעהויבען וועה טאָן.

— און ווער האָט פאַרקייטעלט די טהיר אויפ'ן קייטעל? — האָט נאַסטאַסיאַ געענטפערט. — וואָס זאָגסטו צו זיינע יאָהרען, זיך גאָר גענומען פאַרשפּאַרען! האָט אַפּנים מורא, מען זאָל איהם חלילה ניט אַרויס'גנב'ענען! עפען אָב, תכשיט איינער, שטעה אויף!

„וואָס קענען זיי דאַרפען? ווי קומט אַהער דער סטרוזש? מען ווייס שוין אַלצדינג. אַרויסווייזען אַ ווידערשטאַנד אָדער עפענען? מילא, פאַרלאָרען איז פאַרלאָרען"...

ער האָט זיך אויפגעהויבען, זיך אויסגעצויגען צו דער טהיר און זי אָפּגעקייטעלט.

דאָס גאַנצע צימער זיינס איז געווען אַזוי גרויס, אַז מען האָט געקענט אָפּקייטלען די טהיר, ניט אויפשטעהענדיג פון געלעגער.

אודאי אַזוי: דער סטרוזש מיט נאַסטאַסיאַ'ן.

נאַסטאַסיאַ האָט איהם עפּעס מאָדנע באַטראַכט. ער האָט מיט עזות און פאַרצווייפלונג אַ קוק געגעבען אויפ'ן סטרוזש. יענער האָט

איהם שווייגענדיג דערלאַנגט א גרויס פּאַפּירל, צונויפגעלעגט אין צווייען און פאַר'חתמ'עט מיט פלאַש־טריפּוואקס.

— פוואיעסטקע, פון קאַנצעלאַריע, — האָט ער געזאָגט, דער־לאַנגענדיג דאָס פּאַפּיר.

— וואָס פאר א קאַנצעלאַריע?...

— מען רופט. הייסט עס, אין פּאָליציע, אין קאַנצעלאַריע. וואָס פארשטעהסטו דאָ ניט. וואסער קאַנצעלאַריע.

אין פּאָליציי?... וואָס איז עפּעס?...

פון וואַנען זאָל איך וויסען. מען רופט, דאַרפסטו געהן!

האָט אויף איהם אויפמערקזאַם א קוק געגעבען, זיך ארום־געקוקט אויף אַלע זייטען און האָט זיך געלאָזט צום טהיר.

— ביסט טאַקע אויף אַן אמת קראַנק געוואָרען! — האָט גע־זאָגט נאַסטאַסיא, וועלכע האָט פון איהם די אויגען ניט אראָפּגענו־מען. דער סטרוזש האָט אויך אָפּגעקעהרט אויף א רגע דעם קאָפּ.

— פון נעכטען אָן איז היץ, — האָט זי צוגעגעבען.

ער האָט ניט געענטפערט, געהאַלטען אין האַנט דאָס פּאַפּיר און עס ניט געעפענט.

— שטעה שוין טאַקע ניט אויף, — האָט נאַסטאַסיא ווייטער גערעדט, קריגענדיג איבער איהם רחמנות און זעהענדיג, אַז ער לאָזט שוין די פיס פון דיוואַן אראָפּ. — ביסט קראַנק, טאָ געה טאַקע ניט: נישקשה, עס ברענט ניט. וואָס האַלסטו דאָס אין די הענט?

ער האָט א קוק געטאָן: אין דער רעכטער האַנט האַלט ער אָפּ־געשניטענע ברעגען פון די הויזען, א זאָק און שטיקלעך אויסגעריי־סענע קעשענעס. אַזוי איז ער געשלאָפען דערמיט. אַז ער האָט שפּע־טער געטראַכט וועגען דעם, האָט ער זיך דערמאָהנט, אַז ער פלעגט עס אַלעס האַלטען פעסט, זעהר פעסט פאַרדריקט אין האַנט, אפילו האַלב־אויפכאַפּענדיג זיך אין היץ, און דערמיט פלעגט ער ווידער אַנטשלאָפען ווערען.

— וואָס טראַנטעס ער האָט עס אביסעל אָנגעקליבען און שלאָפט מיט זיי, ווי מיט עפּעס רעכטס...

און נאַסטאַסיא איז זיך פאַרגאַנגען מיט איהר קרענקליך־נער־ווען געלעכטער.

אין איין אויגענבליק האָט ער עס אַלץ א שפּאַר געטאָן אונטער'ן

מאַנטעל און האָט זיך שטאַר איינגעגעסען אין איהר מיט די אויגען. ער איז אפילו זעהר ווייניג פעהיג געווען אין יענער ווײלע צו אָפּ־געבען זיך אַ קלאָרען חשבון אין אַלץ. וואָס איז אַרום איהם פאָרגע־קומען, דאָך האָט ער געפיהלט, אַז ווען מען קומט צונעהמען אַ מענ־שען, באַגעהט מען זיך מיט איהם ניט אַזוי. — אָבער... די פּאָלי־צייַ?"

— וועסט אפשר טרינקען אַ גלעזעל טיי? ווילסט. — וועל איך ברייַנגען... ס'איז געבליבען...

— ניין... איך דאַרף אַוועקגעהן; איך דאַרף שוין אַוועקגעהן.— האָט ער געשטאַמעלט, זיך אויפשטעלענדיג אויף די פיס.

— זעה אָקאָרשט, דו האָסט, דאַכט זיך, קיין כח ניט פון די טרעפּ אַראָפּצוגעהן.

— איך דאַרף געהן...

— ווי דו פאַרשטעהסט.

זי איז אַרויס באַלד נאָך דעם סטרוזשש אַוועקגעהן. ער האָט זיך גלייך אַ לאָז געטאָן צום פענסטער צו באַטראַכטען די זאַק און די פרענזלעך פון די הויזען. — „פלעקען זיינען אפילו יאָ פאַרהאַן, נאָר ניט גאַר קענטיגע; אַלץ האָט זיך פאַרשמירט, אָפּגעריבען און שוין אָפּגעקראַכען. ווער עס ווייס לכתחלה ניט — וועט ער גאַרנישט באַ־מערקען. אַלזאָ האָט נאַסטאַסיאַ פון ווייטען גאַרניט געקענט דערזעהן. דאַנקען גאָט!" דאַן האָט ער מיט ציטערדיגע הענט אויפגעעפענט די פּאָוויעסטקע און גענומען לייענען; לאַנג האָט ער געלייענט און ענדליך האָט ער עס פאַרשטאַנען. דאָס איז געווען אַ געוועהנליכע מעלדונג פון צירקעל צו קומען הייַנט האַלב צעהן דעם זייגער אין דער קאַנצעלאַריע פון צירקעל־אויפזעהער.

„וואָס טוט זיך דאָ? איך האָב דאָך פערזענליך קיינע געשעפ־טען ניט מיט דער פּאָליציי! און וואָס עפּעס גראַד הייַנט?" — האָט ער געטראַכט אין פּייַנליכער פאַרלעגענהייט. — „גאָט מייַנער, כאָטש גיכער שוין!" ער איז אויף די קניה געפאַלען מתפלל צו זיין, האָט זיך אָבער באַלד אַליין צולאַכט, — ניט פון דער תפילה, נאָר פון זיך אַליין. ער האָט זיך אויף גיך גענומען אָנטאָן. — „אַ סוף איז אַ סוף, מילא! מען דאַרף די זאַק אָנטאָן!" — איז איהם פּלוצלונג איינ־געפאַלען — אין שטויב וועט זיך עס נאָך מעהר אַנרייַבען, און ס'וועט

גאַרניט קענטיג זיין". ווי נאָר ער האָט אבער אַנגעטאָן, האָט ער זי ווידער גלייך אראָפּגעריסען, מיט א געפיהל פון עקעל און אימה. אראָפּגעריסען האָט ער זיך אבער גלייך דערמאָהנט, אז קיין אנדערע איז נישטאָ, און ער האָט זיך געמוזט ווידער אַנטאָן — און זיך ווידער צולאַכט. „דאָס אַליץ האָט קיין ווערט ניט אַ און פאַר זיך, אַליץ איז נאָר פאַרהעלטניסמעסיג, דאָס איז ניט מעהר ווי יפוסטע פאָרמען". האָט ער א טראַכט געטאָן פון אויבען־אויף, נאָר ווי מיט א ברעג מוח, שווידערנדיג מיט'ן גאַנצען קערפּער. — „אָט האָב איך דאָך פּאַרט אַנגעטאָן! פּאַרט האָט זיך עס געענדיגט דערמיט, אז איך האָב עס אַנגעטאָן!" דאָס געלעכטער איז אבער גלייך אריבער אין א פאַרצווייפלונג. — „ניין, ס'איז ניט פאַר מיינע כחות"... איז איהם איינגעפאַלען. די פיס האָבען איהם געציטערט. — „פאַר שרעק", האָט ער ארויסגעשטאַמעלט פאַר זיך. דער קאָפּ האָט איהם געשווינדעלט און וועה געטאָן פון היץ. — „דאָ שטעקט עפּעס א שפּיצעל! דאָס ווילען זיי מיך אריינגנאַרען מיט א שפּיצעל און דערנאָך פּלוצלונג פאַרפּלאָנטערן מיך אין מיינע אייגענע רייד". האָט ער ווידער גענומען טראַכטען, ארויסגעהענדיג אויף די טרעפּ. — „די צרה איז, וואָס איך האָב היץ... איך קען זיך נאָך ארויסכאַפּען מיט א נאַרישקייט"...

אויף די טרעפּ האָט ער זיך דערמאָהנט, אז ער לאָזט אַלע זאַכען איבער, אין לאָך אונטער די טאַפּעטען, — „און דאָ קען מען גראָד אויף זיין מזל מאַכען א רעוויזיע, בעת ער וועט ניט זיין", — זיך דערמאָהנט און שטעהן געבליבען. נאָר פּלוצלונג האָט איהם באַהערשט אזאַ מין פאַרצווייפלונג אזאַ מין יאוש, אזאַ מין גלייכגילטיגקייט צו זיין שיקזאַל, אז ער האָט א מאַך געטאָן מיט דער האַנט און איז אוועק ווייטער.

„זאָל עס כאָטש גיכער געשעהן!..."

אויף דער גאַס איז די היץ ווידער געווען ניט אויסצוהאַלטען: קיין טראָפּען רעגען האָט ניט אָפּגעפרישט די ערד פאַר דער גאַנצער צייט. ווידער שטויב, ציגעל, וואַפּנע, ווידער אַן עיפּוש פון די קלייטלער און שיינקען, ווידער שכור'ע אויף יעדען טריט, גאַסען־הענדלער און אָרימע פוהרמאַנעס. די זון האָט איהם די אויגען פאַרבלענדט מיט איהר העלען שיין, ער האָט ניט געקענט קוקען און דער קאָפּ האָט זיך איהם שרעקליך פאַרדרעהט; אזוי פיהלט זיך שטענדיג

א פיבערקראַנקער, וואָס גערהט פלוצלונג ארוים אין דרויסען אין א העלען זוניגען טאָג.

צוגעקומען צום ראָג פון דער נ ע כ ט י ג ע ר גאַס, האָט ער מיט א פיינליכער צוטראַגענקייט אהין אריינגעקוקט, אויף י ע נ ע ם הויז... און האָט גלייך אפגעקעהרט די אויגען.

„אויב מען וועט פרעגען, וועל איך אפשר דערצעהלען", האָט ער א טראַכט געטאָן, צוקומענדיג צו דער קאַנצעלאַריע.

די קאַנצעלאַריע איז געווען פון איהם ביי א פיערטעל ווארסט ווייט. זי האָט זיך נאָר וואָס אריבערגעצויגען אין א נייע דירה, אין א נייעם הויז, אויפ'ן פיערטען שטאָק. אין דער אלטער דירה איז ער אמאָל געווען נאָר איין ווײַלע, און דאָס אויך שוין זעהר לאַנג. אריינגעקומען אין טויער, האָט ער דערזעהן אין דער רעכטער האַנט טרעפּ, פון וועלכע ס'איז אראָפּגעגאַנגען א פויער מיט א ביכעל אין די הענט. — „א סטרוזש אפנים; אלזאָ איז דאָ טאַקע די קאַנצע־לאַריע", און ער האָט גענומען ארויפגעהן אין דער הויך, ניט וויסענ־דיג אפילו וואוהין. נאָר פונאַנדערפרעגען האָט ער קיינעם און ווע־גען קיין זאַך ניט געוואָלט.

„איך וועל אריין, וועל פאַלען אויף די קניה און וועל אלץ דער־צעהלען"... האָט ער א טראַכט געטאָן, ארויפקומענדיג אויפ'ן פיער־טען שטאָק.

די טרעפּ זיינען געווען אייגג און קרום־גערדרעהט, פאַרגאָסען און פאַרשמוצט. אלע קיכען פון אלע דירות אין אלע פיער עטאַזשען זיי־נען ארויסגעקומען אויף די טרעפּ און זיינען כמעט א גאַנצען טאָג געשטאַנען מיט אפענע טהירען. דערפאַר איז דאָ די לופט געווען צום דערשטיקט ווערען. עס זיינען געגאַנגען ארויף און אראָפּ סטרוזשען מיט ביכלעך אונטער די אָרעמס, און סתם אפּטע איינגעהער, באַזוכער אלערלייי — סיי מאַנסבילען סיי ווייבער — וועגען פאַרשיעדענע ענינים. די טהיר אין קאַנצעלאַריע אריין איז אויך געווען ברייט פונאַנדערגעעפענט. ער איז אריין און שטעהן געבליבען אין פאָרהויז. דאָ זיינען אלץ געשטאַנען און געוואַרט עפּעס פויערים. די לופט איז דאָ אויך געווען אונערטרעגליך פאַרשטיקט און אויסערדעם האָט ביז צום נישט־גוט ווערען געהאַקט א ריח פון פרישער, נאָך נישט־אויסגע־וועבטער פאַרב פון די ערשט־אויסגעמאָלטע צימערן. דאָס זיינען אלץ

געווען קליינטשיקע און נידעריגע צימערלעך. א שרעקליכע אונגעדולד האט איהם געשלעפט אלץ ווייטער און ווייטער. קיינער האט איהם ניט באמערקט. אין דעם צווייטען צימער זיינען געזעסען און געשריבען עפּעס שרייבער אזעלכע, אנגעטאן קוים אויף א האָהר בעסער ווי ער. אלץ עפּעס אזעלכע מאָדנע פּארשוינען. ער האט זיך געווענדט צו איינעם פון זיי.

— וואס דארפסטו?

ער האט באוויזען די מעלדונג פון דער קאנצעלאריע.

— איהר זענט א סטודענט? — האט יענער געפרעגט, אריינ־קוקנדיג אין דער מעלדונג.

— יא, א געוועזענער סטודענט.

איבריגענס האט דער שרייבער אויף איהם געקוקט אהן דער מינדסטער נייגיריגקייט. דאס איז געווען עפּעס א מאָדנער צושויבערטער נפש מיט א פארגליווערטען געדאנק אין זיין בליק.

„פון איהם וועסטו גארנישט דערגעהן, ווייל איהם איז אלץ איינס", האט ראסקאלניקאוו א טראכט געטאן.

— געהט אריין אהינצו, צום הויפּט־שרייבער, — האט דער שרייבער געזאגט און האט אנגעוויזען מיט'ן פינגער אויף דאס לעצטע צימער

ער איז אריינגעקומען אין דאס צימער (דאס פיערטע צימער). דא איז געווען פול געפּאקט מיט מענשען, שוין אביסעל רייכער געקליידט, ווי אין יענע צימערן. צווישען די באזוכער זיינען געווען צוויי דאַמען. איינע, אין טרויער, ארים געקליידט, איז געזעסען ביים טיש אנטקעגען דעם שרייבער און האט עפּעס געשריבען, וואס ער האט איהר דיקטירט. די אנדערע דאמע, זעהר א דיקע, רויט ווי צונטער, מיט קלייען אויפ'ן פנים, א יוסטע מאדאם און עפּעס שוין צופיעל אויסגע־פּוצט, מיט א משונה'דיג־גרויסער בראָש אויפ'ן הארצען, איז געשטאַ־נען אן א זייט און אויף עפּעס געוואַרט. ראסקאלניקאוו האט אריינ־געשטעקט דעם שרייבער די מעלדונג זיינע. יענער האט זי נאר א כאַפּ געטאן מיט'ן אויג, האט איהם געהייסען אויפּוואַרטען און ווידער גע־נומען דיקטירען דער טרויער־דאמע.

ער האט אין זיין גאנצען וועזען געפיהלט א שרעקליכע אונאַרד־

ביסלעכווייז איז ער געוואָרען שטייפער ביי זיך, האָט זיך אַליין צו־געגעבען מוטה און מיט אַלע כחות זיך אָנגעשטרענגט קומען צו זיך.

„די קלענסטע נאַרישקייט, די מינדסטע אומפּאַרזיכטיגקייט קען דאָך מיך איצט אומגליקליך מאַכען! המ!... אַ שאָד, וואָס ס'איז נישטאָ דאָ מיט וואָס צו אָטעמען", האָט ער צוגעגעבען. — „אַ דער־שטיקעניש... דער קאָפּ דרעהט זיך נאָך מעהר... און דער פאַרשטאַנד אויך"...

ער האָט אין זיין גאַנצען וועזען געפיהלט אַ שרעקליכע אומאָרד־נונג. ער האָט אַליין מורא געהאַט, אַז ער וועט זיך זעלבסט ניט גובר זיין. ער האָט זיך אָנגעשטרענגט צוצובינדען זיך מיט'ן געדאַנק צו עפּעס אַנדערש, צו גאָר אַ זייטיגען ענין, נאָר דאָס האָט זיך איהם בשום אופן ניט איינגעגעבען. איבריגענס האָט איהם זעהר אינטערע־סירט דער שרייבער: ער האָט אַלץ געוואָלט עפּעס דערגעהן פון זיין פּנים, דערשמעקען עפּעס. דאָס איז געווען זעהר אַ יונגער מאַן, פון אַ יאָהר צוויי און צוואַנציג, מיט אַ שוואַרץ ריהרעוודיג געזיכט, וואָס האָט אויסגעוויזען עלטער, ווי אין דער ווירקליכקייט, מאָדיש און פּאַ־צעטיש געקליידט, מיט אַ טיעפען טייל אין די האָר, פאַרקאַמט און אָנ־געשמירט, מיט אַ גוזמא פינגערלעך און רונגען אויף די ווייסע פינ־גער, מיט אַ בערשטעל געוואַשען, און אַ גאָלדערנער קייט אויפ'ן וועסט. צו אַן אויסלענדער, וואָס איז דאָ אויך געווען צווישען פּובליקום, האָט ער אפילו אַ זאָג געטאָן אַ פּאָר ווערטער אויף פראַנצויזיש און גאַנץ נישקשה'דיג.

— לואיזאַ איוואַנאָוונאַ, פאַרוואָס זעצען זיי זיך ניט, — האָט ער איילענדיג אַ זאָג געטאָן דער אויסגעפּוצטער רויטער מאַדאַם, וועל־כע איז נאָך אַלץ געשטאַנען, גלייך ווי זי האָט די העזה ניט געהאַט צו זעצען זיך, ווייל אַ שטוהל איז געשטאַנען דערנעבען.

— איך דאַנקע, — האָט יענע געענטפערט און שטיל, מיט אַ זייד־דענעם גערויש זיך אַראָפּגעלאָזט אויפ'ן שטוהל. איהר העלבלויעס קלייד מיט ווייסע שפּיצען האָט זיך ווי אַ לופט־באַלאָן אויסגעשפּרייט אַרום טיש און האָט פאַרנומען באַלד אַ האַלב צימער עס האָט אַ האַק געטאָן מיט אַ ריח פון פּאַרפומען. די מאַדאַם איז אָבער קענטיג גע־ווען עטוואָס אַראָפּגעפאַלען ביי זיך, וואָס זי פאַרנעהמט אַ האַלב צי־מער און וואָס פון איהר האַקט אַזוי מיט פּאַרפומען. כאָטש זי האָט

אפילו געשמייכעלט פייג און פרעך צוזאמען, מיט א דייטליכען אויס־דרוק פון אומרוהיגקייט.

די טרויער־דאמע האט ענדליך געענדיגט און גענומען אויפשטעהן. פלוצלונג איז אריינגעקומען אנ'אפיציר, מיט א ליארם און געפילדער, זעהר העלדיש און עפעס מאדנע דרעהענדיג ביי יעדען טריט מיט די אקסלען; עס האט א שליידער געטאן דאס היטעל מיט דער קאקארדע אויפ'ן טיש און זיך אוועקגעזעצט אין שטול אריין. דערזעהן דעם אפי־ציר, איז די אויסגעפוצטע דאמע אזש פון ארט אויפגעשפרונגען, און מיט עפעס א מאדנער באגייסטערונג האט זי גענומען אלע וויילע הויבען זיך פון ארט; דער אפיציר האט זיך אבער אויף איהר אפילו ניט אומגעקוקט און זי האט שוין מעהר די העזה ניט געהאט זיך צו זעצען אין זיין אנוועזענהייט. דאס איז געווען דער געהילף פון צירקעל־אויפזעהער, מיט א פאר געלע וואנסען, און מיט זעהר דראבנע גע־זיכטס־אברים, וואס האבען איבריגענס גארניט אויסגעדריקט אויסער אביסעל גראבהייט. ער האט קרום, זאגאר מיט פאראכטונג א קוק געטאן אויף ראסקאלניקאוו'ן: שוין צו שרעקליך האבען אויסגעזעהן זיינע מלבושים, און ניט קוקענדיג אויף זיין גאנצע ערנידערונג, האט ער זיך דאך אלץ געהאלטען ניט נאך די מלבושים נאך; ראסקאלניקאוו האט זיך גאר פארגעסען און איהם באטראכט שוין מיט א צופיעל גלייכען און לאנגען בליק, אזוי אז יענער האט זיך אזש באליידיגט.

— וואס דארפסטו דא? — האט ער א געשריי געטאן. איהם איז קענטיג געווען א גרויסער חידוש, וואס אזא שלעפער קלערט אפילו ניט בטל צו ווערען פון זיין בליק, וואס שפריצט מיט פייער און בליץ.

— גערופען... אנגעקומען א פאוויעסטקע... האט ראסקאלניקאוו ארויסגעשטאמעלט.

— דאס איז וועגען אויפמאהנען פון זיי געלט, פון א סטודענט, אויב איהר געדענקט, — האט זיך דער שרייבער ארויסגעכאפט, אפ־רייסענדיג זיך פון דעם פאפיר.—אט איז עס! — און ער האט דער־לאנגט איבערן טיש ראסקאלניקאוו'ן א העפט, אנווייזענדיג אין איהם אויף א געוויסע שטעלע, — לייענט דורך!

„געלט? וואסערע געלט?" האט ראסקאלניקאוו געטראכט, — „אבער... אלזא איז עס געוויס ניט יענע זאך!" און ער האט א ציטער

געטאן פאר פרייד. איהם איז פלוצלונג געווארען אזוי שרעקליך מאָד־נע לייכט, א בארג איז אראב פון זיינע פלייצעס.

— און וויפיעל א זייגער האט איהר געדארפט קומען, מיין הערר? — האט דער אפיציר אויסגעשריען: ער איז וואס ווייטער אלץ מעהר געווארען צוקאכט און אליין ניט געוואוסט פארוואס. — מען שרייבט אייך, איהר זאלט קומען ניין, און איצט איז שוין נאך עלף!

— מען האט מיר געבראכט די אנווייזונג ערשט מיט א פער־טעל שעה צוריק, — האט ראסקאלניקאוו הויך געענטפערט: ער איז פלוצלונג און אונערווארטעט פאר זיך אליין אויך געווארען אין כעס און האט אין דעם זאגאר געפונען א מין פארגניגען. — דאס איז שוין אויך גענוג, וואס איך בין געקומען אהער א קראנקער.

— זענט אזוי גוט און שרייט ניט אזוי.

— איך שריי גאר ניט, איך רייד גאנץ געלאסען, דאס שרייט איהר גאר: איך בין א סטודענט און וועל ניט ערלויבען, מען זאל אויף מיר שרייען.

דער געהילף איז געווארען אזוי צוקאכט, אז די ערשטע ווייל׳ע האט ער אווארט ניט געקענט ארויסברייינגען, און האט נאר געשפריצט און געשפייט מיט׳ן מויל. ער איז פון ארט אויפגעשפרונגען.

— שוויי—יי—גען, מיין הערר! איהר זענט אין א רעגירונגס־אנשטאלט. ניט באווייזט אייער חוצפה, מיין הערר!

— איהר זענט אויך אין א רעגירונגס־אנשטאלט, — האט ראס־קאלניקאוו אויסגעשריען, — און אויסערדעם, וואס איהר שרייט, רויי־כערט איהר נאך א פאפיראס, דאס הייסט, אז אונז אלעמען זענט איהר גאר אינגאנצען מבטל.

ארויסגעזאגט די ווערטער, האט ראסקאלניקאוו דערפיהלט אנ׳־אונגעהויערן פארגניגען.

דער שרייבער האט אויף זיי געקוקט מיט א שמייכעל. דער הי־ציגער אפיציר איז קענטיג געווארען גאר מטושטש.

— דאס איז ניט אייער עסק! — האט ער ענדליך א געשריי געטאן עפעס אונגאטירליך הויך, — זענט בעסער אזוי גוט און ענט־פערט, וואס מען פרעגט ביי אייך באווייזט איהם, אלעקסאנדער גריי־

גאַריעוויטש, מען האָט אויף אייך אָנגעגעבן! איהר צאָהלט ניט קיין געלט!

ראַסקאָלניקאָוו האָט שוין מעהר ניט געהערט ער האָט נייגע־ריג א כאַפּ געטאָן דאָס פּאַפּיר, צו געוואָהר ווערען וואָס גיכער דעם עיקר. איבערגעלייענט איינמאָל און נאָכאַמאָל, און ניט באַרשטאַנען.

— וואָס זשע איז דאָס אַזוינס? — האָט ער געפרי׳ט דעם שרייבער.

— דאָס מאַהנט מען ביי אייך געלט מיט א וועקסעל, א חוב. איהר דאַרפט אָדער באַצאָהלען מיט אַלע קאָסטען, שטראָף־געלט א. ד. ג. אָדער אַרויסגעבען א פּאַפּיר, ווען איהר קענט באַצאָהלען; אויסער־דעם דאַרפט איהר אַרויסגעבען א התחייבות ניט אַרויסצופאָהרען פון שטאָדט, ביז איהר וועט איינצאָהלען, און ניט צו פאַרקויפען און ניט צו באַהאַלטען אייער האָב־און־גוטס. און דער מלוה האָט רעכט צו פאַרקויפען אייער האָב־און־גוטס, און באַהאַנדלען אייך לויט די געזע־צען.

— איך בין... אָבער קיינעם ניט קיין בעל־חוב!

— דאָס איז ניט אונזער געשעפט. אונז איז אָנגעקומען צום אויפמאַהנען אַנ׳אויסגעצאָהלטען פּראָטעסטירטער וועקסעל אויף הונ־דערט און פופציג רובל, וואָס איהר האָט אַרויסגעגעבען ־ער אלמנה פון דעם קאָלעגיענאַסעסאָר זאַרניצין, מיט ניין מאָנאַטען צוריק, און וועלכער איז איבערגעגאַנגען פון דער אלמנה זאַרניצין צו דעם „נאַד־וואָרני סאָוועטניק" טשעבאַראָוו. — דאַרום לעגען מיר אייך פאָר, איהר זאָלט אונז ענטפערען...

— זי איז דאָך אָבער מיין בעל׳הבית׳טע?

— און אַז זי איז אייער בעל־הבית׳טע, בכן איז וואָס?

דער שרייבער האָט מיט א פריינדליך־פון־אויבען־אַראָביגען באַ־דויערענדען שמייכעל, אין וועלכען עס האָט צו גלייכער צייט געשטעקט אויך עפּעס א מין נצחון־פרייד, געקוקט אויף ראַסקאָלניקאָוו׳ן, ווי אויף א נאַר, א נעבעכ׳ל, וועלכען מען נעהמט ערשט אויפ׳ן צימבעל, גלייך ווי איינער רעדט: „נו, ווי פיהלסטו זיך עפּעס איצט?" נאַר וואָס האָט איהם איצט געקאָנט אַרען עפּעס א וועקסעל, עפּעס א צאָהלונג! האָט ער דען איצט געקאָנט נעהמען עטוואָס אַזוינס צום האַרצען, צי אפילו ניט מעהר ווי א טראַכט געבען וועגען דעם! ער איז גע־

שטאנען, געלייענט, געהערט, געענטפערט, אפילו אליין אויך גע־שטעלט פראגען, נאר דאס אלץ איז געטאן געווארען מאשינאל. דאס פריידיגע געפיהל פון זעלבסטפערהיטונג, דאס אויסגעלייזט ווערען פון א דריקענדער געפאהר, — אט וואס האט אין דער רגע אנגע־פילט זיין גאנץ וועזען, אהן פאראויסזעהעניש, אהן אנאליז, אהן צו טרעפען וואס שפעטער וועט זיין, אהן ספקות און אהן פראגען. דאס איז געווען א רגע פון פולער אונמיטעלבארער ריין־טיערישער פרייד. נאר אין דעם אייגענעם אויגענבליק איז אין קאנצעלאריע פארגעקומען עפעס א מין שטורם מיט דונערן און בליצען. דער אפיציר, נאך ניט גע־קומען צו זיך פון ראסקאלניקאוו'ס עזות־פנים'קייט, צוקאכט און אויסער זיך, ווערלענדיג אפנים צוריקשטעלען זיין געפאלענעם אויטא־ריטעט, האט גענומען שיטען פעד און שוועבעל אויף דער אומגליק־ליכער פארפוצטער דאמע, וואס האט אויף איהם די גאנצע צייט, זינט ער איז אריין, געקוקט מיט א נארישען תמ'עוואטען שמייכעל.

—א דו אזוינע און אזוינע, — האט ער זיך פלוצלונג צושריען אויף דער העכסטער אקטאווע (די טרויער־דאמע איז שוין ארויסגע־גאנגען). — וואס איז דארט ביי דיר געווען נעכטען ביינאכט? הא? ווידער א חרפה און א שאנדע, א סקאנדאל אויף דער גאנצער גאס געמאכט. ווידער שכרות און געשלעג. ווילסט אפנים אין אסטראג צי וואס? איך האב דיר דאך שוין געזאגט, איך האב דיך דאך שוין מתרה געווען צעהן מאל, אז צום עלפטען וועל איך דיר ניט שווייגען! און דו איבעראניים, הא, דו אזוינע און אזוינע און נאכאמאל אזוינע!

דאס פאפיר איז אזש ארויסגעפאלען ראסקאלניקאוו'ן פון די הענט, און ער האט ווילד געקוקט אויף דער פארפוצטער דאמע, מיט וועלכער מען האט אויף אזוי פיעל קיין מחזקות ניט געמאכט; באלד אבער האט ער פארשטאנען, וועגען וואס דא האנדעלט זיך, און גלייך האט איהם די דאזיגע געשיכטע אפילו אנגעהויבען צו געפעלען ווע־רען. ער האט זיך צוגעהערט מיט אזא מין פארגניגען, אז איהם האט אזש זיך פארוואלט הויך לאכען, לאכען, לאכען... אלע נערווען זענען איהם פשוט צושפרונגען געווארען.

— איליא פעטראוויטש! — האט דער שרייבער געוועזט אנ־געהויבען מיט רעספעקט. ער איז אבער שטעהן געבליבען איבער־ווארטען דעם שטורם, ווייל ער האט געוואוסט פון אייגענער ערפאה־

רונג, אז דעם צוקאַ זען אַפּיציר קען מען ניט אַנדערש איינהאַלטען. סיידען ווי פאַר די הענט.

וואָס עם אַנבעלאַנגט צו דער פאַרפּוצטער דאַמע, איז זי לכתחלה געוואָרען פאַרציטערט פון די דונערן און בליצען; אָבער אַ מערקווירדיגע זאַך: וואָס מעהר און שטאַרקער ער האָט זי געזידעלט, אַלץ העפליכער און צוגעלאָזטער איז געוואָרען איהר פּנים, און אַלץ חנ׳עווּדיגער דער שמייכעל, מיט וועלכען זי האָט געקוקט אויף דעם גרויזאַמען אַפּיציר. זי האָט זיך עפּעס מאָדנע לעבערליך געדרעהט אויף איין אָרט און זיך אַלע ווייַלע צוגעזעצט, וואַרטענדיג מיט אונגעדולד, אַז מען זאָל שוין איהר אויך לאָזען זיך אויס׳טענהן. און זי האָט זיך דערוואַרט.

„ביי איהר איז גאָר קיין שום טומעל ניט געווען — האָט זי געגומען שיטען, ווי אַרבעס פון אַ לעבערדיגען זאַק, מיט אַנ׳עכט דייטשען אַקצענט, — ביי איהר איז קיין שום סקאַנדאַל ניט געווען. זי וועט דערצעהלען דעם העךר קאַפּיטאַן דעם ריינעם אמת, ער איז געקומען טויט־שכור, זי איז אין דעם גאָר ניט שולדיג. ביי איהר איז אַנ׳איידעל הויז, און אַנ׳איידעלע אויפפיהרונג, און סקאַנדאַלען האָט זי פיינט פון אימער און פון שטענדיג. איז ער געקומען טויט־שכור און האָט נאָך ווידער געהייסען דערלאַנגען דריי פלאַש. דערנאָך האָט ער אויפגעהויבען די פיס און גענומען קלאַפּען מיט אַ פוס איבער די ביינדלעך פון פאַרטעפּיאַן. און דאָס פּאַסט נים אין אַנ׳איידעל הויז, ס׳איז ניט אָרטיג, זי האָט איהם דאָס געזאָגט. האָט ער געכאַפּט אַ פלאַש און גענומען מיט איהר שלאָגען אַלעמען אין רוקען. איז זי גלייך אַוועק נאָכ׳ן סטרוזש און קאַרל איז געקומען, האָט ער גענומען קאַרל׳ען און איהם אויסגעזעצט אַנ׳אויג, און הענריעטען האָט ער אויך אויסגעזעצט אַנ׳אויג און איהר אַליין האָט ער אויך געגעבען פינף פּעטש אין באַק אַריין. און דאָס איז דאָך אַזוי ניט איידעל אין אַנ׳איידעל הויז. וואָס האָט זי געקענט מאַכען? האָט זי געשריען. האָט ער זיך געשטעלט אויפ׳ן פענסטער, דאָס אויפגעעפענט און גענומען קוויטשען צום גאַס ווי אַ שוויין. ס׳איז דאָך אַ שאַנדע ווי קען מען דאָס אין פענסטער איבערן גאַס קוויטשען ווי אַ שוויין! פע! פע! איז קאַרל צוגעפאַלען צום פענסטער, האָט איהם פון הינטען אַ נעהם געטאָן פאַר׳ן ראָק, איהם גענומען שלעפּען פון פענסטער און איהם זיין

ראַק צוריסען. דאַמאַלס האָט ער גענומען שרייען, אַז מען וועט איהם באַצאָהלען פּופצעהן רובל שטראָף פאַר'ן ראַק, האָט זי איהם אַליין באַצאָהלט פינף קאַרבען פאַר זיין ראַק. דאָס איז ניט קיין אָרטיגער גאַסט, וויבאַלד ער מאַכט סקאַנדאַלען. זאָגט ער, אַז ער וועט אונז באַשרייבען אויפ'ן בלאַט און וועט אויף אונז מאַכען אַ סאַטירע, ווייל ער שרייבט אין אַלע בלעטער.

— ער איז אַ שרייבער, הייסט עס?

— יאַ, הערר קאַפּיטאַן, אונד וואָס פיר איין אונאַרטיגער גאַסט איזט עס...

— נו, נו, נו! גענוג! איך האָב דיר דאָך שוין געזאָגט, געזאָגט, איך האָב דאָך דיר שוין געזאָגט...

— איליאַ פּעטראָוויטש! — האָט דער שרייבער ווידער אַ רוף געטאָן דעם אָפיציר.

דער אָפיציר האָט אויף איהם אַ קוק געגעבען: דער שרייבער האָט צו איהם אַ שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ.

—...אַלזאָ, זאָלסטו דיר פאַרשרייבען אויפ'ן שטערן, אַז דאָס איז דיר אַ לעצטעס מאָל, — האָט דער אָפיציר ווידער אָנגעהויבען, — אויב עס וועט נאָך איינמאָל פאָרקומען אין דיין איידעלען הויז אַ סקאַנדאַל, וועל איך דיר שוין ווייזען, וואו פעפער וואַקסט. פאַרשטעהסט? הייסט עס, האָט אַ ליטעראַט, אַ שרייבער, אין אַנ'איידעל הויז, גענומען פינף רובל פאַר אַ גוואַלד־רים אין ראַק? אָט האָסטו דיר אַ חברה! און ער האָט אַ בליץ געטאָן מיט פאַראַכטונג אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן. איינערנעכטען איז אין שיינק אויך געוועזען אַ שענע מעשה: אָבגעגעסען — אַהאַ, צאָהלען — ניט פון אָרט: וואָס הייסט, — אַניט וועט ער אין בלאַט באַשרייבען. נאָך אַזאַ מין געשיכטע האָט זיך געטראָפען יענע וואָך אויף אַ שפּאַציר־שיף: עס איז געפאָהרען אַ סטאַטס־ראַט מיט זיין פרוי און אַ טאָכטער, און מיט זיי צוזאַמען אַ שרייבערל, האָט ער זיי געמאַכט מיט דער בלאַטע צוגלייך. פון אַ קאָנדיטעריי האָט מען אַנומעלט אויך איינעם אַזאַ חברה־מאַן אַרויסגעוואָרפען פאַר'ן קאַרק. אָט האָסטו דיר די גאַנצע שענע חברה: ליטעראַטען, שרייבער, סטודענטען, אויפגעריסענע מיילער! טפּוי! און דו נעהם וועג! איך וועל שוין אַליין צו דיר אונטערקומען... דאַמאַלס הים דיינע ביינער! ס'ט'געהערט?

לואיזא איוואַנאָוונא האָט זיך מיט א זיסער מינע געלאָזט צום טיר, נייגענדיג זיך אויף אלע זייטען; נאָר אין טיר איז זי אנגעשפּרונגען מיט'ן הינטען אויף א שענעם אָפיציר, מיט אַנ'אָפענעם פרישען געזיכט און מיט הערליכע מורא'דיג־געדיכטע בלאָנדע באַקענבאַרדען. דאָס איז געווען ניקאָדים פאָמיטש אליין, דער צירקעל־אויפזעהער. לואיזא איוואַנאָוונא האָט זיך מיט אמאָל א זעץ געטאָן כמעט ביז צו דער ערד און מיט גיכע דראָבנע טריט האָט זי אונטערשפּרינגענדיג זיך זיך ארויסגעקייקעלט פון קאַנצעלאַריע

— ווידער א געוויטער, ווידער דונערן און בליצען, שטורמווינדען און אוראַגאַנען! — האָט זיך ניקאָדים פאָמיטש העפליך און פריינדליך געווענדט צו איליא פּעטראָוויטש'ן, — ווידער אָבגעגעסען זיך דאָס הארץ, ווידער אויפגעזאָדען ווי א קעסעל! איך האָב נאָך אויף די טרעפּ געהערט!

— כ'ווייס! — האָט עס איליא פּעטראָוויטש מבטל געווען מיט א מין אריסטאָקראַטישען שטאָלץ, איבערגעהענדיג מיט עפּעס פּאַפּירען צו אַנ' אנדער טיש און זעהר קאָקעטיש ציהענדיג מיט די אַקסלען, וואוהין דער טריט, אהין דער אַקסעל. — אָט האָב איך די עהרע אייך פאָרצושטעלען: הערר ליטעראָט, וואָס רייד איך, הערר סטודענט, מיין איך. א געוועזענער, הייסט עס, צאָהלט ניט קיין געלט, צוטיילט וועקסלען מאַכט ניט ליידיג די דירה, מען גיט אויף זיי אַן פּאַפּירען אָהן א שיעור, — און דאָ, פאַרשטעהט איהר מיך, האָב איך חוטא בעגל געווען, וואָס איז, — איך האָב פאַר איהם אין די אויגען פאַררויכערט א פּאַפּיראָס! אליין טוען זיי אָב די ש—ש—שענדליכסטע זאַכען, און אָט קוקט איהם נאָר אַן: ער האָט דאָך איצט דעם זיבענטען חן אין זיין גאַנצער ליעבער מראה!

— ארימקייט איז קיין שאַנד, מיין פריינד, נאָר נישטאָ פון וואָס צו מאַכען א ווענען! ציינדט זיך אַן ווי פּולווער, ניט געקענט פאַרטראָגען, וואָס מען האָט איהם דעם האָנאָר אַנגעריהרט. איהר זענט אָפּנים אויף זיי פאַר עפּעס ברוגז געוואָרען און זיך אליין ניט געקענט איינהאַלטען, — האָט זיך ניקאָדים פאָמיטש פריינדליך געווענדעט צו ראָסקאָלניקאָוו'ן, — נאָר אומזיסט זענט איהר אויף זיי ברוגז: איך זאָג אייך, ער איז זע—הר און זע—הר א פיי—נער מאַן, נאָר פּולווער, אמת'ער פּולווער! זיך אַנגעצונדען, א זאָד געטאָן, פאַר־

ברענט געוואָרען — און שוין! אַלץ פֿאַריבער! און ווידער געבליבען א גאָלדענע האַרץ! אפילו אין פֿאַלק האָט מען איהם אַ נאָמען געגע־בען: „פּוּלווער־אַפּיציר"...

— און שוין איינמאָל אַ פּ—פּ—פּאַ—אַלק! — האָט איליא פּעטראָוויטש אויסגעשריען, זעהר צופֿריעדען, וואָס מען האָט איהם אַזוי פֿיין פֿאַרגעשטעלט, אָבער דאָך נאָך אַלץ ברוגז'דיג.

ראַסקאָלניקאָוו'ן האָט זיך פּלוצלונג פֿאַרוואָלט זאָגען זיי אַלעמען עפּעס אַזוינס, וואָס זאָל זיי זיין זעהר אַנגענעהם.

— וואָס רעדט איהר, קאַפּיטאַן, — האָט ער אַנגעהויבען זעהר אויפֿגערוימט, זיך ווענדענדיג פּלוצלונג צו ניקאָדים פֿאָמיטש'ן, — געהט אריין אין מיין לאַגע אויך... איך בין זאָגאַר גרייט צו בעטען ביי זיי פֿאַרצייהונג, אויב איך האָב זיי פֿון מיין זייט עפּעס פֿוגע בכבוד געווען. איך בין אַן'אָרימער קראַנקער סטודענט, פֿאַראומערט (ער האָט אַזוי טאַקע געזאָגט: „פֿאַראומערט") פֿון אָרימקייט. איך בין אַ געוועזענער סטודענט, ווייל איצט בין איך ניט אימשטאַנד אויסצוהאַלטען זיך, נאָר איך וועל באַקומען געלט... איך האָב אַ מוּ־טער און אַ שוועסטער אין ד—ער גובערניע... מען וועט מיר שיקען און איך וועל... באַצאָהלען. מיין בעל־הבית'טע איז אַ גוטע פֿרוי, נאָר זי איז אַזוי בייז געוואָרען, וואָס איך האָב פֿאַרלאָרען מיינע שטונדען און צאָהל איהר שוין דעם פֿערטען חודש ניט, אַז זי שיקט מיר ניט אַרויף אפילו קיין מיטאָגען... און איך הויב ניט אָן צו פֿאַרשטעהן, וואָס איז דאָס פֿאַר אַ וועקסעל. מאָהנט זי ביי מיר איצט, איך זאָל איהר באַצאָהלען פֿאַר דעם דאָזיגען וועקסעל! אָבער וואָס קען איך איהר באַצאָהלען, זאָגט אַליין!...

— ס'איז דאָך אָבער ניט אונזער געשעפֿט... האָט ווידער אַ זאָג געטאָן דער שרייבער.

— ענטשולדיגט, ענטשולדיגט, איך בין מיט אייך פֿאָלקאָם איינ־שטימיג, אָבער ערלויבען זיי מיר אויך צו ערקלערען די זאַך, — האָט ראַסקאָלניקאָוו ווידער אונטערגעכאַפּט, זיך ווענדענדיג ניט צום שריי־בער, נאָר אַלץ צו ניקאָדים פֿאָמיטש'ן, אָבער בעמיהענדיג זיך מיט אַלע כחות צו ווענדען זיך אויך צו איליא פּעטראָוויטש'ן, כאָטש יענער האָט זיך געמאַכט, אַז ער איז פֿאַרטאָן אין די פּאַפּירען און איהם שטעהט אפילו ניט אָן צו קוקען אין זיין זייט, — ערלויבען זיי מיר

אויך צו ערקלערען פון מיין זייט, אז איך וואוין ביי איהר שוין דריי יאהר, זינט איך בין געקומען אהער פון דער פראווינץ, און פריהער, פריהער... פארוואס זאָל איך זיך טאקע ניט מודה זיין, אז פון אנהויב אָן האָב איך איהר געגעבען א וואָרט חתונה צו האָבען מיט איהר טאָכטער... ניט מעהר ווי א וואָרט... איך בין מיט גאָרניט געווען פאַרבונדען... דאָס איז געווען אַ מיידעל... איבריגענס איז זי מיר זאָגאר געווען געפעלען... פארליעבט בין איך אפילו ניט געווען... מיט איין וואָרט, יונגעלייט, ווי דער שטייגער איז... ד. ה. איך מיין צו זאָגען, אז איך האָב געהאט ביי דער בעל־הבית׳טע זעהר גרויסען קרעדיט און איך האָב אביסעל געפיהרט אזא מין לעבען... איך בין געווען זעהר לייכטזיניג...

— מען פאָדערט פון אייך גאָר ניט אזעלכע אינטימע זאכען, מיין הערר, און ס׳איז קיין צייט אויך ניטאָ, — האָט איהם ליליא פעטראָוויטש געוועזט איבערגעשלאָגען גראָב און טריאומפירענדיג, נאָר ראסקאָלניקאָוו האָט איהם מיט היץ אבגעשטעלט, הגם איהם איז מיט אמאָל זעהר שווער געוואָרען צו ריידען.

— אָבער ערלויבען זיי מיר, ערלויבען זיי מיר עטוואָס דערצעהלען... ווי דאָס איז צוגעגאנגען און... פון מיין זייט... כאָטש איהר זענט אפשר געדעכט און ס׳איז איבריג צו דערצעהלען, — נאָר מיט א יאָהר צוריק איז דאָס פרייליין געשטאָרבען פון א טיפוס, און איך בין ביי דער בעל־הבית׳טע געבליבען אויף ווייטער, ווי געווען; האָט זי מיר געזאגט. ווען זי האָט זיך איבערגעצויגען אין די איצטיגע וואוינונג אריין, אין גוטען מוטה געזאָגט... אז איך בין ביי איהר זעהר באגלויבט אין אלצדינג... נאָר צי וועל איך איהר ניט געבען דעם דאָזיגען וועקסעל אויף הונדערט מיט פופצעהן רובל, — דאָס איז די גאַנצע סומע, וואָס איך האָב איהר געקומט, נאָך איהר רעכענונג: זי האָט מיר בפירוש אזוי געזאגט, אז ווי נאָר איך וועל איהר געבען דעם דאָזיגען פאפיער, וועל איך ביי איהר ווידער האָבען קרעדיט וויפיעל איך וועל אליין וועלען, און זי וועט פון איהר זייט זיך קיינמאָל אין לעבען דאָס זיינען איהרע אייגענע ווערטער — ניט באַנוצען זיך מיט דעם דאָזיגען פאפיר, ביז איך וועל איהר אליין באצאָהלען... און דוקא איצט, ווען איך האָב די שטונדען פארלאָרען און האָב ניט וואָס צו עסען, גיט זי אַן אויף מיר דעם וועקסעל. איז וואָס קען איך איצט זאָגען?

— די אַלע ריהרענדע פּרטים האָבען צו אונז קיין שייכות ניט, מיין הערר, — האָט איהם איליאַ פּעטראָוויטש אָפּגעהאַקט מיט חוצפּה, — איהר דאַרפט געבען אַ תשובה און אַ התחייבות. און דאָס וואָס איהר זענט געוועזן פאַרליעבט און נאָך אַזוינע טראַגישע מעשיות האָבען צו אונז קיין שום שייכות ניט.

— נו, דו הויבסט שוין אָן צו אכזריות'דיג... — האָט ניקאָדים פאָמיטש אַרויסגעשטאַמעלט, זיך צוגעזעצט צום טיש, און אויך גענו־מען אונטערצושרייבען פּאַפּירען. ער האָט זיך עפּעס אַזוי ווי פאַר־שעמט.

— נו, טאַ שרייבט, — האָט דער שרייבער געזאָגט צו ראַס־קאָלניקאָוו'ן.

— וואָס שרייבען? — האָט יענער אַ פרעג געגעבען מיט עפּעס אַ מאָדנער גראָבקייט.

— אַט איך וועל אייך זאָגען.

ראַסקאָלניקאָוו'ן האָט זיך אויסגעוויזען, אַז דער שרייבער האָט זיך מיט איהם גענומען באַגעהן מיט מעהר גאווה און פאַראַכטונג נאָך זיין ודוי, — אָבער אַ מערקווירדיגע זאַך, — ער איז פּלוצלונג אַליין געוואָרען אינגאַנצען גלייכגילטיגע צו וואָס פאַר אַ מיינונג עס זאָל ניט זיין, און די דאָזיגע פאַרענדערונג איז אין איהם פאָרגעקומען אין איין אויגענבליק. אין איין רגע. ווען ער זאָל געוועזן וועלען עטוואָס אַ טראַכט טאָן, וואָלט איהם געווים געוועזן אַ גרויס וואונדער, ווי האָט ער עס געקענט אַזוי ריידען מיט זיי, מיט אַ ווײַלע פריהער, און זאָ־גאָר אויסגיסען פאַר זיי זיינע געפיהלען? און פון וואַנען האָבען זיך דאָס גענומען די דאָזיגע געפיהלען? פאַרקעהרט, ווען איצט וואָלט דאָס גאַנצע צימער פול געוואָרען ניט מיט פּאָליציי־אויפזעהער, נאָר אפילו מיט זיינע בעסטע פריינד, וואָלט ער, דאַכט זיך, דאַמאָלס אפילו אויך ניט געפונען פאַר זיי קיין איין מענשליך וואָרט, אַזוי איז אילם מיט אַמאָל פּוסט געוואָרען דאָס האַרץ. אַ מרה־שחורה'דיג גע־פיהל פון פּיינליכער, אונענדליכער איינזאַמקייט און פאַרפרעמדקייט יאָז פּלוצלונג באַוואוסטזיניג געבאָרען געוואָרען אין זיין נשמה. ניט די געמיינהייט פון זיין קלאָגען זיך פאַר איליאַ פּעטראָוויטש'ן, און אויך ניט די געמיינהייט פון דעם אָפיצירס טריאומפירען איבער איהם האָבען פּלוצלונג אַנגעמאַכט אַ חורבן אין זיין האַרץ. אַ, וואָס קען איהם

איצט אַרעז זיין אייגענע נידערטרעכטיגקייט, די אַלע אַמביציעס, אַפּי־צירעז, דייטשקעס, וועקסלען, צאָהלונגען, קאַנצעלאַריעס א. אַז. וו. א. אַז. וו. ווען מען וואָלט איהם פאַר'משפט צו פאַרברענען אין דער דאָזיגער ווײַלע, וואָלט ער זיך דאַן אַפילו אויך ניט א ריהר געגעבען. ס'איז זאָגאַר א גרויסער ספק, צי ער וואָלט אויסגעהערט דעם אור־טייל. מיט איהם איז פאַרגעקומען עטוואָס אינגאַנצען איהם אונבאַ־קאַנטעס, נייעס, אומגעריכטעס און קיינמאָל ניט געוועזענעס. ניט וואָס ער האָט פאַרשטאַנען, ער האָט אָבער געשפּירט בחוש, מיט דער גאַנצער שפּירונגס־קראַפט, אַז ניט נאָר מיט ריהרענדע מעשיות, ווי פריהער, נאָר אַפילו מיט קיין זאַך אין דער וועלט וואָלט ער זיך ניט קענען ווענדען צו די דאָזיגע מענשען, אין דער פּאָליציי־קאַנ־צעלאַריע, און ווען דאָס וואָלטען אַפילו געווען זיינע לייבליכע ברידער און שוועסטער, נ י ט קיין פּאָליציי־אָפיצירען, וואָלט ער אַפילו דאַן אויך ניט געהאַט מיט וואָס זיך צו ווענדען צ' זיי פאַר קיין פאַל אין לעבען ניט: ער האָט נאָך קיינמאָל ניט איבערגעלעבט אַזאַ מין מערק־ווירדיג און שרעקליך געפיהל. און דאָס האָט איבערהויפּט דערפאַר אַזוי וועה געטאַן — ווייל דאָס איז געווען מעהר געפיהל, ווי באַוואוסטזיין, ווי פאַרשטאַנד: אַן אונמיטעלבאַר געפיהל, דאָס פּייניגסטע געפיהל, וואָס ער האָט ווען עס איז אין זיין לעבען געהאַט איבערגעלעבט.

דער שרייבער האָט איהם גענומען דיקטירען די פאָרם פון אַזאַ מין תשובה, ווי דער שטייגער איז אין אַזוינע פאַלען. דאָס הייסט, באַצאָהלען קען איך ניט, איך זאָג צו אויף דאַמאָלס און דאַמאָלס (ווען עס איז). פון שטאָדט וועל איך ניט אַרויספאָהרען; דאָס האָב־און־גוטס וועל איך ניט פאַרקויפען און ניט אַוועקשענקען א. ד. גל.

— איהר קענט דאָך גאָרנישט שרייבען, אייך פאַלט דאָך די פען פון דער האַנט אַרויס, — האָט באַמערקט דער שרייבער, קוקענדיג נייע־גיריג אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן. — איהר זענט קראַנק?

— יאַ... ס'שווינדעלט אין קאָפּ... זאָגט ווייטער!

— מעהר גאָרנישט: שרייבט זיך אונטער.

דער שרייבער האָט צוגענומען דאָס פּאַפּיר און זיך גענומען צו אַנדערע.

ראַסקאָלניקאָוו האָט אָפּגעגעבען די פען, נאָר אַנשטאָט אויפצו־שטעהן און אַוועקצוגעהן, האָט ער אַרויפגעלעגט ביידע איילענבויגענס

אויפ׳ן טיש און האט צונויפגעדריקט דעם קאפ מיט די הענט, גלייך ווי מען וואלט איהם צוועקעם אין קאפ שלאגען. א מאדנער געדאנק איז איהם פלוצלונג איינגעפאלען: גלייך אויפשטעהן, צוגעהן צו ניקאדים פאמיטש׳ן און דערצעהלען איהם אלץ, וואס געכטען איז געשעהן, מיט אלע פרטים, דערנאך אוועקגעהן צוזאמען מיט איהם צו זיך אהיים און ווייזען זיי די זאכען אין ווינקעל, אין לאך. דער געדאנק האט איהם אזוי שטארק א נעהם געטאן, אז ער איז שוין אויפגעשטאנען פון ארט אויסצופיהרען עס. — „אפשר באטראכטען זיך כאטש נאך א רגע?" האט זיך איהם דורכגעטראגען אין מוח. — „ניין, בעסער ניט־באטראכ־טערהייד, און אראפ פון מארק!" פלוצלונג אבער איז ער געבליבען שטעהן ווי א פארגליווערטער: ניקאדים פאמיטש האט מיט היץ עפעס דערצעהלט איליא פעטראוויטש׳ן, און ער האט דערהערט די לעצטע ווערטער.

— עס קען ניט זיין, מען וועט זיי ביידען ארויסלאזען. ערשטענס שיקט זיך עס גלאט ניט: באַרעכענט אליין: צו וואס האבען זיי נאך געדארפט רופען דעם סטרוזש, אויב ס׳איז זייער ארבייט? זיך אליין פאר׳מסר׳ן, וואס? צי אפשר איז עס זייערס א שפיצעל? ניין, דאס וואלט שוין זיי צו שפיצעלדיג! היינט דעם סטודענט פעסטריאקאוו׳ן האבען געזעהן סאמע ביים טויער ביידע סטרוזשען און איינע א גויע פונקט אין דער ווייל, ווען ער איז אהינצו אריינגעגאנגען: ער איז געגאנגען מיט דריי חברים און האט זיך מיט זיי געזעגענט סאמע ביים טויער און נאך פאר די דריי חברים אין די אויגען האט ער געפרעגט ביים סטרוזש דעם אדרעס. נו, וועט זיך אזוינער נעהמען פונאנדער־פרעגען וועגען אדרעס, ווען ער איז געגאנגען מיט אזא כונה? און קאך איז פריהער פאר׳ן אריינגעהן צו דער אלטער אויך אפגעזעסען ביי א האלבע שעה אונטען ביים גאלדמאכער און פונקט דריי פיערטעל אויף אכט איז ער אוועק פון איהם צו דער אלטער. איצט באַרעכענט אליין...

— ענטשולדיגט אבער, ווי זשע קומט ביי זיי אויס אזא ווידער־שפרוך: טענה׳ן אליין, אז זיי האבען געקלאפט און אז די טהיר איז געווען פארבאכט, און אין דריי מינוט ארום, ווען זיי זיינען געקומען מיט׳ן סטרוזש, קומט אויס, אז די טהיר איז געווען אפען?

— אט דאס איז דאך די מעשה: דער מערדער איז, אהן צוויי־

פעל, דאָרט געזעסען פאַרשפּאַרט; און מען וואָלט איהם געוויס דאָרט געפּאַקט, ווען קאָך וואָלט זיך אַזוי ניט באַנאַרישט און וואָלט אַליין אויך ניט אַוועק נאָכ'ן סטרוזש. פּונקט אין דער רגע האָט ער באַוויזען אַראָפּצוגעהן פון די טרעפּ און ווי עס איז זיך דורכגע'גנב'עט פאַרביי זיי. קאָך שווערט זיך מיט טויטע שבועות: „ווען איך זאָל געווען דאָרט בלייבען, זאָגט ער, וואָלט ער אַרויסגעשפּרונגען און מיך גע'הרג'עט מיט דער האַק". ער בענשט פּשוט גומל.

— און דעם מערדער האָט גאָר קיינער ניט געזעהן?

— ווי אַזוי ווערסטו דאָרט דערזעהן, דער הויף איז גרויס ווי נח'ס תיבה, — האָט געזאָגט דער שרייבער, וואָס האָט זיך צוגעהערט פון זיין אָרט.

— די זאַך איז קלאָר, די זאַך איז קלאָר! — האָט ניקאָדים פאָמיטש איבערגע'חזר'ט מיט היץ.

— ניין, די זאַך איז זעהר ניט קלאָר, — האָט גע'פסק'ענט איליא פּעטראָוויטש.

ראַסקאָלניקאָוו האָט אויפגעהויבען זיין הוט און זיך געלאָזט געהן צום טהיר, נאָר ביז צו דער טהיר איז ער ניט דערגאַנגען.

ווען ער איז געקומען צו זיך, האָט ער דערזעהן, אַז ער זיצט אויף אַ שטוהל, אַז איהם האַלט אונטער פון דער רעכטער האַנט עפּעס איינער אַ מענש, אַז ביי דער לינקער האַנט שטעהט נאָך איינער, מיט אַ געלען גלאַז, אָנגעפילט מיט געל וואַסער, און ניקאָדים פאָמיטש שטעהט פאַר איהם און קוקט איהם גלייך אין די אויגען אַריין; ער איז אויפגעשטאַנען פון שטוהל.

— וואָס איז דאָס מיט אייך, איהר זענט קראַנק? — האָט גאַנץ שטרענג ניקאָדים פאָמיטש אַ פרעג געטאָן.

— בשעת זיי האָבען זיך אונטערגעשריבען, האָבען זיי אויך קוים געהאַלטען די פעדער אין האַנט, — האָט געזאָגט דער שרייבער, אַוועקזעצענדיג זיך אויף זיין פריהערדיגען אָרט און נעהמענדיג זיך ווידער צו די פּאַפּירען.

— און לאַנג שוין זענט איהר קראַנק? — האָט איליא פּעטראָוויטש אַ געשריי געטאָן פון זיין אָרט און זיך אויך גענומען ריהרען אין די פּאַפּירען.

נאַטירליך האָט ער אויך באַטראַכט דעם קראַנקען, ווען יענער איז

געפאלען אין אונמאכט; ווי יענער איז אבער צו זיך געקומען, איז ער גלייך אוועקגעגאנגען.

— פון נעכטען אָן... האט ראסקאָלניקאָוו שטאמלענדיג געענט־פערט.

— און נעכטען זענט איהר ארויסגעגאנגען אין גאס?

— ארויסגעגאנגען.

— קראנקערהייד?

— קראנקערהייד.

— וויפיעל אזייגער?

— אכט א זייגער אָוונט.

— און וואוהין זענט איהר געגאנגען, נעהמט ניט פאר אומגוט, וואס איך פרעג אייך?

— אין גאס.

— קורץ און שארף.

ראסקאָלניקאָוו האט געענטפערט שארף, אָפּגעהאקט, אינגאנצען בלאס ווי א טוך און ניט אראָפּלאזענדיג די שווארצע צוהיצטע אויגען פאר איליא פעטראָוויטשעס בליק.

— קוים וואס ער שטעהט איין אויף די פיס, און דו... האט ני־קאָדים פאָמיטש א זאג געטאָן.

— ניש—ק—שה! — האט איליא פעטראָוויטש עפעס זעהר מאָד־נע ארויסגערעדט.

ניקאָדים פאָמיטש האט געוואָלט נאך עפּעס צוגעבען, נאר א קוק געבענדיג אויפ׳ן שרייבער, וועלכער האט פון איהם אויך קיין אויג ניט אראָפּגענומען, איז ער אנטשוויגען געוואָרען. אלע זיינען מיט אמאָל אנטשוויגען געוואָרען. עס איז געוועזן מאָדנע.

— נו, גוט, — האט ענדליך געזאגט איליא פעטראָוויטש, — מיר פארהאלטען אייך ניט.

ראסקאָלניקאָוו איז ארויס. ער האט נאך געקענט כאפען מיט׳ן אויער, ווי עס האט זיך פלוצלונג אנגעהויבען גלייך נאך זיין אוועק־געהן א לעבהאפטער שמועס, אין וועלכען עס האט זיך מעהר פאר אלע געהערט די פרעגענדע שטים פון ניקאָדים פאָמיטש׳ן... אויפ׳ן גאס איז ער אינגאנצען צו זיך געקומען.

„א רעוויזיע, א רעוויזיע, באלד א רעוויזיע!“ האט ער פאר זיך

גע׳חזר׳ט, איילענדיג וואָס גיכער אהיים צו קומען. — „מערדער! זיי האָבען א חשד!“ דער פריהערדיגער פּחד האָט איהם ווידער איינגאַנצען דורכגענומען, פון קאָפּ ביז די פיס.

צווייטעס קאַפּיטעל.

„און ווי וועט זיין, אז די רעוויזיע איז שוין געווען? ווי איז, אז איך וועל זיי פונקט איצט טרעפען ביי זיך?“

נאָר אָט איז זיין צימער. אלץ ווי געווען; קיינער האָט אהער ניט אריינגעשמעקט. אפילו נאַסטאַסיא האָט זיך צו גאָרנישט צוגעריהרט. אבער אוֹם גאָטעס ווילען! ווי אזוי גאָר האָט ער עס געקענט לאָזען די אלע זאכען אין דעם לאָך?

מיט אן אימפּעט האָט ער זיך א לאָז געטאָן צום ווינקעל, אריינגעשטעקט די האנט הינטער די טאַפּעטען און גענומען ארויסשלעפּען די זאכען און פּאַקען זיי אין די קעשענעס. אכט שטיק איז געווען: צוויי קליינע שאכטעלען מיט אויהרינגלעך, צי מיט עפּעס אנדערש פון דעם מין, — ער האָט זיך גוט ניט צוגעקוקט; דערנאָך פיער קליינע סאַפיאַן־שיידלעך. איין קייטעלע איז געווען בלויז פאַרוויקעלט אין אן אלטע צייטונג. אין אן אלטע צייטונג איז אויך געווען איינגעוויקעלט נאָך עפּעס, דאכט זיך אן אָרדען...

ער האָט עס צולעגט אין אלע קעשענעס, אין מאַנטעל און אין דער איבערגעבליבענער רעכטער קעשענע פון די הויזען, און געזעהן, עס זאָל ניט קענטיג זיין. דאָס בייטעל האָט ער אויך מיטגענומען צוזאמען מיט די זאכען. דערנאָך איז ער ארויס פון צימער, און האָט אפילו דאָסמאָל די טהיר ניט פאַרמאַכט.

ער איז געגאַנגען מיט שנעלע, פעסטע טריט און כאָטש ער האָט געפיהלט אז ער איז איינגאַנצען צובראָכען, איז ער דאָך געווען ביים קלאָרען זינען. ער האָט מורא געהאַט, מען זאָל איהם ניט נאָכיאָגען, האָט מורא געהאַט, אז אין א פיערטעל שעה ארום וועט אודאי ארויס א פאַראָרדנונג נאָכצושפּירען איהם; דעריבער איז געווען קלאָר, אז מען דאַרף ביזצייטענס פאַרניכטען אלץ. וואָס קען ארויספבריינגען אויף א חשד. מען האָט עס געדאַרפט וואָס גיכער באַזאָרגען. כל זמן עס איז

נאָך פאַרהאַן כאָטש א טראָפּען כח און א שטיקעל פאַרשטאַנד... וואו־הין אבער געהט מען?

דאָס איז שוין לאַנג געווען באַשלאָסען: „אַלץ אַריינוואַרפען אין וואַסער אריין, און א סוף מיט אַן עק“. אַזוי האָט ער באַשלאָסען ביי־נאַכט נאָך, אין היץ, אין יענע מאָמענטען ווען ער האָט זיך אייניגע מאָל — ער געדענקט עס — געפּרובט אויפשטעהן און זיך לאָזען געהן: „שנעלער, און אַלץ אַרויסוואַרפען“. נאָר עס האָט זיך אויסגעלאָזט, אַז אַרויסוואַרפען איז ניט פון די גרינגע זאַכען.

ער האָט זיך געבלאָנקעט אויפ׳ן ברעג פון יעקאַטערינא־קאַנאַל שוין ביי א האַלבע שעה, און אפשר נאָך מעהר, און האָט אייניגע מאָל אַראָפּגעקוקט אויף די שטיגען צום רינשטאָק אַראָפּ, וואו ער פלעגט זיי נאָר טרעפען אבער וועגען אויספיהרען זייז באַשלוס האָט אפילו קיין קלער ניט געקענט זיין: סאַמע ביי די שטיגען זיינען אָדער געווען בריקלעך, וואו וועשערנים האָבען וועש געוואַשען, אָדער עס זיינען גע־שטאַנען צוגעבונדענע שיפלעך, און אומעטום האָט געשוויבעלט און גע־גריבעלט נאָך מיט מענשען, און פון אומעטום, פון ברעג, פון אַלע זייטען קען מען נאָך דערזעהן: עס איז דאָך זעהר פאַרדעכטיג, וואָס איי־נער א מענש געהט בכיון אַראָפּ, בלייבט שטעהן און הויבט עפּעס אָן צו וואַרפען אין וואַסער אַריין און ווי וועט זיין, אַז די שיידלעך וועלען ניט אַראָפּ צום גרונד, און וועלען נעהמען שווימען? געוויס אַזוי, איט־ליכער קען דערזעהן, אַלע קוקען שוין אַזוי אויך אויף איהם, ווען מען באַגעגענט זיך מיט איהם, זיי באַטראַכטען איהם, גלייך ווי זיי וואָלטען אויסער איהם קיינע געשעפטען ניט געהאַט. — „וואָס קען דאָס זיין. אָדער אפשר דאַכט זיך דאָס מיר נאָר“, האָט ער געטראַכט.

ענדליך איז איהם איינגעפאַלען, צי ס׳וועט ניט זיין פיעל גליי־כער אוועקגעהן ערגעץ אויף דער נעווא? דאָרט איז ניט אַזאַ גרויסער עולם, ניט אַזוי קענטיג, אַלענפאַלס איז דאָרט א סך באַקוועמער, און דער עיקר איז, וואָס ס׳איז ווייטער פון זיינע גאַסען. און פּלוצלונג איז איהם געוואָרען א גרויסער חדוש: ווי אַזוי האָט ער זיך עס אַרומגע־שלעפּט א גאַנצע האַלבע שעה אַזוי פאַר׳יאוש׳ט און צוטראַגען און נאָך אין אַזעלכע געפעהרליכע ערטער, און ס׳איז איהם גאָרניט איינ־געפאַלען אַזאַ געדאַנק. און נאָך דערפאַר האָט ער גע׳פּטר׳ט א גאַנצע האַלבע שעה אויף אַן אַרויסגעוואַרפענע זאַך, ווייל ער האָט שוין איינ־

מאָל אזוי געהאט באשלאָסען שלאָפענדיגערהייד, אין א קאַשמאר! ער איז געווארען אונגעוועהנליך צוטראגען און צושטרייט, און ער האָט עס געוואוסט. מען האָט זיך געדארפט צואיילען ווי געהעריג איז!

ער האָט זיך געלאָזט געהן צו דער נעווא איבער דעם וו—ער פּראָספּעקט; נאָר אין וועג איז איהם פּלוצלונג איינגעפאלען נאָך א געדאנק! „וואָס עפּעס אויף דער נעווא? וואָס עפּעס אין וואסער אריין? איז אפשר אמאָל ניט גלייכער אוועקצולאָזען זיך ערגעץ ווייט־ווייט, כאָטש ווידער אויף די „אינזלען“, און דאָרט ערגעץ פארגראָבען דאָס אין א פארוואָרפענעם ווינקעל, אין וואלד, אונטער א קוסט, און מאכען א סימן אויף דעם בוים?“ און כאָטש ער האָט געפיהלט, אז ער איז איצט ניט אימשטאנד צו באטראכטען די זאַך ווי געהעריג איז, דאָך איז איהם דער געדאנק אויסגעקומען פאר זעהר ריכטיג.

נאָר איהם איז ניט באשערט געווען אפילו צוצוקומען צו די „אינזלען“; עס האָט זיך אויסגעלאָזט גאָר עפּעס אנדערש: ארויסגעקומען פון וו—ער פּראָספּעקט אויפ'ן פּלאַץ, האָט ער פּלוצלונג דערזעהן לינקס אַז ארייננגאנג אין א הויף, ארומגעשטעלט פון אלע זייטען מיט הויכע ווענט. רעכטס, פון טויער אַן, האָט זיך ווייט אין הויף אריין געצויגען א געמויערטע נים־געקאַלכטע וואנד פון דעם דערבייאיגען פיער־שטאָקיגען הויז. לינקס אויך פון טויער אַן און פונקט אנטקעגען דער געמויערטער וואנד איז געווען א הילצערנער פּארקאַן, וואָס האָט זיך געצויגען אויף א טריט צוואנציג אין הויף אריין און האָט זיך דערנאָך מיט אמאָל פארנומען אויף לינקס. דאָס איז געווען א פארוואָרפע־נער אָפּגעצאמטער אָרט, וואו ס'איז געווען אָנגעלעגט פארשידענע מאַ־טעריאלען. ווייטער, טיעף אין הויף אריין, האָט ארויסגעקוקט פון אונ־טער'ן פּארקאַן א ראָג פון א נידעריגען, פאררויכערטען געמויערטען שייער, אפּנים עפּעס א ווערקשטאַט. דאָ איז קענטיג געווען א פּאַב־ריקעל פון קארעטען, ציי א שלאָסער־ווערקשטאַט, ציי עפּעס אנדערש פון דעם מין: אומעטום, פון דעם טויער אַן, האָט זיך געזעהן זעהר פיעל שוואַרצער קויהלען־שטויב. „אַט אהערצו אונטערוואַרפען און אוועקגעהן!“ איז איהם פּלוצלונג איינגעפאלען. ניט זעהענדיג קיי־נעם אין הויף, האָט ער זיך דורכגע'גנב'עט דורכ'ן טויער און האָט גלייך באמערקט, דאָ טאקע נעבען טויער, א רינע וואָס איז געווען דורכגע־לעגט ביים פּארקאַן ,ווי עס ווערט געוועהנליך געמאַרט אין אזוינע הויי־

פען, וואו ס'איז דאָ א סך פאַבריק־ארבייטער, ארטעל־בעלי־מלאכות, פוהרמאנעס א. ד. גל.) : איבער דער רינע דאָ טאקע אויפ'ן פארקאן איז געווען אנגעשריבען מיט קרייד, ווי דער שטייגער איז אין אזוינע ערטער : „דאָ צו שטיין איז פארבאטון". אלזאָ איז דאָך דאָס א מעלה, ווייל עס ערוועקט ניט קיין שום חשד, וואָס ער איז אריין און איז שטעהן געבליבען. „דאָ טאקע אלץ מיט אמאָל אראָפּוואַרפען ערגעץ אין א קופּע און אוועקגעהן !"

ער האָט זיך נאָכאמאָל ארומגעקוקט און האָט שוין געוועזט אריינגעשטעקט די האנט אין קעשענע אריין, — נאָר פּלוצלונג האָט ער דערזעהר הארט נעבען דער דרויסענדיגער וואנט, צווישען דעם טויער און דער רינע, וואָס צווישען זיי איז די ברייט געווען ניט מעהר ווי אן ארשין, א גרויסען ניט־ארומגעהאקטען שטיין, אן ערך אנדערטהאלבען פוד די וואָג, וואָס איז אזוי ווי צוגעוואקסען צו דער געמויערטער וואנד, וועלכע איז ארויסגעקומען צו דער גאס צו. הינטער דער דאָזיגער וואנט איז געווען א גאס, א טראָטואר. מען האָט געהערט, ווי עס האבען זיך ארומגעדרעהט פוסגעהער, וואָס זיינען דאָ שטענדיג פארהאן א היבש ביסעל : נאָר פון הינטער'ן טויער האָט איהם קיינער ניט געקענט דערזעהן, סיידען עמיצער וואלט אהער אריינקומען פון גאס, וואָס דאָס איז אייגענטליך געווען זעהר מעגליך, דעריבער האָט מען זיך געמוזט צואיילען.

ער האָט זיך איינגעבויגען צום שטיין, זיך פעסט מיטביידע הענט, א נעהם געטאָן פאר זיין שפּיץ און האָט קוים מיט אלע כחות איהם איבערגעקעהרט. אונטער'ן שטיין האָט זיך געעפענט א קליין גריבעל : ער האָט גלייך גענומען שליידערן אהינצו אלצדינג פון די קעשענעס. די בייטעל האָט ער אוועקגעלעגט שוין גאָר אויבען, דאָך איז אין דעם גריבעל געבליבען נאָך ארט. דערנאָך האָט ער זיך ווידער א נעם געטאָן פאר'ן שטיין, מיט איין קעהר איהם ווידער איבערגעדרעהט אויף די פריהערדיגע זייט, און ער איז צוגעקומען פונקט ווי געווען, ניט מעהר ער האָט אפשר א האָהרעלע אויסגעוויזען העכער. נאָר ער האָט אונטערגעשארט אביסעל ערד און צוגעטראָטען ביי די זייטען מיט'ן פוס. ס'איז גאָר ניט געווען קענטיג.

דאן איז ער ארויס און האָט זיך געלאָזט געהן צום פּלאץ צו. פונקט ווי פריהער אין דער קאנצעלאריע, האָט איהם איצט ווירער אויף

איין אויגענבליק באהערשט א שטארקע קוים ערטרעגליכע פרייד.
„פארבארגען אלץ, וואס קען אויף א חשד ארויפברייגגען! און וועמען, וועמען קען עס גאר ארויפקומען אויפ'ן זינען צו זוכען אונטער דעם דאָזיגען שטיין? ער ליעגט דאָ אפשר פון זינט דאס הויז איז אויסגע־בויט געווארען און וועט נאכאמאָל אזוי פיעל אפליעגען. און ווען מען זאָל אפילו געפינען: ווער וועט אויף מיר קלערען? א סוף! נישטאָ מעהר קיין באווייזען געגען מיר!" און ער האָט זיך צולאכט. יאָ, ער האָט שפּעטער געדענקט, אז ער האָט זיך צולאכט מיט א נערווע־זען, דראבנעם, שטילען לאנגען געלעכטער און האָט געהאלטען אין איין לאכען די גאנצע צייט, וואס ער איז געגאנגען דורך דעם פלאץ. ווען ער איז אבער ארויפגעקומען אויפ'ן בולוואר, וואו ער האָט זיך אייער־נעכטען געטראָפען מיט יענעם מיידעלע, איז איהם דאָס געלעכטער גלייך פאריבער. אנדערע געדאנקען האָבען איהם אנגעהויבען קריכען אין קאָפּ אריין. איהם איז פּלוצלונג אויך אויסגעקומען, אז עס עקעלט איהם שרעקליך פארבייצוגעהן יענע באנק, אויף וועלכער ער איז דאָ־מאָלס געזעסען, נאָך דעם מיידעלעס אוועקגעהן, געזעסען און געטראכט, און אז איהם וועט זיין שרעקליך שווער ווידער צו טרעפען זיך מיט יענעם פּאָליציאנט, וועלכען ער האָט דאמאָלס געגעבען א פיערציגער: „געהט ער צום טייוועל!"

ער איז געגאנגען, ווארפענדיג ארום זיך צושטרייטע און בייזע בליקען. אלע געדאנקען זיינע האָבען זיך איצט געדרעהט ארום עפּעס איינעם א הויפּט־פּונקט, — און ער האָט אליין געפיהלט, אז ס'איז פארהאן דאָ אזא הויפּט־פּונקט, און אז איצט, גראָד איצט, איז ער גע־בליבען אויג אויף אויג מיט דעם דאָזיגען הויפּט־פּונקט, — און אז דאָס טרעפט מיט איהם זאגאר דאָס ערשטע מאָל פאר די גאנצע צוויי חדשים.

„געהט עס אלעם צום טייוועל!" האָט ער פּלוצלונג א טראכט גע־טאָן, געכאפּט פון אן אונענדליכען ווילדען צאָרן. „נו, מילא, אנגע־הויבען זיך איז אנגעהויבען זיך, צו אלדי טייוועל מעג עס געהן, דאָס נייע לעבען אויך אפילו! אָ, גאָט מיינער, ווי נאריש דאָס איז!... וואָס מיאוס'ע ליגענס איך האָב עס היינט אנדערצעהלט! ווי שענדליך איך האָב זיך דאָס פריהער געלעקט און גע'חנ'עט דעם נידריגען איליאַ פּעטראָוויטש'ן! איבריגענס איז עס אויך ווערט א ציבעלע! איך שפּיי

אויף זיי אויף אַלעמען און אויך אויף מיין לעקען זיך און חנפ'ענען! ס'איז גאָר ניט דאָס, גאָר ניט דאָס!"

פלוצלונג איז ער שטעהן געבליבען: אַ נייע, גאָר אַן אומגעריכטע און זעהר אַן איינפאַכע פראַגע האָט איהם פלוצלונג איינגאַנצען צו־טומעלט און איין איהם ערוועקט אַ פאַרביטערטע פאַרוואונדערונג:

„אויב דער גאַנצער ענין איז אין דער אמת'ן געמאַכט געוועז מיט שכל, ניט גלאַט אַזוי אין דער וועלט אַריין, משוגע'נערווייז, אויב דו האָסט ווירקליך געהאַט אַ באַשטימטעס און פעסטעס ציעל, טאַ ווי אַזוי זשע האָסטו נאָך ביז איצט אַפילו ניט אַ קוק געטאָן אין בייטעל אַריין, און דו ווייסט ניט, וואָס דיר איז אָנגעקומען און צוליעב וואָס האָסטו זיך אָנגענומען מיט אַזוי פיעל יסורים און באַוואוסטזיניג געגאַנגען אויף אַזאַ מיאוס'ע, שענדליכע, נידערטרעכטיגע זאַך? דו האָסט דאָך גאָר געוואָלט אין וואַסער אַריינוואַרפען, דעם בייטעל, הייסט עס, צו־זאַמען מיט אַלע איבריגע זאַכען, וועלכע דו האָסט אויך ניט אָנגעקוקט אַפילו... איז וואָס זשע באַטייט עס?"

יאָ, ס'איז אַזוי, ס'איז אַלצדינג אַזוי. איבריגענס האָט ער עס אויך פריהער געוואוסט און ס'איז גאָר פאַר איהם קיין נייע פראַגע ניט, און ווען ביינאַכט איז עס באַשלאָסען געוואָרען אָהן קיינע קווינקלע־ניש און ספקות, גלאַט אַזוי, גלייך ווי אַזוי דאַרף עס זיין, גלייך ווי אַנ־דערש קען עס גאָר ניט זיין... יאָ, ער האָט עס אַלץ געוואוסט און אַלץ פאַרשטאַנען. שוין כמעט נעכטען נאָך איז אַזוי געווען באַשלאָסען, אין יענער ווייל, ווען ער איז געזעסען איבער'ן קעסטעל און האָט פון דאָרט שיידליך געשלעפט... ס'איז דאָך אַזוי!...

„דאָס נעהמט זיך דערפון, ווייל איך בין קראַנק", האָט ער ענדליך באַשלאָסען מיט אַ מין פאַרביטערטקייט, — „און איך האָב מיך אַליין פאַרמאַטערט און געפייניגט, און ווייס אַליין ניט וואָס איך טו... אי נעכטען, אי אייערנעכטען, אי די גאַנצע צייט האָב איך זיך געפייניגט... איך וועל געזונד ווערען... וועל איך זיך מעהר ניט פייניגען... און ווי ווערט זיין, אז איך וועל גאָר ניט געזונד ווערען! גאָט מיינער, ווי דאָס איז מיר אַלץ דערעסען געוואָרען!..." ער איז געגאַנגען, זיך ניט אָפּ־שטעלענדיג, איהם האָט זיך שרעקליך געוואָלט, ווי עס איז, זיך צו צו־שטרייען, נאָר ער האָט ניט געוואוסט וואָס צו טאָן און וואָס אָנהויבען צו טאָן. עפּעס אַ נייעס מעכטיגעס געפיהל האָט איהם מיט יעדער

רגע געגומענע אַלץ מעהר און מעהר צו באַהערשען: דאָס איז געווען עפּעס אַן אונענדליכער, כמעט פיזישער עקל צו אַלעם און אַלעמען. וואָס ער האָט באַגעגענט, — אַ פאַרביסענער, בייזער און פיינדלידער. איהם האָט געעקעלט פון אַלע פאַרבייגעהער, — געעקעלט פון זייערע פּנים'ער, פון זייער גאַנג, פון זייערע באַוועגונגען. ווען איינער הויבט מיט איהם אָן צו ריידען, וואָלט ער איהם, דאַכט זיך, אַ שפּיי געטאָן אין פּנים אַריין, וואָלט אַהים בייסען געגומען...

אַרויסגעקומען אויפ'ן גראַניט־ברעג פון דער קליינער נעווא, אויף דעם וואַסילי־אינזעל, נעבען בריק, איז ער פּלוצלונג שטעהן געבליבען. „אָט דאָ וואוינט ער, אין דעם מויער", — איז איהם איינגעפאַלען. — „וואָס איז דאָס, כ'לעבען, איך בין ווידער געקומען צו ראַזומיכינען! ווידער די אייגענע געשיכטע, אַזוי ווי דאַמאָלס... פונדעסטוועגען וואָלט איך זיין אַ בעלן צו וויסען: בין איך אַליין געקומען, אָדער איך בין זיך גלאַט אַזוי געגאַנגען און פאַרגאַנגען אַהערצו? סיי ווי סיי, האָב איך געזאָגט... אייערנעכטען... אַז איך וועל צו איהם געהן אויף מאָר־גען נאָך י ע נ ע ר ז אַ ך: נו, איז וואָס איז דאַרט אַזוי, איך וועל טאַקע געהן! אַ טייערע זאַך, אַזוי ווי מען וואָלט גאָר איצט ניט געקענט אַריינגעהן..."

ער איז אַרויף צו ראַזומיכינען אויפ'ן פינפטען שטאָק.

ראַזומוכין איז געווען אין דער היים, אין זיין חדר'ל. ער איז אין דער דאַזיגער ווײַלע געווען פאַרנומען, האָט געשריבען, און ער האָט איהם אַליין געעפענט די טהיר. ראַזומיכין איז געזעסען ביי זיך אין אַן אָפּגעטראָגענעם טראַנטעוואַטען כאַלאַט, אין פאַנטאָפעל אויף באָר־פוסע פיס, אַ צושויבערטער, אַ פאַרוואַקסענער און ניט קיין איינגע־וואַשענער. אויף זיין פּנים האָט זיך באַוויזען אַן אויסדרוק פון איבער־ראַשונג.

— וואָס איז דאָס מיט דיר? — האָט ער אויסגעשריען, באַ־טראַכטענדיג פון קאָפּ ביז די פיס דעם אַריינגעקומענעם חבר; ער איז אויף אַ קליינע ווײַלע אַנטשוויגען געוואָרען און אַ פייף געטאָן.

— האָלט עס דען שוין טאַקע אַזוי שמאָל? דו האָסט אָבער ברו־דער־לעבען, אַריבערגעיאָגט אפילו אַ נאָש־בראַט, — האָט ער צוגע־געבען, באַטראַכטענדיג ראַסקאָלניקאָווס טראַנטעס. — אָבער וואָס שטעהסטו, זעץ זיך, ביסט אַפּנים גוט מיעד, איאָ?

און ווען יענער איז אנידערגעפאלען אויף זיין טערקישען סאראַ־טענעם דיוואן, וואס איז נאך געווען ערגער פון זיין אייגענעם, האט ראזומיכין פלוצלונג דערזעהן, אז דער גאסט זיינער איז קראנק.

— דו ביזט דאך טאקע אויף אן אמת קראנק, ווייסטו עס צי ניט?

ער האט גענומען טאפען דעם דופק; ראסקאלניקאוו האט ארויס־געריסען די האנט.

— מען דארף ניט, — האט ער געזאגט, — איך בין געקומען... אט וואס: איך האב קיין איין לעקציע ניט... איך האב געוואלט... איבּ־ריגענס דארף איך גאר ניט האבען קיין לעקציעס...

— דו ווייסט וואס איך וועל דיר זאגען? דו רעדסט דאך פון היץ! — האט געזאגט ראזומיכין. וואס האט פון איהם די גאנצע צייט קיין אויג ניט אראפּגענומען.

— ניין, ניט פון היץ...

ראסקאלניקאוו איז אויפגעשטאנען פון דיוואן. ארויפגעהענדיג צו ראזומיכינען, האט ער אפנים ניט א קלער געטאן וועגען דעם, אז ער וועט זיך מוזען מיט איהם טרעפען פנים אל פנים. איצט אבער, אז ער האט זיך מיט איהם יא געטראפען, האט ער אין איין אויגענבליק פארשטאנען, אז ווענינער ווי אלץ איז ער איצט געשטימט צו באגע־גענען זיך מיט וועמען עס זאל ניט זיין פנים אל פנים. די גאנצע גאל האט זיך אין איהם אויפגעהויבען. ער האט אזש דעם אָטעם ניט געקענט כאפען אין דעם ווילדען כעס אויף זיך אליין, ווי נאר ער האט איבערגעטרעטען ראזומיכינס שוועל.

— זיי געזונד! — האט ער פלוצלונג געזאגט און זיך געלאָזט צו דער טהיר צו.

— הער נאר, ווארט א ווײַלע, ווארט, משוגע׳נער!

— מען דארף ניט!... — האט יענער איבערגע׳חזר׳ט, ווידער ארויסרייסענדיג די האנט.

— אויב אזוי, טאָ וואסער שווארציאהר האט דיך אנגעטראָגען אהער? ביסט פון זינען אראפּ, צי וואס? דאס איז דאך... כמעט ווי א באליידיגונג איך וועל דיך אזוי ניט לאזען.

— נו, הער זשע: איך בין צו דיר געקומען דערפאר, ווייל אויסער דיר קען איך קיינעם ניט, וואס זאל מיר העלפען... אנהויבען... ווייל דו

ביסט בעסער פאר זיי אלעמען, ד. ה. קליגער, און קענסט זיך איבער־לעגען... און איצט זעה איך, אז איך דארף גאָרנישט, דו הערסט, אבער טאקע גאָרנישט... קיינעמס טובות ניט, קיינעמס מיטגעפיהל... איך בין פאר זיך... אליין... נו, און דאָס גאָר! און לאָזט מיך צורוה!

— וואַרט א ווײַלע, דו קוימענקעהרער איינער! דו ביסט דאָך גאָר משוגע! פון מיינטוועגען קענסט זיך טאָן ווי דו ווילסט. פארשטעהסט, קיין לעקציעס האָב איך אויך ניט, נאָר דאָס ארט מיך גראָד ווי די וואנד: אויפ׳ן אלטען מארק איז דאָ איינער א בוכהענדלער, חערואַווי־מאָוו, איז דאָס ביי מיר אן אמת׳ע שמאלצגרוב... איך וועל איהם איצט ניט פארבייטען אויף פינף לעקציעס ביי סוחרים אין די הייזער. ער מאכט עפּעס אזעלכע אויסגאַבען און גיט ארוים נאַטורוויסענשאַפטלי־כע ביכלאַך, — וואָלסט וויסען, ווי מען צוכאַפּט זיי! די נעמען אליין זיינען טאקע נאָר אויף חדושים! זעהסט, פלעגסט שטענדיג טענה׳ן, אז איך בין א שוטה! און איצט איז ער גאָר געוואָרען א געהויבענער מענש און וויל ארויסגעבען ביכלעך מיט א געוויסער ריכטונג! אליין איז דאָס אן עם־הארץ איינער אין דער וועלט, נו, און איך, פארשטעהט זיך, גיב איהם נאָך אונטער חשק. אָט האָסטו דאָ מעהר ווי פון צוויי בויגען א דייטש ביכעל; — לויט מיין מיינונג איז דאָס ניט מעהר ווי נארישע פּלוידעריי: מיט איין וואָרט, — דאָ ווערט באַטראַכט די פראַגע, צי איז די פרוי א מענש אָדער ניט קיין מענש? נו, פאר־שטעהט זיך, עס ווערט באַשיינפערלעך דערוויזען, אז יאָ א מענש. חע־רואָווימאָוו איז דערויף א בעלן, ווייל ס׳האָט צו טאָן מיט דער פרויען־פראַגע; איך זעץ עס איבער: ער וועט צושמירען די דאָזיגע דריט־האַלבען בויגען אויף א בויגען זעקס, מיר וועלען צוטראַכטען עפּעס א קנאַקענדיגען נאָמען, אויף א האַלבער זייט, און מיר׳ן עס ארויסלאָ־זען צו האַלבע קערבלעך א שטיק. ס׳וועט געהן! פאר דער איבער־זעצונג צאָהלט ער מיר זעקס קארבען פון בויגען, אלזאָ וועט פאר דאָס גאַנצע ווערק זיין א רובל פופצעהן, און זעקס רובל האָב איך גע־נומען אן אַוואַנס. מיר וועלען דערמיט פארטיג ווערען, וועלען מיר נעהמען איבערזעצען וועגען פיפערנאָטערס, דערנאָך האָבען מיר פאר־צייכענט עפּעס זעהר לאַנגווייליגע פּלוידעריי פון דעם צווייטען טייל „קאָנפעססיאָנס”, — אויך צום איבערזעצען; חערואַווימאָוו׳ן האָט איינער געזאָגט, אז רוססאָ איז דאָס א מין ראַדישטשעוו להבדיל. נאָ־

טירליך לייקען איך עס איהם נים, כאַפּט איהם דער רוח! נו, ווילסט דו איבערזעצען דעם צווייטען בויגען פֿון דעם ווערק „א י ז ד י פ ר ו י א מ ע נ ש?“ אויב דו ווילסט, נעהם גלייך טעקסט, נעהם פּענעס, פּאַפּיר — דאָס איז אַלץ „קאַזיאָנע“ — און נעהם דריי רובל: אזוי ווי איך האָב גענומען אן אוואַנס פֿאַר דער גאַנצער איבערזעצונג, קומט טאַקע אוים אויף דיין חלק דריי רובל. וועסט מאַכען דעם בויגען, כאַפּסטו נאָך דריי קאַרבען. יאָ, אָט וואָס איך וועל דיר נאָך זאָגען, זאָלסט עס נאָר נים האַלטען פֿאַר א טובה פֿון מיין זיים. אדרבה, ווי נאָר דו ביסט אריינגעקומען, האָב איך גלייך באַרעכענט, מיט וואָס דו וועסט מיר נוצען ברייננען. ערשטענס הינקט ביי מיר שטאַרק צו דאָס אויסלעגעכטס, און צווייטענס בין איך טאַקע שוואַכליך אין דער דייטשער עברי, און איך טראַכט אוים מעהר פֿון קאָפּ. מיין איינציגער טרייסט איז נאָר דאָס, וואָס דערפֿאַר קומט עס אוים נאָך בעסער. און צוריקריידענדיג קומט אפשר אוים נים בעסער, נאָר טאַקע ערגער א קשיא אויף א מעשה... אַלזאָ נעהמסטו צי נישט?

ראַסקאָלניקאָוו האָט שווייגענדיג גענומען די דייטשע בלעטלעך פֿון דער איבערזעצונג, האָט גענומען די דריי רובל און איז ארוים, א וואָרט נים צו ריידען. ראַזומיכין האָט איהם פֿאַרוואונדערט נאָכגעקוקט. נאָר צוקומענדיג שוין צו דער „ערשטער ליניע“, האָט ראַסקאָלניקאָוו זיך פּלוצלונג אומגעקעהרט, איז ווידער ארויף צו ראַזומיכינען, אוועקגעלעגט אויפ׳ן טיש אי די דייטשע בלעטלעך אי די דריי רובל און איז ארוים, ווידער אָהן א וואָרט צו זאָגען.

— דו האָסט דאָך דאָס ווייסע פּיבער, צי וואָס? — האָט פּלוצלונג ארויסגעדונערט ראַזומיכין, וואָס איז ענדליך אריינגעקומען אין רציחה. — וואָס פֿר א שטיק פּראָוועסטו דאָס! אפילו מיר האָסטו צומישט די געדאַנקען... וואָס זשע ביסטו אויף אזא אופן געקומען, משוגע׳נער הונד!

— מען דאַרף נים... קיין איבערזעצונגען.. — האָט ראַסקאָלניקאָוו ארויסגעשטאַמעלט, שוין געהענדיג פֿון די טרעפּ אראָפּ.

— טאָ וועלכען שוואַרציאָהר דאַרפֿסטו יאָ האָבען, צו אַלדי טייוועל? — האָט ראַזומיכין א געשריי געטאָן פֿון אויבען.

ראַסקאָלניקאָוו האָט נים געענטפֿערט און איז געגאַנגען ווייטער.

— הער נאַר, דו, וואו וואוינסטו?

— קיין ענטפער איז ניט געקומען.

—נו, טאַ כאַפּט דיך דער רוח—ח—ח!..

ראַסקאָלניקאָוו איז שוין אָבער אַרויס אויף דער גאַס. אויף דעם ניקאָלאַי־בריק איז איהם ווידעראַמאָל אויסגעקומען אינגאַנצען צו זיך צו קומען צוליעב זעהר אַ אונאַנגענעהמען צופאַל. ער האָט גע־כאַפּט אַ נישקשה'דיגען שמיץ איבער'ן רוקען פון אַ קוטשער, דערפאַר וואָס ער איז שיער ניט אונטערגעפאַלען אונטער דער קאַרעטע, ניט קוקענדיג דערויף, וואָס דער קוטשער האָט צו איהר אַמאָל דריי צו פיער געשריען. דער שמיץ מיט'ן בייטש האָט איהם אַזוי בייז גע־מאַכט, אַז ער איז אָפּגעשפּרונגען צו די פאַרענצען (איין גאָט וויים, פאַרוואָס איז ער עפּעס געגאַנגען איבער'ן רעכטען מיטען בריק, וואו מען פאָהרט, ניט מען געהט), האָט מיט כעס צונויפגעקריצט מיט די ציינער, וועלכע האָבען איהם גענומען קלאַפּען איינער אָן דעם אַנדערן. אַרום האָט מען נאַטירליך געלאַכט אויפ'ן קול.

— אַ מצוה אויף איהם!

— עפּעס אַ מין שנאָרער!

— מען קיין זיי די דאָזיגע פייגע בריות. מאַכען זיך פאַר שכור און קריכען מיט אַ כיון אונטער די רעדער, און נאָכדעם געהט האָב מיט איהם אַ געשעפט.

— דאָס איז זייער מלאכה, מיין טייערער, זייער מלאכה...

נאָר אין דעמזעלבען אויגענבליק, וואָס ער איז אַזוי געשטאַ־נען ביים פאַרענץ און האָט נאָך אַלץ באַגלייט די פאַרשוואונדענע קאַ־רעטע מיט אומזיניגע און בייזע, פיינדליכע בליקען, האַלטענדיג זיך ביים רוקען, האָט ער פּלוצלונג דערפיהלט, אַז עמיצער שטופּט איהם געלט אין האַנט אריין. ער האָט אַ קוק געטאָן: אַ באַיאָהרענטע „קופּטשיכע" אין אַ הייבעל און אין שיך פון ציגען־פעל, מיט איהרם אַ מיידעל, אין אַ היטעלע, און מיט אַ גרינעם שירם, קענטיג אַ טאָכ־טער. „דיין זכות זאָל אונז ביישטעהן." ער האָט צוגענומען די נדבה, און זיי זיינען אוועק. ס'איז געווען אַ פיערציגער. נאָך די קליידער זיינע און נאָך זיין גאַנצען אויסזעהן האָבען זיי איהם זעהר לייכט געקענט אָננעהמען פאַר אַן אָרימאַן, פאַר אַן אמת'ן שלעפּער, וואָס בעטעלט גראָשענס אויף דער גאַס: און דאָס וואָס זיי האָבען איהם

געעגבען א פיערציגער, האט ער מסתמא געהאט צו פארדאנקען דעם שמיץ מיט'ן בייטש, וואס האט אין זיי ערוועקט א רחמנות צו איהם.

ער האט פארקוועטשט דעם פיערציגער אין דער האנט, איז אפ א טריט צעהן און זיך אפגעקעהרט מיט'ן פנים צו דער נעווא, צום פאלאץ צו. אויף דעם הימעל איז ניט געווען קיין ברעקעל וואלקענדעל, און דאס וואסער איז געווען כמעט הימעל־בלוי, וואס דאס טרעפט אזוי זעלטען אויף דער נעווא. דאס געוועלבט פון דעם סאבאר, וואס מען זעהט איהם אין ערגעץ ניט בעסער ווי דא אויפ'ן בריק, ביי א טריט צוואנציג פון א קליין קלויסטערל, האט געשעמערירט און געפונקעלט, און דורך דער לויטערער לופט האט מען געקענט דייטליך זעהן אפילו די קלענסטע באפוצונג פון סאבאר. דער וועהטאג פון דעם בייטש האט אויפגעהערט, און ראסקאלניקאוו האט פארגעסען אן דעם קלאפ. אן אונרוהיגער און ניט גאר דייטליכער געדאנק האט איהם איצט זעהר פאראינטערעסירט. ער איז געשטאנען און האט ניט אראפגענומען זיין לאנגען שארפען בליק פון דער ווייטעניש; דער דאזיגער ארט איז איהם געווען באזונדערס באקאנט. בשעת ער איז נאך געגאנגען אין אוניווערזיטעט, פלעגט איהם געוועהנליך אויסקומען — איבערהויפט צוריקוועגס אהיים — אפשר אמאל הונדערט צו אפשטעלען זיך פונקט אויף דעמזעלביגען ארט; ער פלעגט איינשפיזען זיין בליק אין דער דאזיגער הערליכער פאנאראמע, און איטליכס מאל פלעגט איהם זעהר וואונדערן איינער אן איינדרוק זיינער, א טונקעלער און ניט־דייטליכער. מיט א מאדנער קעלט האט עס אויף איהם שטענדיג געהויכט פון דער דאזיגער הערליכער פאנאראמע; מיט א שטומען און טויבען גייסט האט אויף איהם געוועהט דאס דאזיגע וואונדערליך־שענע בילד... געוואונדערט האט ער זיך איטליכס מאל איבער זיין טונקעלען געהיימניספולען איינדרוק און ניט גלויבענדיג זיך אליין, האט ער אפגעלעגט אויף שפעטער צו אפגעבען זיך א רעכענונג, וואס איז דאס פאר אן איינדרוק. איצט האט ער פלוצלונג דייטליך זיך דערמאהנט אין זיינע אלע פריהעריגע פראגען און ספקות, און ס'האט זיך איהם אויסגעדאכט, אז ניט גלאט אזוי זיך האט ער זיך איצט דערמאנט אין זיינע אלע פריהעריגע פראגען און ספקות, און ס'האט זיך איהם אויסגעדאכט, אז ניט גלאט אזוי זיך האט ער זיך איצט דערמאהנט אין זיי. שוין דאס אליין איז איהם אויסגעקומען מאדנע און ווילד.

וואָס ער איז געבליבען שטעהן פּונקט אויף דעמזעלבען אָרט, ווי פריהער, גלייך ווי ער וואָלט אין דער אמת'ן מיינען, אז ער קען איצט וועגען דעם טראַכטען פּונקט אזוי, ווי פריהער, און אז ער קען זיך אינטערעסירען מיט די זעלבע טעמעס און בילדער, מיט וועלכע ער האָט זיך אינטערעסירט... נאָך דאָ ערשט ניט־לאַנג. ער האָט זיך אַזש שיער ניט צולאַכט, און אין דערזעלבער צייט האָט איהם שמערצליך פאַרקלעמט דאָס האַרץ. ערגעץ טיעף־טיעף, אונטען, עפּעס גלייך ווי אונטער די פיס, האָט זיך איהם איצט אויסגעדאַכט די דאָזיגע פריהעריגע פאַרגאַנגענהייט, און די פריהעריגע געדאַנקען, און די פריהעריגע אויפגאַבען, און די פריהעריגע טעמען, און די פריהעריגע איינדריקען, און דאָס גאַנצע בילד דאָס דאָזיגע, און ער אַליין, און אַלעס, אַלעס... ס'האָט אויסגעוויזען, אז ער איז געפלויגען ערגעץ אין דער הויך און אַלץ איז פאַרשוואונדען פון זיינע אויגען... ער האָט עפּעס אומגערן א מאַך געטאָן מיט דער האַנט און האָט פּלוצלונג דערפיהלט אין דער צונויפגעדריקטער האַנט דעם פאַרקוועטשטען פיערציגער. ער האָט אויפגעעפענט די האַנט, האָט דורכגעדרונגען די מטבע מיט זיין בליק און האָט זי א שליידער געטאָן אין וואַסער אריין; דערנאָך האָט ער זיך אָפּגעקערט און איז אַוועק אהיים. איהם האָט זיך אויסגעדאַכט, גלייך ווי ער האָט זיך אַליין איצט מיט א שער אָפּגעשניטען פון אַלץ און פון אַלעמען.

ער איז געקומען אהיים שוין פאַרנאַכטליך, אַלזאָ איז ער דורכגעגאַנגען א שעה זעקס. דורך וואַנען און ווי אזוי ער איז געגאַנגען צוריק — דאָס האָט ער ניט אַנגעהויבען צו געדענקען. זיך אויסגעטאָן און טרייסלענדיג זיך, אזוי ווי אן איבערגעטריבען פערד, האָט ער זיך געלעגט אויפ'ן דיוואַן, זיך צוגעדעקט מיט'ן שינעל און איז גלייך אריינגעפאַלען אין א שעווערען שלאָף.

ער האָט זיך אויפגעכאַפּט, ווען עס איז שוין געווען רעכט פינסטער, פון א שרעקליכען געשריי. גאָט אין הימעל! וואָס איז דאָס פאַר א געשריי? אזעלכע אוננאַטירליכע קולות, אזאַ געשריי, יאָמער און קריצען מיט די צייהן, אזעלכע טרעהרען, קלעפּ און זידלערייי האָט ער נאָך קיינמאָל ניט געהערט און ניט געזעהן. ער האָט אפילו זיך ניט געקענט פאָרשטעלען אזאַ ווילדקייט, אזא רציחה. טויט - דערשראָקען האָט ער זיך עטוואָס אויפגעהויבען און זיך צוגעזעצט אויף זיין

געלעגער, אָפּשטאַרבענדיג איטליכע ווײַלע מיט אַלע זײַנע אברים און אויסגעהענדיג פֿאַר שרעק. נאָר דאָס געשלעג, די גוואַלדען און די זיד־לעריײען זײַנען געוואָרען אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער. און אַט האָט ער, צו זײַן גרויס וואונדער, פּלוצלונג דערהערט זײַן בעל־הבית׳טעס קול. זי האָט געוואָיעט, געקוויטשעט, געקלאָגט, אײַלענדיג, אויף דער גיך אַרויסרײַדענדיג די ווערטער, אַזוי אַז מען האָט גאָרנישט געקענט פֿאַרשטעהן, און האָט וועגען עפּעס געבעטען רחמים, — גע־ווים וועגען דעם, מען זאָל זי אויפֿהערען צו שלאָגען, ווײַל מען האָט זי געשלאָגען אָהן רחמנות אויף די טרעפּ. דאָס קול פֿון דעם שלעגער איז געוואָרען אויף אַזוי פֿיעל שרעקליך פֿון כעס און רציחה, אַז ער האָט שוין נאָר געכריפּעט. דאָך אָבער האָט דער שלעגער אויך עפּעס געדרעהט, און אויך גיך־גיך, מיט׳ן אויער ניט צו כאַפּען, אײַלענדיג און זיך פֿאַרכלינענדיג. פּלוצלונג האָט ראַסקאָלניקאָוו אויפֿגעציטערט ווי אַ בלאַט: ער האָט דערקענט דאָס דאָזיגע קול; דאָס איז געווען איליא פּעטראָוויטשעס קול. איליא פּעטראָוויטש איז דאָ און שלאָגט די בעל־הבית׳טע! ער טרעט זי מיט די פֿיס, קלאַפּט איהר דעם קאָפּ אָן די שטיגען. — דאָס איז קלאָר, דאָס דערקענט מען פֿון די קולות, פֿון די גוואַלדען, פֿון די קלעפּ. וואָס איז עס געשעהן? האָט זיך דען די וועלט איבערגעקעהרט, צי וואָס? עס האָט זיך געלאָזט הערען, ווי אויף אַלע עטאַזשען, אויף אַלע טרעפּ האָט זיך צונויפֿגע־קליבען אַן עולם, עס האָבען זיך געהערט שטימען, אויסגעשרייען, מען איז געגאַנגען אויף די טרעפּ אַרויף, געטופּעט מיט די פֿיס, געקלאַפּט מיט די טהירען, זיך צונויפֿגעלאָפֿען. „אָבער פֿאַרוואָס, און ווי אַזוי איז עס מעגליך!“ האָט ער גע׳חזר׳ט און געגלויבט אויף אַן אמת, אַז ער איז גאָר פֿון זינען אַראָפּ. אָבער ניין, ער הערט שוין צו דײַטליך! הייסט עס אָבער אַז מען וועט צו איהם אויך באַלד קומען, אויב אַזוי, „ווײַל ס׳איז דאָך... מסתמא אַלץ צוליעב י ע נ ע ר ז א ך... צוליעב דער נ ע כ ט י ג ע ר ז א ך... רבונו של עולם!“ ער האָט שוין געוואָלט פֿאַרקײַטלען די טהיר, האָט זיך איהם אָבער די האַנט ניט אויפֿגעהויבען... און ס׳וועט דען העלפֿען! אַ פּחד האָט איהם ווי מיט אײַז דאָס האַרץ באַשלאָגען, און איהם פֿאַרמאַטערט, פֿאַרגליווערט... נאָר אַט האָט דאָס גאַנצע געפּילדער, וואָס האָט געדויערט גוטע צעהן מינוט, ביסלעכווײַז גענומען שטיל ווערען. די בעל־הבית׳טע האָט

געקרעכצט און געאויקעט. איליא פּעטראָוויטש האָט איהר נאָך אַלץ געשאָלטען און זיך געזידעלט... אָט איז ער ענדליך. דאַכט זיך, אויך אנטשוויגען געוואָרען; אָט הערט מען איהם שוין ניט מעהר; איז ער דען אוועק? רבונו של עולם!" און אָט געהט די בעל־הבית'טע אויך אוועק. נאָך אַלץ מיט קרעכצען און יללות... אָט האָט זיך שוין ביי איהר די טהיר פאַרמאַכט. אָט צוגעהט זיך דער עולם פון די טרעפּ אהיים. — מען אויקעט, מען שפּאַרט זיך, מען רופט איינער דעם אנדערען; דאַ ריידען זיי הויך אויפ'ן קול, אז ס'הילכט אזש אין די אויערן. און דאַ ריידען זיי שטיל מורמלענדיג. אפנים ס'איז געווען זעהר פיעל מענשען; כמעט דער גאַנצער הויף איז זיך צונויפגעלאָפען. „אָבער גאָט מיינער, איז עס דען אַלץ מעגליך! און נאָך וואָס, נאָך וואָס איז ער געקומען אהערצו!"

ראסקאָלניקאָוו איז אהנמעכטיג אנידערגעפאַלען אויפ'ן דיוואַן. האָט שוין אָבער מיט אן אויג ניט געקענט צומאַכען; ער איז אָפּגעלעגען ביי א האַלבע שעה אין אזוינע יסורים, אין אזא אונערטרעגליכען געפיהל פון אונענדליכער אימה, וועלכען ער האָט נאָך קיינמאָל ניט געהאַט איבערגעלעבט. פּלוצלונג האָט א העלער שיין באַלויכטען זיין צימער: ס'איז אריינגעקומען נאַסטאַסיא מיט א ליכט און א טעלער זופּ. דורכגעדרונגען איהם מיט איהר בליק און דערזעהן, אז ער שלאָפט ניט, האָט זי אוועקגעשטעלט דאָס ליכט אויפ'ן טיש און גענומען ארויסלעגען דאָס וואָס זי האָט געבראַכט: ברויט, זאַלץ, דעם טעלער, דעם לעפעל...

— פון נעכטען אָן אין מויל אודאי ניט געהאַט. א גאַנצען טאָג זיך ארומגעשלעפּט: דיך וואַרפט דאָך ווי אין קחתת.

— נאַסטאַסיא... פאַרוואָס האָט מען עפּעס געשלאָגען די בעל־הבית'טע?

זי האָט איהם דורכגענומען מיט איהר בליק.

— ווער האָט געשלאָגען די בעל־הבית'טע?

— ערשט—אָ... מיט א האַלבער שעה צוריק. איליאַ פּעטראָוויטש, דער געהילף פון דעם פּאָליציי־אויפזעהער, אויף די טרעפּ... פאַרוואָס האָט ער דאָס איהר אזוי צו'מזיק'ט און נאָך וואָס איז ער געקומען?

נאַסטאַסיא האָט איהם שווייגענדיג באַטראַכט מיט א טריבען בליק און האָט א לאַנגע צייט אויף איהם אזוי געקוקט. איהם איז

געווארען זעהר ניט אנגענעהם פון דעם דאזיגען קוקען איהרען, זאגאר שרעקליך.

— נאסטאסיא, וואס זשע שווייגסטו? — האט ער ענדליך ניט־זיכער ארויגערעדט מיט א שוואכער שטים.

— דאס איז בלוט, — האט זי ענדליך געענטפערט שטיל און עפעס אזוי ווי פאר זיך.

— בלוט!... וואס פאר א בלוט?... — האט ער געשטאמעלט, באלס ווערענדיג און אפגערוקט זיך צום וואנד.

נאסטאסיא האט פון איהם ניט אראפגענומען איהר דורכדרינגענדען בליק, ניט א ווארט צו ריידען.

— קיינער האט די בעל־הבית׳טע ניט געשלאגען, — האט זי געזאגט ווידער מיט א שטרענגער ענטשלאסענער שטים.

ער האט אויף איהר געקוקט קוים אטעמענדיג.

— איך האב אליין געהערט... איך האב ניט געשלאפען... איך בין געזעסען, — האט ער ארויסגערעדט נאך מעהר פארלארען. — איך האב לאנג זיך צוגעהערט... ס׳איז געקומען דער געהילף פון דעם צירקעל־אויפזעהער... אלע זיינען זיך צונויפגעלאפען אויף די טרעפ, פון אלע וואוינונגען...

— קיינער איז ניט געקומען. דאס שרייט אין דיר דאס בלוט. דאס טרעפט, ווען דאס בלוט האט ניט קיין ארויסגאנג און ווערט פארטריקענט אין דער לעבער, דאן הויבט זיך אן צו דאכטען, וואס ניט געשטויגען, ניט געפלויגען. וועסט עסען צי ניט?

ער האט ניט געענטפערט. נאסטאסיא איז אלץ געשטאנען איבער איהם, האט איהם דורכגעדרונגען מיט איהר בליק און איז ניט אוועקגעגאנגען.

— דערלאנג א טרונק... נאסטאסינקע.

זי איז אראפ אונטען און אין א צוויי מינוט ארום האט זי זיך אומגעקעהרט מיט וואסער אין א ווייסען לייהמענעם קריגעלע; ער האט שוין אבער ניט געדענקט, וואס ווייטער איז געווען. ער האט נאר געדענקט, ווי ער האט א שלונג געטאן עטוואס קאלט וואסער און פארגאסען עס אויף׳ן הארצען. דערנאך איז ער אריינגעפאלען אין א באוואוסטלאזען צושטאנד.

דריטעס קאַפּיטעל.

דאך קען מען ניט זאגן, אז ער איז שוין גאר אינגאנצען ניט געווען ביים זינען פאר דער גאנצער צייט פון דער קרענק: דאס איז געווען א פיבערהאפטער צושטאנד מיט רייד פון היץ און מיט האלב־באוואוסטזיין. ווענן א סך האט ער זיך שפּעטער דערמאהנט. דא האט זיך איהם געדאכט, אז ארום איהם קלייבט זיך צונויף א גרויסער עולם מענשען, זיי ווילען איהם נעהמען און ערגעץ־וואו ארויסטראגען, זיי שפּארען זיך ווענגען עפּעס און קריגען זיך. דא איז ער איינער אליין אין שטוב, אלע זיינען אוועק און האבען פאר איהם מורא, און נאר צייטענווייז מאכען זיי עטוואס אויף די טהיר, א קוק צו טאן אויף איהם, זיי דראהען איהם, זיי שמועסען ווענגען עפּעס אפּ צווישען זיך, לאכען און רייצען זיך מיט איהם. נאסטאסיא — האט ער גע־דענקט — איז כמעט פון איהם ניט אפּגעטראטען: איהם האט זיך גע־טומעלט נאך איינער, עפּעס אזוי ווי זיינער א באקאנטער, נאר ווער פּארט איז דאס געווען, האט ער בשום אופן ניט געקענט דערמאהנען זיך, האט געהאט דערפון גרויס צער און האט אפילו געוויינט. מאנכ־מאל פלעגט איהם פארקומען, אז ער ליעגט אזוי שוין ביי א חודש צייט; און מאנכמאל — אז דאס ציהט זיך נאך אלץ דער אייגענער טאג. ווענגען י ע נ ע ר ז א ך אבער, — ווענגען י ע נ ע ר ז א ך האט ער גאר אינגאנצען פארגעסען; נאר דערפאר האט ער זיך אלע ווייל דערמאהנט, אז ער האט אין עפּעס פארגעסען, אין וואס מען טאר ניט פארגעסען, — האט געהאט דערפון גרויסע יסורים, זיך געפּייניגט, דערמאהנענדיג זיך, געקרעכצט, פלעגט ארייגפאלען אין א רציחה אדער אין א שרעקליכע, אונערטרעגליכע אימה. דאמאלס פלעגט ער זיך רייסען פון ארט, געוואלט אנטלויפען; נאר שטענדיג פלעגט איהם עמיצער מיט געוואלט אפּהאלטען, און ער פלעגט ווי־דער ארייגפאלען אין א מאכטלאזען און באוואוסטלאזען צושטאנד. ענדליך איז ער אינגאנצען געקומען צו זיך.

דאס איז געשעהן אין דער פריה, צעהן א זייגער. אין דער דא־זיגער פריהמארגענדיגער שעה פלעגט די זון, אין לויטערע טעג, שטענ־דיג לאזען איבער זיין רעכטער וואנט א לאנגען פּאס און באלייכטען דעם ווינקעל ביים טהיר. ביים בעט איז געשטאנען נאסטאסיא און

נאָך עפּעם איינער, איהם אינגאַנצען אונבאַקאַנט, וואָס האָט איהר זעהר נייגיריג באַטראַכט. דאָס איז געווען אַ יונגער בחור אין אַ קאַפּטאַן, מיט אַ קליין בערדעל; ער האָט אויסגעזעהן ווי אַן אַר־טעלשטשיק. פון דער האַלב־אויפגעמאַכטער טהיר האָט אַרויסגעקוקט די בעל־הבית'טע. — ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך עטוואָס אויפגעהוי־בען.

— ווער איז דאָס אַזוינער, נאַסטאַסיאַ? — האָט ער אַ פרעג געטאָן און אַנגעוויזען אויפ'ן בחור.

— וואָס זאָגסטו דערצו, פאַרט געקומען צו זיך! — האָט זי גע־זאָגט.

— זיי זיינען געקומען צו זיך! — האָט זיך דער אַרטעלשטשיק אָפּגערופען.

די בעל־הבית'טע, וואָס האָט אַרויסגעקוקט פון הניטער דער טהיר, האָט פאַרשטאַנען, אַז ער איז געקומען צו זיך, האָט זי גלייך זיך צו־געמאַכט און זיך באַהאַלטען. זי איז שטענדיג געווען אַזאַ שעמעוו־דיגע און אַלע רייד און ערקלערונגען זיינען איהר געווען שווער; איהר איז געווען אַ יאָהר פיערציג, און זי איז געווען דיק און גראָב, מיט שוואַרצע ברעמען און שוואַרצע אויגען, זעהר אַ גוטע פון דיקהייט און פוילקייט; אויפ'ן געזיכט אַ גאַנץ באַ'חנ'טע און שעמעוודיג נאָך מעהר, ווי מען האָט עס באַדאַרפט.

— איהר... זענט ווער? — האָט ער ווידער גענומען פונאַנ־דערפרעגען, זיך ווענדענדיג צום אַרטעלשטשיק אַליין.

נאָר אין דעמזעלבען אויגענבליק האָט זי דיך די טהיר ווידער אויפגעפּראַלט און, עטוואָס זיך צוגעבויגען, צוליעב זיין הויכער וואוקס, איז אריין ראַזומיכין.

— ס'אַ מין קבר'ל דאָס איז — האָט ער אויסגעשריען, אריינ־קומענדיג, — שטענדיג צוקלאַפּ איך דעם שטערן; אָט דאָס הייסט אויך אַ דירה, אימשטיינס געזאָגט! און דו, גוטער ברודער, ביסט שוין צו זיך געקומען? אָט ערשט האָט מיר פּאַשינקע דערצעהלט.

— נאָר־וואָס געקומען צו זיך, — האָט נאַסטאַסיאַ געזאָגט.

— נאָר־וואָס זיינען זיי צו זיך געקומען, — האָט דער אַרטעל־שטשיק ווידער אונטערגעהאַלטען מיט אַ שמייכעלע.

— און ווער זענט איהר? — האָט ראַזומיכין פּלוצלונג איהם אַ

פרעג נעגעבנ. — איך א שטייגער, ווי איהר קוקט מיך אזוי אן, הייס וורא־זומיכין, ניט ראזומיכין, ווי אלע רופען מיך, נאר בפירוש וורא־זומיכין, א סטודענט, א דוואריאנין; און דאס איז מיינער א גוטער ברודער. נו, און איהר זענט ווער?

— איך בין אין דער קאנטאר אונזערער אן ארטעלשטשיק, ביי דעם סוחר שעלאפאיעוו, און אהער בין איך געקומען מכח געשעפט.

— זעצען זיי זיך צו אויפ'ן שטוהל! — ראזומיכין אליין האט זיך געזעצט אויף אן אנדער שטוהל, פון דעם אנדער זייט טישעל.— דאס איז פון דיר, ברודער־לעבען, גראד א שכל, וואס דו ביסט צו זיך געקומען, — האט ער פארטגעזעצט, זיך ווענדענדיג צו ראסקאלני־קאוו'ן. — שוין דעם פיערטען טאג, אז דו האסט אין דיין מויל ניט געהאט. אפילו טיי האט מען דיר געגעבען לעפעלעכווייז. איך האב צו דיר צוויי מאל געבראכט זאסימאוו'ן. געדענקסט זאסימאוו'ן? ער האט דיך גוט באטראכט און האט גלייך געזאגט, אז דאס איז אלץ ווערט א שפיי, — ניט מעהר אין קאפ האט עפעס א זעץ געטאן. ציוואס, עפעס א נערוועאישע מעשה. די קעסט, זאגט ער, איז געוועזען ניט איבריגעס, מען האט דיר צו ווייניג ביער און חריין געגעבען, דערפון האט זיך די קרענק גענומען. נאר דאס איז ווערט א ציבעלע, זאגט ער, ס'וועט אריבער, ס'וועט קיין זכר ניט בלייבען. א קוואט א יונג דער זאסימאוו! קורירט אויסגעצייכענט! אלזא פארהאלט איך אייך ניט מעהר, — האט ער זיך געווענדעט צום ארטעלשטשיק. — זענט מוחל, איהר קענט אונז אפשר זאגען, וועגען וואס פאר א געשעפט איהר זענט געקומען? זיי ווייסען, ראדיא, אז פון זייער קאנטאר קומט מען שוין אהער א צווייטען מאל; פריהער אבער איז עפעס אן אנדערער געוועזען, און מיר האבען זיך מיט יענעם דורכגעשמועסט. ווער איז דאס געוועזען יענער, וואס איז געקומען פאר אייך?

— זיי מוזען געווים מיינען דעה, וואס איז דא געוועזען אייערנעכ־טען? דאס איז ה. אלעקסיי סעמיאנאוויטש; אויך ביי אונז אין קאנטאר אויף א שטעלע.

— ער איז, דאכט זיך, מעהר מענש פון אייך, ווי מיינט איהר?

— יא, זיי זיינען ווירקליך אביסעל מעהר סאליד.

— זעהר פיין פון אייער זייט; נו, דערצעהלט וואס ווייטער.

— אלזא, הייסט עס, איז פון אפאנאסי איוואנאוויטש וואכרושיי

— איהר האָט געווים געמוזט פון איהם הערען ניט איינמאָל — אָנ־געקומען אין אונזער קאַנטאָר אַז אַנווייזונג: אייער מוטער האָט דאָס ביי איהם גע׳פּועל׳ט, — האָט דער אַרטעלשטשיק אָנגעהויבען, זיך ווענדענדיג גלייך צו ראַסקאָלניקאָוו׳ן. — אין פאַל אויב זיי זיינען שוין ביים קלאָרען פאַרשטאַנד, — דאַרף איך זיי איבערגעבען פינף און דרייסגי קאָרבען, ווייל סעמיאָן סעמיאָנאָוויטש האָט וועגען דעם באַקומען אַ ידיעה פון אַפאַנאַסי איוואַנאָוויטש׳ן. וועלכען די מוטער אייערע האָט געבעטען, ווי דער שטייגער איהרער איז. זיי ווייסען דערפון?

— יאָ... איך געדענק... וואַכרושין... — האָט ראַסקאָלניקאָוו פאַרטראַכט אַרויסגערעדט.

— איהר הערט: ער קען דעם סוחר וואַכרושין! — האָט ראַזו־מיכין אויסגעשריען. — היינט וואָס זשע קען דאָ זיין פאַר אַ קלער, צי ער איז ביים קלאָרען פאַרשטאַנד? איבריגענס זעה איך איצט אַרוים, אַז מיט אייך קען מען אויך האָבען אַ געשעפט. נו—ס! קלוגע רייד איז אַ פאַרגניגען צו הערען.

— דאָס איז טאַקע דערזעלבער וואַרכושין, און ווייל די מוטער אייערע, וואָס האָט אייך שוין אַמאָל איבערגעשיקט אויף אַזאַ שטייגער געלט, האָט איהם געבעטען, האָט ער איהר איצט אויך ניט אָפּ־געזאָגט און געגעבען צו וויסען סעמיאָן סעמיאָנאָוויטש׳ן פון זיינע געגענטען, מען זאָל אייך איבערגעבען פינף און דרייסיג קאָרבען, ביז וואַנען עס וועלען קומען בעסערע צייטען.

— יאָ, יאָ, „ביז וואַנען עס וועלען קומען בעסערע צייטען.“ — דאָס איז ביי אייך אַרויסגעקומען בעסער פון אַלץ. אַלזאָ, ווי מיינט איהר, איז ער פאַלקאָם ביים זינען, צי ניט פאַלקאָם. — הא?

— וואָס קען איך וויסען. אָט ווען זיי זאָלען אַ קוויטעל אַרויס־געבען, זיך אונטער׳חתמ׳ענען!

— עט, ער וועט אָנדראַפּען! וואָס איז דאָס ביי אייך, אַ בוך צי וואָס?

— אַ בוך, נעהמען זיי.

— גיט עס אַהער. נו, ראָדיאָ, טו זיך אַ הויב. איך וועל דיך צוהאַלטען. צאַצקע איהם אַקאַרשט אָפּ אַ „ראַסקאָלניקאָוו“. נעהם אַ

פען, ווייל געלט, ברודער־לעבען, דארפען מיר איצט האָבען נויטיג ווי לעבען.

— מען דאַרף ניט, — האָט ראַסקאָלניקאָוו געזאָגט, אָפּשטויסענדיג מיט דער האַנט די פּען.

— וואָס הייסט, מען דאַרף ניט?

— איך וועל ניט חתמ׳ענען.

— צו אַלדי טייוועל, וואָס הייסט דו וועסט ניט חתמ׳ענען?

— מען דאַרף ניט... קיין געלט...

— אַזוי קיין געלט, הייסט עס, דאַרף מען ניט! דאָס האָסטו, ברודער־לעבען, אַ גרויסען טעות, איך בין אַן עדות! נעהמט זיך ניט צום האַרצען, איך בעט אייך, דאָס איז ביי איהם גאָר גלאַט אַזוי... ווידער עפּעס אַן אַנשטעל. איבריגענס טרעפט דאָס מיט איהם אין גוטען מוט אויך... איהר זענט אַ מענש מיט פאַרשטאַנד, און מיר וועלען זיין זיין האַנטפיהרער, ד. ה. מיר וועלען פּשוט פיהרען די האַנט זיינע, וועט ער חתמ׳ענען. אַלזאָ צו דער אַרבייט.

— ווייסט איהר גאָר וואָס, איך וועל אַריינקומען אַ צווייטען מאָל.

— ניין, ניין: צו וואָס זאָלט איהר זיך מטריח זיין. איהר זענט אַ מענש מיט פאַרשטאַנד... נו, ראַדיאָ, ניט האַלב אָפּ דעם גאַסט... דו זעהסט דאָך, ער וואַרט, — און ער איז מיט אַן אמת שוין גרייט געווען צו פיהרען ראַסקאָלניקאָווס האַנט.

— לאָז, איכ׳ל אַליין... האָט יענער אַרויסגערעדט, און האָט גענומען די פּען און האָט זיך אונטערגעשריבען אין בוך.

דער אַרטעלשטשיק האָט אַרויסגעלעגט דאָס געלט און איז אַוועק.

— בראַוואָ! און איצט, ברודער־לעבען, זאָג דעם אמת, עסען ווילסטו?

— איך וויל, — האָט ראַסקאָלניקאָוו געענטפערט.

— איהר האָט זופּ?

— נעכטיגע, — האָט נאַסטאַסיאַ געענטפערט: זי איז דאָ די גאַנצע צייט געשטאַנען.

— מיט קאַרטאָפעל און מיט רייזענע גרויפּען?

— מיט קאַרטאָפעל און מיט גרויפּען.

— איך ווייס שוין אויף אויסנווענינ. שלעפּ אהער די זופּ. און טיי גיב אויך אהער.

— איכ'ל ברייננען.

ראסקאלניקאוו האט אויף איהר געקוקט טיעף פארוואונדערט מיט תמ'עוואטער אונזיניגער שרעק. ער האט באשלאסען צו שווייגען און ווארטען: וואס וועט ווייטער זיין? „איך בין, דאכט זיך, ביים זי־נען", האט ער געטראכט, „עס איז, דאכט זיך, אויפ'ן וואהר"...

אין צוויי מינוט ארום האט נאסטאסיא זיך צוריקגעקעהרט מיט זופּ און האט אנגעזאגט, אז באלד וועט זיין טיי אויך צו דער זופּ איז דערלאנגט געווארען צוויי לעפעל, צוויי טעלער און דאס גאנצע קלאפערגעצייג: א זאלצמעסטעלע, א פעפערמעסטעלע, זענעף צו פלייש און דאסגלייכען: מיט אזא סדר איז שוין דא לאנג ניט צוגע־גאנגען. דאס טישטוך איז געווען א ריינס.

— עס וואלט געווען ניט שלעכט, נאסטאסיא, אז פּראסקאוויא פאוולאוונא וואלט צושיקען א פאר פלעשלעך ביער. מיר וואלטען גע־מאכט א שנאפּס.

— וואס זאגסטו צו זיינע יאהרען, ווי ער האט זיך עס צוהוליעט אביסעל! — האט נאסטאסיא ארויסגעברומט און איז אוועק ערפילען דעם באפעהל.

ראסקאלניקאוו האט ניט אויפגעהערט זיך צוצוקוקען ווילד און אנגעשטרענגט. דערווייל האט ראזומיכין זיך איבערגעזעצט צו איהם אויפ'ן דיוואן, אומגעלומפּערט, ווי א בער, ארומגענומען מיט דער לינ־קער האנט זיין קאפּ, ניט קוקענדיג דערויף, וואס ער וואלט זיך אליין אויך געקענט אויפהויבען, און מיט דער רעכטער האט ער איהם צוגע־טראגען צום מויל א לעפעל זופּ, וועלכע ער האט אפריהער אייניגע מאל אויסגעבלאזען, ער זאל זיך ניט אפּבריהען. נאר די זופּ איז בלויז געווען לעבלעך. ראסקאלניקאוו האט הונגעריג א שלונ געטאן איין לעפעל, דערנאך דעם אנדערען, דעם דריטען. נאר צוגעטראגען עטליכע לעפעל, איז ראזומיכין פּלוצלונג שטעהן געבליבען און האט ערקלערט, אז מעהר קען ער אויף זיך ניט שטעלען, ער מוז זיך אפּריע־הער אן עצה האלטען מיט זאסימאוו'ן.

ס'איז אריינגעקומען נאסטאסיא מיט צוויי פלעשלעך ביער.

— און טיי ווילסטו?

— איך וויל.

— גיכער שלעפּ אהער טיי אויך, נאסטאסיא, ווייל וואס עס אנבאלאנגט צו טיי, איז א סברה, אז מען מעג עס גיצען אהן אן ערלויבניש פון א פּראפעסאר. נאר אט איז ביער אויך! — ער האט זיך איבערגעזעצט אויף זיין שטוהל, האט צוגערוקט די זופּ, דאס פלייש און גענומען עסען מיט אזא מין אפּעטיט, גלייך ווי ער האט דריי טעג ניט געגעסען.

— אט אזוי רייב איך ביי אייך אריין, ברודער־לעבען, אלע טאג, — האט ער ארויסגעשטאמעלט, אויף וויפיעל עס האט איהם ער־לויבט דאס פול מיט פלייש אנגעפּאקטע מויל, — דאס איז מיר אלץ אזוי מכבדַ פּאשענקא, די בעל־הבית׳טישע דיינע. — „זאל איך וואויל באקומען!" נאטירליך קוואפּע איך זיך ניט אויף דעם. נאר וויבאלד זי דערלאנגט שוין, איז מהיכי תיתי. אט איז שוין נאסטאסיא דא מיט טיי. דאס איז א בריה! נאסטינקע, ביער ווילסטו?

— וואס זאגסטו צו זיינע יאהרען, האסט געזעהן אביסעל!

— און א גלעזעל וואַרימס?

— נו, א גלעזעל ווארימס קען מען אויסטרינקען.

— גיסט אן. ניין, ווארט צו א רגע, איך וועל דיר אליין אנגיסען: זעץ זיך צום טיש.

ער האט גלייך געמכאט אן ארט, האט אנגעגאסען איין גלאז, דער־נאך דאס אנדערע, האט געלאזען זיין פריהשטיק און זיך ווידער אי־בערגעזעצט אויפ׳ן דיוואן. ער האט ווי פריהער ארומגענומען מיט דער לינקער האנד דעם קראנקען, האט איהם עטוואס אויפגעהויבען און אנ־געהויבען געבען איהם טיי לעפעלעכווייז, ווידער אהן אן אויפהער בלא־זענדיג אויפ׳ן טיי מיט א באזונדער מין התמדה, גלייך ווי אין דעם דאזיגען בלאזען האט געשטעקט די וויכטיגסטע און די ראדיקאלסטע סגולה צו זיין קרענק. ראסקאלניקאוו האט געשוויגען און ניט פּראָ־טעסטירט, כאטש ער האט געפיהלט אין זיך גענוג קרעפטען אויפ־צוהויבען זיך און זיך אוועקזעצען אויפ׳ן דיוואן אהן קיינעמס הילף, און ניט נאר געהאט אזוי פיעל כח אין די הענט, וויפיעל ס׳איז נויטיג אויף איינצוהאלטען דעם לעפעל אדער דאס גלאז, נאר ער איז אפשר אימשטאנד געווען צו געהן אפילו. אבער צוליעב עפּעס א מאדנער שלויהייט, א שלויהייט פון א חיה, איז איהם פּלוצלונג איינגעפאלען

צו פאַרבאַרגען ביז א צייט זיינע קרעפטען, זיך צונויפקנייטשען, מאַ־כען זיך אפילו, אויב ס׳וועט נויטיג זיין, אז ניט אלץ פאַרשטעהט ער נאָר. און דערווײַלע אויסהערען און אויספילצעווען אלץ, וואָס דאָ קומט פאָר. איבריגענס האָט ער ניט געקענט באַהערשען דאָס געפיהל פון עקעל: דערשלונגען א לעפעלעד צעהן טיי, האָט ער פלוצלונג ארויסגעמאַכט דעם קאָפּ פון ראַזומיכינס האַנט, האָט קאַפּריז אָפּגע־שטויסען דעם לעפעל און איז ווידער אנידערגעפאַלען אויף דאָס קישען.. צוקאָפּענס זיינען איהם איצט ווירקליך געלעגען אמת׳ע פוכאַווע קי־שענס, מיט קלאָרע ציכלעך. דאָס האָט ער גלייך באַמערקט און גענומען עס אין זינען.

— מען דאַרף זעהן, אז פּאַשענקאַ זאָל אונז נאָך היינט ארויפ־שיקען מאַלינעס־סאַק, מאַכען איהם א געטראַנק, — האָט ראַזומיכין געזאָגט, זיך זעצענדיג אויף זיין אָרט און זיך ווידער נעהמענדיג פאַר די זופּ און פאַר דאָס ביער.

— וואו וועט זי דיר דאָס נעהמען מאַלינעס? — האָט נאַסטאַ־סיא געפרעגט, האַלטענדיג די שאַל אויף די פונאַנדער־געשפּרייטע פינף פינגער און דורכזייענדיג צווישען די צייהן טיי „דורך דעם צוקער.“

— מאַלינעס, נשמה מיינע, וועט זי נעהמען אין קלייטעל. דו זעהסט, ראָדיאַ, אהן דיר איז דאָ געווען א גאַנצע חתונה. ווען דו האָסט פון מיר אַזוי קונציג געמאַכט די פליטה און ניט איבערגעלאָזט דיין אַדרעס אפילו, בין איך אריינגעקומען אין אַזאַ גרימצאָרן, אז ביי מיר איז פעסט געבליבען אויפצוזוכען דיך און באַשטראָפען דיך. ווי דו האָסט עס כשר פאַרדיענט. און דעמזעלבען טאָג טאַקי האָב איך זיך גענומען צו דער ארבייט. איך בין געגאַנגען און געגאַנגען, געפרעגט און געפרעגט! אַט די איצטיגע קוואַרטיר דיינע האָב איך פאַרגעסען: און אייגענטליך האָב איך זי גאָר קיינמאָל ניט געדענקט אפילו, ווייל איך האָב פון איהר קיינמאָל ניט געוואוסט. נו, און די פריהערדיגע קוואַרטיר, — געדענק איך נאָר, אז ביי די „פינף ראָגען“, חאַרלאַמאַווס הויף. האָב איך געזוכט און געזוכט דעם דאָזיגען חאַרלאַמאַווס הויף. לאָזט זיך גאָר אויס דערנאָך, אז ס׳הויבט ניט אָן אפילו צו זיין חאַר־לאַמאַווס הויף, ס׳איז גאָר בוכס. — אַזוי האָט מען דאָס אמאָל אַ טעות אין א נאָמען! נו, בין איך שוין נאַטירליך אין כעס געוואָרען און זיך געלאָזט געהן, — א ברירה האָב איך געהאַט — אויף מאָרגען

אין דאָס אדרעסען־ביוראָ, און שטעל זיך פאָר: צייט איינע צוויי מי־
נוט האָט מען דיך דאָרט אויפגעזוכט. דו ביסט דאָרט פאַרשריבען.

— פאַרשריבען?

— אודאי! און הער נאָר א המצאה: איינעם קאָבעלעוו, דוקא
א גענעראל, האָט מען בשום אופן ניט געקענט געפינען. איך בין דער־
ביי גראָד געווען. ס'איז אבער לאַנג צו דערצעהלען. קוים בין איך
אבער אריינגעפאלען אהער, בין איך גלייך באַקאַנט געוואָרען מיט אלע
דיינע געשעפטען; מיט אלע, גוטער ברודער; מיט אלע, אלץ ווייס
איך; זי איז אן עדות; און מיט ניקאָדים פאָמיטש'ן זיך באַקאַנט, און
איליא פעטראָוויטש'ן האָט מען מיר אנגעוויזען, און מיט.ן סטרוזש,
און מיט'ן הערר זאַמעטאָוו, אַלעקסאַנדער גריגאָריעוויטש, א שרייבער
אין דער דערבייאיגער קאַנצעלאַריע, און צום סוף מיט פאַשענקאַ'ן,—
דאָס איז שוין געווען דאָס העכסטע; זי ווייס אויך אפילו...

— ווי ער האָט עס פאַרצוקערט אביסעל — האָט נאַסטאַסיא
ארויסגעשטאַמעלט, גנב'יש שמייכלענדיג.

— מאַכט בעסער זיסע, נאַסטאַסיא ניקיפאָראָוונא.

— געה צו אלדי שוואַרץ־יאָהר, וואָס זאָגסטו צו זיינע יאָהרען!
— האָט נאַסטאַסיא פלוצלונג אויסגעשריען און ארויסגעזעצט אין א
שטורמישען געלעכטער. — מען רופט מיך גאָר פעטראָוואַ, ניט ניקי־
פאָראָוואַ. — האָט פלוצלונג צוגעגעבען, אז זי האָט אויפגעהערט
צו לאַכען.

— נו, נו, מיר'ן שוין דאָס האָבען אין זינען. אלזאָ, ברודער־
לעבען, וואָס זאָל איך דיר דאָ א סך ברייען: לכתחלה האָב איך דאָ גע־
וואָלט ארויסלאָזען אזא מין עלקעטרשיען שטראָם, אז עס זאָל אלע
ווינקעלעך דורכנעהמען און זאָל איינמאָל פאַר אלע מאָל מאַכען א סוף
צו אלע זאַבאַבאָנעס אין דער דאָזיגער געגענד; האָט אבער פאַשענקאַ
אויסגעפיהרט. איך האָב, ברודער־לעבען, אין מיין זינען אפילו ניט
געהאַט, אז זי איז אזאַ... סחורה, האַ? ווי מיינסטו?

ראַסקאָלניקאָוו האָט געשוויגען. כאָטש ער האָט אפילו אויף איין
רגע ניט אראָפגענומען פון איהם זיין אונרוהיגען בליק, און האָט
אויך איצט געקוקט איהם גלייך אין די אויגען אריין.

— מיר איז עס גאָר אין זינען ניט געלעגען, — איז ראַזומיכין
אפילו א האָר ניט נתפעל געוואָרען פון ראַסקאָלניקאָווס שווייגען און

גלייך ווי ער וואָלט באַקומען אַן ענטפער, האָט ער ווידער געהאַקט:
— אַלץ איז אין דער בעסטער אָרדנונג, אין אַלע פּרטים.

— ס'איז אַ סחורה! — האָט נאַסטאַסיאַ ווידער אויסגעשריען: זי האָט אַפּנים געפּיהלט אַ גרויסען תענוג אין דעם דאָזיגען שמועס.

— ס'איז ברודער־לעבען, געווען אַ גרויסער חסרון, וואָס דו האָסט פון דער ערשטער מינוט אָן ניט געקענט נעהמען זיך צו דער זאַך ווי עס דאַרף צו זיין. מיט איהר האָט מען געדאַרפט אַנדערש פיהרען. דאָס איז דאַך אַ מענש מיט אַ עקסצענטרישען כאַראַקטער, אויב מען קען זיך אַזוי אויסדריקען! נאָר וועגען דעם כאַראַקטער איז שוין אַ שפּעטעריגע ראַגה... ווי אַזוי האָסטו עס גאָר געקענט ברענגען דער־צו, זי זאָל האָבען אַ העזה דיר קיין מיטאַגען ניט אַרויפצושיקען? אָדער, אַ שטייגער, די מעשה מיט'ן וועקסעל? דו ביסט משוגע צי וואָס, — גאָר וועקסלען אונטערשרייבען. אָדער, אַ שטייגער, דיין וואָרט, וואָס דו האָסט געגעבען חתונה צו האָבען מיט איהר טאָכ־טערל, נאַטאַליאַ יעגאָראָוונאַ, בעת יענע האָט נאָך געלעבט... איך ווייס פון אַלץ. נאָר איך זעה, אַז דאָס איז אַ צו איידעלע סטרונע און אַז איך בין אַ פערד: דו זיי אויף מיר ניט ברוגז. נאָר יאָ, אַנטקעגען דעם וואָס מען זאָגט נאַרישקייט: ווי מיינסטו? פּיאַסקאָוויאַ פּאַוו־לאָווגאַ איז אין דער אמת'ן גאָר ניט אַזאַ שוטה, ווי עס דאַכט זיך פון ערשטען קוק. וואָס זאָגסטו?

— יאָ... האָט ראַסקאָלניקאָוו אַרויסגערעדט פון צווישען די ציינער, קוקענדיג אין אַ זייט, נאָר פאַרשטעהענדיג, אַז ס'איז גלייכער אונטערצוהאַלטען דעם שמועס.

— וואָס, ניט אמת אפשר? — האָט ראַזומיכין אויסגעשריען: ער איז אַפּנים געווען העכסט צופרידען, וואָס מען האָט איהם גע־ענטפערט, — קיין חכמה אָבער איז זי אויך ניט, אַ יאָ? זעהר און זעהר אַן אומגעריכטער כאַראַקטער! מעגסט מיר גלויבען, ברודער־לעבען, אַז איך ווער שיער ניט צוטומעלט... וועגען פיערציג יאָהר איז אָפּגערעדט. זי זאָגט אַפילו זעקס און דרייסיג און זי איז פאַר זיך זעהר גערעכט. איבריגענס, ברודער־לעבען, קען איך דיר שווערען, אַז איך באַגרייף זי מעהר בדרך חקירה, מיט מעטאַפיזיק, הייסט עס. ביי אונז האָט זיך דאָ, ברודער־לעבען, קען איך דיר שווערען, אַז איך באַגרייף זי מעהר בדרך חקירה, מיט מעטאַפיזיק, הייסט עס. ביי

אונז האָט זיך דאָ, ברודער־לעבען, פאַרקניפּט אַזאַ מין קניפּעל, אַזוי ווי דיין אַלגעבראַ, למשל. איך פאַרשטעה גאָרנישט, נו, יאָ, דאָס איז אפילו אַלץ ווערטה אַ ביטערע ציבעלע, נאָר די געשיכטע דערפון איז אַזוי: זי זעהט, דו ביסט שוין אוים סטודענט, האָסט ניט קיין לעק־ציעס, ניט קיין אַנצוג און וויבאַלד איהר מיידעל האָט געמאַכט אַ שטאַרב, איז שוין אַ סוף צו איהרע האָפנונגען וועגען מתחתן זיין זיך מיט דיר, — האָט זי זיך פּלוצלונג דערשראָקען; און ווייל דו, פון דיין זייט, האָסט זיך פאַרקליבען אין דיין לאָך און האָסט אַפילו ניט גע־טראַכט אונטערצוּוואָרעמען פריהערדיגע נאָהנטשאַפט, איז ביי איהר געבליבען דיך אַרויסצוּיאָגען פון דער דירה. זי האָט עס שוין לאַנג געהאַט חשק צו טאָן, איז איהר אָבער געווען אַ האַרצוועהטאָג, דער וועקסעל זאָל פאַרלאָרען געהן. דערצו נאָך האָסטו איהר אַלץ פאַרזי־כערט, אַז די מאַמע וועט באַצאָהלען...

— דאָס האָב איך איהר אַזוי געזאָגט, ווייל איך בין אַ מיאוסער מענש... די מוטער מיינע, שיער וואָס אַליין בעט זי ניט נדבות... און איך האָב געלייגט, מען זאָל מיך האַלטען אין צימער... און מען זאָל מיר עסען געבען — האָט ראַסקאָלניקאָוו הויך און דייטליך אַרויס־גערעדט.

— יאָ, יאָ, דאָס האָסטו דוקא געטאָן ווי אַ מענש. דאַרף זיך אָבער טראַד אַנדרערהען עפּעס איינער אַ שוואַרץ־יאָהר ה' טשעבאַראָוו, אַ „נאַדוואָרני סאָוועטניק" און אַ פּראַקטישער מאַן: אָהן איהם וואָלט פּאַשענקאַ גאָרנישט געקענט אַחקלערען, ווייל זי איז שוין צו שעמעוו־דיג; דער פּראַקטישער מאַן אָבער איז ניט שעמעוודיג, און נאַטירליך האָט ער קודם כל אויפגעשטעלט די פראַגע: צי איז פאַרהאַן אַ האָפ־נונג, דער וועקסעל זאָל באַצאָהלט ווערען? ענטפער: פאַרהאַן, מחמת ס'איז דאָ אַזאַ מוטער, וואָס וועט כאָטש אַליין אויסגעהן פאַר הונגער, אָבער ראָדינקען וועט זי אַרויסהעלפען מיט איהר יעהרליכער הונדערט־און־צוואַנציג־רובל'דיגער פּענסיע; און אַ שוועסטער'ל איז פאַרהאַן, וועט זיך צוליעב'ן ברודער פאַרקויפען פאַר אַ קנעכט אפילו. און דע־רויף, האָט ער טאַקע געדרונגען... וואָס קענסטו ניט איינליגען, האַ? איך בין איצט, ברודער־לעבען, דערגאַנגען אַלע דיינע סודות, ניט אומ־זיסט ביסטו געווען אַזוי אָפענהערציג מיט פּאַשענקאַן, נאָך דאַמאָלס ווען דו האָסט זיך מיט איהר געהאַלטען ווי אַ קרוב, און איצט דער־

צעהל איך דיר עס על פי גוטע פריינדשאפט... דאס איז דאך טאקי די מעשה: דער ארענטליכער און געפיהלפאלער מאן דערצעהלט אויס אלע זיינע סודות און דער פראקטישער מאן הערט זיך צו און האט זיך זיינס אין זינען. דערנאך לעקט ער טאקי אפ א ביינדעל. האט זי איבערגעגעבען, הייסט עס, דעם וועקסעל דעם דאזיגען טשעבא־רעוו'ן, פאר געלט כלומר'שט, און יענער האט זיך ניט געשעמט אנ־צוגעבען אויף דיר. אז איך בין דערפון געוואהר געווארען, האב איך, דעם אמת זאגענדיג, אפילו זעהר געוואלט איהם אוועקגעבען א גאב אבער טאקי אזוי ווי עס דארף צו זיין, ווי ער האט עס נאר פארדיענט. נאר דא בין איך גאר געווארען מיט פאשענקאן ווי אנדערע צוויי. האב איך געהייסען דעם גאנצען עסק מאכען צו ניט, און האב איהר געזאגט, אז דו וועסט באצאהלען. איך בין פאר דיר, ברודער־לעבען, ערב געווען דו הערסט? האט מען גערופען טשעבארעוו'ן, פארשטאפט איהם דאס מויל מיט א צעהן־רובלדיגע, און דעם וועקסעל צוריק אפגענומען, און אט האב איך די עהרע איהם אייך פארצושטעלען. — מען געטרויט אייך איצט אויפ'ן ווארט. — אט האט איהר עס! נאט אייך, איך האב עס שוין אפילו אנגעריסען עטוואס ווי דער שטייגער איז.

ראזומיכין האט ארויסגעלעגט אויפ'ן טיש דעם וועקסעל: ראס־קאלניקאוו האט אויף איהם א קוק געטאן און זיך אפגעקעהרט צום וואנד, ניט רעדענדיג א ווארט: אפילו ראזומיכין האט זיך פאר־קרימט.

— איך זעה, ברודער־לעבען, — האט ער אין א ווײַלע ארום גע־זאגט, — אז דו האסט ווידער גענומען מאכען הינטישע שטיק. איך האב דיך געוואלט צושטרייען און אויפמונטערן אביסעל מיט מיין פלוידעריי, און האב אויף דיר גאר אנגעווארפען א מרה־שחורה.

— דאס האב איך דיך ניט דערקענט פון היץ? — האט ראס־קאלניקאוו געפרעגט, אויך נאך א קליינעם שווייגען און אלץ ניט אפגעקעהרט דעם קאפ.

— מיך טאקע, און איך האב דיך אזש אין א רציחה ארייגגע־בראכט, איבערהויפט איינמאל, ווען איך בין געקומען מיט זאמע־טאוו'ן.

— מיט זאמעטאוו'ן?... דעם שרייבער?... נאך וואס?

ראסקאָלניקאָוו האָט זיך געשווינד אָפּגעקעהרט און האָט זיך איינגעגעסען מיט די אויגען אין ראזומיכינען.

— זעה, זעה, וואָס איז דאָס מיט דיר... וואָס האָסטו זיך דער־שראָקען? ער האָט געוואָלט מיט דיר באַקאַנט ווערען; ער האָט איהם אליין געבעטען, ווייל מיר האָבען זעהר פיעל וועגען דיר געשמועסט. א ניט פון וואַנען וואָלט איך עס געוואוּסט? איך בין א גוזמא וועגען דיר. א טייערער בחור, א זעלטענער... אויף זיין שטייגער, נאַטירליך. איצט זיינען מיר די בעסטע גוטע פריינד; מיר זעהען זיך כמעט טאָג־טעגליך. איך האָב זיך דאָך אריבערגעצויגען אין דעם דאָזיגען ציר־קעל אריין. דו ווייסט נאָך ניט דערפון? אָט ערשט זיך איבערגעצוי־גען. מיר זיינען שוין א פּאָר מאָל געווען מיט איהם ביי לאַוויזאַ'ן. לאַוויזאַ'ן געדענקסטו, לאַוויזאַ איוואַנאָוונאַ?

— איך האָב עפּעס גערעדט פון היץ?

— א שאלה! ניט געוואוּסט אפילו, אויף וואָסער וועלט דו ביסט.

— וועגען וואָס האָב איך גערעדט?

— האָסטו געזעהן! וועגען וואָס האָט ער פון היץ גערעדט? אדרבה, וואָס האָסטו געקענט טאַקי רעדען פון היץ... נו, ברודער־לעבען און עבירה די צייט. צו דער ארבייט.

ער איז אויפגעשטאַנען פון שטוהל, און זיך גענומען פאַר דאָס היטעל.

— וועגען וואָס האָב איך גערעדט?

— וואָס אינטערעסירט עס דיך אזוי? האָסט א פּנים מורא פאַר דיינע סודות? זיי רוהיג; וועגען דער בת־מלכה האָסט א וואָרט ניט געזאָגט. זעהסטו, וועגען א הונד עפּעס, און וועגען אויררינגלעך, און וועגען קייטעלעך, און וועגען קרעסטאָווער אינזעל, און וועגען א סטרוזש עפּעס, און וועגען ניקאָדים פאָמיטש'ן, און וועגען איליא פּעט־ראָוויטש'ן, דעם געהילף פון צירקעל־אויפזעהער, האָסטו זעהר א סך גערעדט. און אויסערדעם האָסטו זיך זעהר אינטערעסירט מיט א זאָק. זעהר זיך אינטערעסירט! האָסט נעבאָך געהאַלטען אין איין בעטען רחמים מען זאָל דיר דיין זאָק געבען, זאָק, — און גאָר. זאַמעטאָוו האָט אליין בכבודו ובעצמו געזוכט דיר דיינע זאָקען אין אלע ווינקע־לעך און מיט זיינע אייגענע הענדטעלעך, אויסגעוואשענע אין פּאַר־

פומען און באפוצטע מיט רינגען. האט ער דיר דערלאנגט די טייערע מציאה. ערשט דאן האסטו זיך בארוהיגט, און א גאנץ מעת־לעת פון דער האנט ניט ארויסגעלאזט: מען האט עס ניט געקענט ביי דיר ארויסרייסען. עס ליעגט נאך מסתמא איצטער אויך ביי דיר אונטער דער קאלדרע. און אויך האסטו געבעטען עפעס פרענזעלעך צו הוי־זען! אלץ הייסט געבעטען, מיט טרעהרען אין די אויגען! מיר האבען זיך אלץ נאכגעפרעגט. וואס פאר א פרענזעלעך מאהנט ער נאך דארט? האט מען אבער גארנישט געקענט פארשטעהן... אלזא, צו דער אר־בייט! אט דא האסטו פינף און דרייסיג רובל; נעהם איך פון זיי א צעהן־רובלדיגע און אין א צוויי שעה ארום וועל איך דיר אפגעבען א חשבון פון דעם געלט. דערווייל וועל איך געבען צו וויסען זאסי־מאוו'ן. ער האט שוין אפילו אזוי אויך געדארפט דא זיין. ס'איז שוין די צוועלפטע שעה. און איהר, נאסטינקע, ווערט איהם געוואָהר, וואס אפטער, גיט אויף איהם אכטונג, א טרונק וואסער צי גלאט עפעס אין מויל אריין, וואס ער וועט וועלען. און פאשענקאן וועל איך שוין אליין זאגען, וואס מען דארף. אדיע.

— פאשענקא רופט ער זי שוין, אנדערש לוינט איהם נים! אך, דו טרפה'נער פרצוף איינער! — האט איהם נאסטאסיא אווארף געטאן; דערנאך האט זי אויפגעמאכט די טהיר און זיך גענומען צו־הערען, — האט אבער ניט אויסגעהאלטען און איז אליין אראפ אונ־טען.

איהר האט זיך שרעקליך געוואלט וויסען, וועגען וואס רעדט ער דארט מיט דער בעל־הבית'טע: און ס'איז גלאט געווען צו דערקענען, אז ראזומיכין האט זי גאר באצויבערט.

קוים האט זיך די טהיר פארמאכט הינטער נאסטאסיא'ן, האט דער קראנקער אראפגעשלייעדערט פון זיך די קאלדרע און איז ווי א פארריקטער אויפגעשפרונגען פון געלעגער. מיט א ברענענדיגער, פי־בערהאפטער אונגעדולד האט ער געווארט, זיי זאלען וואס גיכער אוועקגעהן, כדי תיכף זיך נעהמען צו דער ארבייט. בעת זיי וועלען ניט זיין. נאר צו וואס זיך נעהמען. צו וואס פאר אן ארבייט? — האט ער איצט עפעס אזוי ווי אויף צו להכעיס פארגעסען.

„רבונו של עולם! זאג מיר נאר איין זאך: ווייסען זיי שוין פון אלץ אדער זיי ווייסען נאך ניט? און ווי אזוי, אז זיי ווייסען שוין,

ניט מעהר זיי מאכען זיך כלא ידע, רייצען זיך, כל זמן איך ליעג אין בעט, און דערנאָך וועלען זיי פּלוצלונג אריינקומען און וועלען זאָגען, אַז אַלץ איז שוין לאַנג באוואוסט, און זיי האָבען נאָר אַזוי... וואָס זשע טוט מען איצט? אַט האָב איך פאַרגעסען, ווי אויף צו להכעים פאַרגעסען: מיט אַמאָל פאַרגעסען, אַט ערשט נאָך געדענקט!"

ער איז געשטאַנען אין מיטען צימער און האָט אין פּיינליכער פאַרלעגענהייט זיך ארומגעקוקט אויף אַלע זייטען: איז צוגעגאַנגען צום טהיר, אויפגעעפענט, זיך צוגעהערט; נאָר דאָס איז ניט געווען דאָס, וואָס מען האָט געדאַרפט טאָן. פּלוצלונג, גלייך ווי זיך דערמאָהנט, האָט ער זיך אַ לאָז געטאָן צום ווינקעל, וואו ס'איז געווען אַ לאָך אין די טאַפּעטען, האָט גענומען אַלץ אַרומקוקען; האָט אריינגעשטעקט אין לאָך די האַנט, אַ שאַר געטאָן, ס'איז אָבער אויך ניט דאָס. ער איז צוגעגאַנגען צום אויוועלע, האָט זי געעפענט און גענומען זוכען אין אַש: שטיקלעך אויסגעפרענזעלטע ברעגען פון די הויזען און פון דער צוריסענער קעשענע האָבען זיך נאָך אַלץ אַזוי געוואַלגערט, פּונקט ווי ער האָט זיי געלאָזען, אַלזאָ, האָט עס קיינער ניט געזעהן! דאָ האָט ער זיך דערמאָהנט אַן דעם זאָק, וועגען וועלכען ראַזומיכין האָט נאָר־וואָס דערצעהלט. אמת טאַקי. אַט ליעגט ער אויפ'ן דיוואַן, אונטער דער קאָלדרע, ער איז שוין אָבער אויף אַזוי פיעל גראָב און פאַרשמוצט געוואָרען פון דאַמאָלס אָן, אַז זאַמעטאָוו האָט שוין געווים גאָרנישט דערזעהן אין איהם.

— באַ, זאַמעטאָוו!... קאַנצעלאַריע!... און צוליעב וואָס רופט מען מיך אין קאַנצעלאַריע? וואו איז ערגעץ די פּאָוויעסטקאַ? באַ! איך האָב אַ טעות: דאָס האָט מען מיך דאַמאָלס געפאָדערט! דאַמאָלס האָב איך אויך באַטראַכט דעם זאָק, און איצט... איצט בין איך קראַנק געווען. און נאָך וואָס איז זאַמעטאָוו געקומען? נאָך וואָס האָט איהם ראַזומיכין געבראַכט צו פיהרען?... — האָט ער געשטאַמעלט און זיך מאַכטלאָז ווידער אַוועקגעזעצט אויפ'ן דיוואַן! — וואָס זשע איז עס? בין איך דאָס נאָך אַלץ אין אַ קאַשמאַר, אָדער דאָס אין אויפ'ן וואָהר. דאַכט זיך, אויפ'ן וואָהר... אהאַ, איך האָב זיך דערמאָהנט: אַנטלויפען! וואָס גיכער אַנטלויפען, יאָ... וואוהין אָבער? און וואו זיינען מיינע זאַכען? קיין שטיוועל האָב איך ניט! מען האָט זיי צוגענומען! באַהאַלטען! איך פאַרשטעה! דאָס מאַנטעל אָבער

האבען זיי גראד פארזעהן! און אט איז דאס געלט אויך אויפ'ן טיש. דאנקען גאט! און אט איז דער וועקסעל... איך וועל נעהמען דאס געלט און וועל אוועקגעהן. וועל זיך דינגען אן אנדער וואוינונג. זיי וועלען מיך נימ געפינען!... יא, אבער דאס אדרעסען-ביורא? זיי וועלען געפינען! ראזומיכין וועט געפינען. בעסער גאר איינגאנצען אנטלויפען... ווייט-ווייט... אין אמעריקא, און א שפיי טאן אויף זיי אלעמען! דעם וועקסעל אויך מיטנעהמען... ער וועט דארט צוניץ קומען... וואס נעהמט מען עפעס נאך? זיי מיינען, איך בין קראנק. זיי פאלט גאר ניט איין אפילו, אז איך קען געהן, חע—חע—חע—!... איך האב דערקענט נאך די אויגען, אז זיי ווייסען אלצדינג! נאר פון טרעפ אראפגעהן! און ווי איז, אז זיי האבען דארט צושטעלט שומרים, פאליציאנטען! וואס איז דאס, טיי גאר? און אט איז איבערגעבליבען ביער אויך, א האלב פלעשעל, קאלטס!

ער האט געכאפט דאס פלעשעל, אין וועלכען ס'איז נאך פארבליבען ביי א גאנץ גלאז ביער, און האט עס מיט א מאדנעם תענוג אויסגעטרונקען אין איין אטהעם, גלייך ווי ער וואלט א פייער אין הארצען געלאשען! עס איז אבער קיין מינוט ניט אריבער, ווי דאס ביער האט איהם א זעץ געטאן אין קאפ, און איבער'ן רוקען איז איהם דורך א לייכטער און זאגאר אנגענעהמער פראסטיגער שוידער. ער האט זיך געלעגט און זיך איבערגעדעקט מיט דער קאלדרע. די געדאנקען, אזוי אויך קראנקע און פארפלאנטערטע, האבען זיך איהם אלץ מעהר און מעהר גענומען טומלען, און באלד האט איהם דורכגענומען א לייכטער און אנגענעהמער שלאף. מיט א מאדנעם פארגניגען האט ער אויסגעפונען מימ'ן קאפ אן ארט אויף דעם קישען, האט זיך גוט איינגעדעקט מיט דער ווייכער וואטע-קאלדרע, וואס איז אויף איהם איצט געווען אנשטאט דעם פריהערדיגען צופליקטען שינעל, האט שטיל אפגעעטעמט און איז אריינגעפאלען אין א טיעפען שטארקען, געזונדען שלאף.

ער האט זיך אויפגעכאפט, ווען ער האט דערהערט עמיצען אריינגעהן צו איהם אין צימער. האט געעפענט די אויגען און דערזעהן ראזומיכינען, וואס האט ברייט פונאנדערגעעפענט די טהיר און איז געשטאנען אויף דער שוועל, ניט וויסענדיג וואס צו טאן: אריין צי ניט? ראסקאלניקאוו האט זיך געשווינד אויפגעשטעלט אויפ'ן דיוואן

און געקוקט אויף איהם, גלייך ווי ער וואלט זיך אנגעשטרענגט אין עפּעס צו דערמאהנען זיך.

— אהא, שלאָפסט ניט, נו, און אָט בין איך אויך! נאסטאסיא, שלעפּ אהער דעם פּאק! — האט ראזומיכין א געשריי געטאָן אראפּצו צו די טרעפּ. — שוין קריגסטו א רעכענונג.

— וויפיעל א זייגער? — האט ראסקאָלניקאָוו געפרעגט, וואר־פענדיג אומרוהיגע בליקען אויף אַלע זייטען.

— האסט גישקשה'דיג, ברודער־לעבען, אריינגעשלאָפען; שוין נאכט אין דרויסען, שוין א זייגער זעקס. געשלאָפען שטארקע זעקס שעה.

— רבונו של עולם! וואס טוט זיך דא מיט מיר!...

— שא! שא, מה רעש: צו רפואה דיר! וואס האסטו אזוי קיין צייט ניט? איילסט אויף א ראנדעוואו צי וואס? די גאנצע צייט איז איצט אונזערע. איך ווארט אויף דיר שוין א שעה דריי; אמאָל צוויי געווען, האסטו געשלאָפען. צוויי מאָל געוואהר געווען צו זאסי־מאוו'ן: ניטא אין דער היים, און טו זיך עפּעס! נאר נישקשה, ער וועט קומען!... ער איז אויך אוועק וועגען עפּעס געשעפטען זיינע. איך האב זיך דאך היינט איבערגעצויגען, שוין גאָר אינגאנצען, מיט א פעטער. איך האב דאך איצט א פעטער... נאָר געהט עס צום טייוועל, צו דער ארבייט!... נאסטינקע, גיב אהער דעם פּאק, אָט שוין ווערען מיר פארטיג. נו, און ווי פיהלסטו זיך עפּעס! ברודער־לעבען?

— איך בין געזונד; איך בין ניט קראנק... ראזומיכין דו ביסט דא שוין לאנג?

—איך זאָג דאך דיר — שוין דריי שעה אז איך ווארט.

— נייןָ, פריהער אבער?

— וואס פריהער?

— פון ווען אָן געהסטו אהער?

— איך האב דיר דאך פריהער דערצעהלט; געדענקסט גאָר ניט, וואס?

ראסקאָלניקאָוו האט זיך פארטראכט. ווי אין א חלום איז איהם דאס פריהערדיגע פארגעקומען. איינער אליין האט ער זיך ניט גע־קענט דערמאהנען און האט פרעגענדיג געקוקט אויף ראזומיכינען.

— המ!... — האט יענער געזאָגט, — האסט פארגעסען. מיר

האַטנ זיך נאָך פריהער געדאַכט, אז דו ביזט נאָך אלץ ניט ביים זי־נען... איצט ביסטו פון דעם שלאָף גענעזען געוואָרען... אויף מיינע נאמנות, ווי דו זעהסט בעסער אויס. ביסט א העלד א יונג! נאָר צייט צו דער ארבייט! אַט ועסטו זיך באלד דערמאָהנען. גיעב נאָר א קוק אהערצו, מיין טייערער.

ער האט גענומען פונאנדערפאקען דעם פאק, וועלכער האט איהם קענטיג שטארק אינטערעסירט.

— דאָס, ברודער־לעבען, האט מיך מעהר פאר אלץ געארט, עה־רען־וואָרט, ווייל מען דארף דאך עפּעס מאכען דיך פאר א לייט. אל־זאַ צו דער ארבייט: מיר'ן אָנהויבען פון אויבען, זעהסט אַט דאָס קאשקעטעל? — האט ער אָנגעהויבען, ארויסנעהמענדיג פון פאק א גאַנץ פיין, אבער אין דערזעלבער צייט אויך זעהר א געוועהנליך און ביליג היטעל. — גיב נאָר א מעסט אַז אויף ציקאָוועשטש!

— שפּעטער א ווייִלע, — האט ראסקאָלניקאָוו ארויסגערעדט, אפּשטויסענדיג איהם מיט א ווידערגעפיהל.

— נו, ברודער־לעבען, זיי א מענש, דערנאָך וועט זיין שפּעט; איך וועל א גאַנצע נאַכט ניט אנטשלאָפען ווערען צוליעב דעם, ווייל איך האָב געקויפט אהן א מאָס, אויף גאָטס־בּאראָט. זאל פּעהלען א האָר! — האט ער מיט נצחון אויסגעשריען, אנמעסטענדיג, — פּונקט דיין מאָס! ווייל זאָלסט וויסען זיין, ברודער־לעבען, אז א הוט איז די ערשטע זאך צווישען קליידער, עס איז א מין רעקאָמענדאַציע. טאָלסטיאַקאָוו, א פריינד מיינער, מוז איטליכס מאָל אויסטאָן זיין צודעק, ווען ער קומט אריין ערגיץ אין אַן אנשטאלט, וואו אלע שטע־הען אין קאפּעליושען און היטלען. אלע מיינען, אז ער טוט עס אויס קנעכטישע געפיהלען, און ער נעבעך טוט עס, פּשוט דערפאר, ווייל ער שעמט זיך פאר זיין ספּאָדיק, — פאָרט א שעמעוודיגער מענש! אלזאָ, נאַסטינקע, אַט האט איהר צוויי היט: דעם דאָזיגען פּאַלמערס־טאָן (ער האט ארויסגעשלעפּט פון ערגעץ א ווינקעל ראסקאָלניקאָווס צודרעהטען קיילעכדיגען הוט, וועלכען ער האט א נאָמען געגעבען פּאַל־מערסטאָן, איין גאָט וויים פאר וואָס), אָדער אַט דעם דאָזיגען פיי־נעם חפץ? שאַץ ראָדיאָ, וויפיעל האָב איך נאָך דיין מיינונג געדאַרפט באַצאָהלען? נאַסטינקע? — האט ער זיך געווענדט צו איהר, זע־הענדיג, אז יענער שווייגט.

— א פערציגער אודאי געגעבען, — האָט נאַסטאַסיאַ געענטפערט.

— א פערציגער. שוטה איינע! האָט ער אויסגעשריען מיט אַ ברוגז, — היינטיגע צייטען! וועט מען דיך אויך ניט קויפען פאר א פערציגער, — אַכציג קאַפּיקעס מזומנים! איז אויך מחמת אביסעל א געניצטס. אמת, איך האָב אויסגענומען א תנאי: דער וועט אַלט ווערען, קריגסטו איבער א יאָהר נאָך איינעם כחנם, זאָל איך אזוי לעבען! נו. און איצט וועלען מיר זיך נעמען פאר די פלודערן. איך זאָג דיר א פריהער, — מיט די פלודערן שטאָלציר איך! און ער האָט פונאַנדערגעלעגט פאר ראַסקאָלניקאָוו'ן א גרויע פּאָר הויזען פון לייכטען זומערדיגען געוואַנד, — א גאַנצע פּאָר הויזען אָהן א שפּרינקעלע אפילו. און כאָטש שוין צוגעניצט, דאָך אבער נאָך גאַנץ נישקשה'דיגע: איז דערצו א וועסטעל פון דעם אייגענעם קאָליר. אַלץ נאָך דער מאָדע נאָך! אי, וואָס, אביסעל צוגעניצט, איז דאָס דאָך, דעם אמת זאָגענדיג, א מעלה: ווייכער, איידעלער... פערשטעהסט, ראַדיאַ, אויב מ'וויל ווערען א מענש, דאַרף מען, נאָך מיין מיינונג נאָך, שטענדיג האַלטען פון סעזאָן: ווען דו וועסט ניט ניצען קיין גרינס אין חדש שבט, וועסטו טאַקע איינשפּאָרען עטליכע קערבלעך. די אייגענע מעשה איז מיט די קליידער. וואָס איך האָב דיר איינגעקויפט. איצט איז דער זומער־סעזאָן. האָב איך דיר איינגעקויפט אַלץ זומערדיגס. ווייל צו הערבסט צו וועט דער סעזאָן סיי ווי סיי פאָדערן א וואַרעמערע סחורה. וועט מען דאָס זומערדיגע דאָך מוזען אוועקוואַרפען... בפרט אז ביז יענער צייט וועט דאָס במילא צופאַלען ווערען, אויב ניט פון וואוילטאָג, איז פון אנדערע סבות. נו, שאַץ! וויפיעל מיינסטו? צוויי רובל מיט פינף און צוואַנציג קאַפּיקעס! און ניט פאַרגעס. אז איך האָב אייסגערעט; טאָמער ווערען זיי אַלט, קריגסטו איבער א יאָהר אנ'אַנדער פּאָר בחנם! ביי פעדיאַיעוו'ן אין געוועלב איז שוין אזוי איינגעפיהרט: האָסטו באַצאָהלט איינמאָל, וועט דיר שוין קלעקען אויף דיין גאַנץ לעבען. מחמת א צווייטען מאָל וועסטו שוין פאַרזאָרגען א צעהנטען צו געהן אהינצו. איצט וועלען מיר זיך אלזאָ נעהמען צו די שיך, — וואָס זאָגסטו, ביזט א מבין אויף זיי? ס'איז דאָך נלייך קענטיג, אז זיי זענען שוין געטראָגען. דאָך וועלען זיי נאָך דיענען א חדשים צוויי, ווייל די ארבייט איז אנ'אויסלענדישע און דאָס לעדער איז אנ'אויסלענדישעס: דער סעק-

רעטער פון דער ענגלישער באַטשאַפּט האָט זיי יענע וואָך פאַר׳סחר׳ט אויפ׳ן מאַרק, געטראָגען ניט מעהר ווי זעקס טעג, האָט אָבער נויטיג געדאַרפט האָבען געלט. באַצאָהלט אַ רובל מיט פופציג קאָפּיקעס. אַ מציאה, ניט אמת ?

— אפשר גאָר ניט די מאָס ? — האָט נאַסטאַסיא אַ זאָג געטאָן

— ניט די מאָס ! און דאָס איז אַ הונט ? — און ער האָט אַרויס־געשלעפּט פון קעשענע ראַסקאָלניקאָווס אַנ׳אַלטען פאַרשמאַדערטען, פאַרבלאָטיגטען, צולעכערטען שוך, — איך בין געוועזן גרייט צו אַלץ און אַ דאַנק דעם דאָזיגען טייערן חפץ האָט מען מיר צוגעפּאַסט די מאָס. דאָס גאַנצע געשעפט איז צוגעגאַנגען זעהר פּאַטריאַרכאַליש. און וואָס עס אַנבעלאַנגט צו וועש, בין איך דורכגעקומען מיט דער בעל־הבית׳טע. אַט האָסטו קודם כל דריי לייוועגטענע העמדער, מיט אַ מאָדערנעם הערצעל... אַלזאָ: אַכציג קאָפּיקעס דאָס היטעל, צוויי רובל מיט פינף און צוואַנציג קאָפּיקעס די איבעריגע מלבושים, איז צוזאַמען אַזוי גרויס ווי דריי רובל מיט פינף קאָפּיקעס; אַ רובל פופציג קאָפּיקעס די שיך, — מחמת זיי זענען עפּעס אַנ׳אַנטיקעל — איז אַ סך־הכל פון פיער רובל מיט פינף און פופציג קאָפּיקעס. היינט פינף רובל פאַר דאָס גאַנצע ביסעל וועש, — שוין סולם אהולאַם — האָסטו אַ חשבון פון ניין רובל מיט פינף און פופציג קאָפּיקעס. פינף און פערציג קאָפּיקעס, דורך קופּערנע צעהנער, באַקומען זיי אויסגאַב, — און אויף אַזאַנ׳אופן, ראָדיאַ, ביזטו איצט באַקליידט ווי אַ גראַף, ווייל דיין מאַנטעל, קען מען נאָך, לויט מיין מיינונג, ניט נאָר טראָגען, נאָר ער איז נאָך אפילו זעהר פיין: אַט דאָס הייסט נעהמען ביי אַ רעכטען שניידער! און וואָס עס אַנבעלאַנגט צו זאָקען און צו איבע־ריגע קלייניקייטען גיב איך דאָס איבער אין דיין רשות; אונז בלייבט נאָך אַ סומע פון פינף און צוואַנציג קאַרבען. וועגען פּאַשענקען און וועגען באַצאָהלען דירה־געלט זיי רוהיג: איך האָב שוין וועגען דעם גערעט און דו קריגסט קרעדיט וויפיעל דו ווילסט נאָר אַליין! און איצט, ברודער־לעבען! לאָז אַקאָרשט איבערטאָן דיר אין ריינע וועש, ווייל די קרענק מוז ביי דיר איצט שטעקען ניט מעהר ווי אין העמד...

— לאָז! כ׳וויל ניט! — האָט געשריען ראַסקאָלניקאָוו, וועלכער האָט מיט אַ געפיהל פון עקעל צוגעהערט ראַזומיכינ׳ס מליצות וועגען די מציאות, וואָס ער האָט איינגעהאַנדעלט.

— נו, ברודער־לעבע, דאָס איז אונמעגליך: ווײַבאַלד אַזוי. צוליעב וואָס־זשע האָב איך געדאַרפט רײַסען די שיך! — האָט ראַזו־מיכין פּראָטעסטירט. — נאַסטאַסינקע, שעמט זיך ניט און העלפט אונטער, — אָט אַזוי!

און ניט קוקענדיג דאַרויף, וואָס ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך ניט געלאָזען, האָט ער איהם דאָך איבערגעטאָן דאָס וועש. יענער האָט אַ פאַל געטאָן אויפ'ן קישען און אַקעגען צוויי מינוט, אַ וואָרט ניט גערעדט.

„וואָס האָבען זיי זיך אַנגעזעצט אויף מיר?" האָט ער געטראַכט.

— פון וואָסערע געלט האָט מען דאָס אַלץ אײַנגעקויפט? — האָט ער ענדליך אַ פרעג געטאָן, קוקענדיג אין וואַנט אַרײַן.

— געלט? נאָ דיר גאָר אַ נײַעס! טאַקע פון דײַנע אייגענע פריי־הער געוועזן דאָ דער אַרטעלשטשיק, פון וואַכרושינען, די מאַמע גע־שיקט: דאָס אויך פאַרגעסען, וואָס?

— איצט געדענק איך... האָט ראַסקאָלניקאָוו אַרויסגערעדט, נאָך אַ לאַנגען און כעס'דיגען פאַרטראַכט זײַן.

ראַזומיכין איז געוואָרען ערנסט און האָט געוואָרפען אויף איהם אומרוהיגע בליקען.

די טהיר האָט זיך געעפענט און ס'איז אַרײַן געקומען אַ הויכער פעסטער מאַן. וואָס איז אויך עפּעס אַזוי ווי געוועזען ראַסקאָלניקאָוו'ן באַקאַנט.

— זאַסימאָוו! פאַרט זיך דערוואַרט! — האָט ראַזומיכין מיט פרייד אויסגעשריען.

פערטער קאַפּיטל.

זאַסימאָוו איז געוועזן אַ הויכער און אַ דיקער מאַן, מיט אַנ'אויפ־געבלאָזענעם, פאַרבלאַז־בלאַסען, גלאַט־אָבגעראַזירטען פּנים, מיט פאַרב־לאָזע גלײַכע האָר, אין ברילען און מיט אַ גרויסען גאָלדענעם רונג אויף דעם פון פעטקייט אַנגעשוואָלענעם פינגער. געוועזן איז איהם אַ יאָהר זיבען און צוואַנציג, ער האָט געטראָגען אַ ברייטען, פראַנטישען, לייכ־

טען מאַנטעל; העלע זומערדיגע הויזען, און בכלל זענען אַלע זיינע קליידער געווען ברייט, פראַנטיש און שפּאָגעל־נייַ, ערשט פון דער נאָדעל אַרויס; דאָס וועש גרויסאַרטיג, די קייט פון זייגער מאַסיוו. זיין אַרט האַלטען זיך איז געווען געלאַסען. עפּעס אַזוי ווי פויל און צו גלייכער צייט מיט אַ מין געמאַכטער אויסגעבונדענקייט מיט איטליכען; אין זיין גאַנצען האַלטען זיך איז געווען קענטיג אַ פּרעטענזיע, וועלכע ער האָט איבריגענס געזוכט מיט אַלע כחות צו פאַרבאַרגען. אַלע, וואָס האָבען איהם געקענט, האָבען איהם געהאַלטען פאַר אַ שווערען מענשען. האָבען אָבער מודה געווען, אַז קענען די מלאכה זיינע קען ער.

— איך בין ביי דיר, ברודער־לעבען, צוויי מאָל געווען... זעהסט, ער איז שוין צו זיך געקומען! — האָט ראַזומיכין אַ געשריי געטאָן.

— איך זעה, איך זעה; איז ווי האַלט עס מיט אונז איצט, האַ? — האָט זאָסימאָוו זיך געווענדט צו ראַסקאָלניקאָוו'ן אויפמערקזאָם באַטראַכטענדיג איהם, און האָט זיך איהם אוועקגעזעצט צופוסענס אויפ'ן דיוואַן, וואו ער האָט זיך צושפּרייט גאַנץ ברייטלעך, אויף וויפיעל דאָס איז געווען מעגליך.

— אַלץ פאַר'מרה־שחורה'ט, — האָט ראַזומיכין ווייטער דערצעהלט, נאָר־וואָס האָבען מיר איהם דאָס וועש איבערגעטאָן, האָט ער זיך שיער ניט צוואַיינט.

— נעוויס אַזוי; דאָס וועש וואָלט זיין רעכט שפּעטער אויך, וויבאַלד ער וויל אַליין ניט... דער דופּק איז אין אָרדנונג. דער קאָפּ טוט נאָך אַלץ אַביסעל וועה, האַ?

— איך בין געזונט, פאָלקאָם געזונט! — האָט ראַסקאָלניקאָוו דרינגלעך און אויפרעגט געזאָגט, זיך פלוצלונג עטוואָס אויפהויבענדיג פון דיוואַן און אַ בליץ געבענדיג מיט די אויגען, אָבער גלייך איז ער ווידער געפאַלען אויפ'ן קישען און זיך אומגעקעהרט צום וואַנט.

זאָסימאָוו האָט איהם באַטראַכט מיט דורכדרינגענדע בליקען.

— זעהר גוט... אַלץ ווי געהעריג איז, — האָט ער פויל אַרויסגערעדט. — ער האָט עפּעס געגעסען?

מען האָט איהם דערצעהלט און געפרעגט, וואָס מעג מען איהם געבען.

— אַלץ מעג מען איהם געבען... זופּ, טיי... שוואָמען מיט אוגערקעס טאָר מען איהם נאַטירליך ניט געבען, נו, און פליייש דאַרף מען

אויך ניט אוז... נאר וואס איז דא פארהאן צו פלוידערן !... ער האט זיך איבערגעקוקט מיט ראזומיכינען. — און קיין רעצעפטען דארף מען ניט, מען דארף גארניט, און מארגען וועל איך זעהן... מען וואלט אפילו היינט אויך... נאר, מילא...

— מארגען פאר נאכט שלעפ איך איהם שפאצירען — האט ראזומיכען באשלאסען — צו יוסופאוו'ן אין גארטען און דערנאך געהען מיר אין „פאלע־דע־קריסטאל".

— מארגען וואלט מען איהם איינגענטליך ניט געדארפט ריהרען פון ארט, נאר א ביסעלע אפשר שאדט ניט... מיר'ן שוין אבער שפעטער זעהן.

— ע־עך, ס'א הארצוועהטאג, גראד היינט פראווע איך א יום־טוב לכבוד מיין נייער דירה צוויי טריט פון דאנען ; וואלט ער אויך געקומען אנ'אנטייל. וואלט ער כאטש ליגען אביסעל אויפ'ן דיוואן צווישען אונז ! און דו וועסט זיין — האט ער זיך פלוצלונג א קעהר געטאן צו זאסימאוו'ן. — זעה ניט פארגעסען, דו האסט צוגעזאגט.

— איך וועל אפשר אונטערקומען. אבער שפעטער. וואס האסטו דארט צוגעגרייט ?

— גארנישט מיט גארנישט : טיי, בראנפען, הערינג. מען וועט דערלאנגען א טארט ; עס וועלען זיין אייגענע מענשען.

— ווער טהיינו ?

— אלץ פון די געגענטען און כמעט אלע נייע, כ'לעבען, — סיידען מען זאל רעכענען מיין אלטען פעטער, איז ער אפילו אויך א נייער : ערשט נעכטען געקומען צו פאהרען קיין פעטערבורג, עפעס האט ער דא געשעפטלעך ; מיר זעהען זיך איינמאל אין פינף יאהר.

— ווער איז ער דאס אזוינער ?

— האט זיך אבגעוואלגערט זיין גאנץ לעבען אלס פאסט־מייסטער אין א אויעזד־שטאדט... קריגט א קלאגעדיגע פענסיע, אלט אקעגען פינף און זעכציג יאהר, עס איז אפילו ניט כדאי צו רעדען דערפון... הגם צוריקגערעדט האב איך איהם גאנץ ליעב. פארפירי פעטראוויטש וועט אויך קומען ; דאס איז דער פריסטאוו פון דעם ז'אזיגען ראיאן איבער די ענינים, וואס פאדערן אנ'אויספארשונג... א יוריסט.
— דו קענסט דאך איהם...

— ער איז אויך עפעס דיינער א קרוב ?

— יאָ, אָבער גאָר אַ ווייטער: נאָר וואָס קרימסטו זיך עפּעס? טאָמער האָט איהר זיך אַמאָל צואוועדטעלט, ווילסטו שוין אודאי גאָר ניט געהן?

— ווער באַשטעהט אַז איהם...

— וואָס דען, די גליקליכסטע זאַך. דאָרטען וועלען זיין סטודענטען, אַ לעהרער, איינער אַ טשינאָווניק, איינער אַ מוזיקאַנט, אַן אָפיצער, זאַמעטאָוו...

— זאָג מיר, איך בעט דיך, וואָס קענסטו אדער ער, — ער האָט אנגעוויזען מיט'ן קאָפּ אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן, — האָבען פאַר אַ שייכות צו עפּעס אַ זאַמעטאָוו'ן?

— אָ, עס הויבט זיך שוין אָן — איבערקלויבער! פּרינציפּען!... ביסט אויף דיינע פּרינציפּען, פּונקט ווי אויף ספּרונזשינעס; אַ קעהר טאָן זיך טאָרסטו ניט ווי דו וואָלסט וועלען; און מיין מיינונג איז, אַז יעדער מענש איז אַ מענש — איז דאָס ביי מיר דער בעסטער פּרינציפּ, און איך וויל פון גאָרניט וויסען. זאַמעטאָוו איז אַ וואונדערליכער מענש.

— מיט פאַרשטאָכענע הענט.

— און אויב מיט פאַרשטאָכענע הענט, בין איך בדלות: וואָס איז דאָרט אַזוי, אַז ער האָט פאַרשטאָכענע הענט! — האָט ראַזומיכין פּלוצלונג אַרויסגעדונערט, ווערענדיג עפּעס אונגאַטירליך צוקאָכט.

— איך האָב דיר דען אַנגעגעבען פאַר אַ מעלה, וואָס ער האָט פאַרשטאָכענע הענט? איך האָב געזאָגט, אַז אין זיין אופן נאָר איז ער גוט! אָבער אין כלל גענומען ווען מען זאָל דעם מענשען באַטראַכטען אין אַלע אופנים, וועט עפּעס בלייבען אַ סך גוטע מענשען? איך בין זיכער, אַז פאַר מיר אינגאַנצען, מיט האַק און פּאַק, וועט מען דאַמאַלס געבען ניט מעהר ווי איין ציבעלע! איז אויך מיט דיר נאָך אַלס צוגאָב!...

— דאָס איז ווינציג; איך וועל פאַר דיר געבען צוויי...

— און איך פאַר דיר נאָר איינע! חכמ'ע זיך נאָך! זאַמעטאָוו איז נאָך אַ אינגעל, איך וועל נאָך איהם פאַר די אויערן אַנדרעהן. מען דאַרף איהם אָבער צוציהען, נ י ט אָבשטויסען. דערמיט וואָס דו וועסט אַ מענשען אָבשטויסען, — וועסט איהם ניט מאַכען בעסער, בפרט נאָך אַ אינגעל. מיט אַ אינגעל דאַרף מען זיין פאַרזיכטיג צוויי מאָל אַזוי פיעל. עך, איהר פאַרשטאָפּטע קעפּ, איהר אויפגעקלערטע, איהר

פארשטעהט דאָך ניט פון דאַנען אהין! איהר אכט ניט דעם מענשען — באַליידיגט איהר זיך אליין... און אויב דו ווילסט וויסען, איז ביי אונז אפשר דאַ איצט א געמיינזאמעס :עשעפט.

— איך וואָלט טאַקע זיין א בעלן צו וויסען.

— דאָס איז אלץ וועגען דעם מאַליער, ד. ה. וועגען דעם פאַר־בער... נישקשה, מיר וועלען איהם שוין ארויסנעהמען! און צוריק־גערעדט, איז שוין איצט קיין שום אומגליק ניט. די זאַך איז זעהר און זעהר קלאָר! מיר וועלען נאָר אונטערגעבען היץ.

— וואָס איז נאָך דאָרט פאַר א פאַרבער אזעלכער?

— וואָס הייסט, איך האָב אייך דען ניט דערצעהלט? וואָרט! אהאָ, איך האָב דיר נאָר דעם אנהויב דערצעהלט... אָט וועגען דעם, וואָס מען האָט גע׳הרג׳עט דער אלטער פּראָצענטניצע די טשינאָווניצע... נו, איז דאָ פאַרמישט א פאַרבער אויך...

— יאָ, יאָ, וועגען דעם האָב איך שוין געהאָט געהערט נאָך פריהער פאַר דיר, איך אינטערעסיר זיך זאָגאר דערמיט... אביסעל... צוליעב עפּעס א זאַך... און אין די צייטונגען געלעזען! אהא, יאָ...

— ליזאַוועטאַ׳ן האָט מען דאָך אויך גע׳הרג׳עט! — האָט נאַס־טאַסיא אין מיטען דערינען אויסגעשאָסען, זיך ווענדענדיג צו ראַס־קאָלניקאָוו׳ן.

זי איז די גאַנצע צייט געוועזען אין צימער אָנגעשפּאַרט אַן טיר און האָט זיך איינגעהערט.

— ליזאַוועטאַ׳ן? — האָט ראַסקאָלניקאָוו קוים געקענט ארויס־שטאַמלען מיט א שוואַכער שטים.

— יאָ, ליזאַוועטאַ׳ן, א הענדלערין געוועזן, געדענקסט ניט, וואָס? זי פלעגט קומען אהערצו אונטען. האָט דיר אפילו א העמד פאַררירכט.

ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך אָבגעקעהרט צום וואַנט, האָט אויסגע־קליבען אויף די שמוציגע געלע טאַפּעטען מיט ווייסע בלומען אַנ׳־אומגעלומפּערטע ווייסע קווייט מיט עפּעס אזעלכע ברוינע פּאַסיקלאַך און האָט זיך גענומען באַטראַכטען: וויפיעל בלעטלעך איז אין איהר, וואָס פאַר א קאָרבען איז אויף די בלעטלעך און וויפיעל פּאַסיקלעך? ער האָט געפיהלט, אז איהם האָבען אבגע׳חלש׳ט הענט און פיס, גלייך ווי אבגענומען, נאָר ער האָט זיך אפילו ניט געפּרובט א ריהר טאָן און האָט שטאַרק געקוקט אויף דאָס קווייטעל.

— נו, איז וואס איז מיט'ן פארבער געווען? — האט זאסימאוו עפעס מיט א מאדנעם כעס איבערגעשלאגען נאסטאסיאס פלוידעריי.
יענע האט א זיפץ געטאן און איז אנשוויגען געווארען.

— נו, האט מען איהם אויך פארשריבען אין צעטעל פון די מער־דער!

— וואס, ס'איז דען עפעס דא באווייזע?

— ווייס איך וואס! יא, ס'איז אייגענטליך פאראן א באַ־וויז, נאר דער באווייז איז קיין באווייז ניט, אט דאס מוז דערוויזען ווערען! דאס איז פונקט זאל פעהלען א האר, ווי זיי האבען צוגע־נומען און חושד געווען יענע... ווי הייסען זיי... קאכ'ן און פעסטרי־אקאוו'ן. פע! ווי נאריש דא פיהרט זיך אלץ, פון דערוויטען אפילו נעהמט אן אנ'עקעל! פעסטריאקאוו ווערט נאך אפשר צו מיר היינט אריינקומען...

— שא, ראדיא, דו דארפסט דאך וויסען די דאזיגע געשיכטע, זי איז געשעהן נאך פאר דיין קראנק ווערען, פונקט מיט א טאג פריהער, ווי דו ביזט געפאלען אין חלשות אין קאנצעלאריע. ווען מען האט דארט דערצעהלט וועגען דעם...

זאסימאוו האט נייגעריג א קוק געטאן אויף ראסקאלניקאוו'ן: יענער האט זיך א ריהר ניט גענעבען.

— דו ווייסט גאר וואס איך וועל דיר זאגען, ראזומיכין? איך קוק אויף דיר און מיר איז א גרויסער חדוש: דו ביזט דאך עפעס גאר א גאנצער מאכער, — האט זאסימאוו געזאגט.

— זאל זיין א מאכער, מיר'ן איהם אבער ארויסנעהמען! — האט ראזומיכין א געשריי געטאן, א קלאפ טוענדיג מיט דער פויסט איבער'ן טיש. — וואס, מיינסטו, פארדריסט מיך דא אזוי? ניט דאס, וואס זיי זאגען ליגען, א ליגען קען מען שטענדיג מוחל זיין: ליגען איז א גאנץ וואוילע זאך, ווייל עס פיהרט צום אמת. ניין, מיר פארדריסט דאס, וואס זיי זאגען ליגען, און גיבען נאך אב כבוד זייער אייגענעם ליגען. פארפיר'ן האב איך גאנץ ליעב, אבער... ווייל וואס, מיינסטו, א שטייגער, האט זיי איבערהויפט אראבגעפיהרט פון וועג? די טהיר איז געווען פארשפאַרט, און ווי זיי זענען געקומען מיט'ן סטרוזש — אפען: אלזא, וואס איז דא צו קלערען א סך, קאך און פעסטריאקאוו האבען גע'הרג'עט! אט דאס איז דאך זייער לאגיק.

— שאַ, קאָך זיך ניט, מען האָט זיי גלאַט פאַרהאַלטען: מען קען דאָך אַנדערש ניט.. יאָ, מיט דעם דאָזיגען קאָכ'ן האָב איך מיך אַמאָל געטראָפען; עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ער האָט אויפגעקויפט ביי דער אַלטער די זאַכען, וואָס ס'איז אויסגעגאַנגען זייער טערמין! וואָס זאָגסטו דערצו!

— געוויס, שוין איינמאָל אַ שווינדלער! וועקסלען קויפט ער אויך אויף. אַ סוחר, נאָר כאַפּט איהם דער רוח! ווייל אויף וואָס, מיינסטו, בין איך אַזוי אין כעס, פאַרשטעהסט אויף וואָס? זייער אַלטע פאַרשימעלטע באַנאַלע מיאוסע קליינקעפּעלדיגקייט מאַכט מיך בייז... און דאָ קען מען ענטדעקען אַ נייעם וועג אין דער זאַך אַליין. נעהמענדיג אין אַכט בלויז פּסיכאָלאָגישע ראיות קען מען דערוויזען, ווי אַזוי אַנצוטרעפען אויף דעם אמת'ן וועג. „מיר האָבען פאַקטען!" — האַלטען זיי אין איין טענה'ן. פאַקטען זיינען דאָך אָבער ניט אַלץ: אַלענפאַלס באַשטעהט אַ העלפט פון דער זאַך אין דער קונסט זיך צו באַגעהן מיט פאַקטען!

— און דו קענסט זיך באַגעהן מיט פאַקטען?

— מען קען דאָך אָבער ניט שווייגען, ווען דו פיהלסט, פיהלסט בחוש, אַז דו וואָלסט טאַקע געקענט העלפען, ווען... עך!... דו ביסט קלאָר אין דעם גאַנצען ענין?

— אַט איך וואַרט אַלץ זאָלסט מיר דערצעהלען וועגען פאַרבער. אויף דעם דריטען טאָג נאָך דער רציחה, אין דערפריה, בשעת זיי האָבען זיך נאָך דאָרטען געצאַצקעט מיט קאָכ'ן און פעסטריאַקאָוו'ן, — הגם יענע האָבען מיט אותות ומופתים דערוויזען, אַז זיי זענען דאָ גאָט די נשמה שולדיג, — דאַרף זיך פּלוצלונג טרעפען אַזאַ מין געשיכטע. איינער אַ פויער דושקין, וואָס האַלט אַ שענק פונקט געגענאיבער יענעם הויז, קומט צו געהן אין קאַנצעלאַריע און ברענגט אַ יובעלירען־שיידעל מיט גאָלדענע אויררינגלעך, און דערצעהלט אַ גאַנצע מעשה: „געקומען צו מיר צו לויפען, זאָגט ער אייער־נעכטיגען, אַנ'ערך נאָך אַכט דעם זייגער פאַרנאַכטלעך" — דו באַנעמסט אין וועלכען טאָג און שעה? — איינער אַנ'אַרבייטער אַ פאַרבער, וועלכער איז נאָך פריהער ביי טאָג ביי מיר אויך געוועזען, ניקאָלאַי הייסט ער, און האָט מיר געבראַכט דאָס דאָזיגע קעסטעלע מיט גילדערנע אויררינגלעך און מיט שטיינדלעך, און געוואָלט זיי פאַרמשכונען פאַר צוויי

רובל פרעג איך איהם: וואו'סטו גענומען? — זאָגט ער — געפונען אויפ'ן טראָטואַר. מעהר האָב איך איהם וועגען דעם ניט פונאַנדער־געפרעגט. — דאָס זאָגט, הייסט עס, דושקין, — און האָב איהם ארויסגעטראָגען א „בילעטעל" — ד. ה. א רובל, — ווייל איך האָב געמיינט, אז ניט מיר, איז אנ'אנדערן, ער וועט עס סיי ווי סיי פארשכור'ן, זאָל עס שוין בעסער בלייבען ביי מיר, טאָמער וועט זיך געפינען דער אייגענטימער, וועל איך עס איהם אומקעהרען". פאַר־שטעהט זיך, אז ס'איז ניט מעהר ווי א באָבע־מעשה, לייגט ווי א דבר־אחר, מחמת איך קען איהם, דעם דושקינען, ער נעהמט אליין משכנות, באַהאַלט גנבות, און געוויס האָט ער ביי ניקאָלאַיען אויסגענאַרט א דרייסיג־רובלדיגען חפץ ניט צוליעב מצות השבת אבידה. ער האָט זיך גלאָט דערשראָקען נאָר כאַפּט איהם דער רוח. הער ווייטער דושקינס מעשה: — „און דעם דאַזיגען פויער, ניקאָלאַי דעמענטיעוו'ן, קען איך פון קינדערווייז אויף, פון איין גובערניע און איין אויעזד און ניקאָלאַי איז אפילו ניט קיין שכור! נאָר האָט זיך ליעב צו מאַכען א כוסה, און מיר האָבען געוואוסט, אז ער ארבייט אין דעמזעלביגען הויז, ער פאַרבט דאָרט און מאָלט צוזאַמען מיט מיטרייען, זיי זענען ביידע פון איין דאָרף; באַקומען דאָס בילעטעל, האָט ער איהם צובּיטען, פאַר אַמאָל אויסגעטרונקען א פּאָר גלעזלעך, גענומען אויסגעבען און איז אוועק. מיטרייען האָב איך דעמאָלט ניט געזעהן מיט איהם צוזאַמען. און אויף מאָרגען האָב איך דערהערט, אז מען האָט גע'הרג'עט אלענאַ איוואַנאָוונאַ און זייער שוועסטער ליזאַוועטאַ'ן מיט א האַק, און מיר האָבען זיי געקענט, דאָ איז מיר איינגעפאַלען א חשד אויף די אוירינג־לעך, — מחמת מיר האָבען געוואוסט, אז די גע'הרג'טע פלעגט לייהען געלט אויף משכנות. בין איך אוועק צו זיי אהיים און האָב הינטער ארום גענומען טאַפּען אין וואָגען אריין; קודם כל האָב איך א פרעג געטאָן: ניקאָלאַי איז אין דער היים? זאָגט מיטריי, אז ניקאָלאַי האָט זיך פאַרהוליעט, געקומען אהיים באַגינען א שכור'ער, אָבגעווען אַנ־ערך א מינוט צעהן און איז ווידער אוועק, און מיטריי האָט איהם שוין מעהר ניט געזעהן און ענדיגט אליין די ארבייט. און די ארבייט זייערע איז אויף דיזעלבע טרעפּ וואו ס'איז געווען די רציחה, אויפ'ן צווייטען שטאָק. אז מיר זענען דאָס אלצדינג געוואָהר געוואָרען, האָבען מיר קיינעם ניט דערצעהלט קיין מעשיות, — אזוי דערצעהלט

דושקין, — און זענען דערגאַנגען אַלץ וואָס מען האָט נאָר געקענט וועגן דער רציחה און זיך אומגעקעהרט אהיים אַלץ נאָך מיט דעמ־זעלביגען חשד. און היינט אין דער פריה, אַכט דעם זייגער, — דאָס הייסט אויפ'ן דריטען טאָג ערשט, פאַרשטעהסט ? — „זעה איך, עס קומט צו מיר אריין ניקאָלאַי, ניט קיין ניכטערער, אפילו ניט גאָר אויך שכור, פאַרשטעהט וואָס מען רעדט צו איהם. געזעצט זיך אויף דער באַנק און שווייגט און חוץ איהם איז דעמאָלט געוועזען אין שענק נאָר איין זייטיגער מענש, און איינער א באַקאַנטער האָט געשלאָפען אויף דער באַנק, און נאָך אונזערע צוויי אינגלעך. האָסט געזעהן — פרעג איך איהם — מיטרייען ? — ניין זאָגט ער, ניט געזעהן. — און דאָ געוועזן ? — ניט געוועזן — זאָגט ער — פון אייערנעכטען אָן. — און וואו'סטו היינט גענעכטיגט ? — אויף די „פעסקי" זאָגט ער — און וואו, — זאָג איך — האָסט דעמאָלט גענומען די אויערינגלעך ? — געפונען אויפ'ן טראָטואַר, — און ער זאָגט עס אַזוי ווי ניט־זיכער מיט אַראָבגעלאָזטע אויגען. — און דאָס האָסטו געהערט — זאָג איך — וואָס ס'האָט זיך געטראָפען דאָרט אויף די טרעפּ אין דעמ־זעלביגען אָבענד און אין דערזעלביגער שעה ? — ניין, זאָגט ער, ניט געהערט, — און אַליין הערט ער זיך צו מיט אויסגעגלאָצטע אוי־גען, און איז בלייך געוואָרען ווי קאַלך. האָב איך איהם דערצעהלט, ערשט ער נעהמט זיך פאַר דאָס היטעל און וויל אויפשטעהן פון אָרט. האָב איך איהם געוואָלט פאַרהאַלטען דאָ טאַקע אויפ'ן אָרט : וואַרט, זאָג איך, א ווײַלע, סט'אפשר נעהמען אַביסעל בראַנפען ? און אַליין האָב איך א וואונק געטאָן דעם אינגעל, ער זאָל צוהאַלטען די טהיר, און נעהם ארויסגעהן פון הינטערן שענק־טישעל : ערשט מײַנער גיט זיך א לאָז, און מאַרש אויפ'ן גאָס, לויפט ווי א פאַר'סמ'טער, און גלייך אין א הינטערגעסעל, — און איז נעלם געוואָרען. דאָ איז בײַ מיר שוין קיין שום ספק ניט געבליבען ווײַל מען זעהט דאָך באַשיינ־פערליך, אַז ס'איז זײַן אַרבייט..."

— א שאלה !... האָט זיך זאָסימאָוו אָפּגערופען.

— וואַרט ! הער אויס דעם סוף ! האָט מען זיך, פאַרשטעהט זיך א לאָז געטאָן זוכען ניקאָלאַיען, אָבער אַזוי ווי עס דאַרף צו זײַן ; דושקינען האָט מען פאַרהאַלטען און געמאַכט בײַ איהם א רעוויזיע, מיטרייען אויך ; די קאַלאָמנער האָט מען אויך א נעהם געטאָן אויפ'ן

צימבעל. — ערשט איירערנעכטען ברענגט מען צופיהרען ניקאָלאַיען אליין: מען האָט איהם פאַרהאַלטען ניט ווייט פון דער ראַגאַטקע, אויף אַנ׳אַכסניא. געקומען אהינצו, אויסגעטאָן פון זיך א צלם א זעלבערנעם און געבעטען, מען זאָל איהם געבען פאַר׳ן צלם א קוואַטירעל. מען האָט איהם געגעבען אין א ווײַלע ארום האָט א גוי׳ה געדאַרפט עפּעס האָבען אין שטאָל, ערשט זי זעהט דורך א שפּאַלט, ווי ער האָט אָנגעבונדען אין שייער דעם פּאַס צו א באַלקען, האָט געמאַכט א שלייף, זיך גע־שטעלט אויף א קלעצעל און וויל אריינטאָן דעם קאָפּ אין שלייף אריין; די גויה האָט געמאַכט א גוואַלד. איז מען זיך צונויפגעלאָפען: „אַזוי, ביזטו, גאָר אזא מין חפץ!“ — „טאַ פיהרט מיך, זאָגט ער, אין דעם און דעם צירקעל, וועל איך זיך אין אַלצדינג מודה זיין“, נו, האָט מען זיך מיט איהם גוט באוואָרענט און געבראַכט איהם צו פיהרען א הערצו אין צירקעל אריין נו, דאָס, יענעס, ווער, אַזוינער, פון וואַנען, וויפיעל אַלט. — צוויי און צוואַנציג“, א. אז. וו. א. אז. וו. פרעגט מען איהם: „בעת איהר האָט געאַרבייט מיט מיטרייען, האָט איהר ניט געזעהן קיינעם אַט אין דער און דער שעה“? ענטפערט ער: „ווער ווייס, עס זענען אפשר דורכגעגאַנגען א סך מענשען, נאָר ווער קען זיי און ווער ווייס זיי“. — „האָט איהר גאָר ניט געהערט קיין טומעל, קיין געשרייען?“ — „ניין, ניט געהערט. — „און דאָס האָסטו, ניקאָ־לאַי, אין דעמזעלביגען טאָג געוואוסט, אז די און די אלמנה מיט א שוועסטער איהרער האָט מען גע׳הרג׳עט און בארויבט אין דעם און דעם טאָג אין דער און דער שעה?“ — „זאָל איך אזוי וויסען בייז. ערשט אויפ׳ן דריטען טאָג האָב איך עס צום ערשטען מאָל דערהערט פון אפאנאסי פּאַווליטש׳ן.“ — „און די אויריגנלעך וואו׳סטו גענו־מען?“ — „געפונען אויפ׳ן טראָטואר“ — פאַר וואָס ביזטו אויף מאָרגען ניט געקומען מיט מיטרייען צו דער ארבייט?“ — מחמת איך האָט געשכור׳ט. — „און וואו׳סטו געשכור׳ט?“ — „דאָרטען און דאָר־טען“. — „פאַר וואָס ביזטו אנטלאָפען פון דושקינען?“ — „ווייל איך האָב זיך זעהר דערשראָקען“. — „פאַר וואָס האָסטו זיך דער־שראָקען?“ — „אז מען וועט מיך פער׳משפט׳ן“. — „ווי אזוי אָבער האָסטו זיך געקענט דערפאַר דערשראָקען, ווייבאַלד, אז דו פיהלסט, אז דו ביזט קיין זאַך ניט שולדיג“?... נו, זאָסימאָוו, מעגסט גלויבען אָדער ניט, די דאָזיגע פראַגע איז געשטעלט געוואָרען און פונקט כזה

הלשון, איך ווייס עס אויף זיכער, מען האט עס מיר ריכטיג איבער־געגעבען. וואס זאגסטו! — הא? וואס זאגסטו?

— די באווייזע געגען איהם קען מען דאך אבער מיט דער האנט ניט אוועקמאכען.

— אז איך בין דא איצט גאר ניט אויסען די באווייזען געגען איהם, ווי געפעלט דיר אבער די פראגע אליין, ווי געפעלט עס דיר, ווי אזוי זיי פארשטעהען דאס אביסעל דעם תוך! נאר מילא כאפט זיי דער רוח!... הקיצור האט מען איהם צוגעשפארט, צוגעשפארט, אזוי לאנג, ביז ער נעהמט און איז זיך מודה: — „געפונען, זאגט ער, ניט אויפ'ן טראטואר, געפונען און איז זיך מודה: — „געפונען, זאגט ער, ניט אויפ'ן טראטואר, געפונען גאר דארט, וואו מיר האבען געארבייט מיט מיטרייען.“ — „סטייטש, ווי אזוי?“ — „גאנץ פשוט, מיר האבען דארט מיט מיטרייען געמאלט דעם גאנצען טאג, ביז אכט דעם זייגער און זיך שוין געקליבען אוועקצוגעהן. נעהמט מיטריי דאס פענזעל און גיט עס מיר אזוי א שמיר איבער'ן צורה מיט פארב, און געמאכט פליטה,—איך נאך איהם. לויף איך אזוי נאך איהם און שריי אויף וואס די וועלט שטעהט; און דארט וואו מען דארף זיך פארנעהמען פון די טרעפ צום טויער צו, ביז איך אנגעפלויגען אין אימפעט אויפ'ן סטרוזש און אויף עפעס יונגע לייט, און זאלבע ווייפיעלט זיינען זיי געווען, געדענק איך ניט, האט מיך דער סטרוזש געגומען זידלען, און דער צווייטער סטרוזש האט מיך אויך גענומען זידלען, איז ארויס דעם סטרוזשס ווייב און מיך אויך גענומען זידלען און איינער א הערר איז אריינגעקומען אין טויער מיט א דאמע, האט ער אונז אויך גענומען זידלען, ווייל איך מיט מיטקען האבען מיר זיך אויסגעצויגען אקוראט זיי אויפ'ן וועג: איך האב מיטקען א נעהם געטאן פאר די האר, א שליידער געטאן אויף דער ערד און אנגעהויבען בוויקערן איהם די ביינער, און מיטקע האט מיך פון אונטען אויך אנגעכאפט פאר די האר און אויך אנגעהויבען בוויקערן מיר די ביינער, און מיר האבען דאס געטאן ניט מחמת כעס, נאר אין גוטען מוט, געשפיעלט זיך דערנאך האט זיך מיטקא ארויסגעריסען און איז אנטלאפען אויפ'ן גאס, איך נאך איהם.

— האב איך איהם ניט געקענט דעריאגען און זיך אומגעקעהרט צוריק אליין, — ווייל מען האט געדארפט דארט מאכען אן ארדנונג. איך האב גענומען צוקלויבען אוןווארט אויף מיטרייען, טאמער קומט ער

אונטער. ערשט ביי דער טהיר אין פאר־הויז אריין נעבען וואנד איז א ווינקעל האב איך ארויפגעטראטען אויף א קעסטעלע. איך גיב א קוק, עפעס איינגעוויקעלט אין פאפיר. האב איך אראפגענומען דאס פא־פיר, ערשט עפעס העקעלעך, אזוינע פיטשענקע, האב איך אראפגע־נומען אט די דאזיגע העקעלעך! — ערשט איך גיב א קוק — אין קעסטעלע איז אוירינגלעך..."

— הינטער'ן טהיר? הינטער'ן טהיר געלעגען? הינטער'ן טהיר?

— האט ראסקאלניקאוו פלוצלונג א געשריי געטאן, קוקענדיג מיט א טריבען צושראקענעם בליק אויף ראזומיכינען, און האט זיך גלייך אויפגעזעצט אויפ'ן דיוואן, זיך אנשפארענדיג מיט דער האנט.

ראזומיכין האט זיך אויך א הויב געטאן פון ארט.

— יא. וואס איז דען? וואס איז מיט דיר? — זעה, ווי דו ביסט געווארען?...

— גאר ניט!... — האט ראסקאלניקאוו שטיל ארויסגערעדט, פאלענדיג ווידער אויפ'ן קישען און אפקעהרענדיג זיך ווידער צו דער וואנט.

— אנדרעמעלט געווארען, פון שלאף א פנים, — האט ראזומיכין ענדליך געזאגט און פרעגענדיג א קוק געגעבען אויף זאסימאוו'ן.

יענער האט א לייכטען שאקעל געטאן מיט'ן קאפ אויף ניין.

— נו, דערצעהל, וואס ווייטער איז געווען — האט זאסימאוו גע־זאגט.

— וואס זאל זיין ווייטער? ווי נאר ער האט דערזעהן די אוי־רינגלעך, האט ער גלייך פארגעסען אין דעם צוקלייבען, אין מיטקען, א כאפ געטאן דאס היטעל און איז אוועקגעלאפען צו דושקינען און, ווי געזאגט, האט ער ביי איהם געקריגען א רובל, און האט איהם אפגע־נארט, אז ער האט עס געפונען אויפ'ן טראטואר, און האט גלייך גע־נומען שכור'ן. און וועגען דער רציחה האלט ער אין איין טענה'ן: „איך ווייס ניט פון וואס צו זאגען, ערשט אויפ'ן דריטען טאג זיך דער־וואוסט". — און „פאר וואס ביסטו ביז אהער ניט געקומען?" — „פאר מורא" — „און פאר וואס האסטו זיך געוואלט אויפהענגען?" — „פון טראכטען". — „וועגען וואס האסטו געטראכט?" — „אז מען וועט מיך פאר'משפט'ן". — נו, אט האסטו די גאנצע געשיכטע, וואס מיינסטו, האבען זיי איצט דערפון ארויסגעדרונגען?

— וואָס איז דאָ צו טראַכטען אַ סך, עפּעס אַ שפּור איז דאָך פאַרט פאַרהאַן. ס'איז דאָך אַ פאַקט, וואָס האָסטו געוואָלט, מען זאָל זיין פאַרבער ארויסלאָזען אויף דער פריי?

— זיי האָבען דאָך איהם אָבער איצט גלייך פאַרשריבען פאַר אַ מערדער! ביי זיי איז שוין דאָ נישטאָ קיין שום צווייפעל.

— ס'אַ ליגען, קאָכסט זיך צופיעל. און וואָס איז מיט די אויריינגלעך? מוזט דאָך אַליין מודה זיין, אַז וויבאַלד צו ניקאָלאַיען פאַלען אריין אין דעמזעלביגען טאָג און אין דערזעלביגער שעה אויריינגלעך פון דער אַלטערס קאַסטען, — מוזטו דאָך אַליין מודה זיין, אַז דאָס האָט זיי איהם ניט קיין מלאך אונטערגעוואָרפען? און ביי אַזאַ מין אויספאָרשונג האָט עס אַ סך צו זאָגען.

— אַ מלאך אונטערגעוואָרפען! אַ מלאך אונטערגעוואָרפען! — האָט ראַזומיכין אויסגעשריען. — מיר איז טאַקי אַ גרויסער חידוש, אויף דיר, פאַרט עפּעס אַ דאָקטאָר, דו, וואָס דו ביסט פריהער פאַר אַלץ מחויב צו שטודירען דעם מענשען, און דו האָסט טאַקי די געלעגענהייט צו שטודירען די מענשליכע נאַטור גיכער ווי אַן אַנדערער, — איז מיר אַ גרויסער חידוש, וואָס נאָך אַלעם דעם זעהסטו ניט, וואָס פאַר אַ נאַטור אַט דער דאָזיגער ניקאָלאַי האָט? זעהסט דען ניט פון דעם ערשטען אויגענבליק אָן, אַז אַלץ, וואָס ער האָט געזאָגט אויף דער אויספאָרשונג, איז דער ריינער הייליגער אמת? פונקט טאַקי אַזוי זיינען זיי איהם אריינגעפאַלען אין די הענד אריין, ווי ער האָט דערצעהלט. ארויפגעטראָטען אויף אַ קעסטעלע און אויפגעהויבען!

— דער ריינער הייליגער אמת! זעהסט דאָך אָבער, אַז ער האָט זיך אַליין מודה געווען, אַז דאָס ערשטע מאָל האָט ער געזאָגט אַ ליגען.

— הער זשע מיך אויס, אָבער מיט קאָפּ הער מיך אויס: דער סטרוזש, און קאָך, און פּעסטריאַקאָוו, און דער צווייטער סטרוזש, און דעם ערשטענס סטרוזשס ווייב, און די גויה וואָס איז ביי איהר דאָמאָלס געזעסען, און דער „נאַדוואָרני" קריוקאָוו, וואָס האָט פּונקט אין דער מינוט אויסגעשטיינגט פון אַ דראָזשקע און איז אריין אין טויער גע־אָרמט מיט אַ דאַמע, — זיי אַלע, ד. ה. אַ מאָן אַכט אָדער צעהן עדות, טענה'ן אין איין קול, אַז ניקאָלאַי האָט צוגעשטיקט דמיטרי'ן צו דער ערד, איז אויף איהם געלעגען און האָט איהם געבויקערט די ביינער, און

יענער האָט זיך איהם איינגערעדעט אין די האָר און איהם אויך געבראָכען די ביינער. ליגען זיי אַזוי סאַמע אויפ'ן וועג און לאָזען ניט דורכגעהן: מען זידעלט זיי פון אַלע זייטען, און זיי ליגען זיך איינער אויפ'ן צווייטען, ווי „קליינע קינדער" (ממש מיט די ווערטער דערצעהלען עס די עדות), קוויטשען, שלאָגען זיך, קייכען פאַר געלעכטער, ביידע צוזאַמען, מיט די משונה'דיגסטע תנועות און העויות: דערנאָך זיינען זיי ארויסגעלאָפען אויפ'ן גאַס יאָגען זיך איינער נאָכ'ן אַנדערען. פונקט ווי קינדער. האָסט געהערט? באַנעהם עס מיט קאָפּ: די קערפּער זיינען אויבען נאָך ניט אָפּגעקיהלט געוואָרען, אַזוי האָט מען זיי נאָך געטראָפען! אויב דאָס האָבען זיי גע'הרג'עט, אָדער אפילו ניקאָלאַי אַליין, דערצו נאָך אויפגעבראָכען די שלעסער און באַרויבט די קאַסטענס, אָדער אויב זיי האָבען גענומען וואָסערן ניט איז אַנטייל אין דער רויבעריי, טאָ ערלויבט מיר צו שטעלען דיר נאָר איין פראַגע: שיקט זיך אַזאַ מין גייסטיגע שטימונג, ד. ה. אַ קוויטשעריי, אַ הילכיג געלעכטער, אַ קינדערישע־געשלעג אונטער'ן טויער, — שיקט זיך עס מיט העק, מיט בלוט, מיט מערדערישע איינפאַלען, מיט פאַרזיכטיגקייט, מיט רויבעריי? אָט ערשט גע'הרג'ט, מיט וואָסערע פינף אָדער צעהן מינוט צוריק, מחמת אַזוי קומט דאָך עס אויס, — די קערפּער זיינען נאָך ניט אָפּגעקיהלט — און פּלוצלונג, געלאָזט די ניט־אָפּגעקיהלטע קערפּער און די דירה אָפען, ווייסענדיג אַ פריהער, אַז נאָר וואָס זיינען אַהין אַוועק מענשען, און געלאָזט די רויב, האָבען זיי זיך גענומען קייקלען ווי קליינע קינדער איבער'ן וועג, לאַכען הויך אויפ'ן קול, ציהען צו אַלעמענס אויפמערקזאַמקייט, און דאָס פאַרזיכערען אין איין קול צעהן עדות!

— געוויס איז עס מערקווירדיג! נאַטירליך איז עס אונמעגליך, אָבער...

— ניין, ברודער־לעבען, קיינע אָ ב ע ר ס! און אויב די אויריגגעלע וועלכע זיינען אין יענעם טאָג און יענער שעה אַריינגעפאַלען צו ניקאָלאַיען אין די הענט, קענען ווירקליך דיענען פאַר אַ וויכטיגען פאַקטישען באַווייז געגען איהם, — הגם ער ווייזט דאָך יאָ אויף, ווי אַזוי זיי קומען צו איהם. אַלזאָ איז דער דאָזיגער באַווייז נאָך אויך אַ צ ו ו י י פ ע ל ה אַ פ ט ע ר, — דאַרף מען דאָך אָבער נעהמען אין אַכט אויך יענע פאַקטען, וואָס זיינען פאַר איהם, בפרט נאָך, אַז זיי

זיינען באַשיינפּערליכע פאַקטען. און ווי מיינסטו, זיינען זיי עפּעס פעהיג, לויט דעם כאַראַקטער פון אונזער יוריספּרודענץ, אַנצונעהמען אַזאַ פאַקט. — וואָס מאַכט צו ניט אַלע מאַטעריעלע און באַשולדיגענדע פאַקטען? ניין, זיי וועלען ניט אַננעהמען. פאַר קיין פאַל וועלען זיי ניט אַננעהמען: מען האָט דאָך געפונען אַ קעסטעלע און דער מענש האָט זיך געוואָלט הענגען „און דאָס וואָלט געווען אַן אונמעגליכע זאַך, ווען ער וואָלט זיך ניט געפיהלט שולדיג!" אָט דאָס איז ביי זיי די האַרבסטע קשיא. אָט פאַר וואָס איך קאָך זיך אַזוי! פאַרשטהעסט!

— יאָ, איך זעה. אַז דו קאָכסט זיך. וואַרט איך האָב פאַרגעסען צו פרעגען: פון וואַנען איז עס געדרונגען, אַז דאָס קעסטעלע מיט די אוירינגלעך איז טאַקי פון דער אַלטערס רענצעל?

— ס'איז יאָ געדרונגען, — האָט ראַזומיכין געענטפערט, פאַרקנייטשענדיג זיך און עפּעס אַזוי ווי ניט גערן. — קאָך האָט דערקענט די זאַך און אַנגעוויזען דעם פאַרזעצער און יענער האָט אויף זיכער אויפגעוויזען, אַז ס'איז טאַקי זיינע.

— שלעכט! איצט נאָך איין זאַך: האָט קיינער ניט געזעהן ניקאָלאַיען, בשעת קאָך און פּעסטריאַקאָוו זיינען אַרויף אויבען, און צי קען מען עס אפשר דערווייזען מיט עפּעס?

— אָט דאָס איז דאָך די מעשה, וואָס קיינער האָט ניט געזעהן, — האָט ראַזומיכין פאַרדראָסיג געענטפערט. — אָט דאָס איז דאָך טאַקי די צרה; זאָגאַר קאָך מיט פּעסטריאַקאָוו'ן האָבען זיי אויך ניט געזעהן, ווען זיי זיינען אַרויף אויבען, אַפילו אויף זייער עדות זאָגען וואָלט מען איצט ניט קיין סך געקענט בויען. „מיר האָבען געזעהן, זאָגען זיי, אַז די דירה איז אָפען, אַז מען אַרבייט אפנים דאָרטען, נאָר געהענדיג פאַרביי האָבען מיר זיך ניט צוגעקוקט און מיר געדענקען ניט אויף קלאָר, צי זיינען דאָרט אין יענער ווייַלע געווען אַרבייטער, צי ניט".

— הם!... אַלזאָ, הייסט עס, אַז דער איינציגער זכות זייערער איז וואָס זיי האָבען זיך איינער דעם אַנדערן געבוויקערט די ביינער און געלאַכט הויך אויפ'ן קול: לאָמיר שוין זאָגען אַפילו. אַז דאָס איז אַ שטאַרקע ראיה, אָבער דאָך.. וואַרט זשע: ווי אַזוי ערקלערסטו אַליין

דעם גאנצען פאקט ? דעם פאקט מיט די אויערינגלעך ווי אזוי ער־קלערסטו, אויב ער האט זיי מיט אן אמת געפונען. אזוי ווי ער דער־צעהלט ?

— ווי אזוי ערקלער איך ? וואס איז דא פארהאן צו ערקלערען: די זאך איז קלאר ! ווענינגסטענס איז קלאר און דערוויזען דער וועג, מיט וועלכען מען דארף געהן ביים פיהרען דעם דאזיגען ענין, און טאקי דאס קעסטעל האט ענטדעקט דעם דאזיגען וועג. דער אמת'ער מער־דער האט די אויערינגלעך אנגעווארען. דער מערדער איז געוועזן אויבען, בשעת קאך און פעסטריאקאוו האבען געקלאפט אין טהיר, און איז געזעסען פארשפארט. קאך האט געטאן א גרויסע נארישקייט און איז אראפ אונטען: דא איז ארויסגעשפרונגען דער מערדער און איז אויך אראפגעלאפען אונטען, ווייל קיין אנדער ברירה האט ער ניט גע־האט. אויף די טרעפ האט ער זיך באהאלטען פון קאך'ן, פון פעסט־ריאקאוו'ן און פון סטרוזש אין דער לעדיגער דירה פונקט אין דער רגע, ווען פון איהר זיינען ארויסגעלאפען דמיטרי און ניקאלאי: ער איז געשטאנען הינטער'ן טהיר, בשעת דער סטרוזש מיט די איבריגע זיי־נען געגאנגען ארויף אויבען, האט איבערגעווארט, ביז זייערע טריט זיינען שטיל געווארען, און איז זיך רוהיג אראפ אונטען פונקט אין דער רגע, ווען פון איהר זיינען ארויסגעלאפען דמיטרי און ניקאל. אויפ'ן גאס און ווען אלע זיינען זיך צוגאנגען און ס'איז קיינער ניט געבליבען אין טויער. מען האט איהם אפשר יא געזעהן, נאר מען האט ניט אכטונג געגעבען: מאלע ווער עס געהט ! און דאס קעסטעלע האט ער אנגע־ווארען פון קעשענע, ווען ער איז געשטאנען הינטער'ן טהיר: ער האט ניט באמערקט, אז ער האט אנגעווארען, ווייל ס'איז איהם ניט געוועזן אין קאפ. דאס קעסטעלע איז דאך א קלאהרער באווייז, אז ער איז דארט טאקי געשטאנען. אט האסטו די גאנצע מעשה !

— ס'איינפאל ! ניין, ברודער־לעבען, דאס איז אן איינפאל ! דאס איז אן איינפאל ! אבער טאקי נאר אויף חידושים !

— וואס איז עפעס, וואס איז ?

— ווייל ער געהט זיך עפעס אלץ צוזאמען שוין צו גוט... און ס'פאסט זיך צו... פונקט ווי אין א טעאטער.

— ע־עך ! — האט ראזומיכין שוין געוועזט אויסגעשריען, נאר

אין דער רגע האָט זיך אויפגעעפענט די טהיר און ס'איז אריין עפּעס א נייער פּארשוין, וואָס קיינער פון די ביינעוועזענע האָבען איהם ניט געקענט.

פינפטעס קאַפּיטעל.

דער מענש וואָס איז אריינגעקומען, איז געווען שוין ניט קיין יונגער, אן אנגעבלאָזענער, מיט א שטאָלצער פּארזיכטיגע האַלטונג, מיט א מינע פון א גרויסען צוכט און איבערקלויבער. ער האָט אנגעהויבען דערפון, וואָס ער איז געבליבען שטעהן אין טהיר, ארומקוקענדיג זיך אויף אלע זייטען מיט א ברוגז'דיגער ניט־באַהאַלטענער איבערראַשונג. גלייך ווי זיינע בליקען וואָלטען פרעגען: „וואוהין בין איך דאָס אריינגעפאַלען?" מיט א חשד און זאַגאַר מיט אן אנשטעל פון א מין שרעק. עפּעס גלייך ווי מען וואָלט איהם שטאַרק באַליידיגט, האָט ער ארומגעקוקט דאָס ראַסקאַלניקאָוו'ס ענגע און נידעריגע קבר'ל. מיט דער זעלבער איבערראַשונג האָט ער דערנאָך אַפּגעווענדט און אנגעשטעלט זיין בליק אויף ראַסקאַלניקאָוו'ן אליין, וועלכער איז געלעגען אויף זיין קלאָגעדיגען שמוציגען דיוואַן, אן אויסגעהונגערטער, א צושויבערטער, א ניט־געוואַשענער און האָט אויך באַטראַכט דעם גאַסט מיט שטאַרקע בליקען. דערנאָך האָט ער מיט דערזעלבער געלאַסענקייט גענומען באַטראַכטען די צושויבערטע, ניט־ראַזירטע און ניט־געקאַמטע פיגור פון ראַזומיכינען, וועלכער האָט פון זיין זייט איהם געקוקט גלייך אין די אויגען אריין מיט עזות'דיג־פרעגענדע בליקען, זיך ניט א ריהר צו געבען. דאָס אנגעשטרענגטע שטיל־שווייגעניש האָט געדויערט ביי א מינוט און ענדליך, ווי מען האָט עס געקענט ערוואַרטען, איז פאָרגעקומען א קליינע פאַרענדערונג אין דער פאַנטאָמינע. דער אריינגעקומענער הערר האָט פון אייניגע, אפילו זעהר שאַרפע סימנים פארשטאַנען א פּנים, אז מיט אן אנגעבלאָזענער און צו שטרענגער האַלטונג וועט ער דאָ, אין דעם דאָזיגען קבר, גאָרנישט מאַכען, איז ער געוואָרען אביסעל ווייכער און האָט ארויסגערעדט העפליך, אָבער דאָך גאַנץ שטרענג, זיך ווענדענדיג צו זאַסימאָוו'ן און ארויסזאָגענדיג שאַרף יעדען אות פון זיין פראַגע:

— הערר ראַדיאָן ראָמאַנאָוויטש ראַסקאָלניקאָוו, א סטודענט אָדער א געוועזענער סטודענט?

זאַסמיאָוו האָט זיך לאַנגזאַם א ריהר געגעבען און ס'קען זיין, אַז ער וואָלט איהם געענטפערט, ווען ראַזומיכין, צו וועלכען מען האָט זיך גאָר נישט געווענדט, וואָלט גלייך ניט פאַרכאַפּט א פריהער:

— אָדאָ א ליגט ער אויפ'ן דיוואַן! וואָס איז, וואָס דאַרפט איהר האָבען?

דאָס דאָזיגע פאַמיליאַרע „וואָס איז, וואָס דאַרפט איהר האָבען?" האָט געטראָפען ווי א דונער דעם אַנגעלאָדענעם הערר; ער האָט זיך זאָגאָר שיער ניט א קעהר געטאָן צו ראַזומיכינען, נאָר דאָך האָט ער פאָרט אַנגעטאָן זיך א כח און האָט זיך גלייך, צו דער רעכטער צייט, ווידער געווענדט צו זאַסימאָוו'ן.

— אָט איז ראַסקאָלניקאָוו! — האָט זאַסימאָוו קוים אַרויסגע־ברומט, א שאָקעל טוענדיג מיט'ן קאָפּ אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן, דערנאָך האָט ער זיך צוגעגעצט און דערביי אומגעוועהנליך ברייט פונאַנדערגע־עפענט דאָס מויל און אומגעוועהנליך לאַנג עס אַזוי געהאַלטען. נאָך דעם האָט ער פאַמעלעך אַריינגעשטעקט די האַנט אין דער וועסט־קעשענע, אַרויסגענומען א מורא'דיג־גרויסען גילדערנעם פאַרמאַכטען זייגער מיט האַלב קיילעכדיגע דעקלעך, איהם געעפענט, א קוק געטאָן און פונקט אַזוי לאַנגזאַם און פויל האָט ער איהם ווידער אַריינגע־לעגט אין טאַש.

ראַסקאָלניקאָוו אַליין איז די גאַנצע צייט געלעגען און געשוויי־גען, מיט'ן פּנים אַראָפּ, און האָט ניט אַראָפּגענומען זיין שטאַרען בליק, וועלכער האָט איבריגענס ניט אויסגעדריקט קיין שום געדאַנק, פון דעם אַריינגעקומענעם. זיין פּנים, וואָס איז איצט געווען אָפּגע־קעהרט פון דעם אינטערעסאַנטען בלימעל אויף די טאַפּעטען איז גע־ווען שרעקליך בלאַס און האָט אויסגעדריקט אומגעוועהנליכע ליידען, גלייך ווי ער וואָלט ערשט געווען איבערגעטראָגען א שווערע אָפּעראַ־ציע אָדער גלייך ווי מען וואָלט איהם נאָר־וואָס געהאַט אַרויסגעלאָ־זען פון די שרעקליכסטע ענוים. נאָר דער אַריינקומענער הערר האָט וואָס ווייטער אַלץ מעהר און מעהר צוגעצויגען זיין אויפמערקזאַמ־קייט, דערנאָך האָט ער איהם פראַגענד אָנגעקוקט, דערנאָך מיט חשד, און זאָגאָר עפּעס אַזוי ווי מיט שרעק. און ווען זאַסימאָוו האָט אָנגע־

וויזען אויף איהם און געזאגט: „אַט איז ראסקאָלניקאָוו“, האט ער זיך פלוצלונג אויפגעהויבען, גלייך ווי אויפגעשפרונגען. זיך צוגעזעצט אויף׳ן געלעגער און האט עפּעס מיט א מין אויסרוף, אבער מיט אן אפּגעהאקטער און שוואכער שטים, ארויסגערעדט:

— יאָ! איך בין ראסקאָלניקאָוו! וואס דארפט איהר האבען?

דער גאסט האט איהם אויפמערקזאם באטראכט און האט מיט שטאָלץ געזאגט:

— פּיאָטר פּעטראָוויטש לוזשין. איך בין איבערצייגט, אז מיין נאמען איז שוין אייך ניט גאר אינגאנצען אומבאקאנט.

נאָר ראסקאָלניקאָוו, וואס האט זיך געריכט אויף עפּעס אנדערש, האט אויף איהם תמ׳עוואטע און פארטראכט א קוק געגעבען און גאָר־נישט געענטפערט, גלייך ווי פּיאָטר פּעטראָוויטשעס נאמען וואלט ער הערען דאס ערשטע מאָל אויף זיין לעבען.

— וואס הייסט עס, האבען זיי דען נאָך ביז היום ניט ערהאַל־טען קיינע ידיעות? — האט פּיאָטר פּעטראָוויטש געפרעגט, מיט א מין ווידער־געפּיהל.

אנשטאט אַ ענטפער האט ראסקאָלניקאָוו זיך לאנגזאם אראָפּ־געלאָזט אויף׳ן קישען, האט פארוואָרפען די הענט איבער׳ן קאָפּ און גענומען קוקען אויף דער סטעליע. אַ אומעט האט ארויסגעקוקט פון לושינס געזיכט. זאסימאָוו און ראזומיכין האבען איהם גענומען באטראכטען נאָך מיט מעהר נייגירינקייט און ער האט זיך קענטיג, ענדליך, פארשעמט.

— איך האב געמיינט און גערעכנעט, — האט ער גענומען שטאמלען, — אז דער בריעף, וואס מען האט אוועקגעשיקט שוין מיט העכער צעהן טאג צוריק, און אפשר טאקי מיט גאנצע צוויי וואַ־כען...

— הערט אבער, צו וואס זאָלט איהר שטעהן ניט אנדערש ווי ביים טהיר? — האט איהם ראזומיכין פלוצלונג איבערגעשלאָגען, — אויב איהר זענט געקומען ווענגען עפּעס אן עניין, טאָ זעצט זיך, ווייל איך מיט נאסטאסיא׳ן,ביידען, איז דאָרט צו ענג. נאסטאסינקע, מאַך א ווארע, לאָז דורכגעהן! קומט אהער, אַט האט איהר א שטוהל! קריכט זשע ווייטער!

ער האט אפּגערוקט זיין שטוהל פון טיש, האט געמאכט א בי־

סעלע אָרט צווישען טיש און זיינע קניע און האָט געוואָרט, א ביסעל אנגעשטרענגט, דער גאַסט זאָל „דורכקריכען" דורך דעם דאַזיגען לע־דיגען אָרט. דער מאָמענט איז געווען אזא, אז מען האָט זיך פאר קיין פאל ניט געקענט ענטזאָגען, און דער גאַסט האָט זיך גענומען רוקען דורך דעם שמאָלען דורכגאַנג. ער האָט דערגרייכט ביז צום טיש, זיך געזעצט און מיט חשד א קוק געטאָן אויף ראַזומיכינען.

— שעמט זיך נים, נישקשה, — האָט יענער א בראָק געטאָן.— ראָדיא איז שוין קראַנק דעם פינפטען טאָג, דריי טעג אפּגעלעגען אין היץ, און איצט איז ער געקומען צו זיך און האָט אפילו געגעסען מיט אפּעטיט. אָט דאָס זיצט זיין דאָקטאָר, נאָר־וואָס האָט ער איהם באַ־טראַכט, און איך בין ראַדקעס א חבר, אויך א געוועזענער סטודענט. און זעה איהם איצט צו; אלזא האָט איהר זיך פאר אונז ניט וואָס צו שעמען. איהר קענט אייך דערצעהלען ווייטער וואָס איהר האָט נויטיג.

— שעהנעם דאַנק. איך וועל אבער אפשר באַאונרוהיגען דעם חולה מיט מיין אנוועזענהייט און שמועס? — האָט פּיאָטר פּעטראָ־וויטש זיך געווענדט צו זאָסימאָוו'ן.

— נ־ניין, — האָט זאָסימאָוו ארויסגערעדט פון צווישען די ציינער, — פאַרקעהרט, איהר וועט איהם נאָך צושטרייען. — און ער האָט זיך ווידער צוגענעצט.

— געוויס, ער איז שוין לאַנג ביים זינען, פון אין דער פריה!— האָט ראַזומיכין ווידער גענומען האַקען. זיין פאַמיליאַריטעט האָט גע־האָט אין זיך אזוי פיעל אויפריכטיגעם אָפּענהערציגקייט, אז פּיאָטר פּעטראָוויטש האָט א טראַכט געטאָן און זיך גענומען פאסען מוט, און ס'קען זיין אביסעל דערפאַר, ווייל דער דאַזיגער שלעפּער האָט פאַרט באַוויזען ארייננצוברענקען אז ער איז א סטודענט.

— אייער מוטער... — האָט לוזשין אנגעהויבען.

— המ! — האָט ראַזומיכין א מאַך געטאָן אויפ'ן קול.

לוזשין האָט אויף איהם פרעגענדיג א קוק געטאָן.

— ס'האָט צו אייך ניט! דערצעהלט ווייטער...

לוזשין האָט אויף איהם פרעגענדיג א קוק געטאָן.

— ס'האָט צו אייך ניט! דערצעהלט ווייטער...

לוזשין האָט א קוועטש געטאָן מיט די אקסלען.

— ...אייער מוטער האָט אייך אָנגעהויבן שרייבן א בריוו, נאָך דאמאלס, ווען איך בין ביי איהר געווען. געקומען צו פאָהרען אהער, האָב איך מיט א כוונ דורכגעלאָזט עטליכע טעג און האָב אייך ניט באזוכט, כדי צו זיין פאָלקאָם זיכער אז איהר ווייסט שוין פון אלץ: איצט אבער, צו מיין גרויס וואונדער...

— איך ווייס, איך ווייס! — האָט ראסקאָלניקאָוו פּלוצלונג ארויסגערעדט מיט אן אויסדרוק פון דעם אונגערולדיגסטען פאַרדרוס.
— דאָס זענט איהר? דער חתן? נו, איך ווייס!... און גענוג!

פּיאָטר פּעטראָוויטש איז ברוגז געוואָרען אויף אן אמת, נאָר ער האָט פאַרשוויגען. איהם האָט זיך געוואָלט וואָס גיכער באַגרייפען, וואָס ס'טוט זיך דאָ. ביי א מינוט האָט געהערשט א שטילשווייגען.

דערווייל האָט ראסקאָלניקאָוו זיך ווידער אָפּגעקעהרט פון וואנד און ווידער איהם גענומען פּלוצלונג אויפמערקזאם צו באטראכטען, עפּעס מיט א מאָדנער נייגיריגקייט, גלייך ווי ער האָט איהם פריהער ניט גוט באטראכט, אָדער גלייך ווי איהם האָט איבערראשט עטוואס נייעס אין איהם: ער האָט זיך אַזש אויפגעהויבען פון קישען עקסטרא צוליעב דעם. און ווירקליך האָט אין דער גאנצער מראה פון פּיאָטר פּעטראָוויטש'ן געשטעקט עטוואס איבערראשענדעס. באזונדערס, עט־וואס אזוינס, וואָס האָט ווי פאַרדיענט דעם נאָמען „חתן", מיט וועל־כען מען האָט איהם נאָר־וואָס אזוי אהן צערעמאָניעס געקרוינט. ערש־טענס איז געווען קענטיג, און אפילו שוין צופיעל קענטיג, אז פּיאָטר פּעטראָוויטש האָט געזעהן מיט אלע כחות אויסצוניצען די עטליכע טעג אין דער הויפּט־שטאָדט, כדי זיך אויסצופּוצען און אויסצופּו־צען ביז דער כלה'ס קומען: איבריגענס איז דאָס געווען ניט זעהר קיין גרויסער חטא און מען האָט איהם עס געקענט מוחל זיין. אפילו דאָס, וואָס ער האָט אליין געפיהלט, און אפשר שוין מיט צופיעל זעלבסט־צופריעדענהייט געפיהלט, אז ער זעהט איצט אויס גאָר ניט אין ענ'ערך שעהנער, האָט מען איהם אויך געקענט מוחל זיין. צוליעב אזא זאך, מחמת פּיאָטר פּעטראָוויטש האָט זיך גערעכענט פאַר א חתן. זיין גאנצער אנצוג איז געווען ערשט פון נאָדעל ארויס, און אלץ איז געווען זעהר שעהן, אויב מען זאָל ניט רעכענען דאָס, וואָס אלץ איז שוין געווען צו נייע און האָט דערצעהלט וועגען א געוויסער כוונה. אפילו דער פראנטישער שפּאָגעל־נייער קיילעכדיגער הוט האָט

אויך עדות געזאָגט וועגען דער דאָזיגער בונה: פּיאָטר פּעטראָוויטש איז זיך מיט איהם באַגאַנגען שוין מיט צופיעל רעספּעקט און האָט איהם צו פאַרזיכטיג געהאַלטען אין די הענט. אפילו דאָס וואונדער־ליכע פּאָר האַנדשוה, פון בעז־קאָליר, עכטע זשואַווענעוואָס האַנדשוה, האָט אויך באַוויזען דאָס אייגענע, שוין דערמיט אליין, וואָס ער האָט זיי ניט אָנגעטאָן אויף די פינגער און זיי נאָר געהאַלטען אין די הענט צוליעב מעהר שיק. און וואָס עס אַנבאַלאַנגט צו פּיאָטר פּעטראָ־וויטשעס קליידונג, איז זי מעהרסטענטיילס באַשטאַנען פון העלע און יוגענדליכע פאַרבען. ער האָט געטראָגען אַ פיינעם זומערראָק, מיט אַ העל־ברוינעם אָפּשלאָג, העלע לייכטע הויזען, און פּונקט אַזאַ וועסט, נאָר־וואָס געקויפטע דינע וועש, אַ באַטיסטענע שניפּסעלע מיט ראָזע פּאַסקעלעך, — און דער עיקר איז: אַלץ האָט זעהר געפּאַסט פּיאָטר פּעטראָוויטש׳ן. זיין פּנים, נאָך זעהר פריש און אפילו שעהן, האָט אַזוי אויך אויסגעזעהן יונגער פאַר זיינע פינף און פיערציג יאָהר. די שוואַרצע באַקען־באָרדען האָבען חנ׳עוודיג אָפּגעשלאָגען פון ביידע זייטען, ווי אַ פּאָר קאָטלעטען, און דאָס, וואָס זיי האָבען זעהר גע־דיכט באַוואַקסען זיין ריין געראַזירטע גלאַנציגע גאָמבע, האָט זיי צו־געגעבען נאָך אַ באַזונדער מין חן. אפילו די האָר, שוין ערטערווייז עט־וואָס גרויע, פאַרקאָמטע און אָנגעפריזירט ביי אַ פריזירער, האָבען ניט אויסגעזעהן לעכערליך און נאַריש, ווי דער שטייגער איז מיט אָנגעפריזירטע האָר, ווייל זייער אייגענטהימער האָט דאָן אַ פּנים פון אַ דייטש, וואָס געהט צו דער חופּה. און אויב אין דעם דאָזיגען גאַנץ שעהנעם און סאָלידען פּנים איז יאָ געווען עטוואָס אונאַנגע־נעהמעם און אָפּשטויסענדעס, איז אין דעם שולדיג געווען גאָר עפּעס אַנדערש. באַטראַכט אָהן צערעמאָניעס דעם הערר לוזשינען, האָט ראַסקאָלניקאָוו אַ גיפטיגען שמייכעל געטאָן איז ווידער געפאַלען אויפ׳ן קישען און גענומען ווי פריהער קוקען אין סטעליע אריין.

נאָר דער הערר לוזשין האָט זיך געשטאַרקט און קענטיג באַ־שלאָסען ביז אַ צייט מאַכען זיך ניט זעהענדיג דעם דאָזיגען אונער־וואַרטעטען ברוך־הבא.

— איך באַדויער זעהר און זעהר, וואָס איך געפין אייך אין אַזאַ צושטאַנד, — האָט ער ווידער אָנגעהויבען, איבעררייסענדיג מיט אַנ־שטרענגונג דאָס שטילשווייגען. — ווען איך זאָל געווען וויסען, אַז

איהר זענט ניט געזונט וואָלט איך פריהער אריין. נאָר איהר ווייסט דאָך, געוועזן פאַרנומען, פאַרדרעהט... און אויסערדעם האָב איך נאָך אַ וויכטיגען פּראָצעס אין סענאַט. איך רעד שוין ניט וועגען די זאָרגען און דאגות, איהר דאַרפט דאָך אַליין פאַרשטעהן... איצט ערוואַרט איך אייער מוטער און שוועסטער פון שעה אויף שעה.

ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך געגעבען אַ הויב און געוואָלט עפּעס זאָגען. אויף זיין געזיכט האָט זיך באַוויזען אַ מין אויפרעגונג. פּיאָטר פּעטראָוויטש האָט אָפּגעוואַרט, נאָר אַזוי ווי יענער האָט גאָרנישט געזאָגט, האָט ער ווייטער גענומען רעדען:

—...פון שעה אויף שעה. שוין געקראָגען זיי אַ דירה אויף דעם ערשטען פאַל...

— וואו? — האָט ראַסקאָלניקאָוו שוואַך אַרויסגערעדט.

— זעהר נאָהנט פון דאַנען, באַקאַלייעווס הויז...

— דאָס איז אויף וואָזנעסקאַ, — איז ראַזומיכין אַריינגעפאַלען אין די רעד, — דאָרט איז צוויי שטאָק פאַרנומען מיט נומערן; דער בעל־הבית איז איינער אַ סוחר יושין; כ'בין געוועזן ניט איינמאָל.

— יאָ, נומערן...

— שרעקליך מיאוסע נומערן; אַ שמוץ, אַ עיפּוש און גלאָט אַ פאַרדעכטיגער אָרט; ס'איז געוועזן מעשיות; ווער וואוינט דאָרטען ניט... איך בין דאָרט אַמאָל גראָד געוועזן ביי אַ סקאַנדאַל. נאָר וואָלוועל איז דאָרטען...

— נאַטירליך האָב איך ניט געקענט צונויפזאַמלען אַזוי פיעל ידיעות, איך בין דאָך ניט קיין הגנער, — האָט פּיאָטר פּעטראָוויטש געענטפערט, — נאָר דאָך האָבען זיי דאָרט צוויי זעהר און זעהר ריינינקע צימערלעך. ס'איז דאָך ניט מעהר ווי אויף דערווייל... איך האָב שוין געדונגען אַ דירה פאַר אונז, — האָט ער זיך געווענדעט צו ראַסקאָלניקאָוו'ן — איצט רעמאָנטירט מען זי. דערווייל מאַטער איך זיך אַליין ווי עס איז אין אַ נומער. צוויי טריט פון דאַנען, ביי מאַדאַם ליפּעוועקסעל אין דער וואָהנונג פון מיינעם אַ יונגען פריינד אַנדריי סעמיאָניטש לעבעזיאַטניקאָוו; ער האָט דאָס מיר טאַקי רעקאָמענדירט די נומערען ביי באַקאַלייעוו'ן אין הויז...

— לעבעזיאַטניקאָוו? — האָט ראַסקאָלניקאָוו לאַנגזאַם אַרויסגערעדט, גלייך ווי ער וואָלט זיך אין עפּעס דערמאָהנט.

— יא, אנדריי סעמיאָניטש לעבעזיאטניקאָוו, פארנעהמט א שטעלע אין מיניסטעריום. איהר קענט איהם?

— ניין... ווער קען איהם... — האט ראסקאלניקאָוו געענט־פערט.

— ענטשולדיגט, מיר האט זיך עס אזוי אויסגעדאכט לויט אייער פראגע. איך בין אמאל געווען זיין אפעקון... זעהר א וואוילער יונגערמאן... פון די היינטיגע... און איך האב זעהר ליעב צו טרעפען זיך מיט דער יוגענד: ביי איהר ווערסטו געוואהר, וואס עס הערט זיך עפעס נייעס.

און פיאָטר פעטראָוויטש האט א קוק געטאן אויף אלע מיט אוי־גען, אין וועלכע ס'האט געשיינט א שטיקעל האפנונג.

— אין וועלכען זין? — האט ראזומיכין א פרעג געגעבען.

— אין דעם וויכטיגסטען זין, איך מיין טאקי דעם עיקר, — האט פיאָטר פעטראָוויטש אונטערגעכאפט, גלייך ווי די פראגע וואלט איהם דערפרעהט. — איך בין שוין, דארפט איהר וויסען, צעהן יאהר ניט געווען אין פעטערבורג. אט די אלע אונזערע נייעס, די רעפאר־מען, אידעען, דאס אלעס האט אונז אין דער פראָווינץ אויך אנגע־ריהרט; אבער כדי בעסער דאס צו פארשטעהן, און כדי אלץ צו זעהן, מוז מען זיין אין פעטערבורג. אלזא איז מיין מיינונג, אז זעהר פיעל קען מען באמערקען און געוואהר ווערען, האבענדיג אן אויפטראג מיט דעם יונגען דור אונזערן, און איך בין זיך מודה: איך האב מיך באמת דערפרעהט...

— מיט וואס דהיינו?

— אייער פראגע איז זעהר ברייט. מעגליך, אז איך האב א טעות, איך געפין אבער, דאכט זיך, א מעהר ניכטערען בליק, מעהר קריטיק, אזוי צו זאגען, מעהר פראקטישקייט...

— דאס איז אמת, — האט זאסימאָוו ארויסגערעדט פון צווישען די צייהן.

— דו לייגסט, קיין פראקטישקייט איז נישטא, — האט זיך ראַ־זומיכין אנגעכאפט ווי אן א הייסען שטיין. — פראקטישקייט קומט אן זעהר שווער, עס פאלט ניט אומזיסט פון הימעל אראפ. און מיר זיינען שוין באלד צוויי הונדערט יאהר אפגעוועהנט פון יעטווידער אר־בייט... אידעען זיינען אפשר יא פאראַן, — האט ער זיך געווענדט צו

פיאטר פעטראוויטש'ן, — און ס'איז פארהאן א פארלאנג צו טאן גוטס, אפילו א קינדערשער פארלאנג; און אפילו עהרליכקייט ווערט איהר אויך קריגען, ניט קוקענדיג דערויף, וואס איצט זיינען אנגע־פלוינען שווינדלער ווי די היישעריקען. אבער קיין פראקטישקייט איז פארט נישטא!

— איך בין מיט אייך ניט איינשטימיג, — האט פיאטר פעט־ראוויטש געענטפערט און ס'איז געווען צו דערקענען, אז ער האט גרויס הנאה פון דעם שמועס. — געווים זיינען דא פארהאן חלומות, פעה־לערן, מען טאר אבער ניט זיין צו שטרענג; די חלומות זאגען עדות וועגען דער הייסער איבערגעבענהייט צו דער זאך און וועגען יענער פאלשער אויסערליכער סביבה, אין וועלכער די זאך געפינט זיך. און אויב מען האט ווייניג אויפגעטאן, איז דאך אבער קיין סך צייט אויך ניט געווען. איך רעד שוין ניט וועגען די מיטלען, און מיין אייגענע מיינונג איז, אויב איהר ווילט וויסען, אז עפעס האט מען יא אויפגע־טאן: עס זיינען פארשפרייט געווארען נייע, ניצליכע געדאנקען, עס זיינען פארשפרייט געווארען אייניגע נייע, ניצליכע ווערק, אנשטאט די פריהערדיגע פאנטאזיעס און ראמאנען; די ליטעראטור ווערט עפעס מעהר געשטעלטער; עס זיינען אויסגעווארצעלט און אויסגעלאכט גע־ווארען פיעלע זעהר שעדליכע פאראורטיילען... מיט איינעם ווארט, מיר האבען אויף אייביג אפגעשניטען מיט דער פארגאנגענהייט, און דאס הייסט, נאך מיין מיינונג, שוין אויך עפעס אויפגעטאן...

— אויסגע'חזר'ט! פיינט זיך! — האט טפלוצלונג ראסקאלני־קאוו א זאג געטאן.

— וואס? — האט פיאטר פעטראוויטש געפרעגט ניט דערהער־רענדיג; ער האט אבער ניט געקריגען קיין ענטפער.

— דאס איז אלץ זעהר ריכטיג, — האט זאסימאוו געזעהן צו פארגלעטען ראסקאלניקאווס אריינפאהר.

— ניט אמת, וואס? — האט פיאטר פעטראוויטש ווייטער גע־נומען רעדען, און האט זיך א קוק געגעבען אויף זאסימאוו'ן. — איהר מוזט אליין מודה זיין, — האט ער זיך געווענדט צו ראזומיכינען, אבער שוין מיט א קוים־באמערקבארער מינע פון נצחון און זעלבסטווירדע און האט שיער ניט צוגעגעבען: „יונגערמאן“, — איהר מוזט אליין מודה זיין אז ס'איז פארהאן א פארשריט, אדער ווי מען רופט עס

איצט, פראַגרעס זאָל כאָטש זיין אין נאָמען פון דער וויסענשאַפט און דער עקאָנאָמישער וואָהרהייט...

— אָן אויסגעדראָשענע פראַזע.

— ניין, ניט קיין אויסגעדראָשענע פראַזע! אויב מען האָט מיר ביז אַהער געהייסען, אַ שטייגער, ליעב האָבען דעם חבר ווי זיך אַליין, און איך פלעג עס פאָלגען, טאָ וואָס פלעגט דערפון אַרויסקומען? — האָט פּיאָטר פּעטראָוויטש פאָרטגעזעצט, שוין אפשר צו געשווינד און געאײַלט — עס פלעגט אַרויסקומען, אַז איך פלעג צוררייסען מיין קלייד אויף צווייען, פלעג זיך צוטיילען מיט מיין חבר און מיר פלעגען ביידע בלייבען האַלב נאַקעט, ווי אַ רוסיש שפּריכוואָרט זאָגט: „וועסט זיך לאָזען נאָך עטליכע האָזען מיט אַמאָל, וועסטו איינעם ניט כאַפּען.“ די וויסענשאַפט אָבער זאָגט: פריהער פאַר אַלעמען האָב ליעב זיך אַליין, ווייל אַלץ אויף דער וועלט איז געבויט אויף דעם פּערזענליכען אינטערעס.... אַז דו וועסט ליעב האָבען זיך אַליין, וועסטו פיהרען דיינע געשעפטען ווי עס דאַרף צו זיין און דיין קלייד וועט בלייבען גאַנץ. און די עקאָנאָמישע וואָרהייט גיט נאָך צו, אַז וואָס מעהר ס'איז פאַרהאַן אין דער געזעלשאַפט גוט־איינגעאָרדנעטע פּריוואַטע געשעפטען און, אויב מען קען זיך אַזוי אויסדריקען, גאַנצע קליידער, אַלץ פעסטער זיינען איהרע יסודות און אַלץ בעסער אָרדענט זיך איין די געזעלשאַפט, אין גאַנצען גענומען. אַלזאָ, הייסט עס, אַרבייטענדיג פאַר זיך אַליין און נאָר אויף זיך אַליין, אַרבייט איך דערמיט גופא אַזוי ווי פאַר אַלעמען. און פיהר דערצו, אַז דער חבר מיינער זאָל קריגען עטוואָס מעהר פון אַ צוריסענעם קלייד, אָבער שוין ניט פון פּריוואַטע איינצעלנע טובות, נאָר מחמת דעם אַלגעמיינעם פאָרשריט. אַן איינפאַכער געדאַנק, דאַכט זיך, נאָר צום אומגליק איז ער אַ צו־לאַנגע צייט קיינעם ניט איינגעפאַלען און איז געווען פאַריאָגט פון פאַנטאַזיאָרען און היץ־קעפּ. מעי האָט, דאַכט זיך, גאָרנישט געדאַרפט האָבען אַזוי פיעל שאַרפזין, דאָס צו פאַרשטעהן...

— ענטשולדיגט, איך בין אויך ניט שאַרפזיניג, — האָט איהם ראַזומיכין אַפּגעהאַקט, — דעריבער לאָמיר אויפהערען. איך האָב אָנ־געהויבען צו רעדען מיט אַ מיין, אָבער אַזוי איז מיר אַט די גאַנצע פּלוידערייע פון אייגענעם פאַרגעניגען וועגען, אַט די אַלע גוזמאות — אויסגעדראָשענע פראַזען: און אָבער אַמאָל דאָס אייגענע און ווידער

אמאָל דאָס אייגענע, איז עס מיר פאַר די דריי יאָהר אזוי מיאוס גע־וואָרען, אז איך ווער רויט, ווען איינער נעהמט דערפון רעדען פאַר מיר אין די אויגען. ווענען מיר איז שוין אָפגערעדט, איך לאָז עס צו מיין מויל ניט צו. איהר האָט נאַטירליך געוואָלט וואָס גיכער ארויס־ווייזען אייערע קענטנישען, דאָס איז גאַנץ פאַרשטענדליך, און ס׳איז אפשר ניט קיין עולה. נאָר איצט וואָלט איך בלויז געוואָלט וויסען, ווער זענט איהר עס אזוינער? ווייל צו כלל־זאַכען פאַרשטעהט איהר מיך, האָבען זיך פאַר דער לעצטער צייט גענומען אזוי פיעל אלער־לייאינגע קרעמערלעך און סוחרים, און אויף אזוי פיעל האָבען זיי פאַרדאַרבען אלץ, צו וואָס זיי האָבען זיך נאָר צוגעשטעקט, זייענדיג אויסען נאָר זייער אייגענע פרנסה, אז זיי האָבען ממש די גאַנצע זאַך פאַרמאוסט און פאַרשמוצט. יאָ! און נענוג!

— מיין הערר, — האָט ה׳ לוזשין געוועזט אנגעהויבען, און האָט זיך מיט גרויס גאוה א קרים געטאָן, — אפשר מיינט איהר אויף אזא פּרעכבען אופן צו זאָגען, אז אויך איך...

— וואָס רעדט איהר, וואָס רעדט איהר... ווי קען עס אייך אזעל־כעס איינפאַלען!... נו, און גענוג! — האָט ראַזומיכין אָפגעהאַקט און זיך מיט אמאָל א קעהר געטאָן צו זאָסימאָוו׳ן ווידער אנצוהויבען מיט איהם דעם פריהערדיגען איבערגעריסענעם שמועס.

פּיאָטר פּעטראָוויטש איז געווען אויף אזוי פיעל קלוג, אז ער האָט געפונען פאַר בעסער צו גלויבען אין ראַזומיכינ׳ס פאַרענטפערן זיך. איבערינענם האָט ער באַשלאָסען אין צוויי מינוט ארום אוועק־צוגעהן.

— איך פאַרהאָף, אז אונזער באַקאַנטשאַפט, וואָס האָט זיך ערשט אָנגעפאַנגען, — האָט ער זיך געווענדט צו ראַסקאָלניקאָוו׳ן, — וועט נאָך אייער געזונט ווערען און צוליעב די אומשטענדען, וואָס זייד נען אייך באַוואוסט, נאָך שטאַרקער ווערען... באַזונדערס ווינש איך אייך געזונט...

ראַסקאָלניקאָוו האָט צו איהם אפילו דעם קאָפּ ניט אָפּגע־קעהרט. פּיאָטר פּעטראָוויטש האָט גענומען אויפשטעהן פון שטוהל.

— עס איז אָהן א ספק, אז גע׳הרג׳עט האָט א משכון־פאַרזע־צער! — האָט גע׳טענה׳ט זאָסימאָוו.

— אָהן א ספק א משכון־פאַרזעצער! — האָט ראַזומיכין אונ־

טערגעהאלטען. — פארפירי דערצעהלט קיינעם ניט זיינע געדאנקען, און די משכון־פארזעצער נעהמט ער פארט אויף א דאפראס...

— ער נעהמט אויף א דאפראס די משכון־פארזעצער? — האט ראסקאלניקאוו געפרעגט הויך אויפ'ן קול.

— יא, וואס איז דען?

— גארנישט.

— פון וואנען נעהמט ער זיי? — האט זאסימאוו געפרעגט.

— אויף איינינע האט קאך אנגעוויזען; אנדערע זיינען געוועזן פארשריבען אויף דער לינקרע זייט פון די פארזעצטע זאכען, און ווידער אנדערע זיינען אליין געקומען, ווי נאר זיי האבען דערהערט...

— קענטיג שוין איינמאל א העכט! ס'אר א געשיקטקייט! ס'אר א העזה! ס'אר אן ענטשלאסענהייט!

— אט דאס איז דאך די מעשה, אז עס הויבט זיך גארנישט אן! — האט איהם ראזומיכין איבערגעשלאגען, — דאס פיהרט אייך אלע־מען אראפ פונ'ם וועג. און איך טענה — דוקא ניט קיין געשיקטער און דוקא ניט קיין געניטער: ס'איז געווים געוועזן זיין ערשט שטיקעל ארבייט! אז שוין איינמאל א העכט זאל זיך פארלאזען אויף ניסים— דאס איז ניט צו גלויבען... אבער פאר ניט קיין געניטען איז עס זעהר מעגליך, און נאר א צופאל ניט! וואס רעדסטו, עס קען גרייליך זיין, אז ער האט אפילו ניט פאראויסגעזעהן די מניעות! און ווי אזוי האט ער עס געפיהרט די זאך? נעהמט צעהן־און־צוואנציגרובלדיגע זאכען, שפארט מיט זיי אן די קעשענעס, גריבעלט זיך אין דער אלטערס רענ־צעל אין טראנטעס און שמאטעס, — און אין קאמאד, אין אויבערש־טען שופלאד, אין א קעסטעלע האט מען געפונען מזומן געלט אנדערט־האלבען טויזענד רובל, אויסער בילעטען! אפילו בארויבען האט ער אויך ניט געקענט, מעהר האט ער ניט באוויזען, ווי הרג'ענען! אז ערשטען מאל, זאג איך דיר, אז ערשטען מאל: ער האט זיך פאר־לארען! און ארויסגערעדט האט ער זיך ניט מחמת ער האט אזוי אויס־גערעכענט, נאר ווייל א צופאל האט איהם געהאלפען!

— אויב איך האב ניט קיין טעות, איז דאס וועגען דער אלטער טשינאווניצע, וואס מען האט ניט לאנג גע'הרג'עט? — האט זיך ארייננעמישט פיאטר פעטראוויטש, זיך ווענדענדיג צו זאסימאוו'ן. ער איז שוין געשטאנען מיט'ן הוט אין דער האנט און מיט די האנטשוה,

נאר פאר'ן אוועקגאנג האט זיך איהם פארוואלט אריינוואַרפען נאך א פאר ביליגע רעד.

ער האט קענטיג געזוכט צו מאכען א גוטען איינדרוק און דער האנאר האט אריבערגעוואויגען דעם פארשטאנד.

— יא, איהר האט געהערט?

— ווי דען, ס'איז דאך טאקי נעבען מיר...

— איהר ווייסט עס אקוראט?

— איך קען אייך ניט זאגען; נאר דערביי אינטערעסירט מיך אנ'אנדער זאך. מען קען זאגען, א גאנצע פראגע. איך רעד שוין ניט וועגען דעם, אז די פארברעכענס צווישען דעם נידריגען קלאס האבען זיך פאר די לעצטע פינף יאהר פארמעהרט; איך רעד ניט וועגען די אונאויפהערליכע רויבערייען און שרפות אומעטום און איבעראל: מערקווירדיגער ווי אלעס איז פאר מיר דאס, וואס די פארברעכענס מעהרען זיך פונקט אזוי אויך צווישען די העכערע קלאסען. און, מען קען זאגען, אין דערזעלבער מאס. דא, דערצעהלט מען, איז א געוועזענער סטודענט אנגעפאלען אויף א פאסט; דא מאכען געבילדעטע לייט פאלשע אסיגנאציעס; דא כאפט מען אין מאסקווע א גאנצע באנדע, וואס מאכען נאך די בילעטען פון דער לעצטער אנלייהע מיט דער לאטעריי, — און צווישען די הויפט־אנטיילנעהמער איז פארהאן א לעקטאר פון דער וועלט־געשיכטע: דא הרג'עט מען אין אויסלאנד אונזער סעקרעטאר צוליעב עפעס א טונקעלער געלט־אינטריגע... און אויב דער דאזיגער אלטער פראצענטניצע האט גע'הרג'עט איינער פון דער העכערער געזעלשאפט, ווייל פויערים פארזעצען ניט קיין גאלדענע זאכען, — טא מיט וואס זשע קען מען עס ערקלערען אזא מין פאר־דארבענהייט פון דעם ציוויליזירטען טייל פון אונזער געזעלשאפט?

— א סך עקאנאמישע פארענדערונגען... — האט זיך אפגערופען זאסימאוו.

— מיט וואס קען מען עס ערקלערען? — האט זיך ראזומיכין צו־געבונדען. — אט טאקי מיט דער דאזיגער איינגעוואָרצעלטער ניט־פראקטישקייט וואלט מען עס געקענט ערקלערען.

— וואס מיינט איהר אייגענטליך דערמיט צו זאגען?

— אט דאס, וואס אייער לעקטאר טאקי האט געענטפערט אין מאסקווע בעת מען האט איהם געפרעגט, פאר וואס ער האט נאכגע־

מאכט די בילעטען: „אלע ווערען רייך מיט פארשידענע מיטלען, האט זיך מיר אויך פארוואלט וואס גיכער רייך ווערען". אקוראט ווי ער האט זיך אויסגעדריקט געדענק איך ניט, נאר דער געדאנק איז, אז עס ווילט זיך גרינג געלט, און וואס גיכער, אהן מיה און ארבייט! מיר זיינען געוועהנט געווארען צו לעבען אויף אלעם פארטיגען, געהן אויף פרעמדע מיסט, עסען איבערגעקייטע. נו, אז עס האט געשלאגען די אמת'ע שעה, האט זיך דאן יעדערער ארויסגעוויזען מיט זיין אמת'ער געשטאלט.

— וואו איז אבער יושר? און, אויב מען קען זיך אזוי אויסדריי־קען, די געזעצען...

— וואס נעהמט א י ה ר דאס אזוי צום הארצען? — האט זיך פלוצלונג ארייננגעמישט ראסקאלניקאוו. — עס איז דאך טאקי אויסגעקומען לויט אייער טעאריע!

— וואס הייסט לויט מיין טעאריע?

— אז דערפיהרט אייערע דרשות ביז צום סוף וועט אויסקומען, אז מענשען מעג מען קוילענען...

— וואס רעדט איהר! — האט לוזשין אויסגעשריען.

— ניין, ס'איז ניט אזוי! — האט זיך זאסימאוו אפגערופען.

ראסקאלניקאוו איז געלעגען א בלאסער, די אויבערשטע ליפּ האט איהם געציטערט און ער האט שווער געאטהעמט.

— אלעס האט א מאס, — האט מיט גאוה לוזשין געזאגט, — אן עקאנאמישע אידעע איז נאך ניט קיין אויפפאדערונג צו קוילענען מענשען, און ווען מען זאל זיך נאר פארשטעלען...

— און דאס איז אן אמת, אז איהר, — האט איהם ראסקאלניקאוו ווידער איבערגעשלאגען מיט א שטים, וואס האט געציטערט פאר רציחה און אין וועלכער עס האט זיך געהערט אזוי ווי א מין פרייד פון באליידיגען, — דאס איז אנ'אמת, אז איהר האט געזאגט אייער כלה... אין דער אייגענער שעה, ווען זי האט אייך געגעבען איהר יא־ווארט, אז מעהר ווי אלץ פרעהט אייך דאס... וואס זי איז א קבצנ'טע... ווייל ס'איז א סך באקוועמער צו נעהמען א ווייב פון ארעמקייט, כדי דערנאך צו קענען איבער איהר געוועלטיגען... און אויפווארפען איהר, אז איהר האט זי פשוט גליקליך געמאכט?...

— מיין העדר! — האט בייז און אויפגערעגט לוזשין אויסגע־

שריעו, ווערענדיג צוקאָכט און צומישט, — מיין הערר... אזוי איבער־צודרעהעו א געדאַנק! ענטשוילדיגט מיך, איך דאַרף אייך אבער ער־קלעהרעו, אז די קלאנגעו, וואָס זיינעו דערגאַנגעו צו אייך, אָדער בע־סער געזאָגט, וואָס מעו האָט אייך מיט א מיין איבערגעגעבעו, האָבעו קיין שום גרונד ניט און איך... בין חושד ווער... מיט איין וואָרט... די דאָזיגע גיפטיגע... מיט איין וואָרט, אייער מוטער... זי איז מיר אפילו אזוי אויך אויסגעקומעו, ניט קוקענדיג אויף איהרע אלע הויכע מעלות, אביסעל צו היציג און ראָמאַנטיש געזאָגעו... פונדעסטוועגעו בין איך אויף טויזענד מיילעו געווען ווייט פון דעם געדאַנק, אז איהר פאַנטאַזיע וועט אזוי פאַרדרעהעו די זאַך און וועט זי פאַרשטעלעו אין אזא מין געשטאַלט... און ענדליך... ענדליך...

— ווייסט איהר גאָר וואָס? — האָט ראַסקאָלניקאָוו א געשריי געטאָן, עטוואָס אויפהויבענדיג זיך פון קישעו און דורכשטעכענדיג איהם מיט זיין שאַרפעו, ברענענדיגעו בליק, — איהר ווייסט וואָס?

— נו, וואָס?

לוזשין איז שטעהן געבליבעו און האָט געוואַרט מיט א ברוגז־דיגער און גאוה׳דיגער מינע. איינינגע סעקונדעו האָט געהערשט א שטילשווייגעו.

— אָט וואָס: ווען איהר וועט נאָך איינמאָל... האָבעו די העזה ארויסצורעדעו כאָטש איין וואָרט... וועגעו מיין מוטער... וועל איך אייך אראָפּוואַרפעו פון אלע טרעפּ!

— וואָס איז מיט דיר? — האָט אויסגעשריעו ראַזומיכין.

— אזוי גאָר, אָט וואו עס האַלט! לוזשין איז בלאַס געוואָרעו און פאַרביסעו די ליפּ. — הערעו זיי מיך אויס, מיין הערר, — האָט ער אנגעהויבעו, זיך אָפּשטעלענדיג ביי יעדען וואָרט און זיך איינ־האַלטענדיג מיט אלע כחות, אבער פאָרט ניט קענענדיג אָפּכאַפּעו דעם אָטהעם, — איך האָב נאָך פריהער, פון דעם ערשטעו אויגענבליק אָן, פאַרשטאַנעו אייער כעס, נאָר איך בין דאָ מיט א כיוון געבליבעו, כדי צו דערגעהן נאָך מעהר. פיעל, זעהר פיעל וואָלט איך געקענט מוחל זיין א קראַנקעו און א קרוב, אבער איצטער... אייך... קיינמאָל ניט...

— איך בין ניט קראַנק! — האָט ראַסקאָלניקאָוו א געשריי גע־טאָן.

— נו, איז דאָך אודאי רעכט...

— גערט צום טייוועל!

נאָר לוזשין איז שוין אַליין אַרויסגעגאַנגען, ניט געענדיגט רע־דען, ווידער קריכענדיג צווישען טיש און דעם שטוהל: דאָס מאָל איז ראַזומיכין אויפגעשטאַנען איהם דורכצולאָזען. ניט קוקענדיג אויף קיינעם און אפילו ניט א שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ זאַסימאָוו'ן, וועלכער האָט איהם שוין לאַנג געוואונקען, ער זאָל לאָזען צורוה דעם קראַנקען, איז לוזשין אַרויס, אויפהויבענדיג אויס פאַרזיכטיגקייט דעם הוט אויף איין הויך מיט'ן אַקסעל, ווען ער איז איינגעבויגענער־הייד דורכגעגאַנגען דורכ'ן טהיר. און אפילו אין זיין אויסגעבויגענעם רוקען האָט זיך איצט אַזוי ווי אויסגעדרוקט, אז ער טראָגט אַוועק מיט זיך אַ שרעקליכע באַליידיגונג.

— ווי קען מען דאָס אַזוי? ווי קען מען דאָס אַזוי? — האָט גע־טענה'ט דער צוטומעלטער ראַזומיכין און געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ.

— געהט אַוועק פון דאַנען, געהט אַלע אַוועק! — האָט אין וויל־דער רציחה ראַסקאָלניקאָוו אויסגעשריען. — איהר וועט אַוועקגעהן צי ניט, גזלנים! איך האָב פאַר אייך קיין מורא ניט! איך האָב איצט פאַר קיינעם, פאַר קיינעם קיין מורא ניט! אַוועק פון מיר! איך וויל אַליין זיין, אַליין, אַליין, אַליין!

— לאָמיר געהן! — האָט זאַסימאָוו געזאָגט און א וואונק גע־טאָן צו ראַזומיכינען.

— וואָס רעדסטו, קען מען איהם אַזוי דען לאָזען?

— לאָמיר געהן! — האָט זאַסימאָוו זיך אויפגעשטעלט און איז אַרויס.

ראַזומיכין האָט זיך מישב געווען און איז אַרויסגעלאָפען נאָך איהם.

— עס וואָלט געקענט זיין ערגער, ווען מיר זאָלען איהם געווען ניט פאָלגען, — האָט זאַסימאָוו געזאָגט, שוין אויף די טרעפּ. — מען טאָר איהם ניט אויפרייצען...

— וואָס איז מיט איהם?

— ווען ס'וואָלט זיך עפּעס אונטערגעקוקט א גוטע נסיעה, אָט וואָס ער דאַרף איצט האָבען. פריהער איז ער געווען ביי די קרעפטען... דו ווייסט, עפּעס א געדאַנק לאָזט איהם ניט רוהען! עפּעס אַן אונבאַ־

וועגליכער א דריקענדער געדאנק... דערפאר האב איך זעהר מורא: געוויס!

— א פנים דער ראזינער פארשוין האט דאס אנגעמאכט! אט דער פיאטר פעטראוויטש! פון די רעד איז קענטיג, אז ער האט חתונה מיט זיין שוועסטער און אז ראדיא האט וועגען דעם באקומען א בריעף פאר דער קרענק זיינער...

— יא: דער טייוועל האט איהם איצט אנגעטראגען: אפשר קאַליע געמאכט דאס גאנצע געשעפט. דו האסט אבער באמערקט, אז צו אלץ איז ער גלייכגילטיג, און ענטפערט אויף קיין זאך ניט! אויסער איין פונקט, וועלכער מאכט איהם אויסער זיך: דאס איז דער מארד...

— אמת, אמת, — האט ראזומיכין אונטערגעכאפט, — נאך ווי באמערקט! אינטערעסירט זיך, שרעקט זיך, דאס האט מען איהם אנגעשראָקען אין דעמזעלבינען טאג, ווען ער איז קראנק געווארען, אין דער קאנצעלאריע ביים צירקעל־אויפזעהער: ער איז דארט געפאלען אין חלשות.

—זאלסט מיר דאס דערצעהלען אקוראט אין אבענד, וועל איך דיר דערנאך עפעס זאגען. ער אינטערעסירט מיך זעהר: אין א האלבע שעה ארום וועל איך אריין געוואהר ווערען... איבריגענס איז דא קיין געפאהר נישטא.

— א דאנק דיר, ברודער־לעבען! און איך וועל דערווייל צוווארטען ביי פאשענקא'ן און וועל באקומען אלע ידיעות וועגען איהם דורך נאסטאסיא'ן...

געבליבען אליין, האט ראסקאלניקאוו מיט אונגעדולד און פיין א קוק געגעבען אויף נאסטאסיא'ן, נאר יענע האט זיך ניט געאיילט אוועקצוגעהן.

— ווערסט אפשר איצט אויסטרינקען א גלעזעל טיי? — האט זי געפרעגט.

— שפעטער! איך וויל שלאפען! געה אוועק...

ער האט זיך קאנוואולסיוו אבגעקעהרט צום וואנט: נאסטאסיא איז ארויסגעגאנגען.

זעקסטער קאפיטעל

קוים איז זי אבער ארויסגעגאנגען, איז ער אויפגעשטאנען, פאר־

קייטעלט די טיר, פונאַנדערגעבונדען דעם פּאַק מיט די זאַכען, וואָס ראַזומיכין האָט געבראַכט, און האָט עס אַליין צוריק פאַרבונדען און זיך גענומען אַנטאָן. אַ מערקווירדיגע זאַך: עס האָט זיך געדאַכט, אַז ער איז פּלוצלונג געוואָרען פאָלקאָם רוהיג; ס'איז פאַרשוואונדען דער פריהערדיגער קאָשמאַר און די ווילדע אימה, וואָס האָט איהם באַהערשט פאַר דער גאַנצער צייט. דאָס איז געווען די ערשטע מינוט פון עפּעס אַ מאָדנער פּלוצלונגער רוהיגקייט, די באַוועגונגען זיינע זענען געווען פּינקטליך און קלאָר, און פון זיי האָט אַרויסגעקוקט אַ פעסטער באַשלוס. „היינט טאָקע, היינט טאָקע!"... האָט ער געמורמעלט פאַר זיך. דאָך האָט ער פאַרשטאַנען, אַז ער איז נאָך שוואַך, אָבער אַנ'אונגעהויערע שטאַרקע גייסטיגע אַנשטרענגונג, וואָס איז דערגאַנגען ביז צו אַ רוהיגקייט, ביז צו אַ אונבאַוועגליכען געדאַנק, האָט איהם צוגעגעבען קרעפטען און זיכערהייט אין זיך: איבריגענס האָט ער געהאָפט, אַז ער וועט אויף דער גאַס ניט אַנידערפאַלען. זיך איינגאַנצען אַנגעטאָן, אַלץ אין נייע קליידער, האָט ער אַ קוק געגעבען אויף דאָס געלט, וואָס איז געלעגען אויפ'ן טיש, האָט זיך איבערגעלעגט און געדאַנק און דאָס אַריינגעלעגט אין קעשענע. ס'איז געווען פינף און צוואַנציג רובל! אויך מיטגענומען אַלע קופּערנע צעהנער, דאָס רעשט פון די צעהן רובל, וואָס ראַזומיכין האָט אויסגעגעבען אויף די זאַכען. דערנאָך האָט ער שטיל אָבגעקייטעלט די טהיר, איז אַרוים פון צימער, אַראָב פון די טרעפּ און אַריינגעקוקט אין קיך, וואָס איז געווען איינגאַנצען אָפען: נאַסטאַסיאַ איז געשטאַנען צו איהם מיט'ן רוקען און האָט איינגעבויגענערהייט פונאַנדערגעבלאָזען אַ סאַמאָוואַר פאַר דער בעל־הבית'טע. זי האָט גאָרנישט געהערט. און ווער קען האָט עס גלאַט געקענט איינפאַלען, ער זאָל אַוועקגעהן? אין אַ מינוט אַרום איז ער געווען אויף דער גאַס.

ס'איז געווען אַכט דער זייגער, די זון האָט געהאַלטען אין אונטערגעהן. די לופט איז געווען פאַרשטיקט ווי פריהער: נאָר מיט אַ הונגעריגער גיריגקייט האָט ראַסקאָלניקאָוו גענומען אָטהעמען די דאָזיגע שלעכט־שמעקענדיגע, שטויביגע, מיט שטאָדט פאַרפּעסטעטע לופט. דער קאָפּ האָט איהם עטוואָס גענומען שווינדלען: עפּעס אַ ווילדע ענערגיע האָט פּלוצלונג אויפגעבליצט אין זיינע צוהיצטע אויגען און אין זיין אָבגעצעהרטען געבלאַסטען געזיכט. ער האָט ניט

געוואוסט וואוהין צו געהן און האָט אפילו ניט געטראכט וועגן דעם.
— ער האָט נאָר געוואוסט איין זאך: „אז דאָס אלעם מוז א סוף נעמען היינט טאקע, איינמאל פאר אלע מאל, און אונגעזאמט: א ניט וועט ער זיך ניט אומקעהרען אהיים, ווייל ע ר ו ו י ל א ז ו י נ י ט ל ע ב ע ן". ווי מאכען א סוף? מיט וואס מאכען א סוף? וועגען דעם האָט ער קיין באגריף ניט געהאט, און האָט אפילו טראכ־טען ניט געוואלט. ער האָט געטריבען דעם געדאנק, דער געדאנק האָט איהם געפייניגט. ער האָט נאָר געפיהלט און געוואוסט, אז מען מוז זעהן, אלעם זאל זיך פארענדערן, אזוי צו אזוי. „ווי אזוי עס זאל ניט זיין", האָט ער איבערגע'חזר'ט מיט פארצווייפעלטען, אונבעווענ־ליכען זעלבסטפארטרויען און ענטשלאָסענהייט.

ווי זיין שטייגער איז געווען, האָט ער זיך געלאָזט געהן מיט דעם געוועהנליכען וועג פון זיינע פריהערדיגע שפאצירגאנגען צום סענאַ־פלאץ. ניט דערגעהענדיג דעם דאזיגען פלאץ, אויפ'ן ברוק, פאר א קליין קלייטעל, איז געשטאנען א יונגער, שווארץ־האריגער קאטערינש־טשיק און האָט געדרעהט עפּסע זעהר א ריהרענדען ראמאנס. ער האָט אקאמפאנירט א מיידעל, פון א יאהר פופצען, וואס איז געשטאנען אנטקעגען איהם אויפ'ן טראטואר, אנגעטאָן ווי א פריילין, אין א קרינאָלינען־קלייד, אין א מאנטעלקע, אין האנדשוה און אין א שטרוי־הוט מיט א פעדער פון פייער־קאליר; די קליידער זענען געווען אלט און זעהר אבגעטראָגען. מיט א הייזעריג־ציטערנדער גאסען־שטים, וואָס האָט אבער געקלונגען גאַנץ אנגענעהם און שטארק, האָט זי געזונגען א ראמאנס, אויסקוקענדיג אויף א דרייער פון קלייטעל. ראס־קאלניקאוו איז שטעהן געבליבען צוזאמען מיט נאך א צוויי־דריי צו־הערער, האָט זיך צוגעהערט, ארויס גענומען א צעהנער און אריינגע־לעגט דעם מיידעל אין האנט אריין. יענע האָט פּלוצלונג אבגעהאקט דאָס זינגען אויף דער ריהרענדסטער און העכסטער נאָטע, גלייך ווי אבגעשניטען, האָט כעס'דיג א געשריי געטאָן צום קאטערינשטשיק: „גענוג"! און ביידע האָבען זיי זיך אוועקגעשלעפּט ווייטער, צו א צווייטען קלייטעל.

— האָט איהר ליעב דעם גאַסען־געזאנג? — האָט ראסקאלניקאוו זיך פּלוצלונג געווענדט צו איינעם א פארבייגעהער. שוין ניט קיין יונ־גען, וועלכער איז געשטאנען נעבען איהם ביי דער קאטערינקע און האָט

אויסגעזעהן ווי א פלאַניאַר. יענער האָט איהם ווילד אנגעקוקט און זיך פארוואונדערט. — איך האָב ליעב. — האָט ראַסקאָלניקאָוו ווייטער גערעדט, אָבער מיט אַזאַ מינע, גלייך ווי ער וואָלט רעדען גאָר ניט וועגען גאַסען־געזאַנג. — איך האָב ליעב. ווען מען זינגט אין אקאָמ־פאַנימענט צו א קאַטערינקע. אין א קאַלטען, פינסטערן און נאַסען הערבסט־אָבענד. און נאָך אין נאַסען. ווען אַלע פארבייגעהער האָבען בלאַס־גרינע און קראַנקע פּנים'ער; אדער, נאָך בעסער, ווען עס פאַלט א נאַסער שניי, אין גלייכע ווייסע פעדים, אין א שטילען טאָג. איהר ווייסט? און עס פינקלען דורכ'ן שניי די לאַמטערנעס מיט'ן גאַז...

— איך ווייס ניט... ענטשולדיגט... האָט דער הערר ארויסגע־שטאַמעלט, דערשראָקען אי פון ראַסקאָלניקאָווס פראַגע אי פון זיין מאָדנעם אויסזעהן. און איז אריבער אויף דער צווייטער זייט גאַס.

ראַסקאָלניקאָוו איז אוועק גלייך און איז ארויסגעקומען צו יענעם ראַג פון דעם סעננאַ־פּלאַץ, וואו ס'האָט געהאנדעלט דאָס פּאָר־פאָלק. וואָס האָט דאַמאָלס גערעדט מיט ליזאַוועטאַ'ן; איצט זענען זיי אָבער דאָ ניט געווען דערקענט דעם אָרט. איז ער שטעהן געבליבען, זיך ארומ־געקוקט און זיך געווענדט צו א יונגען שייגעץ, אין א רויט העמדעל, וואָס איז געשטאַנען אין טהיר פון א מעהל־שפּייכלער און גענעצט.

— דער מעשטשאַנין מיט דער גויה, זיין ווייב, האַנדעלט דאָך דאָ אויפ'ן ראַג, האַ?

— ער איז ניט איינער, — האָט דער שייגעץ געענטפערט, מיט נאָוה באַטראַכטענדיג ראַסקאָלניקאָוו'ן פון קאָפּ ביז די פיס.

— ווי הייסט ער?

— ווי מען האָט איהם א נאָמען געגעבען, אַזוי הייסט ער

— ביסט אפשר ניט אַמאָל מיט איהם פון איין גובערניע?

דער שייגעץ האָט ווייטער א קוק געטאָן אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן.

— ביי אונז איז, אייער עקסעלענץ, ניט קיין גובערניע, נאָר א אויעזד. געפאָהרען איז גאָר דער ברודער, און איך בין אין דעם היים געזעסען, דעריבער קען איך ניט וויסען... זאָל שוין אייער עקסעלענץ זיין אַזוי גרויסמיטיג און מיר פאַרצייען.

— אויבען איז דאָס אגאַרקיך?

— דאָס איז א שענק, און א ביליאַרד איז אויך פאַרהאַן: און

פרינצעסינס קען מען דאָ אויך קריגן... ליולי!

ראַסקאָלניקאָוו איז דורכגעגאַנגען דעם פּלאַץ. דאָרט, אויפ'ן ראַג, איז געווען געדיכט פון מענשען, דורכאויס פּויערים. ער איז אַריינגעקראָכן אין די רעכטע געדיכטע און געגומען קוקען אין די פּנים'ער אַריין. איהם האָט עפּעס געצויגען צו שמועסען מיט אַלעמען. די פּויערים אָבער האָבען זיך אויף איהם ניט אומגעקוקט און אַלע האָבען זיי עפּעס געפּילדערט פאַר זיך, קלויבענדיג זיך אין רעדלעך. ער איז געשטאַנען אַביסעל, האָט אַ טראַכט געטאָן און זיך געלאָזט געהן רעכטס מיט'ן טראָטואַר דורכגעגאַנגען דעם פּלאַץ, איז ער אַרויסגעקומען אין אַ געסעל אַריין...

פריהער פלעגט ער אויך גאַנץ אָפּט דורכגעהן דאָס דאָזיגע קורצע געסעלע, וואָס פאַרקערעוועט זיך אין מיטען און פיהרט פון דעם סעננאַ־פּלאַץ צו דער גאַרטען־גאַס. פאַר דער לעצטער צייט האָט איהם אפילו גענומען ציהען אין די דאָזיגע אַלע ערטער, ווען איהם פלעגט ניט גוט ווערען, „כדי עס זאָל ווערען נאָך מעהר ניט־גוט", איצט אָבער איז ער אַריין אַהער, ווענען קיין זאַך ניט טראַכטענדיג. דאָ איז געווען אַ גרויס הויז, אינגאַנצען פאַרנומען מיט שענקען און מיט נאָך אַזעלכע מיני אַנשטאַלטען, וואו מען קען צובייסען און מאַכען אַ שנאַפּס: פון דאָרט פלעגען אַלע ווייבער אַרויסלויפען פּרויען, שטוביג אַנגעטאָן — מיט בלויזע קעפּ און אין איינע קליידלעך. אין אַ צוויי־דריי ערטער זענען זיי געשטאַנען רעדלעך־ווייז, מייסטענסטייל ביי די שטיגען, וואָס פיהרען אין ערשטען שטאָק, וואו מען האָט געדאַרפט נאָר אַראָבגעהן פון צוויי טרעפּלעך, כדי אַריינצוקומען אין די פאַרשידענע זעהר פרעהליכע הייזלעך. אין איינעם פון זיי האָט זיך אין דעם דאָזיגען מאָמענט געהערט אויף דער גאַנצער גאַס אַ קלאַפּעריי און אַ געפּילדער, מען האָט געצימבעלט אויף אַ גיטאַרע, געזונגען לידער, און ס'איז געווען זעהר פרעהליך. אַ גאַנצע מחנה פרויען איז געשטאַנען ביים אַריינגאַנג: די איינע זענען געזעסען אויף די טריפּ, די אַנדערע אויפ'ן טראָטואַר, די דריטע זענען געשטאַנען און געשמועסט. דערנעבען, אויפ'ן ברוק, האָט זיך אַרומגעדרעהט אַ שכור'ער סאָלדאַט מיט אַ פּאַפּיראָס, האָט זיך געזידעלט אויפ'ן קול און אַפּנים געוואָלט ערגיץ אַריינגעהן, נאָר האָט קענטיג פאַרגעסען וואוהין. איין שלעפּער האָט זיך געזידעלט מיט נאָך אַ שלעפּער און עפּעס איינער אַ טויט־שכור'ער

האט זיך געוואלגערט אין מיטען גאס. ראסקאלניקאוו איז שטעהן גע־בליבען נעבען דער גרויסער מענגע פרויען. זיי האבען גערעדט מיט הייזעריגע שטימען: אלע זענען זיי געווען אין ציצענע קליידלעך, אין שיך פון ציגען־פעל און מיט בלויזע קעפ. איינינגע זענען שוין געווען אין די פערציגער, ס'זענען אבער אויך געווען זיבעצעהן־יעהריגע, און כמעט אלע מיט אונטערגעשלאגענע אויגען.

איהם האט עפעס אזוי ווי אינטערעסירט דער געזאנג און דער גאנצער טומעל און געפילדער. דארט, אונטען... מען האט פון דארט געקענט הערען, ווי איינער האט משוגענערווייז געטאנצט, צוקלאפענ־דיג מיט די אבזאצען צום טאקט, באגלייט פון א קוויטש און א היל־כיגען געלעכטער, פון עפעס א קנאקענדיגען ניגון. וואס א דינינקער קול'כעל האט געזונגען, און פון צימבלען איבער א גיטארע: ער האט זיך צוגעהערט אויפמערקזאם, טריב און פארטראכט, זיך איינבויגענ־דיג ביים ארייננאנג און נייגעריג ארייןקוקענדיג פון טראטואר אין פאר־הויז ארייןץ.

„אך מיין ליעבער און מיין שעהנער,

„ברעך מיר נים אומזיסט די ביינער!" —

האט זיך געגאסען דאס דינינקע קול'כעלע פון דעם זינגער, ראסקאל־ניקאוו'ן האט זיך שרעקליך פארוואלט אויסהערען, וואס מען זינגט, גלייך ווי אין דעם האט דאס געשטעקט דער רעכטער עיקר.

„אפשר גאר ארייננעהן?" האט ער א טראכט געטאן. — „וואס פאר א הילכיג געלעכטער! זיי זענען אפגים שטארק אונטערן גלעזעל. אפשר זיך גאר איינשכור'ן?"

— איהר ט'אפשר אריין. מיין ליעבער הערר? — האט א פרעג געטאן איינע פון די פרויען מיט א גאנץ קלינגענדער און נאך נים זעהר הייזעריגער שטים.

זי איז געווען יונג און אפילו נים מיאוס — איינע פון דעם גאנ־צען רעדעל.

— וואס זאגסטו, ס'אר א שעהנינקע! — האט ער געענטפערט, זיך אויסגלייכענדיג און א קוק געבענדיג אויף איהר.

זי האט א שמייכעל געטאן: דער קאמפלימענט איז איהר זעהר געפעלען.

— איהר זענט אליין אויך זעהר א שעהנינקער, — האט זי גע־

זאָגט.

— אבער ווי דאָר זיי זענען! — האָט איינע א זאָג געטאָן מיט א באַסען־שטים. — זיך אויסגעשריבען פון שפּיטאָל, צי וואָס?

— דאַכט זיך אַלץ טעכטערלעך פון גענעראַלען און אַלע מיט פאַרריסענע נעזער! — איז זיי פּלוצלונג אַריינגעפאַלען אין די רעד א אונטערגעקומענער פויער, שוין רעכט בגילופינדיג, די מאַרינאַרקע ברייט פונאַנדערגעשפּילעט, מיט א שעלמיש־לאַכנדען פּרצוף. — וואָס זאָגסטו, ס'איז א לעבעדיגע וועלט דאָ איז!

— גיי אַריין, אויב דו ביסט געקומען!

— כ'וועל אַריין, מיין נחת!

און ער האָט זיך אַראָבגעקייקעלט אונטען

ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך גערירט פון אָרט.

— הערט נאָר, מיין הערר! — האָט איהם א מויד נאָכגעשריען.

— וואָס?

זי האָט זיך פאַרשעהמט.

— איך וועל זיין זעהר צופרידען, מיין ליעבער הערר, צו פאַרברענגען מיט אייך א פּאָר שעה, נאָר איך קען זיך עפּעס קיין מוט ניט מאַכען פאַר אייך. שענקט מיר, מיין פיינער קאַוואַליר, זעקס קאָפּיקעס אויף א שנאַפּס!

ראַסקאָלניקאָוו האָט אַרויסגענומען, וויפיעל ס'האָט זיך אַרויסגענומען: דריי צעהנער.

— אַך, וואָס פאַר א טייערער הערר!

— ווי הייסטו?

— איהר וועט פרעגען דוקלידען.

— ניין, דאָס פאַרשטעה איך שוין ניט, — האָט זיך פּלוצלונג אַנגערופען איינע פון דעם רעדעל, שאָקלענדיג מיט'ן קאָפּ אויף דוקלידען. — דאָס באַגריף איך שוין גאָר ניט, ווי בעטעלט מען דאָס אַזוי! איך וואָלט זיך, דאַכט מיר, פאַר חרפּה אַליין באַגראָבען לעבעדיגערהייט...

ראַסקאָלניקאָוו האָט אויף איהר נייגעריג א קוק געגעבען. דאָס איז געווען א ראָבע מויד, פון א יאָהר דרייסיג, דאָס גאַנצע פּנים אין בלויע צייכענס, מיט אַביסעל אָנ'אָנגעשוואָלענער אויבערשטער ליפּ. זי האָט גערעדט און באַדויערט רוהיג און ערנסט.

„וואו ביז איך דאָס", האָט ראַסקאָלניקאָוו אַ טראַכט געטאָן, גע־הענדיג ווייטער, — „וואו האָב איך דאָס געלייענט, ווי אַ פאַרמשפּט׳ער צום טויט רעדט אָדער טראַכט, אַ שעה פאַר׳ן טויט, אַז ווען איהם וואָלט אויסקומען צו לעבען ערגעץ אין דער הייך, אויף אַ פעלז, און אויף אַזאַ פּיצעל אָרט, אַז מען וואָלט דאָרט געקענט שטעלען בלויז די צוויי פיס, און אַרומגערינגלעט פון אַבגרונדען, ימ׳ען, אייביגען חשך, אייביגער איינזאַמקייט און אייביגען שטורם — און אַזוי בליי־בען, שטעהענדיג אויף אַנ׳אייל ערד, דאָס גאַנצע לעבען, טויזענד יאָהר, אייביג, — איז אַלץ בעסער אַזוי צו לעבען, איידער שטאַרבען! אַבי לעבען, לעבען און לעבען!... וואָס פאַר אַ לעבען עס זאָל ניט זיין, אַבי לעבען. אָט איז אַנ׳אמת! רבונו של עולם. ווי אמת דאָס איז! דער מענש איז נידערטרעכטיגט!... און נידערטרעכטיגט איז אויך דער, וואָס רופט איהם דערפאַר נידערטרעכטיג", האָט ער צוגעגעבען אין אַ ווײַלע אַרום.

ער איז אַרויסגעקומען אויף אַנ׳אַנדער גאַס: „באַ! „דער קריס־טאַל־פּאַלאַץ"! פריהער האָט ראַזומיכין טאַקע עפּעס גערעדט וועגען „קריסטאַל־פּאַלאַץ"! נאַר וואָס האָב איך עס געוואָלט, האַ? אַהאַ, אי־בערלייענען!... זאַסימאָוו האָט געזאָגט, אַז ער האָט געלעזען אין די צייטונגען"...

— צייטונגען פאַרהאַן? — האָט ער געפרעגט, אַריינקומענדיג אין זעהר אַ גערוימען און אַ גאַנץ ציכטיגען טראַקטיר פון עטליכע צימערן, וועלכע זענען איבעריגענס געשטאַנען ליידיג אַ צוויי־דריי געסט האָבען געטרונקען טיי. און אין דעם ווייטסטען צימער איז געזעסען אַ קאָמפּאַניע פון אַ מאַן פיער און געטרונקען שאַמפּאַניער. ראַסקאָלני־קאָוו׳ן האָט זיך אויסגעוויזען, אַז צווישען זיי געפינט זיך זאַמעטאָוו, איבעריגענס האָט מען פון ווייטען ניט געקענט זעהן אויף קלאָר.

„מילא נו!" האָט ער אַ טראַכט געטאָן.

— דערלאַנגט טיי, און ברענגט מיר צייטונגען, אַבער עלטערע. אַ שטייגער פאַר אַ טאָג פינף בסדר, וועל איך דיר געבען טרינק־געלט.

— איך פאַרשטעה אָט האָבען זיי די היינטיגע. און בראַנפען אויך דערלאַנגען?

באַלד האָט דער קעלנער געבראַכט טיי מיט אַלטע צייטונגען. ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך אַוועקגעזעצט און גענומען זוכען: „איזלער —

איזלער — אצטעקעז — אצטעקעז. איזלער — באכטאלא — מאססי־
מא — אצטעקעז — איזלער... כאפט עס דער טייוועל ! אהא, אט איז
אונטערגעשטריכען: אראבגעפאלען פון א לייטער — פארברענט גע־
ווארען א „מעשטשאנין" פון בראנפען — א שרפה אין די „פעסקי"
— א שרפה אויף דער „פעטערבורגער זייט" — נאך א שרפה אויף
דער „פעטערבורגער זייט" — איזלער — איזלער — איזלער
— מאסימא... אהא, אט א...

ענדליך האט ער געפונען, וואס ער האט געזוכט, און גענומען
לעזען ! די שורות האבען איהם געטאנצט פאר די אויגען, דאך האט ער
איבערגעלייענט די גאנצע „נאכריכט" און גיריג גענומען זוכען אין די
ווייטערדיגע נומערן די שפעטערדיגע פארטזעצונגען. די הענט האבען
איהם, ביים בלעטערן די צייטונגען, געציטערט פאר פיבערהאפטער אונ־
גערולד. פלוצלונג האט זיך עמיצער אוועקגעזעצט נעבען איהם ביים
טיש. ער האט א קוק געטאן — זאמעטאוו. דערזעלבער זאמעטאוו,
און אין דערזעלבער מראה, מיט די רונגען, מיט די קייטלעך, מיט'ן
טייל אין די שווארצע געקרייזעלטע און אנגעשמירטע האר, אין א
פראנטישער וועסט, אין א עטוואס אבגעטראגענעם ראק און אין ניט־
ריינע וועש. ער איז געווען פרעהליך, ווענינגסטענס האט ער געשמיי־
כעלט זעהר פרעהליך און אפענהערציג, זיין שווארצ'חנ'עווריג געזיכט
איז געווען עטוואס צופלאמט פון דעם אויסגעטרונקענעם שאמפאניער.

— סטייטש ! איהר זענט גאר דא ? — האט זאמעטאוו אנגע־
הויבען ווי ניט־פארשטעהענדיג און מיט אזא טאן, גלייך ווי ער איז
געווען מיט איהם באקאנט פון אייביג אן. —אבי ראזומיכין האט מיר
נעכטען געזאגט, אז איהר זענט נאך אלץ ניט געקומען צו זיך. א מאד־
נע זאך ! איהר ווייסט, איך בין דאך ביי אייך געווען...

ראסקאלניקאוו האט געוואוסט, אז ער וועט צוגעהן. ער האט
אבגעלעגט די צייטונגען און זיך אומגעווענדט צו זאמעטאוו'ן. אויף
זיינע ליפען איז געלעגען א שפאטישער שמייכעל, און עפעס א מין
נייע אויפגערייצט'ע אונגעדולד האט ארויסגעקוקט פון דעם דאזיגען
שמייכעל.

— איך ווייס, אז איהר זענט געווען, — האט ער געענטפערט.
— איך האב געהערט. איהר האט געזוכט די זאק... איהר ווייסט,
ראזומיכין איז דאך פון אייך גאר ענטציקט ? ער זאגט, אז איהר זענט

מיט איהם געגאַנגען צו לאַוויזאַ איוואַנאָווגאַ, צו דער אייגענער טאַקע, וואָס איהר האָט זיך דאַמאָלס וועגען איהר אַזוי איינגעשטעלט. איהר האָט אַלץ געוואונקען צו דעם פּוּלווער־אַפּיצער, און ער האָט אַלץ ניט פאַרשטאַנען, איהר געדענקט? וואָס איז, דאַכט זיך, געוועזן דאָרט צו פאַרשטעהן — אַ פּשוט'ע זאַך... ניט אפשר?

—אבער ס'איז אַ מין סקאַנדאַליסט דאָס איז!

— איהר מיינט „פּולווער'ן"?

— ניין, דעם חבר אייערען, ראַזומיכינען...

— איהר לעבט דאָס אביסעל אַ טאָג, פּאַני זאַמעטאָוו: איהר האָט אייך אַנ'אומזיסטען אריינגאַנג אין די אַנגענעהמסטע ערטער! ווער האָט דאָס אייך איצט מכבד געווען מיט שאַמפּאַניער?

—כ'ווייס, דאָס האָבען מיר... געמאַכט אַ שנאַפּס... אַלץ הייסט ביי אייך מכבד געווען!

— האָנאָראַר! איהר געניסט זיך פון אַלעם גוטען! ראַסקאָלני־קאָוו האָט זיך צולאַכט.

— נישקשה, מיין טייער קינד, נישקשה! — האָט ער צוגעגעבען, אַ קלאַפּ טוענדיג זאַמעטאָוו'ן איבער'ן אַקסעל. — איך מיין דערמיט ניט אַנריהרען חלילה אייער כבוד, נאָר איך זאָג דאָס גלאַט אַזוי, אין גוטען מוט, אַט פּונקט ווי אייער אַרבייטער האָט געזאָגט, בשעת ער האָט מיטקען געבייקערט די ביינער, — איך מיין דאָס דעם אַרבייטער, וואָס איז פאַרמישט אין דער אַלטערס ערמאָרדונג.

— פון וואַנען ווייסט איהר דען דערפון?

— עס קען אמאָל זיין, אַז איך ווייס מעהר פאַר אייך.

— איהר זענט עפּעס אַזאַ מאָדנער. איהר זענט נאָך אפנים אַ שטאַרקער חולה. אַ נאַרישקייט וואָס איהר זענט אַרויסגעגאַנגען.

— וואָס איז, איך קום אייך עפּעס אוים מאָדנע?

— יאָ. וואָס טוט איהר דאָס, איהר לייענט צייטונגען?

— צייטונגען.

— מען שרייבט וועגען זעהר פיעל שרפות.

— ניין, איך לייען ניט וועגען שרפות. — דאָ האָט ער געהיימ־ניספול אַ קוק געגעבען אויף זאַמעטאָוו'ן: אַ שפּאָטישער שמייכעל האָט ווידער צוקרימט זיינע ליפּען. — ניין, איך לייען ניט וועגען שרפות. — האָט ער ווידער געזאָגט און צוגעוואונקען צו זאַמעטאָוו'ן. — זענט

זיך אבער מודה, מיין ליעבער, אז איך ווילט זיך שרעקליך וויסען, וועגען וואס איך האב געלייענט.

— עס הויבט מיר זיך ניט אן צו ווערען: איך האב גלאט אזוי געפרעגט. וואס איז, מען טאר גאר ניט א פרעג טאן? וואס זענט איהר אלץ...

— הערט נאר, איהר זענט א געבילדעטער מאן, א אנגעלעזענער, איא?

— איך בין פון זעקסטען קלאס גימנאזיום. — האט זאמעטאוו געענטפערט ניט אהן שטאלץ.

— פון זעקסטען! אך, מיין טייער שפיעלפייגעלע! מיט א טייל אין די האר, אין רונגען — א גביר! פוי, וואס פאר א ליעב אינגעל דאס איז!

דא איז ראסקאלניקאוו זיך פארגאנגען מיט א נערוועאישען געלעכטער, זאמעטאוו'ן גלייך אין פנים אריין. יענער האט זיך האסטיג א בויג געטאן אויף הינטער. איהם האט עס ניט אזוי פיעל באליידיגט, ווי פארוואונדערט.

— אך, ס'אר א מאדנער איהר זענט! — האט זאמעטאוו איבער־גע'חזרט זעהר ערנסט. — איך וואלט שווערען, אז איהר רעדט נאך אלץ פון היץ.

— פון היץ? ס'א ליגען, מיין פייגעלע!... בין איך הייסט עס, א מאדנער? אבער איך אינטערעסיר אייך, איא? איך אינטערעסיר אייך?

— איהר אינטערעסירט מיך.

— אלזא זאל איך אייך זאגען, וועגען וואס איך האב געלייענט, וואס האב איך אין די צייטונגען געזוכט? א קליינינגקייט, אזוי פיעל נומערן געהייסען ברייננגען! ס'איז פארדעכטיג, איא?

— נו, זאגט.

— איהר זענט א בעלן צו וויסען?

— וואס פאר א בעלן?

— איך וועל אייך שפעטער זאגען וואס פאר א בעלן, און איצט, מיין טייערער, קום איך אייך צו מעלדען... ניין, בעסער געזאגט: „בין איך זיך מודה“... ניין, אזוי טויג אויך ניט: „איהר נעהמט מיך אויפ'ן דאפראס, און איך ענטפער אויף אייערע פראגען“ — אט אזוי איז

עס! אַלזאָ זאָג איך אייך, אַז איך האָב געלייענט, זיך אינטערעסירט, געזוכט... אונטערזוכט... ראַסקאָלניקאָוו האָט פאַרזשמורעט די אויגען און אַבגעוואַרט אַביסעל, — אונטערזוכט — און טאַקע צוליעב דעם בין איך אַהער אַריין. — װעגען דער ערמאָרדונג פון דער אַלטער טשי־נאָווניצע, — האָט ער ענדליך אַרויסגערעדט, כמעט ווי פליסטערנד, און האָט שרעקליך נאָהנט צוגערוקט זיין געזיכט צו זאַמעטאָווס.

זאַמעטאָוו האָט איהם געקוקט גלייך אין די אויגען אַריין, זיך ניט א ריהר געגעבען און ניט צוגענומען זיין געזיכט פון ראַסקאָלניקאָווס. מערקווירדיגער ווי אַלץ איז זאַמעטאָוו'ן דערנאָך אויסגעקומען, וואָס פונקט א גאַנצע מינוט האָט געהערשט צווישען זיי א שטילשווייגען און פונקט א גאַנצע מינוט האָבען זיי אַזוי געקוקט איינער אויף דעם אַנ־דערן.

— נו, איז וואָס, וואָס האָט איהר דען אַזוי געלייענט? — האָט ער פלוצלונג אויסגעשריען ניט־פאַרשטעהענדיג און אונגעדולדיג. — וואָס געהט עס מיר אָבער אַן! וואָס איז דאָ אַזוינס?

— אָט דאָס איז דיזעלבע אַלטע, —האָט ראַסקאָלניקאָוו פאַרט־געזעצט מיט דעמזעלביגען געפּליסטער, און זיך ניט א ריהר געגעבען פון זאַמעטאָווס אויסגעשריי, — דיזעלבע אַלטע, וועגען וועלכער — איהר געדענקט — מען האָט אין קאַנצעלאַריע אַנגעהויבען דערצעהלען. און איך בין געפאַלען אין חלשות. נו, איצט פאַרשטעהט איהר שוין?

— נו איז וואָס? וואָס... „איהר פאַרשטעהט"? — האָט זאַמע־טאָוו אַרויסגערעדט, שוין כמעט ווי אומרוהיג.

דאָס אונבאַוועגליכע און ערנסטע געזיכט ראַסקאָלניקאָווס האָט זיך פאַרענדערט אין איין אויגענבליק, און פלוצלונג איז ער זיך ווידער פאַרגאַנגען מיט דעמזעלבען נערוועאישען הילכיגען געלעכטער, ווי פריי־הער. גלייך ווי ער וואָלט אַליין ניט זיין אימשטאַנד זיך אַנצוהאַל־טען. און אין איין אויגענבליק האָט זיך איהם דערמאָנט און אַזוי דייטליך, אַז ער האָט עס אַזוי ווי דערפיהלט, די רגע, בשעת ער איז געשטאַנען הינטערען טיר, מיט דער האַק, דער פעררוקער איז גע־שפרונגען, זיי האָבען זיך געזידעלט און געריסען די טיר, און איהם האָט זיך פלוצלונג פאַרוואָלט א געשריי טאָן צו זיי, זידלען זיך מיט זיי, אַרויסשטעקען זיי א צונג, רייצען זיך מיט זיי, לאַכען, ווילד לאַ־כען, לאַכען, לאַכען!

— איהר זענט אדער א משוגענער, אדער... האט זאמעטאוו ארויסגערעדט און איז שטעהן געבליבען, גלייך ווי איהם האט מיט א מאל איבערראשט א געדאנק, וואס האט זיך איהם פלוצלונג דורכגע־טראגען אין מח.

— אדער? וואס „אדער“? נו, וואס? אדרבה, זאגט טאקע!

— גארנישט! — האט זאמעטאוו מיט הארץ געענטפערט. — ס'איז אלץ א נעכטיגער טאג!

ביידע זענען אנטשוויגען געווארען. נאך דעם פלוצלונגען קאנ־וואולסיווען אויסברוך פון געלעכטער, איז ראסקאלניקאוו מיט אמאל געווארען פארטראכט און אומעטיג. ער האט זיך אנגעלעהנט אויפ'ן טיש און אונטערגעשפארט דעם קאפ מיט די הענט. עס האט אויס־געזעהן, גלייך ווי ער האט אינגאנצען פארגעסען אין זאמעטאוו'ן. דאס שטילשווייגעניש האט געהערשט גאנץ לאנג.

— פארוואס טרינקט איהר עפעס קיין טיי ניט? ס'וועט אב־קיהלען. — האט זאמעטאוו א זאג געטאן.

— הא? וואס? טיי?... זאל זיין...

ראסקאלניקאוו האט א זופ געטאן פון גלאז. אריינגעלעגט א שטיקעל ברויט אין מויל אריין און פלוצלונג, א קוק טהוע'דיג אויף זאמעטאוו'ן, האט ער אפנים זיך אין אלץ דערמאנט און איז עפעס אזוי ווי צו זיך געקומען; אויף זיין געזיכט האט זיך אין דעמזעלבען אויגענבליק ווידער באוויזען דער פריהערדיגער שפאטישער אויסדרוק. ער האט אלץ געזופט די טיי.

— איצט איז גאר ניט אויסצוהאלטען פון די דאזיגע שווינד־לער, — האט זאמעטאוו געזאגט. — אט האב איך ערשט ניט לאנג געלעזען אין די „מאסקווער נאכריכטען“, אז אין מאסקווע האט מען געכאפט א גאנצע באנדע, וואס האט געמאכט פאלשע מטבעות. זיי האבען געהאט א גאנצע חברה. האבען נאכגעמאכט פאפיר־געלט!

— א, אנ'ארטע מעשה! איך האב נאך געלייענט מיט א מאנאט צוריק, — האט ראסקאלניקאוו רוהיג געענטפערט. — אט דאס הייסט ביי אייך שווינדלער! — האט ער צוגעגעבען מיט א שמייכעל.

— וואס דען זענען זיי, ניט קיין שווינדלער?

— זיי! דאס זענען דאך קינדער, חדר־אינגלעך ניט קיין שווינד־לער! צונויפגעקליבען זיך זאלבעפופציגסט צוליעב אזא ענין? זאלבע־

דריט וועט שוין דא אויך זיין צו פיעל, איז אויך. ווען איינער וועט זיין זיכער אין דער אנדערן מעהר ווי אין זיך אליין, ווייל אניט. איז דאך געגוג, אז איינער זאל זיך שכור'ערהייט אויסריידען. און אלץ וועט געהן צום גרונט! חדר אינגלעך! דינגען ניט קיין זימערע מענשען צו צו־בייטען די בילעטען אין קאנטארען. אזא מין געשעפט נעהמען געטרויען דעם ערשטען בעסטען מענשען? נו, לאמיר שוין זאגען, אז זיי האט אבגעגליקט מיט די חדר־אינגלעך אפילו, לאמיר שוין זאגען, אז איט־ליכער האט זיך אויסגעביטען בילעטען אויף א מיליאן, נו, און דער־נאך? דאס גאנצע לעבען? יערער איינער הענגט אב פון דעם אנדערן! שוין בעסער אויפהענגען זיך! און זיי האבען אפילו אויסטוישען אויך ניט געקענט: געגומען אין קאנטאר טוישען, באקומען פינף טויזענד — האבען איהם שוין די הענט אנגעהויבען ציטערן. פיער טויזענד האט ער איבערגעצעהלט און דאס פינפטע צוגענומען ניט געצעהל־טערהייט, געטרויט הייסט עס, אויף'ןווארט, אבי וואס גיכער אין קעשענע אראבזוקען און מאכען פיס! נאטירליך האט ער ערוועקט א חשד. און אלץ געפלאצט צוליעב איין שוטה! צי דען איז עס אזוי מעגליך?

— וואס די הענט האבען איהם גענומען ציטערן? — האט זא־מעטאוו אונטערגעכאפט. — ניין, דאס איז זעהר מעגליך. ניין, איך בין פעסט איבערצייגט, אז דאס איז מעגליך. אמאל קען מען טאקע ניט אויסהאלטען.

— אט דא א?

— וואס איז, און איהר וועט אויסהאלטען? ניין, איך וואלט ניט אויסגעהאלטען! פאר א באלוינונג פון הונדערט רובל אזוי שרעקליך צו ריזיקירען! געהן מיט א פאלשען בילעט — און וואוהין! — אין א באנק, וואס מען האט דארט שוין דערויף די צייהן אויפגעגעסען. — ניין, איך וואלט ניט אויסגעהאלטען. און איהר וואלט יא אויסגעהאל־טען?

ראסקאלניקאוו'ן האט זיך פלוצלונג פארוואלט ווידער איהם „ארויסשטעקען א צונג". א פראסטיגער שוידער איז איהם ווילענווייז דורך איבערן לייב

— איך וואלט ניט אזוי געטאן, — האט ער אנגעהויבען פון דער ווייטען. — אט ווי איך וואלט גענומען טוישען: איך וואלט איבער־

געצעהלט דעם ערשטען טויזענדער אזוי אמאָל פיער פון אלע זייטען, זיך איינקוקענדיג אין איטליכע אסיגנאציע באזונדער, און וואָלט זיך דאַן גענומען צום אנדער טויזענדער: וואָלט איהם אנגעהויבען צעהלען, איבערגעצעהלט ביז א העלפט, און וואָלט דאַן ארויסגענומען עפעס א פופציגער אזעלכען, און וואָלט איהם צוגעטראָגען צו דער ליכטיגקייט, און וואָלט איהם איבערגעקעהרט און ווידער אמאָל צו דער ליכטיגקייט — איז דאָס ניט אמאָל קיין פאַלשער? און א זאָג געטאָן צום קאסי־רער: „איך האָב מורא, — מיינער א קרובה האָט מען אנומעלט אזוי ארייגגעשפאַרט א פינפאונצוואנציגער“; און וואָלט דאָ דערצעהלט א גאַנצע מעשה. און ווי נאָר ס'וואָלט געקומען צום דריטען טויזענדער — אהא, ענטשולדיגען זיי: איך האָב, דאַכט מיר, א טעות געהאַט ביים זיבענטען הונדערטער פון דעם צווייטען טויזענדער, ניט ריכטיג איבערגעצעהלט, און וואָלט געלאָזען דעם דריטען און ווידער צו דעם צווייטען, —און אזוי אלע פינף טויזענדער, און געענדיגט שוין, דאַכט זיך, — זענט איהר נאָך ניט פאַרטיג — פון דעם פינפטען און פון דעם צווייטען טויזענדער וואָלט איך ארויסגעצויגען צו אסיגנאַ־ציעס, און ווידער צו דער ליכטיגקייט: „א קשיא אויף א מעשה! ביטע איבערצובייטען אויף אנ'אנדערער“, — און איך וואָלט דעם קאַ־סירער אזוי דערגאַנגען ביז צום טויט, און ער וואָלט שוין אפילו ניט וויסען, ווי אזוי ווערט מען מיינער פטור! אלץ געענדיגט שוין אין א מזל'דיגע שעה, איך האַלט זיך שוין ביים הענטעל פון טיר — אָבער, ענטשולדיגט נאָך איין ווייל'ע, זיך ווידער אומגעקעהרט, א פרעג טאָן וועגען עפעס, מאַכען עפעס א „ספּראַווקעלע“ — אָט ווי אזוי איך וואָלט געטאָן.

— פוי, ס'איז א שרעקליכע זאַכען איהר רעדט, — האָט זאַמעטאָוו געזאָגט מיט א געלעכטער. — נאָר דאָס איז ניט מעהר ווי געזאָגט, אין דער אמת'ן אָבער וואָלט איהר געווים געשטרויכעלט ווערען. דאָ, וועל איך אייך זאָגען, מען קען ניט ערב זיין ניט נאָר פאַר א „נאַש־בראַט“, נאָר אפילו פאַר א געניטען דורכגעטריבענעם מופקר. וואָס דאַרפט איהר מעהר: — ביי אונז אין צירקעל האָט מען דאָך גע'הרג'עט אנ'אלטע פּראַצענטניצע. שוין דאַכט זיך, איינמאָל א מזיק, אין מיטען העלען טאָג אזוי צו ריזיקירען, האָט זיך ארויסגעדרעהט ניט אנדערש טאַקע ווי דורך א נס — און די הענט האָבען איהם פאַרט געציטערט;

האט ניט געקענט בע׳גנב׳ענען, האט ניט אויסגעהאלטען: מען דער־קענט נאך דעם שטיקעל ארבייט...

ראסקאלניקאוו האט זיך אזוי ווי באליידיגט.

— מען דערקענט! ווייזט אבער א קונץ און כאפט איהם איצט!

— האט ער אויסגעשריען, רייצענדיג זיך מיט א מין הנאה מיט זאַ־מעטאוו׳ן.

— וואס מיינט איהר, מען וועט איהם נאך כאפען.

— ווער? איהר? איהר וועט כאפען? ניט איילט זיך אזוי אקארטש! ווייל וואס איז ביי אייך דער עיקר: צי דער מענש פאר־שווענדט געלט צי ניט? ערשט ניט געהאט קיין געלט און דא הויבט ער זיך פלוצלונג אן צו ווארפען מיט געלד, — וואס איז דא פאראן צו ריידען א סך — ס׳איז דאך קלאר ווי דער טאג, אז ס׳איז ער? וועט דאך אייך אויף אזא אופן א קינד פון וויעג ארייננארען אין זאק אריין, אז עס וועט וועלען!

— אט דאס איז דאך די מעשה, וואס זיי טוען אלע אזוי, — האט זאמעטאוו געענטפערט, — הרג׳ענען וועט ער טאקע קונציג, וועט ריזיקירען מיט׳ן לעבען, און דערנאך פאקט מען איהם גלייך אין שיינק. מען כאפט זיי שטענדיג דורך זייער אויסברייענגעריי. ניט אלע זענען דאך אזוינע חכמים, ווי איהר. איהר וואלט אין א שיינק געוויס ניט געגאנגען, איא?

ראסקאלניקאוו האט רוגזה׳דיג אנגערוקט די ברעמען און האט שארף א קוק געגעבען אויף זאמעטאוו׳ן.

— איהר האט אפנים געקריגען אפעטיט און וואלט געוועז א בעלן צו געוואהר ווערען, ווי וואלט איך דא געטאן? — האט ער אונצופרידען געפרעגט.

— איך וואלט זיין א בעלן, — האט יענער פעסט און ערנסט געענטפערט.

עפעס האט ער שוין צו ערנסט אנגעהויבען צו ריידען און צו קוקען.

— זעהר?

זעהר!

— גוט. אט ווי אזוי איך וואלט געטאן, — האט ראסקאלניקאוו אנגעהויבען, ווידער פלוצלונג צורוקענדיג זיין פנים צו זאמעטאוו׳ס, ווידער שארף קוקענדיג איהם גלייך אין די אויגען אריין און ווידער

פליסטערנדיג. אזוי אז יענער האָט דאָס מאָל אזש א ציטער געטאָן. — איך וואָלט אָט אזוי געטאָן: איך וואָלט גענומען דאָס געלט און די זאַכען און גלייך פון דאָרטען, און אין ערגיץ נים פארגעהענדיג, וואָלט איך אוועק ערגעץ אין א פארוואָרפענעם ווינקעל, וואו ס'זענען נאָר פאָראַן הויכע פּאַרקאַנען, און וואו ס'איז כמעט א נפש ניטאָ, — ערגעץ אין א גאָרטען, א שטיינער. איך וואָלט דאָרטען נאָך פון פריהער געהאָט אָנגעקוקט עפּעס א רעכטען שטיין אזעלכען, אזוי א שטיינער פון א פּוד אָנדערהאַלבען, ערגעץ אין א ווינקעל ביים פּאַרקאַן, וואָס ליגט דאָרט אפשר פון זינט מען האָט דאָס הויז אויסגעבויט. — אונטער איהם מוז זיין א גריבעל. — און אין דעם דאָזיגען גריבעל וואָלט איך באַהאַלטען אַלע זאַכען און דאָס געלט. באַהאַלטען — און וואָלט אַרויפגעקייקעלט דעם שטיין, פּונקט אזוי ווי געוועזען, וואָלט צוגעקוועטשט מיט'ן פוס, און וואָלט זיך אוועק מיין וועגס. אזוי ווי נים מיך מיינט מען. און א יאָהר, צוויי יאָהר וואָלט איך נים ארויס גענומען, דריי יאָהר וואָלט איך נים ארויסגענומען, — און זוכט א בריה און געפינט! און רופט איהם קנאַקניסעל!

— איהר זענט א משוגענער, — האָט זאַמעטאָוו געזאָגט, אויך כמעט ווי פליסטערענדיג, און פּלוצלונג האָט ער זיך עפּעס אָבגערוקט פון ראַסקאָלניקאָוו'ן.

ביי יענעם האָבען אויפגעבליצט די אויגען: ער איז שרעקליך בלאַס געוואָרען: זיין אויבערשטע ליפּ האָט גענומען ציטערן און צוקען. ער האָט זיך צוגעבויגען צו זאַמעטאָוו'ן אזוי נאָהנט, ווי ס'איז נאָר מעגליך געווען, און גענומען מאַכען מיט די ליפּען, ניט רעדענדיג א וואָרט: אזוי איז אריבער אקעגען א האַלבע מינוט; ער האָט געוואוסט, וואָס ער טוט, האָט זיך אָבער ניט געקענט איינהאַלטען. דאָס שרעקליכע וואָרט, פּונקט ווי דאַמאַלס דער פעררוקער אין טיר, איז אַלץ געשפּרונגען אויף זיינע ליפּען: אָט־אָט וועט זיך עס אָבבייסען: אָט־אָט דאָס גאָר ארויסלאָזען, אָט־אָט דאָס גאָר ארויסריידען!

— און ווי איז אז איך האָב דאָס גע'הרג'עט די אַלטע און ליזאַוועטאַ'ן? — האָט ער פּלוצלונג ארויסגערעדט און — איז צו זיך געקומען.

זאַמעטאָוו האָט אויף איהם א ווילדען קוק געטאָן און איז בלאַס געוואָרען ווי א טוח. א שמייכעל האָט איהם צוקרימט דאָס געזיכט.

— איז עס דען מעגליך? — האט ער שטיל ארויסגערעדט, קוים מיט׳ן אויער צו כאפען.

ראסקאלניקאוו האט איהם אנגעקוקט מיט ווילדען כעס.

— זענט זיך מודה, אז איהר האט געגלויבט?... איא? איהר האט דאך געגלויבט?

— עס הויבט זיך גארניט אן! איצט גלויב איך ניט אין דעם מעהר ווי וועז עס איז אנדערש! האט זאמעטאוו איילענדיג אויסגע־שריען.

— פארט ארייגעפאלען! געפאקט דאס שפיעלפייגעלע. אלזא, הייסט עס, האט איהר פריהער יא געגלויבט, וויבאלד אז איצט „גלויבט איהר ניט אין דעם מעהר ווי ווען עס איז אנדערש"?...

— אז עס הויבט זיך אבער גארניט אן! — האט זאמעטאוו גע־שריען, אפנים פארשעמט. — דאס האט איהר מיך טאקע צוליעב דעם געשראקען, כדי צוצופיהרען דערצו?

— הייסט עס, גלויבט איהר ניט? און וועגען וואס האט איהר עס אהן מיר אנגעהויבען צו שמועסען, ווען איך בין דאמאלס ארויס פון קאנצעלאריע? און צוליעב וואס האט מיך דער „פולווער־אפיצער" אויסגעפרעגט, נאכדעם ווי איך בין צו זיך געקומען? הער נאר צו, — האט ער א געשריי געטאן צום קעלנער, — אויפשטעלענדיג זיך און נעהמענדיג דאס היטעל. — וויפיעל קומט פון מיר?

— דרייסיג קאפיקעס. — האט יענער געענטפערט, אנקומענדיג צו לויפען.

— און נא דיר נאך צוואנציג קאפיקעס טרינקגעלט, וואס זאגט איהר. וויפיעל געלט. האט ער געוויזען זאמעטאוו׳ן זיין ציטערנדע האנט מיט אסיגנאציעס. — רויט־בלויאינקע, פינפאונצוואנציג רובל? איהר ווייסט דאך. אז איך האב א גראשען ניט געהאט? די בעל־הבית׳טע האט איהר שוין. געווים. אויסגעהערט... נו, גענוג! גענוג צו שמועסען! צום ווידערזעהן... צום גליקליכסטען!

ער איז ארוים, אינגאנצען שוידערנדיג פון עפעס א ווילדען היס־טערישען געפיהל. אין וועלכען עס איז אבער אויך געווען פארמישט א משוגענער תענוג. — איבעריגענס איז ער געווען פאראומערט, שרעקליך מיד. דאס געזיכט איז איהם געווען צוקרימט, אזוי ווי עפעס נאך א קאנוואולסיע. זיין מידיגקייט איז שנעל געוואקסען. זיינע קרעפ־

טען זענען געוואָרען אויפגערעגט און זענען צו איהם איצט געקומען פּלוצלונג, מיט דעם ערשטען שטוים, מיט דעם ערשטען אויפרייצענדען געפיהל, און זענען פונקט אזוי שנעל אבגעשוואכט געוואָרען, גלייך מיט דעם, ווי דאָס געפיהל פלעגט שוואכער ווערען.

און זאָמעטאָוו, געבליבען אליין, איז נאָך לאַנג געזעסען אויף דעמזעלבען אָרט. פּאַרזונקען אין רעיונות. ראַסקאָלניקאָוו האָט פּלוצ־לונג אויפגעווירבעלט אלע זיינע געדאַנקען וועגען א געוויסען פונקט און האָט פעסטגעשטעלט זיין מיינונג.

„איליא פּעטראָוויטש איז א שוטה"! האָט ער באַשלאָסען אויף זיכער.

קוים האָט ראַסקאָלניקאָוו אויפגעמאַכט די טיר צו דער גאַס ארוים, האָט ער זיך פּלוצלונג אָנגעשטויסען אויפ'ן גאַניק מיט דעם אריינגעקומענעם ראַזומיכין. מיט א טריט פריהער האָבען זיי נאָך אפילו זיך ניט געזעהן, און זיי האָבען זיך שיער ניט אָנגעשלאָגען מיט די קעפּ. א קליינע ווייַלע האָבען זיי באַטראַכט איינער דעם אַנדערן פון קאָפּ ביז די פיס. ראַזומיכין איז געווען אין דער גרעסטער איבערראַ־שונג, נאָר פּלוצלונג האָט זיך א גרימצאָרן, אָנ'אמת'ער גרימצאָרן, אָנ־געצונדען אין זיינע אויגען.

— ביסטו, הייסט עס, גאָר דאָ! — האָט ער א געשריי געטאָן מיט אלע כחות. — אַנטלאָפען פון בעט! און איך האָב איהם אפילו אונטערן דיוואַן אויך געזוכט! אויפ'ן בוידעם איז מען געגאַנגען. שיער ניט צומאַזיקט נאַסטאַסיען צוליעב דיר... און ער איז גאָר דאָ! וואָדקאַ! וואָס באַטייט עס? זאָג דעם ריינעם אמת! זיי זיך מודה! דו הערסט!

— דאָס באַטייט, אז איהר זענט מיר אלע מיאוס ומאוס גע־וואָרען ביז צום טויט. און איך וויל זיין איינער אליין, — האָט ראַס־קאָלניקאָוו רוהיג געענטפערט.

— איינער אליין? אין דער צייט ווען דו קענסט נאָך ניט אומ־געהן, ווען דיין געזיכט איז נאָך בלאַס ווי א טויט און קאָנסט דעם אָטעם ניט אבכאַפּען! שוטה! וואָס האָסטו געטאָן אין דעם „קריסטאַל־פּאַלאַץ"? זיי זיך די רגע מודה!

— לאָז! — האָט ראַסקאָלניקאָוו געזאָגט און געוואָלט דורכגעהן.

דאָ איז שוין ראַזומיכין אַרויס פון די כלים: ער האָט איחם פעסט אַ נעהם געטאָן פאַר'ן אַקסעל.

— לאָז? דו האָסט די העזה צו זאָגען „לאָז"? און דאָס ווייסטו, וואָס איך וועל מיט דיר באַלד טאָן? איך וועל דיך נעמען מיטביידע הענט, וועל דיך פאַרבינדען אין אַ פּעקעל, און וועל דיך אַוועקטראָגען אונטערן אָרים אהיים הינטער שלאָס און ריגעל!

— הער, ראַזומיכין, — האָט ראַסקאָלניקאָוו אַנגעהויבען שטיל און קענטיג זעהר רוהיג, — זעהסטו דען ניט, אַז איך וויל ניט, אַז איך וויל ניט דיינע טובות? און וואָס איז עס פאַר אַ בעלנות טאָן טובות די יעניגע, וועלכע... שפּייען דערויף? די יעניגע, אויב דו ווילסט שוין, וועלכע דאָס איז מיט אַנ'אמת שווער אַריבערצוטראָגען? נו, צוליעב וואָס האָסטו מיך אויפגעזוכט אין אָנהויב פון מיין קראַנקהייט? איך וואָלט אפשר זעהר צופרידען זיין, ווען איך זאָל געווען שטאַרבען! נו, האָב איך דיר דען היינט נאָך אַלץ ווענינ געגעבען צו פאַרשטעהן, אַז דו מאַטערסט מיך, אַז דו ביסט מיר... דערעסען געוואָרען! ס'איז אין דער אמת'ן אַ בעלנות צו מאַטערן מענשען! מעגסט מיר גלויבען, אַז דאָס אַלעס שאַדט אויף אַנ'אמת מיין געזונט, ווייל עס רייצט מיך אויף אַן אַנ'אויפהער. אַט איז דאָך זאָסימאָוו אַוועק, אום ניט צו רייצען מיך! טאַ לאָז מיך שוין דו אויך צו רוה, אום גאָטעס ווילען! און אין דער אמת'ן וואָס פאַר אַ רעכט האָסטו איינצוהאַלטען מיך מיט געוואַלט? זעהסטו דען ניט, אַז איך רייד פאַלקאָם ביים קלאָרען זינען? לערן מיך אויס, מיט וואָס פאַרט זאָל איך ביי דיר שוין פּועל'ן, אַז זאָלסט צו מיר ניט צושטעהן ווי אַ קלעק און זאָלסט מיר ניט טאָן קיין טובות? זאָל זיין, איך האָב ניט די מידה פון דאַנקבאַרקייט, זאָל זיין, איך בין אַ געמיינע בריאה, אָבער אום גאָטעס ווילען לאָזט מיך אַלע צו רוה! לאָזט מיך צו רוה! לאָזט מיך צו רוה! לאָזט מיך צו רוה!

ער האָט אָנגעהויבען רוהיג, און זיך שוין אַפריהער געפרעהט, וואָס ער וועט אַרויסלאָזען צו איהם די גאַנצע גיפט, ער האָט אָבער געענדיגט מיט וואַהנזיניגער וואוט, ניט קענענדיג אָבכאַפּען דעם אָטעם, ווי פריהער מיט לוזשינען.

ראַזומיכין איז געשטאַנען אַ ווייל, אַ טראַכט געטאָן און אַרויס־געלאָזט זיין האַנט.

— טאַ גערה צום טייוועל! האָט ער געזאָגט שטיל און ווי פאַר־טראַכט.

— שטעה! האָט ער פּלוצלונג אַ דונער געטאָן, ווען ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך שוין גענומען ריהרען פון אָרט, — הער מיך אויס. איך זאָג דיר, אַז איהר זענט אַלע, ביז איינעם, — פּלאַפּלער און בעל־גאוה'ס! טאָמער וועט איהר פּאַקען ערגעץ אַ שטיקעל צער, וועט איהר זיך נעמען דערמיט אַרומטראָגען, ווי אַ הוהן מיט אַן'איי! אפילו דאָ בע־גנב'עט איהר אויך פרעמדע געדאַנקען. קיין טראָפּען זעלבסטשטענדיגס לעבען האָט איהר דאָך ניט! פון לאַקריץ און קובעבע זענט איהר גע־מאַכט געוואָרען, און אַנשטאָט בלוט איז ביי אייך עפּעס אַזאַ מין זיי־ערניש! איך געטרוי אייך קיינעם ניט! דער עיקר איז ביי אייך אומעטום און איבעראַל, — אַלץ אַזעלכע מיני אַנשטעלען, אַבי נאָר ניט זיין געגליכען צו אַ מענשען! שטעה — עה — עה! — האָט ער אַ געשריי געטאָן מיט דאָפּעלטער רציחה, דערזעהענדיג, אַז ראַסקאָלניקאָוו ריהרט זיך ווידער אַוועקצוגעהן, — הער אויס ביז'ן סוף! דו ווייסט, היינט וועט מען זיך ביי מיר צונויפקלייבען אַ הוליע טאָן לכבוד מיין נייער דירה, מען איז שוין, אפשר, געקומען. נאָר עס שאַדט ניט, איך האָב דאָרט געלאָזען מיין פעטער, — נאָר־וואָס געווען דאָרטען, — מקבל פנים זיין די געסט, איז אויב דו ווילסט ניט זיין קיין נאַר, קיין לייהמענער נאַר, קיין געבונדענער נאַר, קיין איבערזעצונג פון אַ דייטש־שער בראשור... זעהסט דאָך אַליין, ראָדיאַ, איך בין זיך מודה, דו ביסט אַ קלוגער בחור, אָבער ביסט אַ שוטה! — אַלזאָ, הייסט עס, אַז דו וואָלסט ניט זיין קיין נאַר, וואָלסטו צו מיר בעסער היינט אַריינ־געקומען, פאַרברענגען דעם אָבענד, איידער אומזיסט זיך אומשלע־פּען און רייסען די שיך. מילא ביסט אַרויס — איז שוין פאַרפאַלען! איך וואָלט דיר צוגעקייקעלט אַ ווייכען פאָטערשטוהל, דער בעל־הבית'־טעס... אַ גלעזעל טיי, אַ קאָמפּאַניע... און אַז דו ווילסט, — וועסטו זיך לעגען אויפ'ן דיוואַן, — פאָרט וועסטו ליעגען צווישען אייגענע מענשען. זאָסימאָוו וועט אויך זיין. וועסט אַריין, האַ?

— ניין.

— דו ל—ל—לייגסט! — האָט ראַזומיכין אומגעדולדיג אויסגע־שריען, — פון וואַנען קענסטו וויסען? דו קענסט ניט ערב זיין פאַר זיך! דו פאַרשטעהסט דאָך גלאַט ניט פון דאַנען אהין... איך האָב

זיך אויך פונקט אזוי טויזענדער מאל געקרינגט מיט מענשען און פלעג ווידער צוריק קומען צו לויפען... עס וועט ווערען זיך אליין מאוס, פלעגסטו זיך אוועק־קעהרען צום מענשען. זאלסטו ושע געדענקען: פאטשינקאוום הויז, דריטער שטאק...

— אויף אזא אופן וועט איהר דאך זיך באלד לאזען, מען זאל אייך אפילו שלאגען, הערר ראזומיכין, און אלץ צוליעב דעם פערגני־גען צו טאן טובות.

— ווענען? מיך! פאר די מחשבה אליין וועל איך אראבדרעהען האלבע יאהרען! פאטשינקאוום הויז נומ. 47, ביים טשינאווניק באַ־בושקין אין וואוינונג.

— כ׳וועל ניט קומען, ראזומיכין!

ראסקאלניקאוו האט זיך אומגעקעהרט און איז אוועק.

— איך קען זיך דיר וועטען, אז דו וועסט קומען! — האט איהם ראזומיכין נאכגעשריען. — אניט... אניט וויל איך דיך ניט קע־נען! ווארט נאר, דו, זאמעטאוו איז דא?

— דא.

— געזעהן איהם?

— געזעהן.

— און גערעדט?

— גערעדט.

— ווענען וואס? נאר כאפט דיך דער רוח, קענסט ניט זאגען פאטשינקאוו, 47, באבושקין, ניט פארגעם!

ראסקאלניקאוו איז צוגעקומען ביז צו דער גארטען־גאס און זיך פארקערעוועט אין ראג אריין. ראזומיכין האט איהם פארטראכטער־הייט נאכגעקוקט. ענדליך האט ער א מאך געטאן מיט דער האנט, איז אריין אין הויז, ער איז אבער שטעהן געבליבען אין מיטען אויף די־טרעפ.

„צום טייוועל!" האט ער גערעדט שיער ניט אויפ׳ן קול, — „רעדט צו דער זאך, און ווייזט אוים עפעס אזוי ווי... אבער איך בין דאך אויך א שוטה! וואס איז, פעררי‌קטע ריידען דען ניט צו דער זאך? און זאסימאוו האט דערפאר טאקע מורא, אזוי האט זיך מיר אויסגע־וויזען!" ער האט א קנאק געטאן מיט׳ן פינגער איבערן שטערן. — „נו, און ווי איז אז... נו, ווי קען מען איהם איצט לאזען איינעם אליין?

ער קען זיך נאָך דערטרינקען... ער, זיך באַנאַרעשט! מען טאָר ניט דערלאָזען!" און האָט זיך געלאָזט לויפן צוריק. יאָגן ראַסקאָלניקאָוו'ן, אָבער יענער איז שוין לאַנג נעלם געוואָרען. ער האָט אַ שפּיי געטאָן און מיט געשווינדע טריט זיך געלאָזט געהן צום „קריסטאַל־פּאַלאַץ", כּדי וואָס גיכער צו געוואָהר ווערען עפּעס ביי זאַמעטאָוו'ן.

ראַסקאָלניקאָוו איז גלייך אַרויסגעקומען צום נ־ער בריק, זיך געשטעלט אין מיטען, ביי די פּאַרענצען, אָנגעלעהנט אַן זיי מיט ביידע עלענבויגענס און גענומען קוקען אין דער ווייט. זיך צושיידט מיט ראַזומיכינען, איז ער אויף אַזוי פיעל אָבגעשוואַכט געוואָרען, אַז ער האָט זיך קוים דערשלעפּט אַהער. איהם האָט זיך פאַרוואָלט זעצען זיך ערגעץ אָדער לעגען זיך, אויף דער גאַס. זיך אַריבערגעבויגט איבערן וואַסער, האָט ער מאַשינאַל געקוקט אויף דעם לעצטען ראָזען אָבגלאַנץ פון דעם זונאונטערגאַנג, אויף די שורות הייזער, וואָס האָבען זיך געדונקעלט אין דער דעמערונג, וועלכע איז געוואָרען אַלץ שוואַרצער: געקוקט אויף אַ ווייט פענסטערל, ערגעץ אין אַ מאַנסאַרדע, אויף דעם לינקען ברעג טייך: דאָס פענסטערל האָט געגלאַנצט אַזוי ווי אין פייער פון דעם לעצטען זונענשטראַהל, וואָס איז אויף איהם געפאַלען אויף איין אויגענבליק, — האָט געקוקט אויף דאָס דונקלענדע וואַסער פון דעם קאַנאַל, און עס האָט זיך געדאַכט, גלייך ווי ער האָט זיך שטאַרק צוגעקוקט צו דעם דאָזיגען וואַסער. ענדליך האָבען זיך פאַר זיינע אויגען גענומען דרעהען עפּעס רויטע רעדער, די הייזער האָבען גענומען טאַנצען, די פאַרבייגעהער, די געמויערטע ברעגען, די עקיפּאַזשען, — אַלץ האָט זיך עס גענומען דרעהען און טאַנצען אַרום און אַרום. פּלוצלונג האָט ער אַ ציטער געטאָן, און אַ ווילדער, העסליכער פּאַרפאַל האָט איהם אפשר ווידער געראַטעוועט פון חלשות. ער האָט דערפיהלט, אַז עמיצער איז געבליבען שטעהן נעבען איהם, ביי זיין רעכטער האַנט: ער האָט אַ קוק געטאָן — און דערזעהן אַ הויכע פרוי, מיט אַ טיכעל אויפ'ן קאָפּ, מיט אַ געל, לענגלעך, פערשכורט פּנים און מיט רויטליכע, איינגעגראָבענע אויגען. זי האָט אויף איהם געקוקט גלייך, נאָר האָט אפנים גאָרנישט געזעהן און קיינעם ניט באַמערקט. פּלוצלונג האָט זי זיך אָנגעלעהנט מיט דער רעכטער האַנט אַן די פּאַרענצען, אויפגעהויבען דעם רעכטען פוס און פאַרוואָרפען איהם איבער דעם שטאַכעטען־צוים, דערנאָך דעם לינקען פוס, און זיך

אריינגעווארפען אין קאנאל אריין. דאס שמוציגע וואסער האט זיך פונאנדערגעטיילט, אויף איין אויגענבליק איינגעשלונגען דעם קרבן. נאר אין א ווײלע ארום איז זי די דערטרונקענע ווידער ארויפגעשוואומען אויפ'ן וואסער, און עס האט זי גענומען טראגען אראבצו מיט'ן שטראם, דער קאפ און די פיס אין וואסער, דער רוקען אויבען, און דאס קלייד איבערן וואסער צונויפגעקנייטשט און אויפגעבלאזען, ווי א קישען.

— זיך דערטרונקען! זיך דערטרונקען! — האבען געשריען צעהנדליגער שטימען: מענשען זענען זיך צונויפגעלאפען פון אלע זייטען,ביידע געמויערטע ברעגען פון קאנאל זענען געדיכט באדעקט געווארען מיט רעדלעך צושויער, אויפ'ן בריק, ארום ראסקאלניקאוו'ן, האט עס געשווייבעלט און געגריבעלט פון מענשען, וועלכע האבען איהם געשטופט און געשטויסען פון הינטען.

— וועה צו מיר, דאס איז דאך אונזער אפראסיניושקא! האט זיך געלאזט הערען ערגעץ ניט־ווייט א יאמערליך פרויען־געשריי. — טייערינקע, ראטעוועט! האט רחמנות, נעהמט זי ארויס!

— א שיפעל! א שיפעל! — האט מען געשריען פון אלע זייטען.

נאר מען האט שוין ניט געדארפט קיין שיפעל: א פאליציאנט איז אראבגעלאפען פון די שטיגען צום קאנאל, אראבגעווארפען פון זיך דעם שינעל, די שטיוועל, און זיך אווארף געטאן אין וואסער אריין. ס'איז ניט געווען קיין סך ארבייט: די דערטרונקענע האט געשוואומען אין א צוויי טריט ווייט פון די שטיגען, ער האט זי אנגעכאפט פאר די קליידער מיט דער רעכטער האנט, און מיט דער ליגקער האנט באוויזען אנצוכאפען א לאנגען שטאנג, וואס א חבר האט איהם דערלאנגט, און אין דעמזעלביגען אויגענבליק איז די דערטרונקענע געווען אויף דער יבשה. מען האט זי אוועקגעלעגט אויף די שטיינערנע פלאטען פון דעם אראבגאנג. זי איז באלד געקומען צו זיך, זיך עטוואס אויפגעהויבען, זיך געזעצט און גענומען גיסען און שפייען מיט'ן מויל און מיט דער נאז, און האט אהן זינען געווישט דאס נאסע קלייד מיט די הענט. זי האט א ווארט ניט גערעדט.

— אזוי זיך אנצושכור'ן, אזוי זיך אנצושכור'ן, — האט געקלאגט אליץ דיזעלבע פרויענשטים, שוין נעבען אפראסיניושקען, — אנומעלט האט זי זיך געוואלט אויפהענגען, האט מען זי פון שטריק אראבגענ־

נומען. בין איך איצט גראד אוועק אין קלייטעל אריין און געלאָזט איהר, זי זאָל אכטונג געבען אויף דאָס מיידעל. — ערשט נאָ דיר גאָר אזאנ'אומגליק! א שכנה, אונזערע א שכנה, מיר וואוינען א טיר אנטקעגען א טיר, דאָס צווייטע הויז פון ראָג, אָט א דאָ...

דער עולם האָט גענומען צוגעהן זיך. די פּאָליציאַנטען האָבען זיך נאָך געעסק'ט מיט דער דערטרונקענער, עמיצער האָט דערמאָהנט, אז מען וואָלט זי געדאַרפט אָבפיהרען אין צירקעל אריין... ראסקאָלניקאָוו האָט אויף אלץ געקוקט מיט א מאָדנעם געפיהל פון גלייכגילטיגקייט און אפּאַטיע. איהם האָט גענומען עקלען. — „ניין, דאָס איז מיאוס... דאָס וואסער... ניט כדאי", האָט ער געשטאַמעלט פאַר זיך. — „ס'וועט גאָרניט זיין", האָט ער צוגעגעבען, — „ניטאָ אויף וואָס צו וואַרטען.. וואָס זאָגען זיי דאָס, אין צירקעל... פאַרוואָס עפּעס איז זאַמעטאָוו ניט אין צירקעל? דער צירקעל איז צעהן א זייגער אָפּען"... ער האָט זיך אָבגעקעהרט מיט'ן רוקען צו די פּאַרענצען און זיך אַרומגעקוקט אַרום זיך.

„נו, איז וואָס איז דאָ אזוי! פאַרוואָס טאַקע ניט!" האָט ער ענטשלאָסען אַרויסגערעדט, איז אַראָב פון בריק און זיך געלאָזט געהן אין דער זייט, וואו ס'איז געווען דער צירקעל. דאָס האַרץ איז איהם געווען פּוסט און שטום. טראַכטען האָט ער ניט געוואָלט. דער אומעט איז אפילו אויך פאַרשוואונדען, א זכר ניט פון דער פריהערדיגער ענערגיע, בשעת ער איז אַרוים פון דער היים, „כדי צו מאַכען א סוף!" א פולקאָמענע אַפּאַטיע האָט פאַרנומען איהר אָרט.

„מילא, דאָס איז אויך אַנ'אויסוועג!" האָט ער געטראַכט, לאַנגזאַם און פויל שלעפּענדיג זיך לענגס דעם געמויערטען ברעג פון קאַנאל. — „פאַרט וועט עס זיין א סוף, ווייל איך וויל... איז עס אָבער אַנ'אויסוועג? נאָר א דאגה מיר! פיער איילען ערד וועל איך האָבען. — חע! אז אַד און וועה אָבער צו דעם סוף! צי דען שווין א סוף? וועל איך זיי אויסזאָגען אָדער איך וועל ניט אויסזאָגען? ע... צום טייוועל! איך בין אייגענטליך שטאַרק פאַרמאַטערט, זיך צולעגען ערגעץ אָדער צוזעצען זיך וואָס גיכער! מעהר פאַר אלץ פאַרדריסט, וואָס עס איז שווין צו נאַריש. נאָר איך שפּיי דערויף אויך. פוי, ס'אַר א נאַרישקייטען ס'קריכען מיר אין קאָפּ"...

צו דער קאנצעלאריע האט מען געדארפט געהן גלייך און גלייך און ביים צווייטען דאג פארקערעווען זיך אויף לינקס: זי איז געווען פון דאנען צוויי טריט ווייט. נאך צוגעקומען צום ערשטען דאג, איז דאס־קאלניקאוו שטעהן געבליבען. האט א טראכט געטאן, פארקערעוועט זיך אין געסעל אריין און גענומען געהן הינטער ארום, איבער צוויי גאסען, — עס קען זיין, אז ער איז געגאנגען אהן דעם מינדסטען מיין, און עס קען זיין, אז ער האט געוואלט אויפציהען נאך א מינוט און געווינען צייט. ער איז געגאנגען מיט אראבגעלאזענע אויגען. פלוצלונג האט איהם עפעס אזוי ווי עמיצער איינגערוימט עטוואס אין אויער אריין. ער האט אויפגעהויבען דעם קאפ און דערזעהן, אז ער שטעהט נעבען י ע נ ע ם הויז, סאמע ביים טויער, פון י ע נ ע ם אבענד אן איז ער דא ניט געווען. אפילו פארביי ניט געגאנגען.

א דרינגליכער אונבאגרייפליכער פארלאנג האט איהם א ציה גע־טאן. ער איז אריין אין הויף, דורכגעגאנגען דעם גאנצען בראם, דערנאך אין דעם ערשטען אריינגאנג רעכטס און גענומען שטייגען אויף די באקאנטע טרעפ. אויף דעם פערטען שטאק ארויף. אויף די שמאלע געדרעהטע טרעפלעך איז געווען זעהר פינסטער. ער האט זיך אב־געשטעלט אויף אטיליכען שטאק און זיך נייגעריג ארומקוקען. אין דעם ערשטען שטאק איז געווען אינגאנצען ארויסגענומען דער ראהם פון פענסטער. „דאס איז דאמאלס ניט געווען“, איז איהם איינגעפא־לען. אט איז די דירה אין דעם צווייטען שטאק, וואו ס'האבען געאר־בייט ניקלאשקא און מיטקא: „פארשלאסען; און די טיר איז איבער־געמאלט אויף דאס ניי: פארדינגט זיך אפנים“. אט איז דער דריטער שטאק אויך... און דער פערטער... „דא!“ איהם איז געווארען קשה: די טיר אין דער דאזיגער דירה אריין איז געווען ברייט פונאנדערגעע־פענט, דארטען זענען געווען מענשען, עס האבען זיך געהערט שטי־מען: דארויף האט ער זיך גאר ניט געריכט. געקוויינקעלט זיך אבי־סעל, איז ער ארויף אויף די לעצטע טרעפלעך און איז אריין אין דירה.

מען האט זי אויך רעמאנטירט פון דאס ניי: עס האבען געאר־בייט בעלי־מלאכה'ס: דאס האט איהם אזוי ווי איבערראשט. עפעס האט זיך איהם פארגעשטעלט, אז ער וועט דא אלץ טרעפען פונקט אזוי, ווי ער האט דאמאלס איבערגעלאזט, אפילו די טויטע קערפערס אפשר, אויף דיזעלביגע ערטער. אויף דער פאדלאגע. ערשט: הוילע ווענט,

קיין שום מעבעל: עפּעס מאָדנע! ער איז צו צום פענסטער און זיך געזעצט דאַרויף.

אינגאַנצען איז דאָ געווען צוויי אַרבייטער,ביידע יונגע שקצים. איינער שוין אַ „סטאָלער“, דער אַנדערער פּיעל אינגעל. זיי האָבען גע־קלעפּט די ווענט מיט נייע טאַפּעטען, ווייסע. אין העלבלויע קווייטען, אַנשטאָט די אַלטע געלע, אָפּגעריבענע און צושמאָדערטע. ראַסקאָל־ניקאָוו'ן איז דאָס עפּעס שרעקליך ניט געפעלען געוואָרען. ער האָט מיט שנאה געקוקט אויף די דאָזיגע נייע טאַפּעטען, גלייך ווי איהם וואָלט באַנג טאָן, וואָס מען האָט אַלץ אַזוי פאַרענדערט.

די אַרבייטער האָבען זיך אָפּנים פאַרשפּעטיגט און האָבען איצט אויף דער גיך צונויפגעוויקעלט דאָס פּאַפּיר און זיך געקליבען אַהיים. אויף ראַסקאָלניקאָווס קומען האָבען זיי זיך כמעט ווי ניט אומגעקוקט. זיי האָבען וועגען עפּעס געשמועסט. ראַסקאָלניקאָוו האָט צונויפגעשלאָ־גען די הענט אויפ'ן האַרצען און זיך גענומען צוהערען.

— קומט צו מיר צו געהן, אָט די דאָזיגע, אין דער פריה, — האָט דער עלטערער דערצעהלט דעם אינגערען. — נאָך באַגינען, אויסגעפּוצט אין עסיג און אין האָניג. „וואָס מאַכסטו זיך פאַר מיר, זאָג איך, זיס און זויער. וואָס מאַכסטו מיר, זאָג איך, דיינע חנ'דלעך?“ — „איך וויל, זאָגט זי, טיט וואַסילאַיטש, פון היינטיגען טאָג אָן צו זיין אין אייער גאַנצען רשות“. אָט אַזוי, גוטער ברודער! היינט איז זי דאָס אויסגעפּוצט אַביסעל: אַ זשורנאַל, ממש אַ זשורנאַל!

— וואָס איז דאָס, פּעטערקע, אַ זשורנאַל? — האָט דער אינ־גערער געפרעגט.

ער האָט אָפּנים געהאַלטען פון „פּעטערקע“ און זיך געלערנט ביי איהם.

— אַ זשורנאַל, ברודער־לעבען, איז דאָס אַזעלכע מענשלעך גע־מאָלטע, און זיי קומען אָן אַהערצו צו די היגע שניידער אַלע שבת פון אויסלאַנד, מיט דער פּאָטשט, כדי, הייסט עס, ווי אַזוי יעדער איינ־ציגער זאָל זיך אויסקליידען, ווערליג פאַר מאַנסביל און ווערליג פאַר פרויען. אַזעלכע בילדער, הייסט עס, די מאַנסבילען זענען דאָרט אויך ניט מיאוס אָבגעמאָלט, אָבער די ווייבער, ברודער־לעבען, איז קיין קאַטאַוועס! מען קען גאָר ניט פאַרשטעלען זייערע מלבושים!

— וואָס קריגט מען דאָ ניט אין דעם דאָזיגען פּעטערבורג!

— האָט מיט באַגייסטערונג אויסגעשריען דער אינגערער — אַ חוץ טאַטע־מאַמע איז דאָ אַלץ פֿאַרהאַן!

— אַ חוץ דאָס, ברודער־לעבען, קריגט מען דאָ אַלץ. — האָט דער עלטערער אויטאָריטעטיש באַשטעטיגט.

ראַסקאָלניקאָוו איז אויפֿגעשטאַנען און איז אַוועק אין דאָס צווייטע צימער, וואו ס'איז פֿריהער געשטאַנען דאָס רענצעל, די בעטען און דער קאָמאָד: דאָס צימער איז איהם אויסגעקומען שרעקליך קליין אָהן דעם מעבעל. די טאַפּעטען זענען נאָך אַלץ געווען דיזעלביגע; אין ווינקעל אויף די טאַפּעטען איז געווען זעהר קענטיג דער אָרט, וואו ס'איז געשטאַנען דער גלאָז־שראַנק מיט די הייליגע בילדער. ער האָט אַ קוק געגעבען און זיך צוריקגעקעהרט אויף זיין פֿענסטער. דער עלטערער אַרבייטער האָט איהם באַטראַכט מיט קרומע בליקען.

— וואָס דאַרפֿט איהר דאָ האָבען? — האָט ער פּלוצלונג אַ פֿרעג געגעבען, זיך ווענדענדיג צו איהם.

אַנשטאָט אַנ'ענטפֿער איז ראַסקאָלניקאָוו אויפֿגעשטאַנען, אַרויס אין פֿאַרהויז, זיך אַ נעהם געטאָן פֿאַר'ן גלעקעל און עס אַ ציה געטאָן. דאָס אייגענע גלעקעל, דער אייגענער בלעכענער קלאַנג! ער האָט אַ ציה געטאָן אַ צווייטען און אַ דריטען מאָל; ער האָט זיך איינגעהערט און זיך אַנגעשטרענגט צו דערמאָנען. דאָס פֿריהערדיגע פּייניך־שרעקליכע, העסליכע געפֿיהל האָט זיך איהם גענומען יאָטהען אַלץ דייטליכער און קלאָרער. ער האָט געשוידערט ביי יעדען קלונג, און עס איז איהם געוואָרען אַלץ אַנגענעהמער און אַנגענעהמער.

— אָבער וואָס דאַרפֿסטו דאָ? ווער ביסטו אַזוינער? — האָט דער אַרבייטער אַ געשריי געטאָן, אַרויסגעהענדיג צו איהם

ראַסקאָלניקאָוו איז ווידער אַריין אין טיר.

— איך וויל דינגען אַ דירה, — האָט ער געזאָגט, — קוק איך אָן.

— ביינאַכט דינגט מען ניט קיין דירות; און אויסערדעם דאַרפֿט איהר קומען מיט'ן סטרוזש.

— די פּאָדלאָגע האָט מען יאָ אויסגעוואַשען; איהר וועט מאָלען? — האָט ראַסקאָלניקאָוו פֿאָרטגעזעצט. — קיין בלוט איז ניטאָ?

— וואָס פֿאַר אַ בלוט?

— אָט וואָס מען האָט גע'הרג'עט די אַלטע מיט איהר שוועסטער. דאָ איז געוועזען אַ גאַנצער טייך.
— אָבער ווער ביסטו דאָס אַזוינער? — האָט דער אַרבייטער אומרוהיג אויסגעשריען.
— איך?
— יאָ?
— וואָס איז, דיר ווילט זיך וויסען?... קום אין קאַנצעלאַריע, דאָרט וועל איך אויסזאָגען.
די אַרבייטער האָבען איהם אָנגעקוקט ניט־פאַרשטעהענדיג.
— מיר דאַרפען שוין אַוועקגעהן. פאַרשפּעטיגט זיך. קום, אַליאָשקאַ, מען דאַרף פאַרשליסען, — האָט דער עלטערער אַרבייטער געזאָגט.
— נו, לאָמיר געהן! — האָט ראַסקאָלניקאָוו גלייכגילטיג געענטפערט און איז אַרויס דער ערשטער, און האָט לאַנגזאַם גענומען אַראָבגעהן פון די טרעפּ.
— היי, סטרוזש! — האָט ער אַ געשריי געטאָן, אַרויסגעהענדיג אין טויער.
עטליכע מענשען זענען געשטאַנען ביים אַריינגאַנג פון גאַס אין הויף אַריין, און האָבען מיט פאַרגאַפטע אויגען געקוקט אויף די פאַרבייגעהער: ביידע סטרוזשען, אַ גויע, אַ פּאַניע אין אַ כאַלאַט און נאָך אַ פּאָר מענשען. ראַסקאָלניקאָוו איז צוגעגאַנגען גלייך צו זיי.
— וואָס דאַרפט איהר? — האָט זיך אָנגערופען איינער פון די סטרוזשען.
— געוועזען אין קאַנצעלאַריע?
— נאָר־וואָס געוועזען וואָס דאַרפט איהר?
— פּאַראַן דאָרט ווער?
— פּאַראַן
— דער געהילף־אויפזעהער איז אויך דאָרט?
— געוועזען אַ ווייל. וואָס דאַרפט איהר?
ראַסקאָלניקאָוו האָט ניט געענטפערט און פאַרטראַכטערהייט זיך געשטעלט נעבען איהם.
— געקומען אָנקוקען אַ דירה, — האָט געזאָגט דער עלטערער אַרבייטער, וואָס איז דערווייל אויך אונטערגעקומען.

— וואס פאר א דירה?

— אט וואו מיר ארבייטען. „פארוואס, זאגט ער, האט מען עפעס דאס בלוט אבגעוואשען? דא איז געווען, זאגט ער, א רציחה, און איך בין געקומען דינגען א דריה". און האט גענומען קלינגען אין גלעקעל, שיער ניט אבגעריסען. „קום, זאגט ער, אין קאנצעלאריעס דארט וועל איך אלץ דערוויזען." זיך צוגעטשעפעט!

דער סטרוזש האט באטראכט ראסקאלניקאוו'ן מיט ניט־פארשטעהענדיגע קרומע בליקען.

— אבער ווער זענט איהר אזוינער? — האט ער א געשריי געטאן אזוי גרויזאם, ווי ער האט נאר געקענט.

— איך בין ראדיאן ראמאנימש ראסקאלניקאוו, א געוועזענער סטודענט, און וואוינען וואוין איך ביי שיל'ן אין הויז, אט דא אין געסעל, ניט ווייט פון דאנען, אין דער וואוינונג נומ. 19. ס'ט'פרעגען דעם סטרוזש... ער קען מיך.

ראסקאלניקאוו האט דאס אלץ ארויסגערעדט עפעס אזוי ווי פויל און פארטראכטערהייט, זיך ניט אבגעקעהרט, קוקענדיג שטאר אין די דונקעלע גאס אריין.

— אבער נאר וואס זענט איהר געווען אין דער דירה?

— א קוק טאן.

— וואס איז דארט פאראן צו קוקען?

— פאלגט מיך, מען דארף איהם א נעהם טאן אין צירקעל אריין! — האט זיך פלוצלונג אריינגעמישט דער פאניע, און איז אנטשווינען געווארען.

ראסקאלניקאוו האט אויף איהם אויסגעקרימט די אויגען צום אקסעל, האט איהם אויפמערקזאם באטראכט און געזאגט אויך אזוי שטיל און פויל:

— לאמיר געהן!

— און טאקע אוועקפיהרען! — האט אונטערגעכאפט דער פאניע מיט נייעם מוט, — וואס האט ער זיך עפעס פונאנדערגעפרעגט וועגען דעם אומגליק, ער מוז עפעס האבען א מיין דערביי, הא?

— שכור, ניט שכור, דער גוטער יאהר ווייסט זיי, — האט דער ארבייטער ארויסגעשטאמעלט.

— אבער וואס דארפט איהר פארט? — האט ווידער דער

סטרוזש א געשריי געטאָן, שוין רעכט אריינגעקומען אין כעס — וואָס האָסטו זיך צוגעטשעפּעט?

— אפּנים זיך דערשראָקען פאַר'ן צירקעל, איא? — האָט ראָס־קאָלניקאָוו איהם שפּאָטיש א זאָג געטאָן.

— וואָס פאַר א דערשראָקען זיך? וואָס האָסטו זיך אָבער צו־געטשעפּעט?

— א פּגר־רע אביסעל! האָט די גויע אויסגעשריען.

— וואָס איז דאָ מיט איהם א סך צו טענה'ן. — האָט א געשריי געטאָן דער צווייטער סטרוזש, א מורא'דיג־גרויסער גוי, די מאָרינאָר־קע ברייט פונאנדערגעשפּילעט, מיט שליסלען פאַרשטעקט אין גאַר־טעל. — טראָג זיך אָב!... טאַקע א פּגע־רע... טראָג זיך אָב!

און א נעהם געטאָן ראָסקאָלניקאָוו'ן פאַר'ן קאַרק, האָט ער איהם געגעבען א שליידער אויף די גאַס ארויס. יענער האָט זיך שיער איבערגעקוליעט, איז אָבער ניט געפאַלען, זיך אויסגעגלייכט, שוויי־גענדיג באַטראַכט אַלע צושויער, און אוועק ווייטער.

— א ציקאַווער מענש, — האָט דער ארבייטער ארויסגערעדט.

— ציקאַווע מענשען היינטיגע צייטען, — האָט די גויע געזאָגט.

— מען האָט איהם פאַרט געדאַרפט אוועקפיהרען אין צירקעל. האָט דער פאַניע צוגעגעבען.

— מען דאַרף זיך ניט אָנהויבען, — האָט באַשלאָסען דער גרויסער סטרוזש. — אזא קלעק! ער קריכט טאַקע אליין. אָבער פּרוב זיך מיט איהם נאָר אָנהויבען, וועסטו שוין גלאַט ניט אָבשניידען... מען קען זיי!

„אלזא געהן, אָדער ניט?" האָט ראָסקאָלניקאָוו געטראַכט, שטעהן בלייבענדיג אין מיטען ברוק דאָרט, וואו די גאַסען זענען זיך צוגאַנגען אין אַלע זייטען, און ארומקוקענדיג זיך ארום, גלייך ווי ער וואָלט געוואַרט צו באַקומען פון עמיצען א לעצטעם וואָרט. נאָר עס האָט זיך קיין זאַך פון ערגעץ ניט אָבגערופען: אַלץ איז געווען שטום און טויט, ווי די שטיינער, איבער וועלכע ער האָט געטראָטען. טויט בלויז פאַר איהם, בלויז פאַר איהם אליין... פּלוצלונג האָט ער דערהערט פון דער ווייטען, אין א צוויי הונדערט טריט פון איהם, אין עק גאַס, אין דער געדיכטער פינסטערניש, קולות און געשרייען פון א המון מענשען... צווישען דעם המון האָט זיך געזעהן עפּעס

אַנ'עקיפּאַזש.... אַ פּייערל האָט אַ פּינקעל געטאָן אין מיטען גאַס. „וואָס קען דאָס זיין ?" ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך פאַרנומען רעכטס און זיך געלאָזט געהן אויפ'ן טומעל. ער האָט זיך אָז אַלץ אָנגעכאַפּט. ער האָט אַ קאַלטען שמייכעל געטאָן צו דעם דאָזיגען געדאַנק, ווייל ער האָט שוין אויף באַשטימט באַשלאָסען וועגען דער קאָנצעלאַריע און געוואוסט אויף זיכער, אַז באַלד וועט אַלץ נעמען אַ סוף.

זיבעטער קאַפּיטעל

אויפ'ן מיטען גאַס איז געשטאַנען אַ רייכער פּריצישער עקיפּאַזש געשפּאַנט מיט אַ פּאָר הייסבלוטיגע גרויע פערד; קיינער איז אין איהם ניט געזעסען, און אַפילו דער קוטשער אליין איז אַראָבגעקראָכען פון דער קעלניע און געשטאַנען דערנעבען; די פערד האָט מען צוגע־האַלטען פאַר'ן צוים... אַרום און אַרום איז געווען שוואַרץ פון מענ־שען, און פּאָליציאַנטען זענען געשטאַנען פאָראויס. איינער פון זיי האָט געהאַלטען אין די הענט אַנ'אָנגעצונדען לאָמטערנדעל און איינגע־בויגענערהייט צוגעלייכט מיט איהם עפּעס אויפ'ן ברוק, סאַמע ביי די רעדער. אַלע האָבען גערעדט, געשריען, געאָויקעט; דער קוטשער האָט געשיינט צו זיין אין גרויס פאַרלעגענהייט און האָט פון צייט צו צייט איבערגעחזרט:

— אַזאַנ'אומגליק! רבונו של עולם, אַזאַ מין אומגליק!

ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך ווי ווייט מעגליך דורכגעשטופּט פאַר־אויס און האָט ענדליך דערזעהן די סיבה פון דעם גאַנצען טומעל און נייגירינקייט. אויף דער ערד איז געלעגען אין חלשות אַ מענש, וועל־כען די פערד האָבען נאָר וואָס צוטראָטען; ער איז קענטיג געווען זעהר שלעכט געקליידט, אָבער „בעל־הבתיש": אינגאַנצען איז ער געווען אין בלוט, פון פּנים, פון קאָפּ האָט עס גערונען: דאָס גאַנצע פּנים איז געווען צומזיק'ט, צוריסען, צודרעהט, ס'איז געווען קענטיג, אַז מען האָט איהם ניט אויף געלעכטער צוטראָטען.

— רבונו של עולם! — האָט דער קוטשער געקלאָגט, — ווי זאָל מען זיך דאָ איינהיטען! ווען איך וואָלט געטריבען, אָדער ווען איך

וואלט איהם ניט מתרה געווען: איך בין דאך געפאהרען פאמעלער. געלאסען. אלע האבען געזעהן. גאט און לייט זענען עדות. א שכור׳ער וועט ניט שטארבען מיט זיין אייגענעם טויט — דאס איז א כלל!...

איך זעה, ער געהט איבער דער גאס, וואקעלט זיך, שיער וואס ער פאלט ניט פון די פיס, — האב איך איינמאל א געשריי געטאן. און נאכאמאל, און א דריטען מאל. און האב צוגעהאלטען די פערד: און ער נעהמט און ניט א פאל גלייך זיי אונטער די פיס!... צו ער האט עס געטאן מיט א מיין, אדער ער איז אפשר געווען זעהר שכור... די פערד זענען יונגע, שרעקענדיגע, — האבען זיי זיך א ריס געטאן. האט ער אויפגעהויבען א געשריי — האבען זיי זיך נאך מעהר דער־שראקען... אט איז אנ׳אומגליק.

— די מעשה איז פונקט אזוי געווען! — האט זיך געלאזט הע־רען עמיצענס עדות־זאגען צווישען דעם המון.

— אז ער האט געשריען — דאס איז אנ׳אמת, דריימאל האט ער צו איהם געשריען, — האט זיך אנגערופען א צווייטער קול.

— אקוראט דריימאל, אלע האבען געהערט! — האט אויסגע־שריען א דריטער.

איבעריגענס איז דער קוטשער געווען ניט זעהר פארצארנט און דערשראקען. עס איז געווען קענטיג, אז דער אייגענטימער פונ׳ם עקי־פאזש איז געווען א רייכער אנגעזעהענער מאן און האט דעם עקיפאזש ערגעץ ערווארט; די פאליציאנטען זענען, פארשטעהט זיך, פון הויט געקראכען צו באזארגען איהם דאס. דעם צוטראטענעם האט מען גע־דארפט צונעמען אין צירקעל אדער אין שפיטאל. קיינער האט ניט גע־וואוסט זיין נאמען.

דערווייל האט ראסקאלניקאוו זיך דורכגעשטופט און צוגעבויגען זיך נאך נעהענטער. פלוצלונג האט דאס לאמטערנדעל העל באלויכ־טען דאס געזיכט פון דעם אומגליקליכען: ער האט איהם דערקענט.

— איך קען איהם, איך קען! — האט ער אויסגעשריען, און זיך דורכגעשטופט אין דער ערשטער שורה. — דאס איז א געוועזענער בעאמטער, מארמעלאדאוו! ער וואוינט דא, דערנעבען, ביי קאזעל׳ן אין הויז... געשווינד א דאקטאר! איך וועל באצאהלען, נאט!

ער האט ארויסגענומען פון קעשענע געלט און געוויזען דעם פא־ליציאנט. ער איז געווען אין א מאדנער אויפרעגונג.

די פאליציאנטען זענען געווען צופרידען. וואס זיי זענען דער־גאנגען, ווער דער צוטראטענער איז ראסקאלניקאוו האט געזאגט זיין נאמען, געגעבען זיין אדרעס און מיט אלע כחות, גלייך ווי עס וואלט זיך געהאנדעלט וועגען אנ׳אייגענעם ברודער, האט ער זיי צוגערעדט, מען זאל וואס גיכער איבערטראגען דעם געחלשטען מארמעלאדאוו׳ן צו איהם אהיים.

— אט דא, איבער דריי הויפען, — האט ער געהאוועט, — קאזעל׳ס הויז, א רייכער דייטש... ער האט זיך דאס איצט אפנים געשלעפט אהיים א שכורער, איך קען איהם... ער איז א שכור... ער האט דא א פאמיליע, א פרוי מיט קינדער, א טאכטער איינע האט ער. ביז וואנען מען וועט איהם נאך אוועקשלעפען אין שפיטאל אריין! און דא וועלען מיר מן הסתם גלייך אויפ׳ן ארט האבען א דאקטאר! איך וועל באצאהלען, איך וועל באצאהלען!... פארט וועט ער זיין צווישען אייגענע מענשען: זיי וועלען איהם גלייך העלפען, אזוי קען ער נאך גאר שטארבען ביז צום שפיטאל...

ער האט אפילו באוויזען אונבאמערקט אריינצושטעקען עפעס אין האנט אריין: איבעריגענס איז די זאך געווען קלאר און דייט־ליך, און אלענפאלס איז דאך די הילף דא געווען נעהענטער. דעם צוטראטענעם האט מען אויפגעהויבען און אוועקגעטראגען: עס האבען זיך געפונען העלפער. קאזעל׳ס הויז איז געווען ביי א דרייסיג טריט ווייט. ראסקאלניקאוו איז געגאנגען פון הינטען, האט צוגעהאלטען דעם קאפ און געוויזען דעם וועג.

— אהער, אהער! אויף די טרעפ דארף מען איהם ארויפטראגען מיט׳ן קאפ אין דער הויך: קעהרט איהם איבער... אט אזוי. איך וועל באצאהלען, איך וועל באדאנקען, — האט ער געשטאמעלט.

קאטערינא איוואנאוונא, ווי איהר שטייגער איז געווען, בשעת עס פלעגט זיך נאר מאכען א פרייע רגע, פלעגט זי גלייך נעהמען געהן אויף און אב איבער איהר קליין צימערל, פונ׳ם פענסטער ביז צום אויוועלע און צוריק פעסט צונויפגעשלאגען די הענט אויפ׳ן הארצען, ריידענדיג מיט זיך אליין און הוסטענדיג פאר דער לעצטער צייט האט זי אלץ שטארקער און אפטער געשמועסט מיט איהר עלטער מיי־דעלע, דער צעהן יעהריגער פאלינקען, וועלכע האט נאך אפילו א סך

זאָכעז ניט פאַרשטאַנעז. דערפאַר אָבער האָט זי זעהר גוט פאַרשטאַנעז. אַז די מאַמע דאַרף זי האָבעז, און דעריבער פלעגט זי שטענדיג ניט אַראָבנעמעז פון איהר איהרע גרויסע קלוגע אויגעלעך און האָט געזעהן מיט אַלע כחות צו מאַכעז זיך, אַז זי פאַרשטעהט אַלצדינג. דאַסמאָל האָט פאַלינקע אויסגעטאָז דעם קליינינקעז ברודער, וועלכער האָט זיך אַ גאַנצעז טאָג געבראַכעז, — צו לעגעז איהם שלאָפעז. וואַרטענדיג ביז וואַנעז מעז וועט איהם איבערבייטעז דאָס העמדעלע, וועלכעס מעז האָט געדאַרפט דיזעלבע נאַכט טאַקע אויסוואַשעז, איז דאָס אינגעלע געזעסעז אויפ'ן שטוהל שווייגענדיג, מיט אַ שטרענגער מינע, גלייך און אונבעוועגליך, מיט פאַראויס אויסגעשטרעקטע פיסלעך און פאַר־נאַנדערגעשפּרייטע פינגער. ער האָט זיך צוגעהערט, וועגעז וואָס האָט די מאַמע גערעדט מיט דיזער שוועסטער, מיט אָנגעבלאָזענע ליפּעלעך, אָנגעשטעלטע אויגעלעך, זיך ניט אַ ריהר צו געבעז, פּונקט ווי עס דאַרפעז זיצעז אַלע קליינע אינגעלעך, ווען מעז טוט זיי אויס צו לעגעז שלאָפעז. אַ מיידעלע, נאָך קלענער פון איהם, אָנגעטאָז איז אמת'ע שמאַטעס, איז געשטאַנעז ביי די פאַרהענגלעך און געוואַרט, מעז זאָל איהר אויך אויסטאָז און לעגעז זי שלאָפעז. די טיר צו די טרעפּ צו איז געווען אָפעז, כדי כאָטש אביסעל צו פאַרטרייבעז די זייט־לעז טאַבאַק־רויך, וואָס האָבעז זיך אַריינגעריסעז פון די אַנדערע צימערן און אַלע ווייַלע געמאַכט הוסטעז מיט אַ לאַנגעז שווערעז הוסט די אָרימע שווינדזיכטיגע פרוי. קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ איז עפּעס אַזוי ווי נאָך מעהר אָבגעצעהרט געוואָרעז פאַר דער לעצטער וואָך. און די רויטע פלעקעז אויף איהרע באַקעז האָבעז געברענט נאָך מעהר ווי פריהער.

— דו וועסט ניט גלויבעז, פאַלינקע, דו קענסט זיך גאָר ניט פאַרשטעלעז, — האָט זי גערעדט, געהענדיג איבערן צימער, — ווי רייך און פרעהליך מיר האָבעז געלעבט ביים טאַטישי אין שטוב, און ווי אָט דער שכור האָט מיך אומגליקליך געמאַכט און וועט אייך אַלע־מעז אומגליקליך מאַכעז! דער טאַטישי איז געווען אַ ציווילער פּאָל־קאָווניק און כמעט שוין אַ גובערנאַטאָר: איהם איז נאָך געבליבעז ניט מעהר ווי איין האָרעלע, און אַלע פלעגעז צו איהם פאָהרעז און פלעגעז זאָגעז: „מיר האַלטעז אייך שוין סיי ווי סיי פאַר אונזער גובערנאַטאָר איוואַן מיכיילאיטש". ווי איך... קהע! ווען איך בין...

קחע — קחע — קחע... א פארשאַלטענעם לעבען! — האָט זי אויס־געשריען, אויסשפּייענדיג די ליחות און זיך כאַפּענדיג פאַר'ן האַרצען.
— ווען איך בין.... אך, ווען אויפ'ן לעצטען באַל... ביים פּרעדוואַרי־טעל... האָט מיך דערזעהן די פירסטין בעזועמעלנאַ, — דיזעלבינע, וואָס האָט מיך שפּעטער געבענשט, ווען איך האָב חתונה געהאַט מיט דיין טאַטען, — האָט זי גלייך א פרעג געטאָן: „איז עס ניט דיזעלבע שענע פריילין, וואָס האָט געטאַנצט מיט דער שאַל אויפ'ן יעהרליכען אַקט פון אינסטיטוט?"... (מען דאַרף פאַרנייהען דעם וואַלדריס: וואַלסט געגומען א נאַדעל־פאַדים און גלייך פאַרריכט, ווי איך האָב דיך געלערנט, אַניט וועט זיין רעכט מאָרגען... קחע! מאָרגען... קחע — קחע — קחע! עס וועט זיך נאָך מעהר צורייסען — האָט זי קוים געהאַט כח ארויסצוריידען). — דאַמאַלס איז צו אונז אין שטאָדט נאָר־וואָס געקומען פון פעטערבורג דער קאַמער־יונקער פירסט שטשע־גאַלסקי... האָט ער געטאַנצט מיט מיר א מאַזורקע און גלייך אויף מאָרגען האָט ער געוואָלט קומען מאַכען מיר א פאַרשלאַג: איך האָב איהם אָבער אַליין זעהר איידעל באַדאַנקט און געזאָגט, אַז מיין האַרץ געהערט שוין לאַנג אַנ'אַנדערן. דער דאָזיגער אַנדערער איז געווען דיין פאָטער, פּאָליע. דער טאַטישי איז געווען שרעקליך בייז... דאָס וואַסער איז שוין פאַרטיג? נו, דערלאַנג מיר דאָס העמדעלע: און וואו זענען די זעקעלער?... לידאַ, — האָט זי זיך געווענדט צו דער קליינטשיקער טאָכטער, — דו וועסט שוין היינטיגע נאַכט איבערקומען אזוי, אהן א העמדעלע: דו וועסט זיך ווי עס איז איבערמוטשען... און די זעקלעך לעג אויך אוועק פון אויבען אויף... פאַר איינגוועגס אויסוואַשען... און דער שכור'ער איז נאָך אַלץ ניטאָ! דאָס העמד איז ביי איהם ברודיג ווי א שמוציגע טראַנטע, האָט עס צופליקט אינגאַנצען... פאַר איינגוועגס וואָלט איך עס אויך אויסגעוואַשען, אַנשטאָט צו מוטשען זיך צוויי נעכט נאַכאַנאַנד! רבונו של עולם! קחע — קחע — קחע — קחע! ווידער! וואָס איז דאָס? האָט זי אויסגעשריען, דער־זעהענדיג אַנ'עולם מענשען אין פאַרהויז, וואָס האָבען זיך דורכגע־שטופּט אין איהר צימער אריין מיט עפּעס א משא. — וואָס איז דאָס? וואָס טראָגט מען דאָס? רבונו של עולם!

— וואוהין לעגט מען עס דאַ אַוועק? — האָט א פּאָליציאַנט א פרעג געטאָן, ארומקוקענדיג זיך אויף אַלע זייטען, בשעת מען האָט

שוין אריינגעשלעפּט אין צימער דעם צובלוטיגטען און געחלש'טען מארמעלאדאוו'ן.

— אויפ'ן דיוואן! לעגט ארויף, גלייך אויפ'ן דיוואן, מיט'ן קאָפּ אהערצו, — האָט ראסקאָלניקאָוו געקאָמאנדעוועט.

— אויפ'ן גאָס צוטראָטען! א שכורער! — האָט עמיצער א געשריי געטאָן פון פארהויז

קאטערינא איוואנאָוונא איז געשטאַנען בלאָס ווי די וואַנט און האָט שווער געאָטעמט. די קינדער האָבען זיך צושראָקען די קליינטשיקע לידאָטשקע האָט א געשריי געגעבען, זיך א וואַרף געטאָן צו פּאָלינקען, האָט זי ארומגענומען און גענומען ציטערן מיט אלע גלידער.

אוועקגעלעגט מארמעלאדאוו'ן אויפ'ן דיוואן, האָט זיך ראסקאָלניקאָוו א לאָז געטאָן צו קאטערינא איוואנאָוונא'ן:

— אום גאָטעס ווילען, בארוהיגט זיך, ניט שרעקט זיך! — האָט ער שנעל גערעדט. — ער איז איבערגעגאנגען פון איין טראָטואר אויפ'ן אנדערן, האָט איהר א פּוהר צוטראָטען, ניט בעאונרוהיגט זיך, ער וועט קומען צו זיך, איך האָב געהייסען טראָגען איהם אהער... איך בין ביי אייך געווען, איהר געדענקט... ער וועט קומען צו זיך: איך וועל באצאָהלען!

— דערלעבט זיך! — האָט קאטערינא איוואנאָוונא פארצווייפעלט אויסגעשריען און זיך א וואַרף געטאָן צום מאַן.

ראסקאָלניקאָוו האָט גלייך באמערקט, אז זי איז ניט פון יענע פרויען, וועלכע זיינען אזוי גרינג אויף חלש'ן. אין איין אויגענבליק איז אונטער דעם אומגליקליכענס קאָפּ געוואָרען א קישען, וואָס דאָס איז נאָך קיינעם אפילו אויפ'ן זינען ניט ארויף; קאטערינא איוואנאָוונא האָט איהם גענומען אויסטאָן, באטראכטען און זיך עסק'ן ארום איהם; זי איז ניט געוואָרען צוטומעלט און אינגאנצען פארגעסען אַן זיך, פאר ביסען די ליפּען, וואָס האָבען איהר געציטערט ,און פארשטיקט די יאָמערליכע געשרייען, וואָס האָבען זיך איהר געריסען פון הארצען ארויס.

ראסקאָלניקאָוו האָט דערווייַלע גע'פּועלט ביי איינעם, ער זאָל א לויף טאָן נאָך א דאָקטאָר. דער דאָקטאָר האָט גראָד געוואוינט אין דעם דריטען הויף.

— איך האָב געשיקט נאָך א דאָקטאָר, — האָט ער גע'חזר'ט קאַ־טערינא איוואַנאָוונא'ן, — ניט באַאומרוהיגט זיך. איך וועל באַצאָה־לען. וואָסער קריגט מען ביי אייך ?... און גיט עפּעס א סערוועטעל, א האַנטטוך, וואָס עס איז, אָבער געשווינד: מען ווייס נאָך ניט, ווי שטאַרק ער איז פאַרוואונדעט... ער איז פאַרוואונדעט, אָבער ניט אויף טויט, זייט זיכער... וואָס וועט דער דאָקטאָר זאָגען!

קאַטערינא איוואַנאָוונא האָט זיך א לאָז געטאָן צום פענסטער: דאָרט איז געשטאַנען אויף א דורכגעלעכערטען שטוהל א גרויסע לייה־מענע שיסעל וואַסער, וואָס זי האָט אָנגעגרייט אויף אויסצואוואַשען ביינאַכט די קינדערס און דעם מאַנס וועש. זי פּלעגט עס אליין ביי־נאַכט וואַשען, וועניגסטענס צוויי מאָל א וואָך, און אַמאָל נאָך אָפ־טער, ווייל עס האָט אַזוי ווייט געהאַלטען, אַז ס'איז שוין כמעט ניט געווען קיין וועש אויף איבערצובייטען, און יעדערער האָט געהאַט ניט מעהר ווי צו איין עקזעמפּלאַר: קאַטערינא איוואַנאָוונא האָט ניט גע־קאָנט אַריבערטראָגען קיין שמוץ, ביי איהר איז געווען בעסער צו מוטשען זיך גאַנצע נעכט איבער די כחות, בעת אַלע שלאָפען כדי דאָח נאָסע וועש זאָל זיך ביז אין דער פריה אויסטריקנען אויף דעם אי־בערגעצויגענעם שטריקעל און יעדער זאָל האָבען אָנצוטאָן ריינס, — איידער צו זעהן שמוץ אין שטוב. זי האָט געוועזט א כאַפּ געטאָן די שיסעל וואַסער צו ערפילען ראַסקאָלניקאָווס פאָדערונג, זי איז אָבער שיער ניט געפאַלען מיט דער משא. נאָר יענער האָט שוין באַוויזען צו געפינען א האַנטטוך, האָט איהם אָנגענעצט אין וואַסער און גע־נומען אָרומוואַשען מאַרמעלאַדאָווס פּנים, וואָס איז געווען אינגאַנצען פאַרגאָסען מיט בלוט. קאַטערינא איוואַנאָוונא איז געשטאַנען דערנע־בען, האָט קוים מיט וועהטאָג אָפּגעכאַפּט דעם אָטעם און זיך געהאַל־טען פאַר'ן האַרצען. זי האָט אליין זיך גענוטייגט אין הילף. ראַסקאָל־ניקאָוו האָט אָנגעהויבען צו פאַרשטעהן, אַז ס'איז אפשר געווען א נאַ־רישקייט, וואָס ער האָט זיך אַזוי איינגעשטעלט, מען זאָל דעם צו־טראָטענעם ברענגען צו טראָגען אהער. דער פּאָליציאַנט איז אויך גע־ווען אין גרויס פאַרלעגענהייט.

— פּאָליא! — האָט קאַטערינא איוואַנאָוונא א געשריי געגע־בען, — לויף צו סאָניען, אָבער געשווינד. אויב דו וועסט זי ניט טרעפען אין דער היים, זאָלסטו זאָגען, אַז דעם טאַטען האָבען פערד

צוטראָטעז און זי זאָל גלייך קומעז צו געהן אהערצו... ווען זי וועט קומעז. געשווינד, פּאַליאַ! נאַ, טו אַז אַ טיכעל!

— לויף ווי דו קענסט נאָר! — האָט פּלצלונג אַ געשריי געטאָן דאָס אינגעלע, וואָס איז געזעסען אויפ׳ן שטוהל, און, אַפּגעזאָגט דאָס, איז ער ווידער פאַרזונקען אין דאָס פריהערדיגע שטילשווייגענדע גלייכע זיצען אויפ׳ן שטוהל, מיט אַנגעשטעלטע אויגען, די פּיאַטעס אויסגעשטרעקט פאָראויס און די פינגער פונאַנדערגעשפּרייט.

דערווייליע איז דאָס צימער געוואָרען פול געפּאַקט, קאָפּ אויף קאָפּ. די פּאָליציאַנטען זיינען אַוועק. נאָר איינער איז געבליבען אויף אַ ווייליע: ער האָט געפּרובט אַרויסטרייבען דעם עולם, וואָס האָט זיך געשאָטען פון די טרעפּ, צוריק אויף די טרעפּ אַרוים. דערפאַר אָבער זיינען פון די אינווייניגסטע חדרים אַנגעלאָפען כמעט אַלע שכנים פון דער מאַדאַם ליפּפּעוועקסעל. לכתחלה האָבען זיי זיך געשפּאַרט נאָר אין די טירען, דערנאָך אָבער האָבען זיי פאַרפלייצט דאָס גאַנצע צימער. קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ איז אַריינגעקומען אין אַ וואָהנזיניגע רציחה.

— אַפילו שטאַרבען רוהיג לאָזען זיי אויך ניט! — האָט זי געכומען שרייען אויפ׳ן גאַנצען עולם. — געפונען אַן אומזיסטע פאַרשטעלונג! מיט פּאַפּיראָסען! קחע — קחע — קחע! אַ נס נאָך וואָס זיי זיינען אָהן היטלען... ניין, אָט איז איינער אין אַ היטעל!... אַרוים! האָט כאָטש דרך־ארץ פאַר אַ טויטען גוף.

דער הוסט האָט זי געשטיקט, אָבער דאָס בייזערן זיך האָט געהאָלפען. פאַר קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ האָט מען קענטיג אַפילו יאָ מורא געהאַט אַביסעל: די שכנים האָבען איינער נאָך דעם אַנדערן גענומען שטופען זיך צו די טירען צוריק מיט יענעם מאָדנעם אינערליכען געפיהל פון צופרידענהייט, וואָס לאָזט זיך מערקען אַפילו ביי די נאָהענטסטע מענשען, ווען עס טרעפט אַן אומגעריכט אומגליק מיט זייערען אַ נאָהנטען: פון דעם ראַזיגען געפיהל איז קיינער ניט פריי, ניט קוקענדיג אַפילו אויף דאָס טיעפסטע באַדויערן און מיטלייד.

איבעריגענס האָבען זיך אונטער׳ן טיר געלאָזט הערען שטימען וועגען שפּיטאָל, און אַז דאָ איז ניט קיין אָרט אויף אַנמאַכען אַ טומעל.

— ניט קיין אָרט אויף שטאַרבען! — האָט קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ אַ געשריי געטאָן און זיך שוין אַ לאָז געגעבען אויפעפענען די

טיר און אויסגיסען אויף זיי איהר גאנץ ביטער הארץ: נאר אין טיר האט זי זיך צוזאמענגעשטויסען מיט דער מאדאם ליפּעוועקסעל אליין: יענע האט ערשט דערהערט וועגען דעם אומגליק און איז געקומען צו לויפען מאכען ארדנונג.

דאס איז געוועזען זעהר א צודרעהטע דייטשקע, זיך שטענדיג גרייט צו קריעגען.

— אך, מיין גאט! — האט זי א פּאטש געטאן מיט די הענט.— אייער מאן דער שכור איז צוטראטען געווארען פון די פערד. אין שפּיטאל אריין! איך בין די ווירטין!

— אמאליא לודוויגאוונא! איך וועל אייך בעטען א טראכט געבען וועגען דעם, וואס איהר רעדט, — האט קאטערינא איוואנאוונא מיט שטאלץ, כדי יענע זאל ניט פארגעסען „ווער זי איז" און אפילו איצט האט זי זיך אויך ניט געקענט אפּזאגען פון דעם ראזיגען פארגעניגען), — אמאליא לודוויגאוונא...

— איך האב אייך שוין ניט איינמאל געזאגט, איהר זאלט קיינמאל ניט וואגען צו רופען מיך אמאל לודוויגאוונא: איך הייס אמאל־איוואן.

— איהר הייסט ניט אמאל־איוואן, נאר אמאליא לודוויגאוונא. און אזוי ווי איך געהער ניט צו די, וואס לעקען זיך צו אייך, ווי למשל דער ה' לעבעזיאטניקאוו, וועלכער לאכט איצט הינטער'ן טיר (הינטערן טיר האט זיך ווירקליך געלאזט הערען א געלעכטער און א געשריי: „שוין זיך צונויפגעטשעפּעט!"), וועל איך אייך שטענדיג רופען אמאליא לודוויגאוונא, אפילו איך הויב ניט אן צו פארשטעהן, פארוואס געפעלט אייך ניט דער דאזיגער נאמען. איהר זעהט דאך אליין, וואס ס'האט געטראפען מיט סעמיאן זאכאראוויטש'ן: ער האלט ביים שטארבען. איך בעט אייך די רגע צומאכען די טיר, און קיינעם אהערצו ניט אריינלאזען. לאזט כאטש רוהיג שטארבען. אניט, מעגט איהר זיין זיכער, אז מארגען וועט דערפון וויסען דער גענעראל־גובערנאטאר אליין. דער פירסט האט מיך נאך געקענט מיידעלווייז און געדענקט זעהר גוט סעמיאן זאכאראוויטש'ן: ער האט איהם פיעל טובות אפילו געטאן. אלע ווייסען, אז סעמיאן זאכאראוויטש האט געהאט פיעל פריינד און בעלי־טובות: ער האט זיך אליין פון זיי דערווייטערט, ווייל ער איז געוועזען צו שטאלץ און האט געוואוסט זיין

שוואכקייט. נאר איצט (זי האט אנגעוויזען אויף ראסקאלניקאוו'ן) העלפט אינז איינער א גרויסמוטיגער יונגער הערר, פון א רייכער אנ־געזעהענער פאמיליע: סעמיאן זאכאראוויטש האט איהם געקענט פון קינדרווייז אויף, און איהר מעגט זיין זיכער, אמאליא לודוויגאוונא...

דאס אלץ איז ארויסגערעדט געווארען זעהר שנעל, וואס ווייטער אלץ שנעלער, נאר דער הוסט האט מיט אמאל איבערגעריסען קאטע־רינא איוואנאוונא'ס רעדע. אין דעמזעלבען אויגענבליק איז דער אומ־גליקליכער געקומען צו זיך און א קרעכץ געטאן: זי איז צוגעלאפען צו איהם, דער קראנקער האט געעפענט די אויגען, און נאך ניט דער־קענענדיג און ניט פארשטעהענדיג, האט ער זיך גענומען איינקוקען אין ראסקאלניקאוו'ן, וואס איז געשטאנען איבער איהם. ער האט גע־אטעמט שווער, טיעף און זעלטען: צווישען די ליפען איז ארויסגעטרא־טען בלוט: דער שטערן איז געווען באשלאגען מיט א שווייס. ניט דערקענט ראסקאלניקאוו'ן, האט ער זיך גענומען ארומקוקען מיט אומרוהיגע בליקען. קאטערינא איוואנאוונא האט אויף איהם געקוקט מיט אן אומעטיגען, אבער שטרענגען בליק, און פון די אויגען האבען איהר טרעהרען גערונען.

— א, גאט מיינער! די גאנצע ברוסט איז ביי איהם צוקוועטשט! וואס בלוט, וואס בלוט! — האט זי ארויסגערעדט אין פארצווייפלונג. — מען דארף איהם אויסטאן די אויבער־בגדים! גיב זיך עטוואס א קעהר, סעמיאן זאכאראוויטש, אויב דו קענסט נאר, — האט זי צו איהם א געשריי געטאן

מארמעלאדאוו האט זי דערקענט.

— דעם גלח! — האט ער ארויסגערעדט מיט א כריפ.

קאטערינא איוואנאוונא איז צו צום פענסטער, צוגעדריקט דעם שטערן צו דעם פענסטער־ראהם און פון פארצווייפעלט אויסגעשריען:

— א, פארשלאטענעס לעבען!

— דעם גלח! — האט דער שטארבענדער ווידער ארויסגערעדט נאך א קורצען שווייגען.

— מ'איז אוועק־ק־ה! — האט אויף איהם קאטערינא איוואַ־נאוונא א געשריי געגעבען: ער איז געהארכזאם אנטשוויגען געווא־רען. מיט א ניט־זיכערען טרויעריגען בליק האט ער זי געזוכט מיט די אויגען: זי האט זיך ווידער צוריקגעקעהרט צו איהם און זיך געשטעלט

איהם צוקאַפּענס. ער האָט זיך עטוואָס באַרוהיגט, אָבער ניט אויף לאַנג.

באַלד זיינען זיינע אויגען געבליבען אויף דער קליינער לידאַטש־קען (זיין ליעבלינגסקינד), וואָס האָט געציטערט אין א ווינקעל, אַזוי ווי אין קאָנוואולסיען. און האָט געקוקט אויף איהם מיט איהרע פאַר־וואונדערטע קינדעריש־דורכדרינגענדע אויגען.

— א... א... — האָט ער אויף איהר אומרוהיג אָנגעוויזען.

ער האָט עפּעס געוואָלט זאָגען.

— וואָס נאָך? — האָט קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ א געשריי גע־געבען.

— א... א... האָט ער אויף איהר אומרוהיג אָנגעוויזען.

ער האָט עפּעס געוואָלט זאָגען.

— וואָס נאָך? — האָט קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ א געשריי גע־געבען.

— באָרפוס, נעבאָך! באָרפוס! — האָט ער געשטאַמעלט, אָנ־ווייזענדיג מיט א האַלב־פאַרריקטען בליק אויף דעם מיידעלס באָרפוסע פיסלעך.

— שוויי־יי־ג! — האָט קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ צורייצט א גע־שריי געטאָן. — דו ווייסט אליין, פאַרוואָס נעבאָך א באָרפוסע!

— דאַנקען גאָט, דער דאָקטאָר! — האָט ראַסקאָלניקאָוו מיט פרייד אויסגערופען.

סאַ׳יז אַריינגעקומען דער דאָקטאָר, א געלאָסען־פּינקטליכער אַל־טיטשקער, א דייטש, און גענומען מיט חשד אַרומקוקען זיך אויף אַלע זייטען: צוגעגאַנגען צום קראַנקען, גענומען דעם דופּק, אויפמערקזאַם אַרומגעטאַפּט דעם קאָפּ און מיט קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַס הילף האָט ער אָפּגעשפּיליעט דאָס העמד, וואָס איז געווען אינגאַנצען דורכגע־נעצט מיט בלוט, און באַטראַכט די נאַקעטע ברוסט פון דעם קראַנ־קען. די גאַנצע ברוסט איז געווען צודרעהט, צוקנייטשט און צופליקט; עטליכע ריפּען פון דער רעכטער זייט זיינען געווען צובראָכען. פון דער לינקער זייט, סאַמע אויפ׳ן האַרצען, איז געווען א גרויזאַמער, גרויסער געל־שוואַרצער פלעק, — א אַכזריות׳דיגער קלאַפּ מיט דער קאַפּיטע. דער דאָקטאָר האָט אָנגערוקט די ברעמען. דער פּאָליציאַנט האָט איהם דערציילט, אז דעם צוטראַטענעם האָט עס א כאַפּ געטאָן אין ראַד

אריין און עס האָט איהם דרעהענדיג אָפּגעשלעפּט א טריט דרייסיג אַי־בער'ן ברוק.

— א וואונדער, וואס ער איז גאַר צו זיך געקומען. - האָט דער דאָקטאָר שטיל איינגערוימט ראַסקאָלניקאָוו'ן.

— וואס זאָגט איהר אָבער? — האָט יענער געפרעגט.

— ער וועט באַלד שטאַרבען.

— איז דען קיין שום האָפנונג ניט פאַרהאַן?

— קיין שום האָפנונג; ער גוסס'ט שוין... דערצו נאָך איז דער קאָפּ זעהר געפעהרליך פאַרוואונדעט... הם!... מען וואָלט איהם אפשר יאָ געקענט לאָזען אָן אָדער... נאָר... דאָס וועט גאַרנישט העלפען. אין פינף אָדער אין צעהן מינוט אַרום וועט ער זיכער שטאַרבען.

— טאָ לאָזט שוין בעסער אָן אָדער!

— רעכט... איבעריגענס, זאָג איך אייך אָפּריהער, עס וועט איהם גאַרנישט העלפען.

אין דעם אויגענבליק האָבען זיך געלאָזט הערען נאָך טריט. דער עולם אין פאַרהויז האָט געמאַכט א וואַרע, און אויף דער שוועל האָט זיך באַוויזען דער גלח, א גרייזגרויער אַלטיטשקער. נאָך איהם איז גע־גאַנגען א פּאָליציאַנט, וועלכען מען האָט געשיקט נאָך פון גאַס. דער דאָקטאָר האָט איהם גלייך געלאָזט זיין אָרט און האָט זיך פּיעלבאַדיי־טענד איבערגעוואונקען מיט איהם ראַסקאָלניקאָוו האָט קוים גע־פּועל'ט ביים דאָקטאָר, ער זאָל כאָטש נאָך איין ווייַלע אויפוואַרטען. יענער האָט א קוועטש געטאָן מיט די אַקסלען און איז געבליבען.

אַלע האָבען אָפּגעטראָטען. דער ודוי האָט געדויערט זעהר ווייניג. א ספק, צי דער שטאַרבענדער האָט עפּעס פאַרשטאַנען: און אַרויס־געבראַכט פון מויל האָט ער נאָר אָפּגעהאַקטע ניט־דייטליכע קלאַנ־גען. קאַטערינא איוואַנאָוונא האָט גענומען לידאָטשקען. אַראָפּגענו־מען פון שטוהל דאָס אינגעלע און, אָפּטרעטענדיג אין א ווינקעל, האָט זי זיך געשטעלט אויף די קניה און די קינדער אוועקגעשטעלט פאַר זיך אויף די קניה. דאָס מיידעלע האָט אַלץ געציטערט: דאָס אינ־געלע אָבער האָט שטעהענדיג אויף די הוילינקע קניהעלעך, געלאַסען געהויבען דאָס הענדטעלע, זיך גע'צלמ'ט ווי א גרויסער און זיך גע־בוקט צו דער ערד, קלאַפּענדיג מיט'ן שטערן: דאָס האָט איהם קענטיג פאַרשאַפט א באַזונדערע פאַרגניגען. קאַטערינא איוואַנאָוונא האָט

פארביסען די ליפען און איינגעהאלטען די טרעהרען: זי האט זיך אויך „געמאַליעט", מאכענדיג פון צייט צו צייט צורעכט דעם קינד דאס העמדעלע. אין דערזעלבער צייט האט זי אויך באוויזען, ניט אויפ־שטעהענדיג פון די קניה, אראפצונעהמען פון קאמאד א האלז־טיכעל און ארויפווארפען עס אויף די נאַקעטע פלייצעס פון דעם מיידעלע. דערווייל האבען זיך ווידער אנגעהויבען אויפצועפענען די טירען פון די אינווייניגסטע צימערן און ס'האבען זיך באוויזען נייגיריגע. אין פארהויז איז די ענגשאפט געווארען אלץ גרעסער און גרעסער. ס'האבען זיך צונויפגקליבען שכנים פון אלע טרעפ, אבער אין צימער זיינען זיי ניט אריין. נאר א חלב'ן ליכטעל האט באלויכטען דעם גאנצען צימער.

אין דעמזעלבען אויגענבליק האט זיך פון פארהויז שנעל דורכ־געשטופט דורכ'ן עולם פאלינקע, וואס איז געלאפען נאך דער שוועס־טער. זי איז אריין, קוים אפכאפענדיג דעם אטעם פון געשווינדען לויפען, אויסגעטאן דאס טיכעל, אפגעשטעלט די אויגען אויף דער מוטער, איז צו איהר צוגעגאנגען און געזאגט: „זי געהט! כ'האב זי באגעגענט אויף דער גאס!" די מוטער האט איהר צוגעבויגען אויף די קניה און אוועקגעשטעלט נעבען זיך. דורכ'ן עולם האט זיך שטיל און פארשעמט דורכגעשטופט א מיידעל, און זעלטזאם איז געווען איהר אומגעריכטע ערשיינונג אין דעם ראזיגען צימער, צווישען ארימקייט, שמאטעס, טויט און פארצווייפלונג. זי איז אויך געווען אנגעטאן אין שמאטעס: איהרע קליידער זיינען געווען גראשענע, אבער אויס־געפוצט לויט דעם געשמאק פון דער גאס, לויט דעם געשמאק פון די מנהגים, וואס האבען זיך אויסגעבילדעט אין זייער אייגענעם וועל־טעל, מיט א רייסענדער און שענדליך־ארויסגעשטעלטער כונה. סאניא איז שטעהן געבליבען אין פארהויז, סאמע ביי דער שוועל, אבער זי איז ניט אריבערגעטראטען די שוועל און געקוקט ווי צוטומעלט, גלייך ווי זי וואלט גארנישט פארשטעהן און פארגעסען אי אן איהרע, פון דער פיערטער האנט איבערגעקויפטע זיידענעם, דא ניט־אנשטענדיגע, קאלירטען קלייד מיט דער זעהר לאנגער און קאמישער שלעפע, אי אן איהר אונגעהויער גרויסער קרינאלינע, וואס האט פארשטעלט די גאנ־צע טיר, אי אן די העלע שיך, אי אן דעם זונענשירם, וואס איז געווען גאנץ איבעריג איצט, ביינאכט, אי אן דעם משונה'דיגען קיילעכדיגען

שטרויהוט מיט א פעדער פון רייסענדע פייערקאליר. פון אונטער דעם דאזיגען היטעלע, וואס איז געווען אנגעטאן אויף א זייט אויף דעם שטייגער פון די וואוילע יונגען, האט ארויסגעקוקט א מאגער, בלאס דערשראקען פּנים׳ל, מיט א פונאנדערגעעפענטען מויל און מיט שטארע אויגען פון שרעק. סאניא איז געווען קליין געוואקסען, פון א יאהר אכטצעהן. א דארינקע, אבער א גאנץ בא׳חנ׳טע בלאנדינע, מיט הערליכע בלויע אויגען. זי האט דורכדרינגענד געקוקט אויף דעם בעט. אויפ׳ן גלח; אויך זי האט קוים געקענט אפּכאפּען דעם אטעם פון שנעלען געהן. ענדליך זיינען צו איהר אפּגים פארפלויגען די שוש־קערייע און אייניגע ווערטער צווישען דעם המון. זי האט אראפּגע־לאזט די אויגען, געמאכט א טריט איבער׳ן שוועל און איז געבליבען שטעהן אין צימער, אבער ווידער טאקע ניט ווייטער ווי אויף דער שוועל.

דער ודוי האט זיך געענדיגט. קאטערינא איוואנאוונא איז צוגע־גאנגען צו דעם מאנס בעט. דער גלח איז אפּגעטראטען אן א זייט און וועקגעהענדיג האט ער געפּרובט זאגען א פּאר טרייסטווערטער קא־טערינא איוואנאוונא׳ן.

— און וואו וועל איך אהינטאן אט די דאזיגע? — האט זי איהם מיט צורייצטע כעס איבערגעשלאגען און אנגעוויזען אויף די עופ׳עלער.

— דער אויבערשטער איז א בעל־רחמים; פארלאזט זיך אויף זיין הילף, — האט דער גלח געוואזט אנגעהויבען.

— ע־ער! א בעל־רחמים איז ער, אבער ניט פאר אונז!

— זינדיגט ניט מיט די רייד, מאדאם, זינדיגט ניט, — האט דער גלח זי גע׳מוסר׳ט, שאקלענדיג מיט׳ן קאפּ.

— און דאס איז ניט געזינדיגט? — האט קאטערינא איוואַ־נאוונא א געשריי געגעבען, אנווייזענדיג אויפ׳ן שטארבענדען.

— אפשר וועלען די, וואס האבען אייך ניט מיט א כּיון אומ־גליקליך געמאכט, מסכּים זיין אייך צו באפרידיגען, וועניגסטענס אויף אזוי פיעל, וויפיעל דער אומגליקליכער האט פארדיענט...

— איהר פארשטעהט מיך ניט! — האט קאטערינא איוואנאוו־נא נערוועז אויסגעשריען און א מאך געטאן מיט דער האנט. — און פארוואס זאלען זיי גלאט אונז באפרידיגען? ער איז דאך אליין

שכור׳ערהייד געקראכען אונטער די פערד! וואס האט ער פארדיענט? ניט פארדיענט האט ער, נאר יסורים און עגמת־נפש פארשאפט. ער פלעגט דאך אלץ פארטרינקען, דער ראזיגער שכור! פלעגט אלץ פון שטוב ארויס׳גנב׳ענען און פלעגט עס אין שיינק טראגען, פון זייער לעבען און פון מיין לעבען האט ער אין די שיינקען א תל געמאכט! און דאנקען גאט, וואס ער שטארבט אוועק! די הוצאה וועט זיין קלע־נער.

— פאר׳ן טויט דארף מען אלץ מוחל זיין, און דאס איז א זינד, מאדאם, אזוינע געפיהלען טראגען איז א גרויסע זינד!

קאטערינא איוואנאוונא האט זיך גע׳עסק׳ט ארום דעם קראנ־קען, זי האט איהם דערלאנגט טרינקען, אפגעווישט איהם דעם שוויים און דאס בלוט פונ׳ם קאפ, צורעכט געמאכט די קישענס און גערעדט מיט׳ן גלח, באוויייזענדיג פון צייט צו צייט זיך א קעהר צו טאן צו איהם. איצט אבער איז זי אויף איהם פלוצלונג אנגעפאלען מיט א מין וואהנזיניגער רציחה.

— ע־עך, הייליגער פאטער! ס׳איז נאר ווערטער, פוסטע ווער־טער! מוחל זיין! אט וואלט ער היינט געקומען א שכור׳ער, ווען מען וואלט איהם ניט געוועזן איבערגעפאהרען, זיין איין־און־איינציג העמד איז שוין שרעקליך שמוציג און הענגט אויף איהם שטיקערווייז, — וואלט ער זיך דאס א ווארף געטאן טוכניען, און איך וואלט ביז פאר־טאג אלץ געוואשען און געוואשען, זיינע טראנטעס און די קינדערשע, און דערנאך וואלט איך זיי געטריקענט ביים פענסטער, און פארטאג וואלט איך זיך ערשט געזעצט זיי פאררעכטען, — אט האט איהר מיין גאנצע נאכט! היינט וואס איז דא פארהאן צו ריידען וועגען מחילה! שוין אזוי אויך געגונג מוחל געוועזן!

א טיעפער שרעקליכער הוסט האט איבערגעריסען איהרע ווער־טער. זי האט אויסגעשפייט די ליחות אין א טיכעל און האט עס גע־געבען דעם גלח א קוק, פאר ווהעטאג האלטענדיג זיך מיט דער אנ־דערער הנאט פאר׳ן הארצען. דאס גאנצע טיכעל איז געווען אין בלוט...

דעם גלח איז דער קאפ געזונקען און ער האט גארנישט געזאגט.

מארמעלאדאוו האט גע׳גוסס׳ט; ער האט ניט אראפגענומען די אויגען זיינע פון קאטערינא איוואנאוונא׳ן, וואס האט זיך איבער איהם איבערגעבויגען. ער האט אלץ געוואלט איהר עפעס זאגען, ער האט

געוועזט אפילו אַנגעהויבעז, שווער פּלאָנטענדיג מיט דער צונג און ניט־דייטליך ארויסברענגענדיג די ווערטער. אבער קאַטערינא איוואַנאָוונא האט פארשטאַנעז, אז ער וויל ביי איהר בעטעז מחילה. און זי האט גלייך אויף איהם באַפעהלענדיג א געשריי געטאָן:

— שוויי—ייג! מעז דאַרף ניט!... איך ווייס, וואס דו ווילסט זאָגען!...

און דער קראַנקער איז שטיל געוואָרעז. נאָר אין דעמזעלבעז אויגענבליק איז זיין בלאָנזשענדער בליק געפאַלעז אויף די טיר, און ער האט דערזעהן סאָניעז.

ביז אהער האט ער זי באַמערקט: זי איז ניט געשטאַנעז אין א ווינקעל און אין שאָטעז.

— ווער איז דאס? ווער איז דאס? — האט ער פּלוצלונג ארויס־גערעדט מיט א הייזעריגעז פארשטיקטעז קול, שרעקליך אומרוהיג, אַנווייזענדיג מיט אויגעז, פון אימה, אויף די טיר, וואו די טאָכטער איז געשטאַנעז, און געמאַטערט אויפצוהויבעז זיך.

— ליעג! ליע—יע—יעג! — האט קאַטערינא איוואַנאָוונא א געשריי געטאָן.

ער האט זיך קוים אַנגעשפּאַרט מיט אַז אוננאַטירליכער אַנ־שטרענגונג אויף דער האַנט. האט ווילד און שטאַר געקוקט א ווייל׳ע אויף די טאָכטער, ווי ער וואָלט זי ניט דערקענט. און ער האט זי גלאט קיינמאָל ניט געזעהן אין אזא מין אַנצוג. פּלוצלונג האט ער זי דערקענט, — ערנידעריגט, דערשלאָגעז, אויסגעפּוצט און פארשעמט, האט זי מיט געפאַלענקייט געוואַרט, ביז וואַנעז מעז וועט איהר אויך לאָזעז זיך זעגענעז מיט דעם שטאַרבענדעז פאָטער. אַז אומענדליכער שמערץ האט זיך אויסגעדריקט אויף זיין געזיכט.

— סאָניא! טאָכטער מיינע! זיי מיר מוחל! — האט ער א גע־שריי געטאָן און געוואָלט איהר אויסשטרעקעז די האַנט, ער האט אבער פארלאָרעז דאס גלייכגעוויכט, זיך אַפּגעריסעז פון דיוואַן און א פאַל געטאָן אויף דער ערד מיט׳ן פּנים אראָפּ: מעז האט זיך א וואָרף גע־טאָן איהם אויפהויבעז, אוועקגעלעגט, אבער ער איז שוין אויסגע־גאַנגעז. סאָניא האט א שוואַכעז געשריי געטאָן, איז צוגעלאָפעז, ארומ־גענומעז איהם און איז אזוי געבליבעז פארגליווערט. ער איז געשטאַר־בעז ביי אהיר אויף די הענט.

— אויסגעפיהרט דאס זייניגע! — האט קאטערינא איוואנאוונא
א געשריי געגעבען, דערזעהען דעם מאנס טויטען קערפער. — נו, וואס
זאל איך איצט טאן! מיט וואס וועל איך איהם מקבר זיין? און וואס
וועל איך זיי מארגען עסען געבען?

ראסקאלניקאוו איז צוגעגאנגען צו קאטערינא איוואנאוונא'ן.

— קאטערינא איוואנאוונא, — האט ער אנגעהויבען, — יענע
וואך האט מיר אייער פארשטארבענער מאן דערצעהלט זיין גאנצע לע־
בענסגעשיכטע מיט אלע איינצעלהייטען... איהר מעגט מיר גלויבען, אז
ער האט פון אייך גערעדט מיט א באגייסטערטער התפעלות. פון דעם
אווענט אן, ווען איך האב מיך דערוואוסט, ווי אזוי ער איז אייך אלע־
מען געווען איבערגעגעבען, און ווי ער האט באזונדערס אייך, קאטערינא
איוואנאוונא, געאכט און געליעבט, ניט קוקענדיג אויף זיין אומגליק־
ליכע שוואכקייט, טאקע פון דעם אווענט אן זיינען מיר געווארען בא־
פריינדעט... ערלויבט זשע מיר איצט... אויף וויפיעל איך פארמאג
עס... אפצוגעבען דעם חוב מיין פארשטארבענעם פריינד. אט דא... איז
צוואנציג רובל, אזוי דאכט זיך מיר, — און אויב דאס קען אייך צו
נוץ קומען, וועל איך... מיט איין ווארט איך וועל אריין, — איך וועל
זיכער אריין... איך וועל נאך אפשר מארגען אריין... אדיע!

און ער איז געשווינד ארויס פון צימער, זיך שנעל דורכגעשטופט
דורכ'ן עולם אויף די טרעפ; נאר דא האט ער זיך פלוצלונג באגע־
גענט מיט ניקאדים פאמיטש'ן, וועלכער האט זיך דערוואוסט וועגען
דעם אומגליק און האט עס פערזענליך געוואלט באזארגען. זיי האבען
זיך ניט געזעהן זייט דער סצענע אין קאנצעלאריע. נאר ניקאדים פא־
מיטש האט איהם גלייך דערקענט.

— א, דאס זענט איהר? — האט ער איהם א פרעג געטאן.

— געשטארבען, — האט ראסקאלניקאוו געענטפערט. — געווען
דער דאקטאר, געווען דער גלח, אלץ איז ארדנונג. ניט באאונרוהיגט
זעהר די ארימע פרוי, זי איז אזוי אויך א שווינדזיכטיגע. מונטערט זי
אויף, אויב איהר קענט מיט וואס... איהר זענט דאך א גוטער מענש.
איך וויים... האט ער צוגעגעבען מיט א שפאטישען שמייכעל, קוקענ־
דיג איהם גלייך אין די אויגען אריין.

— ווי איהר האט זיך דאס אבער איינגעשמירט אין בלוט, —

האט ניקאדים פאמיטש באמערקט, דערזעהענדיג ביים שיין פון דער לאמטערן עטלכיע פרישע פלעקען אויף ראסקאלניקאוו'ס וועסט.

— יא, זיך איינגעשמירט... איך בין דורכאויס אין בלוט! — האט ארסקאלניקאוו עפעס מאדנע ארויסגערעדט, דערנאך א שמייכעל געטאן, א שאקעל געגעבען מיט'ן קאפ און גענומען שטייגען פון די טרעפ אראפ.

ער איז אראפגעגאנגען שטיל, ניט געאיילט, אינגאנצען דורכגענומען פון א פיבער, און ניט פיהלענדיג עס, פאלקאם באהערשט פון א נייעם אונענדליכען געפיהל צום ברייטען און מעכטיגען לעבען. דאס דאזיגע געפיהל האט געקענט עהנליך זיין אויף דאס געפיהל פון א פאר'משפט'ען צום טויט, וועלכען מען שענקט פלוצלונג און אומגעריכט דאס לעבען. אין מיטען די טרעפ האט איהם אנגעיאגט דער גלח, וואס האט זיך אומגעקעהרט אהיים; ראסקאלניקאוו האט איהם שווייגענדיג דורכגעלאזט און זיי האבען זיך איינער פארן' אנדערן פארנויגט אהן ווערטער. שוין אראפגעהענדיג פון די לעצטע טרעפ, האט ער פלוצלונג דערהערט הינטער זיך גיכע טריט. עמיצער האט איהם אנגעיאגט. דאס איז געווען פאלינקע; זי איז געלאפען נאך איהם און האט איהם גערופען:

— הערט נאר! הערט נאר!

ער האט זיך אפגעקעהרט צו איהר. זי איז אראפגעלאפען פונ'ם לעצטען טרעפעל און איז געבליבען שטעהן אנטקעגען איהם, מיט א טרעפעל העכער. א שוואכער שיין איז אריינגעדרונגען פון הויף. ראסקאלניקאוו האט דערזעהן א מאגער, אבער ליעבליך פנימ'ל, וואס האט צו איהם געשמייכעלט און געקוקט אויף איהם פרעהליך און קינדעריש. זי איז געקומען צו לויפען וועגען א עניין, און דאס איז איהר אליין אפנים שטארק געפעלען געווען.

— הערט, ווי הייסט איהר? און נאך עפעס: וואו וואוינט איהר?

— האט זי איילענדיג געפרעגט מיט א פארשטיקט קול'כעלע.

ער האט איהר ארויפגעלעגט ביידע הענט אויף די אקסלען און געקוקט אויף איהר מיט עפעס א מין גליק. איהם איז געווען אזוי אנגענעהם צו קוקען אויף איהר, — ער האט אליין ניט געוואוסט פארוואס.

— און ווער האט אייך געשיקט?

— מיך האט געשיקט די שוועסטער סאניא! — האט דאס מיי־דעלע געענטפערט און זיך צושמייכעלט נאך פרעהליכער.

— איך האב גלייך פארשטאנען, אז אייך האט געשיקט די שוועסטער סאניא.

— די מאמישי האט מיך אויך געשיקט, אז די שוועסטער סאניא האט מיך געהייסען געהן, איז די מאמישי אויך צוגעגאנגען און גע־זאגט: „לויף געשווינד, פאלינקע!"

— האט איהר עפעס ליעב די שוועסטער סאניא?

— איך האב זי ליעב מעהר פון אלעמען! — האט פאלינקע ארויסגערעדט מיט עפעס א מאדנער פעסטקייט, און איהר שמייכעל איז מיט אמאל געווארען ערנסטער.

— און מיך וועט איהר ליעב האבען?

אנשטאט אן ענטפער האט ער דערזעהן דעם מיידעלעס פנים'ל, וואס האט זיך צוגערוקט אזוי נאהנט צו זיין פנים און א פאר פולינקע ליפעלער, וואס האבען זיך נאאיוו געצויגען איהם א קוש צו טאן. און פלוצלונג האבען איהם פעסט־פעסט ארומגענומען איהרע דינינקע הענדטלער, ווי שוועבעלער, דער קאפ האט זיך אראפגעבויגען אויף זיין אקסעל, און דאס מיידעלע האט זיך שטיל צעוויינט, טוליענדיג זיך צו איהם מיט'ן פנים אלץ שטארקער און שטארקער.

— א רחמנות אויפ'ן טאטישי! — האט זי ארויסגערעדט אין א מינוט ארום, אויפהויבענדיג איהר פארוויינט פנים'ל און ווישנעדיג די טרעהרען מיט די הענט. — איצט זיינען עפעס אלץ אזעלכע אזוינע צרות, — האט זי פלוצלונג צוגעגעבען, מיט יענער סאלידער מינע, וועלכע די קינדער שטרענגען זיך אן צו מאכען, בעת זיי פארגלוסט זיך פלוצלונג ריידען ווי „גרויסע".

— און דער טאטישי האט אייך ליעב געהאט?

— לידאטשקען האט ער ליעב עהאט מעהר פאר אונז אלעמען.

— האט זי ווידער געזאגט זעהר ערנסט און אהן א שמייכעל, שוין פונקט אזוי ווי עס ריידען גרויסע, — דערפאר האט ער זי ליעב גע־האט, ווייל זי איז א קליינטשיקע, און דערפאר נאך, וואס זי איז א קראנקע, און ער פלעגט איהר שטענדיג ברייגגען גוט זאכען. און אונז האט ער געלערנט לייענען, און מיך האט ער געלערנט גראמאטיק און די הייליגע שריפטען, — האט זי צוגעגעבען מיט שטאלץ. — און די

מאַמישי פֿלעגט גאַרנישט זאָגן, נאָר מיר האָבן געוואוסט, אַז זי האָט עס ליעב, און דער טאַטישי האָט עס אויך געוואוסט, אַז זי האָט עס ליעב. און דער טאַטישע האָט אויך געוואוסט, אַז די מאַמישי וויל מיך לערנען פֿראַנצויז, ווייל מיר איז שוין צייט צו נעהמען בילדען.

— און „מאַליען" זיך קענט איהר?

— יאָ, אוודאי קענען מיר! שוין לאַנג: איך בין שוין ווי אַ גרויסע, „מאַליע" איך זיך פֿאַר זיך, און קאַליאַ מיט לידאָטשקען זאָגען נאָך דער מאַמען הויך אויף אַ קול. צום ערשטען זאָגען מיר אַ תּפֿילה „דער הייליגער מוטער", דערנאָך נאָך אַ תּפֿילה „גאָט, זייַ מוחל און בענש אונזער שוועסטער סאָניאַ", און נאָכדעם נאָך: „גאָט, זייַ מוחל און בענש דעם אַנדערן טאַטישי אונזערן", ווייל אונזער עלטערער פֿאַ־טער איז שוין געשטאָרבען, און דער איז דאָך אונז אַ צווייטער, און מיר בעטען פֿאַר יענעם אויך.

— פּאָליטשקע, מיין נאָמען איז ראָדיאָן: בעט ווען עס איז פֿאַר מיר אויך — „פֿאַר דעם קנעכט ראָדיאָן" — מעהר גאַרנישט.

— מיין גאַנץ לעבען וועל איך פֿאַר אייך גאָט בעטען, — האָט דאָס מיידעלע הייס אַרויסגערעדט, און פּלוצלונג זיך ווידער צואַוויינט, זיך אַ וואָרף געטאָן צו איהם און איהם ווידער פֿעסט אַרומגענומען.

ראַסקאָלניקאָוו האָט איהר געזאָגט, ווי ער הייסט, געגעבען איהר זייַן אַדרעס און צוגעזאָגט אויף מאָרגען זיכער אַריינצוגעהן. דאָס מיידעלע איז אַוועק פֿון איהם אויסער זיך פֿאַר ענטציקונג. ס'איז גע־ווען די עלפֿטע שעה, ווען ער איז אַרויס אויפ'ן גאַס. אין פֿינף מי־נוט אַרום איז ער געשטאַנען אויף דער בריק, פּונקט אויף דעמזעלבען אָרט, פֿון וואַנען עס האָט זיך פֿריהער די פֿרוי אַראָפּגעוואָרפֿען.

„גענוג!" האָט ער אַרויסגעזאָגט פֿייערליך און ענטשלאָסען, — „נידער מיט די איינבילדונגען, נידער מיט די אויסגעטראַכטע שרעקען, נידער מיט די שאָטענס!... עס איז פֿאַראַן לעבען! האָב איך דען איצט ניט געלעבט? מיין לעבען איז נאָך ניט אָפּגעשטאָרבען צוזאַמען מיט דער אַלטער זקנה! זאָל זי האָבען אַ ליכטיגען גן־עדן, און — גענוג טאָקע, מייַן אַלטיטשקע, שוין צייט זיך אויסצורוהען! איצט זאָלען לעבען פֿאַרשטאַנד און ליכט! און... און ווילען, און קראַפֿט... און מיר וועלען איצט זעהן! מיר וועלען איצט פּרובען די כּחות!" האָט ער צו־געגעבען מיט שטאָלץ, גלייך ווי ער וואָלט זיך געווענדעט צו עפּעס אַ

פינסטערער מאכט און וואלט זי ארויסגעפאדערט צום קאמפף. „און ביי מיר איז דאך שוין רעכט געווען זיך צו באנגוגענען מיט פיער איי־לען ערד !“

„...שוואך בין איך איצט אין דער דאזיגער וויילע, נאר... די גאנ־צע קראנקהייט איז דאכט זיך פאריבער. איך האב פריהער געוואוסט, אז זי וועט פאריבער, ווי איך בין ארוים אויפ׳ן גאס. שא, דא דארף זיין פאטשינקאווס הויז, צוויי טריט פון דאנען. איך מוז אריין צו ראַ־זומיכינען : עס מעג זיין אפילו ניט צוויי טריט... זאל ער געווינען דאס געוועט !... זאל ער אויך הנאה האבען, — נישקשה זאל ער !... קראפט, קראפט איז נויטיג. אהן קראפט ועסטו גארנישט מאכען ; און קראפט דארף מען ערווערבען דורך קראפט טאקע, אט דאס ווייסען זיי דוקא ניט“, האט ער צוגעגעבען מיט שטאלץ און זיכערהייט אין זיך און זיך געלאזט געהן פון בריק, קוים שלעפענדיג די פיס. שטאלץ און זיכער־הייט אין זיך האבען אין איהם געוואקסען מיט יעדער רגע ; מיט א מינוט שפעטער פלעגט דאס שוין זיין גאר ניט דער מענש, וואס מיט א מינוט פריהער. וואס פארט איז אבער געווען אזוינס, וואס האט אין איהם אנגעמאכט אזא איבערקעהרעניש ? ער האט אפילו אליין אויך ניט געוואוסט ; אזוי ווי איינעם, וואס כאפט זיך פאר א שטרוי־עלע, אזוי איז אויך איהם פלוצלונג פארגקעומען, אז ער „קען אויך לעבען, אז עס איז נאך פאראן לעבען, אז ס׳איז נאך זיין לעבען ניט אבגעשטארבען צוזאמען מיט דער אלטער זקנה“. אפשר האט ער צו גיך געמאכט דעם אויספיהר. וועגען דעם האט ער אבער ניט געטראכט.

„און פונדעסטוועגען האב איך געבעטען דערמאנען אין די תפילות וועגען דעם זינדיגען ראדיאן“, האט זיך איהם פלוצלונג דורכגעטראגען אין זינען.

„נו, יא... דאס איז אויפ׳ן לעצטען פאל !“ האט ער צוגעגעבען און האט זיך אליין גלייך צולאכט פון זיין אינגעלשען איינפאל. ער איז געווען אין אנ׳אויסגעצייכענטען הומאר.

ער האט זעהר גיך אויפגעזוכט ראזומיכינען : ביי פאטשינקאוו׳ן אין הויף האט מען שוין געקענט דעם נייעם קווארטיראנט ; און דער סטרוזש האט איהם גלייך באוויזען זיין וואוינונג. שוין אויף די טרעפ האט מען געקענט הערען א טומעל און א לעבהאפטען שמועס פון א

גרויסער פארזאמלונג. די טיר צו די טרעפּ ארוים איז געווען ברייט פונאנדערגעעפענט; עס האבען זיך געהערט קולות און קריגערייי. ראַ־זומיכינס צימער איז געווען א גאנץ היבשעס, און עס זענען זיך צוזאַ־מענגעקומען א מאן פופצעהן. ראסקאלניקאוו איז שטעהן געבליבען אין פארהויז. דאָ איבערן וואנט האבען דער בעל־הבית'טעס צוויי שטוב־מיידלעך זיך געעסק'ט ארום צוויי גרויסע סאמאווארען, ארום פלאַ־שען און טעלער מיט פּאשטעטען און צובייסען, וואס מען האט גע־בראכט פון דער בעל־הבית'טעס קיך. ראסקאלניקאוו האט געשיקט נאך ראזומיכינען. יענער איז געקומען צו לויפען אויסער זיך פאר התפעלות פון דעם ערשטען קוק אַז איז געווען קענטיג, אז ער האט אין זיך אונגעהויער פיעל אריינגעגאסען. און כאטש ראזומיכין האט זיך כמעט קיינמאל ניט געקענט אנטרינקען ביז צום שכור ווערען, נאר דאסמאל איז יאָ עפּעס געווען קענטיג אויף איהם.

— הער, האט ראסקאלניקאוו פארכאפּט אפריהער, — איך בין דיר נאר געקומען זאגען, אז דאס געוועט האסטו געוואונען, און קיי־נער קען טאקע ניט וויסען, וואס מיט איהם קען פּאסירען. אריינגעהן אבער קען איך ניט: איך בין אזוי שוואך, אז איך וועל גלייך פאלען. און דעריבער שלום־עליכם דיר און אדיע! און מארגען קום צו מיר צו געהן...

— ווייסטו גאר וואס, איך וועל דיך אונטערפיהרען אהיים! ווי־באלד דו זאגסט שוין אליין, אז דו ביסט שוואך, איז...

— און די געסט? ווער איז דאס מיט די געקרייזעלטע הערלעך, וואס האט ערשט ארויסגעקוקט?

— אט דער? דער רוח ווייסט איהם! מסתמא דעם פעטערס א באקאנטער, און אפשר איז ער זיך אליין געקומען... איך וועל זיי לאזען מיט'ן פעטער: דאס איז א זעלטענער מאן; א שאד, וואס דו קענסט זיך מיט איהם איצט ניט באקענען. און צוריקגערעדט כאפּט זיי אלע־מען דער טייוועל: איך געה זיי איצט ווינציג וואס אן, און איך אליין מוז זיך אויך דורכלופטערען, מחמת דו ביסט, ברודער־לעבען, געקו־מען צו דער רעכטער צייט: נאך צוויי מינוט, וואלט איך זיך מיט זיי צושלאָגען, איך שווער דיר ביי גאט. האקען אין קאָפּ אזוינע מיני ליגענס... דו קענסט זיך ניט פארשטעלען, ווי ווייט דער מענש קען

פאַלש ווערען! און צוריקגערעדט, איז גאַר זיך ניט אַזוי שווער פאַר־צושטעלען. און מיר אַליין ליגען דען ניט? און זאָלען זיי ליגען: דערפאַר וועלען זיי שפּעטער ניט ליגען... וואַרט איין רגע'לע, איך וועל רופען זאַסימאָוו'ן.

זאַסימאָוו האָט זיך אַ וואָרף געטאָן אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן עפּעס מיט אַ מין גיריגקייט: זיין געזיכט האָט אויסגעדריקט אַ באַזונדער מין נייגעריגקייט; באַלד האָט זיין פּנים אויפגעשיינט.

— די מינוט שלאָפען, — האָט ער באַשלאָסען, נאָכדעם אַז ער האָט אויף וויפיעל ס'איז געווען מעגליך באַטראַכט דעם פּאַציענט, — און אויף ביינאַכט וואָלט מען געדאַרפט איינגעמען אַזאַ מין אַנטיקעל. איהר וועט איינגעמען? איך האָב נאָך פריהער צוגעגרייט... איין פּראַ־שעקעל.

— אפילו צוויי, — האָט ראַסקאָלניקאָוו געענטפערט.

ער האָט דעם פּראַשעק דאָ טאַקע אויפ'ן אָרט איינגענומען.

— דאָס איז זעהר גוט, וואָס דו וועסט איהם אַליין אָוועקפיהרען, — האָט זאַסימאָוו געזאָגט צו ראַזומיכינען. — וואָס ס'וועט זיין מאָר־גען, וועלען מיר זעהן, און היינט איז גאַר נישקשה'דיג; אַ היבשע פאַר־ענדערונג פון פריהער. די תורה האָט גאָר קיין גרונט ניט...

— ווייסט, וואָס זאַסימאָוו האָט מיר ערשט איינגעטרוימט אויפ'ן אויער, ווען מיר זענען אַרויס צוזאַמען, — האָט ראַזומיכין אַ בראָק געטאָן, ווי זיי זענען נאָר אַרויס אויפ'ן גאַס. — איך וועל דיר, ברודער־לעבען, גלייך ניט אויסזאָגען אַלצדינג, ווייל זיי זענען פּראַים. זאַסימאָוו האָט מיר געהייסען פּלוידערן מיט דיר דעם גאַנצען וועג און דיך אויך דערצו נויטען, און נאָכדעם איהם אַלץ איבער דערצעהלען, ווייל ער האָט זיך אַריינגענומען אין קאָפּ... אַז דו ביסט... אַ משוגענער, אָדער ניט וויט דערפון. שטעל זיך דאָס פאָר! ערשטענס, ביסטו דריימאָל אַזוי פיעל קלוג ווי ער, צווייטענס, אויב דו ביסט ניט קיין משוגענער, שפּייסטו דערויף, וואָס ביי איהם איז אין קאָפּ אַזאַ משונה־ווילדער געדאַנק, און דריטענס, געהט דער דאָזיגער שטיק פליייש, וואָס איז לויט זיין פאַך אַ חירורג, — פּשוט פון זינען אַראָב פון די גייסטיגע קראַנקהייטען, און מכח דיר האָט עס איהם שוין אויף זיכער איבער־צייגט דיין היינטיגער שמועס מיט זאַמעטאָוו'ן.

— זאמעטאוו האט דיר אלץ דערצעהלט?

— אלץ, און האט גוט געטאן. איך האב איצט פארשטאנען אלצדינג, און זאמעטאוו האט אויך פארשטאנען... נו, יא, מיט איין ווארט, ראדיא... די זאך דערפון איז... איך בין איצט א הארעלע שכור.... נאר דאס איז... גארניט... די זאך דערפון איז... דער דאזיגער געדאנק... פארשטעהסטו מיך? איז זיי ווירקליך ארויפגעקומען אויפ'ן זינען... פארשטעהסט? דאס הייסט, זיי האבען קיינער איהם ניט געוואגט ארויסצוזאגען הויך אויף א קול, ווייל דאס איז דאך משונה ווילד און לעכערליך. היינט אז מען האט נאך געפאקט דעם פארבער, האט דאס געפלאצט און איז פארלאשען געווארען אויף אייביג. פאר־וואס אבער זענען זיי פראים? איך האב זאמעטאוו'ן דאן גוט געגע־בען — צווישען אונז זאל דאס, ברודער, בלייבען: איך בעט דיך, דו זאלסט זיך מאכען אינגאנצען ניט וויסענדיג, אז דו ווייסט פון עפעס: איך האב באמערקט, אז ער איז האנאראווע: דאס איז געווען ביי לאוויזא'ן, — נאר היינט, היינט איז אלץ געווארען קלאר. דער־הויפט איז אט דער איליא פעטראוויטש! — ער האט זיך דאן בא־נוצט מיט דיין חלשות, און נאכדעם איז עס איהם אליין געווען א חרפה: איך וויים דאך...

ראסקאלניקאוו האט גיריג זיך צוגעהערט. ראזומיכין האט שכור־ערהייט אלץ ארויסגעפלוידערט.

— איך בין דאן געפאלען אין חלשות, מחמת ס'איז געווען זעהר דושנע און עס האט געהאקט מיט אייל־פארב, — האט ראסקאלניקאוו געזאגט.

— ער גיט נאך מיר צו פארשטעהן! און ניט נאר די אייל־פארב אליין: די קרענק האט זיך געקליבען א גאנצען מאנאט: זאסימאוו פארשטעהט אין די זאכען: ווי ער איז דאס אבער איצט דערשלאגען, אט דער דאזיגער יונגאטש, — קענסטו זיך דאס גארניט פארשטעלען! „איך בין ניט ווערט דעם מינדסטען פינגער פון דעם דאזיגען מענשען!“ דיין פינגער, הייסט עס. ער האט, ברודער־לעבען, אפטמאל טייערע גע־פיהלען. ער האט אבער איצט געהאט א לעהרע, שוין איינמאל א לעהרע האט ער געקריגען אין דעם „קריסטאל־פאלאץ“, — דאס איז גאר געווען אויף חדושים! דו האסט דאך איהם אפריהער אנגעשרא־

קען. עס האבען איהם פשוט געווארפען אלע גלידער! דו האסט דאך איהם שיער ניט ווידער איינגעשמועסט אין דער ראזיגער משונה־ווילדער אונזיניגקייט און דערנאך פלוצלונג — האסטו איהם באוויזען א צונג — „נא, ווערג זיך!“ חדושים! דערשלאגען, צוטראטען איז ער איצט! ביסט שוין איינמאל א מזיק, אויף מיינע נאמנות! אט אזוי טאקע דארף מען מיט זיי ריידען! ער, ווען איך בין דארטען! איצט האט ער אויף דיר ממש די אויגען אויסגעקוקט. פארפירי וויל מיט דיר אויך באקאנט ווערען...

—אזוי... ער שוין אויך... און פארוואס עפעס האט מען מיך פאררעכענט פאר א משוגענעם?

— דאס הייסט, ניט פאר א משוגענעם. איך האב דיר, ברודער־לעבען, שוין צופיעל אנגעפלוידערט... פארשטעהסטו מיך, איהם האט זעהר איבערראשט דאס, וואס דיך אינטערעסירט ניט מעהר ווי דער איין פונקט: איצט איז קלאר, פארוואס ער אינטערעסירט דיך: ווי־סנעדיג אלע פרטים... און דאס האט דיך דאמאלס זעהר אויפגע־רייצט, און עס האט זיך צוזאמענגעפלאכטען מיט דער קרענק... איך בין, ברודער־לעבען, אביסעל שכור, נאר דער טייוועל ווייסט איהם, ער האט זיך עפעס אריינגענומען א געדאנק... איך זאג דיר דאך: ער האט זיך אריינגענומען אין קאפ גייסטיגע קראנקע און מאך מיט איהם עפעס! נאר שפיי דארויף!

ביי א האלבע מינוט האבען זיי ביידע געשוויגען.

— הער, ראזומיכין, האט ראסקאלניקאוו אנגעהויבען. — איך וויל דיר זאגען אפען: איך בין ערשט געווען ביי א טויטען, גע־שטארבען איינער א בעאמטער... איך האב דארט אבגעגעבען דאס גאנצע געלט מיינע... און אויסערדעם האט מיך נאר־וואס געקושט א וועזען, וואס וואלט מיך אפילו דאן, ווען איך וואלט געווען עמיצען דער׳הרגעט... מיט איין ווארט, איך האב דארט געזעהן נאך א וועזען... מיט א פייערדיגער פעדער... איבעריגענס קריך איך אראב פון וועג: איך בין זעהר שוואך, האלט מיך אונטער... באלד איז שוין דאך די טרעפ...

— וואס איז עס מיט דיר? וואס איז עס מיט דיר? האט ראזו־מיכין אומרוהיג געפרעגט.

— דער קאָפּ דרעהט זיך מיר אביסעל, נאָר ניט דאָס איז דער עיקר, — דער עיקר איז דאָס, וואָס מיר איז אזוי אומעטיג, אזוי אומעטיג! אזוי ווי איך וואָלט זיין א פרוי... כ'לעבען! זעה נאָר, וואָס איז דאָס אזוינס? זעה! זעה!

— וואָס?

— זעהסט דען ניט? אין מיין צימער איז ליכטיג. זעהסט. אין שפּאַלט...

זיי זענען שוין געשטאַנען פאַר דער לעצטער רייה טרעפּ, נעבען דער בעל־הבית'טעס טיר, און פון אונטען האָט מען ווירקליך געקענט זעהן, אז ביי ראַסקאָלניקאָוו'ן אין קאַמער ברענט פייער.

— א מאָדנע זאך! סיידען אפשר נאַסטאַסיא, — האָט ראַזומיכין ארויסגערעדט.

— אין דער צייט געהט זי קיינמאָל ניט אריין, זי שלאָפט שוין אודאי לאַנג, נאָר... מיר איז אלץ איינס! זיי געזונט!

— גאָט איז מיט דיר! איך וועל דיך אונטערפיהרען, מיר וועלען צוזאַמען אריין!

— איך ווייס, אז מיר וועלען צוזאַמען אריין, מיר ווילט זיך אבער דאָ געבען די האַנט און זעגענען זיך מיט דיר. נו, גיב מיר די האַנט, זיי געזונט!

— וואָס איז עס מיט דיר, ראָדיאַ?

— גאָרניט... קום... דו וועסט זיין אַנ'עדות...

זיי האָבען גענומען שטייגען אויף די טרעפּ ארויף, און ראַזומיכינען איז איינגעפאַלען, אז זאָסימאָוו איז אפשר טאַקע גערעכט. „עך! איך האָב איהם גאָר צוגערעדט מיט מיין פּלוידעריי!" האָט ער ארויסגעשטאַמעלט פאַר זיך, פּלוצלונג, צוגעקומען צו דער טיר, האָבען זיי דערהערט אין צימער שטימען.

— וואָס איז דאָ פאַרט אזוינס? — האָט ראַזומיכין אויסגעשריען.

ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך דער ערשטער גענומען פאַר'ן טיר, האָט זי אויפגעמאַכט און איז געבליבען שטעהן אויף דער שוועל אויסער זיך פאַר איבערראַשונג.

זיין מוטער און שוועסטער זענען געזעסען ביי איהם אויפ'ן דיוואַן און געוואַרט שוין אַנדערהאַלבען שעה, פאַרוואָס אַבער האַט ער זיך אויף זיי אַמוועניגסטענס געריכט און וועגען זיי אַמוועניגסטענס געטראַכט, ניט קוקענדיג אויף דעם, וואָס ער האַט היינט אַפילו ווידער באַקומען אַ בריעף, אַז זיי זענען אַרויסגעפאָהרען. זיי פאָהרען שוין. באַלד קומען זיי אָן? די גאַנצע אַנדערהאַלבען שעה האָבען זיי ניט אַבגעלאָזט נאַסטאַסיאַ'ן און זי פונאַנדערגעפרעגט. איבערשלאָגענדיג איינע די אַנדערע. נאַסטאַסיאַ האַט זיי שוין באַוויזען אויסצודערצעה־לען אַלצדינג מיט אַלע פּליטערלעך. זיי זענען שיער ניט משוגע געוואָרען פאַר שרעק, ווען זיי האָבען דערהערט, אַז ער איז „היינט אַנטלאָפען אַ קראַנקער". און, ווי ס'איז קענטיג געווען פון איהרע ווערטער, האַט ער געהאַט זיכער היץ!... „רבונו של עולם, וואָס איז דאָס מיט איהם!"ביידע האָבען זיי געוויינט, ביידע האָבען זיי איבערגעליטען פאַר די דאָזיגע אַנדערהאַלבען שעה אַלע ענוים פון גיהנם.

אַ פריידיג ענטציקט געשריי האַט זיך ביי זיי אַרויסגעריסען פון האַרצען ביי ראַסקאָלניקאָוו'ס אַריינקומען. זיי האָבען זיך אַ וואָרף געטאָן צו איהם. ער איז אָבער געשטאַנען ווי אַ געשטאָרבענער: אַנ־אונערטרעגליכעס אומגעריכטעס באַוואוסטזיין האַט איהם ווי אַ דונער געטראָפען. און גלאַט האָבען זיך איהם די הענט ניט געהויבען זיי אַרומצונעמען: זיי זענען עס ניט געווען אימשטאַנד. די מוטער און די שוועסטער האָבען איהם צוגעדריקט צו זיך, געהאַלזט און געקושט איהם, געלאַכט און געוויינט... ער האַט געמאַכט אַ טריט, זיך אַ וואַקעל געטאָן און אַ פאַל געגעבען אויף דער ערד אין אַהנמאַכט.

אַ מהומה, געשרייען פון אימה, קרעכצען... ראַזומיכין, וועלכער איז געשטאַנען אויף דער שוועל, איז אַריינגעפלויגען אין צימער, אַ כאַפּ געגעבען דעם קראַנקען אין זיינע מעכטיגע אָרעמס, און יענער איז אין איין אויגענבליק שוין געלעגען אויפ'ן דיוואַן.

— נישקשה, נישקשה! — האַט ער געשריען צו דער מוטער און שוועסטער. דאָס איז ניט מעהר ווי געחלש'ט, ווערט אַ שפּיי! נאָר־וואָס האַט דער דאָקטאָר געזאָגט, אַז איהם איז אַסך בעסער, אַז ער איז פאָלקאָם געזונט! וואַסער!... נו, אָט קומט ער שוין צו זיך. נו, אָט איז ער שוין אינגאַנצען צו זיך געקומען.

און אַ נעהם געטאָן דוניטשקען פאַר'ן האַנט אַזוי, אַז ער האָט איהר שיער זי ניט אויסגעדרעהט, האָט ער זי צוגעבויגען, זי זאָל אַ קוק טאָן, אז „אָט איז ער שוין איינגאַנצען צו זיך געקומען". אי די מוטער אי די שוועסטער האָבען געקוקט אויף ראַזומיכינען, ווי אויף אַ שליח פון גאָט אַליין, מיט ריהרענדע און דאַנקבאַרע בליקען: זיי האָבען שוין געהערט פון נאַסטאַסיא'ן, וואָס עס האָט געטאָן פאַר ראָדיאָן, אין דער גאַנצער צייט פון זיין קראַנק זיין, אָט דער דאָזיגער „פלינקער יונגער מאַן" — אַזוי האָט איהם דעמזעלבען אָבענד אָנגע־רופען אין אַ אינטימען שמועס מיט דוניען פולכעריאַ אַלעקסאַדראָוונאַ ראַסקאָלניקאָווא אַליין.

(ענדע צווייטער טייל).

דריטער טייל

ערשטער קאפיטעל.

ראסקאלניקאוו האט זיך עטוואס אויפגעהויבען און זיך געזעצט אויפ'ן דיוואן.

ער האט שוואך א מאך געטאן ראזומיכינען מיט דער האנט, יענער זאל צומאכען דעם שטראם אונזיניגע און הייסע טרייסטווערטער, וועלכע האבען זיך געגאסען אויף זיין מוטער און שוועסטער, האט זיי ביידען אנגענומען פאר די הענט און אקעגען צוויי מינוט זיך שווייגענדיג איינגעקוקט דא אין איינער, דא אין דער אנדערער. די מוטער האט זיך דערשראקען פאר זיין בליק. אין דעם דאזיגען בליק האט געשיינט א פיינליך שטארקעס געפיהל, אין דערזעלבער צייט אבער איז אין איהם געווען עטוואס אונבאוועגליכעס, זאגאר וואהנזיניקעס. פולכעריא אלעקסאנדראווגא האט זיך פונאנדערגעוויינט.

אווראטיא ראמאנאווגא איז געווען בלאס: איהר האנט האט געציטערט אין דעם ברודערס האנט.

— געהט אהיים... מיט איהם, — האט ער ארויסגערעדט מיט אנ'אבגעהאקטער שטים, אנווייזענדיג אויף ראזומיכינען, — ביז צו־מארגענס: מארגען וועט אלץ... איהר זענט שוין לאנג געקומען?

— אין אבענד, ראדיא, — האט פולכעריא אלעקסאנדראווגא געענטפערט, — דער צוג האט שרעקליך פארשפעטיגט. אבער איצט, ראדיא, וועל איך פאר קיין זאך אין דער וועלט ניט אוועקגעהן פון דיר! איך נעכטיג דא, נעבען...

— ניט מאטערט מיך! — האט ער צורייצט ארויסגערעדט און א מאך געטאן מיט דער האנט.

— איך וועל בלייבען מיט איהם! — האט ראזומיכין אויסגע־שריען, — אויף איין רגע אפילו וועל איך איהם ניט לאזען, און אלע מיינע געסט מעגען געהן צום טייוועל, זאלען זיי דארט קריכען אויף די ווענט! דארט איז מיין פעטער פרעזידענט.

— מיט וואס, מיט וואס זאל איך אייך אבדאנקען? — האט פולכעריא אלעקסאנדראווגא געוועזט אנגעהויבען, ווידער דריקענדיג

ראזומיכינעז די האנט. רסאקאלניקאוו האט זי אבער ווידער איבערגע־שלאגען.

— איך קען ניט, איך קען ניט, האט ער געחזר'ט אנ'אויפגע־רייצטער, — ניט מאטערט מיך! גענוג, געהט אוועק... איך קען ניט!

— קומט, מאמישי, לאמיר כאטש פון צימער ארוים אויף א ווײלע, — האט שטיל ארויסגעמורמעלט די דערשראקענע דוניא. — מיר הר'גענען איהם אוועק. דאס איז קלאר.

— וועל איך איהם אפילו ניט אנקוקען פאר די גאנצע דריי יאהר! — האט פולכעריא אלעקסאנדראוונא זיך צוואויינט.

— ווארט א ווײלע, — איז ער זיי ווידער אריינגעפאלען אין די רייד, — איהר שלאגט מיך אלץ איבער, און ביי מיר טומלען זיך די געדאנקען... געזעהן לוזשינען?

— ניין, ראדיא, ער ווייס אבער שוין פון אונזער קומען. מיר האבען שוין געהערט, ראדיא, אז פיאטר פעטראוויטש איז געווען אזוי פריינדליך און האט דיך היינט באזוכט, — האט פולכעריא אלעקסאנד־ראוונא צוגעגעבען אביסעל ניט זיכער

— יא... געווען אזוי פריינליך... דוניא, איך האב פריהער לוז־שינען געזאגט, אז איך וועל איהם אראבווארפען פון אלע טרעפ, און האב איהם ארויסגעטריבען צו אלדי שווארציאהר...

— ראדיא, וואס רעדסטו! געווים... דו ווילסט ניט זאגען, — האט פולכעריא אלעקסאנדראוונא, אויסער זיך פאר שרעק, געוועזט אנגעהויבען, איז אבער שטיל געבליבען, קוקענדיג אויף דוניאן.

אווראטיא ראמאנאוונא האט ניט אראבגענומען די אויגען פונ'ם ברודער און האט געווארט — וואס ווייטער. זיי האבען שוין געהערט וועגען דער קריעג פון נאסטאסיען, אויף וויפיעל יענע האט געקענט פארשטעהן און איבערדערצעהלען, און זיי איז ארויסגעפאלען דאס הארץ פאר ספקות און ערווארטונג.

— דוניא, — האט ראסקאלניקאוו מיט אנשטרענגונג ווייטער גערעדט, — איך וויל ניט דעם שידוך, און דעריבער דארפסטו מאר־גען טאקע גלייך אבזאגען לוזשינען, זיין נאמען זאל דא אפילו ניט געדאכט ווערען.

— א גאט מיינער! — האט פולכעריא אלעקסאנדראוונא אויס־געשריען.

— ברודער, גיב א טראכט וואס דו רעדסט? — האט אוודאַ־טיא ראמאנאוונא אויפגערעגט אנגעהויבען. זי האט זיך אבער גלייך איינגעהאלטען. — דו ביסט אפשר איצט ניט אימשטאנד, דו ביזט מיעד. — האט זי שטיל געזאגט.

— איך רייד פון היץ? נייז... דו האסט חתונה מיט לוזשינען צוליעב מיר. און איך נעהם ניט אן קיין קרבן. דעריבער שרייב איהם צומארגענס אן א בריעף מיט אנ'אבזאג... אין דער פריה ועסטו מיר געבען איבערלייענען, און א סוף!

— איך קען דאס ניט טאן! האט דאס יונגע מיידעל באלײדיגט אויסגעשריען. — וואס פאר א רעכט האסטו...

— דוניטשקע, דו קאכסט זיך אויך, הער אויף, מארגען... דו זעהסט דען ניט... האט זיך די מוטער איבערגעשראקען, און זיך א ווארף געטאן צו דוניען. — אך, לאמיר שוין בעסער אוועקגעהן.

— ער רעדט פון היץ! — האט אויסגעשריען דער שכור'ער ראזומיכין. — ווייל אניט וואלט ער דען געהאט די העזה? מארגען וועלען איהם די אלע נארישקייטען ארויספליהען פונ'ם קאפ... היינט האט ער איהם טאקע מיט דער אמת'ן ארויסגעטריבען דאס איז טאקע אזוי געווען. נו, איז יענער געווארען אין כעס... ער האט דא גע־דרשנ'ט פאר פייער און פאר וואסער, באוויזען דא זיין למדנות, און איז נעבער אוועק ווי אנ'אבגעשמיסענער.

— איז דאס אלזא אמת? — האט פולכעריא אלעקסאנדראוונא אויסגעשריען.

— ביז מארגען, ברודער, — האט דוניא געזאגט מיט מיטלייד.

— קומט, מאמישי... זיי געזונט, ראדיא!

— דו הערסט, שוועסטער, — האט ער גלייך איבערגע'חזר'ט, אנשטרענגענדיג די לעצטע קרעפטען, — איך רייד ניט פון היץ: דער דאזיגער שידוך איז א נידערטרעכטיגקייט. זאל זיין, אז איך בין נידער־טרעכטיגט, דו אבער טארסט עס ניט... איינער פון אונז... און איך מעג זיך זיין נידערטרעכטיגט, אבער אזא שוועסטער וועל איך ניט האלטען פאר א שוועסטער, אדער איך, אדער לוזשין! געהט אוועק...

— דו ביסט דאך פון זינען אראב, דעספאט איינער! — האט ראזומיכין ארויסגעדונערט.

ראסקאלניקאוו האט שוין אבער ניט געענטפערט און אפשר איז

ער נים אימשטאַנד געווען צו ענטפערן. ער האָט זיך געלעגט אויפ׳ן דיוואַן און זיך אַבגעקעהרט צום וואַנט, איינגאַנצען אַ צובראָכענער. אוודאָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ האָט אַ ניינעריגען קוק געטאָן אויף ראַזו־מיכינען: איהרע שוואַרצע אויגען האָבען אויפגעבליצט: ראַזומיכין האָט אַזש אויפגעציטערט אונטער דעם דאָזיגען בליק. פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ איז געשטאַנען, אויסער זיך פאַר איבערראַשונג.

— איך קען בשום אופן ניט אוועקגעהן! — האָט זי שטיל געזאָגט צו ראַזומיכינען, שיער ניט אין פאַרצווייפלונג. — איך וועל בלייבען דאָ, ערגעץ־וואו... פיהרט אונטער דוניען.

— און איהר וועט אַלעם קאַליע מאַכען! — האָט אויך אַזוי שטיל ראַזומיכין געזאָגט, אַרויסגעהענדיג פון די כלים. — לאָמיר כאָטש אויף די טרעפ אַרויס. נאַסטאַסיאַ, לייכט צו! איך קען אייך שווערען, האָט ער פאַרטגעזעצט האַלב־פליסטערנדיג, אויף די טרעפ שוין, — אַז פריהער האָט ער זיך שיער ניט געכאַפּט שלאָגען צו אונז, צו מיר, הייסט עס, מיט׳ן דאָקטאָר! איהר פאַרשטעהט צי ניט? צום דאָקטאָר אַליין! און יענער האָט איהם נאָכגעגעבען, אַבי איהם ניט אויפרייצען, און איז אוועקגעגאַנגען, און איך בין געבליבען אויף אַ ווײַלע און בין דערנאָך אויך אַרונטער: האָט ער זיך אַנגעטאָן און געמאַכט פּליטה. און איצט וועט ער אויך מאַכען די פּליטה, אַז איהר וועט איהם אויפרייצען: דערמאַנט זיך, ביינאַכט, ער קען זיך עפּעס גאָר אַנטאָן...

— וועה — וועה! וואָס רעדט איהר!

— און אוודאָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ קען אָהן אייך, איינע אַליין. אויך ניט בלייבען אין אַ נומער! איהר ווייסט ניט, וואו איהר שטעהט איין! אַט דער דאָזיגער מנוול האָט אייך דען ניט געקענט קריגען קיין בעסערע וואוינונג... איבעריגענס בין איך אַביסעל שכור׳לעך, דאַרפט איהר וויסען, דעריבער האָב איך איהם... אַ זידעל געטאָן: ניט מאַכט קיין פירוש...

— נו, דאָן וועל איך געהן צו דער בעל־הבית׳טע זיינע, — האָט פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ זיך געהאַלטען ביי דאָס איהריגע, — איך וועל ביי איהר פּועל׳ן, זי זאָל מיר מיט דוניען געבען אַ ווינקעל אויף היינטיגער נאַכט. איך קען איהם אַזוי ניט לאָזען. איך קען ניט!

אַזוי ריידענדיג, זענען זיי געשטאַנען אויף די טרעפּ, פּונקט

גענענאיבער דער בעל־הבית'טעס טיר. נאַסטאַסיאַ האָט זיי צוגע־לויכטען פון דעם אונטערשטען טרעפּעל. ראַזומיכין איז געווען אין אַנ'אונגעוועהנליכער אויפרעגונג. ערשט מיט אַ האַלבע שעה צוריק, בעת ער האָט באַגלייט אַהיים ראַסקאָלניקאָוו'ן, האָט ער אפילו אויך צופיעל געפּלוידערט און האָט דאָס אַליין פאַרשטאַנען, דאָך איז ער נאָך געווען זעהר מונטער און כמעט ניכטער, ניט קוקענדיג אויף דער שרעקליכער מאַסע וויין, וואָס ער האָט פאַר'ן אָבענד אויסגעטרונקען. איצט אָבער איז זיין צושטאַנד געווען עהנליך אויף עפּעס אַ מין התפּעלות און צו גלייכער צייט האָט איהם דער אויסגעטרונקענער וויין גלייך ווי פּלוצלונג ווידער אַ זעץ געטאָן אין קאָפּ, מיט אַ דאָפּעל־טער קראַפט. ער איז געשטאַנען מיט ביידע דאַמען, אָנגעכאַפּט זייערע ביידענס הענט, האָט זיי גענעבען צו פאַרשטעהן מיט אַ זעל־טענער אָפענהערציגקייט, אַז זיי דאַרפען אַוועקגעהן. דערביי האָט ער ביי איטליכען וואָרט זיינעם שטייף־שטייף, ווי אין צוואַנגען, גע־דריקט זיי ביידען די הענט ביז צום וועה טאָן, אַפּנים כדי זיי וואָס בעסער צו איבערצייגען, און האָט, דאַכט זיך, געגעסען מיט די אויגען אַוודאָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ'ן: איהם איז אַפילו גאָר ניט איינגעפאַלען, אַז עס איז ניט אָרטיג... פאַר וועהטאָג פלעגען זיי אַמאָל אַרויס־רייסען זייערע הענט פון זיין ריעזען־גרויסער ביינערדיגער האַנט, ער פלעגט עס אָבער ניט נאָר ניט באַמערקען, נאָר האָט זיי נאָך שטאַרקער געשלעפּט צו זיך. ווען זיי טועז איהם אַ זאָג, ער זאָל פון זייער טובה וועגען זיך אַראָבוואַרפען די רגע פון די טרעפּ מיט'ן קאָפּ אַראָב, וואָלט ער עס גלייך ערפילט, אָהן קיינע טענות און קווינקלע־ניש. פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָווגאַ, שרעקליך צוטראָגען פון די געדאַנ־קען וועגען ראָדיאַ'ן, האָט אפילו געפיהלט, אַז דער יונגערמאַן איז שוין צו עקסצענטריש און דריקט איהר שוין צו שמערצליך די האַנט: נאָר אַזוי ווי ער איז צוגלייכער צייט געווען ביי איהר פאַררעכענט פאַר דעם אויבערשטענס אַ שליח, האָט זי ניט געוואָלט באַמערקען די אַלע עקסצענטרישע שטיק. אויך אַוודאָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ, וואָס איז געווען שטאַרק אומרוהיג וועגען ראָדיאַ'ן, און איז ניט געווען פון די שרעקעדיגע מיידלעך ,האָט מיט פאַרוואונדערונג און אפילו מיט אַ מין שרעק באַגעגענט די בליקען פון איהר ברודערס פריינט, וועלכע האָבען געברענט מיט אַ ווילדען פייער. און נאָר דער אונענדליכער

צוטרוי, וואָס נאַסטאַסיאַ ערצעהלונגען וועגען דעם דאָזיגען מאָדנעם מענשען האָבען איינגעפלאַנצט אין איהר, האָט זי זיך איינגעהאַלטען פון צו פּרובען זיך אַנטלויפען פון איהם און אַוועקשלעפּען מיט זיך די מוטער. זי האָט אויך פאַרשטאַנען, אַז איצט איז שוין אָפּשר אונמעגליך צו אַנטלויפען פון איהם. איבעריגענס האָבען זיי זיך אין אַ מינוט צעהן אַרום אַביסעל באַרוהיגט: ראַזומיכין האָט געהאַט אַ טבע אין איין אויגענבליק זיך איינגאַנצען אַרויסצוזאָגען. אין וואָס פאַר אַ שטימונג ער זאָל ניט געווען זיין, אַזוי אַז אַלע פלעגען זעהר גיך געוואָהר ווערען, מיט וועמען זיי האָבען דאָ צו טאָן.

— וועגען דער בעל־הבית'טע קלערט גאָר ניט, ס'איז אַ נעכטיגער טאָג! — האָט ראַזומיכין אויסגעשריען. וועלענדיג איבערציינען פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ'ן. — איהר מעגט זיך זיין אַ מוטער, נאָר טאָמער וועט איהר בלייבען, ברענגט איהר איהם אַריין אין אַ רציחה. און דאַמאָלס וועט קיין רבונו של עולם ניט העלפען! הערט, אַט וואָס איך וועל טאָן: איצט וועט מיט איהם אַ ווייל'ע זיצען נאַסטאַסיאַ, און איך וועל אייך ביידען אַבפיהרען צו אייך, ווייל אַליין טאָרט איהר ניט געהן איצט אין גאַס: ביי אונז אין פּעטערבורג איז אין דעם פּרט... נאָר ס'איז ווערט אַ שפּיי! דערנאָך לויף איך פון אייך אַהערצו און אין אַ פערטעל שעה אַרום, אויף מיין עהרען־וואָרט, ברענג איך אייך אַ באַריכט: וואָס מאַכט ער? שלאָפט ער אָדער ניט? און דאָסגלייכען. דערנאָך, איהר הערט, דערנאָך היידאַ גלייך פון אייך צו מיר. — ביי מיר זענען דאָרט געסט, אַלע שכור, נעהם איך זאָסימאָוו'ן, דאָס איז דער דאָקטאָר וואָס היילט איהם, ער זיצט איצט ביי מיר, ניט שכור: ער איז ניט שכור, קיינמאָל ניט שכור! שלעפּ איך איהם אַוועק צו ראָדקען און דערנאָך גלייך צו אייך: אַלזאָ האָט איהר וועגען איהם צייט איין שעה צוויי ידיעות, — פון דאָקטאָר אויך, איהר פאַרשטעהט, פון דאָקטאָר אויך. דאָס האָט שוין אַביסעל מעהר צו זאָגען. ווי פון מיר! אויב עס וועט האַלטען שמאָל, שווער איך אייך, אַז איך וועל אייך אַליין ברענגען אַהער. און אויב ס'וועט זיין גוט, טאָ לעגט זיך שלאָפען. און איך שלאָף דאָ היינט די נאַכט, אין פאַרהויז, ער וועט ניט וויסען, און זאָסימאָוו'ן וועל איך הייסען שלאָפען ביי דער בעל־הבית'טע, ער זאָל זיין אונטער דער האַנט. נו, וואָס איז פאַר איהם גלייכער: איהר אָדער דער דאָקטאָר? דער

דאָקטאָר איז דאָך נויטיגער, נויטיגער. נו, טאָ גערט איך געזונטער־הייט אהיים! און צו דער בעל־הבית'טע איז אונמעגליך; מיר איז מעגליך און אייך איז אונמעגליך: זי וועט ניט לאָזען, ווייל... ווייל זי איז א שוטה... זי וועט מיך נאָכאייפערן צו אוודאָטיא ראָמאַנאָווגא, אויב איהר ווילט וויסען, און צו אייך אפילו אויך... וועגען אוודאָטיא ראָמאַנאָווגאַ'ן איז שוין אָבגערעדט. דאָס איז זעהר און זעהר אַנ־אויסטערלישע נאַטור! איבעריגענס בין איך אויך א שוטה... עט, ס'איז ווערט א שפּיי! קומט! איהר גלויבט מיר? נו, איהר גלויבט מיר צי ניט?

— קומט, מאַמישי, — האָט אוודאָטיא ראָמאַנאָווגאַ געזאָגט, — ער וועט געוויס אזוי טאָן, ווי ער זאָגט צו. ער האָט שוין איינמאָל געראַטעוועט דעם ברודער, און אויב דאָס איז אמת, — אז דער דאָק־טאָר וועט באשטעהן דאָ צו נעכטיגען, איז וואָס דאַרף מען בעסער?

—אָט איהר... איהר... פארשטעהט מיך, ווייל איהר זענט — א מלאך! — האָט ראַזומיכין אין התפעלות אויסגעשריען. — קומט! נאַסטאַסיאַ, גער געשווינט ארויף אויבען און זיץ דאָרט נעבען איהם, ביים פייער; איך קום אין א פערטעל שעה ארום...

פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ איז אפילו ניט געווען גאָר איבער־צייגט, דאָך האָט זי זיך מעהר ניט איינגעשטעלט. ראַזומיכין האָט זיי ביידען גענומען אונטער די הענט און אנגעהויבען שלעפּען זיי פון די טרעפּ. די מוטער האָט זיך דאָך באונרוהיגט: „אפילו א געשיקטער יונג און א גוטער, איז ער אָבער דען אימשטאַנד צו ערפילען, וואָס ער זאָגט צו? ער איז דאָך אין אזא צושטאַנד!...“

— אהאַ ,איך פארשטעה, איהר טראַכט, אז איך בין אין אזא צושטאַנד! — האָט ראַזומיכין איבערגעשלאָגען איהרע געדאַנקען, וועלכע ער האָט פונקט צוגעטראָפען, שפּרייזענדיג מיט זיינע מורא'דיג גרויסע טריט איבערן טראָטואַר, אזוי אז ביידע דאַמען האָבען קוים איהם געקענט נאָכגעהן; איבריגענס האָט ער עס ניט באַמערקט. — ס'איז ווערט א שפּיי! דאָס הייסט... איך בין יאָ שכּור, ווי א לעקיש, ניט דאָס איז אָבער דער עיקר; איך בין שכּור ניט פון וויין. ווי נאָר איך האָב אייך דערזעהן, האָט עס מיר א זעץ געטאָן אין קאָפּ... נאָר שפּייט אויף מיר! ניט מאַכט דערפון קיין וועזען: איך לייג, איך בין אייך ניט ווערט... איך בין ניט ווערט אייער נאָגעל אפילו!...

ווי נאָר איך פיהר אייך אָב, גיס איך גלייך אויס אויפ׳ן קאָפּ צוויי עמער וואַסער, דאָ טאַקע אין קאַנאַל, און פאַרטיג... ווען איהר וואָלט נאָר וויסען, ווי איך האָב אייך ביידען ליעב... ניט לאַכט און ניט זענט בייז!... אויף אַלעמען קענט איהר זיין בייז, אויף מיר אָבער ניט. איך בין איהם אַ גוטער פריינט, אַלזאָ בין איך אייך אויך אַ גוטער פריינט... אַזוי וויל איך... איך האָב עס נאָך פריהער געפיהלט... פאַר איאַהרען, געוועזן אַזאַ שעה אויף מיר... איבריגענס, האָב איך עס גאָר ניט געפיהלט אַ פריהער, ווייל איהר זענט ווי פונ׳ם הימעל אַראָב־געפאַלען. און איך וועל אפשר אַ גאַנצע נאַכט ניט שלאָפען... דער דאָ־זיגער זאָסימאָוו האָט פריהער מורא געהאַט, ער זאָל ניט אַראָב פון זינען, אַט פאַרוואָס מען דאַרף איהם ניט צורייצען...

— וואָס רעדט איהר? — האָט די מוטער אויסגעשריען.

— האָט דער דאָקטאָר אַליין אַזוי געזאָגט? — האָט מיט שרעק געפרעגט אַוודאָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ.

— געזאָגט, נאָר ניט דאָס איז דער עיקר, נאָר ניט דאָס. ער האָט עפּעס אַ רפואה אויך געגעבען, אַ פּראָשעק אַזאַ, איך האָב אַליין געזעהן, און דאָ זענט איהר אָנגעפאָהרען... עך! איהר וואָלט בעסער באַדאַרפט מאָרגען קומען! זעהר גוט, וואָס מיר זענען אַוועק. און אין אַ שעה אַרום וועט אייך זאָסימאָוו אַליין אָבגעבען אַ ראַפּאָרט. אַט יענער איז טאַקע ניט שכור! און איך וועל אויך זיין ניט שכור... און צוליעב וואָס, מיינט איהר, האָב איך אין זיך אַזוי פיעל אַריינגע־קעהרט? דערפאַר ווייל זיי האָבען מיך אַריינגעשלעפּט אין אַ וכוח, געהען זיי צו אַלדי שוואַרציאַהר! איך האָב זיך דאָך פאַרשוואָרען זיך ניט צו שפּאַרען!... אז זיי האָקען אָבער פאַרט ווי אין קרוויט!

— שיער זיך ניט צושלאָגען מיט זיי! איך האָב דאָרט געלאָזט דעם פעטער, פאַר אַ פּרעזידענט... איהר וועט גלויבען: זיי פאָדערן, מען זאָל אינגאַנצען פאַרשטיקען דעם אייגענעם איך, און דערפון לעקען זיי גאָר די פינגער! אַלץ זיין, נאָר ניט ווי מען איז אַליין, נאָר ניט עהנליך זיין אויף זיך, און אַט דאָס הייסט ביי זיי די העכסטע שטופּע פון פּראָגרעס. ווען זיי וואָלטען כאָטש זאָגען אייגענע ליגענס, איז דאָך אָבער...

— הערט נאָר, — האָט איהם פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ עפּעס אַזוי ווי ניט־זיכער איבערגעשלאָגען.

דאָס האָט אָבער איהם צוגעגעבען נאָך מעהר היץ.

— און וואָס מיינט איהר אין דער אמת'ן? — האָט ער גע־שריען, נאָך העכער אויפהויבענדיג זיין קול, — איהר מיינט, אַז איך בין אויף זיי אַנגעשטויסען פאר זייערע ליגענס? אַ נעכטיגער טאָג! איך האָב ליעב, ווען מען ליגט! דאָס ליגען איז די איינציגע מענש־ליכע פּריווילעגיע געגען אַלע אַנדערע אָרגאַניזמען. ליגענדיג — ווּעסטו קומען צום אמת! דערפאר בין איך דאָך אַ מענש, איך זאָל ליגען. מען איז ניט געקומען צו איין אמת אפילו, ניט האָבענדיג פריהער געלייגט אמאָל פערצעהן און אפשר הונדערט און פערצעהן. און דאָס איז אין אַ געוויסער מאָס נאָך אַ כבוד, נו, און מיר קענען אפילו קיין ליגען אויך ניט זאָגען מיט אונזער אייגענעם שכל! מעגסט זיך לייגען געזונטערהייט, אָבער לייג אויף דיין אייגענעם שטייגער, וועל איך דיר דאַן אַ קוש טאָן. לייגען אויפ'ן אייגענעם שטייגער, — דאָס איז דאָך שוין כמעט בעסער ווי אַנ'אמת פון אַנ'אַנדערען. ווי אַ פרעמדער אמת: אין דעם ערשטען פאַל ביסטו אַ מענש, אין דעם צווייטען אָבער ביסטו ניט מעהר ווי אַ פויגעל! דער אמת וועט ניט וואו אַהינקומען, דאָס לעבען אָבער פאַרהאַקען קען מען: ס'איז שוין געווען אַזוינע ביישפּילען. נו, וואָס זענען מיר איצט? אַלע אַהן אַנ'־אויסנאַהם זענען מיר דאָך נאָך מלופום־קינדער. וואָס עס אַנבעלאַנגט צו וויסענשאַפט, ענטוויקילונג, דענקען, ערפינדונגען, אידעאַלען, פאַר־לאַנגען, ליבעראַליזם, פאַרשטאַנד, ערפאַהרונג און צו אַלץ, צו אַלץ, צו אַלץ, צו אַלץ, צו אַלץ! אונז איז געפעלען געוואָרען אויסצוקומען מיט פרעמדען שכל. — איז דאָוואַי! אפשר ניט אַזוי? אפשר ניט אַזוי, וועט איהר זאָגען? — האָט ראַזומיכין געשריען, טרייסלענדיג און דריקענדיג די הענט פוןביידע דאַמען. — אפשר ניט אַזוי?

— אַ, גאָט מיינער, איך ווייס ניט, — האָט נעבאַך פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ געזאָגט.

—ס'איז אַזוי, אַזוי... אפילו ניט אין אַלעם בין איך מיט אייך איינשטימיג, — האָט אַוודאָטיאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ ערנסט צוגעגעבען און אין דעמזעלביגען אויגענבליק אַרויסגעלאָזט אַ געשריי, אַזוי שטאַרק האָט ער איהר דאַמאָלס צונויפגעדריקט די האַנט.

— אַזוי? איהר זאָגט, אַז ס'איז אַזוי? נו, אויב אַזוי זענט איהר... זענט איהר... האָט ער אויסגעשריען אין התפעלות, — זענט

איהר דער קוואַל פון גוטסקייט, ריינקייט, פאַרשטאַנד, און... פּאַלקאַ־מענהייט! גיט מיר אייער האַנט, גיט... איהר גיט אויך... איך וויל א קוש טאָן אייערע הענט אָטאָ דאָ, אויף די קניה!

און ער איז געפאַלען אויף די קניה אין מיטען טראָטואַר, וואו ס׳איז, צום גליק, גראַד קיינער ניט געוועזן.

— הערט אויף, איך בעט אייך, וואָס טוט איהר דאָס? — האָט אויסגעשריען פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ, אויסער זיך פון אומרו־היגקייט.

— שטעהט אויף, שטעהט אויף! — האָט דוניע געלאַכט און זיך אויך בעאונרוהיגט.

— בשום אופן ניט, אז איהר וועט מיר ניט געבען די הענט! אָט אזוי, און גענוג, און אויפגעשטאַנען, און געגאַנגען! איך בין א שלימזל און א פּעטעך, איך בין אייך ניט ווערט, און בין שכור און שעם זיך... ליעב האָבען אייך בין איך ניט ווערט, אָבער בוקען זיך פאַר אייך — דאָס איז א חוב פאַר יעדען איינציגען, אויב ער איז נאָר ניט קיין אמת׳ע חיה! האָב איך זיך א בוק געטאָן... אָט האָט איהר שוין אייערע נומערן, און שוין דערפאַר אליין איז ראַדיאַ גערעכט, וואָס ער האָט אין דער פריה ארויסגעטריבען אייער פּיאָטר פּעטראָ־וויטש׳ן! ווי אזוי האָט ער עס געהאַט די העזה צו פאַרפיהרען אייך אין אזוינע נומערן? דאָס איז א סקאַנדאַל! איהר ווייסט, וועמען מען לאָזט אהער אריין? און איהר זענט דאָך א כלה! איהר זענט א כלה, איאָ? נו, אויב אזוי, מוז איך זאָגען, אז אייער חתן איז א מיאוסער מענש.

— הערט נאָר, הערר ראַזומיכין, איהר האָט פאַרגעסען... האָט פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ אָנגעהויבען.

— יאָ, יאָ, איהר זענט גערעכט, איך האָב זיך פאַרגעסען, איך שעם מיך! האָט ראַזומיכין זיך פאַרכאַפּט, — נאָר... נאָר... איהר קענט אויף מיר ניט זיין בייז דערפאַר, וואָס איך רייד אזוי! ווייל איך רייד עס אזוי פון גאַנצען הארצען און ניט מחמת... הם! דאָס וואָלט זיין נידערטרעכטיגט: מיט איין וואָרט, ניט מחמת איך בין אין אייך... הם!... נו, מילא, מען דאַרף ניט, איך וועל ניט זאָגען פאַרוואָס, איך האָב ניט די העזה!... און מיר האָבען אין דער פריה אלע פאַר־שטאַנען, ווי נאָר ער איז אריין, אז ער איז ניט פון אונזערע מענשען.

ניט מחמת ער איז אריינגעקומען אנגעפריזירט, ערשט פון פאריקמאַ־כער, ניט מחמת ער האט תיכּף ומיד גענומען ארויסווייזען זיין שכל, נאר ווייל ער איז אנ׳אויסקוקער און א שפעקולאנט, ווייל ער איז אנ׳אפעריסט און א שווינדלער. דאס דערקענט מען גלייך. איהר מיינט, ער איז קלוג? ניין, ער איז א נאר, א נאר! נו, איז ער דען אייער גלייכען? א, גאט מיינער! איהר פארשטעהט, מיינע דאמען, — אין ער פלוצלונג געבליבען שטעהן, שוין אויף די טרעפ פון די נומערן ארויף, — כאטש אלע געסט מיינע זענען ביי מיר שכור, דערפאר אבער זענען זיי אלע עהרליכע לייט, און כאטש מיר לייגען אפילו, ווייל איך לייג דאך אויך, דאך ווילען מיר אזוי לאנג לייגען, ביז מיר ווילען פארט צום אמת קומען, דען מיר שטעהען אויף א שענעם וועג, אבער פיאטר פעטראוויטש... שטעהט ניט אויף קיין שענעם וועג. איך האב זיי נאר־וואס געזידעלט אויף וואס די וועלט שטעהט, אבער דאך אכט איך זיי אלעמען: זאמעטאוו׳ן אפילו. כאטש איך אכט איהם ניט, דאך האב איך איהם ליעב, ווייל ער איז נאך א יונג הינ טעל! אפילו די דאזיגע חיה, וואס הייסט זאסימאוו, ווייל ער איז אנ־עהרליכער און פארשטעהט א געשעפט... גענוג אבער. אלץ איז געזאגט און פארגעבען. פארגעבען? צי ניט? נו, קומט. איך קען דעם דאזיגען קארידאר, געוועזן ניט איינמאל: אטא דא, אין דער דריטער נומער, איז געווען אנומעלט א סקאנדאל... נו, וואו איז ערגעץ אייערע צימער? וואסער נומער? דער אכטער? נו, זאלט איהר זיך אויף ביינאכט פארשליסען, קיינעם ניט אריינלאזען. אין א פערטעל שעה ארום ביז איך ווידער דא מיט א ידיעה און אין א האלבע שעה קום איך מיט זאסימאוו׳ן, איהר וועט זעהן, זייט געזונט, איך לויף!

— גאט מיינער, וואס וועט דאס זיין, דוניטשקע? — האט פולכעריא אלעקסאנדראוונא געזאגט, אומרוהיג און מיט שרעק זיך ווענדענדיג צו דער טאכטער.

— בארוהיגט זיך, מאמישי, — האט דונאי געענטפערט, אויס־טוענדיג דעם הוט און דעם מאנטעל, — גאט אליין האט אונז איהם צונעשיקט אבוואהל ער האט ווירקליך א פנים אביסעל אויסגעטרונ־קען. אויף איהם קען מען זיך פארלאזען, איהר מעגט זיין זיכער. און אלעס, וואס ער האט פאר׳ן ברודערס וועגען געטאן ביז אהער...

ח— אך דוניטשקע, דאס גוטע יאהר ווייסט איהם, צי ער וועט

קומען! און ווי איז דאָס ביי מיר געווען רעכט צו לאָזען ראַדיאָ'ן... ניט אַזוי, גאָר ניט אַזוי האָב איך מיר פאַרגעשטעלט איהם צו טרעפען! ווי ביין און קאַלט ער איז געווען, גלייך ווי ער איז ניט צופרידען מיט אונזער קומען...

טרעהרען האָבען זיך איהר געשטעלט אין די אויגען.

— ניין, מאַמישי. דאָס איז ניט אַזוי. איהר האָט זיך ניט צו־געקוקט, איהר האָט אַלץ געוויינט. ער איז זעהר צורודערט פון אַ גרויסער קראַנקהייט, — הערפון נעהמט זיך אַלץ...

— אַך, די קראַנקהייט! וואָס וועט דאָס זיין! וואָס וועט דאָס זיין! און ווי ער האָט דאָס מיט דיר גערעדט, דוניאַ. — האָט די מוּ־טער געזאָגט און ציטערנדיג אַריינגעקוקט דער טאָכטער אין די אויגען אַריין, איבערצולייענען איהרע געדאַנקען, און שוין האַלב געטרייסט דערמיט, וואָס דוניאַ אַליין שטעלט זיך איין פאַר ראַדיאָ'ן — הייסט עס, אַז זי האָט איהם מוחל געווען. — איך בין זיכער, אַז מאָרגען וועט ער ח רטה האָבען, — האָט זי צוגעגעבען, אין דער האָפנונג, די טאָכ־טער זאָל זיך איינגאַנצען אַרויסזאָגען.

— און איך בין זיכער, אַז מאָרגען אפילו וועט ער אויך זאָגען דאָס איינענע... וועגען דעם, — האָט אַוודאָטיאַ ראָמאַנאָווגאַ אָבגע־האַקט.

און דאָס איז שוין נאַטירליך געווען אַ שטיין פאַרוואָרפען, ווייל דאָ איז געווען אַ פּונקט, וועגען וועלכען פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ האָט איצט זעהר מורא געהאַט צו ריידען. דונאַי איז צוגעגאַנגען צו דער מוטער און איהר אַ קוש געגעבען. יענע האָט זי פעסט אַהן ווער־טער אַרומגענומען. דערנאָך האָט זי זיך געזעצט און האָט אומרוהיג גענומען וואַרטען אויף ראַזומיכינס צוריקקומען. זי האָט ניט אַראָבגע־נומען איהרע ניט־זיכערע בליקען פון דער טאָכטער, וועלכע איז מיט צונויפגעשלאָגענע הענט אין ערוואַרטונג געגאַנגען אויף און אָב איבערן צימער, טראַכטענדיג פאַר זיך. אַזאַ מין געהן אויף און אָב איבערן צימער, פאַרטראַכטערהייט, איז געווען אַוודאָטיאַ ראָמאַנאָווגאַס אַ גע־וועהנהייט, און די מוטער האָט עפּעס שטענדיג מורא געהאַט צו צושטע־רען אין אַזאַ מאָמענט איהרע געדאַנקען

געוויס איז ראַזומיכין געווען קאָמיש אין זיין פּלוצלינגער ליידענ־

שאַפט צו אווראַטיאַ ראָמאַנאָווּנאַ׳ן. וואָס האָט זיך איהם אַנגעצונדען שכורערהייט: אַ קוק געבענדיג אָבער אויף אווראַטיאַ׳ן, בפרט איצט, ווען זי איז מיט צונויפגעשלאָגענע הענט געגאַנגען אויף און אָב אי־בערן צימער, אומעטיג און פאַרטראַכט, וואָלטען איהם אַ סך אפשר מוחל געווען, ניט ריידענדיג שוין פון זיין עקסצענטרישען צושטאַנד. * אווראַטיאַ ראָמאַנאָווּנאַ איז געווען וואונדערשעהן, — הויך, אונגע־וועהנליך שלאַנק, שטאַרק, זיכער אין זיך, — דאָס האָט אַרויסגעקוקט פון איטליכען זשעסט איהרען, דאָך האָט עס ניט אָװעקגענומען פון איהרע באַוועגונגען זייער ווייכקייט און גראַציע. דאָס געזיכט איהרס איז געווען עהנליך אויפ׳ן ברודערס, זי האָט אָבער שוין געקענט היי־סען אַנ׳אמת׳ע שענהייט. די האָר איהרע זענען געווען טונקעל־בלאָנד: עטוואָס העלער ווי ביים ברודער: די אויגען כמעט ווי שוואַרץ, פינ־קלענדיגע, שטאָלצע און אין דערזעלבער צייט, אַפּטמאָל, ווייל ענווייז, אונגעוועהנליך גוטע. זי איז געווען בלאָס, אָבער ניט קרענקליך־בלאָס: איהר געזיכט האָט געשפּראָצט מיט פרישקייט און געזונט. דאָס מויל איהרס איז געווען עטוואָס קליין, און דאָס אונטערשטע ליפּעלע, פריש און רויט, איז געווען אַביסעל אַרויסגערוקט פאַראויס צוזאַמען מיט׳ן קין, — די איינציגע אונרעגעלמעסיגקייט אין דעם דאָזיגען הערליכען געזיכט, וואָס האָט איהם אָבער צוגעגעבען אַ באַזונ־דערע כאַראַקטער־פעסטקייט, און צו גלייכער צייט, עפּעס אַזוי ווי אַ מין גאווה׳דיגע שטאָלצקייט. דער אויסדרוק פון איהר געזיכט איז שטענדיג געווען מעהר ערנסט, ווי פרעהליך, ערנסט און איז זיך פאַר־טיעפט: דערפאַר אָבער האָט אַזוי שעהן געפּאַסט דער שמייכעל צו דעם דאָזיגען געזיכט, אַזוי שעהן געפּאַסט דאָס געלעכטער, דאָס לוס־טיגע, יונגע, אין אַליץ פאַרגעסענדע געלעכטער! ס׳איז זעלבסטפאַר־שטענדליך, אַז דער היציגער, אָפּענהערציגער, נאַאיווער, עהרליכער, ריעזען־שטאַרקער און שכורער ראַזומיכין, וואָס האָט קיינמאָל אויף זיין לעבען ניט געזעהען עטוואָס אַזעלכעס, האָט פאַרלאָרען דעם קאָפּ. דערצו נאָך האָט איהם דער מזל, ווי מיט אַ כיון, געוויזען דוניאַ׳ן אין דעם הערליכען מאָמענט, פול ליעבע און פרייד, ווען זי האָט זיך ווי־דער געטראָפען מיט׳ן ברודער נאָך אַ לאַנגען צושיידט זיין. ער האָט דערנאָך געזעהן, ווי ביי איהר האָט אַ ציטער געטאָן פאַר אויפגע־בראַכטקייט דאָס אונטערשטע ליפּעלע, אַז זי האָט דערהערט די פּרעכע,

אונדאנקבארע אין אכזריות'דיגע באפעהלען פון איהר ברודער. — און ער האט ניט געקענט ביישטעהן.

איבריגענס האט ער געזאגט אנ'אמת. וועז ער האט זיך פריהער אויסגערעדט אויף די טרעפ, אז ראסקאלניקאוו עקסצענטרישע בעל־הבית'טע, פראסקאוויא פאוולאוונא, וועט איהם נאכאייפערן ניט נאר צו אוודאטיא ראמאנאוונא'ן, נאר אפשר צו פולכעריא אלעקסאנדראוו־נא'ן אליין, ניט קוקענדיג אויף דעם, וואס איהר איז שוין געוועזן דריי און פערציג יאהר, האט איהר געזיסט נאך אלץ געטראגען אויף זיך סימנים פון געוועזענער שענקייט, און אויסערדעם האט זי אויסגעזעהן א סך אינגער, ווי דאס טרעפט כמעט שטענדיג מיט די פרויען, וועלכע האבען באוויזען צו באהאלטען ביז צו דער עלטער, די קלארקייט פון גייסט, די פרישקייט פון איינדריקען, און אנ'עהרליך ריין היים הארץ. אז ס'איז שוין געקומען צו רייד, וועלען מיר באמערקען, אז דאס אלעס באהאלטען איז די איינציגע סגולה ניט צו פארלירען די שענקייט אפילו אויף דער עלטער. איהרע האר האבען שוין גענומען גרוי און שיטער ווערען, קליינע קנייטשלעך האבען זיך שוין פון לאנג צו גע־צויגען ווי שטראהלען ארום איהרע אויגען, די באקען זענען איינגע־פאלען און אויסגעדארט געווארען פון זארג און דאגה. און דאך איז דאס דאזיגע געזיכט געווען העררליך שען. דאס איז געווען דוניטשקעס א בילד, אבער אין א צוואנציג יאהר שפעטער, און אויסערדעם האט אין איהם געפעהלט דער אויסדרוק פון דעם אונטערשטען ליפעלע, וואס האט זיך ביי איהר ניט ארויסגערוקט פאראויס. פולכעריא אלעקסאנדראוונא איז געווען סענטימענטאל, דאך אבער ניט ביז זיס־קייט, ציטערדיג און נאכגיביג, אבער ביז א געוויסער גרענעץ: זי האט א סך געקענט איבערלאזען, אויף א סך געקענט איינגעהן, אפילו אויף אזעלכעס, וואס איז געווען געגען איהרע איבערצייגונגען. דאך איז שטענדיג געווען אזא גרענעץ פון עהרליכקייט, געוואוינהייטען און עקס־טע איבערצייגונגען, וואס קיין זאך אין דער וועלט וואלט איהר ניט געקענט צווינגען זיי איבערצוטרעטען.

פונקט אין צוואנציג מינוט ארום נאך ראזומיכינס אוועקגעהן, האבען זיך געלאזט הערען צוויי שוואכע, אבער האסטיגע קלעפ אין טיר אריין: ער האט זיך צוריקגעקעהרט.

— איך וועל ניט אריין, נישטא קיין צייט! — האט ער אין איין

אַטעם אַרויסגערעדט, וועז מען האָט איהם די טיר געעפענט — ער שלאָפט אויף וואָס די וועלט שטעהט, זעהר גוט, רוהיג, און הלואי זאָל ער אַזוי אַבשלאָפען אַ שעה צעהן. נאַסטאַסיאַ זיצט ביי איהם: איך האָב איהר געהייסען ניט אַרויסגעהן ביז מיין קומען. איצט ברייננ איך צושלעפּען זאָסימאָוו׳ן. וועט ער אייך אַבגעבען אַ ראַפּאָרט, דערנאָך וועט איהר אויך קענען געהן שלאָפען: איך זעה, אַז איהר זענט ביז צום טויט אויסגעמוטשעט...

און ער איז פון זיי אַוועקגעגאַנגען.

— ס׳אַר אַ פלינקער און... איבערגעבענער יונגערמאַן, — האָט אויסגעשריען פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ, אויסער זיך פאַר פרייד.

— ווייזט אויס, זעהר אַ וואוילער! — האָט אַוודאָטיאַ ראָמאַ־נאָוונאַ געענטפערט מיט אַ געוויסער איפּרעגונג און ווידער גענומען שפּרייזען אויף און אַב איבערן צימער.

כמעט אין אַ שעה אַרום האָבען זיך אין קאָרידאָר געלאָזט הערען טריט און ווידער אַ קלאַפּ אין טיר אַריין.ביידע פרויען האָבען גע־וואַרט, דאָסמאָל פאַלקאָם זיכער, אַז ראַזומיכין וועט האַלטען וואָרט: און ווירקליך האָט ער געבראַכט צו שלעפּען זאָסימאָוו׳ן. זאָסימאָוו האָט גלייך מסכים געווען צו לאָזען די סעודה און געהן זעהן וואָס מאַכט ראַסקאָלניקאָוו, — צו די דאַמען איז ער אָבער געגאַנגען ווי ניט־ווילענדיג און מיט אַ שטאַרקען חשד, ניט טרויעריג דעם שכור׳ן ראַזומיכינען. נאָר זיין אייגענליעבע איז געווען באַרוהיגט און אפילו צופרידען־געשטעלט: ער האָט פאַרשטאַנען, אַז מען האָט אויף איהם ווירקליך געוואַרט ווי אויף משיח׳ן. ער איז דאָרט געזעסען פּונקט צעהן מינוט און איהם האָט געלונגען צו איבערצייגען און צו באַרוהיגען פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ׳ן. גערעדט האָט ער מיט אונגעוועהנליכער מיטלייד, אָבער צוריקגעהאַלטען און עפּעס אַזוי ווי אָנגעשטרענגט ערנסט, פּונקט ווי עס דאַרף זיך האַלטען אַ זיבען־און־צוואַנציג־יעה־ריגער דאָקטאָר אויף אַ וויכטיגען קאָנסוליום: מיט קיין איין וואָרט אפילו האָט ער זיך ניט אַבגעגוויגט פון דער זאַך און ניט אַרויסגע־וויזען דעם מינדסטען פאַרלאַנג אַריינצוגעהן אין מעהר פערזענליכע און פּריוואַטע באַציהונגען מיט ביידע דאַמען. דערזעהן גלייך ביים אַריינקומען, ווי בלענדער־שען אַוודאָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ איז, האָט ער

זיך גענעבעז די מיה — זי גארניט צו באמערקעז. פאר דער גאנצער צייט פון דעם וויזיט, און פלעגעז זיך ווענדעז נאר צו פולכעריא אלעק־סאנדראוונא'ז. דאס אלץ האט איהם איז הארצעז זעהר שטארק הנאה געטאז. וואס עס אנבעלאנגט דעם חולה, האט ער זיך אויסגעדריקט, אז זיין איצטיגער צושטאנד איז זעהר באפרידיגענד. לויט די בעאבאכטונ־געז, וואס ער האט געמאכט איבערן חולה, נעהמט זיך זיין קראנק־הייט, אויסער וואס פון דער שלעכטער מאטריעלער לאגע זיינער פאר די לעצטע מאנאטעז, אויך פון אייניגע גייסטיגע אורזאכעז :„די דאָ־זיגע קראנקהייט איז, אזוי צו זאגעז, א פראדוקט פון פיעלע פארווי־קעלטע, גייסטיגע און מאטעריעלע ווירקונגעז, עגמת־נפש'ז, שרעקעז, זארגעז, דאגות, אייניגע אידעעז... און דאסגלייכעז". באמערקענדיג, ווי אויפמערקזאם אווראטיא ראמאנאוונא האט זיך גענומעז צוצוהערעז, האט זאסימאוו אביסעל מעהר מאריך געווען אויף דער דאזיגער טעמע. און ווען פולכעריא אלעקסאנדראוונא האט איהם אומרוהיג און ניט זיכער א פרעג געטאז וועגעז „אייניגע סימנים פון משוגעת", האט ער געענטפערט מיט א רוהיגען און אפענהערציגען שמייכעל, אז מען האט זיינע ווערטער צו פיעל איבערטריבען : אמת טאקע, אין דעם קראנ־קען איז צו באמערקען עפעס אנ'אונבאוועגליכען געדאנק, וואס זאגט כלומרשט עדות וועגען מאנאמאניע, — ווייל ער, זאסימאוו, אינטערע־סירט זיך איצט זעהר מיט דעם דאזיגען אויסערסט אינטערעסאנטען געביט פון דער מעדיצין, — דאך אבער דארף מען ניט פארגעסען, אז כמעט די גאנצע צייט ביז היינט איז דער קראנקער געלעגען אין היץ און... נאטירליך וועט איהם דאס קומען פון דער מוטער און דער שוועסטער קרעפטיגען, וועט איהם צושטרייען און ווירקען זעהר גוט, — „סיידען מען וועט ניט קענען אויסמיידען קיין נייע צו שטארקע אויפרודערונגען", האט ער צוגעגעבען פיעלבאדייטענד. דערנאך איז ער אויפגעשטאנען, זיך פארנויגט סאליד און זעהר פריינדליך, און באגלייט מיט ברכות, הייסער דאנקבארקייט און געבעט — אווראטיא ראמאנאוונא האט איהם אפילו די האנט דערלאנגט, כאטש ער האט פון זיין זייט זי דארויף גאר ניט ארויסגערופען — איז ער ארויס איבערצופרידען מיט זיין באזוך און נאך מעהר — מיט זיך אליין

— אין ריידען וועלען מיר מארגען : לעגט זיך די רגע שלאָ־פען, אבער אהן א תירוץ, — האט ראזומיכין צוגעפסקענט, אוועק־

געהענדיג מיט זאסימאוו'ן. — מארגען, וואס פריהער, האט איהר מיך מיט א ראפארט.

— אבער ס'אר א רייצענד מיידעלע די אוודאטיא ראמאנאוונא איז! — האט זאסימאוו א זאג געטאן, ווען זיי זענען ארויס אויפ'ן גאס, און האט זיך שיער ניט באלעקט.

— א רייצענד? דו האסט געזאגט א רייצענד! — האט ראזו־מיכין ארויסגעדונערט און זיך פלוצלונג אווארף געטאן אויף זאסימאוו'ן און אנגעכאפט איהם פאר'ן גארגעל. — אויב דו וועסט נאכאמאל האבען די העזה..... פארשטעהסט? פארשטעהסט? — האט ער גע־שריען, טרייסלענדיג איהם פאר'ן קאלנער און צודריקענדיג צו דער וואנט. — ס'ט'געהערט?

— לאז אב, דו שמור'ניק איינער! — האט זיך זאסימאוו גע־ריסען.

און דערנאך, ווען יענער האט איהם שוין אבגעלאזען, האט ער אויף איהם א שארפען קוק געטאן און זיך פלוצלונג פארגאנגען פון געלעכטער. ראזומיכין איז געשטאנען פאר איהם, מיט אראבגעלאזטע הענט, אין כמורנער און ערנסטער פארטראכטקייט.

— געווים בין איך א פערד, — האט ער ארויסגערעדט, פינס־טער ווי א כמארע, — דו אבער... דאך אויך.

— נו, ברודער, דאס האסטו במחלה א טעות. איך לעג זיך ניט קיין פויגעלער אין בוזעם.

זיי זענען אוועק, ניט ריידענדיג א ווארט, און ערשט צוקומענדיג צו ראסקאלניקאווס דירה, האט ראזומיכין, וואס איז געווען שטארק צוטראגען און פארזארגט, איבערגעריסען דאס שטילשווייגעניש.

— הער, — האט ער געזאגט צו זאסימאוו'ן, — דו ביסט א וואוי־לער יונג, נאר אויסער דיינע שלעכטע מדות, ביסטו נאך א כל־בוניק, איך ווייס עס, און דערצו נאך א מיאוסער כל־בוניק. דו ביסט א נערוועאישער, שוואכע מיאוסקייט, דו ביסט א טרפה'נער האלז, דו האסט זיך אבגעפרעסען און אלץ וואלסטו זיך וועלען נאכגעבען, — און דאס הייסט שוין ביי מיר שמוץ, ווייל עס ברענגט גלייך צו שמוץ. דו האסט זיך אזוי ווייט צופיעשטשעט, אז, — איך מוז זיך מודה זיין — איך קען עס גאר ניט באגרייפען, ווי קאנסטו נאך אלעם דעם זיין א גוטער און, מען קען זאגען, א מסירת־נפש'דיגער דאקטאר. שלאפט

אויף א פערינע (דער דאקטאר, הייסט עס !), און שטעהט אויף אין מיטען נאכט פון א קראנקעם וועגען ! אין א יאהר דריי ארום וועסטו שוין ניט אויפשטעהן פון דעם קראנקעם וועגען... יא... נאר ניט דאס איז דער עיקר צו אלדי שווארציאהר ! די זאך דערפון איז אזוי : היינט נעכטיגסטו ביי דער בעל־הבית'טע אין דירה (קוים מיט צרות געפועלט ביי איהר !), און איך שלאף אין קיך : אט האט איהר א געלעגנהייט צו באקאנט ווערען נעהענטער ! אבער ס'איז ניט דאס. וואס דו מיינסט ! דאס הויבט זיך אפילו ניט אן, ברודער־לעבען...

— אז איך מיין גארניט.

— דאס איז, ברודער־לעבען, שעמעוודיגקייט, שווייגעדיגקייט, בושה, פארביסענע צניעות און ביי אלעם דעם — זיפצען, צוגעהט ווי א פוטער, ממש ווערט צושמאלצען ! לייז מיך אויס פון איהר, איך פארשווער דיך מיט אלע טייוואלים פון דער וועלט : שוין אייגמאל א געשמאקער ביסען !... דו ווערסט מיך דאנקען, וועסט זיך ניט קענען אבדאנקען !

זאסימאוו האט זיך צולאכט נאך מעהר ווי פריהער.

— וואס זאגסטו, ווי ער האט זיך עס אביסעל צודרשנ'ט ! אויף וואסערע כפרות דארף איך זי אבער האבען ?

— מעגסט זיין זיכער, אז דו וועסט דא האבען זעהר ווייניג קאפ דרעהעניש, נאר פלוידער איהר עפעס, זעץ דיך נעבען איהר און פלוידער. דערצו נאך ביסטו א דאקטאר, הויב זי אן צו קורירען פון עפעס א חולאת. איך קען דיר שווערען, אז דו וועסט קיין חרטה ניט האבען. ביי איהר שטעהט א ראיאל ; דו ווייסט דאך, אז איך רימפעל אונטער א ביסעלע : איך האב דארט אזא ליעדעל, אנ'עכט רוסיש לידעל : „ביטערע טרעהרען גיס איך"... זי האט ליעב אזעלכע, — פון דעם דאזיגען לידעל האט זיך עס טאקע אנגעהויבען : דו ביסט דאך אבער אין הלכות פארטעפיאן א ווירטואז, א מעטער, א רובינ־שטיין... מעגסט זיין זיכער, דו וועסט קיין חרטה ניט האבען !

— וואס איז, דו האסט איהר אודאי צוגעזאגט הרים וגבעות, צי וואס ? ארויסגעגעבען א שיין־צעטעל אודאי ? אפשר גאר צוגע־זאגט חתונה האבען...

— גארנישט, גארנישט, עס הויבט זיך אפילו ניט אן ! און זי איז גאר ניט אזא : טשעבארעוו האט זיך געוועזט צו איהר...

— נו, טאַ וואַרף זי אַוועק!

— אַז מען קען אַזוי ניט אַוועקוואַרפען!

— פאַרוואָס עפּעס קען מען ניט?

— נו, אַזוי צי אַזוי, אַבי מען קען עפּעס ניט! דאָ איז, ברודער־לעבען, פאַראַן אַנ׳אַריינשלעפּענדער עלעמענט.

— טאַ פאַרוואָס האַסטו זי אַריינגעשלעפּט?

— איך האָב זי גאָר ניט אַריינגעשלעפּט, איך בין אפשר גאָר אַליין אַריינגעשלעפּט געוואָרען, איבער מיין נאַרישקייט, און איהר וועט עס זיין אַלץ איינס, קיין שום אונטערשיד ניט, איך צו דו, נאָר עמיצער זאָל זיצען דערנעבען און זיפצען. דאָ איז, ברודער לעבען... איך קען דיר עס ניט אויסדריקען, דאָ איז, — שאַ, דו קענסט דאָך גוט מאַטעמאַטיק און שטודירסט זי נאָך עד־היום, איך ווייס דאָך... נו, טאַ הויב מיט איהר אָן צו לערנען וועגען אינטעגראַל־רעכענונג. עהרען־וואָרט, איך מיין אָהן שפּאַס, איך רייד גאַנץ ערנסט, איהר וועט עס זיין גאַנץ גלייך: זי וועט אויף דיר קוקען און וועט זיפצען. און אַזוי — אַ קיילעכדיג יאָהר נאַכאַנאַנד. אַזוי, אַ שטייגער, האָב איך איהר זעהר לאַנג, צוויי טעג נאַכאַנאַנד, יעדרשנ׳ט וועגען דער פּרייסישער הערען־פּאַלאַטע. ווייל וועגען וואָס־זשע אַנדערש זאָל מען מיט איהר ריידען? — האָט זי געהאַלטען אין איין זיפצען און איז שיער ניט צושמאָלצען: עוואָרען פאַר מתיקות! נאָר וועגען ליבע זאָלסטו מיט איהר ניט ריידען, — שעמעוודיג ביז צו חלשות, — דאָך מאַכט זיך, אַז דו קענסט זיך ממש ניט אָברייסען. — נו, און דאָס איז גראַד, שרעקליך בעקוועם: פונקט ווי ביי זיך אין דער היים,—לייען, זיץ, ליעג, שרייב... מען מעג אפילו אַ קוש טאָן, נאָר פאָרזיכטיג...

— צו וואָס אָבער טויג זי מיר?

— עה, איך קען דיר עס בשום אופן ניט ערקלערען! פאַר־שטעהסט, איהר זענט איינער פאַר דעם אַנדערען פונקט ווי אַנגע־מאָסטען! איך האָב פריהער אויך געטראַכט וועגען דיר... דו וועסט דאָך סיי ווי סיי האָבען אַזאַ סוף! איז דיר עס דען ניט אַלץ איינס — פריהער אָדער שפּעטער? דאָ שטעקט, ברודער־לעבען, אַזאַ מין פערינע־עלעמענט, — עה! און ניט נאָר אַ פערינע־עלעמענט אַליין! דאָס ציהט אַריין: דאָ איז דער סוף פון דער וועלט, דער אמת׳ער מקום־מנוחה, דער שטילער האַפען, דער „נאַפּעל" פון דער ערד, די

דריי זיילען, אויף יועלכע זי איז אנגעשפארט: דאָ איז די קווינט־עסענץ פון הלינצעס. פ׳ון פעטע פוטערקוכענס, פון אבענד־סאמאוואָ־רען, פון שטילע זיפצען און ווארימע אויבערלייבלעך. אנגעהייצטע לעזשאַנקעס. — נו, פונקט ווי דו ביסט געשטארבען. און אין דער־זעלבער צייט אבער לעבסטו, ביידע פארגניגענס מיט אמאל! נו, ברודער־לעבען, איך בין שוין צו ווייט פארקראכען. צו אלדי טייוועל, צייט געהן שלאפען! הער: איך כאפ זיך אמאל אויף אין מיטען נאכט, וועל איך זיך פאר איינוועגס אראבכאפען איהם געוואהר ווע־רען. נאר ס׳איז גארניט, נארישקייטען, אלץ איז אויסגעצייכענט. און דו זיי אויך ניט איבריגס אומרוהיג, און אז דו ווילסט, כאפ זיך אראב אמאל, ווען דו וועסט באמערקען די מינדסטע זאך. א קאָשמאר, למשל, צי היץ, צי עפעס אנדערש, זאלסטו מיר גלייך אויפוועקען. און צוריקגערעדט, קען עס גאר ניט געמאלט זיין...

צווייטער קאַפּיטעל.

א פארזארגטער, אנ׳ערנסטער האט זיך ראזומיכין אויף מארגען אויפגעכאפט אכט א זייגער. פיעל נייע און ניט־פאראויסגעזעהענע ספקות האבען איהם פלוצלונג באהערשט אין דעם דאזיגען פריהמאר־גען. ער האט זיך פריהער אפילו ניט פארגעשטעלט, ער זאל זיך ווען עס איז אזוי אויפכאפען. ער האט געדענקט אלצדינג, וואס מיט איהם איז נעכטען פארגעקומען, געדענקט מיט די קלענסטע פרטים, און פארשטאנען, אז מיט איהם איז געשעהן עטוואס ניט־געוועהנליכעס, אז ער האט איינגעזאפט אין זיך אנ׳איינדרוק, וואס איז איהם ביז אהער געווען גאנץ אונבאקאנט און ניט עהנליך אויף אלע אנדערע איינדרוקען. אין דערזעלבער צייט האט ער זעהר גוט פארשטאנען, אז דער חלום, וואס האט זיך אנגעצונדען ביי איהם אין קאפ, קען קיינמאל ניט מקוים ווערען, — פאר קיין פאל ניט מקוים ווערען, אזוי אז ער האט זיך אזש פארשעמט פאר דעם דאזיגען חלום און ער איז וואס גיכער אריבער צו אנדערע, מעהר נויטיגע זארגען און ספקות, וואס זענען איהם איבערגעבליבען בירושה נאך דעם „צעהנמאל־פארשאלטענעם אבענד“.

די שרעקליכסטע ערינערונג איז פאר איהם געווען דאס, וואס ער

האט זיך נעכטען ארויסגעשטעלט „געמיין און נידערטרעכטיג“, ניט נאר דערפאר, ווייל ער איז געווען שכור. אבער אויך דערפאר, וואס ער האט אוים נארישער פריש־געבאקענער אייפערזוכט זיך באנומען מיט דעם מיידעלם לאגע און געזידעלט פאר איהר אין די אויגען דעם חתן איהרען, ניט אנהויבענדיג צו וויסען זייערע באציהונגען צווישען זיך און התחייבות'ן און אפילו ניט קענענדיג איהם ווי עס געהער צו זיין. און גלאט וואס פאר א רעכט האט ער געהאט צו אורטיילען וועגען איהם אזוי געאיילט און ניט־באטראכט? ווער האט עס איהם געהייסען זיין א ריכטער? קען דען אזא ווען ווי אוודאטיא ראמאנאוונא, זיך אפגעבען צו אן אונווירדיגען מענשען פאר געלט? אלזא הייסט עס, אז ער באזיצט אויך מעלות. איי די נומערן? פון וואנען האט ער טאקע געזאלט וויסען. אז דאס זיינען אזעלכע נומערן? אט זוכט ער א דירה... פוי, ווי געמיין דאס איז אלץ! און וואס איז דאס א תירוץ, וואס ער איז געווען שכור? א נארישער אויסרייד, וואס מאכט איהם נאך נידעריגער! אין וויין איז דער אמת, און אט איז טאקע דער גאנצער אמת ארויסגעשוואומען. „דאס הייסט, ס'איז ארויסגעשוואומען דער גאנצער שמוץ פון זיין ניט־פארגינענדער געמיינער נשמה!“ און טאר ער דען גאר חלומ'ן וועגען דעם, ער, ראזומיכין? ווער איז ער דאס אין פארגלייך מיט אזא מיידעל. — ער, דער שכור'ער סקאנדאליסט און נעכטיגער בארימער? „איז דען גאר מעגליך אזא ציניש'ער און לעכערליכער פארגלייך?“ ראזומיכין איז שרעקליך רויט געווארען ביי דעם דאזיגען געדאנק און פלוצלונג, ווי אויף צו להכעים, האט ער זיך אין דעמזעלבען אויגענבליק דייטליך דערמאנט, ווי ער האט זיי נעכטען געזאגט, שטעהענדיג אויף די טרעפ, אז די בעל־הבית'טע וועט איהם נאכאייפערן צו אוודאטיא ראמאנאוונא'ן... דאס איז שוין געווען ניט אויסצוהאלטען. מיט'ן גאנצען אימפעט האט ער א זעץ געטאן מיט דער פויסט איבער'ן קיך־אויווועלע, זיך צושלאגען די האנט און ארויסגעזעצט א ציגעל.

— „געוויס, — האט ער אין א מינוט ארום ארויסגעברומט פאר זיך מיט עפעס א געפיהל פון זעלבסטערנידערונג. — געוויס איז שוין איצט פארפאלען, און קיינמאל וועל איך שוין ניט קענען פארשמירען און פארגלעטען די אלטע מיאוסקייטען... אלזא, איז וועגען דעם גאר נישטא וואס צו טראכטען. איז דעריבער דארף מען קומען אהן ווערטער און... ערפילען די פפליכטען... אויך אהן ווערטער און... און ניט

בעטעז קיין ענטשולדיגונג. און גארנישט ריידעז. און... איצט איז שוין. נעווים. אלעם פארלארעז!"

און דאך האט ער ביים אנטאָז זיך באטראכט זיין אנצוג מיט מעהר אויפמערקזאמקייט ווי געוועהנליך. קיין אנדער אנצוג האט ער ניט געהאט. און ווען ער זאָל אפילו געוועז האבען. וואלט ער אפשר איהם אויך ניט אנגעטאָז. — „אט אזוי זיך. אויף צו להכעים נישט אנגעטאָז." נאר אלענפאלס קיין ציניקער און שלומפער טאר מען ניט זיין מעהר: ער האט ניט קיין רעכט צו באליידיגען די געפיהלען פון אנדערע, בפרט נאך, אז יענע, די אנדערע נויטיגען זיך אין איהם און רופען איהם גלייך צו זיך. דאס איז ביי איהם שטענדיג געוועז צו דערליידען: אין דעם פרט איז ער געוועז זעהר א גרויסער מפונק.

ער האט זיך אויסגעוואשען איז דעם דאזיגען פריהמארגען זעהר פלייסיג. — ביי נאסטאסיא'ן האט זיך געפונען א שטיקעל זייף. — אויסגעוואשען די האהר, דעם האלז, און באזונדערס די הענט. און ווען ער איז געקומען צו דער פראגע: צי זאָל ער אפראזירען זיין שטעכענדיגע מארדע אדער ניט (ביי פראסקאוויא פאוולאוונא'ן איז געווען אן אויסגעצייכענט גאלמעסער. וואס איז נאך געבליבען בירושה פון דעם הערר זארניצין, עליו השלום), איז זי פאראנטפערט געווארען, מיט א מין פארביסענהייט זאגאר. אויף ניין: „זאָל זיין אזוי! נו. ווי וועט זיין, אז מען וועט מיך חושד זיין. אז איך האב זיך אפּגעראזירט צוליעב... מען וועט דאך געווים חושד זיין! ניין, בשום אופן ואופן ניט!"

„און... און איבערהויפט איז ער אזוי ברוטאל, שמוציג, זיין האלטונג איז אזוי בעל־העגלה'ש און... און לאָז שוין זיין. ער ווייס, אז ער איז אויך א גאנץ ארענטליכער מאן. נו, כאטש אויף וויפיעל ניט איז... איז וואס איז דא פארהאן זיך איבערצונעהמען, וואס ער איז אן ארענטליכער מאן? יעדערער דארף זיין אן ארענטליכער מאן, און נאך ניט אזא ווי ער, און... און דאך (ער געדענקט עס) האט ער אויף זיך אזוינע חטאים... לאָז שוין זיין אז ניט זעהר קיין הארבע, אבער פונדעסטוועגען! היינט וואס פאר א הרהורים פלעגען איהם אמאָל איינפאלען! המ!... און דאס אלץ אוועקשטעלען אויף איין שטופע מיט אוודאטיא ראמאנאוונא'ן! נאר, געהט עס צו אלדי טייוועל! מילא! איך וויל דוקא זיין אזוי שמוציג, ציניש, בעל־העגלה'ש, און

געהט עס צום טייוועל. איך וועל נאך ערגער זיין!..."

ביי אזוינע מאנאלאגען האט איהם געטראפען זאסימאוו. וועל־כער האט גענעכטיגט ביי פראסקאוויא פאוולאוונא'ן אין זאל.

ער איז נעגאנגען אהיים און פאר אוועקגאנג האט ער געאיילט א קוק צו טאן אויפ'ן קראנקען. ראזומיכין האט איהם געמאלדען, אז יע־נער שלאפט. ווי א קעצעלע. זאסימאוו האט פאראררענט, מען זאל איהם נימ' וועקען אזוי לאנג ער וועט זיך אליין ניט אויפכאפען. און ער וועט אונטערקומען א זייגער עלף.

— אויב נאר ער וועט זיין אין דער היים, — האט ער צוגעגע־בען. — פוי, צום טייוועל! אויף דעם אייגענעם חולה ניט האבען קיין דעה, הייל איהם. פאלג מיך א גאנג! ווייסט ניט. ער וועט געהן צו זיי, אדער ז י י וועלען קומען אהערצו?

— זיי וועלען מסתמא קומען אהערצו, — האט ראזומיכין געגעט־פערט, פארשטעהענדיג. וואס ער איז אויסען מיט דער פראגע. — און וועלען געוויס ריידען וועגען זייערע פאמיליען־אנגעלעגענהייטען. איך וועל אוועקגעהן. נאטירליך, האסטו, אלס דאקטאר, מעהר רעכט פאר מיר.

— איך בין דאך אבער אויך ניט זייער אפטרופוס; וועל אריין און ארויס; אהן זיי האב איך אויך גענוג געשעפטען.

— מיר פארדריסט נאר איין זאך, — האט איהם ראזומיכין מיט רוגזה איבערגעשלאגען. — נעכטען האב איך שכור'ערהייד זיך ארויס־געכאפט מיט א היבש ביסעל נארישקייטען, געהענדיג מיט איהם אין נאס... און האב איהם ארויסגעפלוידערט, אז דו האסט מורא, ער זאל... חלילה ניט אראפגעהן פון זינען...

— דו האסט דאך עס ארויסגעפלוידערט די דאמען אויך.

— איך ווייס, אז ס'איז נאריש! נאר פארפאלען! זאג מיר אבער, דו האסט אין דער אמת'ן א וועלכען פעסטען געדאנק?

— איך זאג דיר, ס'איז א נארישקייט; וואס פאר א פעסטער געדאנק! דו האסט דאך מיר איהם אליין געשילדערט, ווי א מאנא־מאן, ווען דו האסט מיך געפיהרט צו איהם... נו, און מיר האבען איהם נאך נעכטען אונטערגעגעבען היץ, דו, הייסט עס, מיט דיינע מעשיות... וועגען דעם פארבער: א שענער שמועס, אין דער צייט ווען ער איז אפשר גאר דערפון משוגע געווארען! ווען איך זאל געוועזן וויסען אקו־ראט, וואס ס'איז דאן פארגעקומען אין קאנצעלאריע און אז איהם האט דארטען עפּיץ איינער א כלב באליידיגט... מיט דעם דאזיגען

חשד! המ!... וואלט איך נעכטען ניט דערלאזט אזא מין שמועס. אט די דאזיגע מאנאמאנען מאכען דאך פון א טראפען א גאנצען אקעאן. וואס ניט געשטויגען, ניט געפלויגען — זעהע זיי אויפ'ן וואהר מיט אלע פליטערלעך... אויף וויפיעל איך געדענק, איז מיר נעכטען פון זאַ־מעטאווס ערצעהלונג די זאך העכער האלב קלאר געווארען. וואס דארפסטו מעהר! איך ווייס א געשיכטע, ווי איינער א פיערציג־יעהר־ריגער מרה־שחורה'ניק, ניט זייענדיג אימשטאנד איבערצוטראגען די טאגטעגליכע לצנות, וואס אן אכטיעהריג אינגעל האט געטריבען ביים טיש, האט ער איהם געקוילעט! און דא. — אנגעטאן אין שמאַ־טעס, א פאליציי־אויפזעהער — א גראבער יונג, אן אינטערגעקומענע קראנקהייט, און אזא מין חשד! פאר א ווילדען מרה־שחורה'ניק! ביי א משוגע'נעם אויסערגעוועהנליכע האנאר! אט דא שטעקט אפשר די אמת'ע סיבה פון דער קראנקהייט! נאר געהט עס צום טייוועל... דו ווייסט, דער דאזיגער זאמעטאוו איז ווירקליך א וואויל אינגעל, נאר, המ!... אומזיסט האט ער עס נעכטען אלץ דערצעהלט. א שרעקליכער פלאפלער!

— וואס איז, וועמען האט ער דען דערצעהלט? מיר און דיר!

— און פארפירי'ן?

— יא, זאג מיר, דו האסט עפעס א שטיקעל איינפלוס אויף זיי, דאס הייסט, אויף דער מוטער מיט דער שוועסטער? זאלען זיי היינט זיין אביסעל אפגעהיט מיט איהם...

— זיי וועלען דורכקומען! — האט ראזומיכין ניט גערן געענט־פערט.

— און וואס איז ער עס אזוי אנגעפאלען אויף דעם דאזיגען לו־זשינען? א מענש מיט קאפיטאל, און אפנים איהר איז ער אויך ניט דערווידער... זיי האבען דאך ניט א פעניג ביי לייב און זעעל? הא?

— וואס דערגעהסטו? — האט ראזומיכין זיך צוקאכט. — פון וואנען זאל איך וויסען, צי יא א פעניג, צי ניט א פעניג? טו אליין א פרעג, וועסטו אפשר געוואהר ווערען...

— פוי, ווי נאריש דו ביסט צייטענווייז! נאך זיך ניט אויסגע־ניכטערט פון נעכטען... צום ווידערזעהן! באדאנק אין מיין נאמען פראסקאוויא פאוולאוונא'ן פאר'ן נאכטלעגער. האט זיך פארשפארט, אויף מיין גוט־נאכט דורכ'ן טיר האט זי אפילו ניט געענטפערט, איז

אויפגעשטאַנען זיעבען דעם זייגער, דעם סאַמאָוואַר האָט מען איהר געבראַכט פון קיך דורכ'ן קאָרידאָר... איך האָב ניט געהאַט די זכיה זי אַנצוקוקען אַפילו...

פונקט צעהן דעם זייגער איז ראַזומיכין געקומען אין באַקאַליי־עווס נומערן.ביידע דאַמען איז שוין שיער די נשמה ניט אַרויס וואַר־טענדיג. אויפגעשטאַנען זיינען זיי אַ זייגער זיעבען און אפשר נאָך פריהער. ער איז אַריין פינסטער ווי די נאַכט, זיך אומגעשיקט פאַר־נויגט, — און איז גלייך דערויף מלא רציחה געוואָרען — אויף זיך, פאַרשטעהט זיך. ער האָט געמאַכט דעם חשבון אָהן דעם בעל־הבית: פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ האָט זיך מיט אימפּעט אַ לאָז געטאָן צו איהם, געכאַפּט איהם פאַר ביידע הענט און שיער זיי ניט אַ קוש געגעבען. ער האָט פאַרשעמט געכאַפּט אַ קוק אויף אַדוואָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ'ן: נאָר אַפילו אויף איהר גאוה'דיג־שטאָלצען געזיכט איז אין דעם דאָזיגען מאָמענט אויך געוועזען אויסגעדריקט אַזוי פיעל דאַנק־באַרקייט און פריינדשאַפט, אַזוי פיעל פאַר איהם אומגעריכטע אַכטונג (אַנשטאַט די שפּאָטישע בליקען און שלעכט פאַרבאַרגענער פאַראַכ־טונג, וואָס ער האָט געהאַפט צו באַגעגענען!), אַז איהם וואָלט שוין ווירקליך זיין גרינגער, ווען מען זאָל איהם געוועזען באַגעגענען מיט פאַר־וואָרפען. ווייל אַזוי האָט ער זיך שוין צופיעל פאַרשעמט. צום גליק איז געוועזען אַ פאַרטיגע טעמע, און ער האָט זיך אַז איהר אָנגעכאַפּט, ווי אַז אַ הייסען שטיין.

דערהערט, אַז „ע ר האָט זיך נאָך ניט אויפגעכאַפּט“, נאָר אַז „אַלץ איז אין דער בעסטער אָרדנונג“, האָט פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוו־נאַ ערקלערט, אַז דאָס איז פאַר איהר ווי אָנגעמאָסטען, „מחמת זי מוז זעהר און זעהר נויטיג זיך אָפּריהער מיט איהם דורכריידען“. גלייך האָט מען איהם געפּרעגט מכח טיי און איינגעלאַדען טרינקען צוזאַ־מען: זיי האָבען נאָך ניט געטרונקען, אין דער ערוואַרטונג אויף ראַ־זומכיינען. אַוודאָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ האָט אָנגעקלונגען, און ס'איז גלייך אַריינגעקומען עפּעס אַ שמוציגער שלעפּער־יונג: מען האָט איהם גע־הייסען סערווירען טיי: ענדליך האָט מען דערלאַנגט, אָבער אַזוי ניט־ציכטיג און אַזוי ניט־אַנשטענדיג, אַז די דאַמען האָבען זיך פאַר־שעמט. ראַזומיכין האָט ענערגיש אַ זידעל געטאָן דעם נומער, נאָר, דערמאָהנט זיך אַז לוזשינען, איז ער אַנטשוויגען געוואָרען, זיך פאַר־שעמט און שרעקליך זיך דערפרעהט, ווען פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ

האָט ענדליך געגומען שיטען מיט פראַגען נאָכאַנאַנד און אַהין און אויפ־הער.

ענטפערענדיג אויף זיי, האָט ער אָפּגערעדט דריי פיערטעל שעה: דערביי האָט מען איהם אַלע װײלע איבערגעשלאָגען און איבערגע־פרעגט. דאָך האָט ער באַװיזען איבערצוגעבען אַלע װיכטיגסטע און נױטיגסטע פאַקטען, װעלכע ער האָט נאָר געװאוסט פאַר דאָס עלצטע יאָהר פון ראַסקאָלניקאָװ'ס לעבען. און האָט געענדיגט מיט אַן אויס־פיהרליכער ערצעהלונג װעגען זיין קראַנקהייט. איבריגענס, האָט ער פיעל דורכגעלאָזט פון דעם, װאָס מען האָט געדאַרפט דורכלאָזען, אַזױ, אַ שטייגער, װעגען דער סצענע אין דער קאַנצעלאַריע מיט אַלע איהרע רעזולטאַטען. די ערצעהלונג זיינע האָט מען רוהיג אויסגעהערט: אָבער װען ער האָט געמיינט, אַז ער האָט שוין געענדיגט און צופרידען־גע־שטעלט זיינע צוהערערינס, האָט זיך אַרויסגעװיזען, אַז פאַר זיי האָט ער נאָך אַזוי װי גאָר ניט אָנגעהויבען.

— זאָגט מיר, זאָגט, װי מיינט איהר... אַך, ענטשולדיגט. איך װײס נאָך ביז איצט ניט אייער נאָמען, — האָט פולכעריאַ אַלעקסאַנ־דראָװנאַ געערעדט אין איין אָטעם.

— דמיטרי פּראָקאָפּאָװיטש.

— אַלזאָ, דמיטרי פּראָקאָפּאָװיטש, װאָלט איך זעהר און זעהר װעלען װיסען... װי קוקט ער בכלל... איצט אויף זאַכען, דאָס הייסט, איהר פאַרשטעהט, איך װײס ניט װי אַזױ איך זאָל עס אייך אַרויס־געבען: דאָס הייסט, בעסער געזאָגט: װאָס האָט ער ליעב, און װאָס האָט ער ניט ליעב? איז ער שטענדיג אַזױ נערװועזיש? װאָס פאַר אַ פאַרלאַנגען האָט ער און װאָס פאַר פּלענער, אויב דאָס איז מעגליך? װאָס האָט אויף איהם איצט דעם שטאַרקסטען איינפלוס? מיט איי־נעם װאָרט, איך װאָלט װעלען...

—אַך, מאַמישי, װי איז עס מעגליך אויף דאָס אַלעס ענטפערן מיט אַמאָל! — האָט דוניאַ באַמערקט.

— אַך, גאָט אין הימעל איך האָב זיך דאָך גאָר נישט אָנגעהױ־בען ריכטען צו טרעפען איהם אַזױ, דמיטרי פּראָקאָפּאָװיטש.

— דאָס איז שוין גראָד זעהר נאַטירליך, — האָט דמיטרי פּראָ־קאָפּאָװיטש געענטפערט. — קיין מוטער האָב איך ניט, יאָ, און דער פעטער קומט אַלע יאָהר אַהער צו פאָהרען און כּמעט קיינמאָל דער־קענט ער מיך ניט, אפילו אויסערליך, און ער איז אַ קלוגער מענש;

נו, און פאר די צוויי יאהר, זייט איהר האט זיך מיט איהם ניט גע־זעהן, איז א סך וואסער אוועקגעלאפען. הייננט וואס זאל איך אייך גלאט זאגען? אנדערטהאלבען יאהר קען איך ראדיאנען: רוגזה׳דיג, פאר׳מרה־שחורה׳ט, גאוה׳דיג און שטאלץ; פאר דער לעצטער צייט (און אפשר נאך א סך פריהער) היפאכאדריש געשטימט און איז אלץ און אלעמען חושד. גרויסמוטיג און גוטהערציג. האט פיינט צו אוי־סערן זיינע געפיהלען, און וועט גיכער ארויסווייזען אן אכזריות, אבער ער וועט ניט אויסגיסען דאס הארץ זיינס פאר קיינעם. און אפטמאל איז ער אייגענטליך גאר ניט קיין היפאכאנדריקער, נאר גלאט א קאל־טער און א הארטער ביז צו אונמענשליכקייט, גלייך ווי אין איהם וואל־טען זיך געטוישט צוויי כאראקטערען. וואס איינער איז דער היפך פון דעם אנדערן מערקווירדיג. ווי ער איז צייטענווייז ניט־בארעדט! שטענדיג האט ער קיין צייט ניט. שטענדיג שטערט מען איהם, און אליין ליעגט ער נאר, טוט גארנישט. האט פיינט זיך צו וויצלען, און ניט מחמת עס פעהלט איהם דער כח פון שפאטען, נאר אזוי ווי ער וואלט קיין צייט ניט האבען אויף אזוינע שטות׳ערייען. דערהערט ניט וואס מען רעדט צו איהם. אינטערעסירט זיך קיינמאל ניט מיט דעם, מיט וואס אלע אינטערעסירען זיך אין דעם מאמענט. האלט פון זיך אן עולם ומלאה, און האט אפשר קיין טעות ניט. נו, וואס נאך... מיר דאכט זיך, א—ז אייער קומען וועט אויף איהם האבען א היילזאמע ווירקונג.

— אך, הלואי, ליעבער גאט! — האט פולכעריא אלעקסאנד־ראוונא אויסגעשריען, שטארק געקוועלט פון ראזומיכינס מיינונגען ווע־גען ראדיא׳ן.

— ראזומיכין האט ענדליך א קוק געטאן דרייסטער אויף אווד־טיא ראמאנאוונא׳ן. ער פלעגט אפט אויף איהר כאפען א קוק בעת דעם שמועס, אבער זעהר א גיכען. א האסטיגען, און פלעגט גלייך אפ־ווענדען די אויגען. אוודאטיא ראמאנאוונא פלעגט זיך דא זעצען צום טיש און זיך אויפמערקזאם צוהערען, דא פלעגט זי אויפשטעהן און ווידער אנהויבען אומצוגעהן, אויף איהר שטייגער, פון איין ווינקעל אין דעם אנדערן, מיט צונויפגעשלאגענע הענט, צונויפגעפרעסטע לי־פען, אמאל אליין ארייננשטעלענדיג א פראגע, אבער ניט אויפהערענדיג צו שפאנען פארטראכטערהייד איבער׳ן צימער. זי האט אויך געהאט א טבע ניט צו דערהערען וואס מען רעדט. זי האט געטראגען א טונק־

ליך קלייד פון א לייכטען שטאָף. און אויפ'ן האלז איז געווען אויס־געבונדען א ווייס דורכזיכטיג שאלכעל. פון פיעל סמנים האָט ראזור־מיכין גלייך דערקענט, אז די ארט לעבען פוןביידע פרויען איז זעהר ארים. ווען אוודאָטיא ראָמאַנאָווּנא וואָלט געווען געקליידט ווי א קעניגין, וואָלט ער, דאכט זיך, פאר איהר גאָר קיין מורא ניט גע־האָט: איצט אבער, ס'קען זיין, אז גראָד דערפאר. וואס זי איז געווען אזוי ארים געקליידט און וואס ער האָט באמערקט דעם גאנצען דלות ארום זיי, האָט זיך א פחד באזעצט איז זיין הארצען. אין ער האָט גענומען מורא האָבען פאר איטליכעס וואָרט זיינס, פאר איטליכע באַ־וועגונג, וואס איז, נאַטירליך געווען זעהר שווער פאר א מענשען. וועל־כער האָט שוין אזוי אויך זיך אליין ניט געטרויט.

— איהר האָט זעהר פיעל אינטערעסאנטעס געזאָגט וועגנע דעם ברודערס נאַטור... און געזאָגט אהן פניות. אזוי דאַרף זיין: איך האָב געמיינט, אז איהר פארגעטערט איהם, — האָט אוודאָטיא ראָמאַנאָוו־נא באמערקט מיט א שמייכעל. — דאכט זיך, דאס איז אויך ריכטיג, אז נעבען איהם דאַרף זיך געפינען א פרוי. — האָט זי פארטראַכט צוגעגעבען.

— איך האָב דאס ניט געזאָגט. איבריגענס, קען זיין, אז איהר האָט אין דעם אויך רעכט, נאָר...

— וואס?

— ער האָט דאָך קיינעם ניט ליעב. און וועט אפשר קיינמאָל ניט ליעבען. — האָט ראַזומיכין אָפּגעהאַקט.

— דאס הייסט, ער איז ניט פעהיג צו ליעבען?

— איהר ווייסט, אוודאָטיא ראָמאַנאָווּנא, איהר זענט אליין אויך שרעקליך עהנליך אויף אייער ברודער. אין אלע הינזיכטען! — האָט ער פּלוצלונג אויסגעשאָסען, אומגעריכט פאר זיך אליין, נאָר גלייך זיך דערמאָהנט, וואס ער האָט איהר ערשט דערצעהלט וועגנע דעם זעל־בען ברודער, איז ער רויט געוואָרען ווי פייער און האָט זיך שרעקליך פארשעמט.

אוודאָטיא ראָמאַנאָוונא האָט זיך ניט געקענט איינהאַלטען פון געלעכטער, קוקענדיג אויף איהם.

— וואס אנבאַלאַנגט ראָדיען קענט איהר ביידע האָבען א טעות, — האָט אונטערגעכאַפּט פּולכעריא אלעקסאַנדרָאווּנאַ, מיט א שטי־קעל פאַרדרוס. — איך רייד ניט וועגנע דאס איצטיגע, דוניטשקע.

דאָס, וואָס פּיאָטר פּעטראָוויטש שרייבט אין דעם דאָזיגען בריעף...
און וואָס מירביידע האָבען זיך משער געווען, — איז אפשר ניט ריכ־
טיג, איהר קענט זיך עס אבער גאָר ניט פאָרשטעלען. דמיטרי פּראָקאָ־
פאיטש, ווי פאַנטאַסטיש ער איז און, ווי זאָל איך אייך דאָס אָנרופען..
קאַפּריז. אויף זיין נאַטור האָב איך זיך קיינמאָל ניט געקענט פאַרלאָ־
זען, אפילו ווען ער איז אלט געווען ניט מעהר ווי פופצעהן יאָהר. איך
בין איבערציינגט, אז אפילו אציט קען ער אויך אַפּטאָן איבער זיך עט־
וואָס אַזוינס, וואָס קיינעם אין דער וועלט וועט עס קיינמאָל אפילו אויף
זינען ניט ארויף... וואָס דאַרף מען מעהר: ווייסט איהר דערפון, ווי ער
האָט מיך מיט אנדערטהאַלבען יאָהר צוריק איבעררראַשט, צורודערט און
שיער ניט אינגאַנצען א תל פון מיר געמאַכט, ווען ער האָט פּלוצלונג
זיך אריינגענומען אין קאָפּ חתונה צו האָבען מיט דער... ווי הייסט
זי, — מיט דער טאָכטער פון דער זאַרניצינאַ, די בעל־הבית׳טע זיינע?
— איהר ווייסט עפּעס געגויעס יוועגען דער דאָזיגער געשיכ־
טע? — האָט אַוודאָטיאַ ראָמאַנאָוונאַ געפרעגט.
— איהר מיינט, — האָט פּולכעריאַ אלעקסאַנדראָוונאַ מיט היץ
פאָרטגעזעצט, — איהם וואָלטען דאַמאָלס אָפּגעהאַלטען מיינע טרעה־
רען, מיינע תחנונים, מיין קראַנק ווערען, מיין טויט, וואָס וואָלט אפשר
קומען פון מיין צער, אונזער אָרימקייט? ער וואָלט רוהיג אַריבערגע־
טראָטען איבער אַלע שטערונגען. און דאָך האָט ער אונז דען ניט ליעב,
האָט ער אונז דען ניט ליעב?
— ער האָט מיט מיר קיינמאָל וועגען דער דאָזיגער געשיכטע
ניט גערעדט, — האָט ראַזומיכין פאַרזיכטיג געענטפערט, — איך האָב
אָבער עפּעס יאָ געהערט פון מאַדאַם זאַרניצינאַ אַליין, וועלכע איז אויך
ניט פון די איבריגס באַרעדטע, און איהר אופן, פאַרשטעהט זיך, און
דאָס וואָס איך האָב געהערט, איז אַביסעל אויסטערליש.
— וואָס, וואָס האָט איהר געהערט? — האָבען אין איין קול
געפרעגט ביידע פרויען.
— איבריגענס כמעט קיינס אינטערעסאַנטעס. איך בין נאָר
געוואָהר געוואָרען, אז דער דאָזיגער שידוך, וואָס איז שוין געווען אָן
אָפּגעמאַכטע זאַך, און ס׳איז פון איהם גאָרנישט געוואָרען נאָר מחמת
דער כלה׳ס טויט, איז דער מאַדאַם זאַרניצינאַ אַליין אויך געווען זעהר
ניט צום האַרצען... אויסערדעם, זאָגט מען, אז די כלה איז געווען ניט
קיין שענע, דאָס הייסט, מען זאָגט, אז זי איז אפילו געווען אַ

מיאוסע... און זעהר א קראנקע און... און א מאָדנע.. .איבריגענס, דאכט זיך, האָט זי געהאַט מעלות אויך. זי האָט געווים געמוזט האָבען וועל־כע ניט איז מעלות: אַניט לעגט זיך עס ניט אויפ'ן שכל... קיין נדן האָט זי אויך גאָר ניט געהאַט, נאָר ער וואָלט סיי ווי סיי קיין נדן ניט גע־זוכט... בכלל איז אין אזא זאך שווער צו זאָגען א מיינונג.

— איך בין זיכער, אַז זי איז געווען א וואויל מיידעל, האָט אוודאָטיא ראָמאַנאָווגא קורץ א זאָג געטאָן.

— דער אויבערשטער זאָל מיר מוחל זיין פאַר די רייד, איך האָב מיך אָבער דערפרעהט, אַז איך האָב מיך דערוואוסט פון איהר טויט. כאָטש איך ווייס ניט, וועער פון זיי וואָלט זיין אומגליקליכער: ער מיט איהר, צי זי מיט איהם? — האָט געזאָגט פולכעריא אלעקסאנדראָווגא: דערנאָך האָט זי גענומען פאַרזיכטיג, אַזוי ווי מיט א האַלבען מויל, ווידער פונאַנדערפרעגען זיך וועגען דער נעכטיגער סצענע צווישען ראָדיא'ן און לוזשינען, כאָפּענדיג אלע ווײַלע א קוק אויף דוניען, וועל־כער, דאָס איז קענטיג געווען, ניט־אַנגענעהם.

דער פּאַרפּאַל האָט איהר, ווי עס שיינט, באַאונרוהיגט מעהר פאַר אלעם אַנדערע, ביז צו שרעק און שוידער. ראַזומיכין האָט ווידעראַמאָל איבער דערצעהלט אלץ מיט אײַנאַנדער, נאָר דאָס מאָל האָט ער אויך צוגעגעבען זיין מיינונג וועגען דעם: ער האָט גלייך באַשולדיגט ראַס־קאָלניקאָוו'ן, אַז ער האָט מיט א כיוון באַליידיגט פּיאָטר פּעטראָ־וויטש'ן, און איצט האָט ער עס איהם אפילו ניט געוואָלט ענטשול־דיגען מיט זיין קראַנקהייט.

— ער האָט דאָס נאָך צוגעטראַכט פאַר דער קראַנקהייט, — האָט ער צוגעגעבען.

— איך מיין אויך אַזוי, — האָט פולכעריא אלעקסאַנדראָווגאַ געזאָגט, מיט א דערשלאָגענער שטים.

זי איז אָבער זעהר איבערראַשט געוואָרען, וואָס דאָסמאָל האָט ראַזומיכין מאָדנע פאָרזיכטיג און זאָגאָר עפּעס מיט א מין אַכטונג אַרויסגעזאָגט זיך וועגען פּיאָטר פּעטראָוויטש'ן. אַדוואָטיא איז דערפון אויך איבערראַשט געוואָרען.

— זענט איהר אַלזאָ אַזאַ מיינונג וועגען פּיאָטר פּעטראָוויטש'ן?

— האָט פולכעריא אלעקסאַנדראָווגא זיך ניט אײַנגעהאַלטען ניט צו פרעגען.

— וועגען דעם קינפטיגען מאַן פון אייער טאָכטער קען איך גאָר

ניט זיין קיין אנדער מיינונג, — האט ראזומיכין פעסט און מיט היץ געענטפערט, — און איך זאג דאס ניט בלויז אוים באנאלער העפליכ־קייט, נאר מחמת... מחמת... נו, שוין מחמת דעם אליין, וואס אוודא־טיא ראמאנאווגא זעלבסט האט מיט איהר אייגענעם ווילען באעהרט דעם דאזיגען מענשען מיט איהר אויסוואהל. און אויב איך האב אויף איהם נעכטען אזוי פיעל שווארצען מאהן געשאטען, איז עס נאר דער־פאר, וואס נעכטען בין איך געווען מיאוס שכור און דערצו נאך... משוגע: יא, משוגע, אהן א קאפ, אראפ פון זינען, ממש אראפ פון זינען... היינט איז דאס מיר א שאנדע!

ער איז רויט געווארען און שטיל געבליבען. אוודאטיא ראמאנאוו־נא האט זיך אנגעצונדען, האט אבער דאס שטילשווייגעניש ניט אי־בערגעריסען. זי האט קיין אייןווארט ארויסגערעדט, זינט מען האט גענומען ריידען וועגען לוזשינען.

און בולכעריא אלעקסאנדראוונא האט זיך אפנים אהן איהר שטיצע געפיהלט אין א פארלעגענהייט. ענדליך האט זי מיט האלבע ווערטער, כאפענדיג אלע ווייעלע א קוק אויף די טאכטער, ערקלערט, אז איצט באאונרוהיגט זי זעהר איין זאך.

— איהר פארשטעהט, דמיטרי פראקאפאיטש, — האט זי אנגע־הויבען, — איך וועל זיין אפענהערציג מיט דמיטרי פראקאפאיטש'ן, דוניטשקע?

— דאס געוויס, מאמישי, — האט אוודאטיא ראמאנאוונא בא־שטעטיגט.

— די זאך דערפון איז אזוי, — האט יענע גענומען ריידען גיך־גיך, גלייך ווי מען וואלט פון איהר א בארג אראפגענומען דערמיט, וואס מען האט איהר ערלויבט צו דערצעהלען איהר צער. — היינט, זעהר פריה, האבען מיר ערהאלטען פון פיאטר פעטראוויטש'ן א בריעף, אלס ענטפער אויף אונזע רנעכטיגע מעלדונג וועגען אונזער קומען. איהר פארשטעהט, נעכטען האט ער אונז געדארפט באגעגענען, לויט ווי ער האט אונז געהאט צוגעזאגט, אויפ'ן וואקזאל. אנשטאט דעם האט מען אונז ארויסגעשיקט אנטקעגען עפעס א לאקיי, מיט דעם אדרעס פון די דאזיגע נומערן, ער זאל אונז ווייזען דעם וועג, און פיאטר פעטראוויטש האט אונז געהייסען איבערגעבען, אז ער וועט צו אונז אליין אהער קומען, היינט פריהמארגענס. אנשטאט דעם איז היינט פריהמארגענס אנגעקומען פון איהם אט דער דאזיגער בריעף... די

בעסטע זאך, לייענט איהם אליין אדורך; דאָ איז פאָרהאַן א פונקט, וועלכער באאונרוהיגט מיך זעהר... איהר וועט באלד אליין זעהן, וואס איז דאס פאַר א פונקט, און... איהר זאָלט מיר זאגען אייער אפענהערציגע מיינונג, דמיטרי פּראָקאָפּאיטש! איהר קענט בעסער פאַר אַן אנדערן ראָדיאָס נאַטור און קענט בעסער פאַר אלעמען אונז געבען אן עצה. איך בין אייך מתרה, אז דוניטשקע האָט שוין אלץ באשלאָסען, פון דעם ערשטען טריט אַן, נאָר איך, איך ווייס נאָך ניט, וואס איך זאָל טאָן און... און האָב אלץ געוואַרט אויף אייך.

ראַזומיכין האָט געעפענט דעם בריעף, מיט דער נעכטיגער דאַטע און האָט אדורכגעלעזען פאָלגענדעס:

„הויכגעעהרטע פרוי, פולכעריא אלעקסאנדראָוונא! איך האָב די עהרע אייך צו מעלדען, אַז צוליעב אומגעריכטע און ניט פאָראויסגעזעהענע סיבות האָב איך אייך ניט געקענט באגעגענען אויפ'ן וואקזאל, און האָב צוליעב דיזען צוועק געשיקט א מענשען, זעהר א טיכטיגען. צו גלייכער צייט וועל איך ניט האָבען די עהרע צו באגריסען אייך מאָרגען אין דער פריה צוליעב סענאַטס־אנגעלעגענהייטען, וועלכע קענען ניט אָפּגעלעגט ווערען, און אויך צוליעב דעם, איך זאָל ניט שטערען דער צוזאמענקונפט צווישען אייך מיט אייער זוהן און אוודאָטיא ראָמאַנאָוונאַ'ן מיט איהר ברודער. די עהרע אייך צו באַזוכען און צו באגריסען אין אייער וואוינונג וועל איך ערשט האָבען ניט פריהער ווי מאָרגען פונקט אכט דעם זייגער נאָך מיטאָג, דערביי וואַג איך ביי־צולעגען מיין איבערצייגענדע און, איך וועל אויך זאָגען, דרינגליכע ביטע, אַז ביי אונזער געמיינזאמער צוזאמענקונפט זאָל שוין ראָדיאָן ראָמאַנאָוויטש זיך ניט געפינען, ווייל ער האָט מיך זעהר גראָב באַ־ליידיגט בעת איך האָב איהם נעכטען באַזוכט אין זיין קראַנקהייט, און מחמת איך האָב אויסערדעם צו אייך א נויטווענדיגע און אויס־פיהרליכע ערקלערונג וועגען א געוויסען פונקט, וועגען וועלכען איך וויל וויסען אייער פּערזענליכע מיינונג. דערביי האָב איך די עהרע באַצייטענס אייך מתרה צו זיין, אַז אין פאַל אויב איך וועל, טראָץ מיין ביטע, טרעפען ראָדיאָן ראָמאַנאָוויטש'ן, וועל איך זיין געצוואונגען אונגעזאַמט אוועקצוגעהן, און דאַמאָלס זאָלט איהר שוין באַשול־דיגען ניט קיין אנדערען, ווי זיך אליין. איך שרייב אין דער השערה, אַז ראָדיאָן ראָמאַנאָוויטש, וואס איז, דאַכט זיך, בעת דעם באַזוך מיי־נעם געוועזען אַזוי קראַנק, איז אין צוויי שעה אַרום פּלוצלונג געזונד גע־

וואָרען: הייסט עס, אַלזאָ, אַז ווײַבאַלד ער געהט שוין אַרויס אין דרווי־סען, קען ער צו אייך אויך קומען. דערין האָב איך זיך איבער־צייגט מיט מײַנע אייגענע אויגען אין דער וואוינונג פון איינעם אַ שכור׳ניק, וועלכען פערד האָבען צוטראָטען, פון וואָס ער איז גע־שטאָרבען: דער טאַכטער זײַנער, אַ מיידעלע פון שענדליכער אויפפיה־רונג, האָט ער נעכטען אַרויסגעגעבען ביז פינפאונצוואַנציג רובל כלומרשט אויף דער לויה, וואָס האָט מיך זעהר פאַרוואונדערט, ווי־סענדיג, מיט וואָס פאַר אַ שוועריגקייטען איהר האָט צונויפגעמאַכט די ראַזיגע סומע. דערבײַ באַצייג איך מײַן הויכאַכטונג דער געעהר־טער אוודאָטיא ראָמאַנאָוונאַ און בעט אַנצונעהמען די געפיהלען פון רעספּעקטפולער איבערגעבענהייט.

פון אייער איבערגעבענסטען דיענער

פּ. לוזשין.״

— וואָס זאָל איך איצט טאָן, דמיטרי פּראָקאָפּאיטש? האָט פּול־כעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ אָנגעהויבען, שיער ניט דורך טרעהרען. — נו, ווי זאָל איך עס זאָגען ראָדיאַ׳ן, ער זאָל ניט קומען? ער האָט אַזוי דרינגליך נעכטען געפאָדערט, מען זאָל אינגאַנצען אָפּזאָגען פּיאָטר פּעטראָוויטש׳ן, און דאָ הייסט מען איהם אַליין ניט אויפנעהמען! ער וועט דאָך אויף צו להכעיס קומען, אַז ער וועט זיך דערוויסען, און... וואָס וועט דאַמאָלס זײַן?

— טוט אַזוי, ווי אוודאָטיא ראָמאַנאָוונאַ האָט באַשלאָסען. — האָט רוהיג און גלייך ראַזומיכין געענטפערט.

— אַך, גאָט מײַנער! זי זאָגט... דאָס גוטע יאָהר ווייסט איהר וואָס זי זאָגט! זי זאָגט מיר ניט אויס, וואָס איהר מיין איז! זי זאָגט, אַז ס׳וועט זײַן גלייכער, דאָס הייסט, ניט וואָס גלייכער, נאָר ס׳איז עפּעס די־רכאויים כלומרשט נויטיג, אַז ראָדיאַ זאָל אויך דווקא היינט קומען אַכט דעם זייגער און זיי זאָלען זיך אונבאַדינגט טרעפען... און איך האָב איהם אַפילו דעם בריעף ניט געוואָלט באַווייזען. און האָב געוואָלט עפּעס צוטראַכטען, מיט אייער הילף, אַ תירוץ, ער זאָל ניט קומען... ווייל ער איז אַזוי נערוועאיש... היינט איך פאַרשטעה גלאַט ניט, וואָס פאַר אַ שכור׳ניק איז דאָרט געשטאָרבען, און וואָס איז דאָס פאַר אַ טאַכטער, און ווי אַזוי האָט ער עס געקענט אָפּגעבען דער דאָ־זיגער טאַכטער דאָס גאַנצע לעצטע ביסעל געלט... וואָס...

— וואס איז אונז אזוי שווער אנגעקומען, מאמישי, — האט אווראטיא ראמאנאָוונא צוגעגעבן.

— ער איז נעכטען געווען ניט מיט אלעמען, — האט ראזומיכין פארטראכטערהייד ארויסגערעדט. — ווען איהר זאלט געוועזן ווייסען, וואס ער האט דארט אנגעטאן אין טיי־הויז, אפילו זעהר קלוג... הם! ווענען עפּעס איינעם א געשטארבענעם מיט א מיידעל האט ער מיר ווירקליך נעכטען דערצעהלט, בשעת מיר זיינען געגאנגען אהיים. איך האב אבער קיין איין ווארט ניט פארשטאנען.. איבעריגענס בין איך נעכטען אליין געווען...

— די גלייכסטע זאך, מאמישי, לאמיר צו איהם אליין אראפּגעהן און דארט, קענט איהר זיין זיכער, וועלען מיר גלייך זעהן, וואס מיר האבען צו טאן. און ס'איז גלאט שוין צייט. מיין גאט! די עלפטע שעה! — האט זי אויסגעשריען. א קוק געבענדיג אויף דאס פראכטפולע גאלדענע זייגערל מיט עמאל, וואס איז געהאנגען ביי איהר אויפ'ן האלז אויף א דין ווענעדינער קייטעלע און וואס האט שרעקליך ניט הארמאנירט מיט דעם איבעריגען אנצוג.

„דעם חתנ'ס א געשאנק", האט ראזומיכין א טראכט געטאן.

— אך ,שוין צייט!... צייט, דוניטשקע, צייט! — האט זיך פולבעריא אלעקסאנדראוונא געגומען אומרוהיג איילען. — מען קען נאך נאר מיינען, אז מיר זיינען ברוגז פאר נעכטיגעס, וויבאלד מיר זיינען נאך אזוי לאנג נישטא. אך, מיין גאט!

מיט די ווערטער האט זי איילענדיג ארויפגעווארפען אויף זיך די מאנטיליע און אנגעטאן דאס היטעלע; דוניטשקע האט זיך אויך אנגעטאן. איהרע האנדשוה'ן זיינען געווען ניט בלויז אפּגעטראגענע, נאר אפילו צוריסענע, — ראזומיכין האט עס באמערקט, — און דאך האט די דאזיגע אפענע ארימקייט פון זייערע קליידער צוגעגעבען ביידע דאמען עפּעס א באזונדערע זעלבסטווירדע, ווי דער שטייגער איז מיט די, וועלכע פארשטעהען ווי צו טראגען ארימע קליידער. ראזומיכין האט מיט עהרפורכט געקיקט אויף דוניטשקען און איז געווען שטאלץ, וואס ער וועט זי פיהרען.

„די קעניגין", — האט ער פאר זיך געטראכט, — „וועלכע האט געצירעוועט די זאקען איהרע אין געפענגעניש, האט שוין געווים דאמאלס אויסגעזעהן אז אמת'ע קעניגין און אפילו מעהר ווי איז דער צייט פון די רייכסטע פייערטעג און בעלער".

— מיין גאט! — האט פולכעריא אלעקסאנדראוונא אויסגע־שריען, — האב איך עס גאר געקענט טראכטען. אז איך וועל מורא האבען צו זעהן זיך מיט מיין זוהן, מיט מיין ליעבען, ליעבען ראדיא׳ן, אזוי ווי איך האב איצט מורא!... איך האב מורא, דמיטרי פראקאפאיטש! — האט זי צוגעגעבען, און ניט־זיכער אויף איהם א קוק געטאן.

— ניט האט מורא, מאמישי, — האט דוניא געזאגט, קושענדיג זי, — בעסער גלויבט אין איהם.

— אך, גאט מיינער! איך גלויב אויך, און א גאנצע נאכט האב איך ניט געשלאפען — האט די ארימע פרוי אויסגעשריען.

זיי זיינען ארוים אויפ׳ן גאס.

— דו ווייסט, דוניטשקע, ווי נאר איך בין באגינען א ביסעל אנטשלאפען געווארען, איז מיר פלוצלונג געקומען צו חלום מארפא פעטראוונא, עליה השלום... דורכאוים אין ווייסען... צוגעגאנגען צו מיר, אנגענומען פאר׳ן האנט, און שאקעלט מיט׳ן קאפ, עפעס אזוי שטרענג, אזוי שטרענג, ווי מיט פארוואורף... זאל עס כאטש זיין צו גוטען? אך, גאט מיינער, דמיטרי פראקאפאיטש, איהר ווייסט עס נאך ניט: מארפא פעטראוונא איז געשטארבען!

— ניין, איך וויים ניט! וואסער מארפא פעטראוונא?

— פלוצלונג! און שטעלט אייך פאר...

— שפעטער, מאמישי, — האט זיך דוניא אריינגעמישט, — זיי ווייסען דאך ניט, ווער זי איז אזוינס, אט די מארפא פעטראוונא.

— אך, איהר ווייסט ניט? און איך האב געמיינט, איהר ווייסט שוין אלץ. איהר וועט מיך ענטשולדיגען, דמיטרי פראקאפאיטש, איך פארליר ממש דעם קאפ פאר די לעצטע עטליכע טעג. כ׳לעבען איך האלט אייך פאר א מלאך פון גאט, צו אונז אראפגעשיקט, און דארום בין איך געזיכער אזוי איבערצייגט, אז איהר ווייסט פון אלץ. איך האלט אייך ווי פאר אן אייגענעם... ניט זענט אין כעס, וואס איך רייד אזוי. אך, גאט מיינער, וואס איז דאס ביי אייך אויף דער רעכטער האנט! צושלאגען?

— יא, צושלאגען, — האט ראזומיכין א גליקליכער ארויסגע־שטאמעלט.

— אפטמאל רייד איך שוין מיט צופיעל הארץ, אזוי אז דוניא פארריכט מיך... אבער גאט מיינער, אין וואס פאר א קבר׳ל ער וואוינט עם! איז ער שוין כאטש אויפגעשטאנען? און די דאזיגע

פרוי, די בעל־הבית׳טע זיינע, האלט עס פאר א צימער? הערט, איהר זאגט, אז ער האט פיינט אויסצוגיסען דאס הארץ, וועל איך איהם אפשר דערעסען מיט מיינע... שוואכקייטען?... אפשר וועט איהר מיך אויסלערנען, ווי איך זאל מיך מיט איהם האלטען? איהר ווייסט, איך געה ארום ווי א צומומעלטע.

— ניט פרעגט איהם פונאנדער צופיעל, אויב איהר וועט דער־זעהן, אז איהם איז שווער: באזונ־ערס זאלט איהר זיך ניט נאכפרע־גען זעהר אויף זיין געזונד: ער האט דאס פיינט.

— אך, דמיטרי פראקאפאיטש, ווי שווער עס איז צו זיין א מו־טער! נאר אט זיינען שוין די טרעפ... ס׳אר א שרעקליכע טרעפ!

— מאמישי, איהר זענט אזוי בלאס, בארוהיגט זיך, מיין טייערע, — האט דוניא געזאגט, לאשטשענדיג זיך צו איהר. — איהר דארפט דאך נאך זיין גליקליך. וואס ער זעהט אייך, און איהר האט אזוי פיעל יסורים, — האט זי צוגעגעבען. א בליץ טוענדיג מיט די אויגען.

— ווארט א ווײלע, איך וועל אפריהער זעהן, צי ער איז אויפ־געשטאנען.

ביידע פרויען זיינען לאנגזאם נאכגעגאנגען ראזומיכינען, וועלכער האט זיך אפריהער ארויפגעכאפט אויף די טרעפ. און ווען זיי זיינען שוין געווען אויף׳ן פיערטען שטאק אנטקעגען דער בעל־הבית׳טעס טיר, האבען זיי דערזעהן, אז זי איז אפען אויף א קליין שפעלטעלע און צוויי שארפע שווארצע אויגען באטראכטען זיי ביידען פון דער פינס־טערניש ארוים. ווען די בליקען האבען זיך אבער באגעגענט, האט זיך די טיר פלוצלונג פארהאקט, און מיט אזא אימפעט, אז פולכעריא אלעקסאנדראוונא האט שיער ניט א געשריי געטאָ פאר שרעק.

דריטעס קאפיטעל.

— געזונד, געזונד! — האט זאסימאוו באגעגענט מיט א פרעה־ליכע געשריי די אריינגעקומענע.

ער איז שוין געווען געקומען מיט א מינוט צעהן צוריק און איז געזעסען אין זיין געכטיגען ווינקעל אויפ׳ן דיוואן ראסקאלניקאוו איז

געזעסען איז א ווינקעל איהם געגענאיבער, שוין אינגאַנצען אָנגעטאָן און אפילו זעהר זויבער אייגעגוואַשען און פאַרקאַמט, וואָס מיט איהם האָט זיך עס שוין לאַנג ניט געטראָפען. דאָס צימער איז מיט אַמאָל פול געוואָרען. דאָך האָט נאַסטאַסיא באַוויזען אַריינצוקומען גלייך נאָך די געסט און געגומען זיך צוהערען.

ראַסקאָלניקאָוו איז ווירקליך געוועזען כמעט ווי געזונד, באַזונדערס אין פאַרגלייך מיט זיין נעכטיגען צושטאַנד, אָבער זעהר בלאַס, צו־טראָגען און פינסטער. אויסערליך איז ער געוועזען ענליך אויף א פאַר־וואונדעטען מענשען, אָדער אויף איינעם, וואָס טראָגט אַריבער עפּעס א שטאַרקען פיזישען וועהטאָג: די ברעמען זיינען איהם געוועזען צו־נויפגעצויגען, די ליפּען צונויפגעפּרעסט, דער בליק האָט געברענט. גערעדט האָט ער ווינציג און ניט גערן, עפּעס אזוי ווי איבער געוואַלט אָדער ערפילענדיג א חוב, און א געוויסע אומרוהיגקייט פלעגט זיך צייטענווייז באַווייזען אין זיינע באַוועגונגען.

עס האָט בלויז געפעהלט, די האַנט זאָל איהם זיין אַרומגע־בונדען אָדער דער פינגער זאָל זיין איינגעוויקעלט אין טאַפט, ער זאָל אינגאַנצען ענליך זיין אויף א מענשען, וועמען עס רייסט, א שטיי־נער, אַז א פינגער מיט א שרעקליכען וועהטאָג, אָדער די האַנט איז צושעדיגט, אָדער עפּעס אַנדערש אין דער אַרט.

דאָך האָט זיין פינסטער בלאַסער פּנים אויפגעשטראַלט אויף איין אויגענבליק, ווען עס זיינען אַריינגעקומען די מוטער און די שוועסטער. נאָר דאָס האָט בלויז צוגעגעבען צו דעם אויס־דריק פון דעם געזיכט, אַנשטאָט דער פריהערדיגער פאַרביינקטער צו־טראָגענהייט, עפּעס אַזוי ווי מעהר קאָנצענטרירטען שמערץ. דער שיין האָט זיך אויסגעלאָשען, אָבער דער שמערץ איז פאַרבליבען, און זאָסימאָוו, וואָס האָט באַאָבאַכטעט און שטודירט דעם פּאַציענט זיי־נעם מיט דעם גאַנצען ברען פון א דאָקטאָר, וואָס הויבט ערשט אָן צו פּראַקטיצירען, האָט מיט פאַרוואונדערונג באַמערקט אין איהם אַנ־שטאָט פרייד, וואָס די אייגענע זיינען געקומען, עפּעס אזוי ווי א שווע־רע פאַרבאָרגענע ענטשלאָסענהייט איבערצוטראָגען א שעה — די אַנ־דערע די שרעקליכסטע יסורים, וועלכע מען קען שוין ניט אויסמיי־דען. ער האָט דערנאָך דערזעהן, אַז כמעט איטליכעס וואָרט פון דעם שמועס, וואָס האָט זיך באַלד דערויף אָנגעהויבען, האָט אַזוי ווי אָנגע־ריהרט עפּעס א וואונד ביי זיין פּאַציענט און האָט איהם דורכדעם

פארשאפט די שרעקליכסטע וועהטאגען: נאר אין דערזעלבער צייט האט ער באאונרוהיגט דעם נעכטיגען מאנאמאו, וואס נעכטען פלעגט איהם דאכ מינדסטע ווארט ארייננבריינגען שיער ניט אין רציחה. און היינט האט ער מיט א זעלטענער קראפט באהערשט און פארבארגען זיינע געפיהלען.

— יא, איך זעה איצט אליין, אז איך בין כמעט שוין געזונד,— האט ראסקאלניקאוו געזאגט, פריינדליך קושענדיג די מוטער און די שוועסטער, פון וואס פולכעריא אלעקסאנדראוונא האט גלייך געגומען שיינען, — און איך זאג עס שוין ניט ווי נעכטען, — האט ער צוגעגעבען, זיך ווענדענדיג צו ראזומיכינען און דריקענדיג איהם פריינדליך די האנט.

— און איך האב מיך זאגאר פארוואונדערט היינט, — האט זא־סימאוו אנגעהויבען, זעהר צופרידען מיט די געסט, ווייל פאר די צעהן מינוט האט זיך שוין אפגעריסען דער פאדים פון דעם געשפרעך, וועל־כען ער האט אונטערגעהאלטען מיט זיין חולה. — אין א טאג דריי־פיער ארום, אויב ס'וועט אזוי ווייטער געהן, וועט ער זיין ווי פריהער, דאס הייסט, ווי ער איז געוועזען מיט א מאנאט צוריק, אדער מיט אדער אפשר מיט דריי... זענט זיך איצט מודה, אז איהר זענט אפשר אליין שולדיג געוועזן? — האט ער צוגעגעבען מיט א פארזיכטיגען שמייכעל, גלייך ווי ער האט נאך אלץ מורא געהאט איהם אויפצו־רייצען מיט עפעס.

— עס איז זעהר מעגליך, — האט ראסקאלניקאוו קאלט גע־ענטפערט.

— איך זאג עס אנטקעגען דעם, — האט זאסימאוו פארטגעזעצט, באקומענדיג נאך מעהר חשק, — אז אייער פאלקאם געזונד ווערען ווענדט זיך איבערהויפט אן אייך אליין. איצט, ווען מען קען שוין מיט אייך ריידען, וואלט איך אייך וועלען איבערצייגען, אז עס איז זעהר נויטיג צו באזייטיגען די עלעמענטארסטע, אדער אזוי צו זא־גען, די ראדיקאלסטע אורזאכען, וואס האבען געווירקט אויף אייער ארגאניזם, ער זאל קראנק ווערען. — דאמאלס וועט איהר זיך ערשט אויסהיילען, אניט וועט נאך זיין אפילו ערגער. די דאזיגע עלעמענטארע אורזאכען זיינען מיר ניט באקאנט, איהר אבער דארפט פון זיי ווי־סען. איהר זענט א קלוגער מענש, און געוויס האט איהר זיך באאבאכ־טעט. מיר דאכט זיך, דער אנפאנג פון אייער קרענקליכען צושטאנד

געפאלט טיילוויז מיט דער צייט פון אייער ארויסטרעטען פון דער אוניווערזיטעט. איהר טארט ניט בלייבען אהן א באשעפטיגונג, און דעריבער דאכט זיך מיר, אז ארבייט און א פעסט אוועקגעשטעלטעס ציעל וואלטען אייך זעהר געקענט העלפען...

— יא, יא, איהר האט פאלקאם רעכט... אט וועל איך באלד אנ־קומען אין אוניווערזיטעט, און דאן וועט אלץ אוועקגעהן... ווי גע־שמירט...

זאסימאוו, וועלכער האט אנגעהויבען זיינע קלוגע עצות טיילוויז אויך אום צו מאכען אן עפעקט אויף די דאמען, איז, פארשטעהט זיך, געווארען אביסעל מטושטש, ווען, געענדיגט די רעדע און א קוק געטאן אויף זיין צוהערער, האט ער דערזעהן אין זיין געזיכט אן אויסדריק־ליכען שפאטישען שמייכעל, איבריגענס האט עס געדויערט איין אויגענבליק. פולכעריא אלעקסאנדראווגא האט גלייך גענומען דאנקען זאסימאוו'ן, איבערהויפט פאר דעם נעכטיגען באזוך צו זיי אין האָ־טעל.

— וואס איז, ער איז ביי אייך דען געוועזען ביינאכט אויך? — האט ראסקאלניקאוו געפרעגט, עפעס אזוי ווי ווערענדיג אומרוהיג, — הייסט עס, איהר האט אויך ניט געשלאפען און נאך זייענדיג פון וועג.

— אך, ראדיא, דאס איז דאך אלץ געוועזען בלויז ביז צוויי דעם זייגער. אין דער היים פלעגען מיר זיך אויך קיינמאל ניט לעגען פריי־הער פאר צוויי.

— איך ווייס אויך ניט, מיט וואס איך זאל איהם באדאנקען, — האט ראסקאלניקאוו פארטגעזעצט, ווערענדיג פלוצלונג כעס'דיג און אראפלאזענדיג די אויגען. — פארבויגענדיג די פראגע וועגען געלט, — ענטשולדיגט, וואס איך דערמאהן וועגען דעם (האט ער זיך געווענדט צו זאסימאוו'ן), ווייס איך שוין גאר ניט, מיט וואס האב איך עס פארדיענט ביי אייך אזא מין באזונדערע אויפמערקזאמקייט? ממש איך פארשטעה עס ניט... און... און עס איז מיר זאגאר שווער, דען עס איז אונפארשטענדליך: איך זאג אייך עס ארויס אפען.

— רעגט זיך ניט אויף, — האט זאסימאוו זיך צולאכט מיט א געמאכטען געלעכטער, שטעלט אייך פאר, אז איהר זענט מיין ערש־טער פאציענט, נו, און א נאש־בראט, וואס הויבט ערשט אן צו פראק־טיצירען, האט ליעב זיינע ערשטע פאציענטען, ווי אייגענע קינדער, און

איינינגע פארליבעו זיך ממש אין זיי. און איך בין דאך ניט רייד אין פאציענטען.

— איך רייד שוין ניט וועגן איהם, — האט ראסקאלניקאוו צו־געגעבען, אנווייזענדיג אויף ראזומיכינען. ער האט פון מיר אויך גאר־נישט געהאט, אויסער באליידיגונגען און קאפדרעהעניש.

— ווי ער לייגט עס אביסעל! דו ביסט היינט אפנים אין א סענטימענטאלער שטימונג, צי וואס? — האט ראזומיכין אויסגע־שריען.

ווען ער וואלט געווען שארפזיניגער, וואלט ער דערזעהן, אז פון קיין סענטימענטאלער שטימונג איז קיין שפור ניט געווען. פאר־קעהרט, ס'איז געווען גאר עפעס אנדערש, דער היפך דערפון. אווראטיא ראמאנאווא האט עס אבער יא באמערקט. זי האט ניט אראפגענו־מען איהרע אומרוהיגע בליקען פון דעם ברודער.

— און וועגן אייך, מאמישי, וואג איך אפילו ניט צו ריידען.— האט ער פארטגעזעצט ,גלייך ווי ער וואלט א לעקציע איינגע'חזר'ט אין דער פריה. — היינט האב איך ערשט געקענט אויף וויפיעל ניט איז באגרייפען, וויפיעל יסורים איהר האט נעכטען געמוזט אויסשטעהן, ווארטענדיג אויף מיין צוריקקומען.

אפגעזאגט דאס, האט ער פלוצלונג אהן ווערטער און מיט א שמייכעל אויסגעשטרעקט דער שוועסטער די האנט. אין דעם דאזי־גען שמייכעל אבער האט דאסמאל א שיין געטאן אן אמת'דיג אויפ־ריכטיג געפיהל. דוניא האט גלייך א כאפ געטאן און א הייסען דריק געגעבען זיין אויסגעשטרעקטע האנט, מיט פרייד און דאנקבארקייט. צום ערשטען מאל האט ער זיך געווענדט צו איהר נאך דעם נעכ־טיגען איבעררייידען זיך. דאס געזיכט פון דער מוטער האט גענומען שיינען פאר ענטציקונג און גליק. צוקוקענדיג דאס דאזיגע ענדגילטיגע און שווייגענדיגע גוטפריינד־ווערען פון דעם ברודער מיט דער שוועס־טער.

— אט דערפאר טאקע האב איך איהם ליעב! — האט ארויסגע־מורמעלט ראזומיכין, וועלכער האט גע־האט א טבע אלעס צו מגזם זיין. און האט זיך ענערגיש א דרעה געטאן אויף זיין שטוהל. — עפעס האט ער אין זיך אזעלכע באוועגונגען!...

„און ווי גוט דאס קומט ביי איהם ארוים", האט די מוטער גע־טראכט פאר זיך. — „וואס פאר אן איידעלע געפיהלען עס רייסען זיך

איהם ארויס, און ווי איינפאד, און צארט ער האט עס נעענדיגט די נעכטיגע מיספארשטענדניש מיט דער שוועסטער — נאר דערמיט, וואס ער האט אויסגעשטרעקט די האנט אין אזא רגע, און א גוטען קוק געגעבען... און וואס פאר א הערליכע אויגען ער האט, און ווי דאס גאנצע פנים זיינס איז הערליך!... ער איז נאך שענער פאר דוניטשקען... אבער נאט מיינער, וואס פאר אן אנצוג ער טראגט עס, ווי שרעקליך ער איז נעקליידט!... ביי אפאנאסי איוואנאוויטש'ן אין קראם איז וואסיא דער משרת שוין בעסער געקליידט!... איך וואלט, דאכט זיך, גלייך צוגעפאלען צו איהם, און וואלט איהם ארומגענומען, און... וואלט זיך פונאנדערגעוויינט — נאר איך האב מורא, איך האב מורא... ער איז עפעס אזא מאדנער, מיין גאט! דאכט זיך, אט רעדט ער אזוי ווייך און צוגעלאזט, איך האב אבער מורא! נו, פארוואס האב איך מורא?"

— אך, ראדיא, דו וועסט ניט גלויבען, — האט זי פלוצלונג אנגעהויבען, איילענדיג זיך צו ענטפערן אויף זיין באמערקונג, — ווי איך מיט דוניטשקען זיינען מיר נעכטען געווען... אומגליקליך! איצט ווען אלץ איז שוין פאריבער און געענדיגט, און מיר זיינען אלע ווידער גליקליך, — קען מען עס דערצעהלען אין פריידען. שטעל דיר פאר, מיר לויפען אהער, דיך ארומצונעהמען, שיער ניט גלייך פון וואגאן ארויס, און די דאזיגע פרוי, — אהא, אט איז זי דאך! גוט מארגען דיר, נאסטאסיא!... טוט זי אונז פלוצלונג א זאג, אז דו ליעגסט אין ווייסען פיבער און ביסט ערשט אנטלאפען פונ'ם דאקטאר, אין היץ, און אז מען איז דיך אוועקגעלאפען זוכען. דו וועסט ניט גלויבען, וואס מיט אונז איז געווען! מיר האט זיך גראד דערמאהנט, ווי שרעקליך עס איז אומגעקומען פאטאנטשיקאוו דער אפיציר, אונזערער א באקאנטער, דעם פאטער דיינעמס א פריינד, — דו געדענקסט איהם ניט, ראדיא, — אויך אין ווייסען פיבער און אויך אזוי ארויסגעלאפען און איז אויפ'ן הויף אריינגעפאלען אין ברונען אריין, ערשט אויפ'ן צווייטען טאג האט מען איהם געקענט ארויסשלעפען. און מיר האבען, פארשטעהט זיך, נאך מעהר איבערגעטריבען. מיר האבען שוין געוואלט זיך לאזען זוכען פיאטר פעטראוויטש'ן, כדי כאטש מיט זיין הילף... ווייל מיר זיינען דאך געווען אליין, עלענד און איינזאם, — האט זי אויסגעצויגען מיט א יאמערליכען קול און זיך פלוצלונג אפגעהאקט, זיך דערמאהנט, אז מאכען א רייד וועגען פיאטר פעטראוויטש'ן איז נאך גאנץ געפעהרליך, ניט קוקענדיג אויף דעם, „וואס

אלע זיינען שוין ווידער פאלקאם גליקליך."

— יאָ, יאָ... דאָס אַלעס פאַרדריסט מיר זעהר... — האט ראַס־קאָלניקאָוו שטאַמלענדיג געענטפערט, אבער מיט אַזא צוטראַגענעם און כמעט ניט־אויפמערקזאמען בליק, אַז דוניטשקע האָט איהם זעהר פאַרוואונדערט אָנגעקוקט.

— וואָס האָב איך עפּעס נאָך געוואָלט זאָגען, — האָט ער פאַרט־געזעצט, זיך אָנשטרענגענדיג צו דערמאָהנען זיך. — יאָ: איך בעט אייך זעהר, מאַמישי, און דיך אויך, דוניטשקע, איהר זאָלט ניט מיי־נען, אַז איך האָב צו אייך היינט ניט געוואָלט דער ערשטער קומען און געוואַרט, איהר זאָלט אַפריהער קומען צו מיר.

— וואָס רעדסטו דאָס, ראָדיאַ! — האט פולכעריא אַלעקסאַנד־ראָוונא אויסגעשריען, אויך שטאַרק פאַרוואונדערט.

„וואָס איז דאָס אַזוינס, ער ענטפערט אונז, אַזוי ווי מען וואָלט איהם נויטען, צי וואָס?" האט דוניטשקע אַ טראַכט געטאָן. — „ער ווערט גוט־פריינד און בעט מחילה, גלייך ווי ער ערפילט עפּעס אַ פליכט אָדער אַ לעקציע איינגע'חזר'ט".

— ווי נאָר איך האָב מיך אויפגעכאַפּט, האָב איך געוואָלט געהן, נאָר די קליידער האָבען מיך פאַרהאַלטען: פאַרגעסען נעכטען צו זאָגען איהר... נאַסטאַסיא'ן.... זי זאָל אָפּוואַשען דאָס בלוט... ערשט זיך אָנגעטאָן...

— דאָס בלוט! וואָס פאַר אַ בלוט? — האט פולכעריא אַלעק־סאַנדראָוונא אומרוהיג אויסגעשריען.

— דאָס איז אַזוי זיך... ניט באַאונרוהיגט זיך. דאָס בלוט איז דערפון, וואָס נעכטען, זיך אַרומשלעפּענדיג אַ ביסעל אין היץ, האָב איך זיך אָנגעשטויסען אויף אַן איבערגעפאָהרענעם מענשען... עפּעס אַ באַאַמטען...

— אין היץ? דו געדענקסט דאָך אָבער אַלץ, — האט ראַזומיכין איהם איבערגעשלאָגען.

— דאָס איז אמת, — האט ראַסקאָלניקאָוו דערויף געענטפערט מיט אַ וואונדערליכער גרייטקייט, — איך געדענק אַלץ, מיט אַלע קלענסטע פּרטים, אבער ווען דו טוסט מיך, אַ שטייגער, אַ פרעג: צוליעב וואָס האָב איך ד אָ ס געטאָן, אַ ה י ן געגאַנגען, י ע נ ץ גערעדט? וועל איך עס שוין ניט קענען גוט ערקלערען.

— זעהר אַ באַקאַנטע ערשיינונג, — האט זיך זאָסימאָוו אריינ־

געמישט, — די אויספיהרונג פון דער זאך איז אפּטמאַל קונציג, אונ־געוועהנליך קלוג, אבער די געדאנקען, וועלכע רופען ארויס די האנד־לונגען, דער קוואַל פון די דאזיגע הנאדלונגען איז צורודערט און ענגט אפּ פון פארשידענע קרענקליכע איינדריקען. עס איז געהנליך אויף א חלום.

„דאס איז דאך אבער אייגענטליך זעהר גוט, וואס ער האלט מיך כמעט ווי פאר א משוגע'נעם", האט ראסקאלניקאוו א טראכט געטאן.

— אויב אזוי, טרעפט זיך, דאכט זיך, דאס אייגענע מיט געזונדע אויך, — האט דוניטשקע באמערקט, אומרוהיג קוקענדיג אויף זאסי־מאוו'ן.

— א גאנץ ריכטיגע באמערקונג, — האט יענער געענטפערט.— אין דער דאזיגער הינזיכט זיינען מיר אלע ווירקליך, זעהר אפט אפילו, כמעט ווי פארריקטע, אבער מיט איין קליינעם אונטערשיד: די „קראנקע" זיינען עטוואס מעהר פארריקט ווי מיר, ווייל דא מוז מען זיך האלטען אן א געוויסע גרעניץ. און קיין הארמאָנישער מענש איז כמעט גאר ניט בנמצא, דאס איז אמת; אויף צעהנדליגער, און אפשר אויף פיעל הונדערטער טויזענדער קומט אויס צו איין עקזעמפּלאר, און דאס זיינען אייגענטליך אויך גאנץ שוואכע עקזעמפּלארען...

ביי דעם ווארט „פארריקטע", וואס האט זיך אזוי נישט־פארזיכ־טיג ארויסגעכאפּט ביי זאסימאוו'ן, וועלכער האט זיך זעהר צו'דרשנ'ט אויף זיין געליעבטע טעמע, האבען זיך אלע א קנייטש געטאן. ראס־קאלניקאוו איז געזעסען, גלייך ווי עס וואלט איהם גארנישט אנגע־גאנגען, פארטראכטערהייד און מיט א מאדנעם שמייכעל אויף די בלאַ־סע ליפּען. ער האט ניט אויפגעהערט עפּעס צו בארעכענען.

— נו, יא, איז וואס איז דאס געווען מיט דעם דאזיגען איבער־געפאהרענעם? איך האב דיר איבערגעשלאגען! — האט ראזומיכין האסטיג אויסגעשריען.

— וואס? — האט יענער זיך אזוי ווי פון שלאף אויפגעכאפּט.

— אהא... נו, האב איך מיך אויסגעשמירט אין בלוט, העלפענדיג איהם איבערצוטראגען אהיים... מחשבות'ן, מאמישי, איך האב נעכטען אפּ־געטאן זעהר א גרויסע נאַרישקייט: איך בין איז דער אמת'ן אפּנים ניט געווען ביים קלארען זינען. דאס גאנצע געלט, וואס איהר האט מיר צוגעשיקט, האב איך נעכטען אפּגעגעבען... זיין ווייב... אויף דער לויה. איצט איז זי אן אלמנה, א שווינדזיכטיגע, אומגליקליכע פרוי...

דריי קליינע יתומים, הונגעריגע... אין שטוב איז פוסט... און ס'איז פארהאן נאך א טאכטער... איהר וואלט אפשר אליין אויך אהוועקגע־געגעבען, ווען איהר זאלט עס געוועזן צוזעהן... איבריגענס, האב איך דערויף קיין שום רעכט ניט געהאט, בפרט נאך, אז איך האב געוואוסט, ווי אזוי דאס געלט איז אייך אנגעקומען. אום צו העלפען, דארף מען אפריהער האבען רעכט דערויף, אניט קומט "Crevez chiens, si vous n'etes pas contents." (* אויס: ער האט זיך צולאכט, — אפשר ניט אזוי, דוניא?

— ניין, ניט אזוי, — האט דוניא פעסט געענטפערט.

— בא! דו ביסט אויך... מיט כונות!... האט ער ארויסגעברומט, ווארפענדיג אויף איהר שיער ניט קיין פריינדליכען בליק, און האט א שפאטישען שמייכעל געטאן. — איך האב עס געדארפט פארשטעהן... נו, נו, זעהר פיין פון דיין זייט: טאקע פאר דיר גלייכער... אז דו וועסט קומען צו אזא גרעניץ, וואס אויב דו וועסט עס ניט איבערטרע־טען — וועסטו זיין אומגליקליך, אויב דו וועסט עס יא איבערטרע־טען — וועסטו אפשר זיין נאך אומגליקליכער... איבריגענס, איז עס אלץ נארישקייטען! — האט ער צוגעגעבען מיט כעס, — איהם האט פארדראסען, וואס ער האט זיך אומגערן צורעדט מיט אזוי פיעל היץ. — איך האב ניט מעהר געוואלט זאגען, אז ביי אייך, מאמישי, בעט איך מחילה, — האט ער געענדיגט שארף און אפגעהאקט.

— וואס רעדסטו, ראדיא? איך בין זיכער, אז אלץ, וואס דו טוסט, אלץ איז זעהר גוט! — האט די דערפרעהטע מוטער אויסגערו־פען.

— זייט ניט אזוי זיכער, — האט ער געענטפערט און א שמיי־כעל האט צוקרימט איהם דאס מויל.

עס איז געווארען שטיל. עטוואס אנגעשטרענגטעס איז געלעגען אין דיזם דאזיגען גאנצען שמועס, און אין דעם שווייגען, און אין דעם גוט־פריינד ווערען, און אין דער מחילה, און אלע האבען עס געפיהלט.

„זיי האבען דאך אין דער אמת'ן מורא פאר מיר", האט ראס־קאלניקאוו געטראכט, קוקענדיג פון אונטער די ברעמען אויף די מו־טער און שוועסטער. פולכעריא אלעקסאנדראוונא, וואס מעהר זי האט געשוויגען, אלץ מעהר האט זי ווירקליך זיך געשראקען.

---

*) צורייסט די קיטען, אויב איהר זענט ניט צופרידען.

„אונטער די אויגען האָב איך זיי, דאַכט זיך, אַזוי ליעב גע־האַט", איז איהם פּלוצלונג אַרויפגעקומען אויפ'ן זינען.

— דו ווייסט, ראָדיא, מאַרפאַ פּעטראָוונאַ איז געשטאָרבען! — האָט פּלוצלונג פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ אַ האַק געטאָן.

— וואָס איז דאָס פאַר אַ מאַרפאַ פּעטראָוונאַ?

— אַך, גאָט מיינער, מאַרפאַ פּעטראָוונאַ סווידריגיילאָווא! איך האָב דאָך דיר אַזוי פיעל געשריבען וועגען איהר.

— אַ—אַ—אַ, יאָ, איך געדענק... איז זי געשטאָרבען? אַך, וואָס רעדסטו. — האָט ער זיך פּלוצלונג אַ צאַפּעל געטאָן, גלייך ווי ער וואָלט זיך פון שלאָף אויפגעכאַפּט. טאַקע געשטאָרבען? פון וואָס?

— שטעל דיר פאָר, פּלוצלונג! — האָט פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוו־נאַ, אויפגעמונטערט דורך זיין נייגיריגקייט, גענומען ריידען גיך־גיך. — און פּונקט אין דער צייט, ווען איך האָב דיר דאַמאָלס דעם בריעף אָוועקגעשיקט, אין דעמזעלבען טאָג אַפילו! שטעל דיר פאָר, דער דאָ־זיגער שרעקליכער מענש האָט איהר, דאַכט זיך, געמאַכט דעם טויט. מען זאָגט, ער האָט זי שרעקליך צו'מזיק'ט!

— זיי האָבען דער אַזוי געלעבט צווישען זיך! — האָט ער גע־פרעגט, זיך ווענדענדיג צו דער שוועסטער.

— ניין, גאָר פאַרקעהרט. מיט איהר איז ער שטענדיג געווען זעהר געדולדיג, מען קען זאָגען העפליך. אין אַ סך פאַלען האָט ער שוין צו געדולדיג אַריבערגעטראָגען איהר כאַראַקטער, גאַנצע זיעבען יאָהר... עפּעס פּלוצלונג איז ער אַרויס פון געדולד.

— אַלזאָ, הייסט עס, אַז ער איז גאָר ניט אַזוי שרעקליך, ווי־באַלד ער האָט זיך איינגעהאַלטען גאַנצע זיעבען יאָהר? מיר דאַכט זיך, דוניטשקע, אַז דו גיסט איהם גערעכט?

— ניין, ניין, דאָס איז אַ שרעקליכער מענש! שרעקליכער קען איך זיך שוין גאָר ניט פאָרשטעלען אַפילו, — האָט דוניאַ געענט־פערט, שיער ניט מיט אַ שוידער, האָט צונויפגעצויגען די ברעמען און זיך פאַרטראַכט.

— דאָס האָט ביי זיי געטראָפען אין דער פריה, — האָט פּול־כעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ איילענדיג פאָרטגעזעצט — גלייך דערויף האָט זי געהייסען איינשפּאַנען די פערד, כדי באַלד נאָך מיטאָג אַראָפּ־צופאָהרען אין שטאָדט אַריין, מחמת אין אַזוינע פאַלען פלעגט זי שטענדיג פאָהרען אין שטאָדט: האָט געגעסען וואַרמעס, זאָגט מען,

מיט גרויס אפּעטיט...

— א צו׳מזיק׳טע, הייסט עס?

— און צוריקגערעדט האָט זי שטענדיג געהאַט אַזאַ... טבע. און ווי נאָר זי האָט אָפּגעגעסן וואַרמעס, איז זי גלייך אַוועק אין באָד־שטיבעל, ניט צו פאַרשפּעטיגען חלילה אין שטאָדט אַריין... דו דאַרפסט וויסען, אז זי האָט זיך עפּעס קורירט מיט באָדען זיך: ביי זיי איז דאָרט פאַרהאַן א קאַלטער קוואַל, און זי האָט זיך דאָרט רעגעלמעסיג געבאָדען אַלע טאָג, און ווי נאָר זי איז אַריין אין וואַסער, האָט איהר גלייך געכאַפּט אַן אַפּאָפּלעקסיע!

— גאָטס וואונדער! — האָט זאַסימאָוו געזאָגט.

— און ער האָט זי עפּעס רעכט צו׳מזיק׳ט?

— דאָס איז דאָך אַלץ איינס, — האָט זיך דוניאַ אָפּגערופען.

— הם! און צוריק גערעדט איז עס א בעלנות פון אייך, מאַמי־שי, צו דערצעהלען אַזעלכע מעשיות, — האָט פּלוצלונג ראַסקאָלניקאָוו אַ זאָג געטאָן מיט כעס און עפּעס אַזוי ווי ניט מיט א כיון.

— אַך, מיין טייערער, אז איך האָב שוין ניט געוואוסט, וועגען וואָס אָנצוהויבען ריידען, — האָט זיך אַרויסגעריסען ביי פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ׳ן.

— עפּעס אַזוי ווי איהר האָט מורא פאַר מיר, צי וואָס? — האָט ער געזאָגט מיט א צוקרימטען שמייכעל.

— דאָס איז טאַקע אמת, — האָט דוניאַ געזאָגט, קוקענדיג גלייך און שטרענג אויפ׳ן ברודער. — די מאַמישי האָט זיך אַזש גע׳צלמ׳ט פאַר שרעק, בשעת זי איז געהאַנגען אויף די טרעפּ אַרויף.

דאָס געזיכט האָט זיך איהם צוקרימט, ווי אין קאָנוואולסיען.

— אַך, וואָס רעדסטו דאָס, דוניאַ! ניט זיי אין כעס, ראָדיאַ, איך בעט דיך... גאָט איז מיט דיר, דוניאַ! — האָט פּולכעריאַ אַלעקסאַנ־דראָוונאַ געזאָגט אין פאַרלעגענהייט. — דאָס איז אמת, אז פאַהרענ־דיג אַהערצו, האָב איך דעם גאַנצען וועג פאַנטאַזירט אין וואַגאָן: ווי מיר וועלען זיך דאָס טרעפען, ווי מיר וועלען אַלץ אויסדערצעהלען איי־נער דעם אַנדערן... און איך בין געווען אַזוי גליקליך, אז איך האָב ניט באַמערקט דעם וועג! נאָר וואָס רייד איך! איך בין איצט אויך גליקליך... ס׳איז נאַריש פון דיר דוניאַ... איך בין שוין דערמיט אַליין גליקליך, וואָס איך זעה דיך, ראָדיאַ...

— וואָס רעדט איהר, מאַמישי, האָט ער אין פאַרלעגענהייט אַרויס־

געשטאמעלט, ניט קוקענדיג אויף איהר און דריקענדיג איהר האנט,
— מיר וועלען נאך צייט האבען זאט זיך אנצורײדען!

אפגעזאגט די דאזיגע ווערטער, האט ער זיך דערפיהלט אונ־אנגענעהם און איז בלאס געווארען: ווידער האט זיין הארץ דורכגע־נומען א טויטע קעלט פון דעם ניט־לאנגאניגען שרעקליכען געפיהל: ווידער איז איהם געווארען זעהר קלאר און פארשטענדליך, אז ער האט איצט געזאגט א שרעקליכען ליגען, אז איהם וועט שוין איצט ניט נאר קיינמאל ניט אויסקומען זיך זאט אנצורײדען, נאר אז ער וועט שוין איצט ניט קענען מעהר, קיינמאל און מיט קיינעם ר י י ד ע ן איבערהויפט. דער איינדרוק פון דעם דאזיגען פיינליכען געדאנק איז געווען אזוי שטארק, אז ער האט זיך אויף איין אויגענבליק כמעט אינגאנצען פארגעסען, איז אויפגעשטאנען פון ארט און ניט קוקענדיג אויף קיינעם, געוואלט ארויס פון צימער.

— וואס טוט זיך דאס מיט איהם? — האט ראזומיכין אויסגע־שריען און איהם אנגעכאפט פאר'ן האנט.

ער האט זיך ווידער געזעצט און גענומען זיך ארומקוקען אויף אלע זייטען, ניט א ווארט צו ריידען; אלע האבען אויף איהם געקוקט ניט־פארשטעהענדיג.

— וואס זענט איהר עפעס אלע אזוי לאנגווייליג? — האט ער פלוצלונג אויסגעשריען גאר אומגעריכט. — זאגט עפעס! וואס איז דאס אין דער אמת'ן פאר א מין זיצען! נו, זאגט שוין עפעס! לאמיר נעה־מען שמועסען... זיך צונויפגעקליבען און — האלטען אין איין שוויי־גען... נו, זאגט כאטש וואס עס איז?

— געלויבט איז גאט! און איך האב שוין געמיינט, אז מיט איהם הויבט זיך ווידער אן עפעס נעכטיגעס! — האט פולכעריא אלעק־סאנדראוונא געזאגט און זיך איבערגע'צלמ'ט.

— וואס איז מיט דיר, ראדיא? — האט איהם אוודאטיא ראַ־מאנאוונא געפרעגט מיט חשד.

— אזוי זיך, גארנישט, זיך דערמאהנט א קאטאוועס, — האט ער געענטפערט און זיך פלוצלונג צולאכט.

— אבי א קאטאוועס, איז שוין גוט! איך האב שוין אליין אויך געמיינט... — האט זאסימאוו ארויסגעברומט, זיך אויפהויבענדיג פון דיוואן. — נו, מיר איז שוין צייט צו געהן; איך וועל נאך אפשר אריינקומען... אויב איך וועל אייך דערווישען...

ער האָט זיך פאַרנויגט און איז אַרויס.

— וואָס פאַר אַ טייערער מענש! — האָט פּולכעריאַ אַלעקסאַנד־ראָוונאַ אַ זאָג געטאָן.

— יאָ, אַ טייערער, אַ זעלטענער, אַ געבילדעטער, אַ קלוגער...— האָט ראַסקאָלניקאָוו עפּעס פּלוצלונג און אומגעריכט גענומען שיטען מיט אַ מאָדנער אונגעוווהנליכער צולעבטקייט. — איך געדענק שוין גאָר ניט, וואו האָב איך זיך מיט איהם געטראָפען פריהער, פאַר מיין קראַנקהייט... דאַכט זיך, זיך ערגעץ געטראָפען... אָט דער דאָזיגער איז אויך אַ וואוילער מענש! — האָט ער אַ שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ אויף ראַזומיכינען. — געפעלט ער דיר עפּעס, דוניאַ? — האָט ער זי געפרעגט און זיך פּלוצלונג צולאַכט, ניט צו וויסען פאַרוואָס.

— זעהר, — האָט דוניאַ געענטפערט.

— פוי, ס'אַר אַ... חזיר דו ביסט! — האָט זיך אָפּגערופען ראַ־זומיכין, שרעקליך פאַרשעמט און רויט ווערענדיג, און איז אויפגע־שטאַנען פון שטוהל.

פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ האָט שוואַך אַ שמייכעל געטאָן, און ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך אויך אויפ'ן קול צולאַכט מיט אַ הילכיגען גע־לעכטער.

— וואוהין געהסטו?

— איך גה אויך אַוועק... איך דאַרף געהן.

— דו דאַרפסט ניט געהן, אַ ליגען, זיי דאָ! זאָסימאָוו איז אַוועק דאַרפסטו שוין אויך געהן. געה ניט אַוועק... ווי שפּעט איז איצט? שוין פאַרהאַן צוועלף? ס'אַר אַ פיין זייגער דו האָסט, דוניאַ! וואָס זשע זענט איהר ווידער אַנטשוויגען געוואָרען? אַלץ זאָל רייִדען?...

— דאָס איז מאַרפאַ פּעטראָוונאַס אַ פּרעזענט, — האָט דוניאַ גע־ענטפערט.

— און קאָסט זעהר טייער, — האָט צוגעגעבען פּולכעריאַ אַלעק־סאַנדראָוונאַ.

— אַ—אַ—אַ! ווי גרויס ער איז, גאָר ניט ווי אַ דאַמישרע.

— איך האָב ליעב אַזעלכע. — האָט דוניאַ געזאָגט.

„אַלזאָ, הייסט עס, איז עס ניט דעם חתנ'ס אַ געשאַנק", איז ראַזומיכינען איינגעפאַלען און ער האָט זיך דערפרעהט, ניט צו וויסען פאַרוואָס.

— און איך האָב געמיינט — דאָס איז לוזשינס אַ מתנה. —

האָט ראַסקאָלניקאָוו אַ זאָג געטאָן.

— ניין, ער האָט נאָך דוניטשקען קיינע מתנות ניט געגעבן.

— אַ—אַ—אַ! און דאָס געדענקסט איהר, מאַמישי? איך בין דאָך געוועזן פאַרליעבט און געוואָלט חתונה האָבען, — האָט ער פּלוצ־לונג געזאָגט, קוקענדיג אויף די טעכטער, וועלכע איז ערשטוינט גע־וואָרען פון די אומגעריכטע ווערטער און פון דעם טאָן, מיט וועלכען זיי זענען אַרויסגעזאָגט געוואָרען.

— אָך, מיין טייערער, איך געדענק!

פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ האָט זיך איבערגעקוקט מיט דוניטש־קען און ראַזומיכינען.

— הם!... יאָ! און וואָס זאָל איך אייך דערצעהלען? איך געדענק עס אפילו זעהר שוואַך. זי איז געוועזן זעהר ניט קיין געזונט מיידעל, — האָט ער פאָרטגעזעצט, ווידער אַזוי ווי פאַרטראַכטערהייט מיט אַראָבגעלאָזטע אויגען, — גאָר אַ קראַנקע; האָט ליעב געהאַט צו געבען נדבות אָרימע לייט און האָט אַלץ געחלום'ט פון אַ מאָנאַס־טיר איינמאָל האָט זי זיך אַזש ביטער פונאַנדערגעוויינט. ווען זי האָט מיר דערפון גענומען ריידען; יאָ, יאָ... איך געדענק... כ'געדענק זעהר גוט. אַזאַ מיאוסע געוועזן... כ'לעבען, איך ווייס ניט, וואָס האָב איך זיך צו איהר דאַמאָלס אַזוי צוגעבונדען, דאַכט זיך, דערפאַר, וואָס זי איז שטענדיג קראַנק געווען... ווען זי זאָל נאָך געוועזן זיין אַ הינקע־דיגע, אָדער מיט אַ הויקער, וואָלט איך זי, דאַכט זיך, נאָך מעהר ליעב האָבען... (ער האָט אַ פאַרטראַכטען שמייכעל געטאָן). אַזוי איז דאָס... עפּעס אַ מין פריהלינגס־איבערגאַנג איז עס געוועזען...

— ניין, דאָס איז ניט גאָר קיין פריהלינגס־איבערגאַנג, — האָט דוניטשקע מיט באַגייסטערונג געזאָגט.

ער האָט אויפמערקזאַם און אַנגעשטרענגט אַ קוק געגעבען אויף די שוועסטער, האָט אָבער ניט דערהערט, אָדער אפשר ניט פאַרשטאַ־נען די ווערטער איהרע. דערנאָך איז ער טיעף־פאַרטראַכט אויפגע־שטאַנען, צוגעגאַנגען צו דער מוטער, זי אַ קוש געטאָן, זיך אומגע־קעהרט אויף זיין אָרט און אַוועקגעזעצט זיך.

— האָסטו זיך נאָך איצט אויך ליעב? — האָט פּולכעריאַ אַלעק־סאַנדראָוונאַ געריהרט אַרויסגערעדט.

— וועמען איהר? איצט? אָך, יאָ... איהר מיינט דאָס איהר! ניין, דאָס איז אַלץ ניט ווי אַ חלום, ווי פון יענער וועלט... שוין אַזוי

לאנג, און עפּעס אלץ וואס ארום טוט זיך ערשיינט מיר ווי איז חלום...
ער האט אויפמערקזאם אויף זיי א קוק געגעבן.
— אט אייך אפילו... עפּעס אזוי ווי איך וואלט אויף אייך קוקן פון א מהלך פון טויזענדער ווארסטען... נאר דער טייוועל ווייסט, צו וואס מיר ריידן דערפון! און צו וואס זיך פונאנדער־פרעגן? — האט ער צוגעגעבן מיט פעררדרוס און איז אנטשוויגן געווארן, בייסענדיג זיך די נעגעל, און ווידער זיך פארטראכט.
—ס'אר א שלעכטע דירה ביי דיר איז, ראדיא, עפּעס א מין קבר, — האט פּלוצלונג פּולכעריא אלעקסאנדראוונא א זאג געטאן. איבערריסענדיג דאך סדריקענדע שטילשווייגן. — איך בין איבער־צייגט, אז האלב ביסטו פון דער דירה געווארן אזא מרה־שחורה'ניק.
— די דירה?... — האט ער געענטפערט. — יא, די דירה האט זעהר פיעל מיטגעהאלפען... איך האב אויך וועגן דעם גע־טראכט... ווען איהר זאלט אבער געוואוסט, מאמישי, וואס פאר א מערקווירדיגן געדאנק איהר האט ערשט ארויסגעזאגט, — האט ער פּלוצלונג צוגעגעבן, מיט א מאדנעם שמייכעל.
נאך א ביסעל, און די דאזיגע געזעלשאפט, די דאזיגע נאהנטע, מיט וועלכע ער האט זיך דריי יאהר ניט געזעהן, דער דאזיגער היי־מישער טאן פון דעם שמועס אין דערזעלבער צייט, בשעת ס'איז קיין שום מעגליכקייט ניט געווען וועגן וואס ניט איז צו ריידן, וואלטען איהם ענדליך געווארן ממש אונערטרעגליך. דאך איז געווען א זאך, וועלכע מען האט ניט געקענט אבלעגן, וועלכע מען האט, אזוי צי אזוי, אבער באשליסען האט מען זי היינט אונבעדינגט געמוזט, — אזוי איז ביי איהם פעסט געווען אבגעמאכט נאך פון פריהער, ווען ער האט זיך אויפגעכאפּט. איצט האט ער זיך זעהר דערפרעהט, זעהענדיג אין דער דאזיגער זאך אנ'אויסוועג.
— אט וואס איך וועל דיר זאגען, דוניא, — האט ער אנגעהויבען ערנסט און טרוקען. — געוויס בעט איך ביי דיר פארצייהונג פאר דאס נעכטיגע, דאך האלט איך פאר מיין חוב צו דערמאנען דיר, אז פון דעם עיקר וועל איך ניט אבטרעטען. אדער איך, אדער לושין. זאל זיין, איך בין נידערטרעכטיג, דו דארפסט עס אבער ניט טאן. ווער עס איז איינער, אויב אבער דו וועסט חתונה האבען מיט לוזשי־נען, הער איך גלייך אויף צו האלטען דיך פאר מיין שוועסטער.
— ראדיא, ראדיא! דאס איז דאך אלץ דאס אייגענע, וואס

נעכטען! — האָט פּולכעריא אַלעקסאַנדראָוונא פּײנליך אויסגעשריען.
— און פאַרוואָס הערסטו ניט אויף צו רופען זיך נידערטרעכטיגער. איך קען עס ניט אַריבערטראָגען! נעכטען אויך דאָס אייגענע.
— ברודער. — האָט דוניא געענטפערט פעסט און אויך טרוקען.
— אין דעם אַלעם איז דאָ אַ טעות פון דיין זייט. איך האָב דאָס איבער נאַכט באַטראַכט און אויסגעפונען דעם טעות. די גאַנצע זאַך איז, וואָס דיר קומט, דאַכט זיך, אויס, אַז איך ברענג זיך כלומרשט עמיצען און צוליעב עמיצענס וועגען פאַר אַ קרבן. דאָס הויבט זיך אָבער גאָר ניט אָן. איך האָב חתונה פּשוט פון מיין אייגענער טובה וועגען, מחמת מיר איז אַליין שווער אויסצוקומען; און דערנאָך וועל איך נאַטירליך זיין זעהר צופרידען, ווען איך וועל האָבען די מעגליכ־קייט צו זיין ניצלעך פאַר מיינע אייגענע, אָבער אין מיין באַשלוס איז ניט דאָס דער עיקר...
„זי ליגט!" האָט ער געטראַכט פאַר זיך, בייסענדיג פאַר כעס די נעגעל. — „אַ בעל־גאוה׳ניצע! וויל זיך ניט מודה זיין, אַז זי זוכט נאָר אַנדערע צו פאַרזאָרגען! זי איז שטאָלץ! אָ, געמיינע, כאַראַקטאָרען! ווען זיי ליעבען אַפילו, איז אויך גלייך ווי זיי וואָל־טען פיינט געהאַט... אָ, ווי איך האָב... זיי אַלעמען פיינט!"
— מיט איינעם וואָרט, איך האָב חתונה מיט פּיאָטר פּעטראָ־וויטש׳ן, — האָט דוניטשקע פאָרטגעזעצט — ווייל פון צוויי פּעקלעך איז שוין גלייכער נעהמען דאָס לייכטערע. איך האָב בדעה עהרליך צו ערפילען אַלעס, וואָס ער ערוואַרט פון מיר. אַלזאָ, הייסט עס, אַז איך נאַר איהם ניט אָב... וואָס האָסטו ערשט אַזאַ שמייכעל געטאָן?
זי האָט זיך אויך אָנגעצונדען, און פון איהרע אויגען האָט אַרויסגעקוקט אַ כעס.
— אַלעס וועסטו ערפילען? — האָט ער געפרעגט, מיט אַ גיפ־טיגען שמייכעל.
— ביז אַ געוויסער גרענעץ. אי די מאַניר אי די פאָרם פון פּיאָטר פּעטראָוויטשעס שדכנ׳ען זיך צו מיר האָבען מיר גלייך באַווי־זען, וואָס ער דאַרף האָבען. געוויס, ער האַלט פון זיך אפשר צו פיעל, דאָך בין איך זיכער, אַז פון מיר האַלט ער אויך און איך בין איהם טייער... וואָס לאַכסטו ווידער?
— און וואָס ביסטו ווידער רויט געוואָרען? דו ליגסט, שוועס־טער, דו ליגסט אויף צו להכעיס, בלויז אויס ווייבערשער איינגע־

שפּאַרטקייט, אַבי דו זאָלסט אויספיהרען, ניט איך... דו קענסט ניט אַכטען לוזשינען: איך האָב איהם געזעהן און גערעדט מיט איהם. אַלזאָ, פאַרקויפסטו זיך פאַר געלט, אַלזאָ, הייסט עס, אַז דו האַנ־דעלסט אַלענפאַלס נידעריג, און איך בין צופרידען. וואָס דו קענסט וועניגסטענס רויט ווערען!

— ניט אמת, איך ליינ ניט!... האָט דוניאַ אויסגעשריען, פאַר־לירענדיג די גאַנצע קאַלטבלוטיגקייט. — איך וועל מיט איהם ניט חתונה האָבען, ניט האָבענדיג זיך איבערצייגט, אַז ער האַלט פון מיר און שעצט מיך: איך וועל מיט איהם חתונה האָבען, ניט האָבענדיג זיך פעסט איבערצייגט, אויב איך אַליין קען איהם אַכטען. צום גליק האָב איך די מעגליכקייט זיך דערין איבערצייגען אויף זיכער און אפילו היינט נאָך. אַזאַ שידוך איז ניט נידערטרעכטיג, ווי דו זאָגסט. און ווען דו זאָלסט אפילו זיין גערעכט, ווען איך וואָלט זיך ווירקליך באַשלאָסען אויף אַ נידערטרעכטיגקייט, — איז עס דען ניט אַכזריות־דיג פון דיין זייט אַזוי מיט מיר צו ריידען? וואָס פאָדערסטו פון מיר העלדישקייט, אין דער צייט, ווען זי פעהלט דיר אפשר אַליין? דאָס איז דעספּאָטיזם, דאָס איז געוואַלט! אויב איך וועל וועמען אומגליק־ליך מאַכען, איז עס נאָר זיך אַליין... איך האָב נאָך קיינעם ניט גע־קוילעט!... וואָס קוקסטו מיך אַזוי אָן? וואָס ביסטו אַזוי בלאַס גע־וואָרען? ראָדיאַ, וואָס איז מיט דיר? ראָדיאַ, טייערער!...

— ליעבער גאָט! זי איז דאָך איהם דערגאַנגען ביז צום חלש'ן!

— האָט פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ אויסגעשריען.

— ניין, ניין... נאַרישקייטען... נאַרישקייטען!... דער קאָפּ אַבי־סעל זיך פאַרדרעהט. וואָס פאַר אַ חלש'ן... זיך אַריינגענומען אין קאָפּ חלש'ן נאָר!... הם! יאָ.. וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? יאָ: ווי אַזוי זשע וועסטו זיך דאָס היינט איבערצייגען, בי דו קענסט איהם אַכטען און אַז ער... שעצט דיך... צי וואָס... דו האָסט, דאַכט זיך, אַזוי געזאָגט? דו האָסט, דאַכט זיך, געזאָגט, אַז היינט? אָדער איך האָב אפשר ניט דערהערט?

— מאַמישי, ווייזט דעם ברודער פּיאָטר פּעטראָוויטשעס בריעף, האָט דוניטשקע געזאָגט.

פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ האָט מיט ציטערנדע הענט דער־לאַנגט דעם בריעף. ער האָט איהם גענומען מיט גרויס נייגעריגקייט. נאָר איידער איהם צו עפענען, האָט ער פּלוצלונג עפּעס ווי פאַר־

וואונדערט א קוק געטאָן אויף דוניטשקען.

— מאָדנע. — האָט ער לאַנגזאַם אַרויסגערעדט, גלייך ווי איהם האָט איבערראַשט עפּעס א נייער געדאַנק. — צוליעב וואָס קען איך זיך עס אַזוי? צוליעב וואָס איז דער גאַנצער רעש? האָב זיך געזונטערהייט חתונה מיט וועמען דו ווילסט!

ער האָט עס געזאָגט ווי פאַר זיך, נאָר הויך אויפ'ן קול און א ווײַלע האָט ער געקוקט אויף די שוועסטער עפּעס ווי מטושטש.

ענדליך האָט ער גענעפּענט דעם בריעף, אַלץ נאָך מיט דערזעלבער מינע פון עפּעס א מאָדנער פאַרוואונדערונג; דערנאָך האָט ער לאַנג־זאַם און אויפמערקזאַם גענומען לייענען און דורכלעזען צוויימאָל. פּולכעריא אַלעקסאַנדראָוונא איז געווען זעהר אומרוהיג; אַלע האָבען ערוואַרט עטוואָס אונגעוועהנליכעס.

— דאָס איז מיר א חידוש, — האָט ער אָנגעהויבען נאָך א קליינעם פאַרטראַכט זיין, איבערגעבענדיג דעם בריעף דער מוטער, אָבער זיך ניט ווענדענדיג צו קיינעם. — ער איז דאָך עפּעס א גאַנ־צער מאַכער. אַנ'אַדוואָקאַט, אפילו די שפּראַך איז ביי איהם אויך... אונטערגעפּעפּערט, — און דאָך שרייבט ער ווי א רעכטער עם־הארץ.

אַלע האָבען זיך א ריהר געגעבען: גאָר ניט דאָס האָבען זיי ערוואַרט.

—זיי שרייבען דאָך אַלע אַזוי, — האָט ראַזומיכין אָבגעהאַקט א זאַג געטאָן.

— דו האָסט דען געלייענט?

— יאָ.

— מיר האָבען איהם געוויזען. ראָדיאַ, מיר... האָבען זיך פריי־הער אַנ'עצה געהאַלטען, — האָט פּולכעריא אַלעקסאַנדראָוונא פאַר־שעמט אָנגעהויבען.

— דאָס איז אייגענטליך דער סטיל פון די קאַנצעלאַריעס, — האָט ראַזומיכין איבערגעשלאָגען. — קאַנצעלאַרישע פּאַפּירען שרייבען זיך נאָך עד־היום אַזוי.

— קאַנצעלאַריש? המ, טאַקע, קאַנצעלאַריש, געשעפטליך... מען קען ניט זאָגען, אַז ס'איז זעהר עם־הארציש, און מען קען ניט זאָגען, אַז ס'איז זעהר לומדיש; מיט איינעם וואָרט — געשעפטליך!

— פּיאָטר פּעטראָוויטש לייקענט גאָר ניט, אַז ער האָט זיך געלערנט פאַר גראָשענס; ער נעהמט זיך אפילו איבער דערמיט, וואָס

ער איז געקומען אליין צו א תכלית. — האט אווראטיא ראמאנאוונא א זאג געטאן, אביסעל באליידיגט פון דעם ברודערס נייעם טאן.
— וואס זשע מיינסטו, ווי באלד ער נעהמט זיך איבער. איז מסתמא פאראן מיט וואס. — איך וועל מיך ניט שפארען. דו האסט זיך, דאכט זיך, באליידיגט, שוועסטער. וואס איך האב פון דעם גאנצען בריעף ארויסגעדרונגען אזא לייכטזיניגע באמערקונג, און רעכענסט אודאי, אז איך האב מיט א כיון געמאכט א רייד וועגען אזוינע קליי־ניגקייטען. כדי אביסעל חוזק מאכען פון דיר פאר פארדרוס. פאר־קעהרט. די שפראך פון זיין בריעף האט מיך אויפגעבראכט אויף א באמערקונג. וועלכע איז אין דעם דאזיגען פאל גאר ניט איבעריג. דארט איז דא אנ׳אויסדרוק: „וועט איהר אליין זיין שולדיג אין דעם" דער אויסדריק זאגט זעהר א סך און זעהר קלאר. און אויסערדעם ענט־האלט ער א דראהונג. אז ער וועט גלייך אוועקגעהן. אויב איך וועל קומען. די דראהונג אוועקצוגעהן איז אלץ איינס, ווי עס זאל סטראשען אוועקצוואַרפען אייך ביידען, אויב איהר וועט איהם ניט פאלגען. אוועקוואַרפען אין דער צייט ווען ער האט אייך שוין ארויסגערופען קיין פעטערבורג. נו, ווי רעכענסטו: קען מען דען מיט אזא אויס־דרוק פון לוזשינען זיך פונקט אזוי באליידיגען, ווי ווען דאס זאל געווען אנשרייבען ער, א שטייגער, ער האט אנגעוויזען אויף ראזומי־כינען). אדער זאסימאוו. אדער ווער אנדערש פון אונז?
— נ—ניין. — האט דוניטשקע געענטפערט, ווידער אויפגעמונ־טערט. — איך האב זעהר גוט פארשטאנען, אז דאס איז אויסגעדריקט געווארען צו נאאיוו און אז ער איז אפשר ניט אזא גרויסער בריה אויף שרייבען... דאס האסטו גוט פארשטאנען, ברודער. איך האב זיך אפילו ניט געריכט...

—דאס איז אויסגעדריקט געווארען קאנצעלאריש. און אויף דער קאנצעלארישער שפראך קען מען אנדערש אנשרייבען, אט איז עס אויסגעקומען גראבער, ווי ער האט עס אפשר אליין געוואלט. איב־ריגענס, מוז איך דיך נאך אביסעל ערניכטערן: אין דעם דאזיגען בריעף איז פאראן נאך אנ׳אויסדרוק, א מין בלבול אויף מיר אליין, און א גאנץ מיאוסער און געמיינער. איך האב דאס געלט נעכטען אבגעגעבען דער אלמנה, א שווינדזיכטיגער און דערשלאגענער פרוי, און ניט „בלומרשט אויף דער לויה". נאר בפירוש אויף דער לויה, און ניט דער טאכטער אין די הענט אריין, — א מיידעל, ווי ער שרייבט,

„פון שענדליכער אויפפיהרונג" (וועלכע איך האָב אגב נעכטען געזעהן דאָס ערשטע מאָל אויף מיין לעבען). נאָר בפירוש טאַקע דער אלמנה. אין דעם אַלעם זעה איך אַ צו געשווינטע כונה מיך צו באַשמוצען און מיט אייך צו צוקריגען. און אויסגעדריקט איז ער ווידער קאַנצע־לאַריש, דאָס הייסט, דער מיין איז צו דייטליך און אָפען און די איי־לעניש איז צו נאַאיוו. ער איז זיך אַ מענש מיט שכל, אָבער אום קלוג צו האַנדלען — איז שכל אַליין נאָך וועניג. דאָס אַלעם כאַראַק־טעריזירט דעם מענשען און... איך רעכען ניט, ער .אַל דיך זעהר שעצען. איך זאָג דיר דאָס אַלץ פון דיין טובה וועגען, ווייל איך ווינש דיר גוטס פון גאַנצען.. האַרצען.

דוניטשקע האָט ניט געענטפערט: זי האָט זיך נאָך פריהער באַשלאָסען. און האָט נאָר געוואַרט אויפ'ן אָבענד.

—אַלזאָ, ווי בלייבט ביי דיר, ראָדיאַ? — האָט פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ געפרעגט, נאָך מעהר אומרוהיג ווי פריהער פון זיין אומגעריכטען, נייעס, געשעפטליכען טאָן.

— וואָס הייסט: „ווי בלייבט"?

— פּיאָטר פּעטראָוויטש שרייבט דאָך, אַז דו זאָלסט ניט זיין ביי אונז אין אָבענד און אַז ער וועט אַוועקגעהן... אויב דו וועסט קומען. איז ווי זשע וועט... זיין?

— דאָס קען איך שוין נאַטירליך ניט וויסען: ערשטענס, דאַרפט איהר עס וויסען, אויב אייך באַליידיגט נאָר ניט אַזאַ מין פאָדערונג פון פּיאָטר פּעטראָוויטש'ן, און צווייטענס דאַרף עס דוניאַ וויסען, אויב זי באַליידיגט זיך אויך ניט. און איך וועל טאָן, ווי ס'איז פאַר אייך בעסער, — האָט ער טרוקען צוגעגעבען.

— דוניטשקע האָט זיך שוין באַשלאָסען, און איך בין מיט איהר פאָלקאָם מסכים, — האָט פּולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ זיך פאַרכאַפּט.

— איך האָב באַשלאָסען בעטען דיך, ראָדיאַ, דרינגליך בעטען דיך, דו זאָלסט אונבעדינגט זיין ביי אונז אויף דער דאָזיגער צוזאַמענ־קונפט, — האָט דוניאַ געזאָגט. — וועסט קומען?

— כ'וועל קומען.

— איך וועל איך אויך בעטען זיין ביי אונז אַכט דעם זייגער.

— האָט זי זיך געווענדעט צו ראַזומיכינען. — מאַמישי, איך לאַד זיי אויך איין.

— זעהר גוט, דוניטשקאַ. נו, ווי ס'איז ביי אייך דאָרט גע־

בליבען, — האט פולכעריא אלעקסאנדראווונא צוגעגעבען. — אזוי זאל שווין זיין: מיר איז אליין געווארען גרינגער אויפ'ן הארצען: איך האב פיינט צו זיין פארשטעלט און צו ליגען: מיר וועלען דארט בעסער ריידען דעם גאנצען אמת... מעג איצט פיאטר פעטראוויטש זיין אין כעס, אדער ניט!

פערטער קאפיטעל.

אין דעמזעלבען אויגענבליק האט זיך די טיר שטיל געעפענט און אין צימער איז אריין עפעס א מיידעל, ווארפענדיג אויף אלע זייטען פארשעמטע בליקען. אלע האבען אויף איהר אנגעשטעלט פארוואונדערטע און נייגעריגע אויגען. ראסקאלניקאוו האט זי ניט דער־קענט פון דעם ערשטען בליק. דאס איז געווען סאפיא סעמיאנאוונא מארמעלאדאוו. נעכטען האט ער זי געזעהן דאס ערשטע מאל אויף זיין לעבען, אבער איי אזא מאמענט, אין אזוינע אומשטענדען און אין אזוינע קליידער, אז אין זכרון איז איהם פארבליבען א בילד גאר פון אנ'אנדערער פערזאן. איצט איז דאס געווען א מיידעל, באשיידען און אפילו ארים געקליידט, נאך גאר א יונגיטשקע, וואס האט כמעט אויסגעוויזען ווי א מיידעלע, מיט א באשיידענער און ארטיגער האל־טונג, מיט א קלארען, נאר עפעס אזוי ווי דערשראקענעם געזיכט. זי האט געטראגען זעהר אנ'איינפאך היימיש קליידעלע, אויפ'ן קאפ אנ'אלט היטעלע, וואס איז שוין פון מאדע ארויס; נאר אין די הענט האט זי געהאלטען א שירם אזוי ווי נעכטען. אומגעריכט דערזעהן א פול צימער מענשען, האט זי זיך ניט אזוי פארשעהמט, ווי צוטומעלט געווארען, זיך פארלארען, אזוי ווי א קליין קינד, און האט שוין אפילו געמאכט א באוועגונג אוועקצוגעהן צוריק.

— אך... דאס זענט איהר!... האט ראסקאלניקאוו געזאגט, אויסער זיך פאר איבעררא־שונג, און האט זיך פלוצלונג אליין עפעס אזוי ווי פארלארען.

איהם האט זיך גלייך פארגעשטעלט, אז די מוטער און די שוועס־טער ווייסען שוין אביסעל, פון לוזשינס בריעף, וועגען א געוויס מיי־דעל פון „שענדליכער אויפיהרונג“. ערשט האט ער אבגעלייקענט לוז־שינס רכילות און האט געזאגט, אז ער האט דאס מיידעל געזעהן דאס

ערשטע מאָל, און פּלוצלונג קומט זי אליין אריין. ער האָט זיך אויך דערמאָהנט, אז ער האָט ניט אנגעהויבען אפילו אבצולייקענען דעם אויסדרוק: „פון שענדליכער אויפפיהרונג". דאָס אלעס האָט אונדייט־ליך אין אויגענבליקליך איהם דורכגעבליצט אין קאָפּ. אבער זיך בעסער צוגעקוקט, האָט ער פּלוצלונג דערזעהן, אז דאָס דאָזיגע נידערגעשלאָ־גענע וועזען איז שוין אזוי ערנידעריגט, אז אין איהם האָט זיך פּלוצ־לונג ערוועקט א רחמנות צו איהר. און ווען זי האָט שוין געמאכט א באוועגונג צו אנטלויפען פאר שרעק, האָט זיך איהם אינוועניג אזוי ווי עפּעס איבערגעקעהרט.

— איך האָב זיך אייך גאָר ניט געריכט, — האָט ער איי־לענדיג ארויסגערעדט, אבשטעלענדיג זיך מיט'ן בליק. — איך בעט אייך זעהר. זעצט זיך. איהר קומט ווארשיינליך פון קאטערינא איוואַ־נאָוונאַ. ענטשולדיגט, ניט אהער. אָט דאָ זעצט זיך...

ביי סאָניאַס ארייננקומען האָט ראַזומיכין, וועלכער איז געזעסען אויף איינעם פון ראַסקאָלניקאָווס דריי שטולען, באלד ביים טיר, זיך אויפגעשטעלט. דורכגעלאָזען זי אין צימער אריין. לכתחלה האָט איהר ראַסקאָלניקאָוו אנגעוויזען אנ'ארט אויף א ברעג דיוואַן, וואו זאָסי־מאָוו איז געזעסען, אבער זיך דערמאָנט, אז דער דיוואַן איז א צו פּ א מ י ל י א ר ע ר ארט און דיענט איהם אלס געלעגער, האָט ער זיך פארכאפּט און אנגעוויזען איהר אויף ראַזומיכינס שטול.

— און דו זעץ דיך דאָ, — האָט ער געזאָגט צו ראַזומיכינען, אוועקזעצענדיג איהם אין א ווינקעל אריין, וואו זאָסימאָוו איז געזע־סען.

סאָניאַ האָט זיך געזעצט, שיער ניט שוידערנדיג פאר שרעק, און האָט ניט זיכער א קוק געטאָן אויף ביידע פרויען. ס'איז געווען צו מערקען, אז זי אליין האָט עס אויך ניט געקענט באַגרייפען. ווי אזוי האָט זי עס געוואַגט צו זעצען זיך נעבען זיי. באַרעכענענדיג דאָס, האָט זי זיך אזוי דערשראָקען, אז זי איז פּלוצלונג ווידער אויפגע־שטאַנען און זעהר פארשעמט האָט זי זיך געווענדעט צו ראַסקאָלניקאָוו'ן.

— איך... איך... בין אריין אויף איין רגע, ענטשולדיגט, וואָס איך האָב אייך באַאינרוהיגט, — האָט זי געגומען שטאַמלען. — מיך האָט געשיקט קאַטערינא איוואַנאָוונע. קיין אנדערן ווע‍מען צו שיקען האָט זי ניט געהאַט... קאַטערינא איוואַנאָוונע האָט אייך געלאָזט זעהר בעטען. איהר זאָלט מאָרגען איז דער פריה זיין אויך דער טויטען־

מעסע... ביים גאַטעסדיענסט... אויפן מיטראָפּאַניער בית־עלמין... און דערנאָך ביי אונז... ביי איהר... אויף דער אבל־סעודה נאָכ'ן געשטאָרבענעם... מאַכען איהר די עהרע... זי האָט אייך זעהר געלאָזט בעטען.

סאָניא האָט זיך אָבגעהאַקט און איז אַנטשוויגען געוואָרען.

— איך וועל מיך באַמיהען זיין באַשטימט... באַשטימט, האָט ראַסקאָלניקאָוו געענטפערט, זיך אויך אויפשטעלענדיג און שטאַמלענדיג אַזוי ווי זי האַלבע ווערטער. — זעצט זיך. איך בעט אייך. — האָט ער פּלוצלונג געזאָגט, — איך דאַרף מיט אייך עפּעס ריידען. ענטשולדיגט, אפשר איילט איהר זיך, — אָבער איך בעט אייך זעהר, שענקט מיר אַ פּאָר מינוטען.

און ער האָט איהר צוגערוקט אַ שטוהל. סאָניא האָט זיך ווידער געזעצט ווידער ניט זיכער און פאַרלאָרען געכאַפּט אַ קוק אויף ביידע דאַמען און האָט פּלוצלונג אַראָבגעלאָזט די אויגען.

דאָס בלאַסע געזיכט ראַסקאָלניקאָווס האָט פּלוצלונג אויפגעבליהט: ער האָט אויסגעזעהן ווי פאַרוואַנדעלט אינגאַנצען: די אויגען זיינע האָבען אויפגעפלאַקערט.

— מאַמישי, — האָט ער געזאָגט פעסט און דרינגליך. — דאָס איז סאָפיא סעמיאָנאָוונא מאַרמעלאַדאָווא. אַ טאָכטער פון דעמזעלבען אומגליקליכען הערר מאַרמעלאַדאָוו'ן. וואָס נעכטען האָבען איהם פערד צוטראָטען פאַר מיר אין די אייגען און וועגען וועלכען איך האָב אייך שוין דערצעהלט...

פּולכעריא אַלעקסאַנדראָוונא האָט אַ קוק געטאָן אויף סאָניא'ן און זיך עטוואָס פאַרזשמורעט. ניט קוקענדיג אויף די גאַנצע צוטומלונג איהרע אונטער דעם דרינגליכען און אַרויספאָדערענדען בליק פון ראָדיא'ן. האָט זי דאָך זיך ניט געקענט אָבזאָגען פון דעם דאָזיגען פאַרגניגען. דוניטשקאַ האָט אַנגעשטעלט אויף דאָס אָרימע מיידעל אַ פּאָר ערנסטע שאַרפע אויגען אין האָט זי אַזוי ווי ניט־פאַרשטעהענדיג באַטראַכט. דערהערט די רעקאָמענדאַציעס. האָט סאָניא ווידער אויפגעהויבען די אויגען. נאָר זי האָט זיך נאָך מעהר פאַרלאָרען. ווי פריער.

— איך האָב אייך געוואָלט פרעגען. — האָט זיך ראַסקאָלניקאָוו וואָס גיכער צו איהר געווענדעט. — ווי אַזוי האָט איהר זיך היינט מיט אַלץ איינגעאָרדענט? האָט מען אייך כאָטש ניט באַאונרוהיגט?... פון פּאָליציי, למשל?

— ניין. אלעס איז אריבער... עס איז דאך שוין געווען צו קלאר פון וואס ער איז געשטארבען. ניין, ניט באאונרוהיגט; נאר די שכנים זענען ביין.

— וואס איז?

— וואס דער טויטער ליגט אזוי לאנג... איצט איז דאך היים, דער גערוד... דעריבער וועט מען איהם היינט איבערטראגען אויפ׳ן בית־עלמין צו דעם אבענד־געבעט. ביז מארגען, איז קלויסטער אריין. קאטערינא איוואנאוונא האט אפריהער ניט געוואלט. איצט אבער האט זי אליין איינגעזעהן, אז מען קען ניט...

— אלזא, הייסט עס, היינט?

— זי בעט אייך, איהר זאלט איהר אנטאן דעם כבוד און זיין מארגען אין קלויסטער אויף דער טויטען־מעסע. און דערנאך וועט איהר שוין ארבגעהן צו איהר צו דער אבל־סעודה.

— יא. עפעס צובייסען! זי האט געהייסען זעהר באדאנקען אייך, וואס איהר זענט אונז נעכטען געקומען צו הילף.. אהן אייך וואלט גאר ניט געווען מיט וואס איהם מקבר צו זיין.

די ליפען און דאס קין האבען איהר פלוצלונג גענומען שפרינגען. נאר זי האט זיך געשטארקט און זיך איינגעהאלטען. ווידער געשווינד ארבבלאזענדיג די אויגען צו דער ערד.

אין דער צייט פון׳ם שמועס האט ראסקאלניקאוו איהר זעהר אויפמערקזאם באטראכט. דאס איז געווען א מאגער און זעהר בלאס פנימ׳ל, ניט גאר קיין רעגעלמעסיגס, עפעס אזוי ווי א שפיציגס, מיט א שפיציג קליין נעזעל און א שפיציגען קין. זי האט אפילו ניט געקענט הייסען קיין שענטשינקע. דערפאר אבער זענען איהרע בלויע אויגען געווען אזוי קלאר און, ווען זיי פלעגען ווערען לעבעדיגער, פלעגט איהר געזיכט אויסדריקען אזוי פיעל גוטסקייט און נאאיווקייט, אז עס האט ניט ווילענדיג געצייגען צו איהר. און איהר געזיכט, און בכלל אין איהר גאנצער פיגור, איז אויסערדעם געווען א באזונדערער כאראקטעריסטישער שטריך. ניט קוקענדיג אויף איהרע אכטצעהן יאהר, האט זי אויסגעזעהן נאך גאר א מיידעלע, א סך יינגער, ווי אין דער ווירקליכקייט, כמעט נאך גאר א קינד. און דאס פלעגט זיך אפטמאל כמעט קאמיש ארויסווייזען אין איהרע באוועגונגען.

— האט אבער קאטערינא איוואנאוונא דען געקענט אויסקומען מיט אזא קליינער סומע, און וויל נאך מאכען אנ׳אבל־סעודה?...

האָט ראַסקאָלניקאָוו געפרעגט, ניט וועלענדיג בשום אופן איבעררייסען דעם שמועס.

— די טרונע וועט דאָך זיין א איינפאַכע... און אַלעס וועט זיין איינפאַך. דאַריבער וועט עס קאָסטען ניט טייער... מיר האָבען פריהער מיט קאַטערינא איוואַנאָוונא'ן אַלץ אויסגערעכענט. איז אויסגעקומען אַז ס'וועט נאָך בלייבען אויף צובייסענס... און קאַטערינא איוואַנאָוונא'ן ווילט זיך זעהר, אַז אַזוי זאָל זיין. מען קען דאָך ניט עפּעס... ס'איז פאַר איהר א שטיקעל טרייסט... זי איז פּאַרט אַזאַ, איהר ווייסט דאָך...

— איהר פאַרשטעה, איך פאַרשטעה... געוויס... וואָס באַטראַכט איהר עפּעס מיין צימער? אַט זאָגט די מאַמישי אויך, אַז עס זעהט אויס ווי קבר.

— איהר האָט אונז אַלץ נעכטען אַוועקגעגעבען! — האָט פּלוצלונג סאָניא אַרויסגערעדט אַלס ענטפער. מיט עפּעס א שטאַרקען און גיכען געפּליסטער, ווידער פּלוצלונג איינגראָבענדיג די אויגען אין דער ערד אַריין.

די ליפּען און דאָס קין האָבען איהר ווידער גענומען ציטערן. זי איז שוין לאַנג געווען איבערראַשט פון ראַסקאָלניקאָוס אָרימען צימערל, און איצט האָבען זיך די דאָזיגע ווערטער אַרויסגעריסען פון זיך אַליין. עס איז איינגעטרעטען א שטילשווייגען. דוניטשקעס אויגען זענען אַזוי ווי ליכטערער געוואָרען, און פּולכעריא אַלעקסאַנדראָוונא האָט זאָגאַר פריינדליך א קוק געגעבען אויף סאָניא'ן.

— ראָדיא, — האָט זי געזאָגט, אויפשטעלענדיג זיך, — מיר עסען מיטאָג נאַטירליך צוזאַמען. דוניטשקע, לאָמיר געהן... און דו, ראָדיא, וואָלסט אויך אַרויסגעהן א ווײַלע אין דרויסען, זיך דורכשפּאַצירען אַביסעל, דערנאָך אָברוהען, זיך צולעגען, און דאַן קום צוגעהן וואָס גיכער... ווייל איך האָב מורא, אַז מיר האָבען דיך פאַרמאַטערט.

— יאָ, יאָ, איך וועל קומען, — האָט ער געענטפערט אויפשטעהענדיג פון אָרט, און זיך גענומען אײַלען. — איך האָב נאָך איינענטליך עטוואָס צו ערלעדיגען...

— וועט איהר דען מיטאָג אויך עסען באַזונדער? — האָט ראַזומיכין אויסגעשריען, קוקענדיג מיט פאַרוואונדערונג אויף ראַסקאָלניקאָוו'ן. — וואָס טוט זיך דאָ מיט דיר?

— יאָ, יאָ, איך וועל קומען, געוויס... און דו בלייב א

ווילע. איצט דאַרפסט איהר דאָך איהם ניט האבען. מאמישי? אדער אייך נעהם איהם אפשר פון אייך אוועק?

— אך, ניין, ניין! און איהר, דמיטרי פראקאָפאוויטש, וועט קומען צו אונז אויף מיטאג, איהר וועט זיין אזוי פריינדליך?

— קומט צו געהן, מיר בעטען אייך זעהר, — האט דוניא געזאגט.

ראזומיכין האט זיך פארנויגט און האט אזש גענומען שיינען פאר גליק. אייף איין אויגענבליק האבען זיך פלוצלונג אלע עפּעס מאדנע פארשעמט.

— זיי געזונט, ראדיא, דאס הייסט, צום ווידערזעהן: איך האב ניט ליעב צו זאגען „זיי געזונט". זיי געזונט, נאסטאסיא... אך, ווידער „זיי געזונט" געזאגט!...

פולכעריא אלעקסאנדראָוונא האט געוואלט זיך א נויג טאן פאר סאניטשקען אויך, נאר ס'איז איהר עפּעס ניט געלונגען. און זי איז איילענדיג ארויס פון צימער.

אבער אוודאטיא ראמאנאָוונא האט אזוי ווי ערוואַרט, ביז וואַנען עס וועט קומען צו איהר און ארויסגעהענדיג גלייך נאך דער מוטער פארביי סאניא'ן, האט זי זיך פאר איהר פארנויגט זעהר אויפמערקזאם, העפליך און טיעף. סאניטשקע האט זיך ווי פארלארען, זיך פארנויגט עפּעס אזוי ווי איילענדיג און דערשראקען, און זאגאר עפּעס א פיינליך געפיהל האט זיך אויסגעדריקט אייף איהר פנים, גלייך ווי אוודאטיא ראמאנאָוונאס העפליכקייט און אויפמערקזאמקייט וואלטען איהר געדריקט און פארשאפט יסורים.

— דוניא, און מיט מיר זעגענסטו זיך גאר ניט? — האט ראסקאלניקאוו אויסגעשריגען שוין אין פארהויז ארויס, — גיב מיר א האנט!

— איך האב דאך דיר שוין געגעבען. האסט פארגעסען? — האט דוניא געענטפערט, און האט מיט ליעבע זיך לאנגזאם אומגעקעהרט צו איהם.

— נו, איז וואס, אין צווייען איז שטארקער!

און ער האט פעסט צונויפגעדריקט איהרע קליינע פינגער. דוניא האט צו איהם א שמייכעל געטאן, איז רויט געווארען, האט געשווינד ארויסגעריסען די האנט איהרע און איז אוועק נאך דער מוטער, אויך עפּעס זעהר א גליקליכע.

— נו, אַלזאָ איז עס אויסגעצייכענט! — האָט ער געזאָגט צו סאָניען, זיך אומקערענדיג צו איהר און אַנזעהענדיג זי מיט אַ לויטערן בליק. — זאָלען די טויטע האָבען אַ ליכטיגען גן־עדן, און די לעבעדיגע דאַרפען נאָך לעבען! אפשר ניט אַזוי? אפשר ניט אַזוי? ס'איז דאָך אַזוי?

סאָניאַ האָט מיט פאַרוואונדערונג געקוקט אויף זיין פּלוצלונג אויסגעלייכטערטעס געזיכט; אַ קליינע ווײַלע האָט ער זיך אויפמערקזאָם און שווייגענדיג איינגעקוקט אין איהר: אַלץ וואָס איהר פאַרשטאָרבענער פאָטער האָט איהם דערצעהלט וועגען איהר, האָט זיך איהם פּלוצלונג אין דער ווײַלע דורכגעטראָגען אין מח...

— גאָט מיינער, דוניטשקע! — האָט פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ גלייך אָנגעהויבען, קוים זיי זענען אַרויס אויפ'ן גאַס, — איך בין דאָך איצט עפּעס אַליין ווי צופרידען, וואָס מיר זענען אַוועק: ס'איז עפּעס גרינגער. נו, האָב איך עס גאָר געקענט טראַכטען נעכטען, אין וואָגאָן, אַז אפילו דערפון וועל איך זיין צופרידען!

— איך זאָג אייך נאָכאַמאָל, מאַמישי, ער איז נאָך זעהר קראַנק. זעהט איהר עס דען ניט? אפשר האָט ער זיך צו שטאַרק צום האַרצען גענומען אונזערע שמערצען, און דאָס האָט איהם פאַרשאַדט. מען דאַרף זיין געדולדיג, און אַ סך, אַ סך קען מען דאָ מוחל זיין.

— אָט ביסטו דאָך ניט געווען געדולדיג! — האָט איהר הייס און אייפערזיכטיג פולכעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ גלייך איבערגעשלאָגען. — דו ווייסט, דוניאַ, איך האָב געקוקט אויף אייך ביידען, דו ביסט פונקט ער, זאָל פעהלען אַ האָר, און ניט אַזוי אין געזיכט, ווי אין דעם כאַראַקטער. ביידע זענט איהר מעלאַנכאָליש, ביידע רוגזה'דיג און הייסגעבאָדען, ביידע שטאָלץ און גרויסמוטיג... עס איז דאָך ניט מעגליך, ער זאָל זיין אַנ'עגאָאיסט, דוניטשקע, ניט אפשר?... און ווען איך דערמאָן זיך, וואָס ביי אונז וועט זיין היינט אין אָבענד, געהט מיר ניט אויס דאָס לעבען!

— זענט רוהיג, מאַמישי, עס וועט זיין דאָס, וואָס עס מוז זיין.

— דוניטשקע! גיב נאָר אַ טראַכט, אין וואָס פאַר אַ לאַגע מיר געפינען זיך איצט! נו, וואָס וועט זיין, אויב פּיאָטר פּעטראָוויטש וועט אָבזאָגען דעם שידוך? — האָט די אָרימע מוטער פּלוצלונג און ניט־פאַרזיכטיג זיך אַרויסגעכאַפּט.

נו, איז וואס פאר א פנים וועט ער האבען דערנאך! — האט דוניטשקע געענטפערט שארף און מיט פאראכטונג.

— דאס האבען מיר גוט געטאן. וואס מיר זענען איצט אוועקגע־גאנגען, — האט איהר פולכעריא אלעקסאנדראוונא איילענדיג איבער־געשלאגען, — ער האט זיך ערגעץ געאיילט ווענען א געשעפט; זאל ער זיך דורכגעהן, שעפּען אביסעל לופט... א גרויל ווי דושנע ביי איהם איז... און צוריקגערעדט ווי קען מען דא שעפען לופט? אפילו אין די גאסען איז דא אזוי ווי אין צימערן אהן פערטעלעך. מיין גאט, ס'אר א שטאדט דאס איז!... האלט, היט זיך, מען וועט צוטרעטען, מען טראגט עפּעס! דאס האט מען דאך פארבייגעטראגען א פאר־טעפּיאן, כ'לעבען... ווי מען שטויסט זיך עס אביסעל... פאר דאס מיידעל האב איך זעהר מורא...

— פאר וואסער מיידעל, מאמישי?

— אט פאר דער דאזיגער סאפיא סעמיאנאוונא, וואס איז ערשט געוועזן...

— וואס איז דען?

— מיר זאגט עפּעס דאס הארץ, דוניא. נו, מעגסט מיר גלויבען, אדער ניט גלויבען, — ווי זי איז אריין, איז מיר אין דעמזעלבען אויגענבליק איינגעפאלען, אז אט א דא שטעקט טאקע דער אמת'ער עיקר...

— אך, עס שטעקט דא גארניט! — האט דוניא מיט פארדרוס אויסגעשריען. — און ווי מאדנע איהר קומט מיר אוים מיט אייערע הארץ־זאגענישען, מאמישי! ער איז מיט איהר ערשט באקאנט פון נעכטען אן און האט זי אפילו ניט דערקענט, ווען זי איז אריינגע־קומען.

— נו, דו וועסט שוין זעהן פארטיגערהייט!... זי לאזט מיך ניט רוהען, דו וועסט שוין זעהן, דו וועסט זעהן! איך האב זיך אזוי דער־שראקען: זי קוקט אויף מיר און קוקט, עפּעס אזעלכע אויגען האט זי: איך בין קוים אויפ'ן שטול איינגעזעסען. געדענקסט, ווי ער האט זי אונז געגומען פארשטעלען? און מיר קומט עס עפּעס אוים מאדנע: פיאטר פעטראוויטש שרייבט ווענען איהר אזא מין זאך, און ער שטעלט זי אונז פאר, און דיר נאך אפילו! הייסט עס, זי איז איהם טייער!

— מאלע וואס ער שרייבט! ווענען אונז האט מען אויך גערעדט, און געשריבען, איהר האט פארגעסען, וואס? און איך בין איבער־

ציינט, אז זי איז... א זעלטענע, און אז דאס אלץ איז — גאָרניט ווערט!

— הלואי זאָלסטו אמת זאָגן!

— און פּיאָטר פּעטראָוויטש איז א מיאוסער רכילות־טרייבער.

— האָט דוניא פּלוצלונג אָבגעהאַקט.

דערהערט די דאָזיגע ווערטער, איז פּולכעריא אַלעקסאַנדראָוונאַ געוואָרען זעהר אַראָבגעפאַלען. דער שמועס האָט זיך איבערגעריסען.

— הער נאָר, אָט וואָס פאַר א געשעפט איך האָב צו דיר... — האָט ראַסקאָלניקאָוו געזאָגט, אָבפיהרענדיג ראַזומיכינען צום פענסטער.

— אַלזאָ וועל איך זאָגען קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ'ן, אַז איהר וועט קומען... האָט סאָניאַ אויף דער גיך אַרויסגערעדט און זיך פאַרנויגט אַוועקצוגעהן.

— די רגע, סאָפיאַ סעמיאָנאָוונאַ, מיר האָבען ניט קיין סעקרעטען, איהר שטערט ניט... איך וואָלט אייך וועלען זאָגען נאָך א פּאָר ווערטער... אָט וואָס, — האָט ער פּלוצלונג ניט דערענדיגט, גלייך ווי אָבגעהאַקט, זיך געווענדעט צו ראַזומיכינען. — דו קענסט דאָך דעם דאָזיגען... ווי הייסט ער!... פּאָרפידי פּעטראָוויטש'ן?

— א שאלה! מיינער א קרוב. וואָס איז דען? — האָט יענער געפרעגט פאַרוואונדערט און נייגעריג.

— דאַכט זיך, ער פיהרט דאָך איצט די דאָזיגע אויספאָרשונג... נו, אָט וועגען דער ערמאָרדונג... אָט נעכטען האָט איהר דאָך גערעדט... ער, האַ?

— יאָ... בכן? — האָט ראַזומיכין פּלוצלונג אויסגעגלאָצט א פּאָר אויגען.

— ער האָט אויסגעפרעגט די משכנות־פאַרזעצער. און איך האָב דאָרט אויך א פּאָר משכנות, ס' איז אפילו גאָרניט ווערט, דאָך איז דאָרט פאַרזעצט דער שוועסטערס א רינגעלע, וואָס זי האָט מיר אַוועקגעשענקט אלס אנ'אנדענקונג, בעת איך בין אהער אַוועקגעפאָהרען, און דעם פאָטערס א זילבערנער זייגער. אלץ צוזאַמען איז עס ווערט א רובל פינף־זעקס, נאָר מיר איז עס טייער, פאַרט אנ'אנדענקונג איז וואָס זאָל איך איצט טאָן? איך וויל ניט, די זאַכען זאָלען פאַרלאָרען געהן, באַזונדערס דער זייגער איך בין פריהער געוועזען אין איין שענק, אז די מוטער וועט ביי מיר בעטען איהם א קוק טאָן, ווען

מען האט גענומען ריידען וועגען דוניטשקעס זייגערל. די איינציגע זאך. וואס איז פארבליבען נאך דעם פאטער זי וועט קראנק ווערען. אויב ער וועט פארלארען געהן! ווייבער! איז וואס זשע זאל איך טאן. לערן מיך אוים! איך וויים, איך וויים, אז מען דארף מעלדען אין צירקעל אריין. אבער איז עם אפשר מעגליך הורך פארפירי'ן אליין. הא? ווי מיינסטו? מען דארף עם וואס גיכער באזארגען. דו וועסט זעהן, אז די מוטער וועט פרעגען פאר מיטאג נאך!

— פאר קיין פאל ניט אין צירקעל אריין. נאר יעו פראפירי'ן!

— האט ראזומיכין אויסגעשריען עפעס מאדנע אויפגערעגט. — נו, איך בין זעהר צופרידען! וואס איז דא צו קלערען א סך, קום שוין. צוויי טריט פון דאנען. מיר וועלען איהם געוויס טרעפען.

— מילא... קום...

— און ער וועט זיין זעהר, זעהר, זעהר, זעהר צופרידען מיט דיר צו באקאנט ווערען! איך האב מיט איהם פיעל מאל גערעדט וועגען דיר, אין פארשידענע צייטען... געכטען אויך גערעדט. קום!... האסטו געקענט. הייסט עס, די אלטע? אזוי זשע רייד!... גרוי—סאר—דיג האט זיך עס אלץ אויסגעלאזט!... אך, יא... סאפיא איוואנאוונא...

— סאפיא סעמיאנאוונא, — האט איהם ראסקאלניקאוו פער־רריכט, — סאפיא סעמיאנאוונא, דאס איז מיינער א חבר, ראזומיכין, זעהר א וואוילער מענש...

— אויב איהר דארפט איצט אוועקגעהן... האט סאניא יעוועזט אנגעהויבען, אפילו ניט א קוק געבענדיג אויף ראזומיכינען. און דער־פאר האט זי זיך נאך מעהר פארשעמט.

— נו, טא קומט! — האט ראסקאלניקאוו באשלאסען. — איך וועל זאך צו אייך היינט אריינקומען. סאפיא סעמיאנאוונא, זאגט מיר נאר, וואו איהר וואוינט.

ניט ער האט זיך געפלאנטערט אין די רייד, נאר ער האט זיך עפעס אזוי ווי געאיילט און אויסגעמיידט איהרע בליקען. סאניא האט איהם געגעבען איהר אדרעס און איז דערביי רויט געווארען. אלע זענען ארויסגעגאנגען צוזאמען.

— דו פארשליסט דען ניט? — האט ראזומיכין געפרעגט, אראב־געהענדיג פון די טרעפ גלייך נאך זיי.

— קיינמאל ניט!... איבריגענס, קלייב איך זיך שוין צוויי יאהר א שלעסעל צו קויפען — האט ער צוגעגעבען עפעס אזוי ווי אין דער

וועלט אריין. — דאָס זענען דאָך גליקליכע מענשען. די וועלכע האָ־
בען ניט וואָס צו פאַרשליסען, — האָט ער זיך געווענדט מיט אַ שמייכעל צו סאָניאַ'ן.

אין דרויסען זענען זיי געבליבען שטעהן אין טויער.

— איהר דאַרפט געהן אויף רעכטס, סאָפיאַ סעמיאָנאָווגא?
יאַ. ווי האָט איהר מיך עס אויפגעזוכט? — האָט ער געפרעגט, גלייך ווי ער וואָלט איהר געוואָלט זאָגען גאָר עפּעס אַנדערש. איהם האָט זיך אַלץ געגלוסט קוקען אין איהרע שטילע, קלאָרע אויגען. און דאָס האָט זיך עפּעס אַלץ ניט איינגעגעבען...

— איהר האָט עס דאָך נעכטען געגעבען פּאָליטשקען דעם אַדרעס?

— פּאָליאַ? אַך, יאַ... פּאָליטשקע! דאָס איז... די קליינטשיקע... זי איז אייערע אַ שוועסטער? האָב איך איהר געגעבען דעם אַדרעס?

— וואָס איז, איהר האָט דען פאַרגעסען?

— ניין... איך געדענק...

— איך האָב וועגען אייך געהערט נאָך אַמאָל פון דעם פאַר־שטאָרבענעם... נאָר איך האָב נאָך דאַמאָלס ניט געוואוסט אייער פאַ־מיליע, און ער אַליין האָט אפילו אויך ניט געוואוסט... איצט אָבער בין איך געקומען... און אַזוי ווי איך האָב זיך נעכטען דערוואוסט אייער פאַמיליע... האָב איך היינט געפרעגט: וואו וואוינט דאָ העדר ראַסקאָלניקאָוו?... איך האָב גאָר ניט געוואוסט, אַז איהר וואוינט אויך ביי אַ שכן אין אַ צימער... זייט געזונט... איך וועל קאַטערינאַ איוואַנאָוונאַ'ן זאָגען...

זי איז געווען שרעקליך צופרידען, וואָס זי איז ענדליך אוועקגע־גאַנגען: זי איז אוועק, מיט אַראָבגעלאָזטע אויגען, מיט שנעלע טריט, כדי וואָס גיכער צו פאַרשווינדען פון זייערע אויגען, כדי וואָס גיכער דורכצוגעהן די צוואַנציג טריט ביז צום ראָג גאַס, וואָס פאַרנעהמט זיך אויף רעכטס, און בלייבען ענדליך איינע אַליין, און דאָרט, געהענדיג מיט געאיילטע טריט, ניט קוקענדיג אויף קיינעם, גאָר ניט באַמער־קענדיג, טראַכטען, דערמאָנען, באַרעכענען איטליכס אַרויסגעזאָגט וואָרט, איטליכע זאַך. קיינמאָל, קיינמאָל האָט זי ניט געשפּירט עט־וואָס אַזוינס. אַ גאַנצע נייע וועלט איז דונקעל און אונבאַקאַנט אַראָב צו איהר אין האַרצען. זי האָט פּלוצלונג זיך דערמאָנט, אַז ראַסקאָל־

ניקאָוו האָט אַליין געוואָלט צו איהר אַריינקומען היינט. נאָך אין דער פריה אפשר, אין דעם אויגענבליק אפשר!

— נאָר ניט היינט, איך בעט אייך, היינט ניט! — האָט זי געשטאַמעלט מיט אַ אָבגעשטאַרבענעם האַרצען, גלייך ווי זי וואָלט זיך ביי עמיצען בעטען, ווי אַ קליין דערשראָקען קינד. — מיין גאָט! צו מיר... אין מיין צימער אַריין... ער וועט דערזעהן... אָ, גאָט!

און געוויס האָט זי שוין ניט געקענט באַמערקען אין דעם דאָזיגען אויגענבליק אַ אונבאַקאַנטען הערר. וואָס האָט פון איהר די אויגען ניט אַראָבגענומען און איז איהר נאָכגעגאַנגען טריט־ביי־טריט. ער האָט איהר נאָכגעפאָלגט. זינט זי איז פון טויער אַרויס. אין דעם מאָמענט, ווען אַלע דריי. ראַזומיכין, ראַסקאָלניקאָוו און זי, זענען געבליבען אַ ווײַלע שטעהן אויפ'ן טראָטואַר, האָט דער דאָזיגער דורכגעהער, וואָס איז אויף זיי אַנגעגאַנגען, פּלוצלינג אַזוי ווי אַ ציטער געטאָן, דערהערענדיג אומגעריכט סאָניאַס ווערטער: „און איך האָב געפרעגט: וואו וואוינט דאָ הערר ראַסקאָלניקאָוו?" געשווינט, אָבער אויפמערקזאָם האָט ער זיי באַטראַכט אַלעמען דרייען, איבערהויפּט ראַסקאָלניקאָוו'ן, צו וועלכען סאָניאַ האָט זיך געווענדעט; דערנאָך האָט ער אַ קוק געטאָן אויף דאָס הויז און האָט עס גוט באַטראַכט, ניט צו פאַרגעסען, דאָס אַלץ איז אָבגעטאָן געוואָרען אין איין אויגענבליק, געהענדיגערהייט. און דער דורכגעהער איז אַוועק ווייטער, זיך מאַכענדיג ניט זעהענדיג. מיט לאַנגזאַמערע טריט און אַזוי ווי אין ערוואַרטונג. ער האָט געוואַרט אויף סאָניאַ'ן; ער האָט געזעהן. אַז זיי האָבען זיך געזעגענט און אַז סאָניאַ וועט באַלד אַוועקגעהן צו זיך אַהיים ערגעץ.

„וואוהין אָבער צו זיך אַהיים? איך האָב ערגעץ געזעהן דאָס דאָזיגע פּנים. — האָט ער געטראַכט. פאַרשטעלענדיג זיך סאָניאַס פּנים, — איך מוז עס דערגעהן".

צוגעקומען צום ראָג. איז ער אַריבער אויף דער צווייטער זייט גאַס .האָט זיך אָבגעקעהרט און דערזעהן, אַז סאָניאַ געהט שוין גלייך נאָך איהם, מיט דעמזעלבען וועג, און באַמערקט קיין זאַך ניט. דערגרייכט דעם ראָג, דאַט זי זיך פאַרקערעוועט אין דערזעלבער גאַס אַריין. ער איז אַוועק גלייך נאָך איהר, ניט אַראָבנעמענדיג פון איהר די אויגען, געהענדיג אויף דער צווייטער זייט גאַס: אָבגעגאַנגען אַ טריט פופציג, איז ער ווידער אַריבער אויף דער זייט, וואו סאָניאַ איז גע־

גאַנגען, האָט זי דערזען אַז איז אַוועק נאָך איהר. אויף אַ שטרעקע פון פינף טריט.

דאָס איז געווען אַ מענש פון אַ יאָהר פופציג, העכער פון מיטעלער וואוקס, אַ דיקער, מיט ברייטע און רונדע אַקסלען, צוליעב וואָס ער האָט אויסגעזעהן ווי עטוואָס איינגעהויקערט. געווען איז ער פראַנטיש און רייך געקליידט און האָט אויסגעזעהן ווי אַ רייכער פּריץ. אין די הענט האָט ער געהאַלטען אַ פיינעם ראָהר־שטאָק, און האָט מיט איהם געקלאַפּט ביי יעדען טריט איבערן טראָטואַר; אויף די הענט האָט ער געטראָגען נייע האַנדשיה. זיין ברייט געזיכט מיט געזונטע ארויסשטאַרצענדע באַקען־ביינער איז געווען גאַנץ אַנגענעם, און די געזיכטספאַרב איז געווען פריש, ניט גרויסשטעטנדיג. די האָר זיינע, נאָך זעהר געדיכטע, זענען געווען עכט בלאָנד, און נאָר ערטערווייז האָט זיך דורכגעוואָרפען אַ גרוי הערעלע; די געדיכטע באָרד, וואָס איז ברייט און לאַנג געפאַלען אויף זיין ברוסט, איז נאָך געווען העלער פאַר די האָר פון קאָפּ. אויגען האָט ער געהאַט בלויע, מיט אַ קאַלטען גלאַנץ, שאַרפע און איז זיך פאַרטיעפטע; די ליפּען — בלוט־רויטע. בכלל איז דאָס געווען אַ מענש, וואָס האָט זיך זעלטען גוט ערהאַלטען און האָט אויסגעזעהן אַ סך יינגער ווי אין דער ווירקליכקייט.

ווען סאָניא איז ארויס צום קאַנאַל, זענען זיי געבליבען אַליין אויפ'ן טראָטואַר. אַ קוק געטאָן אויף איהר. האָט ער דערזעהן ווי פאַרטראַכט זי איז און צוטראָגען. צוגעקומען צו איהר הויז, איז סאָניאַ אריין אין טויער, — ער נאָך איהר, אַזוי ווי פאַרוואונדערט. אריינגעקומען אין הויף אריין, האָט זי זיך פאַרנומען רעכטס, אין אַ ווינקעל, וואו די טרעפּ האָבען געפיהרט אין איהר וואוינונג. „באַ!" האָט ארויסגעברומט דער אונבאַקאַנטער פּריץ און גענומען שטייגען נאָך איהר אויף די טרעפּ ארויף. דאַ ערשט האָט איהם סאָניא באַמערקט. זי איז ארויף אויפ'ן דריטען שטאָק, אריין אין קאָרידאָר און אָנגעקלונגען אין דעם נומער9, וואו ס'איז געווען אָנגעשריבען אויף דער טיר מיט קרייד: „ק א פּ ע ר נ א א ו ם   ד ע ר   ש נ י י ד ע ר".
„באַ!" האָט דער אונבאַקאַנטער ווידער איבערגע'חזר'ט, שטאַרק פאַרוואונדערט איבער דעם, וואָס עס קען טרעפען. און האָט אָנגעקלונגען דערנעבען, אין נומער 8.ביידע טירען זענען געווען אַ טריט זעקס ווייט איינע פון דער אַנדערער.

— איהר שטעהט איין ביי קאפערנאאומען! — האט ער געזאגט, קוקענדיג אויף סאניא'ן און לאכענדיג. — ער האט מיר נעכטען איבער־געגעהט א וועסט. און איך שטעה איין דא, טאקע נעבען אייך, ביי מאדאם רעסליך, גערטרודא קארלאוונא רעסליך. וואס עס קען טרע־פען!

סאניא האט איהם אויפמערקזאם באטראכט.

— שכנים, הייסט עס. — האט ער פארטגעזעצט עפעס מאדנע לוסטיג. — איך בין ערשט דעם דריטען טאג אין שטאדט. נו—ס, דערוויילע אדיע!

סאניא האט ניט געענטפערט; די טיר האט זיך געעפענט, און זי האט זיך אריינגעכאפט צו זיך. זי האט זיך עפעס זעהר פאר־שעמט, און אזוי ווי זי וואלט זיך געוועזן דערשראקען...

פינפטער קאפיטעל.

נעהענדיג צו פארפירי'ן, איז ראזומיכין געוועזן זעהר צולעבט.

— דאס איז, ברודער־לעבען, אויסגעצייכענט, — האט ער עט־ליכע מאל איבערגעחזר'ט, — און איך בין צופרידען! איך בין צו־פרידען!

„וואס ביסטו עפעס אזוי צופרידען!" האט ראסקאלניקאוו גע־טראכט פאר זיך.

— איך האב דאך גאר ניט געוואוסט, אז דו פלעגסט אויך פאר־ועצען משכנות ביי דער אלטער. און... און... דאס איז געוועזן לאנג? איך מיין, שוין לאנג, אז דו ביסט געוועזן ביי איהר?

„אט איז א מין נארישער שוטה!"

— ווען?... איז ראסקאלניקאוו שטעהן געבליבען, זיך ווענדענדיג דערמאנענ. — א טאג דריי פאר איהר טויט בין איך ביי איהר, דאכט זיך, געוועזן. איבריגענס, געה איך דאך איצט ניט אויסקויפען די זא־כען, — האט ער צוגעגעבען עפעס מיט א איילענדיגער און מאדנער אומרוהיגקייט וועגען זיין אייגענטום. — ביי מיר איז דאך ווידער געבליבען ניט מעהר ווי א רובל... צוליעב דער נעכטיגער משוגעת, צו אלדי שווארציאהר!...

וועגען דער משוגעת האט ער ארויסגערעדט עפעס מיט א באזונ־דער פעסטקייט.

—נו, יא, יא, — האט ראזומיכין איילענדיג מסכים געווען, ניט צו וויסען אויף וואס. — איצט פארשטעה איך שוין, פארוואס דו ביסט דאמאלס... אזוי איבערראשט געווארען... דו ווייסט, פון היץ האסטו אויך אלץ דערמאנט עפעס קייטלעך אזעלכע און רינגלעך!... נו, יא, יא... איצט איז עס קלאר, אלץ איז איצט קלאר.

„פונקט געטראפען, אין פינטעל אריין! אבער ווי זיי האבען דאס ארייננגענומען דעם ראזיגען געדאנק אין קאפ! אט דער מענש, א שטייגער, וועט דאך פאר מיר געהן אין פייער און אין וואסער, און דאך איז ער זעהר צופרידען וואס איז קלאר געווארען, פארוואס איך האב עפעס דערמאנט אין היץ וועגען קייטלעך! ווי זיי האבען זיך דאס ארייננגענומען אין קאפ אריין!"...

— מיר וועלען איהם טרעפען? — האט ער פלוצלונג געפרעגט.

— מיר'ן איהם טרעפען, מיר'ן איהם טרעפען, — האט ראזומיכין זיך געאיילט. — דאס איז, ברודער־לעבען, א וואוילער יונג, דו ס'ט'זעהען! ער איז אביסעל אומגעלומפערט, דאס הייסט ער איז יא אפילו א וועלטליכער מאן, נאר איך מיין אומגעלומפערט אין אנ־אנדער הינזיכט. א קלוגער יונג, א קלוגער, מען קען זאגען, גאר ניט קיין נאר, נאר ער האט זיך זיינע אייגענע השגות... א ניט־געטרויער, א סקעפטיקער, א ציניקער... ער האט ליעב אנצופייפען, דאס הייסט ניט אנפייפען, נאר צום נאר מאכען... נו, און איז א שטיקעל אנ־הענגער פון דער מאטעריאליסטישער טעאריע... אין זיין פאך אבער איז ער א בריה, א גרויסער בריה... ער האט פאראיאהרען אויסגעפארשט א געהיימניספולען מארד, אין וועלכען עס זענען געווען פאר־לארען כמעט ווי אלע פעדים! ער וויל זעהר, זעהר און זעהר מיט דיר זיך באקענען!

— וואס וויל ער דאס עפעס אזוי?

— דאס הייסט, אייגענטליך, ניט ווייל... פארשטעהסט, פאר דער לעצטער צייט, זינט דו ביסט קראנק געווארען, איז מיר אויסגע־קומען זעהר אפט און זעהר פיעל וועגען דיר צו דערמאנען... נו, פלעגט ער זיך צוהערען... און אז ער האט זיך דערוואוסט, אז דו ביסט אויף דער יורידישער פאקולטעט און האסט ניט די מעגליכקייט צו ענדיגען, איבער מאטעריעלע אורזאכען, האט ער געזאגט: א שאד! דערפון האב איך פארשטאנען... דאס הייסט, אלעס צוזאמען, ניט נאר דאס אליין, נאטירליך: נעכטען האט זאמעטאוו... פארשטעהסט, ראדיא, איך האב

דיר נעכטען עפּעס געפלאָפּעלט שכורערהייט, בעת מיר זענען אהיים געגאַנגען... דעריבער האָב איך מורא, ברודער־לעבען, אַז דו זאָלסט ניט איבערכאַפּען די מאָס, פאַרשטעהסט...

— וואָס מיינסטו דערמיט צו זאָגען? דאָס, וואָס מען האַלט מיך פאַר אַ משוגענעם? ס'איז אפשר טאַקע אמת.

ער האָט אַ געמאַטערטען שמייכעל געטאָן.

— יאָ, יאָ... דאָס הייסט... טפו, ניט דאָס!... נו, איך מיין אַלצדינג, וואָס איך האָב גערעדט... וועגען אַנדערע זאַכען אויך... דאָס איז אַלץ געווען געפּלוידערט שכורערהייט.

— איך פאַרשטעה ניט, וואָס פאַרענטפערסטו זיך! ווי דאָס איז מיר אַלץ דערעסען געוואָרען! — האָט ראַסקאָלניקאָוו אַ געשריי געגעבען מיט איבערגעטריבענעם כעס.

אביסעל האָט ער זיך אייגענטליך געמאַכט.

— איך וויים, איך וויים, איך פאַרשטעה. מעגסט זיין זיכער, אַז איך פאַרשטעה. איך שעם מיך אפילו צו ריידען...

— וויבאַלד דו שעמסט זיך, טאָ רייד טאַקע ניט! —

ביידע זענען אַנטשוויגען געוואָרען. ראַזומיכין איז געווען אויסער זיך פאַר התפּעלות, און ראַסקאָלניקאָוו האָט דאָס מיט עקעל געפיהלט. אויך האָט איהם באַאונרוהיגט דאָס, וואָס ראַזומיכין האָט ערשט גע־רעדט וועגען פּאָרפירי'ן.

„פאַר יענעם דאַרף מען זיך אויך מאַכען ווי געפּגרט, — האָט ער נעטראַכט, בלאָס ווערענדיג און מיט אַ קלאַפּענדען האַרצען — און זעהן עס זאָל זיין געפּגר'ט וואָס נאַטירליכער. דאָס נאַטירליכסטע וואָלט אפילו געווען, עס זאָל גאָר ניט זיין געפּגר'ט. אָנשטרענגען זיך — עס זאָל גאָר ניט זיין געפּגר'ט! ניין, וויבאַלד אַז אָנשטרענגען זיך, וואָלט עס ווידער אויסגעקומען ניט נאַטירליך... נו, מילא ווי ס'וועט שוין דאָרט זיין... מיר וועלען באַלד עס זעהן... פאַרטיגערהייט... איז דאָס גוט, וואָס איך געה, אָדער ניט גוט? די זומערפליג פליהט אַליין אויפ'ן פייער. דאָס האַרץ קלאַפּט, אָט דאָס איז ניט גוט..."

— אין אָט דעם גרויען הויז — האָט ראַזומיכין געזאָגט.

„דער עיקר איז, צי פּאָרפירי וויים, אָדער צי ער ווייסט ניט, אַז איך בין נעכטען געווען ביי דער דאָזיגער אַלטער מכשפה אין דירה... און געפרעגט וועגען דאָס בלוט? אין איין אויגענבליק דאַרף מען עס געוואָהר ווערען, פון דעם ערשטען טריט אַן, ווי נאָר איך וועל

אריין, נאָכ'ן געזיכט וועל איך דערקענען: ווייל—אניט... איך מעג פארלאָרען גענהן, אבער איך וועל עס דערגעהן!"

— דו ווייסט וואָס איך וועל דיר זאָגען? — האָט ער זיך פּלוצלונג געווענדט צו ראַזומיכינען מיט א שעלמישען שמייכעל. — איך האָב היינט ברודער־לעבען, באמערקט, אַז פון אין דער פריה אַז געפינסטו זיך עפּעס אין א מאָדנער אונגעוועהנליכער אויפרעגונג? אמת?

— אין וואָס פאַר אַנ'אויפרעגונג? איך געפין זיך ניט אין קיין שום אויפרעגונג, — האָט זיך ראַזומיכין פארקרימט.

— ניין, גוטער ברודער, כ'לעבען, ס'איז זעהר קענטיג. אויפ'ן שטול ביסטו פריהער געזעסען אַזוי, ווי דו ביסט נאָך קיינמאָל ניט געזעסען, עפּעס גאָר אויף א ברעג און מיטען שטול ווי אויף שפּיל־קעס. אין דערינען פלעגסטו גאָר אויפשפּרינגען. פריש, געזונט און משונע. דאָ פלעגסטו זיצען א כעס'דיגער, און דאָ פלעגט דאָס פּנים דיר פּלוצלונג זיס ווערען ווי לאַקריץ. פלעגסט אַזש רויט ווערען: באַזונדערס ווען מען האָט דיך איינגעלאַדען אויף מיטאָג, ביסטו רויט געוואָרען — א גרויל!

— ס'איז כזב ושקר: דו ליגסט!... וועגען וואָס רעדסטו דאָס?

— אָט אַלץ וועגען דעם. וואָס דו האַלסט זיך ווי א פארליעבט גימנאַזיסטעל! פוי, צו אַלדי טייוועל, ער איז דאָך ווידער רויט גע־וואָרען!

— איך האָב גאָר ניט געוואוסט. ס'אַר א מין חזיר דו ביסט!

— נאַרעלע, וואָס איז זיך דאָ צו שעמען? ראַמעאָ! וואַרט — וואַרט, איך וועל עס היינט איבערדערצהעלען ערגעץ אין אַן אָרט. האַ־האַ־האַ! זאָל די מאַמישי אַביסעל אויך לאַכען... און נאָך עמיצער אויך...

— הער, הער, הער, דאָס איז דאָך ערנסט, דאָס איז דאָך... אויב אַזוי, איז עס דאָ צו אַלדי טייוועל! — האָט זיך ראַזומיכי'ן אינגאַנ־צען פארלאָרען, און איז פאַר שרעק אַפּגעשטאַרבען מיט אַלע גליע־דער, — וואָס ווילסטו זיי דערצעהלען? איך וועל, ברודער־לעבען.. פוי. ס'אַר א מין חזיר דו ביסט!

— א רויז אין פריהלינג! און עס פּאַסט דיר אַזוי, ווען דו זאָלסט נאָר געוועהן ווייסען: ראַמעאָ אין עוג מלך הבשנ'ס וואוקס! און זעהט נאָר, ווי ער האָט זיך דאָס היינט איינגעוואַשען, די נעגעל אפילו אויס־

נערייניגט. איא? וועז פלעגט זיך עס טרעפען? אוי, איך זאל אזוי לעבען, אז ער האט אנגעשמירט די האהר! אנו, בויג זיך אקארשט איין!

— חזיר!!!

ראסקאלניקאוו האט אזוי געקייכט פאר געלעכטער, אז עס האט זיך געדאכט, ער האט זיך שוין גאר ניט געקענט איינהאלטען. — און אזוי לאכענדיג זיינען זיי אריינגעקומען צו פארפירי פעטראוויטש'ן,— אין וואוינונג אריין. און דאס האט ראסקאלניקאוו געמיינט טאקע: פון די צימערן האט מען געקענט הערען, אז זיי זיינען אריינגעקומען לא־כענדינערהייד און פאלען נאך אלץ פאר געלעכטער אין פאדערהויז.

— דא א ווארט ניט מעהר אדער איך וועל דיר... דער מח פלע־טען! — האט ראזומיכין ארויסגעברומט מיט רציחה, אנכאפענדיג ראסקאלניקאוו'ן פאר'ן אקסעל.

יענער איז שוין אריינגעקומען אין די צימערן. ער איז אריין מיט אזא מינע, גלייך ווי ער האט זיך מיט אלע כחות איינגעהאלטען, ניט־אויסצושיסען ווי עס איז מיט א געלעכטער. נאך איהם האט זיך אומ־געלומפערט און הויך ווי א דראנג אריינגערוקט דער פארשעמטער ראזומיכין מיט א צודרעהטען און גזלנ'ישען פנים און רויט ווי א פייער דאס געזיכט זיינע און די פיגור האבען אין דער רגע ווירקליך אויסגעזעהן אזוי קאמיש, אז ראסקאלניקאוו האט פאלקאם רעכט גע־האט צו לאכען. ראסקאלניקאון, נאך ניט פארנעשטעלט, האט זיך פארנויגט פאר'ן בעל־הבית, וועלכער איז געשטאנען אין מיטען צי־מער און האט זיי אנגעקוקט עפעס אזוי ווי ניט־פארשטעהענדיג, האט איהם דערלאנגט און א דריק געטאן די האנט, אלץ נאך מיט א זעהר דייטליכער אויסערגעוועהנליכער אנשטרענגונג צו פארשטיקען דאס געלעכטער און ווייניגסטענס ארויסזאגען כאטש א צוויי־דריי ווערטער. אום זיך פארצושטעלען. קוים ער האט אבער באוויזען צו מאכען אן ערנסטע מינע און עפעס ארויסגעברומט, — האט ער פלוצלונג, אזוי ווי ניט מיט א כיון, ווידער א קוק געגעבען אויף ראזומיכינען און שוין ניט געקענט מעהר אויסהאלטען: דאס פארשטיקטע געלעכטער האט זיך ארויסגעריסען אלץ האסטיגער, וואס שטארקער ער האט זיך ביז אהער איינגעהאלטען. די ווילדע רציחה, מיט וועלכער ראזומיכין האט באגעגענט ראסקאלניקאוו'ס „הארציגען" געלעכטער, האט צוגעגעבען

דער דאַזיגער סצענע זעהר פיעל אופּירכטיגע פרעהליכקייט און אײ־בערהויפּט, נאַטירליכקייט. ראַזומיכין האָט, ווי אויף צו להכעיס, נאָך אונטערגעגעבען פייער:

— פוי, דו טייוועל איינער! — האָט ער אַרויסגעדונערט, א מאַך געבענדיג מיט דער האַנט, און גראַד מעשה־שטן האָט ער זי א זעץ געטאָן אַן א קליין קיילעכדיג טישעל, אויף וועלכען ס'איז געשטאַנען א איבערגעבליבען ביסעל טיי אין א גלאָז.

אַלץ איז אַראָפּגעפלויגען אויף דער ערד מיט א שרעקליכער געקלינגערייי.

— וואָס איז אבער דאָס טישעל שולדיג, רבותי? — האָט פּאָר־פירי פּעטראָוויטש לוסטיג אויסגעשריען.

די סצענע האָט פאַרגעשטעלט פאָלגענדעס: ראַסקאָלניקאָוו האָט געהאַלטען ביים ענדיגען דאָס געלעכטער און פאַרגעסען בעת־מעשה די האַנט זיינע אין דעם בעל־הבית'ס האַנט. אום. נאָר, אום ניט אַרי־בערצוכאַפּען די מאָס, האָט ער געוואַרט — וואָס גיכער און נאַטיר־ליכער צו ענדיגען ראַזומיכין. פאַרשעמט שוין ביז איבער די אויערן צוליעב דעם אומגעוואָרפענעם טישעל און דעם צובראָכענעם גלאָז, האָט ווילד א קוק געטאָן אויף די שערבלעך, אויסגעשפּיגען און זיך האַסטיג אפּגעקעהרט צום פענסטער, וואו ער איז שטעהן געבליבען מיט'ן רוקען צום פובליקום, מיט א שרעקליך ברוגז'ן פּנים קוקענדיג אין פענס־טער אַריין און ניט זעהענדיג קיין זאַך. פּאָרפידי פּעטראָוויטש האָט געלאַכט, ער האָט געוואָלט מיטלאַכען, נאָר ס'איז געווען קענטיג, אַז ער האָט זיך געניטיגט אין אן ערקלערונג. אין א ווינקעל אויף א שטוהל איז געזעסען סאַמעטאָוו: ער האָט זיך אויפגעשטעלט, בעת די געסט זיינען אַריינגעקומען, און איז געשטאַנען אין ערוואַרטונג, אויפ־שטעלענדיג די ליפען אויף צו שמייכלען, אבער קוקענדיג אויף דער גאַנצער סצענע ניט־פאַרשטעהענדיג און זאָגאַר עפּעס מיט א מין צוטומלונג. דערזעהן דאָ אומגעריכט זאַמעטאָוו'ן, איז ראַסקאָלניקאָוו געוואָרען איבערראַשט און ס'האָט אויף איהם געמאַכט א שלעכטען רושם.

„דאָס דאַרף מען אויך נעהמען אין באַטראַכט!“ איז איהם אַרויף אויפ'ן געדאַנק.

— ביטע צו ענטשולדיגען, — האָט ער אָנגעהויבען ווי פאַר־שעמט, — ראַסקאָלניקאָוו.

—ביטע זעהר! זעהר אנגענעהם וואָס איהר זענט גלאַט אַריינ־געקומען... און ער וויל שוין אונז אפנים קיין שלום־עליכם אויך ניט אפּגעבען? — האָט פּאָרפירי פּעטראָוויטש אנגעוויזען מיט'ן קאָפּ אויף ראַזומיכינען.

— עהרען־וואָרט, איך ווייס ניט, וואָס ער איז אַזוי מלא רציחה געוואָרען אויף מיר. איך האָב איהם ניט מעהר אויפ'ן וועג געזאָגט, אַז ער זעהט אויס ווי ראָמעאָ און... און איהם אויפגעוויזען, און מעהר איז, דאַכט זיך, גאָרנישט געוועזען.

— חזיר! — האָט ראַזומיכין זיך אָפּגערופען, ניט אָפּקעהרענדיג זיך פון פענסטער.

— הייסט עס, ער האָט מסתמא געהאָט זעהר ערנסטע אורזאַ־כען, וויבאַלד ער איז אַזוי בייז געוואָרען פאַר איין ווערטעלע. — האָט זיך פּאָרפירי צולאַכט.

— העד, דו „סליעדאָוואַטעל" איינער!.... געהט אַלע צום טייוועל! — האָט ראַזומיכין אָפּגעהאַקט.

און פּלוצלונג אַלייז זיך צולאַכט, איז ער מיט אַ פרעהליכער מינע צוגעגאַנגען צו פּאָרפירי פּעטראָוויטש'ן, אַזוי ווי גאָרנישט געוועזען.

— גענוג! איהר זענט אַלע גרויסע חכמים! צו דער זאַך: אָט איז מיין חבר, ראָדיאָן ראָמאַנאָוויטש ראַסקאָלניקאָוו: ערשטענס האָט ער זיך זעהר פיעל אַנגעהערט און זיך געוואָלט באַקענען, און צווייטענס האָט ער צו דיר אַ געשעפטעל עפּעס. באַ! זאַמעטאָוו! ווי קומסטו אַהער? איהר זענט דען באַקאַנט? שוין לאַנג. אַז איהר זענט געוואָ־רען חבר־לאַפּ?

„וואָס באַטייט דאָס אַזוינס!" האָט ראַסקאָלניקאָוו אומרוהיג אַ טראַכט געטאָן.

זאַמעטאָוו האָט זיך עפּעס ווי פאַרשעמט, אָבער ניט זעהר.

— דאָך נעכטען ביי דיר זיך באַקענט, האָט ער געענטפערט מיט אַ ברייטקייט.

— פאַרשפּאָרט דיר, הייסט עס, אַ טרחה: ערשט פאַראַכטאַגען האָט ער מיך געבעטען רחמים, איך זאָל איהם מיט דיר, פּאָרפירי, ווי עס איז באַקאַנט מאַכען. און איהר האָט זיך שוין צונויפגעשמעקט אָהן מיין וויסען אַפּגלו... וואו איז ביי דיר ערגעץ דער טאַבאַק?

פּאָרפירי פּעטראָוויטש איז געווען שטוביג אנגעטאָן — אין אַ חאַלאַט, זעהר קלאָרע וועש און צעטרעטענע פאַנטאָפּעל. דאָס איז

געווען אַ מענש פון אַ יאָהר פינף און דרייסיג. עטוואָס נידעריגער פון מיטעלער וואוקס, אַ דיקער, מיט אַ בייכעל אפילו. אפּגעראזירט. אהן וואָנסען און באקענבאָרדען. מיט האַרט אָפּגעשאָרענע האָהר אויף דעם גרויסען רונדען קאָפּ וואָס איז אין רעכטען מיטען עפּעס געווען מאָדנע פאַרקיילעכדיגט. דאָס פולע רונדע געזיכט זיינס מיט אַ קאַרפּאַטער נאָז איז געווען פון קראַנקער, טונקעלגעלער פאַרב. אָבער נאָך גאַנץ מונטער און זאָגאַר מיט אַ שפּאַטישען אויסדריק. עס וואָלט אפילו אויסגעזעהן נאַאיוו, ווען ניט דער אויסדריק פון די אויגען. מיט עפּעס אַ שיטערן וואָסערדיגען גלאַנץ, פאַרדעקט כמעט אינגאַנצען מיט ווייסע פינטלענדיגע ברעמען, וואָס האָבען אַזוי ווי עמיצען צוגעוואונקען. דער בליק פון די דאָזיגע אויגען האָט עפּעס מאָדנע ניט האַרמאָנירט מיט דער גאַנצער פיגור, וועלכע האָט געהאַט אין זיך זאָגאַר עטוואָס ווייבערשעס. און האָט איהר צוגעגעבען אַ סך מעהר ערנסט, ווי מען האָט עס פון איהר געקענט ערוואַרטען אויפ'ן ערשטען קוק.

ווי נאָר פּראָפירי פּעטראָוויטש האָט דערהערט. אַז דער גאַסט האָט צו איהם אַ „געשעפטעל", האָט ער איהם גלייך געבעטען זיך צוזעצען אויפ'ן דיוואַן; אליין האָט ער זיך געזעצט אויף דעם אַנדער ברעג און אַנגעשטעלט אויפ'ן גאַסט אויג און אויערן. גרייט אויסצוהער-רען. וואָס פאַר אַ געשעפט האָט ער צו איהם. — מיט יענער אנגע-שטרענגטער און שוין צו ערנסטער אויפמערקזאַמקייט. וועלכע נעהמט אייך גלייך דריקען און צוטומעלט אייך אפילו. בפרט נאָך ווען מען איז נימי נאָהענט באַקאַנט אָדער בפרט נאָך ווען איהר האַלט. אַז דער ענין. וועגען וועלכען איהר ווילט ריידען. איז ווייט ניט אין דערזעלבער פּראָפּאָרציע צו אַזאַ אונגעוועהנליך געשפּאַנטער אויפמערקזאַמקייט, וואָס מען ווייזט אייך אַרויס. דאָך האָט איהם ראַסקאָלניקאָוו אין קורצע קלאָרע ווערטער ערקלערט זיין געשעפט. זעהר דייטליך און גענוי, און איז געבליבען צופרידען פון זיך אויף אַזוי פיעל. אַז ער האָט אַפילו באַוויזען צו באַטראַכטען פּאָרפירי'ן. פּאָרפירי פּעטראָ-וויטש האָט פון איהם אויך קיין אוי ניט אַראָפּגענומען פון דער גאַנ-צער צייט. ראַזומיכין האָט זיך אַוועקגעזעצט געגענאיבער ביי דעמ-זעלבען טיש. און האָט מיט היץ און אונגעדולדיג זיך צוגעהערט צו ראַסקאָלניקאָווס ערקלערונג. אַלע ווייל וואָרפענדיג די אויגען דאָ אויף איינעם. דאָ אויף דעם אַנדערן. דערביי אויף אַזאַ שטייגער. אַז ער האָט שוין דערמיט אביסעל אריבערגעכאַפּט די מאָס.

„ס'א שוטה!" האָט איהם ראַסקאָלניקאָוו פאַר זיך א זידעל געטאָן.

— איהר דאַרפט דערלאַנגען א מעלדונג אין דער פּאָליציי אַריין.

— האָט פּראָפירי געענטפערט מיט זעהר אַן ערנסטער מינע, — ווע־גען דעם, הייסט עס, אַז געוואָהר ווערענדיג פון אזא און אזא פאַר־פאַל, דאָס הייסט, פון דער דאָזיגער ערמאָרדונג, בעט איהר, פון אייער זייט, מען זאָל מודיע זיין דעם סליעדאָוואַטעל, וועלכער פיהרט די אויספאָרשונג, אַז די און די זאַכען געהערען צו אייך און אַז איהר ווילט זיי אויסקויפען... אָדער כ'וויים וואָס... איבריגענס וועט מען עס אייך אָנשרייבען.

— אָט דאָס איז דאָך די מעשה, וואָס איך בין איצט גראָד ניט ביי געלט... ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך באַמיהט וואָס מעהר זיך צו פאַר־שעמען. — און אפילו אזא קלייניגקייט בין איך ניט אימשטאַנד... פאַרשטעהט איהר מיך, איך וואָלט נאָר וועלען מעלדען, אַז די זאַכען זיינען מיינע, און ווי נאָר איך וועל זיין ביי געלט...

— דאָס איז ניט קיין נפקא מינה, — האָט פּאָרפירי פּעטראָ־וויטש געענטפערט, קאַלט באַגעגענדיג ראַסקאָלניקאָווס ערקלערונג ווע־גען זיינע פינאַנצען, — איבריגענס, אויב איהר ווילט, קענט איהר גלייך צו מיר אפילו אָנשרייבען, מיט דעמזעלבען נוסח, אַז ערקונדיגענדיג זיך, הייסט עס, וועגען דעם און דעם, און מעלדענדיג וועגען די און די זאַכען מיינע, בעט איך...

— דאָס שרייבט מען דאָך אויף איינפאַכען פּאַפּיר? — האָט ראַסקאָלניקאָוו איהם איילענדיג איבערגעשלאָגען, ווידער פאַראינטע־רעסירענדיג זיך מיט דער פינאַנציעלער זייט פון דער פראַגע.

— אַ, אויף דעם איינפאַכסטען פּאַפּיר, וואָס ס'גיט נאָר.

און פּלוצלונג האָט פּאָרפירי פּעטראָוויטש אויף איהם א קוק גע־געבען מיט א דייטליכען אויסדריק פון שפּאָט, פאַרזשמורענדיג די אויגען און גלייך ווי ער וואָלט איהם צוגעוואונקען. איבעריגענס האָט זיך עס אפשר ראַסקאָלניקאָוו'ן נאָר אָפּגעדאַכט, ווייל ס'האָט געדויערט איין אויגענבליק. דאָך איז עפּעס אזוינס יאָ געווען. ראַסקאָלניקאָוו וואָלט שווערען, אַז ער האָט איהם צוגעוואונקען, דער רוח ווייסט איהם, צוליעב וואָס.

„ער ווייס!" האָט איהם א בליץ געטאָן א געדאַנק.

— ענטשולדיגט, וואָס איך דול אייך א קאָפּ מיט אזעלכע נאָר־

רישקייטעז. — האט ער פארטגעזעצט, עטוואס פארלארעז. — די זאַ־
כעז מיינע זיינעז ווערט אינגאנצעז א רובל פינף. נאר זיי זיינעז מיר
באזונדערס טייער, אלס אז אנדענקונג אז די. פוז וועמעז איך האב
זיי באקומעז — אוז, איך ביז זיך מודה — איך האב מיך זעהר דער־
שראקעז, אז איך ביז געוואהר געווארעז...

— איך זאג עפּעס, וואס דו האסט זיך אזא צאפּעל געטאז, ווען
איך האב נעכטעז ארויסגעפּלוידערט זאסימאוו'ז, אז פּראפּירי פּרעגט
אויס די משכנות־פּארזעצער! — האט ראזומיכיז זיך ארייגעמישט,
אונטערצוהעלפעז ראסקאלניקאוו'ז.

דאס איז שויז געווען ניט אריבערצוטראגעז. ראסקאלניקאוו האט
ניט אויסגעהאלטעז אוז האט אויף איהם בייז א בליץ געטאז מיט זיינע
שווארצע אויגעז, איז וועלכע עס האט זיך א כעס אנגעצונדעז. אבער
גלייך האט ער זיך פארכאפּט.

— דו מאכסט פוז מיר אפנים חוזק, גוטער־ברודער? — האט
ער זיך צו איהם געווענדט מיט קונציג געמאכטער אויפרייצונג. —
איך וועל מיך ניט שפּארעז, אז די דאזיגע קלייניגקייטעז ליגעז מיר שויז
צופּיעל איז זינעז; מעז קעז דאך אבער מיר דערפאר ניט האלטעז ניט
פאר אז עגאיסט, ניט פאר א קארגעז: פאר מיר זיינעז די דאזיגע צוויי
גראשענדיגע זאכעלעך אפשר גאר ניט קיין קלייניגקייטעז. איך האב
דאך דיר שויז ערשט געזאגט, אז דער דאזיגער זילבערנער זייגער, וואס
איז ווערט א זעקסער, איז די איינציגע זאך, וואס איז פארבליבעז
פוז'ם פאטער. מעגסט זיך לאכעז פוז מיר, צו מיר איז אבער געקו־
מעז צו פאהרעז די מוטער, — האט ער זיך פלוצלונג א קעהר גע־
טאז צו פּאָרפּירי'ז, — אוז ווען זי דערוויסט זיך נאר, — האט ער זיך
ווידער שנעל געווענדט צו ראזומיכינעז, און זיך איבערהויפּט אנגע־
שטרענגט, די שטים זאל איהם נעהמעז ציטערז, — אז דער דאזיגער
זייגער איז פארפאלעז געווארעז, וואלט זי געווען אויסער זיך פאר פאר־
צווייפלונג, אויף מייז עהרעז־ווארט! ווייבער!

— אך, גאר נישט דאס! ניט דאס האב איך גאר געמיינט! איך
האב געמיינט גראד פארקעהרט! — האט ראזומיכיז געקרענקט אויס־
געשריעז.

„איז עס גוט אזוי? איז עס נאטירליך? האב איך ניט איבער־
געכאפּט די מאס?" האט ראסקאלניקאוו געפּלאטערט איז הארצעז.—
צו וואס האב איך עס געזאגט „ווייבער"?

— אזוי, צו אייך איז די מוטער געקומען צו פאָהרען ? — האָט פּאָרפירי זיך צוליעב עפּעס ערקונדיגט.

— יאָ.

— ווען איז זי דאָס געקומען ?

— נעכטען אין אָווענט.

פאָרפירי איז אנטשוויגען געוואָרען, גלייך ווי ער וואָלט זיך איבערלעגען אין געדאַנק.

— אייערע זאכען האָבען פאַר קיין פאַל ניט געקענט פאַרפאַלען ווערען, — האָט ער פאָרטגעזעצט רוהיג און קאַלט. — איך וואָרט דאָך אויף אייך שוין אַ היבש ביסעל צייט.

און אזוי ווי ניט איהם מיינט מען, האָט ער גענומען מיט גרויס ערנסט אונטערשטעלען ראַזומיכינען דאָס אַש־טעצעלע, ער זאָל ניט אזוי אכזריות׳דיג צופלעקען דאָס טעפּיך מיט זיין פּאַפּיראָס. ראַס־קאָלניקאָוו האָט אַ ציטער געטאָן. נאָר פאָרפירי האָט זיך געמאַכט גאָר־נישט זעהענדיג און איז אלץ געווען פאַרטראַגען מיט ראַזומיכינס פּאַ־פּיראָס.

— וואַ—אַס ? האָסט אויף איהם געוואַרט ? וואָס איז, דו האָסט דען געוואוסט, אז ער האָט ד אַ ר ט אויך וואָס פאַרזעצט ? — האָט ראַזומיכין אויסגעשריען.

פאָרפירי פּעטראָוויטש האָט זיך גלייך געווענדעט צו ראַסקאָלני־קאָוו׳ן :

— אייערע ביידע משכנות, דער רינג און דער זייגער, זיינען ביי אַ י ה ר געווען איינגעוויקעלט אין אַ פּאַפּיר, און אויפ׳ן פּאַפּיר איז געווען זעהר דייטליך אָנגעשריבען מיט אַ בלייפעדער אייער נאָמען. און אויך דער טאָג פון חודש, ווען זי האָט זיי ביי אייך צוגענומען.

— אַ קונץ צו האָבען אזאַ שאַרפע ראיה... האָט ראַסקאָלניקאָוו געפּרובט אַ שמייכעל טאָן, און איבערהויפּט באַמיהט זיך צו קוקען איהם גלייך אין די אויגען אריין, ער האָט זיך אָבער ניט געקענט איינהאַלטען און האָט פּלוצלונג צוגעגעבען : — עס איז מיר איצט דערפאַר איינגעפאַלען, ווייל ס׳איז דאָך מסתמא געווען זעהר פיעל משכנות־פאַרזעצער... דאַרום וואָלט דאָך אייך געדאַרפט זיין שווער צו געדענקען זיי אַלעמען... ערשט איהר געדענקט זיי אַלעמען אויסגע־צייכענט און... און...

„נאַריש ! שוואַך ! צו וואָס האָב איך עס צוגעגעבען !"

— ווײַלע כמעט אַלע משכּנות־פּאַרזעצער זײַנען שוין איצט באַוואוסט, און נאָר איהר אַליין האָט אונז ניט געמאַכט די עהרע צו באַזוכען, — האָט פּאָרפירי געענטפערט, און ס'איז קוים געווען צו באַמערקען דעם שפּאָטישען אויסדריק דערבײַ.

— איך בין געווען ניט מיט אַלעמען.

— ווענען דעם האָב איך שוין אויך געהערט. איך ווייס אַפילו דערפון, אַז איהר זענט עפּעס צו שטאַרק געווען צורודערט. אַפילו איצט זעהט איהר אויך אויס זעהר בלאַס?

— גאָר ניט בלאַס... פאַרקעהרט, פאַלקאָם געזונד! — האָט ראַסקאָלניקאָוו גראָב אָפּגעהאַקט מיט כּעס, פּלוצלונג נעהמענדיג אַן אַנדער טאָן.

דער כּעס האָט אין איהם געקאָכט, און ער האָט איהם ניט געקענט פאַרשטיקען.

„און פאַר כּעס וועל איך זיך ערשט אויסריידען!" איז איהם ווידער אײַנגעפאַלען. — „אָבער וואָס מאַטערן זיי מיך אַזוי!..."

— ער איז ניט גאָר מיט אַלעמען! — האָט ראַזומיכין זיך אַרויסגעכאַפּט. — שענע דבורים! סך הכּל איז ער ביז נעכטען געלעגען כמעט ווי אָהן זינען און גערעדט פון היץ... ווערסט גלויבען, פּאָרפירי, אַז ער איז קוים אײַנגעשטאַנען אויף די פיס, אָבער ווי נאָר מיר האָבען זיך נעכטען אַ ווײַלע אָפּגעקעהרט — איך מיט זאָסימאָוו'ן, — האָט ער זיך אָנגעטאָן, זיך שטילערהייד אָפּגעגנב'עט און האָט זיך ערגעץ אַרומגעשלעפּט כמעט ביז האַלבער נאַכט. פאַלקאָם ניט ביים זינען. פאַרשטעהסטו מיך. שטעל זיך פאָר! וואָס קען זיך אַמאָל פאַרלויפען!

— צי רען טאַקע פ אַ ל ק אָ ם נ י ט ב י י ם ז י נ ע ן? וואָס זאָגט איהר דערצו! — האָט פּאָרפירי אַ שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ אויף דעם שטייגער פון אַלטע ווייבער.

— עט, נאַרישקייטען! גלויבט ניט! איבעריגענס גלויבט איהר דאָך סיי ווי סיי ניט! — האָט זיך שוין צופיעל פאַר כּעס ראַסקאָלניקאָוו אַרויסגערעדט.

אָבער פּאָרפירי פּעטראָוויטש האָט עפּעס גלייך ווי ניט דערהערט די דאָזיגע מאָדנע ווערטער.

— ווי אַזוי זשע האָסטו טאַקע געקענט אַרויסגעהן, ווײַבאַלד אַז דו ביסט געווען ביי די געדאַנקען? — האָט ראַזומיכין זיך פּלוצלונג

צוקאכט. — פארוואס ביסטו עפעס ארויסגעגאנגען? צוליעב וואס?...
און וואס עפעס בגנבה? נו, האסטו דאמאלס געקענט זיין ביים קלא־
רען זינען? איצט, ווען ס'איז שוין נישטא קיין שום ספק, זאג איך
דיר עס גלייך אין די אויגען!

— זיי זיינען מיר שוין נעכטען מיאוס ומאוס געווארען, —
האט ראסקאלניקאוו זיך פלוצלונג געווענדט צו פארפירי'ן מיט א
חוצפה'דיגען ארויספאדערנדען שמייכעל, — און איך בין אנטלאפען
פון זיי דינגען א דירה, זיי זאלען מיר ניט קענען אויפזוכען, און פאר־
כאפט מיט זיך א שלל מיט געלט. הערר זאמעטאוו האט אויך געזעהן
דאס געלט. וואס זאגט איהר, הערר זאמעטאוו, בין איך נעכטען עפעס
קלוג געווען, אדער ניט ביים זינען, פארענטפערט די קשיא?

ער וואלט איהם דאכט זיך, איצט דערשטיקט, אט דעם זאמע־
טאוו'ן. זיין בליק און זיין שווייגען איז איהם גאר ניט געפעלען גע־
ווען.

— איך מיין, אז איהר האט גערעדט זעהר קלוג, מען קען זאגען,
אפילו צו קלוג, ניט מעהר איהר האט זיך צו פיעל געקאכט, — האט
זאמעטאוו טרוקען ערקלערט.

— און היינט האט מיר ניקאדים פאמיטש דערצעהלט, האט זיך
פארפירי אויך אריינגעמישט, — אז ער האט אייך נעכטען געטראפען
שוין זעהר שפעט אין דער וואוינונג ביי איינעם א טשינאווניק, וועל־
כען מען איז איבערגעפאהרען...

— נו, אט דער דאזיגער טשינאווניק, א שטייגער! — האט ראז־
זומיכין זיך ארויסגעכאפט. — נו, ביסט דען ניט געווען קיין משוגע־
נער ביי דעם דאזיגען טשינאווניק? דאס לעצטע געלט אפגעגעבען דער
אלמנה אויף דער לויה! נו, האסט שוין געוואלט זיי באהילפיג זיין —
גיב פופצעהן רובל, גיב צוואנציג, אבער כאטש דריי רובל לאז פאר זיך.

— נעהמט ער און גיט זיי א האק די גאנצע פינפאונצוואנציג!

— אפשר האב איך ערגעץ געפונען אן אוצר און דו ווייסט דער־
פון ניט? דערפאר טאקע האב איך זיך דאס נעכטען אזוי צוהוליעט...
אט הערר זאמעטאוו ווייס יא, אז איך האב געפונען אן אוצר!... איך
בעט אייך אום ענטשולדיגונג, — האט ער זיך געווענדט מיט ציטערנ־
דע ליפען צו פארפירי'ן, — וואס מיר דרעהען אייך שוין א האלבע
שעה דעם מח מיט אזוינע מיני נארישקייטען. ס'איז אייך דערעסען,
ניט אפשר?

— וואָס רעדט איהר, גראָד פאַרקעהרט! גראָד פאָ־אַרקעהרט! ווען איהר זאָלט נאָר וויסען, ווי איהר אינטערעסירט מיך! עס איז זעהר אינטערעסאַנט צוצוקוקען, אי צוצוהערען... און איך לייקען ניט, — איך בין אַזוי צופרידען, וואָס איהר האָט אונז ענדליך אָפּגע־שטאַט אַ וויזיט...

— דערלאַנג כאָטש אַ גלעזעל טיי, ס'איז טרוקען שוין אין האַלז געוואָרען! — האָט ראַזומיכין אויסגעשריען.

— אַ וואוילער געדאַנק! אפשר וועלען מיר אַלע מאַכען קאָמ־פּאַניע? און טאָקע אויף עפּעס מעהר ממשות'דיגס ווי טיי... וואָלסט ניט געוועזען קיין בעלן?

— טראָג זיך, טראָג זיך!

פאָרפירי פּעטראָוויטש איז אַרויס הייסען דערלאַנגען טיי.

די געדאַנקען האָבען זיך ווי אַ וויכער געדרעהט ראַסקאָלניקאָוו'ן אין מח. ער איז געוועזען שרעקליך צורייצט.

„דער עיקר איז, וואָס זיי ריידען אָפען, און ווילען קיינע מחזקות ניט מאַכען! און וואָס האָסטו עפּעס גערעדט וועגען מיר מיט ניקאָ־דים פאָמיטש'ן, וויבאַלד דו קענסט מיך ניט? אַלזאָ, הייסט עס, מען וויל עס שוין גאָרניט האַלטען בסוד, אַז מען היט מיך, ווי אַ גאַנצע מחנה הינד! אַזוי אָפען צו שפּייזען אין פּנים אַריין!" האָט ער גע־פלאַטערט פאַר רציחה. — נו, שלאָגט גלייך, אָבער ניט שפּיעלט זיך ווי אַ קאַץ מיט אַ מויז. עס איז דאָך ניט העפליך, פּראָפירי פּעטראָ־וויטש, איך קען זיך נאָך ניט לאָזען!... וועל נעהמען און וועל אייך אַ שפּיי טאָן אין פּנים אַריין דעם גאַנצען אמת: און זעהט, ווי איך האָס אייך!..." ער האָט קוים געקענט אָפּכאַפּען דעם אָטעם. — „און ווי איז, אַז דאָס דאַכט זיך מיר נאָר אַזוי? אַז דאָס איז אַ מיראַזש, און איך האָב אין אַלץ אַ טעות, איך קאָך זיך, מחמת איך בין נאָך ניט ער־פאַהרען, איך האַלט ניט אויס מיין מיאוסע ראָל? אפשר איז דאָס אַלץ אָהן אַ מיין? אַלע זייערע ווערטער זיינען געוועהנליכע, נאָר עפּעס שטעקט אין זיי אַזוינס... דאָס אַלץ קען מען זאָגען אַלע מאָנטאָג און דאָנערשטאָג, נאָר עפּעס איז דאָ יאָ פאַרהאַן. פאַרוואָס האָט ער גלייך געזאָגט „ביי איהר?" פאַרוואָס האָט זאַמעטאָוו צוגעגעבען, אַז איך האָב גערעדט צו קלוג? פאַרוואָס ריידען זיי מיט אַזאַ טאָן... ראַזומיכין איז דאָך געזעסען דערביי, פאַרוואָס זשע באַמערקט ער גאָרנישט? דער דאָזיגער נאַאיווער נאָר באַמערקט קיינמאָל גאָרנישט!

איך האב ווידער פיבער !... האט מיר פארפירי פריהער צוגעוואונקען צי ניט? מסתמא איז עס א שגעון: צו וואס זאל ער מיר צואווינקען? זיי ווילען סיידען מיינע נערוועז אויפרייצען. אדער זיי רייצען זיך מיט מיר? אדער דאס איז א מיראזש, אדער זיי ו ו י י ס ע ן! אפילו זאמעטאוו האלט זיך מיט חוצפה... האלט ער זיך דען מיט חוצפה? — זאמעטאוו האט איבער נאכט זיך ארומגעזעהן. ער איז דא ווי אן אייגענער, און קומט ערשט אריין דאס ערשטע מאל. פראפירי האלט איהם ניט פאר קיין גאסט, זיצט צו איהם מיט'ן הינטען. זיך צונויפגעשמעקט! ניט אנדערש, ווי צ ו ל י ע ב מ י ר האבען זיי זיך עס צונויפגעשמעקט! ניט אנדערש, אז פאר אונזער קומען האבען זיי וועגען אונז גערעדט!... ווייסען זיי פון דער דירה? כאטש גיכער שוין! ווען איך האב געזאגט, אז איך בין נעכטען אנטלאפען דינגען א דירה, האט ער עס דורכגעלאזט פארביי די אויערן, ניט באמערקט גאר.... דאס האב איך אבער קלוג אריינגעהאקט, וועגען דער דירה, הייסט עס: ס'וועט שפעטער צו נוץ קומען!... פון היץ, כלומרשט!... חא—חא—חא! ער ווייס פון דעם גאנצען נעכטיגען אווענט! פון דער מוטערס קומען האט ער ניט געוואוסט!... די מכשפה, האט אפילו דעם טאג פארשריבען מיט א בלייפעדער!... ס'א ליגען, איך וועל מיך ניט לאזען! דאס זיינען דאך ניט קיין פאקטען, דאס איז ניט מעהר ווי א מיראזש! ניין, גיט מיר אהער פאקטען! און די דירה איז אויך ניט קיין פאקט, נאר א קאשמאר: איך ווייס, וואס מיט זיי צו ריידען.. ווייסען זיי וועגען דער דירה? איך וועל ניט אוועקגעהן, וואו איך וועל עס ניט דערגעהן! נאך וואס דען בין איך געקומען? זעהט זשע, אט דאס וואס איך קאך זיך איצט, איז שוין אפשר יא א פאקט! פוי, ווי איך קען זיך עס אביסעל, און אפשר איז דאס נאך א מעלה: א ראל פון א קראנקען... ער נעהמט מיך אויף זיכער. ער וועט מיך פלאנטערן אין די רייד. נאך וואס בין איך געקומען?"

דאס אלץ האט זיך איהם ווי א בליץ דורכגעטראגען אין מח.

פארפירי פעטראוויטש האט זיך די רגע צוריקגעקעהרט. ער איז פלוצלונג פרעהליך געווארען.

— מיר איז, ברודער־לעבען, פון נעכטען אן דער קאפ... אלץ איבער דיין סעודה. און איך בין גלאט עפעס אינגאנצען צושרויפט.

— האט ער אנגעהויבען שוין גאר מיט אן אנדער טאן, ווענדענדיג זיך מיט א געלעכטער צו ראזומיכינען.

— אָבער ס'איז געוועז אינטערעסאַנט, איא? איך האָב אייך דאָך נעכטען געלאָזען אין רעכטען אינטערעסאַנטסטען פּונקט. ווער האָט געזיגט?

— פאַרשטעהט זיך, אַז קיינער ניט. מען האָט זיך דעררעדט ביז צו די אייביגע פּראָבלעמען און געבליבען הענגען אין דער לופטען.

— שטעל זיך פאָר, ראָדיאַ, צו וואָס מען האָט זיך נעכטען דער־רעדט: איז פאַרהאַן פאַרברעכען, אָדער ניט? איך האָב דיר געזאָגט, אַז זיי זיינען פאַרקראָכען אַזש קיין בויבעריק.

— וואָס זשע איז זיך דאָ צו וואונדערן? אַ געוועהנליכע סאָ־ציאַלע פראַגע, — האָט ראַסקאָלניקאָוו צושטרייט געענטפערט.

— די פראַגע איז ניט אַזוי פאָרמולירט געוואָרען, — האָט פּאָר־פירי באַמערקט.

— ניט אינגאַנצען אַזוי, דאָס איז אמת, — האָט ראַזומיכין גלייך אייַנגעשטימט, זיך אײַלענדיג און ווערענדיג צוהיצט ווי זיין שטייגער איז — פאַרשטעהסטו מיך, ראָדיאַ, הער אײַן מיט קאָפּ און זאָג ארויס דיין מיינונג. איך וויל. איך בין נעכטען מיט זיי פון דער הויט געקראָכען און געוואָרט אַלץ אויף דיר: איך האָב זיי וועגען דיר געזאָגט, אַז דו וועסט קומען.. עס האָט זיך אָנגעהויבען פון דעם שטאַנדפּונקט פון די סאָציאַליסטען. אַ באַקאַנטער שטאַנדפּונקט: דאָס פאַרברעכען איז אַ פּראָטעסט געגען דער אוננאָרמאַלקייט פון דער סאָציאַלער אָרדנונג, — און שוין, און ניט מעהר, און קיינע אור־זאַכען ווערען מעהר ניט דערלאָזען, — און גאָרנישט!...

— אָט האָסטו שוין געזאָגט אַ ליגען! — האָט פּאָרפירי פּעט־ראָוויטש אויסגעשריען.

— ער איז אָפּנים געוואָרען אויפגעלעבט און אַלע ווײַלע גע־לאַכט, קוקענדיג אויף ראַזומיכינען, און דערמיט האָט ער איהם נאָך מעהר צוקאָכט.

— מע—עהר ווערט גאָרנישט דערלאָזען! — האָט ראַזומיכין איהם מיט היץ איבערגעשלאָגען. — איך זאָג ניט קיין ליגען!... איך וועל דיר ווייזען זייערע ביכלעך: אַלץ איז ביי זיי דערפאַר, ווייל „די אָרדנונג איז שולדיג" — און מעהר גאָרנישט. זייער געליעבטע פראַ־גע. דערפון איז געדרונגען, אַז ווען מען זאָל די געזעלשאַפט נאָרמאַל איינאָרדנען, וועלען גלייך פאַרשווינדען אַלע פאַרברעכענס מיט אַמאָל, ווייל מען וועט שוין ניט דאַרפען מעהר פּראָטעסטירען און אַלע וועלען

אין איין אויגענבליק ווערען צדיקים. די נאטור ווערט ניט גענומען אין באטראכט. די נאטור ווערט ארויסגעשטויסען. קיין נאטור טאר ניט זיין! ביי זיי קומט אויס, אז ניט די מענשהייט וועט זיך אזוי לאנג ענטוויקלען מיט דעם היסטארישען לעבעדיגען וועג ביז'ן סוף, ביז וואנען זי וועט ענדליך ממילא פארוואנדעלט ווערען אין א נארמאלע געזעלשאפט. נאר פארקעהרט, דאס סאציאלע סיסטעם וועט ארויסגעהן פון ערגעץ א מאטעמאטישען קאפ און וועט גלייך איינ־ארדנען די גאנצע מענשהייט און וועט אין איין אויגענבליק מאכען אלעמען פאר צדיקים און הייליגע. אהן קיין שום לעבעדיגען פראצעס. אהן קיין שום היסטארישער און לעבעדיגער ענטוויקלונג! דערפאר טאקע האבען זיי אינסטינקטיוו אזוי פיינט די געשיכטע: „זי באַ־שטעהט נאר פון נידערטרעכטיגקייטען און פון דומהייטען". אלץ פטר'ן זיי אראפ מיט דעםווארט „דומהייטען"! דערפאר טאקע האַ־בען זיי אזוי פיינט דעם לעבעדיגען פראצעס פון לעבען: מען דארף ניט האבען קיין לעבעדיגע נשמה! א לע־בעדיגע נשמה וועט פאדערן לעבען, א לעבעדיגע נשמה וועט ניט פאלגען קיין אויסגעטראכט עפשט'לעך, א לעבעדיגע נשמה איז פאר־דעכטיג, א לעבעדיגע נשמה איז קאנסערוואטיוו! און דא מעג אפילו אונטערשמעקען מיט אלטען שימעל, מען קען עס מאכען פון טייג.— אבי אבער ניט קיין לעבעדיגע, אבי אבער אהן ווילען. אבי אבער א פארשקלאפטע, זי וועט זיך ניט צובונטעווען. און אין רעזולטאט קומט אויס, אז פון דער גאנצער גרויסער געביידע איז ביי זיי נאר געבליבען אביסעל ציגעל און א פלאן פון די צימערן און קארידארען! דער פלאן איז שוין טאקע פארטיג, אבער די נאטור פון דער געביידע איז נאך ניט פארטיג, זי פאדערט לעבען, זי האט נאך ניט פארענדיגט דעם לעבענס־פראצעס, נאר צו פריה זי צו באגראבען! מיט לאגיק אליין קען מען איבער דער נאטור ניט אריבערשפרינגען! די לאגיק וועט פאראויסזעהן דריי צופאלען, און אין דער אמת'ן איז פארהאן א מיליאן! שניידען זיי אפ דעם גאנצען מיליאן און פטר'ן אפ די גאנ־צע פראגע מיט אביסעל קאמפארט! דער לייכטסטער ענטפער אויף דער פראגע! פארפיהרעריש קלאר, און מען דארף גארנישט טראכטען מעהר! — מען דארף ניט טראכטען! דאס גאנצע געהיימנים פון לע־בען פארנעהמט צוויי דרוקזייטלעך!

— ער האט זיך דאס צורעדט פאר פייער און פאר וואסער. האקט

אויף וואס די וועלט שטעהט! מען דארף איהם פשוט צוהאלטען פאר די הענט. — האט פראפירי געלאכט. — שטעלט אייך פאר, — האט ער זיך געווענדט צו ראסקאלניקאוו'ן, — פונקט אזוי איז געווען נעכ־טען אין אווענט. זאלבעזעקסט האט מען זיך צונויפגעהאקט, און נאך אפריהער זיך אנגע'שכור'ט מיט פונש, — איהר קאנט זיך שוין פאר־שטעלען. — ניין, ברודערלעבען, דו האסט א טעות: די „ארדנונג" האט זעהר פיעל צו זאגען אין א פארברעכען; איך בין דערויף אויך מסכים.

— איך ווייס אליין, אז פיעל, אבער דו זאג מיר נאר אקארשט אט וואס: א פיערציגיעהריגער שענדעט א צעהניעהריג מיידעלע, — האט איהם דערצו אפשר אויך די ארדנונג געטריבען?

— וואס מיינסטו. ווען מען זאל קוקען דערויף טיעפער, קען איינענטליך זעהר זיין, אז טאקע די ארדנונג. — האט פראפירי באַ־מערקט מיט א מאדנעם אפגעלאזענעם ערנסט. — דאס פארברעכען מיט דעם מיידעלע קען מען זאגאר זעהר און זעהר ערקלערען מיט דער „ארדנונג".

ראזומיכין איז געווארען מלא רציחה.

— נו. דו ווילסט וועל איך דיר באלד א ר ו י ס ד ר י נ ג ע ן.— האט ער ארויסגעדונערט, — אז ביי דיר איז ווייסע ברעמען נאר מחמת דעם, ווייל דאס קלויסטער פון איוואן דעם גרויסען איז די הויך פינף און דרייסיג קלאפטער. און עס וועט זיין ארויסגעדרונגען קלאר, פינקטליך, פראגרעסיוו, און אפילו אביסעל צוגעפעפערט מיט לי־בעראליזם? איך נעהם זיך אן! נו, ווילסט געהן א געוועט?

— רעכט! איך בין א בעלן צו הערען, ווי אזוי וועט ער עס ארויס־דרינגען.

— ער מאכט זיך דאך דאס אלץ, צו אלדי שווארציאהר! — האט ראזומיכין א געשריי געגעבען, איז אויפגעשפרונגען און א מאך געגעבען מיט דער האנט. — נו, איז דען כדאי מיט דיר צו ריידען! ער מאכט דאך דאס אלץ מיט א כיוון, דו קענסט איהם נאך ניט, ראַ־דיאן! ער מאכט דאך דאס אלץ מיט א כיוון, דו קענסט איהם נאך ניט, ראדיאן! נעכטען האט ער זיך אויך געשטעלט אויף זייער זייט, נאר כדי אלעמען מאכען צום נאר. ווען דו וואלסט געווען הערען פון איהם נעכטען רייד! מיין גאט! און זיי האבען זיך אזוי דערפרעהט!... ער האלט אזוי אוים צו צוויי וואכען נאכאנאנד. פאראיאהרען האט ער

אונז צוליעב עפּעס איינגעשמועסט, אז ער ווערט א מאַנאַד: צוויי חדשים האָט ער זיך עגהאַלטען שטאַהל און אייזען ביי דאַס זייניגע. ניט לאַנג איז איהם איינגעפאַלען איינצושמועסען אונז, אז ער האָט חתונה: אז אלץ איז שוין פאַרטיג צו דער חופּה, אויפגענייהט אפילו א נייעם אנצוג. מיר האָבען איהם שוין גענומען אָפּגעבען מזל־טוב. וואו—ווען, ניט קיין כלה, ניט קיין זאך, אלץ איז א מיראַזש!

— ווייטער א ליגען! דעם אנצוג האָב איך זיך פריהער געמאַכט, און טאַקע צוליעב דעם ראַזיגען נייעם אנצוג איז עס מיר איינגעפאַלען מאַכען פון אייך אלעמען א ביסעל חוזק.

— איהר זענט אין דער אמת'ן אזא טרפה'ר יונג? — האָט ראַס־קאָלניקאָוו פויל געפרעגט.

— און איהר האָט געמיינט, אז ניט? וואַרט אקאָרשט, איך וועל נאָך אייך אויך אָנפּייפען — חא—חא—חא! ניין, פאַרשטעהט איהר מיך, איך וועל אייך זאָגען דעם ריינעם אמת. וואָס עס אנבאַ־לאַנגט צו די אלע פראַגען, פאַרברעכענס, אָרדנונגען, מיידעלעך, איז מיר איצט ארויפגעקומען אויפ'ן זכרון אייערס אן אַרטיקעל, — איב־ריגענס האָט ער מיך שטענדיג אינטערעסירט. ער הייסט „ו ו ע ג ע ן פ א ר ב ר ע כ ע ן" אָדער אפשר אנדערש ווי, איך האָב פאַרגעסען דעם נאָמען, איך געדענק ניט אקוראַט. מיט צוויי מאָנאַטען צוריק האָב איך עס געהאַט דעם פאַרגניגען דורכצולייענען אין דעם „צייט־וואָרט."

— מיינער אן אַרטיקעל? אין דעם „צייטוואָרט"? — האָט ראַסקאָלניקאָוו פאַרוואונדערט געפרעגט. — מיט א האַלב יאָהר צו־ריק, יוען איך בין ארויסגעטרעטען פון דער אוניווערזיטעט, האָב איך ווירקליך אנגעשריבען אן אַרטיקעל וועגען עפּעס א בוך. איך האָב איהם אָבער דאַמאָלס אוועקגעטראָגען אין „דאַס וואָכענבלאַט", ניט אין „דאַס צייטוואָרט".

— איז ער אריינגעפאַלען אין „דאַס צייטוואָרט."

— אָבער „דאַס וואָכענבלאַט" האָט דאָך אויפגעהערט צו ערשיי־נען, דעריבער טאַקע האָט מען עס דאַמאָלס ניט אָפּגעדרוקט.

— דאָס אי זאָמת; אָבער אויפהערענדיג צו ערשיינען, האָט זיך „דאַס וואָכענבלאַט" פאַראייניגט מיט דעם „צייטוואָרט": און דערי־בער האָט זיך אויך אייער אַרטיקעל אָפּגעדרוקט. מיט צוויי מאָנאַטען

צוריק, אין דעם „צייטווארט“. איהר האט דעז ניט געוואוסט?

ראסקאלניקאוו האט ווירקליך ניט געוואוסט.

— ניין, ניין, גאר ניט דערפאר, — האט פארפירי געענטפערט, — עס האנדעלט זיך נאר וועגען דעם, אז אין זייער ארטיקעל ווערען אלע מענשען איינגעטיילט אין „געוועהנליכע“ און „אונגעוועהנליכע“... די געוועהנליכע דארפען זיין געהארכזאם און אונטערטעניג און האבען ניט דאס רעכט עובר צו זיין אויף דאס געזעץ, ווייל זיי זיינען פארשטעהט איהר מיך, געוועהנליכע. די אונגעוועהנליכע אבער האבען רעכט באגעהן אלערהאנט פארברעכענס און אויף אלע אופנים עובר זיין אויף דאס געזעץ, נאר דערפאר אליין, ווייל זיי זיינען אונגעוועהנליכע. אזוי שטעהט ביי אייך, דאכט זיך, אויב איך האב קיין טעות ניט?

— וואס זשע הייסט עס? עס קען ניט זיין, עס זאל אזוי שטעהן.

— האט ראזומיכין עשטאמעלט ניט־פארשטעהענדיג.

ראסקאלניקאוו האט ווידער א שמייכעל געטאן. ער האט גלייך פארשטאנען, וועגען וואס דא האנדעלט זיך און אין וואס מען וויל איהם דא אונטערשטעלען א הינטערפיסעל: ער האט געדענקט זיין ארטיקעל. ער האט באשלאסען אנצונעהמען דעם קאמפף.

—דאס איז נאך ניט אינגאנצען אזוי, ווי איהר זאגט, — האט ער אנגעהויבען איינפאך און עניוות׳דיג. — איבריגענס, בין איך זיך מודה, אז איהר האט עס כמעט ריכטיג איבערגעגעבען, מען קען זאגען, אפילו זעהר ריכטיג... (איהם איז עפעס אזוי ווי געווען אנגענעהם איינצושטימען, אז זעהר ריכטיג). דער אונטערשיד באשטעהט נאר דעריז, וואס איך וויל גאר ניט דורכאויס האבען, אז די אונגעוועהנליכע מענשען דארפען און מוזען אהן תרוצים שטענדיג באגעהן אלערליי עולות, ווי איהר זאגט — ביי מיר קומט אפילו אויס, אז אזא ארטיקעל וואלט מען גאר ניט דורכגעלאזט. איך האב נאר אנגעוויזען אויבען־אויף, אז דער „אונגעוועהנליכער“ מענש האט דאס רעכט, דאס הייסט ניט דאס אפיציעלע רעכט, נאר ער האט דאס רעכט ערלויבען דעם געוויסען זיינעם, איבערצוטרעטען... איבער געוויסע שטערונגען, אבער נאר אין יענעם פאל, אויב די פארווירקליכונג פון זיין אידעע (וואס קען אפשר אמאל האבען די גרעסטע באדייטונג פאר דער גאנצער מענשהייט) וועט דאס פאדערען. איהר זאגט, אז מיין ארטיקעל איז ניט קלאר: איך בין גרייט איהם אייך צו ערקלעהרען, אויף ווי־

פיעל איך וועל עס פארמאגען. איך וועל אפשר קיין טעות ניט האַ־
בען, ווען איך וועל זאגען, אז דאס זיינט איהר, דאכט זיך, אויסען:
ביטע, איך בין גרייט. לויט מיין מיינונג קומט אויס, אז ווען די ענטדע־
קונגען פון א קעפלער און פון א ניוטאָן וואלטען געווייסע קאמבינאציעס
פאר קיין פאל ניט געקענט אנדערש באוואוסט ווערען דער מענש־
הייט, סיידען ווען מען זאל דערביי אפּפערן דאס לעבען פון איינעם,
פון צעהן, פון הונדערט און אזוי ווייטער מענשען, וועלכי וואלטען גע־
שטערט דער דאַזיגער ענטדעקינג אדער זיי וואלטען זיך געשטעלט
איהר אין וועג אלס א שטרויכלונג, וואלט ניוטאָן געהאט דאס רעכט
און וואלט זאגאר געווען פארפליכטעט... צו באזייטיגען די
דאַזיגע צעהן אדער הונדערט מענשען, כדי זיינע ענטדעקונגען זאלען
באקאנט ווערען דער גאנצער מענשהייט. איבריגענס קען מען נאָך
דערפון ניט ארויסדרינגען, אז ניוטאָ׳ האט געהאט דאס רעכט צו טוי־
טען וועמען ער האט נאר געוואלט, הרג׳ענען דעם ערשטען בעסטען
מענשען אדער אלע טאג גנב׳ענען בייגעל אויפ׳ן מארק. ווייטער, אויף
וויפיעל איך געדענק, ענטוויקעל איך אין מיין ארטיקעל דעם גע־
דאנק, אז אלע... נו, לאָמיר אננעהמען, א שטייגער, די געזעצגעבער
און פארזאָרגער פון דע׳ מענשהייט, אנהויבענדיג פון די אוראלטע צייַ־
טען, די אלע ליקורגען, סאלאָנען, מאחמעדען, נאפאלעאָנען און אזוי
ווייטער, זיינען אלע ביז איינעם געווען פארברעכער. שוין דערמיט אליין
וואס ארויסגעבענדיג א ניי געזעץ, פלעגען זיי דורכדעם גופא ברעכען
דאס אלטע געזעץ, וואס איז געווען היילי‌ג ביי דער געזעלשאפט און
האט געשטאמט פון די אבות: געווים פלעגען זיי זיך שוין ניט אפּ־
שטעלען פאר בלוט אפילו, אויב דאס בלוט (וואס אפטמאל פלעגט
דאס זיין אומשולדיג בלוט, העלדיש פארגאסען פאר דאס אלטע גע־
זעץ). פלעגט זיי קענען העלפען. עס איז זאגאר צו באוואונדערען, אז
די דאַזיגע וואוילטוער און פארזאָרגער פיז דער מענשהייט זיינען
מייסטענטיילס געווען אונגעהויערע שרעקליכע בלוטפארגיסער. מיט
איין וואָרט, איך פיהר אויס, אז ניט נאר אלע גרויסע מענער, אבער
אויך אפילו די וואס שטעהען בלויז עטוואס העכער פאר דעם מיטעל־
מעסיגען מענשען, דאס הייסט, די־יעניגע, וואס זיינען קוים־קוים פע־
היג צו זאגען עפעס נייעס, מוזען שוין פון זייער נאטור אויס אונבא־
דינגט זיין פארברעכער, — מעהר אדער ווייניגער, פארשטעהט זיך.
אניט איז זיי שווער זיך ארויסצוכאפען פון דער מיטעלמעסיגקייט.

בלייבען ווידער דאַרפֿ קענען זיי געוויס ניט פועל'ן ביי זיך, אַלץ טאַקע מחמת זייער נאַטור, און מיין מיינונג איז, אַז ביי זיי טאָר אַפילו ניט רעכט זיין דאָרט צו פאַרבלייבען. מיט איין וואָרט, איהר זעהט אַליין, אַז ביז אַהער איז דאָ נישטאָ קיין שום באַזונדערס נייעס. דאָס איז שוין טויזענדערמאָל געוועזן געדרוקט און געלעזען. און וואָס עס אַנ־באַלאַנגט צו מיין איינטיילען די מענשען אין געוועהנליכע און אונגע־וועהנליכע, בין איך מסכים, אַז עס איז אַביסעל אונבאַגרינדעט, אָבער איך גיב דאָך ניט אַן קיין גענויע ציפערן. איך גלויב בלויז אין מיין הויפּט־געדאַנק. ער באַשטעהט אין דעם אַ, די מענשען ווערען, ב כ ל ל, איינגעטיילט, לויט אַ געזעץ פֿון דער נאַטור, אין צוויי קאַ־טעגאָריעס: די נידעריגע קאַטעגאָריע (די געוועהנליכע מענשען). דאָס הייסט, אַזוי צו זאָגען, דער מאַטעריאַל, וואָס דיענט נאָר אויף אַרויס־צוגעבען נאָך אַזעלכע וועזענס, — און די קאַטעגאָריע פֿון די אמת'ע מענשען. דאָס הייסט, די וועלכע האָבען פעהיגקייטען אָדער טאַלאַנט צו זאָגען אין זייער סביבה אַ נ י י ע ס ו ו אָ ר ט. ס'פאַרשטעהט זיך, אַז איינטיילונגען קענען דאָ זיין אָהן אַ שיעור. אָבער די הויפּט־סימנים פֿון ביידע קאַטעגאָריעס זענען גאַנץ שאַרפֿע: די ערשטע קאַטעגאָריע, דאָס הייסט, דער מאַטעריאַל איז, אין כלל גענומען, מענשען, וואָס זענען פֿון דער נאַטור אויס קאָנסערוואַטיוו, מיישב'דיג, זיי לעבען אין געהאָרכזאַמקייט און האָבען ליעב צו זיין געהאָרכזאַם און מיין מיינונג איז, אַז זיי דאַרפֿען טאַקע זיין געהאָרכ־זאַם, ווייל דערצו זענען זיי באַשאַפֿען געוואָרען און דערין שטעקט אַבסאָלוט גאָרניט אַזוינס, וואָס זאָל זיי ערנידעריגערען פֿון דער צווייטער קאַטעגאָריע זענען אַלע עובר אויף דעם געזעץ, — אָדער זיי ברעכען איהם אָדער זיי זענען גענויגט דערצו, — דאָס ווענדעט זיך שוין אין זייערע פעהיגקייטען. די פאַרברעכענס פֿון די דאָזיגע מענשען זענען פאַרשטעהט זיך, ניט אַבסאָלוט און זעהר פאַרשידענ־אַרטיג: מעהרסטענסטיילס פאָדערן זיי, אויף די פאַרשידענסטע אופנים, מען זאָל צושטערען די געגענוואַרט צוליעב אַ גליקליכערער צוקונפֿט. נאָר אויב ער דאַרף צוליעב דער אידעע איבערטרעטען אַפילו איבער אַ טויטען קערפּער, איבער בלוט, — מיין איך, אַז ער קען, ביי זיך אין האַרצען, ערלויבען זיין געוויסען איבערטרעטען אַפילו איבער בלוט, — איבריגענס, ווענדט זיך עס אַן דער אידעע און אַן איהר באַדייטונג. — דאָס דאַרפֿט איהר האָבען אין זינען. און נאָר

דאס האב איך געמיינט צו זאגען אין מיין ארטיקעל וועגען דאס רעכט אויף פארברעכען. (דערמאנט זיך נאר — די פראגע האט זיך ביי אונז דאך אנגעהויבען פון דעם יורידישען שטאנדפונקט). איבריגנעס, זעהר אומרוהיג זיין לוינט זיך ניט: די מאסע אנערקענט פאר זיי כמעט קיינמאל ניט דאס דאזיגע רעכט, — זי שטראפט זיי און הענגט זיי (מעהר אדער ווייניגער) און זי האט פאלקאם רעכט, ווייל דערמיט ערפילט זי איהר קאנסערוואטיווע מיסיאן: אבער דיזעלבע מאסע אין איהרע קומענדיגע דורות קניט זיך און בוקט זיך צו די דאזיגע געהאנגענע און פארגעטערט זיי (מעהר אדער ווייניגער). די ערשטע קאטעגאריע איז שטענדיג דער אויבערהאר פון דער געגענווארט, די צווייטע קאטעגאריע — דער אויבערהאר פון דער צוקונפט. די ערשטע באוואהרען די וועלט און פארמעהרען זי אין דער צאהל: די צווייטע טרייבען די וועלט פארווערטס און פיהרען זי צום ציעל. אי די ערשטע אי די צווייטע האבען פונקט דאס אייגענע רעכט צו עקזיסטירען. מיט אייןווארט, ביי מיר האבען אלע גאנץ גלייכע רעכט. און — זאל לעבען דער אייביגער קאמפף, — נאטירליך, ביז די גאולה וועט קור־מען!

— גלויבט איהר, הייסט עס, פארט אין דער גאולה?

— איך גלויב, — האט ראסקאלניקאוו פעסט געענטפערט: די גאנצע צייט, וואס ער האט געהאלטען די לאנגע דרשה, האט ער געקוקט צו דער ערד אראב, אין איין פינטעל. וואס ער האט אויס־געקליבען אוי'ן טעפיך.

— או—ו—ון אין גאט גלויבט איהר? ענטשולדיגט, וואס איך בין אזוי נייגעריג.

— איך גלויב, — האט ראסקאלניקאוו איבערגעחזר'ט, אויפ־הויבענדיג די אויגען אויף פארפירי'ן.

— או—ון אין לאזארס תחית־המתים*) גלויבט איהר?

— איך גלויב. וואס דארפט איהר עס אלץ וויסען?

—איהר גלויבט באמונה שלמה.

— באמונה שלמה.

— אזוי נאר... איך בין זיך גלאט אזוי גערן געווען צו וויסען. נעהמט ניט פאר אומגוט. נאר יא, ענטשולדיגט, — איך קעהר מיך

*) א באוואוסטער מופת, וואס קריסטוס האט באוויזען.

זוידער אום צו פריהערדיגע. — ניט שטענדיג הענגט מען דאך זיי: פארקעהרט, אנדערע...

— טריאומפירען פילייכט ביים לעבען? יא. געוויס, אנדערע דערגרייכען ביים לעבען אויך, און דאמאלס...

— הויבען זיי אליין אן צו הענגען?

— אויב עס איז נויטיג, און, איהר ווייסט, עס איז כמעט שטענדיג אזוי. אין אלגעמיין איז אייער באמערקונג זעהר שארפ־זיניג.

— איך דאנק. זאָגט מיר אבער אט וואס: מיט וואס זשע קען מען אונטערשיידען די דאזיגע אונגעוועהנליכע פון די געוועהנליכע? האבען זיי דען שוין פון געבארענס־טאג אן אזעלכע סימנים? איך מיין דערמיט צו זאגען, אז דא האט געמוזט זיין א גרעסערע גענויקייט. און אויב מען קען זיך אזוי אויסדריקען, מעהר אויסערליכע באשטימט־הייט: ענטשולדיגט אין מיר די נאטירליכע אומרוהינקייט פון א פראקטישען מענשען, וואס איז ניט אויסען קיינע בייזע מחשבות.

— צי קען מען אבער דא ניט איינפיהרען באזונדערע קליידער, א שטייגער, אדער באשטימען פאר זיי באזונדערע צייכענס. צי עפעס אנדערש וואס?... ווייל, איהר מוזט דאך מודה זיין, אויב עס זאל פארקומען א טעות, און עמיצער פון איין קאטעגאריע וועט זיך אריינ־נעמען אין קאפ, אז ער געהערט צו דער אנ־ערער קאטעגאריע, און וועט אנהייבען צו „באפייטיגען אלע שטיינער אין וועג“.—ווי איהר האט זיך זעהר און זעהר טרעפענד אויסגעדריקט, — איז דאמאלס וועט דאך...

— א, געוויס, דאס טרעפט זעהר אפט! די דאזיגע באמערקונג אייערע איז אפילו נאך שארפזיניגער פאר דער פריהערדיגער...

— איך דאנק...

— ניטא פארוואס; אבער איהר דארפט ניט פארגעסען, אז א טעות איז צו ערווארטען בלויז פון דער ערשטער קאטעגאריע'ס זייט, דאס הייסט פון די „געוועהנליכע“ מענשען (ווי איך האב זיי אפשר זעהר ניט־געלונגען אנגערופען). ניט קוקענדיג אויף זייער איינגעבא־רענע נויגונג צו געהארכזאמקייט האבען אייניגע פון זיי א טבע — אוים א געוויסען קאפריז פון דער נאטור, וואס אפילו א בהמה איז דערפון אויך ניט אויסגעשלאסען — צו האלטען זיך פאר פארטגע־שריטענע מענשען. פאר „צושטערער“ און צו קריכען אין „דאס נייע

ווארט". זיי מיינען דאס אפילו גאנץ אויפריכטיג. אין דערזעלבער צייט אבער באמערקען זיי זעהר אפט ניט די אמת'ע נייע: זיי פאר־אכטען זיי זאגאר, אלס אבגעשטאנענע מענשען, וואס טראגען זיך ארום מיט ערנידעריגענדע געדאנקען. אבער מיין מיינונג איז, אז דא קען ניט זיין קיין גרויסע געפאהר, ווייל זיי געהען קיינמאל ניט ווייט אוועק. נאטירליך, מעג מען זיי אמאל אבשמייסען אויך, זיי זאלען ניט זיין קיין יונגאטשעס און זאלען געדענקען ווער זיי זענען, אבער ניט מעהר: מען דארף אפילו דערצו קיין שמייסער ניט האבען, זיי וועלען זיך אליין אבשמייסען, ווייל זיי זענען זעהר לייטיש: איין טייל פון זיי וועלען איינער דעם צווייטען טאן די דאזיגע געפעליג־קייט, און דער אנדערער טייל וועט עס אליין באזארגען, אייגענהענ־טיג... דערביי זענען זיי זיך מודה בפני כל אם ועדה, — עס קומט אויס שען און דער עולם נעהמט זיך דערפון א מוסר אראב; מיט איין ווארט, איהר האט זיך ניט וואס צו באאונרוהיגען... ס'איז פאראן אזא געזעץ.

—נו, וועניגסטענס האט איהר מיך אביסעל בארוהיגט כאטש אין דעם פרט: אבער ס'איז דאך דא נאך א צרה: זאגט מיר, איך בעט אייך, איז עס פיעל פאראן אזעלכע מענשען, וועלכע האבען דאס רעכט צו קוילענען אנדערע, איך מיין, איז עס פיעל פאראן אט די דאָ־זיגע „אונגעוועהנליכע"? נאטירליך, בין איך גרייט צו פאלען כורעים פאר זיי, דאך מוזט איהר אליין מודה זיין, מען קען זיך ניט פיהלען איבריגס זיכער, אויב זיי זענען דא איז זעהר א גרויסער צאהל. וואס. אפשר ניט אזוי?

— א, דערין מעגט איהר אויך זיין זיכער. — האט ראסקאל־ניקאוו פארטגעזעצט מיט דעמזעלבען טאן. — אין אלגעמיין ווערען זעהר וועניג געבארען אזעלכע מענשען, וואס זאלען קומען מיט א נייעם געדאנק, אדער וואס זאלען כאטש אויך וויפיעל ניט איז פעהיג זיין צו זאגען כאטש עטוואס נייעס, — קען מען זאגען, אזוי וועניג, אז ס'איז פשוט ניט צום פארשטעהן. קלאר איז נאר איין זאך: די ארדנונג, לויט וועלכער עס ווערען געבארען די מענשען פון די דאזיגע קאטעגאריעס און איינטיילונגען, איז געוויס זעהר ריכטיג און גענוי באשטימט פון א נאטור־געזעץ. נאטירליך איז דאס דאזיגע געזעץ נאך ניט באוואוסט. איך גלויב אבער, אז עס איז יא פאראן אזא געזעץ, און מיט דער צייט קען עס נאך אפשר ווערען ענטדעקט. די

אונגעהויערע מאַסע מענשען. דער מאַטעריאַל, עקזעקוטירט בלויז צו־ליעב דעם, כדי זי זאָל כוף־כל־סוף, דורך עפּעס אַ אַנשטרענגונג, דורך עפּעס אַ געהיימניספולע פּראָצעס. וואָס איז נאָך עד־היום ניט באַקאַנט, דורך עפּעס אַ אויסמישונג פון דורות און שטאַמען, אַרויס ברענגען ענדליך אויף דער וועלט אַ כאָטש אויף וויפיעל ניט איז זעלבסשטענדיגען מענשען, זאָל זיין כאָטש איינעם פון טויזענט. מיט נאָך אַ ברייטערער זעלבסטשטענדיגקייט ווערט אפשר געבאָרען איינער פון צעהן טויזענט (איך כאַפּ אייך עס מעהר ניט אַן צום ביישפּיעל, עס זאָל אויסקומען פאַרשטענד־ליכער). מיט נאָך אַ ברייטערער זעלבסטשטענד קייט — איינער פון הונדערט טויזענט. געניאַלע מענער — פון מיליאָנען, און גרויסע גאונים, די שפּיצען פון דער מענשהייט ווערען אפשר געבאָרען אין פאַרלויף פון פיעלע טויזענ־דער מיליאָנען מענשען אויף דער ערד. מיט איין וואָרט, אין דער רעטאָרטע, וואו דאָס אַלעס קומט פאָר, האָב איך ניט אַריינגעקוקט, אָבער אַ באַשטימטען געזעץ איז געוויס פאַראַן און מוז זיין: דאָ קען ניט הערשען דער צופאַל.

— איהר טרייבט ביידע לצנות, צי וואָס? — האָט ראַזומיכין ענדליך אויסגעשריען. — איהר ווילט אָפּנים איינער דעם אַנדערן פאַרדרעהען דעם קאָפּ? האָבען זיך צוזעצט און מאַכען איינער פון דעם אַנדערן חוזק! דו מיינסט עס ערנסט, ראָדיאַ?

ראַסקאָלניקאָוו האָט אויף איהם שווייגענדיג אויפגעהויבען זיין בלאַס, כמעט אומעטיג געזיכט און האָט גאָרניט נעענטפערט. און ראַזומיכינען איז עפּעס אַזוי מאָדנע אויסגעקומען פאַרפירים ניט־פאַר־באָרגענע, קריכערישע, אויפרייצענדע און ניט־העפליכער סאַרקאַזם נע־בען דעם ראַזיגען שטילען און אומעטיגען געזיכט!

— נו, ברודער־לעבען, אויב דו מיינסט עס טאַקע ערנסט, איז... געוויס ביסטו גערעכט, ווען דו זאָגסט, אַז דאָס איז ניט ניי און ענליך אויף אַלעם, וואָס מיר האָבען טויזענט מאָל געלייענט און געהערט: אָבער אויף אַן׳אמת אָריגינעל אין דעם אַלעם, — וואָס שטאַמט טאַקע פון דיר אַליין, איז צו מיין שרעק, דאָס, וואָס דו ערלויבסט דאָך פאָרט צו פאַרגיסען בלוט מיט אַ ר ו ה י ג ע ן ג ע ו ו י ס ע ן. און, ענטשולדיג מיר, דערצו נאָך מיט אַזאַ מין ברען אפילו... אין דעם, הייסט עס, שטעקט דער הויפּט־געדאַנק פון דיין אַרטיקעל. דאָס ערלויבען פאַרגיסען בלוט מיט אַ רוהיגען געוויסען איז דאָך, נאָך

מיין מיינונג, שרעקליכער, ווי אנ׳אפיציעלע ערלויבניש דערויף, ווי א געזעצליכע...

— זעהר ריכטיג, שרעקליכער, — האט זיך פארפירי אנגערופען.

— ניין, דו האסט זיך אפנים צו פיעל צוהיצט! דא איז פארהאן א טעות, איך וועל איבערלייענען... דו האסט זיך צופיעל צוהיצט: דו קאנסט אזוי ניט טראכטען... איך וועל איבערלייענען.

— אין דעם ארטיקעל איז דאס גאר נישטא, דארט איז נאר א רמז דערויף, — האט ראסקאלניקאוו געזאגט.

—אזוי, הייסט עס, אזוי, — האט פארפירי ניט געקענט איינזיצען, — מיר איז שוין איצט כמעט ווי קלאר געווארען, ווי אזוי איהר קוקט אויף דאס פארברעכען, אבער... ענטשולדיגט מיר מיין צודרינגליכקייט (איך דול אייך שוין צופיעל דעם קאפ, ס׳איז מיר אפילו אליין ניט אנגענעם!) — זעהט איהר: פריהער האט איהר מיך פאלקאם בארוהיגט בנוגע צו דעם, עס זאלען ניט פארקומען קיין טעות׳ן און די ביידע קאטעגאריעס זאלען זיך ניט צונויפמישען. אבער... מיר באאונרוהיגען דא אלץ נאך פארשידענע פראקטישע פאלען! נו, ווי איז למשל, אז איינער א מאן, אדער א אינגעל, וועט זיך אריינגעמען אין קאפ אריין, אז ער איז ליקורג אדער מאהאמער... — א קינפטיגער, פארשטעהט זיך, און וועט זיך א נעהם טאן צו באזייטיגען אלע שטיינער, וואס שטעהען איהם אין וועג... איהם שטעהט, הייסט עס, פאר א ווייטער מארש. מען דארף דערצו האבען געלט... נו, וועט ער זיך נעמען שאפען געלד דערצו... איהר פארשטעהט?

זאמעטאוו האט פלוצלונג אויסגעשאסען א געלעכטער פון זיין ווינקעל ארויס. ראסקאלניקאוו האט אויף איהם אפילו א קוק ניט געטאן.

— איך מוז מודה זיין, — האט ער רוהיג געענטפערט, — אז אזוינע פאלען דארפען באמת זיין. איבערהויפט פארפלאנטערן זיך אין דער דאזיגער נעץ נארישע מענשעלעך מיט פרעטענזיעס דערצו: און יונגעלייטלעך באזונדערס אפט.

— אט פארשטעהט איהר דאך אליין, הייסט עס. נו, אלזא, ווי זאל זיין?

— אזוי זאל זיין, — האט ראסקאלניקאוו א שמייכעל געטאן.

— ניט איך בין אין דעם שולדיג. אזוי איז עס און וועט שטענדיג זיין. אט האט ער (ער האט אנגעוויזען מיט'ן קאפ אויף ראזומיכינען) ערשט געזאגט, אז איך ערלויב צו פארגיסען בלוט. בכן איז וואס? די געזעלשאפט איז דאך גענוג פארזארגט מיט פארשיקונגען, טורמעס, געריכטס־אויספארשער, קאטארגעס, — היינט וואס זשע איז דא פאר־ראן זיך צו באאונרוהיגען? טא זוכט דעם גנב!...

— נו, און אויב מיר'ן געפינען?

— איז סוף גנב לתליה.

— פונדעסטוועגען רעדט איהר זעהר לאגיש. נו, און וואס איז עפעס מכח זיין געוויסען?

— וואס געהט עס אייך אן זיין געוויסען?

— ווי דען־זשע אנדערש: על פי מעיש'ליכקייט.

— ווער עס האט דאס, זאל יענער ליידען. אויב ער וועט איינ־זעהן זיין טעות. דאס איז טאקע זיין שטראף. — חוץ קאטארגע.

— נו, און די אמת'ע גאונים, — האט ראזומיכין געפרעגט מיט אנגערוקטע ברעמען, — איך מיין די־יעניגע, וועלכע ס'איז געגעבען דאס רעכט צו קוילענען מענשען, יענע הייסט עס, דארפען שוין גאר ניט ליידען, אפילו פאר דאס בלוט, וואס איז פארגאסען געווארען?

— ווי קומט אהער דאס ווארט „ד א ר פ ע ן“? דא איז ניטא ניט קיין „מען מעג“ ניט „קיין מען־טאר־ניט“. זאל ער ליידען, אויב איהם טוט באנג דער קרבן... ליידען און שמערצען זענען שטענדיג א מוז פאר א ברייטען מח און טיפען הארץ. די אמת'ע גרויסע מענער, דאכט זיך מיר, דארפען פיהלען אויף דער וועלט א גרויסען צער. — האט ער פלוצלונג צוגעגעבען פארטראכטערהייט, אפילו ניט אין טאן פון שמועס.

ער האט אייפגעהויבען די אויגען, האט אלעמ'ען באטראכט מיט א טיפען בליק, א שמייכעל געטאן און זיך גענומען פאר דאס היטעל. ער איז גע ווען צו רוהיג אין פארגלייך מיט דער שטימונג, אין וועלכער ער איז אריינגעקומען, און ער האט עס געפיהלט. אלע האבען זיך אויפגעשטעלט.

— נו, איהר מעגט מיך זידלען, אדער ניט זידלען, איהר מעגט זיין אין כעס, אדער ניט, דאך קען איך מיך ניט איינהאלטען, — האט פארפירי פעטראוויטש ווידער געזאגט, — ערלויבט מיר צו שטע־לען אייך נאך א קורצע פראגע (איך דול אייך שוין צופעיל א קאפ!)

בלויז א קליין אידעעלע האב איך געוואלט אייך ארויסזאגען, בלויז צוליעב דעם, איך זאל עס ניט פארגעסען...

— גוט, זאגט אייער אידעעלע, — איז ראסקאלניקאוו ערנסט און בלאס געשטאנען פאר איהם אין ערוואַרטונג.

— אט וואס אייגענטליך... כ'לעבען, איך ווייס ניט ווי אזוי איך זאל מיך בעסער אויסדריקען... דאס אידעעלע איז שוין צו פיקאנט... א פסיכאלאגישע... אט דאמאלס, ווען איהר האט פארפאסט אייער ארטיקעלע, קען דאך עס ניט זיין, חע—חע, איהר זאלט זיך אליין ניט האלטען, נו כאטש אויף איין האהרעלע, אויך פאר אנ'„אונגעוועהנליכען" מענשען, וועלכער זאגט א נ י י ע ס ו ו א ר ט. אזוי ווי איהר פארשטעהט עס, מיין איך... ס'איז דאך אזוי, איא?

— עס איז זעהר מעגליך, — האט ראסקאלניקאוו מיט פאראכטונג געענטפערט.

ראזומיכין האט געמאכט א באוועגונג.

— אין אויב אזוי, איז עס דען מעגליך, איהר זאלט זיך אליין באשליסען, מחמת פארשידענע מאטעריעלע אורזאכען און סבות, אדער כדי צו העלפען ווי עס איז דער גאנצער מענשהייט, — איבערצוטרעטען איבער א שטיין אין וועג?... נו, צום ביישפיעל, הרג'ענען און בארויבען?...

און ער האט צו איהם עפעס אזוי ווי ווידער צוגעווינקען מיט'ן לינקען אויג און זיך שיטל צולאכט, פונקט ווי פריהער, זאל פעהלען א האהר.

— ווען איך זאל אפילו געווען איבערטרעטען, וואלט איך שוין געווים ניט געזאגט, — האט איהם ראסקאלניקאוו געענטפערט מיט ארויספאדערנדער שטאלצער פאראכטונג.

— ניין, איך אינטערעסיר מיך גלאט אזוי, נאר צוליעב דעם אייגענטליך, איך זאל בעסער פארשטעהן אייער ארטיקעל, אין דער ליטערארישער הינזיכט בלויז.

„פוי, ווי אפען און ווי גראב!" האט ראסקאלניקאוו מיט עקעל א טראכט געטאן.

— ערלויבען זיי מיר צו מאכען אייך אויפמערקזאם, — האט ער טרוקען געענטפערט, — אז פאר א מאהאמעד אדער פאר א נאפאלעאן האלט איך מיך ניט... און בכלל פאר קיינעם ניט פון אזוינע גדולים, — און דאריבער איז זעלבסטפארשטענדליך, אז ניט זייענדיג

איינער פון זיי קען איך אייך ניט געבען קיין באפרידיגענדע ערקלע־רונג, ווי אזוי איך וואלט געטאן.

— אך, לאָזט צו רוה, ווער האלט זיך ניט איצט ביי אונז אין רוסלאנד פאר א נאפאלעאן? — האט פארפירי פלוצלונג א זאג גע־טאן מיט א שרעקליכער פארמיליאריטעט.

אפילו אין דער אינטאנאציע פון זיין שטים האט דאסמאל גע־שטעקט עטוואס שוין צו דייטליכס.

— צי האט דא אפשר ניט אמאל עפעס א צוקינפטיגער נאפאלעאן אוועקגעלעגט פאראכטאגען מיט א האק אונזער אלענא איוואנאוונא'ן.

— האט זאמעטאוו פלוצלונג א בראך געטאן פון זיין ווינקעל ארויס.

— ראסקאלניקאוו האט געשוויגען און האט שארף און פעסט געקוקט אויף פארפירי'ן. ראזומיכין האט זיך בייז אנגעברוגז'ט. איהם האט זיך שוין פריהער גענומען אזוי ווי עפעס דאכטען. ער האט זיך ארומגעקוקט ארום מיט צארניגע בליקען. ס'איז אריבער א מינוט פון א שווערען שטילשווייגען. ראסקאלניקאוו האט זיך אומגעווענדט אוועקצוגעהן.

— איהר געהט שוין אוועק! — האט פארפירי ליעבליך ארויס־גערעדט און האט איהם מיט אנ'אויסערגעוועהנליכער העפליכקייט געגעבען די האנט. — איך בין זעהר און זעהר צופרידען איבער אונזער באקאנטשאפט. און וואס אנבעלאנגט אייער ביטע, מעגט איהר זיין רוהיג. שרייבט טאקע אזוי אז. אזוי ווי איך האב אייך געזאגט. און די לייכסטע זאך איז איהר זאלט זיך צו מיר אליין אריינכאפען אהינצו... ניט זיך א סטארע די טעג... פון מיינטוועגען כאטש מאר־גען. איך וועל דארט זיין אנ'ערך א זייגער עלף, באשטימט. וועלען מיר עס אלץ איינארדנען... מיר וועלען זיך דורכשמועסען... אויסער־דעם וואלט איהר אונז אפשר געקענט אויך עפעס דערצעהלען, אלס איינער, וואס איז ד א ר ט געווע[פון די לעצטע... האט ער צונע־געבען מיט זעהר א נאאיווער מינע.

— איהר ווילט מיך אפיציעל אויספרעגען, מיט אלע פארמאלי־טעטען? — האט ראסקאלניקאוו שארף געפרעגט.

— צוליעב וואס דען? דערווייל איז עס גאר ניט נויטיג. איהר האט מיך ניט אזוי פארשטאנען. פארשטעהט איהר מיך, איך לאז ניט דורך קיין געלעגענהייט און... און מיט אלע משכנות־פארזעצער האב איך שוין גערעדט... אייניגע האב איך אויסגעפארשט ווי געהעריג איז...

און איהר, אלס דער לעצטער... יא, גוט וואס איך האב מיך דערמאנט!
— האט ער אויסגעשריען. גלייך ווי עפעס וואלט איהם פלוצלונג דערפרעהט. — גוט וואס איך האב מיך דערמאנט. ווי האב איך עס גאר געקענט פארגעסען!... האט ער זיך פלוצלונג א קער געטאן צו ראזומיכינען. — אט האסטו דאך מיר דאמלס דעם קאפ פארדרעהט מיט דעם ניקאלאשקען... נו, איך ווייס עס דאך אליין, איך ווייס עס דאך. — האט ער זיך געווענדט צו ראסקאלניקאוו'ן. — אז דער שייגעץ איז גאט די נשמה שולדיג, אבער דאך וואס קען מען העלפען, מען האט מיטקען אויך געמוזט מטריח זיין... אט ווענען וואס עס האנדעלט זיך דא, די עצם־זאך, הייסט עס: אראב פון געהענדיג דאמאלס די טרעפ... ענטשולדיגט, איהר זענט דאך דארט געווען אין דער אכטער שעה?
— אין דער אכטער, — האט ראסקאלניקאוו געענטפערט און אין דערזלעבער רגע איז אין איהם אויפגעשטיגען דאס אונאנגענעמע געפיהל, אז ער האט עס געמעגט ניט זאגען.
— אלזא געהענדיג אין דער אכטער שעה איבער די טרעפ, האט איהר אפשר ניט געזעהן אויפ'ן צווייטען שטאק, אין דער אפענער דירה — איהר געדענקט? — צוויי ארבייטער אדער כאטש איינעם פון זיי? זיי האבען דארט געפארבט, איהר האט ניט באמערקט? דאס איז זעהר, זעהר וויכטיג פאר זיי!....
— פארבער? ניין, ניט געזעהן... האט ראסקאלניקאוו לאנגזאם געענטפערט, גלייך ווי ער וואלט זיך אנשטרענגען צו דערמאנען זיך. און אין דעמזעלבען אויגענבליק האט ער זיך געמאטערט מיט זיין גאנצען וועזען און איז אבגעשטארבען פאר שרעק, וואס גיכער צו טרעפען, וואו וויל מען איהם דא ארייננפאקען אין זאק אריין, ער זאל זיך ניט אויסגליטשען איבער עפעס. — ניין, ניט געזעהן, און אפילו די דירה די אפענע האב איך עפעס אויך ניט באמערקט... זעהט זשע, אויף פערטען שטאק (ער האט שוין פאלקאם פארשטאנען, ווי אזוי מען וויל איהם ארייננפאקען און האט געלאכט פון זייער באבען) — געדענק איך יא, אז איינער א בעאמטער האט זיך ארויסגעצויגען פון דער דירה... געגענאיבער אלענא איוואנאוונא'ן... כ'געדענק... דאס געדענק איך אויף קלאר... סאלדאטען האבען עפעס א דיוואן ארויסגעטראגען און האבען מיך צוגעדריקט צו דער וואנט... און די פארבערס געדענק איך ניט... ניין, איך ווייס ניט, צו ס'זענען געווען פארבערס... און

קיין אפענע דירה איז, ראכט זיך, אויך אין ערגעץ ניט געווען. יאָ, ניט געווען...

— וואָס רעדסטו דאָס! — האָט ראַזומיכין פּלוצלונג אַ געשריי געגעבן, גלייך ווי ער וואָלט געקומען אין דעם טאָג, ווען די רציחה איז געשען, און ער איז דאָך דאָרט געווען מיט דריי טעג צוריק? היינט וואָס זשע פרעגסטו?

— פוי, ס'איז אַ טעות! — האָט זיך פּאָרפירי אַ קלאַפּ געטאָן איבערן שטערן. — צום טייוועל זאָל עס געהן! איך ווייס שוין אליין ניט, וואָס מיט מיר טוט זיך אין דעם דאָזיגען מאָרד! — האָט ער זיך געווענדט צו ראַסקאָלניקאָוו'ן, גלייך ווי ער וואָלט בעטען אום ענטשולדיגונג. — פאַר אונז איז עס דאָך אַזוי וויכטיג צו דערגעהן, צי האָט זיי עמיצער געזעהן, אין דער אַכטער שעה, אין דער דירה, אַז מיר האָט זיך זאָגאָר פאָרגעשטעלט נאָר־וואָס, אַז איהר וואָלט אונז אויך עפּעס געקענט זאָגען... אַזאַ מין טעות!

— דאַרף מען וואַרטער זיין אויפמערקזאַם, —האָט ראַסקאָלני־קאָוו מיט רוגזה געזאָגט.

די לעצטע ווערטער זענען שוין גערעדט געוואָרען אין פאָדער־הויז. פאָרפירי פעטראָוויטש האָט זיי באַגלייט ביז צום טיר מיט אַ מאָדנער העפליכקייט. ביידע זענען זיי אַרויס טריב און נידערגע־שלאָגען אויפ'ן גאַס און עטליכע טריט האָבען זיי אַ וואָרט ניט גערעדט. ראַסקאָלניקאָוו האָט טיעף אַבגעזיפצט...

זעקסטער קאַפּיטעל.

—...איך גלויב ניט! איך קען ניט גלויבען! — האָט דער באַ־שטירצטער ראַזומיכין איבערגעחזר'ט, זיך מאַטערנדיג מיט אַלע כחות אַבצולייקענען ראַסקאָלניקאָווס ראַיות.

זיי זענען שוין צוגעקומען צו באַקאַלייעווס נומערן, וואו פּול־כעריאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ און דוניאַ האָבען שוין לאַנג אויף זיי גע־וואַרט. ראַזומיכין האָט זיך אין וועג אַלע ווײַלע אַבגעשטעלט, אַי־בעררעשט פון שמועס, פאַרלאָרען און אויפגערעגט שוין דערמיט אַליין, וואָס זיי האָבען וועגען דעם צום ערשטען מאָל דייטליך גענומען ריי־דען.

— גלויב ניט. — האָט ראַסקאָלניקאָוו געענטפערט מיט אַ קאַל־

טען גלייכגילטיגען שמייכעל. — דו האסט קיין זאך ניט באמערקט, ווי דיין שטיגער איז, איך האב אבער געוואויגען איטליכס ווארט.

— דיר דאכטען זיך אלע ווילדע זאכען, דעריבער האסטו גע־וואוינען... הב... איך בין ווירקליך מסכים, פארפירים טאן איז געווען א גאנץ מאדנער. און איבערהויפט דער דאזיגער כלב זאמעטאוו!... דו האסט רעכט, עפעס האט אין איהם יא געשטעקט: פארוואס אבער, פארוואס?

— איבער נאכט האט ער איבערגעטראכט.

— ניין אבער, גאר פארקעהרט, גאר פארקעהרט! ווען זיי זאלען געווען האבען אזא ווילדען געדאנק, וואלטען זיי מיט אלע קרעפטען געזעהן איהם צו פארבארגען און צו באהאלטען זייערע קארטען, כדי שפעטער ארייגצוכאפען... איצט אבער איז עס געווען גראב און ניט־פארזיכטיג!

— ווען זיי זאלען געווען האבען פאקטען, דאס הייסט אמת'ע פאקטען, אדער כאטש אויף וויפיעל ניט איז א ממשות'דיגען חשד, דאן וואלטען זיי ווירקליך געזעהן צו באהאלטען די קארטען, אין דער האפנונג נאך מעהר אויסצושפילען (איבעריגענס וואלטען זיי שוין לאנג געמאכט א רעוויזיע!) זיי האבען אבער ניט קיין פאקטען, קיין איינעם ניט אפילו, — אלץ איז א מיראַיש, א שטעקען מיט צוויי עקען, ניט מעהר ווי א פאנטאזיע, — ווילען זיי מיך אויסגליטשען דורך חוצפה. און אפשר איז ער אליין בייז געווארען, וואס ס'איז ניטא קיין פאקטען, און פאר פארדרוס האט עס זיך אויסגערעדט. און אפשר האט ער עפעס א מיין דערביי... ער איז, דאכט זיך, ניט קיין נאר... אפשר האט ער מיך געוואלט אנשרעקען דערמיט, אז ער וויים... דא איז, ברודער־לעבען, פאראן א באזונדערע פסיכאלאגיע... איב־ריגענס איז עס עקעלהאפט אלץ צו ערקלערען. לאז צופרידען!

— און ס'איז א באליידיגונג, א באליידיגונג! איך פארשטעה דיך! נאר... אזוי ווי מיר האבען שוין ענדליך גענומען ריידען אפען (עס פרעהט מיך!) מוז איך דיר איצט גלייך מודה זיין, אז איך האב עס שוין לאנג אין זיי באמערקט, דעם דאזיגען געדאנק, די גאנצע צייט, פארשטעהט זיך, ניט מעהר ווי אייז הארעלע. טאקע נאר אויפ'ן שפיץ מעסער, אבער וואס עפעס אפילו אויפ'ן שפיץ מעסער! ווי האבען זיי די העזה! וואו, וואו זענען דאס פארבארגען די דאזיגע ווארצלען? ווען דו וואלסט געוואוסט, ווי איך האב זיך געקאכט פאר

רציחה! סטייטש: צוליעב דעם, וואס אנ׳ארימער סטודענט. צודרעהט פון ארימקייט פון מרה־שחורה, א קאנדידאט אויף א שווערעז חולה, וואס רעדט פון היץ און וועלכער איז שוין קראנק (באמערק נאר!). וואס איז אלעם אין אלעמען חושד, א שטאלצער, וואס וועט זיך ניט לאזען שפייען אין דער קאשע אריין און וועלכער האט זעקס מאנאטען א נפש ניט אנגעזעהן אין זייז לאך. אנגעקליידט אין שמאטעס, אין שטיוועל, וואס בעטען עסען. — שטעהט פאר מיואסע פאליציאנטען און דארף אריבערטראגען זייער איזדעקעוועז זיך: און דערצו נאך איז אונטערן נאך אנ׳אומגעריכטער חוב, אנ׳אויסגעגאנגענער וועקסעל מיט א „נאדווארני סאוועטניק“ אשעבאראוו: פארדומפענע פארב, דרייסיג גראד היץ: פארשטיקטע לופט, א קופע מענשען. אנ־ערצעהלונג וועגען דעם מארד פון א פערזאן, ביי וועלכען דו ביסט מיט א טאג פריהער געווען. און דאס אלץ — אויף א הונגעריגען מאגען! היינט ווי זשע זאל מען דא ניט פאלען אין חלשות! און אויף דעם, ניט מעהר ווי אויף דעם אלץ בויען! צו אלדי טייוועל! איך פארשטעה, אז ס׳פארדריסט, אבער אויף דיין ארט, ראדקא, וואלט איך זיך אויסגעלאכט פאר זיי אין די אויגען, אדער נאך בעסער: איך וואלט זיי אנגעשפייט אין זייער טרפה׳נעם פנים אריין. אבער כבבעי, איך וואלט זיי איינגעטיילט א פאר צעהנדליג פלאם־פייערדיגע פעטש, ווי זיי פארדינען עס שטענדיג, און דערמיט וואלט איך אנ׳עק געמאכט. שפיי זיך אויס! פאס זיך מוט! ס׳איז צו שעמען זיך!

„ער האט עס פונדעסטוועגען ניט שלעכט געגעבען צו פארשטעהן“, האט ראסקאלניקאוו א טראכט געטאן.

— שפיי זיך אויס? און מארגען איז ווידער אנ׳אויספארשונג!

— האט ער פארביטערט ארויסגערעדט. — שוין־זשע זאל איך מיך ארייגלאזען מיט זיי אין חקירות? מיר פארדריסט שוין דאס אויך, וואס איך האב מיך נעכטען אין שיינק געשטעלט אויף איין ברעטעל מיט זאמעטאוו׳ן...

— צו אלדי טייוועל! איך געה אליין צו פארפירי׳ן! איך וועל איהם שוין א נעהם טאן אויפ׳ן צימבעל, ווי א קרוב: זאל ער מיר ארויסלעגען אלץ מיט׳ן שורש! און זאמעטאוו׳ן וועל איך שוין...

„זיך ערשט ארומגעזעהן!“ האט ראסקאלניקאוו א טראכט געטאן.

— האר צו! — האט ראזומיכין אויסגעשריען און איהם פלוצלונג א כאפ געטאן פאר'ן אקסעל. — האר צו! דו זאגסט ליגען! איך האב מיך באטראכט: דו זאגסט ליגען! נו, וואס איז דאס פאר א הינטער־פיסעל? דו זאגסט, אז די פראגע וועגען די ארבייטער איז געווען א הינטערפיסעל? זאג אליין: נו, ווען דו זאלסט דאס געווען אבגע־טאן, וואלסטו זיך דען געקענט אויסריידען, אז דו האסט געזעהן, ווי מען האט געמאלט די דירה... און די ארבייטער? פארקעהרט: „כ'האב גארנישט געזעהן!" ווען דו וואלסט אפילו יא געזעהן! ווער זשע וועט זאגען עדות געגען זיך אליין?

— ווען איך וואלט אבגעטאן יענע זאך, וואלט איך שוין גע־ווים געזאגט, אז איך האב געזעהן אי די ארבייטער אי די דירה, — האט ראסקאלניקאוו ניט־גערן געענטפערט, מיט א דייטליכען אויס־דרוק פון עקעל.

— נאך וואס זשע זאל מען עדות זאגען געגען זיך?

— דערפאר, ווייל נאר פויערים אדער שוין די סאמע ניט־ער־פארענע יאלדען לייקענען אויף די אויפארשונגען אב אלץ מיט איינ־אנדער. בער א מענש, וואס איז כאטש עטוואס ענטוויקעלט און גע־ניט, סטארעט זיך דורכאויס, ווי ווייט מעגליך, זיך מודה צו זיין אין אלע אויסערליכע פאקטען, וואס מען קען ניט אבלייקענען. מעהר ניט, ער זוכט פאר זיי אוים אנדערע אורזאכען, דרעהט אריין עפעס אנ'־אייגענע מעשה, גאר א נייע און א אומגעריכטע, און זי גיט די פאק־טען גאר אנ'אנדער באדייטונג. פארפירי האט געווים געקענט רעכע־נען, אז איך וועל דורכאויס אזוי ענטפערן און וועל דורכאויס זאגען, אז איך האב געזעהן, עס זאל מעהר זיי עהנליך אויף די ווארהייט, און דערביי וועל איך זעהן עפעס ארייננדרעהען אנ'ערקלערונג...

— ער וואלט דאך דיר אבער גלייך טאקע געזאגט, אז מיט צוויי טעג צוריק האבען דארט די ארבייטער גאר ניט געקענט זיין, אלזא, הייסט עס, ביסט טאקע געווען אין דעמזעלבען טאג, ווען די רציחה איז געשעהן, אין דער אכטער שעה. אויף א קלייניגקייט וואלט ער דיך געפאקט.

—אט דערויף טאקע האט ער ארויסגעקוקט, אז איך וועל מיך ניט כאפען און וועל איהם גלייך ענטפערן, עס זאל אויסקומען וואס ווארהאפטיגער, און דערווייל וועל איך פארגעסען, אז קיין ארבייטער האט גאר ניט געקענט זיין.

— ווי קען מען עס דען פאַרגעסען.

— ס'איז ניט קיין לייכטערע זאַך! אַט אויף אַזעלכע פּוסטע נאַרישקייטען גליטשען זיך איבערהויפּט אוים די סאַמע שאַרפע חכמים. יואָס דער מענש איז מעהר חכם, אַלץ ווענינער איז ער חושד. אַז מען וועט איהם פאַקען אין אַ קלייניגקייט. דעם גרעסטען חכם דאַרף מען טאַקע שטענדיג אויסגליטשען אויף דער קלענסטער נאַריש־קייט. פּאָרפירי איז גאַר ניט אַזאַ נאַר, ווי דו מיינסט...

—אויב אַזוי, איז ער דאָך אַ מיאוסער מענש!

ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך ניט געקענט איינהאַלטען פון געלעכטער. אָבער אין דערזעלבער רגע איז איהם אויסגעקומען מאָדנע זיין אייגענע באַגייסטערונג און דער חשק, מיט וועלכע ער האָט אַרויסגערעדט די לעצטע ערקלערונג. אין דער צייט ווען דעם פריהערדיגען שמועס האָט ער אונטערגעהאַלטען מיט אַ בייזען עקעל, אַפּנים צוליעב עפּעס אַ מיין, צוליעב אַ מוז.

„איך האָב שוין, ברוך־השב, אויך אַז צו פיהלען אַ טעם אין אייניגע פּונקטען!" האָט ער פאַר זיך אַ טראַכט געטאָן.

נאָר אין דערזעלבער רגע איז ער פּלוצלונג געוואָרען עפּעס אַזוי ווי צוטראָגען, גלייך ווי איבעראַשט פון אַ פּלוצליכען און אומרוהיגען געדאַנק. זיין אומרוהיגקייט איז געוואַקסען. זיי זענען שוין געווען ביים אַריינגאַנג אין באַקאַלייעווס הויז אַריין.

— געה אַליין אַריין. — האָט ראַסקאָלניקאָוו פּלוצלונג אַ זאָג געטאָן. — איך וועל גלייך אונטערקומען.

— וואוהין גהעסטו? מיר זענען שוין דאָך געקומען!

— איך דאַרף האָבען, איך דאַרף: אַ געשעפט... איך וועל קומען אין אַ האַלבע שעה אַרום... זאָג דאָרט אַז.

— מעגסט זיך זאָגען וואָס דו ווילסט. איך וועל אויך געהן מיט דיר!

— אַלזאָ, הייסט עס, ווילסטו אויך דערגעהן מיר די יאָהרען!

— האָט ער אויסגעשריען מיט אַזאַ פאַרביטערטער אויפגערייצטקייט, מיט אַזאַ פאַרצווייפלונג אין בליק, אַז ביי ראַזומיכינען האָבען זיך די הענט אַראָבגעלאָזט. אַ ווייַלע איז ער געשטאַנען אויפ'ן גאַניק און האָט אָנגערוקט געקוקט, ווי יענער האָט שנעל געשפּאַנט צו זיין געסעל צו. ענדליך האָט ער מיט צונויפגעדריקטע ציינער און צונויפגע־ראַלטע פויסטען פאַרשוואָרען זיך, אַז ער וועט היינט אָבשפּילען

פארפירי'ן אזא בייזע חתונה. אז יענער וועט שוין פארזאגען א צעהנ־טען, און האט גענומען שטייגען אויף די טרעפ ארויף צו בארוהיגען פולכעריא אלעקסאנדראוונא'ן. וועלכע האט שוין ניט געוואוסט וואס איבערציקלערען, זעהענדיג, אז זיי זענען אזוי לאנג נאך ניטא.

אז ראסקאלניקאוו איז צוגעקומען צו זיין הויז, — זענען איהם די שלייפען געווען נאס פון שוויס און ער האט שווער געאטעמט. איילענדיג האט ער גענומען שטייגען אויף די טרעפ ארויף, איז אריין אין זיין ניט־פארשלאסענעם צימערל און האט זיך גלייך פארשפארט אויפ'ן פאררוקער. דערנאך האט ער זיך צושראקען און וואהנזיניג א לאז געטאן צום ווינקעל, צו דעמזעלבען לאך אין די טאפעטען. וואו ער האט דאמאלס בעהאלטען די זאכען, האט אהין אריינגעשטעקט די האנט און איניגע מינוט געשאַרט מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט אין לאך, באטראכטענדיג יעטוועדער ווינקעלע און יעטווידער קנייט־שעלע אין די טאפעטען. גארניט געפינען. איז ער אויפגעשטאנען און האט טיעף אבגעאטעמט. ווען ער איז פריהער נאך צוגעקומען צו באקאלייעווס גאניק, איז איהם פלוצלונג איינגעפאלען, אז א וועלכע ניט איז זאך, עפעס א קייטעלע, א קנעפעלע, אדער אפילו א פאפי־רעלע, אין וועלכע זיי זענען דאן געווען איינגעוויקעלט, פארשריבען מיט דער אלטערס האנט, האט ווי עס איז געקענט דאן בארקייקלען זיך און בלייבען פארשטעקט ערגעץ אין א שפעלטעלע. און דערנאך פלוצלינג ארויסטרעטען פאר איהם אלס אן אומגעריכטער באווייז געגען איהם, וועלכען מען וועט שוין ניט קענען אבלייקענען.

ער איז געשטאנען עפעס ווי פארטראכט. און א מאדנער, דער־שלאגענער, האלב־באוואוסטזיניגער שמייכעל האט געבלאנדזשעט אויף זיינע ליפען. ענדליך האט ער גענומען דאס היטעל און איז שטיל ארויס פון צימער. די געדאנקען האבען זיך איהם געפלאנטערט. פארטראכטערהייט איז ער אראב אין בראם.

— שא, אט זענען זיי אליין! — האט א ריהע שטים אויסגע־שריען.

ער האט אויפגעהויבען דעם קאפ.

דער סטרוזש איז געשטאנען ביי דער טיר פון זיין חורבה'לע און האט גלייך אנגעוויזען אויף איהם עפעס איינעם א מענשען. ניט קיין הויכען, וועלכען האט אויסגעזעהן ווי א פאניע. און איז געווען אנגעטאן אין עפעס א מין כאלאט, אין א זשילעט. און איז פון דער־

ווייטענס זעהר עהנליך געווען אויף אנ'אַלטע פרוי. זיין קאָפּ, אין א פארשמאַלצענעם היטעל, איז געזונקען דערנידער, און אינגאַנצען אזוי ער עפּעס געווען ווי איינגעהויקערט. דאָס צובאָבעטע, צוקנייטשטע פּנים זיינס האָט עדות געזאָגט, אז איהם איז שוין אריבער פופציג: די קליינינקע, פארשוואָומענע אויגלעך האָבען געקוקט רוגזה'דיג, שטרענג און ניט־צופרידען.

— וואָס איז אזוינס? — האָט ראַסקאָלניקאָוו געפרעגט. צוגע־הענדיג צום סטרוזש.

דער פּאַניע האָט אויף איהם אויסגעדרעהט די אויגען פון הינ־טער די ברעמען און האָט איהם באטראַכט מיט דורכדרינגענדע און אויפמערקזאַמע בליקען. ניט געאיילט: דערנאָך האָט ער זיך לאַנג־זאַם אומגעווענדט און איז ארויס פון טויער אויס'ן גאַס. א וואָרט ניט צו ריידען.

— אבער וואָס איז עס אזוינס! — האָט ראַסקאָלניקאָוו אויס־געשריען.

— אייך האָט דאָ עמיצער געפרעגט; צי וואוינט דאָ א סטו־דענט? האָט אנגערופען אייער נאָמען און ביי וועמען איהר וואוינט. זענט איהר גראָד אנגעקומען. האָב איך איהם אנגעוויזען. נעהמט ער און נעהט גאָר אוועק. וואָס ס'קען טרעפען!

דער סטרוזש איז אויך געווען אין א געוויסער פארלעגענהייט, איבריגענס, ניט זעהר קייז גרויסער, און זיך באַקלערט נאָך א קליינע ווײַלע, האָט ער זיך אבגעקעהרט און האָט זיך ווידער פארקליבען אין זיין חורבה'לע.

ראַסקאָלניקאָוו האָט זיך גלייך א לאָז געטאָן נאָך דעם פּאַניע און האָט איהם באַלד דערזעהן געהן אויף דער אנדער זייט גאַס מיט דיזעלבע געלאַסענע און ניט־געאיילטע טריט, די אייגענע איינגעגראָבען אין דער ערד און אזוי ווי עפּעס באטראַכטענדיג. ער האָט איהם באַלד אנגעיאָגט, נאָר א ווײַלע איז ער איהם נאָכגעגאַנגען פון הינטען: ענדליך האָט ער איהם אריבערגעיאָגט און איהם אריינגעקוקט פון דער זייט אין פּנים אריין. יענער האָט איהם גלייך באמערקט. איהם שנעל באטראַכט, נאָר באַלד האָט ער ווידער אראָבגעלאָזט די אויגען, און אזוי זענען זיי געגאַנגען ביי א מינוט, איינער נעבען דעם אנדערן. א וואָרט ניט צו ריידען

— איהר האָט מיך געפרעגט... ביים סטרוזש? — האָט ראַס־

קאלניקאוו ענדליך ארויסגערעדט, אבער עפּ׳עס זעהר ניט־הויך.

דער פאניע האט א ווארט ניט געענטפערט און האט אפילו א קוק ניט געגעבען. ס׳איז ווידער אריבער א שטילשווייגעניש.

— וואס טוט זיך דא מיט אייך... קומט נאכפרעגען... און שווייגט... וואס זאל עס באדייטען?

ראסקאלניקאוו שטים האט זיך איבערגעריסען און די ווערטער האבען עפּעס אזוי ווי ניט געוואלט זיך דייטליך ארויסזאגען.

דער פאניע האט דאמאלס אויפגעהויבען די אויגען און האט מיט א גרויזאמען דונקעלען בליק א קוק געטאן אויף ראסקאלניקאוו׳ן.

— רוצח! — האט ער פלוצלונג ארויסגערעדט מיט א שטילער, אבער קלארער און דייטליכער שטים.

ראסקאלניקאוו איז געגאנגען נעבען איהם. די פיס האבען איהם מיט אמאל אבגעחלש׳ט. איבערן רוקען איז איהם דורך א קעלט, און דאס הארץ איז אויף א רגע אזוי ווי אבגעשטארבען; דערנאך האט עס גענומען קלאפּען, גלייך ווי עס האט זיך פון קייט אבגעריסען. אזוי זענען זיי דורך אקעגען הונדערט טריט, איינער נעבען דעם אנ־דערן, און ווידער אין טיעפען שווייגען.

דער פאניע האט אויף איהם ניט געקוקט.

—וואס רעדט איהר דאס... וואס... ווער איז א מערדער? — האט ראסקאלניקאוו שטיל ארויסגעשטאמעלט, קוים מיט׳ן אויער צו כאפּען.

— ד ו ביסט א רוצח — האט יענער ארויסגערעדט נאך דייט־ליכער און זיכערער אין גלייך ווי מיט א שמייכעל פון עפּעס א פיינדליכען נצחון. ער האט דערביי ווידער טיעף אריינגעקוקט אין ראסקאלניקאווס בלאס געזיכט אריין און אין זיינע אבגעשטארבענע אויגען.

ביידע זענען זיי איצט צוגעקומען צו א ראג. דער פאניע האט זיך פארנומען אין דער גאס לינקס און האט זיך געלאזט געהן, ניט אבקערענדיג דעם קאפּ. ראסקאלניקאוו איז געבליבען שטעהן אויפ׳ן ארט און אבגעגאנגען ביי א פופציג טריט, האט זיך אבגעקעהרט און אויף איהם א קוק געגעבען: ער איז נאך אלץ געשטאנען אונ־באוועגליך אויף דעמזעלבען ארט. קלאר האט מען ניט געקענט זעהן. ראסקאלניקאוו׳ן האט זיך אבער אויסגעוויזען, אז יענער האט אויך

דאסמאל א שמייכעל געטאן מיט זיין קאלטע, פיינדליכע און טריט־אומפירענדע; שמייכעל.

מיט שטילע, אבגעשוואכטע טריט, מיט ציטערנדע קניה און עפעס אזוי ווי שרעקליך דערפרארענע, האט זיך ראסקאלניקאוו ווידער צוריקגעקעהרט אין זיין וויסט צימערל אריין. ער האט אויסגעטאן און אוועקגעלייגט דאס היטעל אויפ'ן טיש און א מינוט צעהן איז ער געשטאנען דערנעבען, זיך ניט א ריהר צו געבען. דערנאך האט ער זיך מאכטלאז אוועקגעלעגט אויפ'ן דיוואן און האט זיך מיט א וועהטאג, מיט א שוואכען קרעכץ, אויסגעצויגען אויף איהם; די אויגען זענען איהם געווען געשלאסען. אזוי איז ער אבגעלעגען אקעגען א האלבע שעה.

ער האט וועגען קיין זאך ניט געטראכט. אזוי זיך, ס'זענען געווען עפעס געדאנקען אדער שטיקלעך פון געדאנקען, עפעס אזעלכע פארשטעלונגען, אהן א סדר און אהן א צוזאמענהאנג. — געזיכטער פון מענשען, וועלכע ער האט געזעהן נאך קינדווייז, אדער ער האט זיי ערגעץ־וואו באגעגענט ניט מעהר ווי איין מאל און ער וואלט זיך אין זיי קיינמאל ניט דערמאנט; דער גלאקען־טורם פון וו—ער קלויסטער; א ביליארד אין א רעסטאראן און אנ'אפיצער בייב ביליארד; א ריח פון ציגארען; א טאבאק־קלייטעל אין א קעלער, א שיינקעל מיט, הינטערטרעפ, שטאק פינסטערע, אינגאנצען פארגאסען מיט שמוץ און פארשאטען מיט אייער־שאלעכטס; פון ערגעץ־וואו האט זיך געלאזט הערען א זונטאגדיגע געקלינגעריי פון גלאקען... די בילדער האבען זיך געטוישט און געדרעהט ווי א וויכער. אייניגע זענען איהם זאגאר געווען געפעלען. אין ער פלעגט פעסט זיך אנקלאמערן אן זיי, זיי פלעגען זיך אבער אויסלעשען. און ס'האט איהם גלאט עפעס געדריקט אינווענינג. דאך אבער ניט זעהר. ווייל ענווייז איז איהם אפילו ניט גוט געווען... דער לייכטער פראסטיגער שוידער האט נאך אלץ ניט אויפגעהערט און דאס איז אויך געווען כמעט א גוטעם געפיהל.

ער האט דערהערט ראזומיכינס געאיילטע טריט און זיין שטים, האט ער געשלאסען די אויגען און זיך געמאכט, אז ער שלאפט. ראזומיכין האט געעפענט די טיר און איז א ווייל געשטאנען אויף דער שוועל, גלייך ווי ער האט זיך מישב געווען, דערנאך איז ער שטיל אריין אין צימער און איז פארזיכטיג צוגעגאנגען צום דיוואן. עס האט זיך דערהערט נאסטאסיעס געמירמעל:

— ניט מאך קיין גערודער! לאָז ער זיך אויסשלאָפען: ער וועט שפּעטער עסען.

— טאַקע אַזוי, — האָט ראַזומיכין געענטפערט.

ביידע זענען פאַרזיכטיג אַרויס און צוגעמאַכט די טיר. ס'איז אַריבער נאָך אַ האַלבע שעה. ראַסקאָלניקאָוו האָט געעפענט די אויגען און איז ווידער אַ פאַל געטאָן אַנידער מיט'ן פּנים אַראָב, די הענט פאַרבראָכען איבערן קאָפּ...

„ווער איז ער? ווער איז ער, דער דאָזיגער מענש, וואָס איז אַרויס פון דער ערד? וואו איז ער געווען און וואָס האָט ער געזעהן? ער האָט אַלץ געזעהן, דאָס איז אָהן אַ ספק. וואו זשע איז ער דאָן געשטאַנען און פון וואַנען האָט ער אַרויסגעקוקט? פאַרוואָס גיהט ער ערשט איצט אַרויס פון אונטער דער ערד? און ווי אַזוי האָט ער עס געקענט זעהן. — איז עס דען מעגליך?... הם!... האָט ראַסקאָלניקאָוו פאַרטגעזעצט, שיידערנדיג פאַר קעלט, — און דאָס שיידעל וואָס ניקאָלאַי האָט געפונען הינטער דער טיר: איז עס דען אויך מעגליך? פאַקטען. דו וועסט פאַרזעהן אַ קליין פּינטעלע. — אַהאַ, ס'איז דערפון אויסגעוואַקסען אַ באַווייז גענוג דיר די גרויס ווי אַנ'עגיפּטישע פּיראַמידע! אַ פליג איז געפלויגען, האָט זי געזעהן! איז עס דען מעגליך?"

און ער האָט פּלוצלונג מיט עקעל דערפהילט, ווי ער איז אָבגעשוואַכט געוואָרען, פיזיש אָבגעשוואַכט געוואָרען.

„איך האָב עס געדאַרפט וויסען, — האָט ער געטראַכט מיט אַ ביטערן שמייכעל, — און ווי אַזוי האָב איך עס געוואַגט, קענענדיג זיך, פיהלענדיג פאָראויס ווער איך בין. — ווי אַזוי האָב איך עס געוואַגט זיך צו נעמען פאַר אַ האַק און שמירען זיך אין בלוט. איך האָב עס געדאַרפט אַפריהער וויסען... עהע, איך האָב עס דאָך טאַקע פריהער אויך געוואוסט!..." האָט ער פאַרצווייפעלט אַרויסגעפּלים־טערט.

ווייַלענווייז פלעגט ער בלייבען שטאַר און אונבעוועגליך פאַר אַ וועלכען געדאַנק.

„ניין, יענע מענשען זענען ניט אַזוי געמאַכט: דער אמת'ער ה ע ר ש ע ר, וועמען ס'איז אַלעס ערלויבט, צושיסט מיט האַרמאַטען טאַלען, מאַכט אַ בלוטבאַד אין פּאַריז, פ אַ ר ג ע ס ט די אַרמעע אין עגיפּטען, פּ ט ר ' ט אַ האַלב מיליאָן מענשען אין דעם

מאָסקווער מאַרש און דרעהט זיך אַרוים מיט אַ גלייכוואָרטעל אין ווילנאַ: און נאָכ'ן טויט שטעלט מען דעמזעלבען אַבגעטער. — אַלזאָ, הייסט עס, איז איהם א ל ע ס ערלויבט. ניין, אַזוינע מענשען זענען אַפּנים ניט פון פלייש, נאָר פון בראָנזע!"

אַ אומנעריכטער, זייטיגער געדאַנק האָט איהם פּלוצלונג שיער ניט געמאַכט לאַכען.

„נאַפּאָלעאָן, פּיראַמידען, וואַטערלאָא, —און אַ דאַרינקע העס־ליכע רעגיסטראַטאָרען, אַ מיאוסע אַלטע פּראָצענטניצע, מיט אַ רויטען רענצעל אונטערן בעט, — נו, ווי אַזוי זאָל עס אין דער אמת'ן פאַר־דייען אַזאַ מין פּאָרפירי פּעטראָוויטש... ווי קומען זיי דאָס צו פאַר־דייען!... די עסטעטיק וועט ניט דערלאָזען: „וועט דען נאַפּאָלעאָן נעהמען קריכען אונטערן בעט צו אַ מיאוסער אַלטער!" ער, צום טייוועל!..."

מינוטענווייז האָט ער געפיהלט, גלייך ווי ער רעדט פון היץ: ער פלעגט אַריינפאַלען אין אַ פיבערהאַפט־באַגייסטערטע שטימונג.

„די אַלטע איז גראָד גאָרנישט ווערט! — האָט ער געטראַכט גליהענד און אַבגעהאַקט. — די אַלטע איז טאַקע אפשר אַ טעות, און ניט וועגען איהר האַנדעלט זיך עס! די אַלטע איז בלויז געווען די קרענק... איך האָב געוואָלט וואָס גיכער אַריבערשפּרייזען. איך האָב געטויט ניט דעם מענשען, דעם פּרינציפּ האָב איך געטויט! דעם פּרניציפּ האָב איך טאַקע געטויט, אָבער אַריבערשפּרייזען האָב איך ניט אַריבערגעשפּרייזט, בין געבליבען אויף דער זייט... בלויז הרג'ענען האָב איך געקענט! און אפילו דאָס האָב איך אַך ניט געקענט. ווי עס שטעלט זיך אַרוים... דעם פּרינציפּ? פאַרוואָס האָט פריהער ראַזומיכין דאָס נאַרעלע געזידעלט די סאָציאַליסטען. אַנ'אַרבייטסלוסטיגע חברה און אַ געשעפטליכע: האַנדלען מיט דעם „אַלגעמיינעם גליק". ניין, איינמאָל ווערט מיר דאָס לעבען געגעבען און מעהר וועל איך עס קיינמאָל ניט האָבען: איך וויל ניט וואַרטען אויף דאָס „אַלגעמיינע גליק". איך וויל אַליין אויך לעבען, און אַניט — איז שוין גלייכער גאָר ניט צו לעבען. וואָס איז דאָרט אַזוי? איך האָב ניט געוואָלט דורכגעהן פאַרביי דער הונגעריגער מוטער, פאַרקוועטשענדיג אין דער טאַש מיין רובל, וואַרטענדיג אויף דאָס אַלגעמיינע גליק. „איך טראָג, הייסט עס, אַ ציגעל פאַר דאָס אַלגעמיינע גליק און דעריבער פיהל איך אַ רוהיגקייט אין האַרצען". „חאַ—חאַ! פאַרוואָס זשע האָט איהר

מיך דורכגעלאזט? איך לעב דאך גאר אינגאנצען איינמאל, איך וויל דאך אויך.׳. עה, איך בין אנ׳עסטעטישע לויז. און מעהר גארניט״. האט ער צוגעגעבען און זיך פלוצלונג צולאכט, ווי א פעררוקטער. — „יא, איך בין ווירקליך א לויז — האט ער פארטגעזעצט, מיט א פיינדליכער פארביסענקייט זיך איינגעגעסען אין געדאנק, זיך געגרי־בעלט אין איהם און געטריבען מיט איהם שפאס. — שוין דערפאר אליין, וואס ערשטענס דרשן איך איצט וועגען דעם, אז איך בין א לויז; צווייטענס דערפאר, וואס א גאנצען מאנאט האב איך באאונ־רוהיגט דעם אלמעכטיגען, שטעלענדיג איהם פאר אנ׳עדות, אז ניט צו־ליעב מיין גוף און מיין תאיה נעהם איך עס פאר, נאר איך בין דער־מיט, הייסט עס, אויסען א גרויסארטיג און סימפאטישעס ציעל. — חא—חא! דריטענס דערפאר וואס איך האב באשלאסען צו האנדלען ווי ווייט מעגליך על פי יושר ביים אויספיהרען די זאך, געמאסטען, געוואויגען און גענצעהלט: פון אלע לייז האב איך אויסגעקליבען די אונניצליכסטע און, געהרגעט זי, האב איך באשלאסען צו נעמען ג׳יי איהר פונקט אזוי פיעל, וויפיעל איך האב נויטיג געהאט פאר׳ן ערש־טען טריט, ניט מעהר און ניט ווייניגער (און דאס איבעריגע, הייסט עס, וואלט אזוי טאקע אוועקגעהן אויפ׳ן קלויסטער, ווי אין דער צוואה שטעהט — חא—חא!...) אין ענדליך דערפאר, דערפאר בין איך א לויז, — האט ער צוגעגעבען, קריצענדיג מיט די ציין, — דערפאר וואס אליין בין איך נאך אפשר ערגער און העסליכער פון דער געטוי־טער לויז און שוין אפריהער האט מיר דאס הארץ געזאגט, אז איך וועל עס זאגען נאכדעם, ווי איך וועל זי האבען געהרגעט! צי דען קען זיך עטוואס אנדערש פארגלייכען מיט דער דאזיגער אימה! א. ווי באנאל! א, ווי נידערטרעכטיג!... א, ווי איך פארשטעה דעם „נביא״ מיט דעם שווערד אין דער האנט, רייטענדיג אויף א פערד: אללאה הייסט, דאפסטו פאלגען, דו „ציטערנדע בריה״! ער האט רעכט, ער האט רעכט, „דער נביא״, ווען ער שטעלט ערגעץ אוועק אין מיטען דער גאס א ר—ר—רעכטע באטאריע און האקט סיי דעם שולדיגען סיי דעם אומשולדיגען, — איהם שטעהט אפילו ניט אן אריינצולאזען זיך מיט זיי אין ערקלערונגען! פאלגען זאלסטו, דו צי־טערנדע בריה, און — ניט פראלאנג, ווייל — דאס איז א געשעפט ניט פאר דיר!... א, איך וועל בשום אופן ניט, בשום אופן ניט מוחל זיין דער אלטער!״

די האָר זענען איהם נאָס געוועזן פון שוויס, די ציטערנדע ליפּען זענען געוואָרען פאַרטריקענט, דער שטאַרער בליק איז געוועזן אַנגע־שטעלט אויף דער סטעליע.

„די מוטער, די שוועסטער, — ווי ליעב איך האָב זיי געהאַט! פאַרוואָס האָב איך זיי איצט אַזוי פיינט? יאָ, איך האָב זיי פיינט: פיזיש פיינט, איך טראָג זיי ניט אַריבער נעבען מיר... פריהער בין איך צוגעגאַנגען און אַ קוש געגעבען דער מאַמען, איך געדענק... קושען און האַלזען און בשעת־מעשה טראַכטען, אַז ווען זי זאָל זיך דערוויסען, וואָלט זי... אפשר זאָגען איהר דאַמאָלס? פאַר מיר פּאַסט עס... הם, זי דאַרף זיין פונקט אַזעלכע ווי איך, — האָט ער צוגעגעבען, טראַכ־טענדיג מיט אַנשטרענגונג, גלייך ווי ער וואָלט קעמפען מיט׳ן קאַש־מאַר, וואָס האָט איהם אַנגעהויבען צו באַהערשען. — אַ, ווי איך האָב איצט פיינט די אַלטע! איך וואָלט זי דאַכט זיך, נאָכאַמאָל געהרגעט, ווען זי זאָל זיך אויפכאַפּען! אַרימע ליזאַוועטאַ! נאָר וואָס האָט זי זיך גראָד דאַמאָלס אַנגעדרעהט!... אַ מאָדנע זאַך, פונדעסטוועגען, פאַרוואָס טראַכט איך כמעט ניט וועגען איהר, גלייך ווי איך האָב זי גאָר ניט געהרגעט!... ליזאַוועטאַ! סאָניאַ! אַרימע שטילע מיט אויגען שטילע... ליעבע!... פאַרוואָס וויינען זיי ניט? פאַרוואָס קרעכ־צען זיי ניט?... זיי גיבען אַלץ אַוועק... קוקען שטיל און זאַנפט... סאָניאַ. סאָניאַ! שטילע סאָניאַ!...“

ער איז אַריינגעפאַלען אין אַ קאַשמאַר: ס׳איז איהם אויסגעקו־מען זעהר מאָדנע, וואָס ער געדענקט ניט, ווי קומט ער גאָר אין דרויסען. ס׳איז שוין געוועזן שפּעט אין אָבענד. די דעמערונג איז געוואָרען געדיכטער, די גאַנצע לבנה האָט געלויכטען אַלץ העלער: נאָר עפּעס מאָדנע דושנע איז געוועזן אין דרויסען. די מענשען זענען מאַסענווייז געגאַנגען אין די גאַסען: די בעלי־מלאכות און די פאַר־נומענע לייט זענען זיך צוגאַנגען אַהיים, אַנדערע האָבען שפּאַצירט: עס האָט געשמעקט מיט וואַפּנע, מיט שטויב, מיט שטעהענדיגע וואַ־סער. ראַסקאָלניקאָוו איז געגאַנגען אומעטיג און פאַרזאָרגט: ער האָט זעהר גוט געדענקט, אַז ער איז אַרויס פון שטוב מיט עפּעס אַ כונה, אַז מען האָט עפּעס געדאַרפט באַזאָרגען און וואָס גיכער, וואָס אָבער — דאָס האָט ער פאַרגעסען. פּלוצלונג איז ער שטעהן געבליבען און דערזעהן, אַז אויף דער אַנדער זייט גאַס, אויפ׳ן טראָטואַר, שטעהט אַ מענש און מאַכט איהם מיט דער האַנט. ער האָט זיך געלאָזט

נעהן צו איהם איבערן גאס. נאר פלוצלונג האט זיך דער ראזינער מענש אומגעקעהרט און איז אוועק. אזוי ווי ניט איהם מיינט מען, מיט א געזונקענעם קאפ, זיך ניט אבקערענדיג און ניט ארויסווייזענדיג, אז ער האט איהם גערופען. „אפשר האט ער מיך גאר ניט גערופען?" האט ראסקאלניקאוו א טראכט געטאן, דאך האט ער איהם געגומען יאגען ניט דערגאנגען א טריט צעהן, האט ער איהם פלוצלונג דער־קענט און — האט זיך דערשראקען; דאס איז געווען דער פריהערדינער פאניע, פונקט אין אזא כאלאט און פונקט אזוי איינגעהויקערט. ראס־קאלניקאוו איז געגאנגען פון דערווייטענס; דאס הארץ האט איהם גע־קלאפט; זיי האבען זיך פארקערעוועט אין א געסעל אריין. — יענער האט זיך אלץ ניט אבגעקעהרט. „ער ווייס, אז איך געה נאך איהם, צו ניט?" האט ראסקאלניקאוו געטראכט. דער פאניע איז אריין אין א טויער פון א גרויסען הויף. ראסקאלניקאוו איז שנעל צוגעגאנגען צום טויער און גענומען קוקען: אפשר וועט ער זיך אפקעהרען און וועט איהם א רוף טאן? און ווירקליך, דורכגעגאנגען דעם גאנצען בראם און שוין אריינגעקומען אין הויף אריין, האט זיך יענער פלוצלונג אפ־געקעהרט און האט איהם ווידער עפעס אזוי ווי א מאך געטאן מיט דער האנט. ראסקאלניקאוו איז גלייך אריין אין הויף, אבער דער פא־ניע איז שוין ניט געווען. הייסט עס, ער איז ארויף אט דא טאקע גלייך אויף די ערשטע טרעפ. ראסקאלניקאוו האט זיך א לאז געטאן נאך איהם. און ווירקליך האבען זיך, מיט צוויי רייהען טרעפ העכער, געלאזט הערען עמיצענס געמאסטענע ניט־געאיילטע טריט. א מאדנע זאך, די טרעפ זיינען איהם געווען עפעס באקאנט! אט איז דאס פענסטער אין דעם ערשטען שטאק; אומעטיג און געהיימניספול האט אריינגעדרונגען דורך די שויבען דער שיין פון דער לבנה; אט איז דער צווייטער שטאק אויך. בא! דאס איז דאך די זעלביגע דירה, וואו די ארבייטער האבען געמאלט... ווי אזוי האט ער עס גלייך ניט דערקענט? די טריט פון יענעם, וואס איז געגאנגען פאראויס, זיינען שטיל גע־ווארען: „ער איז, הייסט עס, שטעהן געבליבען, אדער ער האט זיך ערגעץ־וואו באהאלטען." אט איז דער דריטער שטאק: געהן ווייטער, צי ניט? און ס'אר א מין שטילקייט דארט איז, ס'איז זאגאר שרעק־ליך.. ער איז אבער געגאנגען. דאס גערויש פון זיינע אייגענע טריט האט איהם געשראקען און באאונרוהיגט. רבונו של עולם, ווי פינס־טער עס איז! דער אונבאקאנטער האט זיך אודאי דא ערגעץ באהאל־

טעז אין א ווינקעל. אהא! ד ידירה איז ברייט געעפענט צו די טרעפ צו: ער האט א טראכט געטאן און איז אריין. אין דעם פאדערצימער איז געווען זעהר פינסטער און פוסט. א נפש ניט. גלייך ווי מען האט אלץ ארויסגעטראגען: שטילערהייד, אויף די שפיץ פינגער איז ער דורכגעגאנגען אין זאל אריין: דאס גאנצע צימער איז געווען העל באַגאסען מיט'ן לבנה־שיין; אלץ איז דא ווי געוועזען: די שטוהלען, דער שפיגעל, דער געלער דיוואן און די בילדלעך אין די רעהמלעך. א גרויסע, קיילעכטיגע, קופער־רויטע לבנה האט געקוקט גלייך אין די פענסטער אריין. „דאס איז פון דער לבנה אזא שטילקייט. — האט ראַסקאָלניקאָוו א טראכט געטאן. — זי מוז מיר איצט א רעטעניש פארגעבען.“ ער איז געשטאַנען און געווארט, לאנג געווארט. און וואס שטילער די לבנה איז געווען, אלץ שטארקער האט איהם געקלאפט דאס הארץ, ס'האט איהם אזש אנגעהויבען וועה צו טאן. און אלץ אזוי שטיל. פלוצלונג האט זיך דערהערט א האסטיגער טרוקענער קנאק. גלייך ווי מען וואלט א דין שפענדעל איבערגעבראכען. און ווידער א טויטע שטילקייט. א פליג, וואס האט זיך אויפגעכאפט, האט פלוצלונג פליהענדערהייד זיך א זעץ געטאן אן שויב און אנגעהויבען יאמערליך צו זשומען. אין דעם דאזיגען אויגענבליק האט ער דערזעהן אין ווינקעל, צווישען דעם קליינעם שראנק און דעם פענסטער, עפעס אזוי ווי א דאלמאן העננט אויף דער וואנד. — „ווי קומט אהער א סאלאפ? האט ער א טראכט געטאן. — פריהער איז ער דאך דא ניט געווען“.. ער איז שטילערהייד צוגעגאנגען אין דער ערוואַרטונג, אז עמיצער מוז זיך אודאי באהאלטען הינטער'ן דאלמאן. פארזיכטיג האט ער אפגעמאכט דעם דאלמאן מיט דער האנד און האט דערזעהן, אז דא שטעהט א שטוהל, און אויפ'ן שטוהל אין א ווינקעלע זיצט די אלטע, איינגאנצען צונויפגעקארטשעט, מיט אן אנגעבויגענעם קאפ, אזוי אז ער האט בשום אופן ניט געקענט זעהן קיין פנים, דאס איז אבער געווען זי. ער איז א ווייל געשטאַנען נעבען איהר: „זי האט מורא!“ איז איהם איינגעפאלען: ער האט שטילערהייד ארויסגעמאכט די האק פון שלייף און האט א זעץ געטאן דער אלטער איבער דער פאטיליצע. איינמאל און נאכאמאל. אבער א מאדנע זאך: זי האט זיך אפילו א ריהר ניט געגעבען פון די קלעפ. פונקט ווי זי וואלט זיין פון האלץ. ער האט זיך דערשראקען. זיך צוגעבויגען נעהנטער און גענומען זי באטראכטען: זי האט אבער אייך אנגעבויגען דעם קאפ נאך נידעריג־

נער. דאן האט ער זיך אײַנגאַנצען צוגעבויגען צו דער ערד און האט איהר פון הינטען אריינגעקוקט אין פנים אריין. אריינגעקוקט און איז אפגעשטארבען: די אלטע איז געזעסען און געלאכט. — האט ממש גע־קיכט פאר געלעכטער, שטיל, קוים מיט'ן אויער צו כאפען, און גע־מאטערט זיך מיט אלע קרעפטען, ער זאל ניט דערהערען. פלוצלונג האט זיך איהם אויסגעדאכט, אז די טיר פון שלאפצימער האט זיך עטוואס אויפגעמאכט און אז דארט האט מען זיך עפעס אזוי ווי אויך צולאכט און מען סוד'עט זיך. ער איז געווארען אויסער זיך פאר רציחה: מיט'ן גאנצען כח האט ער גענומען האקען דער אלטער אי־בער'ן קאפ. אבער מיט איטליכען קלאפ פון דער האק איז דאס געלעכ־טער און דאס סוד'ען זיך אין שלאפצימער געווארען אלץ שטארקער און שטארקער, און די אלטע האט זיך אזש געווארגען פון דעם שטור־מישען געלעכטער. ער האט זיך געלאזט לויפען, נאר דאס גאנצע פאר־הויז איז שוין פול מיט מענשען, די טירען צו די טרעפ צו זיינען ברייט פונאנדערגעעפענט, און אין די קארידארען, אויף די טרעפ, און דאר־טען אונטען — זיינען מענשען, קאפ אויף קאפ. אלע קוקען, — אלע האבען זיך אבער באהאלטען אוןווארטען, און שווייגען!... דאס הארץ האט זיך איהם פארקלעמט, די פיס קענען זיך ניט ריהרען, זיי זיינען צוגעוואקסען... ער האט געוואלט א געשריי טאן און — האט זיך אויפ־געכאפט.

ער האט שווער אפגעעטעמט, — אבער א מאדנע זאך, דער חלום האט נאך אלץ אזוי ווי ניט אויפגעהערט: די טיר זיינע איז געווען אינגאנצען פונאנדערגעעפענט, און אויף דער שוועל איז געשטאנען אן אומבאקאנטער מענש און האט איהם באטראכט מיט דורכדרינ־גענדע בליקען.

ראסקאלניקאוו האט נאך ניט באוויזען אינגאנצען צו עפענען די אויגען און האט זיי גלייך ווידער פארמאכט. ער איז געלעגען מיט'ן פנים אראפ און האט זיך ניט גענעבען א ריהר.

„דאס דויערט נאך אלץ דער חלום אדער ניט". האט ער גע־טראכט, און האט קוים־קוים, מיט'ן אויג ניט צו כאפען, ווידער אויפ־געהויבען די ברעמען א קוק צו געבען: דער אונבאקאנטער איז גע־שטאנען אויף דעמזעלבען ארט און האט פון איהם אלץ ניט אראפגע־נומען די אויגען.

פלוצלונג האט ער פארזיכטיג אריבערגעטראטען די שוועל, האט

פאמעלעך צונעמאכט די טיר הינטער זיך, איז צוגעגאנגען צום טיש, אפגעווארט ביי א מינוט, — די גאנצע צייט ניט אראפגעהמענדיג פון איהם די אויגען, — און שטיל, אהן גערויש, האט ער זיך געזעצט אויפ'ן שטוהל נעבען דיוואן: דעם הוט האט ער אוועקגעלעגט ביי דער זייט, אויף דער פאדלאגע, און מיט ביידע הענט האט ער זיך אנגעלעהנט אן דעם שטאק, און האט אנגעשפארט דעם קאפ אויף די הענט. עס איז געווען קענטיג, אז ער איז גרייט געווען לאנג צו ווארטען. אויך וויפיעל ראסקאלניקאוו האט געקענט זעהן דורך די ברעמען, וואס האבען ניט אויפגעהערט צו פינטלען, איז דער דאזיגער מענש געווען שוין ניט קיין יונגער, א דיקער, מיט א געדיכטער, בלאנדער, כמעט ווייסער בארד...

ס'איז אריבער ביי א צעהן מינוט. ס'איז נאך געווען ליכטיג, אבער ס'האט שוין גערעמערט. אין צימער האט געהערשט א שטומע שטילקייט. אפילו פון די טרעפ האט זיך ניט געהערט קיין שארך. נאר א גרויסע פליג האט געזשומעט און געפלאטערט, זיך אנשלאגענדיג פליהענדיגערהייד אן די שויבען. ענדליך איז עס געווארען ניט אויסצוהאלטען: ראסקאלניקאוו האט זיך עטוואס אויפגעהויבען און האט זיך עטוואס אויפגעהויבען און האט זיך צוגעזעצט אופי'ן דיוואן.

— נו, זאגט, וואס דארפט איהר האבען?

— איך האב דאך טאקע געוואוסט, אז איהר שלאפט ניט, איהר מאכט זיך עס נאר, — האט דער אונבאקאנטער מאדנע געענטפערט, און האט זיך רוהיג צולאכט. — ארקאדי איוואנאוויטש סווידריגיילאוו, איך האב די עהרע מיך פארצושטעלען...

(ענדע דריטער טייל.)

Gvdra

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT
21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 4 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

DEC 11 '61	SEP 4 '69	
JAN 11 '62	JAN 11 '70	
JUN 21 '63	JAN 2 '74	
JUL 9 '63	SEP 27 '74	
NOV 10 '63	MAR 4 '75	
APR 7 '64	APR 20 '75	
JAN 10 '66	NOV 6 '77	
JAN 31 '66	SEP 16 '80	
FEB 21 '66	MAY 15 '81	
MAR 14 '66	JAN 27 '83	
April 14/66	MAY - 8 1997	
JUL 11 '66	APR 24 2000	
AUG 2 '66		
JAN 9 '67		
FEB 1 '67		
FEB 23 '67		
JUL 24 '67		
AUG 24 '67		
MAY 26 '69		

באסטאווסקי

פארטרעטן אין שטאל

#1050 F.

2449	DEC 11 '61	FEB 23 '67	4086
			4549

#1050 F.

FEB - 3 1998